

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟ 2007

Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες

Αθήνα 2008

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟ 2007

Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες

Ο ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών ευχαριστεί τις Εταιρίες

για την ευγενική τους χορηγία στην έκδοση του παρόντος τόμου

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

Μέρος Α Το Οικονομικό Περιβάλλον	9
I Οι Τάσεις στη Διεθνή Οικονομία	11
1.1 Το διεθνές οικονομικό περιβάλλον	11
1.1.1 Η Παγκόσμια Οικονομία	11
1.1.2 Οι Οικονομίες της ΕΕ και της Ευρωζώνης	13
1.2 Οι Τάσεις και το Επιχειρηματικό Περιβάλλον στην Ευρώπη	16
1.2.1 Γενικές εξελίξεις	16
1.2.1.1 Το Προφίλ των Ευρωπαϊκών Επιχειρήσεων	16
1.2.1.2 Δημογραφία των Επιχειρήσεων	18
1.2.1.3 Εξέλιξη Απασχόλησης, Παραγωγής, Κύκλου Εργασιών	19
1.2.1.4 Εξωτερικό Εμπόριο	22
1.2.2 Μεταποίηση	24
1.2.2.1 Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός	24
1.2.2.2 Κλωστοϋφαντουργία - Ένδυση - Δέρμα	26
1.2.2.3 Χαρτί - Ψύλο	28
1.2.2.4 Χημικά - Π्लाστικά	30
1.2.2.5 Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	32
1.2.2.6 Μέταλλα και προϊόντα από μέταλλο	33
1.2.2.7 Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	35
1.2.2.8 Ηλεκτρικές συσκευές και όργανα ακριβείας	37
1.2.2.9 Εξοπλισμός Μεταφορών	39
1.2.2.10 Έπιπλα και λοιπές βιομηχανίες	41
1.2.3 Ορυχεία - Ενέργεια - Ανακύκλωση και Παροχή Νερού	42
1.2.3.1 Εξόρυξη και Λατόμηση μη Ενεργειακών Υλικών	42
1.2.3.2 Ενέργεια	44
1.2.3.3 Ανακύκλωση και Παροχής Νερού	46
1.2.4 Κατασκευές	47
1.2.5 Μη Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες	48
1.2.5.1 Εμπόριο Οχημάτων	48
1.2.5.2 Χονδρικό Εμπόριο	49
1.2.5.3 Λιανικό Εμπόριο	50
1.2.5.4 Ξενοδοχεία-Εστιατόρια	51
1.2.5.5 Υπηρεσίες Μεταφορών	52
1.2.5.6 Τηλεπικοινωνίες και ΜΜΕ	53
1.2.5.7 Επιχειρηματικές Υπηρεσίες	55
1.2.6 Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες	56
1.2.6.1 Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	59
1.2.6.2 Ασφαλίσεις	60
II. Το Οικονομικό Περιβάλλον στην Ελλάδα και η Οικονομική Πολιτική	61
2.1 Το Οικονομικό κλίμα στην Ελλάδα	61
2.1.1 Εξελίξεις κατά το 2007	61
2.1.2 Εξελίξεις κατά το 2008	65
2.2. Η Οικονομική Πολιτική	66
2.2.1 Οι μεταρρυθμίσεις	67
2.2.2 Η Δημοσιονομική προσαρμογή και ο Προϋπολογισμός του 2008	67

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

2.2.3	Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση	69
III:	Οι Επιδόσεις και οι Προοπτικές της Ελληνικής Οικονομίας	71
3.1	Μακροοικονομικές εξελίξεις	71
3.1.1	Εξελίξεις το 2007	71
3.1.2	Προβλέψεις για το 2008	75
3.1.3	Το Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης	75
3.2	Απασχόληση και Ανεργία	77
3.3	Τιμές Καταναλωτή	81
3.3.1	Εξελίξεις κατά το 2007	81
3.3.2	Μεσοπρόθεσμες εκτιμήσεις	84
3.4	Αμοιβές, Κόστος Εργασίας και Παραγωγικότητα	86
3.5	Ισοζύγιο Συναλλαγών	89
3.5.1	Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	89
3.5.2	Ισοζύγιο Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων	91
3.5.3	Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών	91
3.6	Ανταγωνιστικότητα: Η Ετήσια Έρευνα του WEF	91
3.7	Επιχειρηματικότητα κατά το 2007	97
3.8	Το «επιχειρείν» στην Ελλάδα	100
	Μέρος Β: Οι Ελληνικές Επιχειρήσεις	109
IV.	Εξελίξεις και Προοπτικές Βασικών Μεγεθών των Ελληνικών Επιχειρήσεων	111
4.1	Διάρθρωση της Ελληνικής Οικονομίας και Μακροχρόνιες Τάσεις	111
4.1.1	Πρωτογενής Τομέας	113
4.1.2	Δευτερογενής Τομέας	114
4.1.2.1	Μακροχρόνιες Τάσεις	114
4.1.2.2	Τελευταίες Εξελίξεις	115
4.1.3	Τριτογενής Τομέας	117
4.1.4	Περιφερειακή Ανάλυση ΑΕΠ με Βάση τους Τομείς της Οικονομίας	118
4.2	Βιομηχανία	120
4.2.1	Παραγωγή - Κύκλος Εργασιών	120
4.2.2	Επενδύσεις στη Βιομηχανία	126
4.2.2.1	Εκτιμήσεις για το 2007	127
4.2.2.2	Προβλέψεις για το 2008	128
4.2.2.3	Κατανομή των επενδύσεων	129
4.2.2.4	Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις	132
4.2.3	Τιμές παραγωγού	133
4.2.4	Απασχόληση	136
4.2.5	Εξαγωγικές Επιδόσεις	138
4.2.5.1	Η πορεία των ελληνικών εξαγωγών το 2007	138
4.2.5.2	Η εξωστρέφεια των ελληνικών εξαγωγών	140
4.3	Κατασκευές	143
4.3.1	Παραγωγή	143

4.3.2 Τιμές - Κόστος	145
4.3.3 Απασχόληση	147
4.4 Μη Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες	148
4.4.1 Εμπόριο	148
4.4.1.1 Λιανικό Εμπόριο	148
4.4.1.2 Χονδρικό Εμπόριο	151
4.4.1.3 Εμπόριο, Συντήρηση και Επισκευή Αυτοκινήτων και Μοτοσικλετών και Λιανικό Εμπόριο Καυσίμων και Λιπαντικών	153
4.4.2 Μεταφορές	154
4.4.3 Άλλες Υπηρεσίες	156
4.4.4 Τουρισμός	160
4.5 Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες	161
4.5.1 Εξέλιξη των Βασικών Μεγεθών του Πιστωτικού Συστήματος (2001-2006)	164
4.5.2 Εξέλιξη της Διάρθρωσης του Πιστωτικού Συστήματος	166
V. Κεφαλαιουχική και Χρηματοδοτική Διάρθρωση των Ελληνικών Επιχειρήσεων: Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες	171
Εξελίξεις κατά την τριετία 2004-2006 στο σύνολο των μεταποιητικών επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.: Σύνοψη	171
5.1. Μεταποίηση	172
Εισαγωγή	173
Διάρθρωση ελληνικής μεταποίησης	174
Κεφαλαιουχική Διάρθρωση των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	176
α. Βαθμός Παγιοποίησης	176
β. Κυκλοφορούν Ενεργητικό	178
γ. Παθητικό	178
δ. Γενική και Ειδική Ρευστότητα	180
ε. Μέση διάρκεια Παραμονής Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων	181
Αποτελέσματα Χρήσης Μεταποιητικών Επιχειρήσεων κατά το 2006	183
α. Κερδοφορία των μεταποιητικών επιχειρήσεων	183
β. Πωλήσεις	185
γ. Ταχύτητα Κυκλοφορίας Ενεργητικού και Ιδίων Κεφαλαίων	186
δ. Αποδοτικότητα	187
ε. Δαπάνες	189
στ. Μικτά και Καθαρά Κέρδη Χρήσης - Καθαρό και Μικτό Περιθώριο Κέρδους	189
5.2. Ορυχεία και Λατομεία	191
Εισαγωγή	191
α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα	192
Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Τομέα	193
α. Διάρθρωση Ενεργητικού	193
β. Διάρθρωση Παθητικού	194
γ. Σχέσεις Ενεργητικού – Παθητικού	195
δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσης	196

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

5.3. Ηλεκτρισμός, Φυσικό Αέριο και Ύδρευση	197
Εισαγωγή	197
α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα	197
Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Τομέα	197
α. Διάρθρωση Ενεργητικού	197
β. Διάρθρωση Παθητικού	199
γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού	200
δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσης	200
5.4. Κατασκευές	202
Εισαγωγή	202
α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα	202
Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Κλάδου	202
α. Διάρθρωση Ενεργητικού	202
β. Διάρθρωση Παθητικού	203
γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού	203
δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσεως	204
5.5. Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες	204
5.5.1. Τραπεζικός Τομέας	205
5.5.2. Ασφαλιστικός Τομέας	207
5.5.3. Τομέας Δραστηριοτήτων Συμπληρωματικών ως προς αυτές των Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών	208
5.6. Μη Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες	210
Εισαγωγή	210
α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα	211
Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Τομέα	211
α. Διάρθρωση Ενεργητικού	211
β. Διάρθρωση Παθητικού	213
γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού	215
δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσεως	215
5.7. Λοιπές Υπηρεσίες	217
Εισαγωγή	217
α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα	218
Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Τομέα	219
α. Διάρθρωση Ενεργητικού	219
β. Διάρθρωση Παθητικού	220
γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού	221
δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσεως	222
5.8. Απασχόληση και κερδοφορία	223
Στατιστικοί Πίνακες Κεφαλαιουχικής Διάρθρωσης της Ελληνικής Βιομηχανίας	225
Στατιστικό Παράρτημα	245
Πηγές και Αναφορές	271

Η έκθεση αυτή αποτελεί συνέχεια των ετήσιων αναλύσεων της ελληνικής βιομηχανίας που δημοσιεύει ο ΣΕΒ από το 1947. Οι εκθέσεις αυτές προσέφεραν μέχρι σήμερα χρήσιμη πληροφόρηση για τις εξελίξεις στους παράγοντες που επηρεάζουν την ελληνική βιομηχανία και τα βασικά χαρακτηριστικά της, αποτελώντας μία αξιόπιστη ετήσια πηγή αναφοράς.

Η παρούσα έκθεση ωστόσο σηματοδοτεί μία σημαντική αλλαγή στις εκθέσεις του ΣΕΒ. Το περιεχόμενο και οι άξονες της ανάλυσης διευρύνονται και η έκθεση αυτή αποτελεί την πρώτη όπου συνοψίζονται οι βασικές εξελίξεις σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Φιλοδοξεί επομένως να καταστεί μία αξιόπιστη πηγή αναφοράς όχι πλέον μόνο για την ελληνική Βιομηχανία αλλά για ολόκληρη την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Η έκθεση αποτελείται από πέντε κεφάλαια και χωρίζεται σε δύο μέρη: στο πρώτο μέρος (Κεφάλαια 1-3) περιγράφεται το περιβάλλον, εγχώριο και διεθνές, εντός του οποίου δραστηριοποιήθηκαν οι ελληνικές επιχειρήσεις το 2007. Στο δεύτερο μέρος (Κεφάλαια 4-5) παρουσιάζονται τα βασικά μεγέθη, οι εξελίξεις και οι προοπτικές των ελληνικών επιχειρήσεων, τόσο σε συνολικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο επιμέρους κλάδων. Αναλυτικότερα:

Στο **πρώτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι οικονομικές εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον και δίδεται, για πρώτη φορά, η εικόνα των βασικών μεγεθών των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων σε κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας τα τελευταία χρόνια. Παρουσιάζονται οι εξελίξεις στην παγκόσμια και ευρωπαϊκή οικονομία, όπως και οι προκλήσεις και οι προοπτικές όλων των κλάδων επιχειρηματικής δραστηριότητας (βιομηχανία, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, λοιπές υπηρεσίες, κατασκευές).

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** περιγράφεται το οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα. Γίνεται μια κριτική παρουσίαση της οικονομικής πολιτικής που ακολουθήθηκε στη διάρκεια του προηγούμενου έτους και αναφέρονται οι βασικές προκλήσεις που αυτή αντιμετωπίζει σήμερα.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι επιδόσεις και οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας στο σύνολό της, καθώς και στους επιμέρους τομείς της. Μεταξύ άλλων εξετάζονται κρίσιμα ζητήματα που αφορούν στην εξέλιξη της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και της επιχειρηματικότητας, ενώ αναλύονται τα αποτελέσματα της ετήσιας έρευνας της Παγκόσμιας Τράπεζας για τις δυσκολίες του επιχειρείν στην Ελλάδα.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** αποδίδονται αναλυτικά οι εξελίξεις και οι προοπτικές στους βασικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Αποτελεί μία εξ ολοκλήρου νέα προσπάθεια να παρακολουθούνται οι εξελίξεις σε ένα ευρύ σύνολο κλάδων και να αποδίδονται σε ετήσια βάση τα κύρια χαρακτηριστικά τους.

Το **πέμπτο κεφάλαιο** είναι αφιερωμένο στην κεφαλαιουχική και χρηματοδοτική διάρθρωση των κλάδων, με βάση τη χρήση του 2006. Η φετινή ανάλυση ωστόσο δεν περιορίζεται στη βιομηχανία, αλλά επεκτείνεται και στους βασικότερους κλάδους του εμπορίου και των υπηρεσιών, αποδίδοντας την εξέλιξη βασικών χρηματοοικονομικών μεγεθών και επιλεγμένων αριθμοδεικτών για την πιο πρόσφατη τριετία. Συνολικά αναλύονται οι ισολογισμοί πάνω από 30000 επιχειρήσεων ΑΕ και ΕΠΕ.

Η έκθεση συνοδεύεται από Παράρτημα με συνοπτικά και διαχρονικά στοιχεία για την εξέλιξη των βασικών χρηματοοικονομικών μεγεθών σε κλαδικό επίπεδο και ειδικούς αναλυτικούς πίνακες για τις κερδοφόρες και ζημιολύγες επιχειρήσεις.

Η έκδοση αυτή πραγματοποιήθηκε, όπως κάθε χρόνο, με την αρωγή και στενή συνεργασία του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ).

ΜΕΡΟΣ Α

Το Οικονομικό Περιβάλλον

I. ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 Το Οικονομικό Περιβάλλον

1.1.1 Η Παγκόσμια Οικονομία

Η παγκόσμια οικονομία εξακολούθησε και το 2007 να αναπτύσσεται με ταχύ ρυθμό, της τάξης του 4,9%, υπερβαίνοντας μάλιστα για 4η χρονιά το μέσο όρο των τελευταίων δεκαετιών. Οι επιμέρους παράγοντες που στηρίζουν την άνοδο της παγκόσμιας οικονομίας είναι η ιδιωτική κατανάλωση και οι επενδύσεις. Ειδικά άλλωστε οι επενδύσεις έχουν ευνοηθεί από την περαιτέρω βελτίωση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων και την άνοδο του παγκόσμιου εμπορίου, ιδιαίτερα λόγω των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης των αναδυόμενων οικονομιών. Αντισταθμιστικά σε αυτές τις θετικές εξελίξεις λειτούργησε η περαιτέρω αύξηση των διεθνών τιμών των βασικών εμπορευμάτων, η έκρηξη του πληθωρισμού των τελευταίων μηνών, ιδιαίτερα στην Ευρώπη και η αναταραχή στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές και την αγορά κατοικιών των ΗΠΑ.

Κρίσιμος παράγοντας του οικονομικού περιβάλλοντος και κατά το 2007 είναι επομένως η εξέλιξη των τιμών του πετρελαίου. Η αυξητική τάση εντός του 2007 ήταν σταθερή και επίμονη και συνεχίζεται και το 2008, με την τιμή του Brent να ξεπερνά πλέον τα 100 δολάρια το βαρέλι (50\$ τον Ιανουάριο του 2007). Η αύξηση τροφοδοτείται τόσο από την πλευρά της ζήτησης, όσο και από την πλευρά της προσφοράς. Από την πλευρά της προσφοράς, η κατάσταση είναι τεταμένη όσον αφορά στις δυσκολίες στη συνεργασία με πετρελαιοπαραγωγές χώρες (όπως π.χ. το Ιράν). Από την πλευρά της ζήτησης, η παγκόσμια ζήτηση πετρελαίου παραμένει δυναμική, σε συνδυασμό και με την ταχεία ανάπτυξη των αναδυόμενων χωρών. Δεδομένων των συνθηκών αυτών, η Ε. Επιτροπή προβλέπει συνέχεια στην άνοδο των τιμών του πετρελαίου, τουλάχιστον για το α' εξάμηνο του 2008.

Ο πληθωρισμός στις αναπτυγμένες οικονομίες παρέμεινε συγκρατημένος το 2007, σε αντίθεση με τις ανα-

πτυσσόμενες χώρες όπου παρουσίασε αύξηση, λόγω της ανόδου των διεθνών τιμών βασικών εμπορευμάτων, ιδίως των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων. Έτσι ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε το 2007 στο 2,1% στην Ευρωζώνη, στο 2,4% στην ΕΕ-27 και στο 2,8% στις ΗΠΑ, όσο περίπου είχε κινηθεί και το 2006. Οι δυσμενείς εξελίξεις στις τιμές του πετρελαίου, ωστόσο έχουν ασκήσει αυξητικές πιέσεις στα μέσα επίπεδα τιμών, οι οποίες είναι εντονότερες στο α' εξάμηνο του 2008, με τις αρχικές ευνοϊκές προβλέψεις να αναθεωρούνται τελικώς προς τα πάνω.

Η αναπτυξιακή δυναμική της παγκόσμιας οικονομίας επηρεάζει θετικά την απασχόληση, ενώ έχει οδηγήσει σε μείωση των ποσοστών ανεργίας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ε. Επιτροπής, η ανεργία στις ΗΠΑ παρέμεινε στα επίπεδα του 4,6% το 2007 και αναμένεται να αυξηθεί οριακά σε 5,3% το 2008. Οι αντίστοιχες εκτιμήσεις για την Ιαπωνία αναφέρονται σε ανεργία περίπου στο 4,0%. Το ΔΝΤ εκτιμά ότι το ποσοστό ανεργίας στις αναπτυσσόμενες οικονομίες ως σύνολο το 2007 διαμορφώθηκε στο 5,3%, με το ποσοστό στις ΗΠΑ να είναι στο 4,6% και στην Ιαπωνία στο 3,9%. Αντίθετα, για το 2008, το ΔΝΤ προβλέπει αύξηση της ανεργίας των αναπτυσσόμενων οικονομιών στο 5,5%, κυρίως λόγω της αύξησης της ανεργίας στις ΗΠΑ.

Μεταξύ των επτά μεγαλύτερων προηγμένων οικονομιών, οι ΗΠΑ σημείωσαν τη μεγαλύτερη επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής δραστηριότητας το 2007 (2,2% από 2,9% το 2006), με αποτέλεσμα για πρώτη φορά την τελευταία εξαετία η ζώνη του ευρώ να σημειώσει υψηλότερο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ σε σχέση με τις ΗΠΑ (2,6% το 2007). Ο κύριος παράγοντας επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης των ΗΠΑ ήταν οι περιορισμένες σε σχέση με το 2006 επενδύσεις κατοικιών, λόγω της κρίσης στη στεγαστική πίστη. Η εξέλιξη αυτή υπεραντιστάθμισε τη θετική συμβολή των καθαρών εξαγωγών στην αύξηση του ΑΕΠ, η οποία προήλθε από την υποτίμηση του δολαρίου έναντι του ευρώ και της εύρωστης ανάπτυξης των εμπορικών εταιριών των ΗΠΑ.

κής ανάπτυξης της **Ρωσίας** ήταν 6,7% το 2006 και επιταχύνθηκε σε 7,5% το 2007. Η εγχώρια ζήτηση εξακολουθεί να παραμένει κινητήρια δύναμη, καθώς οι επενδύσεις και η ιδιωτική κατανάλωση επιταχύνονται συνεχώς. Επιπλέον, η αύξηση της τιμής του πετρελαίου υποστηρίζει το ήδη υψηλό πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, που άγγιξε το 5,9% του ΑΕΠ το 2007. Για το 2008 και 2009 η Ε. Επιτροπή προβλέπει ρυθμούς ανάπτυξης άνω του 7,0% στη Ρωσία.

Σε ότι αφορά τις **μεσοπρόθεσμες προοπτικές** της παγκόσμιας οικονομίας, η εικόνα παραμένει ασυνήθιστα αβέβαιη στις αρχές του 2008, λόγω της συνεχιζόμενης αρρυθμίας των χρηματοπιστωτικών αγορών, της περαιτέρω επιβράδυνσης της αμερικανικής οικονομίας και της εκτίναξης των τιμών των αγαθών. Για το 2008, ο ρυθμός ανόδου του παγκόσμιου ΑΕΠ εκτιμάται (ΔΝΤ) ότι θα περιοριστεί κατά 0,8%, φθάνοντας στο 4,1%, καθώς η άνοδος των αναδυόμενων οικονομιών θα επιβραδυνθεί οριακά και θα αντισταθμίσει μόνο εν μέρει την επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης των προηγμένων οικονομιών¹.

Η σημαντική επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας αποδίδεται - και εξαρτάται τελικά - από τη διάσταση που θα λάβει η επιβράδυνση της οικονομίας των ΗΠΑ, η οποία ήδη είναι ταχύτερη από την αναμενόμενη. Η απότομη πτώση των επενδύσεων σε κατοικίες περιορίζει τη μεγέθυνση του ΑΕΠ κάτω από το δυνητικό της επίπεδο, με παράπλευρες επιπτώσεις και στην απασχόληση. Εξάλλου, και η ιδιωτική κατανάλωση επηρεάζεται αρνητικά από την επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης της απασχόλησης και την αύξηση της ανεργίας, οι οποίες θα πηλξουν το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Επιπλέον, έχει προκαλέσει επαναξιολόγηση του κινδύνου στις χρηματιστηριακές αγορές, με άξονα την αθέτηση υποχρεώσεων στην αγορά ενυπόθηκων δανείων, ενώ πωλητές αγορές του κόσμου που εξαρτώνται άμεσα από τις εισαγωγές των ΗΠΑ θα επηρεαστούν σημαντικά από την επιβράδυνση της κατανάλωσης των αμερικανικών νοικοκυριών. Στο ίδιο πλαίσιο, οι πιέσεις στην πιστωτική αγορά θα οδηγήσουν σε περαιτέρω «σφικτές» χρηματοπιστωτικές συνθήκες, οι οποίες αναμένεται να επηρεάσουν την εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων και γενικότερα την παγκόσμια οικονομία.

Η Ε. Επιτροπή αναμένει ακόμα μεγαλύτερη επιβράδυνση (ρυθμός κάτω του 4%), καθώς οι επιδόσεις της οικονομίας των ΗΠΑ το δεύτερο μισό του 2007 ήταν ήδη ασθενικές. Το 2008, η Ε. Επιτροπή προβλέπει ότι ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ των ΗΠΑ θα υποχωρήσει στο 1,7%, ωστόσο η αγορά κατοικιών αναμένεται να ανακάμψει το δεύτερο μισό του 2008 και έτσι ο ρυθμός μεγέθυνσης θα επανέλθει σε 2,6% το 2009. Σε νεότερη εκτίμησή του ωστόσο το ΔΝΤ (Απρίλιος 2008), προχώρησε σε ακόμα χαμηλότερη αναθεώρηση. Εκτιμά ότι η ανάπτυξη στις ΗΠΑ το 2008 θα είναι μόλις 0,5%, καθώς «η κρίση που ξεκίνησε από την στεγαστική πίστη επεκτάθηκε γρήγορα και με απρόσμενο τρόπο προκαλώντας εκτεταμένες ζημιές στις αγορές και τους οργανισμούς που βρίσκονται στον πυρήνα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος».

1.1.2 Οι Οικονομίες της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης

Οι χώρες της ΕΕ-27 και της Ευρωζώνης έδειξαν να ανθίστανται στις δυσμενείς εξελίξεις στο παγκόσμιο περιβάλλον και διατήρησαν το 2007 δυναμικούς ρυθμούς μεγέθυνσης. Μοχλοί ανάπτυξης είναι η ισχυρή εγχώρια ζήτηση ελλεί και η διεύρυνση του παγκόσμιου εμπορίου. Η επίδραση δυσμενών παραγόντων, όπως η άνοδος της διεθνούς τιμής του πετρελαίου και των αγροτικών προϊόντων, καθώς και η αναταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές υπήρξε έτσι σχετικά περιορισμένη το 2007, γίνεται όμως περισσότερο αισθητή το 2008, με αποτέλεσμα ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ να υποχωρήσει σημαντικά.

Η ιδιωτική κατανάλωση παραμένει ο κινητήριο μοχλός ανάπτυξης στην ΕΕ-27 και στην Ευρωζώνη, ενώ οι κεφαλαιουχικές επενδύσεις υποστηρίζονται από την καλή χρηματοοικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και τις ευνοϊκές προσδοκίες για την εξέλιξη της ζήτησης. Την ιδιωτική κατανάλωση ενίσχυσαν η αύξηση της απασχόλησης και του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, ενώ επιταχύνθηκαν και οι επενδύσεις. Πράγματι, οι δύσκολες χρηματοπιστωτικές συνθήκες που αντιμετώπισαν το 2007 οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις φαίνεται να επηρέασαν μόνο τις κατασκευαστικές επενδύσεις, γι' αυτό και η αναταραχή στις διεθνείς αγορές είχε τελικά, περιορισμένο αντίκτυπο στην οικονομική δραστηριότητα της ΕΕ.

1. Σε νέα όμως αναθεώρηση όμως του ΔΝΤ που έγινε στις 09/04/2008, εκτιμάται ακόμα χαμηλότερος ρυθμός ανάπτυξης της τάξης του 3,8%, λόγω ισχυρότερης επιβράδυνσης της οικονομίας των ΗΠΑ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2

Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, ΕΕ27, Ευρωζώνη

(ετήσιες % μεταβολές)

	ΕΕ-27			Ευρωζώνη		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
ΑΕΠ	2,9	2,4 (2,0) ¹	2,4	2,6	2,2 (1,8) ¹	2,1
Ιδιωτική Κατανάλωση	2,3	2,4	2,2	1,7	2,1	1,9
Δημόσια Κατανάλωση	2,0	2,0	1,9	2,0	2,1	2,0
Τελική Ζήτηση	3,9	3,5	3,5	3,4	3,2	3,1
Επενδύσεις	5,6	3,5	3,4	4,7	2,9	2,6
Απασχόληση	1,5	0,9	0,8	1,5	1,0	0,8
Ανεργία	7,1	6,8	6,6	7,3	7,1	7,1
Πληθωρισμός	2,3	2,4 (2,9) ¹	2,2	2,0	2,1 (2,6) ¹	2,0
Εξαγωγές αγαθών - υπηρεσιών	6,3	5,8	5,8	5,8	5,3	5,4
Εισαγωγές αγαθών - υπηρεσιών	6,3	6,1	5,8	5,3	5,5	5,4
Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης (%ΑΕΠ)	-1,1	-1,2	-1,1	-0,8	-0,9	-0,8
Χρέος Γεν. Κυβέρνησης (%ΑΕΠ)	59,5	58,3	57,0	66,5	65,0	63,4
Ισοζύγιο Τρεχουσών. Συναλλαγών	-0,8	-0,9	-0,9	0,0	0,0	0,1

Πηγή: Interim Forecast, February 2008, European Commission, Economic Forecasts, Autumn 2007

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η οικονομική δραστηριότητα στην Ευρώπη υποστηρίζεται από τον εξωτερικό τομέα, λόγω της καλής πορείας των οικονομιών των αναδυόμενων χωρών και της ανόδου του παγκόσμιου εμπορίου. Πράγματι, η μεγέθυνση του παγκόσμιου εμπορίου (πλην ΕΕ-27) επιβραδύνθηκε μόνο οριακά (από 8% το 2006 σε 7,7% το 2007), αντικατοπτρίζοντας κυρίως την κάμψη του μεταποιητικού κλάδου παγκοσμίως. Η εκτίμηση της Ε. Επιτροπής είναι ότι ο ρυθμός αύξησης των εξαγωγών το 2007 ήταν πάνω από 6,0%, ενώ για την διετία 2008-2009 προβλέπει υποχώρηση σε επίπεδα κοντά στο 5,8%. Οι εισαγωγές από την άλληλη πλευρά εκτιμάται ότι πέρυσι αυξήθηκαν κατά 6,3% σε σχέση με το 2006, ενώ για το 2008 και 2009 προβλέπεται επιβράδυνση σε 6,1% και 5,8% αντίστοιχα.

Σε ό,τι αφορά την αγορά εργασίας, η απασχόληση αυξήθηκε το 2007 κατά 1,5% στην ΕΕ-27 και την Ευρωζώνη, αντιπροσωπεύοντας περίπου 3,6 εκατ. νέες θέσεις εργασίας (2,3 εκατ. στην Ευρωζώνη). Η κατανομή αυτών των θέσεων καλύπτει τους περισσότερους κλάδους της οικονομίας και αφορά σχεδόν όλες τις μορφές εργασίας (μερική απασχόληση, πλήρη, προσωρινή και μόνιμη). Τα επόμενα δυο χρόνια οι προβλέψεις για τον ρυθμό αύξη-

σης της απασχόλησης είναι γύρω στο 1,0%. Η ανεργία από την άλλη πλευρά υποχώρησε τον Δεκέμβριο του 2007 στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 15 ετών και στο 7,2% του εργατικού δυναμικού, ενώ αναμένεται να υποχωρήσει κι άλλο τα επόμενα χρόνια και μέχρι το 2009 τουλάχιστον, να μην ξεπερνά το 6,6% στην ΕΕ-27 (7,1% στην Ευρωζώνη). Η μείωση της ανεργίας αναμένεται να οδηγήσει σε επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης των ονομαστικών μισθών, από 3% το 2007 σε 3,6% το 2008 (ΕΕ-27). Παράλληλα, η παραγωγικότητα της εργασίας θα αυξάνεται ετησίως κατά περίπου 1,6% κατά μέσο όρο μέχρι το 2009 στην ΕΕ-27 και κατά 1,3% στην Ευρωζώνη.

Κατά τη μεγαλύτερη διάρκεια του 2007, ο πληθωρισμός παρέμεινε σχετικά χαμηλός, σε επίπεδα κάτω του 2,0% κατά μέσο όρο στην Ευρωζώνη. Η αύξηση ωστόσο της τιμής του πετρελαίου τον Σεπτέμβριο και η εξέλιξη των τιμών των αγροτικών προϊόντων πίεσε τον δείκτη. Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός της ζώνης του ευρώ διαμορφώθηκε στο 2,1% το 2007, «ακυρώνοντας» τελικά όλες τις προβλέψεις για σημαντική επιβράδυνση σε σχέση με το 2006 (2,2%). Πράγματι, σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες προβλέψεις της Ευρ.Επιτροπής (Interim forecast Φεβρουαρίου 2008)², για

2. Interim Forecast, European Commission, February 2008.

το 2008 προβλέπεται άνοδος 2,9% και 2,6% σε ΕΕ και Ευρωζώνη.

Τέλος, το έλλειμμα του τομέα της γενικής κυβέρνησης της Ευρωζώνης μειώθηκε το 2007 σε 0,8% του ΑΕΠ από 1,5% το 2006, ενώ μείωση εμφάνισε και το κυκλικά διορθωμένο έλλειμμα (από 1,2% του ΑΕΠ το 2006 σε 0,7% το 2007). Το χρέος μειώθηκε σε 66,5% του ΑΕΠ, από 68,6% το 2006, ενώ σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ε. Επιτροπής, το 2008 θα είναι το πρώτο έτος μετά το 2003, που το έλλειμμα της Ευρωζώνης θα σταματήσει να μειώνεται, ενώ το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης θα μειωθεί περαιτέρω σε 65% του ΑΕΠ.

Συμπερασματικά για το 2008, ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ στην ΕΕ-27 και στην Ευρωζώνη αναμένεται να υποχωρήσει περισσότερο απ' ό,τι αρχικά είχε προβλεφθεί. Στην ενδιάμεση έκθεσή της η Ε. Επιτροπή (Φεβρουάριος 2008), αναθεώρησε τις φθινοπωρινές προβλέψεις της. Αναφέρεται πλέον σε ανάπτυξη της Ευρωζώνης της τάξης του 1,8% και 2,0% σε ΕΕ-27 για το 2008, ρυθμοί που συνιστούν σημαντική επιβράδυνση σε σχέση με το 2007 (2,6% και 2,9% αντίστοιχα), αλλά και σημαντική αναθεώρηση σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις. Στην ίδια πτωτική κατεύθυνση κινείται και η αναθεώρηση των προβλέψεων του ΔΝΤ, το οποίο ενώ αρχικά προέβλεπε για την Ευρωζώνη ρυθμό ανάπτυξης 2,6% για το 2008, τον Ιανουάριο αναθεώρησε σε 1,6%. Οι εξελίξεις αυτές αποδίδουν την αυξημένη αβεβαιότητα λόγω της διεθνούς χρηματοπιστωτικής αναταραχής και των έντονα αρνητικών εξελίξεων των τελευταίων μηνών σε διάφορα επίπεδα, με κύρια την άνοδο των τιμών του πετρελαίου αλλά και την ανατίμηση του ευρώ έναντι του δολαρίου. Επιπλέον, το δεύτερο μισό του 2007 οι επιδόσεις ορισμένων κρατών-μελών, όπως η Ιταλία, η Γερμανία και Ην. Βασίλειο, ήταν πολύ χαμηλότερες των προβλεπόμενων.

Εξάλλου, η ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να κινηθεί

στα επίπεδα του 2007, ίσως και ελαφρά πιο ενισχυμένη. Ο ρυθμός αύξησης του 2,1% στην Ευρωζώνη, αντανακλά την άνοδο του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών λόγω της αύξησης της απασχόλησης και των πραγματικών μισθών. Από την άλλη πλευρά, ο ρυθμός αύξησης των επενδύσεων αναμένεται να επιβραδυνθεί, λόγω των επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής αναταραχής και της επιβράδυνσης του ρυθμού ανόδου της παγκόσμιας οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου.

Η Έρευνα "World Economic Survey" του IFO

Πρόσθετα στοιχεία για το οικονομικό κλίμα στην παγκόσμια οικονομία παρέχονται από τα αποτελέσματα της "World Economic Survey" του IFO της Γερμανίας, η οποία διεξάγεται σε τριμηνιαία βάση σε 91 χώρες (Πίνακες 1.3 και 1.4). Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχώρησε περαιτέρω το πρώτο τρίμηνο του 2008. Η εξέλιξη αυτή ήταν αποτέλεσμα των χαμηλότερων προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση τους επόμενους έξι μήνες και των μετριопθεότερων εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, η πιστωτική κρίση στις ΗΠΑ έχει επηρεάσει σημαντικά τις χρηματαγορές του Ην. Βασιλείου, της Ελβετίας, της Ιρλανδίας και της Γερμανίας. Η επιδείνωση του κλίματος αφορά κυρίως στις γεωγραφικές οικονομικές ζώνες της Δυτικής Ευρώπης και της Βορείου Αμερικής και πολύ λιγότερο την Ασία. Η μεγαλύτερη υποχώρηση του δείκτη σημειώθηκε, όπως και στην προηγούμενη έρευνα, στις ΗΠΑ, ενώ αρνητικά κινήθηκε το πρώτο τρίμηνο του έτους και σχεδόν σε όλες τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Η πτώση ήταν ιδιαίτερα έντονη σε Ην. Βασίλειο και Ιρλανδία και ηπιότερη σε Δανία και Γερμανία. Στην Ασία, το οικονομικό κλίμα επιδεινώθηκε σημαντικά στην Ιαπωνία, την Ταϊλάνδη και την Ταϊβάν, ενώ οι υπόλοιπες χώρες δε φαίνεται να επηρεάστηκαν ιδιαίτερα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3

IFO - Εκτιμήσεις για την Παγκόσμια Οικονομία (Δείκτες, 1995=100)

Τρίμηνο / Έτος	I/06	II/06	III/06	IV/06	I/07	II/07	III/07	IV/07	I/08
Οικονομικό Κλίμα	109,2	111,0	105,6	104,7	106,5	106,5	113,6	99,3	90,4
Παρούσα Κατάσταση	109,6	113,2	115,1	120,5	122,4	120,5	127,9	118,7	109,6
Προσδοκίες	108,8	108,8	96,5	89,5	91,2	93,0	100,0	80,7	71,9

Πηγή: IFO, World Economic Survey, WES 1/2008.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.4

IFO - Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στις Οικονομικές Ζώνες (1995=100)

Τρίμηνο / Έτος	I/06	II/06	III/06	IV/06	I/07	II/07	III/07	IV/07	I/08
Βόρεια Αμερική	110,4	114,8	98,0	96,2	101,5	92,7	108,6	85,7	72,4
Δυτική Ευρώπη	99,8	104,9	104,9	99,8	102,3	106,6	110,9	93,0	81,9
Ασία	115,7	114,8	102,8	109,3	113,0	104,6	115,7	105,6	100,9

Πηγή: IFO, World Economic Survey, WES 1/2008.

Οι προσδοκίες για τον πληθωρισμό το 2008 στις ΗΠΑ παρέμειναν υψηλές (2,9%), ενώ ανοδικά κινήθηκε και το επίπεδο του προσδοκώμενου πληθωρισμού στη Δυτική

Ευρώπη (από 2,1% το 2007 σε 2,5% το 2008). Παρόμοια η εικόνα και στην Ασία με το προσδοκώμενο επίπεδο να είναι υψηλότερο από πέρυσι (2,9% έναντι 2,4%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.5

IFO - Εκτιμήσεις για την Οικονομία της Ευρωζώνης (Δείκτες, 1995=100)

Τρίμηνο / Έτος	I/06	II/06	III/06	IV/06	I/07	II/07	III/07	IV/07	I/08
Οικονομικό Κλίμα	99,2	103,4	101,7	97,5	100,0	106,8	111,9	90,7	81,4
Παρούσα Κατάσταση	86,0	97,2	108,4	152,2	129,0	130,8	138,3	123,4	112,1
Προσδοκίες	110,1	108,5	96,1	74,4	76,0	86,8	89,9	63,6	55,8

Πηγή: IFO, World Economic Survey, WES 1/2008.

1.2 Οι Τάσεις και το Επιχειρηματικό Περιβάλλον στην Ευρώπη

1.2.1 Γενικές εξελίξεις

Στις ενόψει αυτή αναλύονται τα βασικά οικονομικά μεγέθη της οικονομικής δραστηριότητας για το σύνολο των τομέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ομαδοποίηση των κλάδων σε τομείς ακολουθεί την ταξινόμηση που εφαρμόζει η Eurostat στην ετήσια έκθεσή της "European Industry: Facts and Figures 2007, European Commission", από την οποία αντλήθηκαν κατά κύριο λόγο τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω. Η ανάλυση

αυτή έχει στόχο να αποδώσει μία πρώτη συνολική εικόνα - χαρτογράφηση των τομέων της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ευρώπη πριν εστιαστεί, στο υπόλοιπο του κεφαλαίου, σε επιμέρους χαρακτηριστικά κάθε κλάδου.

1.2.1.1 Το Προφίλ των Ευρωπαϊκών Επιχειρήσεων

Η Eurostat ομαδοποιεί τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις (ΕΕ-27) στους παρακάτω τομείς:

- Μη-Χρηματοπιστωτική Οικονομία (τομείς C έως I και K κατά NACE³), όπου περιλαμβάνονται οι τομείς

3. Οι τομείς C έως I και K κατά NACE είναι οι εξής (σε παρένθεση το σύμβολό τους): Εξόρυξη και Λατόμηση μη Ενεργειακών Υλικών (C), Μεταποίηση (D), Ενέργεια (E), Κατασκευαστικές Εργασίες (F), Χονδρικό-Λιανικό Εμπόριο και Εμπόριο Οχημάτων (G), Ξενοδοχεία και Εστιατόρια (H), Υπηρεσίες Μεταφορών (I), Δραστηριότητες σχετικές με Ακίνητη Περιουσία (K). Στην μη-χρηματοπιστωτική οικονομία δεν περιλαμβάνονται οι NACE τομείς Γεωργίας-Θήρας-Δασοκομίας (A), Αθλητίσ (B), Χρηματοπιστωτικής Διαμεσοδότησης (J), Δημόσιας Διοίκησης-Άμυνας-Υποχρεωτικής Ασφάλισης (L), Εκπαίδευσης (M), Υγείας-Κοινωνικών Υπηρεσιών (N), Άλλων Υπηρεσιών Κοινωνικού-Κοινωνικού-Ατομικού Χαρακτήρα (O).

- Βιομηχανία (τομείς C έως E κατά NACE)
- Κατασκευές (τομέας F κατά NACE)
- Μη-χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (τομείς G έως I και K κατά NACE)

και

- Χρηματοπιστωτική Οικονομία (τομέας J κατά NACE)

Ο αριθμός των επιχειρήσεων που υπάγονται στους μη-χρηματοπιστωτικούς τομείς C έως I και K (κατά NACE) άγγιξε το 2004 τα 19 εκ. (18,9 εκ. επιχειρήσεις). Από αυτές, το 73,9% δραστηριοποιείται στις μη-χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (NACE G έως I και K), ενώ ο κατασκευαστικός τομέας (NACE F) και η Βιομηχανία (NACE

C έως E) καταλαμβάνουν αρκετά μικρότερα μερίδια στο σύνολο των μη-χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων (14,3% και 12,1% αντίστοιχα). Επιπρόσθετα, στις επιχειρήσεις μη-χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών παράγεται το 55,2% της προστιθέμενης αξίας της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας και απασχολείται το 59,1% του εργατικού της δυναμικού. Σημαντική είναι και η συνεισφορά της Βιομηχανίας, από την οποία προέρχεται το 35,2% της συνολικής προστιθέμενης αξίας παραγωγής της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, ενώ το μερίδιο των Κατασκευών είναι αρκετά χαμηλότερο και δεν υπερβαίνει το 8,5%. Στον Πίνακα 1.6 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα βασικά μεγέθη των μη-χρηματοπιστωτικών τομέων το 2004, που είναι

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.6

Βασικά Οικονομικά Μεγέθη Μη - Χρηματοπιστωτικών Τομέων (ΕΕ-27, 2004)

Τομέας	Επιχειρήσεις		Προστιθέμενη Αξία		Απασχόληση	
	χιλιάδες	% της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας	δισέκ. Ευρώ	% της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας	χιλιάδες	% της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας
Μη-χρηματοπιστωτική οικονομία	18.900	100,0	5.100	100,0	125.000	100,0
Βιομηχανία	2.280	12,1	1.800	35,3	37.500	30,0
Χημικά και Πλαστικά	100	0,5	250	4,9	3.700	3,0
Ενέργεια	21	0,1	240	4,7	1.980	1,6
Μεταλλο και προϊόντα από μέταλλο	399	2,1	213	4,2	4.991	4,0
Τρόφιμα, ποτά & καπνός	296	1,6	200	3,9	4.772	3,8
Ηλεκτρικά μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	196	1,0	190	3,7	3.600	2,9
Εξοπλισμός μεταφορών	43	0,2	177	3,5	3.200	2,6
Μηχανήματα και μηχανικός εξοπλισμός	164	0,9	172	3,4	3.661	2,9
Ψύλο και χαρτί	217	1,1	77	1,5	2.060	1,6
Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	102	0,5	73	1,4	1.600	1,3
Κλωστοϋφαντουργία, ένδυση, δέρμα & υπόδηση	266	1,4	68	1,3	3.410	2,7
Έπιπλα και λοιπές βιομηχανίες	227	1,2	51	1,0	1.900	1,5
Ανακύκλωση και διανομή νερού	23	0,1	27	0,5	500	0,4
Εξόρυξη και λατόμηση μη ενεργειακών υλικών	17	0,1	15	0,3	291	0,2
Κατασκευές	2.695	14,3	434	8,5	13.153	10,5
Μη-χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	13.962	73,9	2.817	55,2	73.833	59,1
Επιχειρηματικές υπηρεσίες	3.901	20,6	740	14,5	19.433	15,5
Χονδρικό εμπόριο	1.682	8,9	463	9,1	9.554	7,6
Λιανικό εμπόριο και επισκευές	3.735	19,8	384	7,5	16.970	13,6
Υπηρεσίες μεταφορών	1.120	5,9	360	7,1	8.600	6,9
Τηλεπικοινωνίες και ΜΜΕ	270	1,4	340	6,7	4.900	3,9
Δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία	1.072	5,7	304	6,0	3.500	2,8
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.605	8,5	163	3,2	8.652	6,9
Εμπόριο οχημάτων	782	4,1	151	3,0	4.067	3,3

Σημ. Κατάταξη κατά συνεισφορά στην προστιθέμενη αξία. Στους περισσότερους κλάδους δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για Ελλάδα, Μάλτα και Λουξεμβούργο. Πηγή: Eurostat

και το τελευταίο έτος με διαθέσιμα στοιχεία για το σύνολο της ΕΕ-27.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 1.6, ο τομέας των επιχειρηματικών υπηρεσιών είναι ο μεγαλύτερος της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 σε όρους προστιθέμενης αξίας, μπροστά από τους τομείς του χονδρικού εμπορίου και των κατασκευών. Στους τομείς της βιομηχανίας, τις δύο πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν οι τομείς των χημικών-π्लाστικών και της ενέργειας (ο δεύτερος περιλαμβάνεται στη βιομηχανία σύμφωνα με την ταξινόμηση της Eurostat). Ο τομέας των επιχειρηματικών υπηρεσιών εμφανίζει και το μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων μεταξύ των μη-χρηματοπιστωτικών τομέων, ενώ ο τομέας των μετάλλων και προϊόντων από μέταλλο εμφανίζει την υψηλότερη απασχόληση στη βιομηχανία.

Σε ότι αφορά τη συμμετοχή των κρατών-μελών στη μη-χρηματοπιστωτική οικονομία της ΕΕ-27, το 21% της προστιθέμενης αξίας παράγεται από τη Γερμανία, το 18,9% από το Ηνωμένο Βασίλειο και ακολουθούν η Γαλλία (14,1%), η Ιταλία (11,1%) και η Ισπανία (9%). Η κατάταξη των χωρών διαφοροποιείται ελάχιστα ως προς την απασχόληση, όπου η Γερμανία απασχολεί ποσοστό 16,5% των εργαζομένων στους κλάδους C έως I και K, το Ηνωμένο Βασίλειο 14,4%, η Ιταλία 11,7%, η Γαλλία 11,4% και η Ισπανία 10,3%. Η Γερμανία γενικά κυριαρχεί μεταξύ των χωρών-μελών, καθώς κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο της προστιθέμενης αξίας σε περίπου 20 από τους 22 μη-χρηματοπιστωτικούς τομείς. Εξαιρέση αποτελούν ο τομέας των κατασκευών, στον οποίο καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ισπανία και ο τομέας των ξενοδοχείων-εστιατορίων, όπου πρωτοστατούν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία. Ο υπολογισμός της εξειδίκευσης μιας χώρας σε έναν τομέα προκύπτει από το λόγο της εγχώριας προστιθέμενης αξίας του τομέα προς το σύνολο της εγχώριας προστιθέμενης αξίας της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας και αναδεικνύει ως πλέον εξειδικευμένες στους περισσότερους τομείς, τις παραπάνω πέντε, κα-

θώς και χώρες-μέλη όπως η Λιθουανία, η Βουλγαρία και η Λετονία.

1.2.1.2 Δημογραφία των Επιχειρήσεων

Η δημογραφία των επιχειρήσεων έχει σαν σκοπό την παρακολούθηση της εξέλιξης του πληθυσμού των επιχειρήσεων μέσω της καταγραφής των 'γεννήσεων' και των 'θανάτων' των επιχειρήσεων και συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την τάση για επιχειρηματικότητα.

Η Eurostat επικεντρώνεται στις αποκαλούμενες 'πραγματικές γεννήσεις επιχειρήσεων' (δεν περιλαμβάνουν τις συγχωνεύσεις, τους διαχωρισμούς, τις αναδιαρθρώσεις επιχειρήσεων, ούτε τις αλλαγές στην κύρια επιχειρηματική δραστηριότητα) και στους αποκαλούμενους 'πραγματικούς θανάτους επιχειρήσεων' (η επιχείρηση δεν παρουσιάζει κύκλο εργασιών και απασχόληση για 2 συνεχή έτη). Σύμφωνα με τους παραπάνω ορισμούς, οι 'γεννήσεις' επιχειρήσεων σε 18 χώρες της ΕΕ ανήλθαν στις 1,3 εκ. το 2004.⁴ Οι επιχειρήσεις αυτές αποτελούν το 9,9% του συνόλου ('αποθέματος') των ενεργείων επιχειρήσεων στις συγκεκριμένες χώρες, ενώ το ποσοστό των 'θανάτων' έφθασε το 8,3%. Οι τομείς στους οποίους εμφανίστηκε η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ του αριθμού των νέων επιχειρήσεων και του αριθμού των επιχειρήσεων που σταμάτησαν να λειτουργούν είναι της ενέργειας (48,1% περισσότερες 'γεννήσεις'), των δραστηριοτήτων σχετικά με την ακίνητη περιουσία (33,1%) και των κατασκευών (26,4%). Στον Πίνακα 1.7 δίνονται τα ποσοστά 'γεννήσεων' και 'θανάτων' σε 12 τομείς των 18 χωρών από τις οποίες αντλήθηκαν στοιχεία.

Σύμφωνα με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Σύσταση 2003/361/ΕΚ) οι επιχειρήσεις κατανέμονται σε κλάσεις μεγέθους κατά κύριο λόγο βάσει του αριθμού των απασχολούμενων τους και δευτερευόντως είτε ανάλογα με το ύψος του κύκλου εργασιών τους, είτε μέσω του μεγέθους του ισολογισμού τους (οι επιχειρήσεις επιλέγουν ένα από τα δύο κριτήρια)⁵.

4. Οι 18 χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία είναι η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Εσθονία, η Ιταλία, η Ισπανία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία (στοιχεία του 2003), το Λουξεμβούργο, η Ουγγαρία, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβενία (στοιχεία του 2003), η Σλοβακία, η Φινλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Σχετικά με τους 'θανάτους' επιχειρήσεων, η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Λιθουανία και η Σλοβενία δε διέθεταν στοιχεία ενώ η Τσεχία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Ουγγαρία, η Ολλανδία και η Πορτογαλία και οι Φινλανδία παρέιχαν στοιχεία για το 2003.

5. Η Eurostat διαχωρίζει τις επιχειρήσεις σε κλάσεις μεγέθους χρησιμοποιώντας το πλήθος των εργαζομένων σε αυτές: πολύ μικρές επιχειρήσεις (1 έως 9 εργαζόμενοι), μικρές επιχειρήσεις (10 έως 49 εργαζόμενοι), μεσαίες επιχειρήσεις (50 έως 249 εργαζόμενοι), μεγάλες επιχειρήσεις (250 εργαζόμενοι και άνω)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.7
«Γεννήσεις» και «θάνατοι» Επιχειρήσεων (2004)

(% επί των ενεργών επιχειρήσεων)

	Ποσοστό 'Γεννήσεων' ⁽²⁾	Ποσοστό 'Θανάτων' ⁽²⁾
Μεταποίηση	6,4	7,2
Εξόρυξη και Λατόμηση	6,6	6,1
Παροχή ενέργειας, αερίου και νερού	7,7	4,0
Μεταφορές και Επικοινωνίες	8,1	7,5
Διανεμητικό εμπόριο	8,4	8,4
Επιχειρηματική οικονομία ⁽¹⁾	9,9	8,3
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	10,0	9,7
Κατασκευές	11,0	8,1
Χρηματοπιστωτική Διαμεσολάβηση	11,2	10,9
Δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία και επιχειρηματικές υπηρεσίες ⁽¹⁾	12,7	8,5
Υπηρεσίες ⁽¹⁾	10,2	8,6
Βιομηχανία	6,4	7,2

(1) Εξαιρούνται διοικητικές δραστηριότητες εταιρειών συμμετοχών (holding)

(2) Σταθμικοί μέσοι όροι των χωρών για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία

Πηγή: Eurostat

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούνται από τις επιχειρήσεις των τριών πρώτων κατηγοριών. Από τις 18,9 εκ. μη-χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις της ΕΕ-27 το 2004, το 91,8% εντάσσεται στην κατηγορία των πολύ μικρών επιχειρήσεων, το 7% στις μικρές επιχειρήσεις, το 1,1% στις μεσαίες και μόλις το 0,2% υπάγεται στις μεγάλες επιχειρήσεις. Στη μεταποίηση (NACE C έως E) το μερίδιο των πολύ μικρών επιχειρήσεων στο σύνολο είναι χαμηλότερο (πολύ μικρές επιχειρήσεις 79,5%, μικρές επιχειρήσεις 15,7%, μεσαίες επιχειρήσεις 3,8%, μεγάλες επιχειρήσεις 0,9%). Η προστιθέμενη αξία της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας άγγιξε το 2004 τα 5,1 τρισ. ευρώ (από τα οποία τα 1,8 τρισ. ευρώ αποδίδονται στη βιομηχανία), το 20,2% της οποίας παρήχθη από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις της βιομηχανίας παρήχθη το 7%), το 18,8% από τις μικρές επιχειρήσεις (βιομηχανία: 14,2%), το 17,9% από τις μεσαίες επιχειρήσεις (βιομηχανία: 21,2%) και το 43% από τις μεγάλες επιχειρήσεις (βιομηχανία: 59,8%).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (1 έως 249 απασχολούμενοι) του τομέα των δραστηριοτήτων σχετικών με την ακίνητη περιουσία συνεισέφεραν το 2004 το 83,1% της προστιθέμενης αξίας του, μερίδιο υψηλότερο από αυτό που κατέχουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε οποιον-

δήποτε άλλο μη-χρηματοπιστωτικό τομέα. Από την άλλη πλευρά, οι μεγάλες επιχειρήσεις εξοπλισμού μεταφορών συμμετείχαν σε ποσοστό 87,3% στην προστιθέμενη αξία του τομέα τους απασχολώντας το 78,1% του εργατικού του δυναμικού (Πίνακας 1.8).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (<250 εργαζόμενοι) του τομέα δραστηριοτήτων σχετικών με την ακίνητη περιουσία παρουσίασαν την υψηλότερη παραγωγικότητα ανά απασχολούμενο (90 χιλ. ευρώ). Τέλος, η παραγωγικότητα της εργασίας στις μεγάλες επιχειρήσεις ενέργειας ξεπέρασε τις 113 χιλ. ευρώ.

1.2.1.3 Εξέλιξη Απασχόλησης, Παραγωγής, Κύκλου Εργασιών

Η απασχόληση στους 22 μη-χρηματοπιστωτικούς τομείς της ΕΕ-27 έφθασε το 2004 τους 125 εκ. εργαζομένους, εκ των οποίων 37,5 εκ. προέρχονται από τη βιομηχανία (35,2%). Οι πλήρως απασχολούμενοι αποτελούν το 85,6% του συνόλου των εργαζομένων, ποσοστό 6,8 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το αντίστοιχο στη βιομηχανία και 6 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο από το αντίστοιχο στις μη-χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Οι δύο 'ακραίες' τιμές του μεριδίου των πλήρως απασχο-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.8

Διαχωρισμός Οικονομικής Δραστηριότητας στους Μη-Χρηματοπιστωτικούς Τομείς με Βάση την Κλίση Μεγέθους των Επιχειρήσεων (ΕΕ-27, 2004)

Τομείς	Μερίδια στην Προστιθέμενη Αξία				Μερίδια στην Απασχόληση			
	Πολύ μικρές	Μικρές	Μεσαίες	Μεγάλες	Πολύ Μικρές	Μικρές	Μεσαίες	Μεγάλες
Μη-χρηματοπιστωτική οικονομία	20.2	18.8	17.9	43.0	29.6	21.0	16.9	33.1
Βιομηχανία	7.0	14.2	21.2	59.8	13.0	19.6	24.1	44.5
Εξόρυξη και λατόμηση μη ενεργειακών υλικών	7.7	14.7	21.7	55.9	15.9	21.3	24.8	38.0
Ενέργεια	13.8	28.5	31.3	26.9	16.8	27.3	30.3	27.3
Μέταλλα και προϊόντα από μέταλλο	11.0	19.8	25.9	43.0	21.4	25.2	25.2	27.2
Προϊόντα από μη μεταλλικά Ορυκτά	2.5	9.4	21.8	64.8	5.5	14.9	27.5	52.3
Μηχανήματα και μηχανικός Εξοπλισμός	6.9	18.4	26.8	48.0	14.2	21.3	27.1	37.8
Εξοπλισμός μεταφορών	11.4	24.3	26.0	38.4	17.6	27.8	25.9	28.8
Ανακύκλωση και διανομή νερού	6.2	16.7	27.6	49.5	9.1	19.0	28.1	43.8
Ξύλο και χαρτί	5.8	11.6	18.7	64.0	10.5	15.6	21.6	53.8
Χημικά και Πλαστικά	-	3.9	8.9	87.3	2.5	5.6	11.9	78.1
Ηλεκτρικά μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	17.9	26.1	28.0	27.5	24.7	26.3	24.8	24.1
Κλωστοϋφαντουργία, ένδυση, Δέρμα & υπόδηση	10.0	30.8	24.3	34.8	12.8	29.3	24.3	33.6
Έπιπλα και λοιπές βιομηχανίες	-	-	-	80.2	1.5	3.3	8.8	85.0
Τρόφιμα, ποτά & καπνός	9.2	16.2	21.0	54.2	8.9	15.5	24.9	50.0
Κατασκευές	33.1	31.9	17.6	17.5	42.6	30.4	15.4	11.8
Μη-χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	26.9	19.9	16.0	37.4	35.6	19.3	13.4	31.7
Υπηρεσίες μεταφορών	27.9	29.9	21.9	20.4	44.3	28.5	16.0	11.6
Εμπόριο οχημάτων	23.8	30.3	23.8	22.8	33.5	28.8	19.6	17.8
Χονδρικό εμπόριο	32.8	16.0	8.3	42.7	43.7	14.5	7.1	34.7
Τηλεπικοινωνίες και ΜΜΕ	36.5	26.2	13.5	24.2	45.4	26.3	10.5	17.7
Δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία	16.6	18.2	16.0	50.0	24.2	18.6	15.6	41.9
Επιχειρηματικές υπηρεσίες	5.1	7.6	9.3	78.0	10.9	12.2	11.8	65.6
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	28.4	20.0	17.9	33.6	31.2	16.9	16.8	35.1
Λιανικό εμπόριο και επισκευές	47.7	17.1	18.5	16.8	47.4	17.1	15.7	18.6

Σημ. Στους περισσότερους κλάδους δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για Ελλάδα, Μάλτα και Λουξεμβούργο.
Πηγή: Eurostat

λουμένων στο εργατικό δυναμικό ενός τομέα παρατηρούνται, το μέγιστο στον τομέα εξόρυξης και λατόμησης μη ενεργειακών υλικών (97,1%) και το ελάχιστο στον τομέα του λιανικού εμπορίου (71%). Το 86,2% κατά μέσο όρο των εργαζομένων στη μη-χρηματοπιστωτική οικονομία είναι μισθωτοί (94,5% στη μεταποίηση και 83% στις μη-χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες), ποσοστό που κυμαίνεται από 74,3% (τομέας δραστηριοτήτων σχετι-

κών με ακίνητη περιουσία) μέχρι 98,9% (τομέας εξοπλισμού μεταφορών) μεταξύ των τομέων (Πίνακας 1.9).

Σε ότι αφορά την εξέλιξη της απασχόλησης την περίοδο 1996-2006, παρουσιάστηκαν διαφορές μεταξύ της μεταποίησης στο σύνολό της, των κατασκευών και ορισμένων εκ των σημαντικότερων τομέων των μη-χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.9
Χαρακτηριστικά Απασχόλησης-Μερίδιο επί του Συνόλου των Απασχολημένων (ΕΕ-27, 2006)

Τομέας	Αναλογία μισθωτών επί των απασχολημένων	Χρόνος στην εργασία		Ηλικία		
		Πλήρης απασχόληση	Μερική απασχόληση	15-29	30-49	50+
Χρηματοπιστωτική οικονομία	-	85,6	14,4	24,1	54,3	21,6
Μη-χρηματοπιστωτική οικονομία	86,2	85,6	14,4	24,2	54,2	21,6
Βιομηχανία	94,5	92,4	7,6	20,9	56,6	22,4
Εξόρυξη και λατόμηση μη ενεργειακών υλικών	96,0	97,1	2,9	16,8	56	27,2
Ενέργεια	-	96,1	3,9	14,3	58,6	27,2
Μέταλλα και προϊόντα από μέταλλο	92,5	94,8	5,2	21,0	54,5	24,4
Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	94,3	94,7	5,3	19,1	58,6	22,3
Μηχανήματα και μηχανικός εξοπλισμός	95,7	94,6	5,4	19,4	55,7	24,9
Εξοπλισμός μεταφορών	98,9	94,6	5,4	21,2	56,7	22,1
Ανακύκλωση και διανομή νερού	97,5	93,7	6,3	14,9	58,1	27,1
Ϊύλο και χαρτί	90,0	93,5	6,5	21,3	57,2	21,5
Χημικά και Πλαστικά	97,8	93,4	6,6	20,1	58,2	21,7
Ηλεκτρικά μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	95,4	93,2	6,8	22,8	56,9	20,3
Κλωστοϋφαντουργία, ένδυση, Δέρμα & υπόδηση	92,1	91,8	8,2	19,8	59,3	20,9
Έπιπλα και λοιπές βιομηχανίες	88,7	90,1	9,9	22,9	56,8	20,3
Τρόφιμα, ποτά & καπνός	93,9	88,6	11,4	24,1	56	19,9
Κατασκευές⁽¹⁾	81,0	94,1	5,9	24,6	53,8	21,6
Μη-χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	83,0	79,6	20,4	26,0	52,9	21,1
Υπηρεσίες μεταφορών	88,0	90,7	9,3	17,6	57,3	25,1
Εμπόριο οχημάτων	81,7	90,4	9,6	29,4	50,3	20,4
Χονδρικό εμπόριο	85,9	89,3	10,7	22,6	56,7	20,8
Τηλεπικοινωνίες και ΜΜΕ	95,4	82,3	17,7	21,9	56	22,1
Δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία	74,3	81,1	18,9	19,6	50,6	29,8
Επιχειρηματικές υπηρεσίες	84,0	78,7	21,3	23,6	55,5	20,8
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	80,6	71,8	28,2	35,8	47,3	17,0
Λιανικό εμπόριο και επισκευές	78,5	71,0	29,0	30,4	49,5	20,1
Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες	-	85,9	14,1	21,7	57,1	21,2

Σημ. Στους περισσότερους κλάδους δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για Ελλάδα, Μάλτα και Λουξεμβούργο.
 Πηγή: Eurostat

απασχόλησης στις βιομηχανίες μειωνόταν με μέσο ετήσιο ρυθμό -1,3% τη δεκαετία 1996-2006, όταν στους μη-χρηματοπιστωτικούς τομείς των επιχειρηματικών υπηρεσιών (NACE 72-74), του διανεμητικού εμπορίου (NACE 50-52) και των υπηρεσιών μεταφορών (NACE 60-64) σημειώθηκε συνεχής άνοδος της τάξης του 3,7%, 2,8% και 0,3% κατ' έτος. Στο ίδιο χρονικό διάστημα, η απασχόληση στις κατασκευαστικές επιχειρή-

σεις αυξανόταν σε ποσοστό 1% το χρόνο (Πίνακας 1.10).

Θετική κατά μέσο όρο ήταν η ετήσια μεταβολή των δεικτών παραγωγής της βιομηχανίας συνολικά και των κατασκευών από το 1996 έως το 2006, με τον πρώτο να αυξάνεται ταχύτερα από το δεύτερο (2,1% ανά έτος έναντι 1,5%). Παρόμοια η τάση και στον κύκλο εργασι-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.10

Εξέλιξη Δείκτη Απασχόλησης (100=2000) (ΕΕ-27)

Τομέας	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Βιομηχανία	104,6	103,7	104,1	101,8	100,0	99,6	97,6	96,0	94,1	92,8	92,1
Κατασκευές	98,2	97,8	98,8	99,4	100,0	100,0	99,6	100,1	101,3	102,9	106,7
Διανεμητικό Εμπόριο	93,5	95,5	96,9	98,5	100,0	101,0	101,8	102,5	103,8	105,2	107,5
Υπηρεσίες Μεταφορών	-	-	97,0	98,2	100,0	101,2	100,3	99,6	99,1	99,1	99,7
Επιχειρηματικές Υπηρεσίες	-	-	85,7	91,9	100,0	105,8	107,8	108,9	112,6	116,6	122,3

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.11

Εξέλιξη Δεικτών Παραγωγής – Κύκλου Εργασιών (100=2000) (ΕΕ-27)

Τομέας	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Βιομηχανία ⁽¹⁾	87,5	90,9	93,8	95,3	100,0	100,2	99,8	100,4	102,7	103,9	107,7
Κατασκευές ⁽¹⁾	93,7	92,8	94,5	97,8	100,0	100,5	101,5	103,0	103,9	103,0	108,8
Χονδρικό εμπόριο ⁽²⁾	85,1	88,0	88,0	90,6	100,0	101,6	102,6	105,1	111,2	119,7	131,4
Λιανικό εμπόριο ⁽²⁾	87,5	89,6	93,0	96,1	100,0	105,0	108,1	111,0	114,8	117,9	122,6
Υπηρεσίες μεταφορών ⁽²⁾	-	-	-	-	100,0	110,0	112,7	117,2	123,9	132,3	141,6
Επιχειρηματικές υπηρεσίες ⁽²⁾	-	-	-	-	100,0	112,8	115,7	119,9	124,6	132,7	144,4

(1) Δείκτης Παραγωγής, (2) Δείκτης Κύκλου Εργασιών
Πηγή: Eurostat

ών των επιχειρηματικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών μεταφορών και του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, που παράγουν το 85% της προστιθέμενης αξίας του τομέα του διανεμητικού εμπορίου (Πίνακας 1.11).

1.2.1.4 Εξωτερικό Εμπόριο

Η εξάλειψη των εμπορικών περιορισμών, η απελευθέρωση του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών και η παγκοσμιοποίηση αυξάνουν την αλληλεξάρτηση των οικονομιών. Οι αλλαγές που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια στο εξωτερικό εμπόριο της ΕΕ-27 σχετίζονται με τη ραγδαία άνοδο των αναδυόμενων οικονομιών της Κίνας και της Ινδίας και τη στροφή των εισαγωγών σε συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών όπως π.χ. των ενεργειακών από τη Ρωσία. Στο σκέλος των εμπορικών συναλλαγών της ΕΕ που αφορούν στις εξαγωγές της, παρατηρήθηκε συ-

γκέντρωση σε προϊόντα μέσης και υψηλής τεχνολογικής στάθμης τα οποία απαιτούν χαμηλή ή μέση εξειδίκευση της εργασίας για την παραγωγή τους και συνεπώς υπόκεινται σε υψηλό διεθνή ανταγωνισμό.

Μετά από μια περίοδο στασιμότητας (2001-2003), οι εξαγωγές και οι εισαγωγές της ΕΕ-27 άρχισαν να αυξάνονται από το 2004, τάση που δεν αντιστράφηκε μέχρι το 2006. Σε αυτή την περίοδο ανόδου, το εμπορικό ισοζύγιο της μεταποίησης ήταν ελλειμματικό και συνεχώς αυξανόμενο (Πίνακας 1.12). Το 2006 διαμορφώθηκε σε 169,5 δισεκ. ευρώ και εκτιμάται ότι αντικατοπτρίζει τις μεταβολές στα επιτόκια και τις υψηλές σχετικές τιμές των εισαγωγών, όπως του πετρελαίου και του φυσικού αερίου που αύξησαν το ύψος των εισαγωγών.

Ο σημαντικότερος εισαγωγέας προϊόντων από την ΕΕ-27 ήταν το 2006 οι Ηνωμένες Πολιτείες, καθώς απορ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.12
Εξέλιξη Εμπορικού Ισοζυγίου ΕΕ-27

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Εξαγωγές ΕΕ	762,6	831,6	810,7	891,3	988,0	1.082,5
Εισαγωγές ΕΕ	818,3	860,5	862,4	953,1	1.099,8	1.252,0
Εμπορικό ισοζύγιο	-55,7	-28,9	-51,6	-61,8	-111,8	-169,5

Πηγή: Eurostat

ρόφησαν το 23,1% των εξαγωγών της και ακολούθησε η Ελβετία με 7,3%, ωστόσο τα μερίδια αυτών των δύο χωρών στις εξαγωγές της ΕΕ ήταν μεγαλύτερα στο παρελθόν. Ανερχόμενες αγορές για την εξαγωγή των προϊόντων της ΕΕ-27 αποτελούν η Ρωσία και η Κίνα, με ζήτηση ύψους 6,4% και 5,2% αντίστοιχα επί των εξαγωγών της. Επίσης, η Κίνα είναι η χώρα από την οποία προέρχονται οι περισσότερες εισαγωγές της ΕΕ-27 (15,7%) και ακολουθούν οι ΗΠΑ (12,7%) και η Ρωσία

(9,1%). Σε επίπεδο βιομηχανικών τομέων στο σύνολο της ΕΕ-27, οι τομείς μηχανημάτων-εξοπλισμού και εξοπλισμού μεταφορών εμφανίζουν τα δύο μεγαλύτερα εμπορικά πλεονάσματα (96,4 δισεκ. ευρώ και 74,2 δισεκ. ευρώ αντίστοιχα - Πίνακας 1.13), ενώ σε επίπεδο κρατών-μελών, η γερμανική οικονομία εμφάνισε το πλέον θετικό εμπορικό ισοζύγιο (ύψους 150,6 δισεκ. ευρώ) και η ισπανική το υψηλότερο εμπορικό έλλειμμα (ύψους 91,4 δισεκ. ευρώ)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.13
Ροές Εξωτερικού Εμπορίου Βιομηχανικών Κλάδων εκτός ΕΕ (ΕΕ-27, 2006)

Βιομηχανικός τομέας	Εξαγωγές (δισεκ. ευρώ)	Εισαγωγές (δισεκ. ευρώ)	Εμπορικό Ισοζύγιο (δισεκ. ευρώ)	Μερίδιο στις βιομ. εξαγωγές (%)	Μερίδιο στις βιομ. εισαγωγές (%)
Βιομηχανία	1.082,4	1.252,0	-169,5	100,0	100,0
Τρόφιμα, ποτά & καπνός	54,0	48,2	5,9	5,0	3,8
Κλωστοϋφαντουργία, ένδυση, δέρμα & υπόδηση	45,8	97,5	-51,7	4,2	7,8
Ξύλο και χαρτί	29,2	21,4	7,8	2,7	1,7
Χημικά και Πλαστικά	194,8	129,0	65,8	18,0	10,3
Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	17,6	10,4	7,2	1,6	0,8
Μέταλλα και προϊόντα από μέταλλο	90,1	104,5	-14,3	8,3	8,3
Μηχανήματα και μηχανικός εξοπλισμός	171,1	74,7	96,4	15,8	6,0
Ηλεκτρικά μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	197,6	267,0	-69,4	18,3	21,3
Εξοπλισμός μεταφορών	176,3	102,0	74,4	16,3	8,1
Ύφιστα και λοιπές βιομηχανίες	29,5	40,7	-11,1	2,7	3,3
Εξόρυξη και λατόμηση μη ενεργειακών υλικών	13,7	31,8	-18,1	1,3	2,5
Ενεργειακά προϊόντα και ατμός	56,3	321,2	-264,9	5,2	25,7

Πηγή: Eurostat

1.2.2 Μεταποίηση

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται και αναλύονται ορισμένα βασικά οικονομικά μεγέθη για δέκα κύριους μεταποιητικούς τομείς και η αντίστοιχη εικόνα τους στο σύνολο της ΕΕ-27⁶. Με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατή η ανάδειξη των βασικών χαρακτηριστικών της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια, με την οποία άλλωστε συμπορεύεται και η ελληνική βιομηχανία. Στο πλαίσιο της ανάλυσης αναλύονται βασικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά (παραγωγή, απασχόληση, τιμές), κάθε τομέα, εθνικές ιδιαιτερότητες, καθώς και στοιχεία του εξωτερικού εμπορίου. Επιπροσθέτως, η διαχρονική εξέλιξη βασικών δεικτών προσφέρει χρήσιμη πληροφόρηση για τις τάσεις που χαρακτηρίζουν την ευρωπαϊκή μεταποίηση, ενώ γενικότερα εξηγεί και ερμηνεύει βασικές τάσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας τα τελευταία χρόνια.

1.2.2.1 Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός

Ο κλάδος τροφίμων-ποτών-καπνού παραμένει εδώ και μια δεκαετία ανεπηρέαστος από τις ευρύτερες οικονομικές αναταράξεις στην ευρωπαϊκή οικονομία. Η σχετική σταθερότητα του τομέα οφείλεται στο ότι παράγει καταναλωτικά αγαθά, προϊόντα που αποτελούν βασικά

αγαθά καθημερινής χρήσης. Ωστόσο, ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων δραστηριοποιείται και στην παραγωγή ενδιάμεσων αγαθών για άλλους κλάδους (έλαια, λίπη, ζάχαρη).

Στον κλάδο διατηρήθηκε και το 2006 ο διαχωρισμός των επιχειρήσεων σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Δίπλα στους μεγάλους ομίλους επιχειρήσεων με ισχυρή παρουσία στην παγκόσμια αγορά δραστηριοποιούνται μικρότερες – εξίσου όμως δυναμικές – επιχειρήσεις τοπικής ή εθνικής εμβέλειας. Πάντως οι τάσεις συγχώνευσης συνεχίστηκαν μέσω εξαγορών και συνεργασιών ιδιαίτερα από την πλευρά των μεγάλων επιχειρήσεων.

Προχωρώντας στα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του τομέα, η προστιθέμενη αξία παραγωγής του εκτιμάται (2004) στα 199,6 δισεκ. ευρώ (3,9% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27), επίδοση που τον καθιστά τον τέταρτο μεγαλύτερο κλάδο της ευρωπαϊκής μεταποίησης, ενώ και η απασχόληση αυξήθηκε, πλησιάζοντας τα 5 εκατομμύρια εργαζομένους (3,8% του συνόλου των εργαζομένων). Ο υποκλάδος αρτοποιεμάτων, σνακ, ζαχαρωδών, ζυμαρικών (NACE 158) παρουσίασε τη μεγαλύτερη δραστηριότητα, ακολουθούμενος από αυτόν των κρεάτων (NACE 151) και των ποτών (NACE 159). Σε εθνικό επίπεδο, οι χώρες από τις οποίες προέρχεται το

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.14

Προφίλ Τομέα Τροφίμων – Ποτών – Καπνού (ΕΕ-27, 2004)

Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός (NACE 15, 16)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός	199.630	100,0	4.772,1	100,0
Κρέας	31.260	15,7	1.039,0	21,8
Ψάρια	3.790	1,9	128,7	2,7
Γαλακτοκομικά	18.095	9,4	400,0	8,4
Ψωμί, ζάχαρη κ.α	71.527	35,8	2.043,1	42,8
Διάφορα προϊόντα τροφίμων	29.000	14,5	600,0	12,6
Αναψυκτικά	34.234	17,7	479,6	10,1
Καπνός	10.850	5,4	66,9	1,4

Πηγή: Eurostat

6. Στην ανάλυση που ακολουθεί στις ενότητες γίνεται ομαδοποίηση των κλάδων NACE σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας σύμφωνα με τις ταξινομήσεις της Eurostat στην έκθεση "European Industry: Facts & Figures 2007, European Commission". Στο πλαίσιο της ανάλυσης επομένως που γίνεται στην ενότητα αυτή κάθε τομέας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερους από έναν κλάδο κατά NACE.

μεγαλύτερο μέρος της προστιθέμενης αξίας του τομέα στην ΕΕ-27 είναι η Γερμανία (18,3%) η Μεγάλη Βρετανία (16,6%) και η Γαλλία (15,3%).

Η βιομηχανική παραγωγή του τομέα παρέμεινε ανοδική το 2006, όπως άπλωσε καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 1996-2005 στην ΕΕ-27. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης παραγωγής αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,5% σε αυ-

τό το διάστημα, ωστόσο υπολείπεται έναντι του συνόλου της μεταποίησης που μεγεθυνόταν με 2,1%. Στην ίδια περίοδο, η απασχόληση στις επιχειρήσεις τροφίμων-ποτών-κάπνου μειώνεται, αρκετά ηπιότερα όμως σε σχέση με το σύνολο των βιομηχανικών κλάδων (-0,6% ετησίως κατά μέσο όρο έναντι -1,3%). Χαμηλότερη σε σχέση με την υπόλοιπη μεταποίηση ήταν και η άνοδος του δείκτη τιμών (1,5% αντί 3%) (Πίνακας 1.15).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.15

Τομέας Τροφίμων-Ποτών-Καπνού: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός (NACE 15,16)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής Μεταποίησης	93,8	95,3	100,0	100,2	99,8	100,4	102,7	103,9	107,7
Δείκτης Παραγωγής Τροφίμων-Ποτών-Καπνού	97,6	99,0	100,0	101,4	103,8	104,6	105,5	107,4	108,7
Δείκτης Τιμών Παραγωγής Μεταποίησης	95,3	95,2	100,0	102,1	102,1	103,8	106,9	112,6	119,2
Δείκτης Τιμών Παραγωγής Τροφίμων-Ποτών-Καπνού	99,1	98,3	100,0	104,2	105,5	107,1	110,3	111,3	113,8
Δείκτης Απασχόλησης Μεταποίησης	104,1	101,8	100,0	99,6	97,6	96,0	94,1	92,8	92,1
Δείκτης Απασχόλησης Τροφίμων-Ποτών-Καπνού	103,3	101,8	100,0	99,2	99,0	98,6	97,1	97,4	97,2

Πηγή: Eurostat

Η συντριπτική πλειονότητα των περίπου 296100 επιχειρήσεων τροφίμων- ποτών – καπνού (98,9%) είναι μικρομεσαίες (<250 ατόμων). Αυτές οι επιχειρήσεις απασχολούν το 62% της συνολικής απασχόλησης του τομέα και παράγουν το 44,1% της προστιθέμενης αξίας. Η μερική απασχόληση στον κλάδο ήταν το 2006 χαμηλή, περίπου στο 11,4% έναντι 14,4% για το σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας. Μικρό είναι και το ποσοστό των δαπανών προσωπικού προς το σύνολο των λειτουργικών δαπανών με ποσοστό 13,2% επί αυτών, κάτι που πιθανότατα οφείλεται στο σημαντικό κόστος των πρώτων υλών για κατεργασία σε συνδυασμό με τη φύση της απασχόλησης στον κλάδο τροφίμων-ποτών-καπνού που δεν απαιτεί υψηλή εξειδίκευση. Η παραγωγικότητα της εργασίας, αν και βρίσκεται στα επίπεδα του συνόλου της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 μειώθηκε σε 41,9 χιλ. ευρώ το 2004 από 42,7 χιλ. το 2003.

Όσον αφορά στις εμπορικές ροές, ο τομέας σημείωσε πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο της τάξης των 5,9 δισεκ. ευρώ το 2006. Οι εξαγωγές άγγιξαν τα 54 δισεκ. ευρώ (μερίδιο 5% επί του συνόλου των εξαγωγών της βιομηχανίας), με τις εισαγωγές να μην ξεπερνούν τα 48,2 δισεκ. ευρώ (μερίδιο 3,8% επί των συνολικών εισαγωγών βιομηχανικών προϊόντων). Στο εμπορικό πλεόνασμα συντέλεσε κατά κύριο λόγο ο κλάδος των ποτών, που δείχνει ο πλέον εξωστρεφής στην Ε.Ε..

Παρότι ο κλάδος δεν καλύπτει τις αγροτικές δραστηριότητες, πρόσφατη έρευνα της Ομοσπονδίας Βιομηχανιών Τροφίμων και Ποτών της ΕΕ (CIAA) έδειξε ότι "70% της αγροτικής παραγωγής της ΕΕ προωθείται για επεξεργασία από επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών". Υπό αυτό το πρίσμα, ο κλάδος επηρεάζεται από τις πρόσφατες αλλαγές στην υγειονομική νομοθεσία της ΕΕ για τα τρόφιμα (καινούργια Υγειονομική Δέσμη Μέ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.16

Εξωτερικό Εμπόριο Τροφίμων – Ποτών – Καπνού (ΕΕ-27, 2006)

Τρόφιμα – Ποτά - Καπνός (NACE 15,16)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός	54.044	5,0	48.169	3,8	5.875
Κρέας και προϊόντα κρέατος	5.227	0,5	5.805	0,5	-578
Ψάρια	2.053	0,2	13.509	1,1	-11.456
Γαλακτοκομικά και παγωτό	5.129	0,5	823	0,1	4.307
Ψωμί, ζάχαρη κ.α	14.108	1,3	6.605	0,5	7.503
Διάφορα προϊόντα τροφίμων	8.937	0,8	16.594	1,3	-7.658
Αναψυκτικά	16.803	1,6	4.480	0,4	12.323
Καπνός	1.788	0,2	354	0,0	1.434

Πηγή: Eurostat

των της ΕΕ του 2006) αλλιά και από θέματα Κ.Α.Π., που αφορούν για παράδειγμα το κόστος (Ανακοίνωση Έυρωπαϊκής Επιτροπής για Κοινοτικό Σχέδιο Δράσης στον Ζωικό Πλούτο του 2006) και την ανταγωνιστικότητα (νέο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κ.Α.Π. του 2006). Επίσης, ο τομέας προς τα τέλη του 2007 πηλττεται έντονα πηλέον από τις μεγάλες αυξήσεις τιμών σε βασικές πρώτες ύλες (σιτάρι, ρύζι, κτλ), η οποία τροφοδοτεί πηληθωριστικές πιέσεις.

1.2.2.2 Κηωστούφαντουργία - Ένδυση - Δέρμα

Ο τομέας της κηωστούφαντουργίας - ένδυσης - δέρμα-

τος παρουσίασε οριακή αύξηση της προστιθέμενης αξίας παραγωγής στην ΕΕ-27 από 66 δισεκ. ευρώ σε 67,8 δισεκ. ευρώ (2004), αντιπροσωπεύοντας το 1,3% της προστιθέμενης αξίας της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας. Ο κηλδος απασχολούσε 3,4 εκατ. εργαζόμενους, σχεδόν το 9% της συνοηικής απασχόλησης στην ΕΕ-27. Περνώνας στους επιμέρους κηλδους, η κηωστούφαντουργία (NACE 17) και η ένδυση (NACE18) παρήγαγαν το 2004 το 81,9% της προστιθέμενης αξίας του τομέα (47,2% και 34,7% αντίστοιχα). Η εικόνα των δύο κηλδων αντιστρέφεται σε ότι αφορά την απασχόληση, με την ένδυση να απασχολεί το 46,4% των απασχολούμενων στον κηλδο και την κηωστούφαντουργία το 35,7% (Πίνακας 1.17).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.17

Προφίλ Τομέα Κηωστ/ργίας - Ένδυσης- Δέρματος (ΕΕ-27, 2004)

Κηωστούφαντουργία - Ένδυση- Δέρμα (NACE 17,18,19)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιηιιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Κηωστούφαντουργία, Ένδυση, Δέρμα	67.762	100,0	3.409,9	100,0
Κηωστούφαντουργία	32.000	47,2	1.216,5	35,7
Ένδυση	23.500	34,7	1.583,4	46,4
Δέρμα	12.000	17,7	610,0	17,9

Πηγή: Eurostat

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (<250 ατόμων) του τομέα κλωστ/ργίας - ένδυσης- δέρματος της ΕΕ-27 παρήγαγαν (2004) το 74,6% της προστιθέμενης αξίας του, ποσοστό αρκετά υψηλότερο από το 57% που προέρχεται από τις επιχειρήσεις ίδιου μεγέθους στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ. Το μεγαλύτερο μερίδιο στην παραγωγή προέρχεται κυρίως από την Ιταλία (33,3%) τη Γαλλία και τη Γερμανία (από 11,9% στην προστιθέμενη αξία παραγωγής). Ωστόσο, η παραγωγή του τομέα ελαττώθηκε το 2006 κατά 1,4%, σε αντίθεση με την άνοδο της παραγωγής της βιομηχα-

νίας κατά 3,7%. Όμως η μείωση αυτή ήταν ιδιαίτερα περιορισμένη σε σχέση με τη μέση ετήσια πτώση ύψους 4% από το 1996 μέχρι το 2006 και κυρίως σε σχέση με την κατά μέσο όρο 6% συρρίκνωση της παραγωγής ανά έτος το διάστημα 2000-2005. Επομένως, η φάση συρρίκνωσης του τομέα και μεταφοράς των παραγωγικών μονάδων σε χώρες χαμηλού κόστους φαίνεται να έχει ολοκληρωθεί και η παραγωγή σταθεροποιείται σε νέα επίπεδα, πολύ χαμηλότερα βέβαια σε σχέση με το 2000. Τέλος, ο δείκτης τιμών αυξήθηκε το 2006 κατά 0,9% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.18

Τομέας Κλωστοϋφαντουργίας - Ένδυσης - Δέρματος: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Κλωστοϋφαντουργία-Ένδυση-Δέρμα (NACE 17,18,19)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	108,8	101,7	100,0	96,3	89,1	84,9	80	74,6	73,6
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	98,8	98,7	100,0	101,9	102,6	103,1	103,2	103,7	104,6

Πηγή: Eurostat

Βασικό χαρακτηριστικό του τομέα αποτελεί η δομή της απασχόλησής του. Πιο συγκεκριμένα πρόκειται για τον κλάδο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ με τη μεγαλύτερη απασχόληση γυναικών: περίπου το 69,1% των απασχολούμενων το 2006 στον κλάδο είναι γυναίκες, όταν το μέσο αντίστοιχο μερίδιο της απασχό-

λησης γυναικών στο σύνολο της βιομηχανίας βρίσκεται περίπου στο 30%. Πάντως η μερική απασχόληση δεν είναι ιδιαίτερα υψηλή και φθάνει μόλις το 8,2% του συνόλου, παρότι σε τομείς με υψηλή αναλογία γυναικών στο εργατικό δυναμικό παρατηρείται συχνά ένα μεγάλο μέρος αυτής να αφορά σε μερική απασχόληση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.19

Εξωτερικό Εμπόριο Κλωστ/ργίας - Ένδυσης- Δέρματος (ΕΕ-27, 2006)

Κλωστοϋφαντουργία - Ένδυση-Δέρμα (NACE 17,18,19)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Κλωστοϋφαντουργία, Ένδυση, Δέρμα	45.765	4,2	97.493	7,8	-51.728
Κλωστοϋφαντουργία	18.060	1,7	27.891	2,2	-9.832
Ένδυση	15.455	1,4	49.150	3,9	-33.695
Δέρμα	12.250	1,1	20.451	1,6	-8.201

Πηγή: Eurostat

Σε ό,τι αφορά τα κόστη προσωπικού, αυτά ανήλθαν στο 20,2% των λειτουργικών δαπανών του τομέα (2004), ελαφρά υψηλότερα από το μέσο όρο του συνόλου των επιχειρήσεων της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας στην ΕΕ-27 (16,4%). Από την άλλη πλευρά, σε απόλυτα μεγέθη το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε 14.800 ευρώ ανά εργαζόμενο, ποσό που είναι μακράν το χαμηλότερο μεταξύ των κλάδων της βιομηχανίας. Σε εξίσου χαμηλά επίπεδα βρέθηκε η παραγωγικότητα της εργασίας. Με 19.900 ευρώ ανά εργαζόμενο το 2004, ήταν λιγότερη από τη μισή της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομικής δραστηριότητας (48,6%). Το εμπορικό έλλειμμα του κλάδου διευρύνθηκε εκ νέου το 2006, με τις εισαγωγές της ΕΕ-27 να ανέρχονται σε 97,5 δισεκ. ευρώ και τις εξαγωγές να είναι περίπου οι μισές (45,8 δισεκ. ευρώ). Κύρια αιτία της διεύρυνσης του ελλείμματος κατά 21% από το 2004 θεωρείται η πρήξη των περιορισμών στο εμπόριο της κλωστοϋφαντουργίας και η επακόλουθη αύξηση των εισαγωγών (κυρίως από την Κί-

να), ως αποτέλεσμα βέβαια της σταδιακής μετατόπισης της παραγωγής προς τις ασιατικές χώρες.

1.2.2.3 Χαρτί - Ξύλο

Ο μεταποιητικός τομέας χάρτου και ξυλείας στην ΕΕ-27 με προστιθέμενη αξία 77.2 δισεκ. ευρώ και 2,1 εκ. εργαζόμενους συνεισφέρει περίπου το 1,5% της προστιθέμενης αξίας του συνόλου της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας και το 1,6% της απασχόλησής της. Από τους δύο κλάδους που συνθέτουν τον τομέα, εκείνος του χαρτοποιητού, χάρτου και προϊόντων από χαρτί (NACE 21) υπερिशύχει του κλάδου ξύλου και προϊόντων από ξύλο (NACE 20) σε προστιθέμενη αξία με 42,6 δισεκ. ευρώ έναντι 34,6 δισεκ. ευρώ. Ωστόσο, ο κλάδος χαρτοποιητού, χάρτου και προϊόντων από χαρτί υπολείπεται σημαντικά σε απασχόληση, καθώς σε αυτόν εργάζεται λιγώ περισσότερο από το 1/3 (36,6%) του συνόλου

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.20

Προφίλ Τομέα Ξύλου – Χαρτιού (ΕΕ-27, 2004)

Ξύλο- Χαρτί (NACE 20, 21)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Ξύλο και προϊόντα ξύλου: Χαρτοποιητός, χαρτί και προϊόντα από χαρτί	77.200	100,0	2.060,0	100,0
Ξύλο και προϊόντα ξύλου	34.600	44,8	1.310,0	63,6
Χαρτοποιητός, χαρτί και προϊόντα από χαρτί	42.600	55,2	753,0	36,6

Πηγή: Eurostat

των απασχολουμένων στον τομέα (βλ. και Πίνακα 1.20).

Η Γερμανία παράγει (2004) το 20,5% της προστιθέμενης αξίας του τομέα, ακολουθούμενη από την Ιταλία (12,5%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (11,8%). Ωστόσο, σε εθνικό επίπεδο η συμβολή των τομέων χάρτου και ξυλείας στην εγχώρια προστιθέμενη αξία είναι αρκετά χαμηλότερη. Δηλαδή οι επιχειρήσεις αυτές είναι σημαντικότερες σε όρους προστιθέμενης αξίας για το σύνολο της ΕΕ, από ότι είναι για το εθνικό τους μεταποιητικό περιβάλλον. Σε μία διαφορετική ανάγνωση των δεδο-

μένων, οι χώρες όπου ο τομέας χάρτου και ξυλείας έχει μεγαλύτερη συνεισφορά στην εθνική προστιθέμενη αξία παραγωγής είναι η Φιλανδία, η Λετονία, η Εσθονία και η Σουηδία.

Όσον αφορά στην παραγωγή του τομέα, οι σχετικοί δείκτες του χάρτου, όσο και του ξύλου σημειώνουν σταθερά ανοδική πορεία το διάστημα 1996-2006, με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 2,2% και 2,0% αντίστοιχα. Ωστόσο, οι δύο κλάδοι παρουσιάζουν διαφορετική εξέλιξη την περίοδο 1996-2006 σε όρους τιμών. Έτσι ο δείκτης της βιομηχανίας ξύλου ανερχόταν σταθερά από το 1996 μέχρι το

2006 με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,1%. Στον αντίποδα, ο δείκτης τιμών των προϊόντων χάρτου ήταν ασταθής και εμφάνισε διακυμάνσεις. Η πτώση του που ξεκίνησε το 1996 και συνεχίστηκε μέχρι το 1999 ακολουθήθηκε από έντο-

νη άνοδο το 2000 η οποία ολοκληρώθηκε 2001. Έκτοτε, ο δείκτης τιμών του ξύλου μειωνόταν με αργούς ρυθμούς μέχρι το 2005, για να αρχίσει να ανακάμπτει ξανά το 2006 (βλ. Πίνακες 1.21 και 1.22).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.21

Τομέας Ξύλου: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Ξύλο (NACE 20)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής Ξύλου και Προϊόντων Ξύλου	92,4	94,8	100,0	96,9	97,2	98,5	101,9	103,0	106,9
Δείκτης Τιμών Παραγωγής Ξύλου και Προϊόντων Ξύλου	99,7	99,1	100,0	101,3	101,5	102,4	103,4	105,6	108,9
Δείκτης Απασχόλησης Ξύλου και Προϊόντων Ξύλου	100,3	100,6	100,0	99,4	97,8	96,1	95,0	95,0	94,2

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.22

Τομέας Χάρτου: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Χαρτί (NACE 21)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής Χάρτου και Προϊόντων Χάρτου	94,7	96,9	100,0	97,9	101,0	103,1	106,6	105,8	109
Δείκτης Τιμών Παραγωγής Χάρτου και Προϊόντων Χάρτου	91,7	90,7	100,0	101,7	100,3	99,7	98,3	97,6	99,5
Δείκτης Απασχόλησης Χάρτου και Προϊόντων Χάρτου	105,0	101,5	100,0	98,3	97,2	95,5	94,3	92,0	91,0

Πηγή: Eurostat

Οι μεγάλοι μεγέθους επιχειρήσεις (άνω των 250 ατόμων) αποτελούν και την πλειονότητα των επιχειρήσεων στη βιομηχανία χάρτου, ενώ αντίθετα στον κλάδο ξύλου και προϊόντων ξύλου δεν ξεπερνούν το 25%, κυριαρχούν δηλαδή οι μικρότερες επιχειρήσεις.

Ο τομέας ξύλου-χάρτου απασχολεί άνδρες σε ποσοστό 79%, αρκετά μεγαλύτερο από το μέσο όρο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας στην Ε.Ε. (65%). Η αναλογία δαπανών προσωπικού-συνολικού κόστους, αν και

ξεπέρασε το μέσο επίπεδο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομικής δραστηριότητας στην ΕΕ-27 (18,3% έναντι 16,4% το 2004) εντούτοις αντιστοιχεί σε 26100 ευρώ ανά απασχολούμενο και υπολείπεται κατά 5,4% του μέσου εργατικού κόστους. Ο τομέας υπολείπεται (κατά 8,6%) και στην παραγωγικότητα της εργασίας, η οποία εκτιμάται στα 37400 ευρώ, αν και η παραγωγικότητα στη βιομηχανία χάρτου είναι υπερδιπλάσια της παραγωγικότητας σε αυτή του ξύλου (56600 ευρώ έναντι 26400 ευρώ ανά εργαζόμενο).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.23

Εξωτερικό Εμπόριο Ξύλου – Χάρτου (ΕΕ-27, 2006)

Ξύλο- Χαρτί (NACE 20, 21)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Ξύλο και προϊόντα ξύλου:					
Χαρτοποιητός, χαρτί και προϊόντα από χαρτί	29.212	2,7	21.367	1,7	7.846
Ξύλο και προϊόντα ξύλου	9.376	0,9	10.389	0,8	-1.013
Χαρτοποιητός, χαρτί και προϊόντα από χαρτί	19.837	1,8	10.978	0,9	8.859

Πηγή: Eurostat

Ο τομέας χάρτου και ξύλου στην ΕΕ-27 είναι όμως αρκετά εξωστρεφής καθώς παρουσιάζει σταθερά εμπορικό πλεόνασμα. Μάλιστα το 2006 το πλεόνασμα διευρύνθηκε σε μεγάλο βαθμό, αφού από 2,2 δισεκ. ευρώ το 2005 έφτασε τα 7,8 δισεκ. ευρώ. Πάντως διαρθρωτικά, το πλεόνασμα προέρχεται από τον κλάδο χάρτου (8,8 δισεκ. ευρώ), καθώς ο κλάδος ξύλου εμφανίζει έλλειμμα. Η Φινλανδία και η Σουηδία διατηρούν τα δύο μεγαλύτερα εμπορικά πλεονάσματα (11,1 δισεκ. ευρώ και 10,6 δισεκ. ευρώ) ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο το μεγαλύτερο έλλειμμα (8,8 δισεκ. ευρώ).

1.2.2.4 Χημικά – Πλαστικά

Οι επιχειρήσεις χημικών και πλαστικών της ΕΕ πραγμα-

τοποίησαν το 2005 το 30% των πωλήσεων του τομέα παγκοσμίως, καθώς εδρεύουν στην Ευρώπη αρκετές από τις μεγαλύτερες εταιρίες του κλάδου διεθνώς. Πρόκειται για τον μεγαλύτερο βιομηχανικό κλάδο, καθώς οι βιομηχανίες χημικών-πλαστικών συνεισφέρουν στην προστιθέμενη αξία παραγωγής του μη-χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας της ΕΕ-27 το 4,9%, το μεγαλύτερο ποσοστό από κάθε άλλο βιομηχανικό κλάδο, ενώ η απασχόληση σε αυτές ανήλθε στο 3% της συνολικής απασχόλησης. Σε κλαδικό επίπεδο, το 68% της προστιθέμενης αξίας του τομέα προήλθε από τα χημικά (NACE 24) και κυρίως από τους υποκλάδους βασικών χημικών προϊόντων και φαρμακευτικών. Από τον κλάδο των πλαστικών, ο υποκλάδος των βασικών πλαστικών (NACE 25) είχε τη μεγαλύτερη συνεισφορά στην προστιθέμενη αξία του τομέα με 24% (Πίνακας 1.24).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.24

Προφίλ τομέα Χημικών - Πλαστικών (ΕΕ-27, 2004)

Χημικά, Πλαστικά (NACE 23, 24, 25)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Χημικές ουσίες και προϊόντα:				
ελαστικά και πλαστικά προϊόντα	250.000	100,0	3.700,0	100,0
Βασικά χημικά προϊόντα	64.200	25,7	650,0	17,6
Φαρμακευτικά προϊόντα	59.541	23,8	589,8	15,9
Άλλα χημικά προϊόντα	44.000	17,6	650,0	17,6
Τεχνητές και συνθετικές ίνες	2.930	1,2	53,0	1,4
Ελαστικά προϊόντα	18.000	7,2	370,0	10,0
Πλαστικά προϊόντα	60.000	24,0	1.400,0	37,8

Πηγή: Eurostat

Σημαντικότερος παραγωγός χημικών και πλαστικών στην ΕΕ-27 παρέμεινε και το 2004 η Γερμανία, που παράγει το 1/3 της συνολικής προστιθέμενης αξίας του τομέα στο σύνολο της Ε.Ε. και ακολουθούν η Γαλλία (14,7%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (13,9%). Ωστόσο, από τη σκοπιά της «εξειδίκευσης» στην παραγωγή χημικών-πλαστικών σε εθνικό επίπεδο, πρώτη χώρα στην ΕΕ-27 είναι η Ιρλανδία όπου η προστιθέμενη αξία του αντίστοιχου τομέα αποτελεί το 36,6% της προστιθέμενης αξίας της συνολικής μεταποίησης της χώρας.

Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της παραγωγής του

τομέα τη δεκαετία 1996-2006 ήταν σταθερά ανοδικός (3,3%) έναντι αύξησης 2,1% στο σύνολο της μεταποίησης. Αναλυτικότερα, από το 2001 και μέχρι το 2006 (με εξαίρεση το 2004) ο δείκτης παραγωγής χημικών και πλαστικών κινείται ταχύτερα από αυτόν της βιομηχανίας. Όσον αφορά στην εξέλιξη των τιμών των χημικών-πλαστικών, ήταν παρόμοια με την πορεία των τιμών της βιομηχανίας. Μετά από μια τριετία στασιμότητας (1996-1999), αμφότερες αυξήθηκαν το 2000, διατηρήθηκαν σε αυτά τα επίπεδα μέχρι το 2002 και κατόπιν συνέχισαν την ανοδική τους πορεία (Πίνακας 1.25).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.25

Τομέας Χημικών – Πλαστικών: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Χημικά, Πλαστικά (NACE 23, 24, 25)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	91,5	95,2	100,0	101,7	105,6	107,7	109,2	110,9	115,2
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	95,9	95,2	100,0	101,1	100,7	102,2	104,8	108,8	112,3

Πηγή: Eurostat

Βασικό διαρθρωτικό χαρακτηριστικό του τομέα χημικών-πλαστικών της ΕΕ-27, σε αντίθεση με άλλους τομείς, είναι το γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις (πά-

νω από 250 άτομα) παράγουν το 66,4% της προστιθέμενης αξίας και οι μικρές (κάτω από 49 άτομα) μόλις το 11,9%, όταν στο σύνολο της βιομηχανίας τα αντί-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.26

Εξωτερικό Εμπόριο Χημικών – Πλαστικών (ΕΕ-27, 2006)

Χημικά, Πλαστικά (NACE 23, 24, 25)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Χημικές ουσίες και προϊόντα:					
ελαστικά και πλαστικά προϊόντα	194.761	18,0	128.952	10,3	65.809
Βασικά χημικά προϊόντα	59.803	5,5	47.345	3,8	12.458
Φαρμακευτικά προϊόντα	69.751	6,4	39.916	3,2	29.835
Άλλα χημικά προϊόντα	39.081	3,6	18.617	1,5	20.464
Τεχνητές και συνθετικές ίνες	1.447	0,1	1.984	0,2	-537
Ελαστικά προϊόντα	7.400	0,7	7.653	0,6	-252
Πλαστικά προϊόντα	17.279	1,6	13.437	1,1	3.842

Πηγή: Eurostat

στοιχα ποσοστά είναι 59,8% και 21,2%. Επίσης, οι επιχειρήσεις χημικών-π्लाστικών εμφανίζουν (2006) την υψηλότερη αναλογία πλήρους απασχόλησης στο εργατικό δυναμικό (93,4%) σε σχέση με το μέσο όρο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 (85,6%). Από την άλληλη πλευρά, το κόστος προσωπικού είναι (2004) το δεύτερο μεγαλύτερο μεταξύ των τομέων και κατά πολύ υψηλότερο από το μέσο όρο (39 χιλ. ευρώ ανά απασχολούμενο, 41,3% υψηλότερα). Σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με το σύνολο ήταν όμως και η παραγωγικότητα της εργασίας (κατά 62,6%), καθώς αυτή εκτιμάται στα 66500 ευρώ ανά απασχολούμενο.

Ο τομέας παρουσίασε ένα από τα υψηλότερα εμπορικά πλεονάσματα το 2006. Πιο συγκεκριμένα, το εμπορικό του πλεόνασμα στην ΕΕ-27 ανήλθε στα 65,4 δισεκ. ευρώ, το τρίτο μεγαλύτερο ανάμεσα τους κλάδους της βιομηχανίας, επιτυγχάνοντας έτσι σωρευτική αύξηση 63,9% το διάστημα 2001-2006. Με αξία που φθάνει τα 194,8 δισεκ. ευρώ, οι εξαγωγές της ΕΕ-27 σε χημικά και πλαστικά αντιπροσωπεύουν το 18% όλων των βιομηχανικών εξαγωγών. Βασικοί εμπορικοί εταίροι της ΕΕ-27 είναι οι Η.Π.Α. και η Ελβετία. Οι δύο χώρες

απορροφούν το 28,6% και 9,8% αντίστοιχα των εξαγωγών της Ε.Ε. σε χημικά και πλαστικά, ενώ ταυτόχρονα καλύπτουν το 28,5% και το 19,5% των εισαγωγών της.

1.2.2.5 Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά

Η βιομηχανία προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά παρήγαγε το 2004 το 1,4% της συνολικής προστιθέμενης αξίας της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας στην ΕΕ-27, ενώ στα ίδια επίπεδα κυμάνθηκε και η απασχόληση στον τομέα με 1,3% επί του συνόλου των εργαζομένων (1,6 εκατ. άτομα). Η Γερμανία και η Ιταλία διατηρήθηκαν στις πρώτες θέσεις των χωρών-παραγωγών προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, με αθροιστικό ποσοστό περίπου στο 35,5% στο σύνολο της προστιθέμενης αξίας του τομέα στην ΕΕ-27. Ωστόσο, τη μεγαλύτερη εξειδίκευση σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζουν (2004) η Τσεχία, η Πορτογαλία, η Σλοβακία και η Ρουμανία, όπου οι βιομηχανίες μη μεταλλικών ορυκτών κατείχαν το 2,5-3% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής της εγχώριας μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.27

Προφίλ Τομέα Προϊόντων από Μη Μεταλλικά Ορυκτά (ΕΕ-27, 2004)

Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά (NACE 26)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	72.875	100,0	1.600,0	100,0
Γυαλί	16.000	22,0	390,7	24,4
Κεραμικά είδη	15.000	20,6	400,0	25,0
Σκυρόδεμα και τσιμέντο	31.000	42,5	530,0	33,1
Λίθινα και άλλα προϊόντα	10.600	14,5	290,0	18,1

Πηγή: Eurostat

Η βιομηχανική παραγωγή του κλάδου κινήθηκε στα ίδια επίπεδα με τη συνολική μεταποιητική παραγωγή από το 1998 μέχρι και το 2000 (Πίνακας 1.28). Την έντονα ανοδική πορεία τους την περίοδο 1998-2000 ακολούθησε μια διετία στασιμότητας και πτώσης για τα προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά, ενώ από το 2003 και οι δύο δείκτες παραγωγής επανήλθαν σε ανοδική

τροχιά. Παρά την αύξηση από το 2003 και μετά, ο δείκτης παραγωγής των μη μεταλλικών ορυκτών ανέκτησε τα επίπεδα παραγωγής του 2000 μόλις το 2005. Σε ότι αφορά τις τιμές των προϊόντων του κλάδου, αυξάνονταν σταθερά στο διάστημα 1996-2006 με ετήσιο ρυθμό 1,8% ηπιότερα πάντως σε σχέση με το σύνολο της μεταποίησης (3%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.28

Τομέας Προϊόντων από Μη Μεταλλικά Ορυκτά: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά (NACE 26)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	94,2	96,3	100,0	99,1	97,1	97,8	99,7	99,8	103,8
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	96,9	98,2	100,0	102,8	104,7	105,5	107,2	109,7	113,0

Πηγή: Eurostat

Ο βαθμός συγκέντρωσης του τομέα δε διαφέρει ιδιαίτερα από το σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, καθώς το 2004 παράχθηκε από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις το 52% της συνολικής προστιθέμενης αξίας (57% για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις όλων των μη-χρηματοπιστωτικών τομέων). Ιδιαίτερα υψηλό είναι το ποσοστό των πλήρως απασχολημένων (94,7%), ενώ τόσο το μερίδιο του κόστους προσωπικού στο συνολικό κόστος όσο και η παραγωγικότητα της εργασίας βρίσκονται πάνω από το μέσο όρο της ευρωπαϊκής βιομηχανίας (κατά 3,3% και 12,5% αντίστοιχα).

Οι εξαγωγές μη μεταλλικών ορυκτών της ΕΕ-27 ξεπέρασαν τα 17,5 δισεκ. ευρώ το 2006, με τις εισαγωγές να ανέρχονται σε 10,3 δισεκ. ευρώ, δημιουργώντας ένα πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο του κλάδου της τάξης των 7,2 δισεκ. ευρώ. Οι περισσότερες εξαγωγές κατευθύνθηκαν προς τις ΗΠΑ (το 25,1% του συνόλου των εξαγωγών της ΕΕ-27) και ο κύριος όγκος των εισαγωγών προήλθε από την Κίνα (το 34,4% του συνόλου των εισαγωγών της ΕΕ-27). Μεγαλύτεροι εξαγωγείς είναι η Γερμανία και η Ιταλία, ενώ το μεγαλύτερο έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο των προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά καταγράφεται στο Ηνωμένο Βασίλειο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.29

Εξωτερικό Εμπόριο Προϊόντων από Μη Μεταλλικά Ορυκτά (ΕΕ-27, 2006)

Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά (NACE 26)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	17.595	1,6	10.382	0,8	7.213
Γυαλί	5.783	0,5	3.438	0,3	2.345
Κεραμικά είδη	6.427	0,6	3.059	0,2	3.368
Σκυρόδεμα και τσιμέντο	1.636	0,2	1.192	0,1	444
Λίθινα και άλλα προϊόντα	3.748	0,3	2.692	0,2	1.056

Πηγή: Eurostat

1.2.2.6 Μέταλλα και προϊόντα από μέταλλο

Με συνεισφορά της τάξης του 4,2% στην προστιθέμενη αξία παραγωγής της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομικής δραστηριότητας στην ΕΕ-27 ο τομέας της βασικής μεταλλουργίας και των σχετικών προϊόντων είναι ο

δεύτερος μεγαλύτερος βιομηχανικός τομέας, πίσω από τα χημικά. Ωστόσο, σε όρους αριθμού επιχειρήσεων και απασχόλησης, με 398.600 επιχειρήσεις και μερίδιο 4% επί του συνόλου των απασχολημένων (5 εκ. άτομα), αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.30

Προφίλ τομέα Βασικών Μετάλλων και Προϊόντων από Μέταλλο (ΕΕ-27, 2004)

Βασικά Μέταλλα και Προϊόντα από Μέταλλο (NACE 27,28)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Βασικά μέταλλα και σιδηροκράματα	212.567	100,0	4.991,4	100,0
Πρωτογενείς κατεργασίες σιδήρου και χάλυβα	41.000	19,3	630,0	12,6
Βασικά πολύτιμα μέταλλα και μη σιδηρούχα μέταλλα	14.329	6,7	228,3	4,6
Χύτευση μετάλλων	10.924	5,1	273,7	5,5
Δομικά μεταλλικά προϊόντα	33.894	15,9	1.029,6	20,6
Μεταλλικά νεποζίτα, δεξαμενές και δοχεία και σώματα-λέβητες κεντρικής θέρμανσης	12.463	5,9	306,6	6,1
Άλλες μεταλλικές κατεργασίες	52.920	24,9	1.378,0	27,6
Άλλα μεταλλικά προϊόντα	46.000	21,6	1.150,0	23,0

Πηγή: Eurostat

Η Γερμανία είναι ο κυριότερος επεξεργαστής μετάλλων και παραγωγός μεταλλικών προϊόντων με 26,5% επί της προστιθέμενης αξίας παραγωγής του τομέα και 20,9% της απασχόλησης στην ΕΕ-27. Ακολουθούν η Ιταλία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο με 17%, 12,5% και 9,7% αντίστοιχα της προστιθέμενης αξίας (2004). Οι χώρες στις οποίες οι βιομηχανίες μετάλλων και μεταλλικών προϊόντων έχουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην εγχώρια ακαθάριστη αξία παραγωγής είναι η Σλοβακία (9,6%), η Σλοβενία (7,3%) και η Τσεχία (6,9%).

Το παραγόμενο προϊόν του τομέα σημείωσε σταθερή αύξηση την περίοδο 1996-2006 με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,2%, όσο περίπου και το σύνολο της βιομηχανίας (2,1%). Στο ίδιο διάστημα, ο ρυθμός ανόδου του δείκτη τιμών των μετάλλων και των μεταλλικών προϊόντων ήταν κατά μέσο όρο 2,7% ανά έτος, όμως από το 2003 μέχρι το 2006 η άνοδος είναι πολύ έντονη. Η απασχόληση στον τομέα τη δεκαετία 1996-2006 ήταν πάντως πτωτική, με μέσο ετήσιο ρυθμό 0,5%, ηπιότερη ωστόσο από τη μείωση που παρουσιάζει η συνολική απασχόληση στη βιομηχανία (1,3%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.31

Τομέας Βασικών Μετάλλων και Προϊόντων από Μέταλλο: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Βασικά Μέταλλα και Προϊόντα από Μέταλλο (NACE 27,28)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	95,1	94,2	100,0	100,0	99,7	99,9	103,1	103,6	109,1
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	98,0	95,8	100,0	100,7	100,6	102,3	110,0	117,6	125,8
Δείκτης Απασχόλησης	102,3	101,2	100,0	100,2	98,3	96,7	96,1	96,1	97,1

Πηγή: Eurostat

Η συγκέντρωση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (<250 άτομα) είναι κατά 50% μεγαλύτερη από ότι σε ολόκληρη τη μεταποίηση (61,6% έναντι 41,8% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής) γεγονός που αντανακλάται και στο μερίδιο τους στη συνολική απασχόληση (71,2% έναντι 56,7%). Βασικό χαρακτηριστικό του τομέα είναι το υψη-

λότερο ποσοστό πλήρως απασχολούμενων στη μεταποίηση (94,8%). Τόσο η παραγωγικότητα της εργασίας, όσο και το κόστος προσωπικού στη βιομηχανία βασικών μετάλλων βρίσκονται πάνω από το μέσο όρο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, καθώς υπερτερούν κατά 10% και 4,2% στα δύο αυτά μεγέθη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.32

Εξωτερικό Εμπόριο Βασικών Μετάλλων και Προϊόντων από Μέταλλο (ΕΕ-27, 2006)

Βασικά Μέταλλα και Προϊόντα από Μέταλλο (NACE 27,28)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Βασικά μέταλλα	90.147	8,3	104.480	8,3	-14.333
Σίδηρος, χάλυβας και κράματα σιδήρου: σωλήνες, άλλα προϊόντα από ατσάλι, χάλυβα	36.928	3,4	33.027	2,6	3.901
Βασικά πολυτίμητα μέταλλα και άλλα μη σιδηρούχα μέταλλα	23.740	2,2	49.632	4,0	-25.892
Δομικά μεταλλικά προϊόντα	5.086	0,5	1.572	0,1	3.515
Μεταλλικές δεξαμενές, ντεπόζιτα: Σώματα κεντρικής θέρμανσης και λέβητες, ατμογεννήτριες (με εξαίρεση τους λέβητες ζεστού νερού για κεντρική θέρμανση)	2.981	0,3	1.060	0,1	1.921
Μαχαίροποιία, εργαλεία-σιδηρικά και άλλα μεταλλικά προϊόντα	21.412	2,0	19.190	1,5	2.222

Πηγή: Eurostat

Το εμπορικό ισοζύγιο του τομέα άλλαξε ραγδαία το 2006: μετά το εμπορικό πλεόνασμα του 2005 μεγέθους 2 δισεκ. ευρώ, σημειώθηκε εμπορικό έλλειμμα 14,3 δισεκ. ευρώ το 2006. Το εμπορικό έλλειμμα αποδίδεται στη σημαντική αύξηση των εισαγωγών κατά 56,7% το 2006 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, κυρίως από τη Ρωσία (12,8% των εισαγωγών) και την Κίνα (12,6% των εισαγωγών). Με μικρότερο ρυθμό ανόδου κινήθηκαν οι εξαγωγές του κλάδου (34,9 %), οι οποίες πάντως αντιπροσωπεύουν το 8,3% του συνόλου των εξαγωγών της μεταποίησης. Η Γερμανία είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας προϊόντων από μέταλλα της ΕΕ-27, με πλεόνασμα εμπορικού ισοζυγίου ύψους 12,9 δισεκ. ευ-

ρώ, ενώ έπονται η Ολλανδία, η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία

1.2.2.7 Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού

Ο τομέας μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού δραστηριοποιείται σχεδόν αποκλειστικά στην κατασκευή κεφαλαιουχικών αγαθών ή των εξαρτημάτων τους για τους υπόλοιπους κλάδους της ευρωπαϊκής οικονομίας. Το 2004 η προστιθέμενη αξία παραγωγής του ανήλθε στα 171,7 δισεκ. ευρώ, μέγεθος που αναλογεί στο 3,4% της προστιθέμενης αξίας της μη-χρηματοπιστωτικής οικο-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.33

Προφίλ Τομέα Μηχανημάτων και Ειδών Εξοπλισμού (ΕΕ-27, 2004)

Μηχανήματα και Είδη Εξοπλισμού (NACE 29)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	171.696	100,0	3.660,5	100,0
Μηχανήματα γενικής χρήσης	38.496	22,4	719,4	19,7
Μηχανήματα ειδικής χρήσης	110.000	64,1	2.300,0	62,8
Γεωργικά και δασοκομικά μηχανήματα	8.000	4,7	210,0	5,7
Όπλα και πυρομαχικά	4.262	2,5	105,8	2,9
Οικιακές συσκευές	12.400	7,2	286,6	7,8

Πηγή: Eurostat

νομίας της ΕΕ-27, ενώ παραπλήσιο είναι το μερίδιό του στη συνολική απασχόληση (2,9%).

Η Γερμανία δεσπόζει και σε αυτόν τον τομέα συνεισφέροντας το 37,2% της συνολικής προστιθέμενης αξίας του στην ΕΕ-27. Παράλληλα όμως, είναι και η πιο εξειδικευμένη χώρα στην παραγωγή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού, καθώς ο τομέας αυτός συνεισφέρει με ποσοστό 6% στην εγχώρια προστιθέμενη αξία παραγωγής. Η Ιταλία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη παραγωγός στην ΕΕ-27 (16,7% της κλαδικής προστιθέμενης αξίας) μπροστά από το Ηνωμένο Βασίλειο (10,2%).

Ο δείκτης παραγωγής του κλάδου κινήθηκε ανοδικά το διάστημα 1996-2006, με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης

2,2%, στα επίπεδα περίπου του συνόλου της βιομηχανίας (2,1%). Η παραγωγή μηχανημάτων και εξοπλισμού εμφανίζει όμως διακυμάνσεις, καθώς το επίπεδό της μειώθηκε το 1999 και το 2003, ενώ την τριετία 2004-2006 ο αυξάνεται σημαντικά και ταχύτερα από το σύνολο της μεταποίησης. Η μεγαλύτερη μάλιστα αύξηση σημειώθηκε το 2006, με 7,3%. Ο κλαδικός δείκτης τιμών παραγωγού καθ' όλη την περίοδο 1996-2006 αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,5%.

Όσον αφορά στην απασχόληση του τομέα, ακολούθησε την τάση μείωσης που εμφανίζει η μεταποίηση γενικότερα, με τον ίδιο ρυθμό (1,3% ετησίως). Το 2006 όμως η τάση αντιστράφηκε, καθώς σημειώθηκε οριακή αύξηση της απασχόλησης κατά 0,3% (Πίνακας 1.34).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.34

Τομέας Μηχανημάτων και Ειδών Εξοπλισμού: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Μηχανήματα και Είδη Εξοπλισμού (NACE 29)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	97,1	94,6	100,0	101,5	100,2	99,4	103,1	106,8	114,7
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	98,2	99,0	100,0	101,7	103,0	103,9	105,2	107,5	109,5
Δείκτης Απασχόλησης	110,0	106,7	100,0	99,8	98,3	99,8	97,2	96,8	97,1

Πηγή: Eurostat

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (<250 άτομα) συνεισφέρουν τη μισή προστιθέμενη αξία του τομέα στην ΕΕ-27 (50,5%), υπολείπονται όμως της επίδοσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας (57%). Εντούτοις, οι μεσαίες επιχειρήσεις (50-249 εργαζομένους) παράγουν το 27,6%

της προστιθέμενης αξίας του κλάδου, μερίδιο υψηλότερο κατά περίπου 54% από αυτό που κατέχουν στη μη-χρηματοπιστωτική οικονομία (17,9%). Το μέσο κόστος ανά εργαζόμενο ήταν το 2004 31,5% υψηλότερο από το μέσο όρο, όπως και η παραγωγικότητα κατά 14,7%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.35

Εξωτερικό Εμπόριο Μηχανημάτων και Ειδών Εξοπλισμού (ΕΕ-27, 2006)

Μηχανήματα και Είδη Εξοπλισμού (NACE 29)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	171.147	15,8	74.717	6,0	96.430
Μηχανήματα γενικής χρήσης	40.226	3,7	20.602	1,6	19.625
Μηχανήματα ειδικής χρήσης	115.097	10,6	42.256	3,4	72.841
Γεωργικά και δασοκομικά μηχανήματα	6.305	0,6	2.270	0,2	4.034
Όπλα και πυρομαχικά	907	0,1	288	0,0	620
Οικιακές συσκευές	8.612	0,8	9.302	0,7	-690

Πηγή: Eurostat

Ο τομέας εμφανίζει το υψηλότερο εμπορικό πλεόνασμα ανάμεσα στους τομείς της βιομηχανίας, φθάνοντας το 2006 τα 96,4 δισεκ. ευρώ, 13,4% αυξημένο σε σχέση με το 2005. Οι εξαγωγές ανήλθαν σε 171,1 δισεκ. ευρώ αντιπροσωπεύοντας το 15,8% των εξαγωγών της μεταποίησης της ΕΕ-27. Σε εθνικό επίπεδο, οι εξαγωγές μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού της Ιταλίας αποτελούν το 21% των συνολικών εξαγωγών της, επίδοση που τη φέρνει στην πρώτη θέση από πλευράς εξαγωγικής εξειδίκευσης στο συγκεκριμένο τομέα μπροστά από τη Γερμανία (15,6%).

1.2.2.8 Ηλεκτρικές συσκευές και όργανα ακριβείας

Ο τομέας ηλεκτρικών συσκευών και οργάνων ακριβείας είναι ο τέταρτος μεγαλύτερος βιομηχανικός τομέας, με μερίδιο 3,7% στην προστιθέμενη αξία παραγωγής της

μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας στην ΕΕ-27 (2004) και 2,9% της απασχόλησης σε αυτήν. Από τη Γερμανία προέρχεται το 1/3 της συνολικής κλαδικής προστιθέμενης αξίας και έπονται η Γαλλία (13,2%), το Ηνωμένο Βασίλειο (12,3%) και η Ιταλία (10,2%). Εντούτοις, από τη σκοπιά της εξειδίκευσης στα προϊόντα του τομέα, πρώτη έρχεται η Ουγγαρία ακολουθούμενη από τη Φινλανδία, οι επιχειρήσεις των οποίων αντιπροσωπεύουν το 10,2% και 9,8% επί της εγχώριας προστιθέμενης αξίας της μεταποίησης.

Την περίοδο 1996-2006 η παραγωγή του τομέα αυξανόταν ταχύτατα με ρυθμό 4,2%, διπλάσιο από ότι στο σύνολο της μεταποίησης. Το διάστημα από το 2000 έως το 2002 η παραγωγή ηλεκτρικών συσκευών και οπτικού εξοπλισμού παρουσίασε μείωση κατά 6,2%, έκτοτε όμως παρουσιάζει άνοδο 5,7% κατά μέσο όρο ετησίως.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.36

Προφίλ τομέα Ηλεκτρικών Συσκευών και Οργάνων Ακριβείας (ΕΕ-27, 2004)

Ηλεκτρικές Συσκευές και Όργανα Ακριβείας (NACE 30, 31, 32, 33)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Ηλεκτρικές συσκευές και οπτικός εξοπλισμός	189.687	100,0	3.600,0	100,0
Όργανα ακριβείας	51.376	27,1	1.020,0	28,3
Μηχανές γραφείου και ηλεκτρονικοί υπολογιστές	11.500	6,1	161,4	4,5
Ηλεκτρικές μηχανές και συσκευές	76.000	40,1	1.671,4	46,4
Συσκευές ραδιοφώνου, τηλεόρασης και λοιπές συσκευές επικοινωνίας	51.057	26,9	812,4	22,6

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.37

Τομέας Ηλεκτρικών Συσκευών και Οργάνων Ακριβείας: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Ηλεκτρικές Συσκευές και Όργανα Ακριβείας (NACE 30, 31, 32, 33)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	82,9	87,7	100,0	98,7	93,2	93,8	98,5	101,5	111,0
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	102,8	100,8	100,0	98,5	97,2	95,7	94,5	93,4	94,4
Δείκτης Απασχόλησης	99,2	98,2	100,0	101,4	97,1	93,5	92,2	91,5	92,1

Πηγή: Eurostat

Από την άλλη πλευρά, οι τιμές των προϊόντων του τομέα κινήθηκαν αντίθετα από τη μεταποίηση. Καθ' όλη την περίοδο 1996-2005 η τάση τους παρέμεινε πτωτική, με μέσο ετήσιο ρυθμό -1,5% (αύξηση 2% για το σύνολο της βιομηχανίας), ενώ αυξήθηκαν μόνο το 2006, κατά 1%. Σταθερή, με μικρές διακυμάνσεις την πενταετία 1996-2001, και κατόπιν φθίνουσα έως το 2005 ήταν η απασχόληση, τάση που ανακόπτεται το 2006, με άνοδο 0,6% (Πίνακας 1.37).

Οι μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου (άνω των 250 ατόμων) αντιπροσωπεύουν το 64% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής, ποσοστό κατά 49% υψηλότερο από το μέσο μερίδιο των μεγάλων επιχειρήσεων στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27. Υψηλότερο από το μέσο όρο των μη-χρηματοπιστωτικών

τομέων είναι και το κόστος προσωπικού του τομέα (κατά 31%) όπως και η παραγωγικότητα της εργασίας (κατά 27,1%).

Οι εξαγωγές του τομέα αντιπροσωπεύουν το 18,3% των εξαγωγών όλων των βιομηχανικών κλάδων στην ΕΕ-27 και οι εισαγωγές το 21,3% των εισαγωγών, με το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου να προσεγγίζει τα 69,4 δισεκ. ευρώ. Πάνω από τις μισές εισαγωγές προέρχονται από την Κίνα, τις Η.Π.Α. και την Ιαπωνία (30,6%, 16,9% και 10,1% το 2006 αντίστοιχα). Σημαντικά πλεονάσματα στο εμπορικό τους ισοζύγιο εμφανίζουν η Γερμανία (15,9 δισεκ. ευρώ) και η Ιρλανδία (10,1 δισεκ. ευρώ), ενώ στον αντίποδα βρίσκονται η Ισπανία (έλλειμμα ύψους 18,5 δισεκ. ευρώ), η Γαλλία (10,9 δισεκ. ευρώ) και η Ιταλία (10,3 δισεκ. ευρώ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.38
Εξωτερικό Εμπόριο τομέα Ηλεκτρικών Συσκευών και Οργάνων (ΕΕ-27, 2006)

Ηλεκτρικές Συσκευές και Όργανα Ακριβείας (NACE 30, 31, 32, 33)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Ηλεκτρικές συσκευές και οπτικός εξοπλισμός	197.586	18,3	267.029	21,3	-69.443
Όργανα ακριβείας	54.106	5,0	47.174	3,8	6.932
Μηχανές γραφείου και ηλεκτρονικοί υπολογιστές	28.937	2,7	80.121	6,4	-51.185
Ηλεκτρικές μηχανές και συσκευές	51.061	4,7	40.224	3,2	10.837
Συσκευές ραδιοφώνου, τηλεόρασης και λοιπές συσκευές επικοινωνίας	63.482	5,9	99.510	7,9	-36.028

Πηγή: Eurostat

1.2.2.9 Εξοπλισμός Μεταφορών

Ο ρόλος του τομέα εξοπλισμού μεταφορών είναι κομβικός στην ανάπτυξη της οικονομίας. Η αύξηση των διακινούμενων ποσοτήτων αγαθών, η παγκοσμιοποίηση και η απελευθέρωση του εμπορίου έχουν οδηγήσει στην κατακόρυφη αύξηση της ζήτησης των προϊόντων του κλάδου. Άλλες συνέπειες του ανοίγματος των αγορών όπως η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου έχουν θετική επίδραση στη μεγέθυνση του τομέα, καθώς διευκο-

λύουν την απόκτηση και χρήση μεταφορικών μέσων.

Το 2004 ο τομέας κατείχε ποσοστό 3,5% επί της προστιθέμενης αξίας παραγωγής της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, απασχολώντας το 2,5% του συνόλου των εργαζομένων σε αυτή (176,7 δισεκ. ευρώ και 3,2 εκατομμύρια απασχολούμενοι). Ο κλάδος κατασκευής αυτοκινήτων και οχημάτων (NACE 34) διατήρησε την κυρίαρχη θέση του στον τομέα, με μερίδια της τάξης του 75,8% και 70,5% στην προστιθέμενη αξία και την απασχόλησή του αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.39
Προφίλ Τομέα Εξοπλισμού Μεταφορών (ΕΕ-27, 2004)

Εξοπλισμός Μεταφορών (NACE 34, 35)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Εξοπλισμός μεταφορών	176.718	100,0	3.200,0	100,0
Αυτοκινήτων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	134.000	75,8	2.256,0	70,5
Αεροσκάφη και διαστημικά σκάφη	25.000	14,1	380,0	11,9
Κατασκευή και επισκευή πλοίων και σκαφών	9.900	5,6	290,0	9,1
Σιδηροδρομικές και τροχιοδρομικές μηχανές	5.423	3,1	171,5	5,4
Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	2.900	1,6	70,0	2,2

Πηγή: Eurostat

Η Γερμανία υπερέχει έναντι των υπόλοιπων κρατών-μελών τόσο σε όρους προστιθέμενης αξίας παραγωγής του τομέα (70,9 δισεκ. ευρώ), όσο και σε εξειδίκευση στην κατασκευή των προϊόντων του (6,6% της προστιθέμενης αξίας της γερμανικής μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας). Σημαντική δραστηριότητα στον τομέα καταγράφεται επίσης στη Γαλλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο (αξία παραγωγής από 25 δισεκ. ευρώ περίπου), ενώ σε επίπεδο εξειδίκευσης διακρίθηκαν, πλην Γερμανίας, η Τσεχία (5,1% της εγχώριας προστιθέμενης αξίας) και η Σουηδία (5,0%) .

Η παραγωγή του τομέα κινήθηκε ανοδικά και με αυξανόμενο ρυθμό τη δεκαετία 1996-2006, επιτυγχάνοντας μέση ετήσια αύξηση 4,2%, διπλάσια της αύξησης της

παραγωγής στο σύνολο της μεταποίησης (2,1%). Η εξέλιξη του δείκτη παραγωγής οφείλεται κυρίως στη μέση άνοδο κατά 4,5% και 5,9% του δείκτη παραγωγής του κλάδου αυτοκινήτων-οχημάτων και του υποκλάδου αεροσκαφών αντίστοιχα. Από την άλλη πλευρά ήπια ήταν η άνοδος των τιμών στην ίδια περίοδο, με μέσο ρυθμό 1% ανά έτος.

Ο αριθμός των απασχολούμενων παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος την περίοδο 1996-2006, παρά την πτώση της απασχόλησης στη βιομηχανία συνολικά, αφού η αύξηση της απασχόλησης στον κλάδο αυτοκινήτων και οχημάτων (NACE 34) αντιστάθμισε τη μείωση που σημειώθηκε στον κλάδο λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (NACE 35).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.40

Τομέας Εξοπλισμού Μεταφορών: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Εξοπλισμός Μεταφορών-Λοιπές Μεταφορές (NACE 34, 35)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	91,0	94,6	100,0	102,2	101,6	104,1	108,8	111,2	115,9
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	99,1	99,7	100,0	100,8	102,1	102,9	104,0	105,9	107,5
Δείκτης Απασχόλησης	100,4	99,8	100,0	100,8	99,6	99,1	98,6	98,2	98,2

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.41

Εξωτερικό Εμπόριο Τομέα Εξοπλισμού Μεταφορών-Λοιπών Μεταφορών (ΕΕ-27, 2006)

Εξοπλισμός Μεταφορών-Λοιπές Μεταφορές (NACE 34, 35)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Εξοπλισμός μεταφορών	176.297	16,3	101.947	8,1	74.350
Αυτοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	120.014	11,1	54.085	4,3	65.929
Αεροσκάφη και διαστημικά σκάφη	39.250	3,6	29.469	2,4	9.781
Κατασκευή και επισκευή πλοίων και σκαφών	12.745	1,2	11.564	0,9	1.181
Σιδηροδρομικές και τροχιοδρομικές μηχανές	2.390	0,2	745	0,1	1.645
Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	1.898	0,2	6.084	0,5	-4.186

Πηγή: Eurostat

Οι μεγάλες επιχειρήσεις (άνω των 250 ατόμων) κυριαρχούν στον τομέα, καθώς από αυτές προέρχεται περίπου το 87,3% της συνολικής προστιθέμενης αξίας, μερίδιο μεγαλύτερο από αυτό που συνεισφέρουν σε οποιοδήποτε άλλο τομέα της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27. Ειδικά στον κλάδο αυτοκινήτων και οχημάτων, οι μεγάλες επιχειρήσεις παράγουν το 88,4% της προστιθέμενης αξίας και αντιπροσωπεύουν το 82,4% της απασχόλησης. Η παραγωγικότητα της εργασίας ήταν το 2004 κατά 37% μεγαλύτερη από το μέσο επίπεδο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας, οι ευεργετικές επιδράσεις της όμως μετριάζονται από τα ιδιαίτερα υψηλά κόστη προσωπικού (56% πάνω το μέσο όρο).

Με μέγεθος 74,3 δισεκ. ευρώ, το εμπορικό πλεόνασμα του τομέα ήταν το δεύτερο υψηλότερο στη μεταποίηση της ΕΕ-27 το 2006. Και εδώ καθοριστικός ήταν ο ρόλος

του κλάδου αυτοκινήτων-οχημάτων, στον οποίο οφειλόταν το 88,7% του πλεονάσματος. Οι εξαγωγές άγγιξαν τα 176,3 δισεκ ευρώ, 68,1% των οποίων αφορούσαν αυτοκίνητα και οχήματα, με το αντίστοιχο ποσοστό στις εισαγωγές (101,9 δισεκ. ευρώ) να φθάνει το 53,1%.

1.2.2.10 Έπιπλα και λοιπές βιομηχανίες

Ο μεταποιητικός κλάδος των επίπλων και των λοιπών βιομηχανιών είναι από τους μικρότερους κλάδους της μεταποίησης, καθώς η προστιθέμενη αξία του φθάνει μόλις το 1% της προστιθέμενης αξίας της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 και η απασχόληση το 1,5% των εργαζομένων σε αυτή. Όπως σε όλους σχεδόν τους τομείς της βιομηχανίας, η Γερμανία είναι η πρώτη χώρα-μέλος σε συνεισφορά στην προστιθέμενη αξία του κλάδου πανευρωπαϊκά με 19% επί του συνόλου

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.42

Προφίλ Τομέα Επίπλων - Λοιπών Βιομηχανιών (ΕΕ-27, 2004)

Έπιπλα - Λοιπές βιομηχανίες (NACE 36)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Έπιπλα, λοιπά βιομηχανικά προϊόντα	51.000	100,0	1.900,0	100,0
Έπιπλα	35.467	69,5	1.381,5	72,7
Κοσμήματα, μουσικά όργανα, αθλητικά είδη, παιχνίδια, άλλα μεταποιητικά προϊόντα	15.600	30,6	500,0	26,3

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.43

Τομέας Επίπλων – Λοιπών Βιομηχανιών: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Έπιπλα - Λοιπές βιομηχανίες (NACE 36)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	95,0	97,5	100,0	99,6	94,9	92,6	93,2	93,1	95,4
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	97,7	98,7	100,0	102,0	103,8	105,2	106,5	108,2	110,5
Δείκτης Απασχόλησης	101,8	100,2	100,0	100,6	96,8	97,8	96,2	94,2	92,9

Πηγή: Eurostat

της, ελάχιστα υψηλότερο από την Ιταλία (18%). Χώρες που εξειδικεύονται στην παραγωγή επίπλων και λοιπών προϊόντων είναι κυρίως τα κράτη από την περιοχή της Βαλτικής (Λιθουανία, Εσθονία) και η Σλοβενία.

Η παραγωγή παρουσίασε θετική τάση την περίοδο 1996-2006, της τάξης όμως μόνο του 0,6% ετησίως κατά μέσο όρο (2,1% στη βιομηχανία συνολικά). Ωστόσο η άνοδος του δείκτη δεν ήταν συνεχής: τη μέση αύξησή του με 2,6% από το 1996 μέχρι το 2000 ακολούθησε ετήσια πτώση 0,8% την πενταετία 2001-2006. Ιδιαίτερα σταθερή ήταν η πορεία του δείκτη τιμών που σημείωσε μέση αύξηση 1,5% κατ' έτος, ενώ η απασχόληση παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη το διάστημα 1996-2001, για να περιοριστεί έντονα από το 2002 και μετά

(-1% κάθε χρόνο), ακολουθώντας την τάση του συνόλου της βιομηχανίας (Πίνακας 1.43).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (έως 250 εργαζομένους) συνεισέφεραν το 2004 το 72,5% περίπου της προστιθέμενης αξίας του κλάδου. Ειδικά οι μικρές επιχειρήσεις (έως 10 άτομα) παρήγαγαν μεγαλύτερο μέρος της προστιθέμενης αξίας από ότι σε οποιονδήποτε άλλο τομέα της μεταποίησης (17,9%). Σε ότι αφορά την παραγωγικότητα ανά εργαζόμενο και τα κόστη προσωπικού των βιομηχανιών επίπλων και των λοιπών βιομηχανιών, βρίσκονται σε επίπεδα αρκετά χαμηλότερα από το μέσο όρο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας.

Οι εξαγωγές του κλάδου αντιπροσωπεύουν το 2,7% των

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.44

Εξωτερικό Εμπόριο Τομέα Επίπλων – Λοιπών Βιομηχανιών (ΕΕ-27, 2006)

Έπιπλα - Λοιπές βιομηχανίες (NACE 36)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Έπιπλα, λοιπά βιομηχανικά προϊόντα	29.549	2,7	40.692	3,3	-11.143
Έπιπλα	10.456	1,0	10.821	0,9	-364
Κοσμήματα, μουσικά όργανα, αθλητικά είδη, παιχνίδια, άλλα μεταποιητικά προϊόντα	19.093	1,8	29.871	2,4	-10.779

Πηγή: Eurostat

εξαγωγών της μεταποίησης της ΕΕ-27 και οι εισαγωγές το 3,3% των εισαγωγών της (2006). Το εμπορικό ισοζύγιο είναι ελλειμματικό κατά περίπου 11 δισεκ. ευρώ (Πίνακας 1.44). Το 47,6% των εισαγωγών προέρχεται από την Κίνα και ακολουθούν οι Η.Π.Α. με μόλις 7,4%. Η Ιταλία και η Πολωνία παρουσιάζουν το μεγαλύτερο εμπορικό πλεόνασμα στον κλάδο, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία έχουν το πλεόν ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο.

1.2.3 Ορυχεία – Ενέργεια – Ανακύκλωση και Παροχή Νερού

1.2.3.1 Εξόρυξη και Λατόμηση μη Ενεργειακών Υλικών

Ο τομέας εξόρυξης και λατόμησης μη ενεργειακών

υλικών συνεισφέρει το 0,3% της ακαθάριστης αξίας παραγωγής της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 και απασχολεί το 0,2% του εργατικού δυναμικού της (2004). Βάσει αυτών των μεγεθών ο τομέας είναι ο μικρότερος στην ΕΕ, θέση που ερμηνεύεται από την άνιση κατανομή μη ενεργειακών υλικών και μεταλλευμάτων στη φύση, η οποία δεν ευνοεί τις χώρες της ΕΕ. Ο κλάδος λοιπών εξορύξεων και λατομύσεων (NACE 14) παράγει το 85,8% της προστιθέμενης αξίας του τομέα, ενώ το υπόλοιπο αυτής προέρχεται από τον κλάδο εξόρυξης μεταλλευμάτων (NACE 13). Το μερίδιο του Ηνωμένου Βασιλείου στη συνολική προστιθέμενη αξία παραγωγής ανέρχεται σε 16,8%, της Γερμανίας σε 14,2% και της Γαλλίας σε 12%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.45
Προφίλ Τομέα Εξόρυξης και Λατόμησης Μη Ενεργειακών Υλικών (ΕΕ-27, 2004)

Εξόρυξη και Λατόμηση μη Ενεργειακών Υλικών (NACE 13,14)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Εξόρυξη και Λατόμηση μη Ενεργειακών Υλικών	14.797	100,0	290,8	100,0
Εξόρυξη μεταλλευμάτων	2.098	14,2	:	:
Λοιπές εξορύξεις και λατομήσεις	12.698	85,8	:	:
Λατόμηση πέτρας	2.900	19,6	68,3	23,5
Λατόμηση άμμου και αργίλλου	8.000	54,1	137,1	47,1
Εξόρυξη χημικών ορυκτών και λιπασμάτων	270	1,8	:	:
Παραγωγή αλατιού	700	4,7	:	:
Λοιπές εξορύξεις και λατομήσεις	800	5,4	:	:

Πηγή: Eurostat

Η παραγωγή των επιχειρήσεων εξόρυξης και λατόμησης μη ενεργειακών υλικών σημείωσε μέση ετήσια άνοδο 2,5% το διάστημα 1996-2000. Η θετική τάση αντιστράφηκε το 2001 με πτώση της παραγωγής επίσης κατά 2,5%, αλλαγή συνεχίστηκε την περίοδο 2002-2006 με ρυθμό

1,8% ανά έτος. Σε αντίθεση με την παραγωγή του τομέα η απασχόληση σε αυτόν μειώνεται με 2,7% κάθε χρόνο την περίοδο 1999-2006 (Πίνακας 1.46). Η μεταβολή του δείκτη τιμών ήταν σταθερά θετική και με υψηλό ρυθμό, 3,7% κατ' έτος από το 1996 μέχρι το 2006.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.46
Τομέας Εξόρυξης και Λατόμησης μη Ενεργειακών Υλικών: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Εξόρυξη και Λατόμηση μη Ενεργειακών Υλικών (NACE 13,14)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	92,8	96,9	100,0	97,5	100,4	100,5	101,2	103,7	106,8
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	95,8	96,7	100,0	102,7	109,3	112,6	116,7	120,1	129,8
Δείκτης Απασχόλησης	109,7	104,3	100,0	97,2	95,9	92,9	90,0	88,9	88,0

Πηγή: Eurostat

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις του τομέα παράγουν το 65,2% της προστιθέμενης αξίας ενώ σε αυτές απασχολείται το 66,4% των εργαζομένων (2006). Το ποσοστό των πλήρως απασχολούμενων ξεπερνά το 97% και είναι το μεγαλύτερο μεταξύ των μη-χρηματοπιστωτικών

κλάδων της ΕΕ-27. Το κόστος προσωπικού φθάνει τα 27 χιλ. ευρώ ανά εργαζόμενο και βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο (27,6 χιλ. ευρώ), ωστόσο η παραγωγικότητα είναι κατά 24,3% υψηλότερη από ότι στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.47

Εξωτερικό Εμπόριο Τομέα Εξόρυξης και Λατόμησης Μη Ενεργειακών Υλικών (ΕΕ-27, 2006)

Εξόρυξη και Λατόμηση μη Ενεργειακών Υλικών (NACE 13,14)	Εξαγωγές εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών (%)	Εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο των εισαγωγών (%)	Εμπορικό Ισοζύγιο (εκατ. €)
Μεταλλεύματα και λοιπά προϊόντα εξόρυξης	13.694	1,3	31.812	2,5	-18.118
Μεταλλεύματα	1.188	0,1	17.976	1,4	-16.788
Μεταλλεύματα σιδήρου	386	0,0	6.899	0,6	-6.513
Μεταλλεύματα μη σιδηρούχων μετάλλων, εκτός ουρανίου και θορίου	802	0,1	11.077	0,9	-10.275
Λοιπά προϊόντα εξόρυξης και λατόμησης	12.506	1,2	13.836	1,1	-1.330
Πέτρα	567	0,1	892	0,1	-325
Άμμος και άργιλος	422	0,0	1.067	0,1	-645
Χημικά ορυκτά και λιπάσματα	265	0,0	713	0,1	-448
Αλάτι	110	0,0	115	0,0	-5
Λοιπά προϊόντα εξόρυξης και λατόμησης	11.141	1,0	11.049	0,9	93

Πηγή: Eurostat

Με εισαγωγές ύψους 31,8 δισεκ. ευρώ που αντιστοιχούν στο 2,5% των συνολικών εισαγωγών σε βιομηχανικά προϊόντα της ΕΕ-27 και εξαγωγές που έφτασαν τα 13,7 δισεκ. ευρώ (1,3% των βιομηχανικών εξαγωγών της ΕΕ-27) το εμπορικό ισοζύγιο του τομέα ήταν ελλειμματικό το 2006. Οι εξαγωγές κατευθύνθηκαν κυρίως προς την Ινδία (40,1%), το Ισραήλ (16,6%) και την Κίνα (10,1%). Από πλευράς εξαγωγικής εξειδίκευσης σε εθνικό επίπεδο, η Ελλάδα ήταν δεύτερη ανάμεσα

στις χώρες-μέλη στην εξαγωγή προϊόντων από εξόρυξη μεταλλευμάτων (2,9% των εγχώριων εξαγωγών), πίσω από το Βέλγιο (3,3%).

1.2.3.2 Ενέργεια

Η ανταγωνιστικότητα και η αξιοπιστία του τομέα της ενέργειας είναι καθοριστικές για τη λειτουργία μιας οι-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.48

Προφίλ Τομέα Ενέργειας (ΕΕ-27, 2004)

Ενέργεια (NACE 10-12, 23, 40)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Ενέργεια	240.000	100,0	1.980,0	100,0
Εξόρυξη-λατόμηση ενεργειακών προϊόντων	54.000	22,5	500,0	25,3
Επεξεργασία καυσίμων	36.000	15,0	180,0	9,1
Παροχής ηλεκτρισμού-αερίου	150.000	62,5	1.300,0	65,7

Πηγή: Eurostat

κονομίας. Η προστιθέμενη αξία παραγωγής του έφτασε το 2004 τα 240 δισεκ. ευρώ, ενώ η απασχόληση άγγιξε τα 2 εκατ. εργαζομένους (4,7% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής και 1,6% της απασχόλησης της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 αντίστοιχα). Περίπου η μισή προστιθέμενη αξία παραγωγής ενέργειας στην Ε.Ε. προέρχεται από το Ηνωμένο Βασίλειο (20,9%), τη Γερμανία (19,5%) και τη Γαλλία (11%). Σε εθνικό επίπεδο, στην Πολωνία παράγεται το 14,9% της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, ενώ το σχετικό ποσοστό στη Λιθουανία φθάνει το 12,5%, καθιστώντας τις δύο χώρες τις πλέον εξειδικευμένες στον τομέα.

Ο τομέας της ενέργειας – σύμφωνα με τις εκθέσεις της Eurostat - αποτελείται από τους κλάδους εξόρυξης-λατόμησης ενεργειακών υλικών (NACE 10-11-12), επεξεργασίας καυσίμων (NACE 23) και παροχής ηλεκτρισμού-

αερίου-ατμού (NACE 40). Η παραγωγή του τελευταίου κλάδου βρισκόταν σε διαρκή άνοδο την περίοδο 1996-2006, με μέση ετήσια αύξηση 2%, τάση που ακολούθησε και ο κλάδος επεξεργασίας καυσίμων, αλλά με μικρότερους ρυθμούς (0,2%). Φθίνουσα ήταν η παραγωγή στον κλάδο εξόρυξης-λατόμησης ενεργειακών υλικών ο οποίος εμφάνισε μέση πτώση 2,9% ανά έτος. Από την άλλη πλευρά, οι δείκτες τιμών των κλάδων επεξεργασίας καυσίμων και εξόρυξης-λατόμησης ενεργειακών υλικών είχαν παρόμοια εξέλιξη: μετά τη μείωσή τους το 1998, παρουσίασαν σημαντική αύξηση τη διετία 1999-2000, σταθεροποιήθηκαν το 2001 και το 2002 και από το 2003 κινούνται και πάλι ανοδικά. Ελαφρά διαφορετική ήταν η εξέλιξη του δείκτη τιμών ηλεκτρισμού-αερίου-ατμού. Την πτώση του μέχρι το 1999 ακολούθησε σταθερή αύξηση την επταετία 2000-2006 (με εξαίρεση το 2002). Η απασχόληση ωστόσο μειώθηκε σε όλους τους κλάδους (Πίνακας 1.49).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.49

Κλάδοι Εξόρυξης και Λατόμησης Ενεργειακών Υλικών, Επεξεργασίας Καυσίμων, Παροχής Ηλεκτρισμού-Αερίου-Ατμού: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Εξόρυξη και Λατόμηση Ενεργειακών (NACE 10-12)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	102,6	103,0	100,0	95,9	96,7	93,1	89,3	84,1	79,1
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	63,4	71,6	100,0	101,2	98,9	104,6	116,2	150,4	176,0
Δείκτης Απασχόλησης	127,4	112,4	100,0	95,9	91,5	87,3	82,2	78,4	72,5
Επεξεργασία Καυσίμων (NACE 23)									
Δείκτης Παραγωγής	103,8	97,6	100,0	100,3	99,1	100,5	104,1	105,2	105,2
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	66,3	73,5	100,0	95,0	93,0	96,6	107,1	128,7	141,0
Δείκτης Απασχόλησης	103,9	102,8	100,0	97,2	94,2	91,4	89,8	87,6	82,8
Παροχή ηλεκτρισμού-αερίου-ατμού (NACE 40)									
Δείκτης Παραγωγής	94,2	96,5	100,0	102,6	103,5	106,6	108,6	110,5	111,4
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	98,2	95,3	100,0	107,1	106,1	111,0	113,9	130,1	154,0
Δείκτης Απασχόλησης	108,0	104,3	100,0	97,3	94,5	91,0	88,0	85,7	84,6

Πηγή: Eurostat

Το ποσοστό των μεγάλων επιχειρήσεων (>250 εργαζομένους) στο σύνολο των επιχειρήσεων ενέργειας είναι το υψηλότερο σε τομέα της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 (4,6% το 2004). Οι μεγάλες επιχειρήσεις παράγουν το 80,2% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής και απασχολούν το 85% των εργαζομένων του τομέα. Το μερίδιο της πλήρους απασχόλησης είναι

ιδιαίτερα υψηλό, (96,1%), όπως επίσης και τα κόστη προσωπικού που είναι υπερδιπλάσια αυτών στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας (50,9 χιλ. ευρώ έναντι 24,8 χιλ. ευρώ). Τέλος, η παραγωγικότητα της εργασίας έφτασε τα 44200 ευρώ, 3300 ευρώ ανώτερα της μέσης επίδοσης όλων των κλάδων στην ΕΕ-27.

1.2.3.3 Ανακύκλωση και Παροχής Νερού

Ο τομέας ανακύκλωσης και παροχής νερού συμμετέχει στην προστιθέμενη αξία της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 με ποσοστό 0,5% (27 δισεκ. ευρώ) και απασχολεί το 0,4% των εργαζομένων της (0,5 εκ. απασχολούμενοι). Κύριοι παραγωγοί αυτής της αξίας είναι η Γερμανία (21,6%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (20,7%) και έπεται η Γαλλία (14,4%).

Ο τομέας αποτελείται από τους κλάδους ανακύκλωσης (NACE 37) και συλλογής, καθαρισμού και διανομής νερού (NACE 41). Η εξέλιξη του δείκτη παραγωγής του κλάδου της ανακύκλωσης το διάστημα 2000-2006 είναι έντονα ανοδική, με μέση αύξηση ανά έτος 5,5%, ενώ παρόμοια ήταν και η μεταβολή της απασχόλησης

(5,3%). Το 2006 ήταν το έτος κατά το οποίο σημειώθηκε η μεγαλύτερη αύξηση παραγωγής (12,7%). Πρόκειται σαφώς για έναν κλάδο ο οποίος βρίσκεται σε έντονα ανοδική τροχιά τα τελευταία χρόνια, με συνεισφορά στην παραγωγή η οποία αναμένεται να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο στην επόμενη διετία.

Ελαφρά πτωτική τάση την περίοδο 1996-2006 παρουσίασε η παραγωγή του κλάδου παροχής νερού όπως και η απασχόληση σε αυτόν (-0,4% μέση ετήσια μείωση και στα δύο μεγέθη). Ο δείκτης τιμών του κλάδου της ανακύκλωσης αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 10,9% μέχρι το 2006, τον υψηλότερο από όλους τους κλάδους της μεταποίησης. Θετική ήταν και η τάση των τιμών στον κλάδο παροχής νερού (μέση άνοδος 3,5% κατ' έτος τη δεκαετία 1996-2006).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.50

Προφίλ Τομέα Ανακύκλωσης και Παροχής Νερού (ΕΕ-27, 2004)

Ανακύκλωση και Παροχή Νερού (NACE 37, 41)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Ανακύκλωση και Παροχή Νερού	27.000	100,0	500,0	100,0
Ανακύκλωση	6.300	23,3	130,0	26,0
Παροχή νερού	20.360	75,4	379,2	75,8

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.51

Τομέα Ανακύκλωσης και Παροχής Νερού: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Ανακύκλωση (NACE 37)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Παραγωγής	-	-	100,0	104,1	111,0	110,8	119,2	122,2	137,8
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	-	-	-	97,5	103,5	117,4	145,9	143,1	163,8
Δείκτης Απασχόλησης	99,1	95,7	100,0	107,3	113,8	118,1	122,9	128,6	136,3
Παροχή Νερού (NACE 41)									
Δείκτης Παραγωγής	99,9	99,9	100,0	100,3	100,0	101,5	100,2	99,0	98,5
Δείκτης Τιμών Παραγωγής	96,2	98,9	100,0	102,5	105,8	109,6	114,0	120,4	126,5
Δείκτης Απασχόλησης	99,9	99,7	100,0	100,4	100,0	99,7	98,9	97,4	98,0

Πηγή: Eurostat

Τέλος, από την έρευνα "World Economic Survey in the Euro Area" του IFO, προκύπτει περαιτέρω επιδείνωση

του οικονομικού κλίματος το πρώτο τρίμηνο του 2008 σε όλες τις χώρες της Ευρωζώνης. Τόσο οι εκτιμήσεις

για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση, όσο και οι βραχυπρόθεσμες προβλέψεις για τους επόμενους έξι μήνες είναι μετριοπαθέστερες έναντι του προηγούμενου τριμήνου. Ιδιαίτερα σε Βέλγιο, Ισπανία, Αυστρία, Ιταλία, Ιρλανδία και Ελλάδα προβλέπεται σημαντική επιβράδυνση τους επόμενους μήνες. Λιγότερο θετικές σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο είναι και οι προβλέψεις της Φιλανδίας, Γερμανίας, Ολλανδίας και Σλοβενίας. Σε Ιταλία και Γαλλία, τόσο οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση, όσο και οι προβλέψεις για τους επόμενους μήνες είναι αρνητικές το πρώτο τρίμηνο του 2008. Σε ό,τι αφορά τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό, τα αποτελέσματα της έρευνας υποδεικνύουν μέσο ρυθμό 2,5% για το 2008, που είναι υψηλότερος από το στόχο της ΕΚΤ. Τα βασικά επιτόκια αναμένεται ότι θα παραμείνουν σταθερά, ενώ η ισοτιμία δολλαρίου έναντι ευρώ εκτιμάται ότι θα υποχωρήσει εκ νέου τους επόμενους έξι μήνες.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις ανακύκλωσης και παροχής νερού (>250 εργαζόμενοι) παρήγαγαν σε όρους προστι-

θέμενης αξίας το 54,2% το 2004, μερίδιο μεγαλύτερο από αυτό που κατέχουν οι μεγάλες επιχειρήσεις στο σύνολο των μη-χρηματοπιστωτικών τομέων (43,0%). Ωστόσο, ο βαθμός συγκέντρωσης των μεγάλων επιχειρήσεων διαφέρει σε κάθε έναν από τους δύο κλάδους που συγκροτούν τον τομέα. Στον κλάδο παροχής νερού συνεισφέρουν πάνω από τα 2/3 της προστιθέμενης αξίας ενώ στον κλάδο της ανακύκλωσης μόλις το 17,5%. Η παραγωγικότητα της εργασίας το 2004 ήταν και στους δύο κλάδους περίπου 20% υψηλότερη από ότι στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, ενώ τα κόστη προσωπικού σε αμφοτέρους τους κλάδους ήταν 10% χαμηλότερα από το μέσο όρο.

1.2.4 Κατασκευές

Ο τομέας των κατασκευών συγκαταλέγεται μεταξύ των τεσσάρων μεγαλύτερων τομέων της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, τόσο από πλευράς κύκλου εργασιών, όσο και βάσει της προστιθέμενης αξίας πα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.52

Προφίλ Τομέα Κατασκευών (ΕΕ-27, 2004)

Κατασκευές (NACE 45)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Κατασκευές	433.505	100,0	13.153,3	100,0
Προετοιμασία οικοδομήσιμης επιφάνειας	15.700	3,6	420,0	3,2
Γενικές κατασκευές	251.338	58,0	7.166,7	54,5
Εγκατάσταση κυκλωμάτων και δικτύων	96.945	22,4	3.125,1	23,8
Αποπεράτωση κατασκευών	66.261	15,3	2.371,5	18,0
Ενοικίαση μηχανημάτων κατασκευών και κατεδαφίσεων με χειριστή	3.260	0,8	74,0	0,6

Πηγή: Eurostat

ραγωγής. Οι περίπου 2,7 εκ. κατασκευαστικές επιχειρήσεις της ΕΕ παρήγαγαν το 2004 το 8,5% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής του μη-χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας, ενώ η απασχόληση σε αυτές ανήλθε στο 10,5% της συνολικής απασχόλησης. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ισπανία είχαν τη μεγαλύτερη συμβολή στον τομέα με 19% και 17,3% της προστιθέμενης αξίας στην ΕΕ αντίστοιχα. Η Ισπανία ήταν και η πλέον εξειδι-

κευμένη χώρα στις κατασκευές, καθώς ο κατασκευαστικός κλάδος της συνεισέφερε το 16,3% της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Ο σημαντικότερος υποκλάδος είναι αυτός των γενικών κατασκευών. Ακολουθούν ο υποκλάδος εγκατάστασης κυκλωμάτων και δικτύων και ο υποκλάδος αποπεράτωσης των κατασκευών.

Οι δείκτες οικοδομικής δραστηριότητας και έργων πο-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.53

Τομέας Κατασκευών: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Κατασκευές (NACE 45)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης οικοδομικής δραστηριότητας	94,7	97,7	100,0	99,7	100,1	102,3	103,7	103,3	109,8
Δείκτης έργων πολιτικού μηχανικού	98,4	101,8	100,0	102,6	104,4	102,6	99,6	97,9	99,0
Δείκτης Τιμών Κατοικιών	93,9	96,9	100,0	104,1	109,0	114,2	120,0	124,3	128,6

Πηγή: Eurostat

λιτικού μηχανικού αποδίδουν το επίπεδο της παραγωγής στον τομέα. Η οικοδομική δραστηριότητα αυξανόταν την περίοδο 1997 - 2006, με εξαίρεση τη διετία 2000-2002, όπου υπήρξε στασιμότητα. Διαφορετική ήταν η εξέλιξη του δείκτη έργων πολιτικού μηχανικού, ο οποίος εμφάνισε στο ίδιο διάστημα κυκλικές διακυμάνσεις: ενισχύθηκε από το 1997 μέχρι το 1999, μειώθηκε το 2000, αυξήθηκε τη διετία 2001-2002 ενώ από το 2003 έως το 2005 βρισκόταν σε πτώση, η οποία ανακόπηκε το 2006 (Πίνακας 1.53). Σε ότι αφορά τις τιμές, ο σχετικός δείκτης για τις κατοικίες κινήθηκε ανοδικά με μέσο ρυθμό 3,7% κατ' έτος τη δεκαετία 1996-2006.

Ο τομέας κυριαρχείται από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ και το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων είναι μεγάλο. Αναλυτικότερα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνεισφέρουν το 82,5% της προστιθέμενης αξίας του κατασκευαστικού τομέα στην ΕΕ-27 και απασχολούν το 88,2% των εργαζομένων σε αυτές (2004). Οι μισθωτοί αποτελούν τα 4/5 των απασχολούμενων, αναλογία που είναι η τρίτη χαμηλότερη μεταξύ των μη-χρηματο-

πιστωτικών τομέων της ΕΕ. Σε χαμηλά επίπεδα βρίσκεται και η παραγωγικότητα που αντιστοιχεί στο 80,6% της μέσης παραγωγικότητας στην ΕΕ-27 (33 χιλ. ευρώ έναντι 40,9 χιλ. ευρώ). Τέλος, το κόστος ανά εργαζόμενο ανέρχεται σε 26,6 χιλ. ευρώ και είναι 3,6% μικρότερο από το μέσο όρο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας.

1.2.5 Μη Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες

1.2.5.1 Εμπόριο Οχημάτων

Ο κλάδος εμπορίας οχημάτων (NACE 50) υπάγεται στο διανεμητικό εμπόριο (NACE G). Το έτος 2004 συνείσφερε το 3,0% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 (150,6 δισεκ. ευρώ). Στα ίδια επίπεδα κινήθηκε και η απασχόληση, με 3,3% επί του συνόλου των εργαζομένων. Οι χώρες-κατασκευαστές οχημάτων της Ε.Ε. κυριαρχούν και στον κλάδο εμπορίας τους. Η Γερμανία παρήγαγε το 23,6% της κλαδικής προστιθέμενης αξίας στην ΕΕ, το

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.54

Προφίλ τομέα Εμπορίας Οχημάτων (ΕΕ-27, 2004)

Εμπόρια Οχημάτων (NACE 50)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Εμπόρια οχημάτων	150.599	100,0	4.066,6	100,0
Διανομή αυτοκινήτων και δικύκλων	137.000	91,0	3.578,7	88,0
Χονδρική πώληση καυσίμων	13.650	9,1	487,9	12,0

Πηγή: Eurostat

Ηνωμένο Βασίλειο το 22,9% και η Γαλλία το 11,8%. Ωστόσο, τα κράτη-μέλη στα οποία το εμπόριο οχημάτων είχε τη μεγαλύτερη συμβολή στην εγχώρια προστιθέμενη αξία ήταν η Σλοβενία και η Πορτογαλία (3,7%). Ο κύκλος εργασιών (σε τρέχουσες τιμές) παρουσίασε

σημαντική άνοδο το διάστημα 1998-2006, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 4,1%. Η εξέλιξη του δείκτη της απασχόλησης δεν ήταν εξίσου σταθερή. Το 1999 υποχώρησε κατά 2,1%, μετά από συνολική αύξηση 2% τη διετία 1997-1998. Η άνοδος της απασχόλησης συνεχί-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.55

Τομέας Εμπορίας Οχημάτων: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Εμπορία Οχημάτων (NACE 50)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης κύκλου εργασιών	95,1	98,3	100,0	103,3	108,2	112,5	119,6	124,5	131,9
Δείκτης απασχόλησης	100,9	98,8	100,0	100,1	101,4	102,3	105,4	105,8	108,5

Πηγή: Eurostat

στηκε την περίοδο 2000-2006, σε ποσοστό 1,3% ανά έτος κατά μέσο όρο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις κυριαρχούν τον κλάδο, καθώς από αυτές προέρχεται το 79,7% της προστιθέμενης αξίας του, ενώ απασχολούν το 88,5% των εργαζομένων του. Υψηλή είναι και η αυτοαπασχόληση, με τους μισθωτούς να αποτελούν το 81,7% των απασχολούμενων, ποσοστό 5,5% μικρότερο από το αντίστοιχο στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27.

1.2.5.2 Χονδρικό Εμπόριο

Ο κλάδος χονδρικού εμπορίου (NACE 51) είναι ο μεγαλύτερος της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, με μερίδια 9,1% και 7,6% (2004) στην προστιθέμενη αξία παραγωγής και στην απασχόλησή της αντίστοιχα (462,7 δισεκ. ευρώ – 9,6 εκ. εργαζόμενοι). Το 46,4% της προστιθέμενης αξίας του διανεμητικού εμπορίου (NACE G) προέρχεται από το χονδρικό εμπόριο. Το Ην. Βασίλειο, η Γερμανία και Γαλλία παρήγαγαν περίπου το μισό (48,6%) της προστιθέμενης αξί-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.56

Προφίλ Τομέα Χονδρικού Εμπορίου (ΕΕ-27, 2004)

Χονδρικό Εμπόριο (NACE 51)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Χονδρικό Εμπόριο	462.707	100,0	9.554,2	100,0
Χονδρικό εμπόριο μέσω διαμεσολάβησης	37.635	8,1	902,3	9,4
Χονδρικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων	14.000	3,0	340,0	3,6
Χονδρικό εμπόριο καταναλωτικών αγαθών	183.393	39,6	4.032,8	42,2
Χονδρικό εμπόριο ενδιάμεσων εισροών	111.230	24,0	1.988,6	20,8
Χονδρικό εμπόριο μηχανημάτων και εξοπλισμού	90.000	19,5	1.600,0	16,7
Λοιπό χονδρικό εμπόριο	23.507	5,1	669,8	7,0

Πηγή: Eurostat

ας του (κατά σειρά 18,2%, 17% και 13,5%). Η Λετονία και η Εσθονία είναι οι χώρες όπου το χονδρικό εμπόριο συνεισφέρει το υψηλότερο μερίδιο στο σύνολο της οικονομίας ενώ η Ελλάδα και η Πορτογαλία είναι οι πλέον εξειδικευμένες στο χονδρικό εμπόριο τροφίμων (υποκλάδος NACE 51.3).

Ο κύκλος εργασιών του κλάδου βρισκόταν σε συνεχή

άνοδο τη δεκαετία 1996-2006, παρουσιάζοντας μέση αύξηση 4,4% κάθε χρόνο, ενώ μόνο το 2006 αυξήθηκε κατά 9,8%. Θετική ήταν και η τάση της απασχόλησης στο ίδιο χρονικό διάστημα (εκτός των ετών 2001 και 2003), με μέσο ετήσιο ρυθμό 3,1% (Πίνακας 1.57).

Ο τομέας – όπως είναι αναμενόμενο – κυριαρχείται από

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.57

Τομέας Χονδρικού Εμπορίου: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Χονδρικό Εμπόριο (NACE 51)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης κύκλου εργασιών	95,6	97,8	100,0	99,8	100,0	99,5	99,9	101,0	104,1
Δείκτης απασχόλησης	88,0	90,6	100,0	101,6	102,6	105,1	111,2	119,7	131,4

Πηγή: Eurostat

τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (<250 εργαζόμενους), καθώς αυτές παράγουν το 77,2% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής και απασχολούν το 83,7% των εργαζομένων του (2004). Το ποσοστό των πλήρως απασχολούμενων φθάνει το 85,9% και είναι πολύ κοντά στη μέση τιμή του στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 (86,2%). Σε επίπεδα υψηλότερα από το μέσο όρο βρίσκεται η παραγωγικότητα της ερ-

γασίας (κατά 18,3%) όπως και τα κόστη προσωπικού (κατά 11,2%).

1.2.5.3 Λιανικό Εμπόριο

Οι περίπου 3,7 εκ. επιχειρήσεις του κλάδου του λιανικού εμπορίου (NACE 52) στην ΕΕ-27 εμφάνισαν προστι-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.58

Προφίλ τομέα Λιανικού Εμπορίου (ΕΕ-27, 2004)

Λιανικό Εμπόριο (NACE 52)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Λιανικό Εμπόριο	384.355	100,0	16.970,0	100,0
Μη εξειδικευμένο λιανικό εμπόριο	127.674	33,2	6.031,4	35,5
Εξειδικευμένο λιανικό εμπόριο τροφίμων	26.099	6,8	1.452,6	8,6
Εξειδικευμένο λιανικό εμπόριο καινούργιων αγαθών εκτός των τροφίμων	200.000	52,0	8.164,8	48,1
Λιανικό εμπόριο μεταχειρισμένων αγαθών	2.009	0,5	113,3	0,7
Λιανικό εμπόριο εκτός καταστημάτων	18.930	4,9	939,7	5,5
Επισκευές ατομικών και οικιακών αγαθών	4.957	1,3	268,1	1,6

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.59

Τομέας Λιανικού Εμπορίου: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Λιανικό Εμπόριο (NACE 52)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης κύκλου εργασιών	93,0	96,1	100,0	105,0	108,1	111,0	114,8	117,9	122,6
Δείκτης πωλήσεων	94,8	97,3	100,0	102,6	105,0	106,8	110,0	112,3	114,9
Δείκτης τιμών	96,5	98,3	100,0	102,5	103,8	105,5	107,2	109,4	111,2

Πηγή: Eurostat

θέμενη αξία παραγωγής ύψους 384,4 δισεκ. ευρώ το 2004 ενώ ο αριθμός των απασχολημένων σε αυτές άγγιξε τα 17 εκ.. Αυτά τα μεγέθη αναλογούν στο 7,5% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής και στο 13,6% των απασχολημένων της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ. Η χώρα με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στον τομέα ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο με 21,4% της προστιθέμενης αξίας, μπροστά από τη Γερμανία (18,5%) και τη Γαλλία (16,4%). Η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι επίσης οι δύο χώρες όπου ο κλάδος έχει και ισχυρή εγχώρια παρουσία (8,8% και 8,5% της εγχώριας προστιθέμενης αξίας αντίστοιχα).

Η εξέλιξη όλων των βασικών δεικτών ήταν ανοδική (Πίνακας 1.59). Από τους τρεις δείκτες που εξετάζονται, ο δείκτης κύκλου εργασιών εμφάνισε ταχεία άνοδο, από 2,4% έως 5% το χρόνο. Αναλυτικότερα, ο κύκλος εργασιών ανερχόταν την περίοδο 1996-2006 με ρυθμό 3,4% ανά έτος ενώ οι πωλήσεις σημείωσαν μέση ετήσια αύξηση 2,4%. Η απασχόληση στον κλάδο όμως αυξάνεται ηπιότερα, με ρυθμό 1,8% κατ' έτος.

Το 57,3% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής προέρχεται από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν το 65,3% των εργαζομένων, ωστόσο το ποσοστό αυτοαπασχόλησης είναι το υψηλότερο από όλους τους κλάδους (21,5%). Τόσο η παραγωγικότητα της εργασίας, όσο και τα εργατικά κόστη υπολείπονται του μέσου όρου της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27.

1.2.5.4 Ξενοδοχεία-Εστιατόρια

Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, το 54,8% των τουριστικών αφίξεων το 2005 (από ένα σύνολο 806 εκατ.) αφορούσαν ευρωπαϊκές χώρες και κυρίως χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η προστιθέμενη αξία παραγωγής των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων εστίασης της ΕΕ-27 ανήλθε το 2004 στα 163,5 δισεκ. ευρώ, με την απασχόληση σε αυτές να αγγίζει τα 8,7 εκ. εργαζομένους (3,2% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής και 6,9% της απασχόλησης της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 αντί-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.60

Προφίλ Τομέα Ξενοδοχείων-Εστιατορίων (ΕΕ-27, 2004)

Ξενοδοχεία-εστιατόρια (NACE H)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Ξενοδοχεία-Εστιατόρια	163.455	100,0	8.651,6	100,0
Ξενοδοχεία, campings και καταλύματα μικρής διάρκειας	56.627	34,6	2.127,8	24,6
Εστιατόρια, bar, catering	106.829	65,4	6.523,8	75,4

Πηγή: Eurostat

στοιχα⁷). Το Ηνωμένο Βασίλειο παρήγαγε το 24,6% της συνολικής προστιθέμενης αξίας στην ΕΕ, η Γαλλία το 15,7% και η Ισπανία το 13,6%, ενώ η υψηλότερη συνεισφορά του τομέα στην εγχώρια προστιθέμενη αξία σημειώθηκε στην Κύπρο και στην Πορτογαλία.

Ο κύκλος εργασιών παρουσίασε συνεχή άνοδο την

περίοδο 1998-2006, σε ποσοστό 3,9% κάθε χρόνο. Αυξητική χωρίς διαταραχές ήταν και η τάση της απασχόλησης στον τομέα την δεκαετία 1996-2006, με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,2% (Πίνακας 1.61).

Το 75,8% της προστιθέμενης αξίας του τομέα προερχόταν το 2004 από μικρομεσαίες επιχειρήσεις (<250 απα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.61

Τομέας Ξενοδοχείων – Εστιατορίων: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Λιανικό Εμπόριο (NACE 52)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης κύκλου εργασιών	93,0	96,1	100,0	105,0	108,1	111,0	114,8	117,9	122,6
Δείκτης πωλήσεων	94,8	97,3	100,0	102,6	105,0	106,8	110,0	112,3	114,9
Δείκτης τιμών	96,5	98,3	100,0	102,5	103,8	105,5	107,2	109,4	111,2

Πηγή: Eurostat

σχολούμενοι), μερίδιο αρκετά υψηλότερο από αυτό που κατέχουν στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, ενώ αρκετά υψηλό ήταν και το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων (19,4% έναντι 13,8% στην ΕΕ-27). Λόγω κυρίως της εποχικότητας της εργασίας στον τομέα, η παραγωγικότητα φθάνει τα 18,9 χιλ. ευρώ και το κόστος ανά εργαζόμενο τα 14,9 χιλ. ευρώ, όταν το μέσο επίπεδο όλων των μη-χρηματοπιστωτικών τομέων βρίσκεται στα 40,9 χιλ. ευρώ και 27,6 χιλ. ευρώ αντίστοιχα.

1.2.5.5 Υπηρεσίες Μεταφορών

Ο τομέας υπηρεσιών μεταφορών συνεισέφερε το 2004 το 7,1% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής της μη χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27, απασχολώντας το 6,9% των εργαζομένων της (366 δισεκ. ευρώ, 8,6 εκατ. απασχολούμενοι). Το 47,1% της προστιθέμενης αξίας προήλθε από τον κλάδο των χερσαίων μεταφορών (NACE 60), το 38,6% από τον κλάδο βοηθητικών μεταφορών-ταξιδιωτικών πρακτορείων (NACE 63), το 8,3% από τον κλάδο αερομεταφορών (NACE 62) και το 6,1% από τον κλάδο μεταφοράς υδάτων

(NACE 61). Σε εθνικό επίπεδο, η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία παρήγαγαν το 51% της προστιθέμενης αξίας από υπηρεσίες μεταφορών στην ΕΕ-27 (κατά σειρά 18,2%, 17,8% και 15%) ενώ η πλέον «εξειδικευμένη» χώρα – με την έννοια δηλαδή της υψηλής συμμετοχής αυτού του κλάδου στην εγχώρια οικονομία – είναι η Λιθουανία (11,4% της εγχώριας προστ. αξίας).

Ο κύκλος εργασιών καθενός από τους τέσσερις κλάδους που συγκροτούν τον τομέα μεταφορών κινήθηκε κατά μέσο όρο ανοδικά την περίοδο 2000-2006. Στον κλάδο μεταφοράς υδάτων σημειώθηκε η υψηλότερη μέση ετήσια αύξηση (6,8%) με τους κλάδους χερσαίων και μέσω αγωγών μεταφορών (5,9%), βοηθητικών μεταφορών-ταξιδιωτικών πρακτορείων (5,4%) και αερομεταφορών (4,3%) να έπονται (Πίνακας 1.63). Ωστόσο η εξέλιξη της απασχόλησης το διάστημα 1998-2006 παρουσίασε διαφοροποιήσεις: αυξήθηκε στους κλάδους βοηθητικών μεταφορών-ταξιδιωτικών πρακτορείων (με ρυθμό 3% ανά έτος) και αερομεταφορών (0,5%), παρέμεινε αμετάβλητη στις χερσαίες και μέσω αγωγών μεταφορές και μειώθηκε στις μεταφορές υδάτων (-2,9%).

7. Δεν περιλαμβάνονται στα μεγέθη του τομέα η Ελλάδα και η Μάλτα, ελλείπει διαθέσιμων στοιχείων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.62
Προφίλ Τομέα Υπηρεσιών Μεταφορών (ΕΕ-27, 2004)

Υπηρεσίες Μεταφορών (NACE 60-63)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Υπηρεσίες Μεταφορών	365.787	100,0	8.600,0	100,0
Μεταφορές μέσω σιδηροδρόμων	34.000	9,2	900,9	11,0
Λοιπές χειραίες μεταφορές	135.000	36,8	4.299,3	52,5
Μεταφορές ύδατος	22.000	6,1	200,0	2,3
Αερομεταφορές	30.000	8,3	400,0	4,7
Μεταφορές μέσω αγωγών	3.500	1,0	9,2	0,1
Βοηθητικές μεταφορικές δραστηριότητες	120.287	32,9	1.990,0	23,1
Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	21.000	5,7	500,0	5,8

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.63
Τομέας Υπηρεσιών Μεταφορών: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Χειραίες και μέσω αγωγών μεταφορές (NACE 60)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης κύκλου εργασιών	-	-	100,0	106,2	110,6	114,4	121,1	128,6	140,7
Δείκτης απασχόλησης	103,5	101,6	100,0	100,1	99,7	99,9	101,0	101,2	102,3
Μεταφορά υδάτων (NACE 61)									
Δείκτης κύκλου εργασιών	-	89,6	100,0	114,2	109,5	117,4	126,4	138,0	148,8
Δείκτης απασχόλησης	123,5	110,9	100,0	96,9	95,3	97,5	98,5	98,7	97,4
Αερομεταφορές (NACE 62)									
Δείκτης κύκλου εργασιών	-	-	100,0	98,5	100,6	100,8	103,0	115,1	129,1
Δείκτης απασχόλησης	90,2	95,9	100,0	99,8	97,3	97,3	95,3	93,5	94,0
Βοηθητικές Μεταφορές-Ταξιδιωτικά Πρακτορεία (NACE 63)									
Δείκτης κύκλου εργασιών	-	-	100,0	111,0	110,4	110,2	118,9	126,8	136,7
Δείκτης απασχόλησης	88,9	95,0	100,0	104,0	104,4	105,6	107,9	109,9	112,3

Πηγή: Eurostat

Οι μεγάλες μεταφορικές επιχειρήσεις κατέχουν μερίδιο 49,2% επί της προστιθέμενης αξίας παραγωγής του τομέα, 12,6% μεγαλύτερο από το αντίστοιχο στο σύνολο της μη-χρηματοπιστωτικής οικονομίας της ΕΕ-27 (2004). Η παραγωγικότητα της εργασίας και τα εργατικά κόστη υπερβαίνουν το μέσο όρο σε ποσοστό 2,7% και 8,7% αντίστοιχα.

1.2.5.6 Επικοινωνίες και ΜΜΕ

Ο τομέας των Επικοινωνιών και ΜΜΕ (NACE 22 και 64) στην ΕΕ-27 αποτελείται από 270 χιλιάδες επιχειρήσεις, οι οποίες το 2004 συνεισέφεραν το 6,7% της συνολικής προστιθέμενης αξίας της μη χρηματοπιστωτικής οικονομίας (340 δισεκ. ευρώ). Στον τομέα απασχολούνται περίπου

4,9 εκατ. άτομα (3,9% της συνολικής απασχόλησης). Ο υποκλάδος των τηλεπικοινωνιών (NACE 64.2) είναι ο μεγαλύτερος του τομέα σε όρους κύκλου εργασιών και προστιθέμενης αξίας παραγωγής, με τα μερίδια στο σύνολο του τομέα να υπερβαίνουν το 50%. Ωστόσο, σε όρους απασχόλησης η συνεισφορά του υποκλάδου είναι μικρή, κα-

θώς απασχολεί μόνο το 24,3% των εργαζομένων του τομέα. Η υψηλότερη απασχόληση σημειώνεται στον υποκλάδο των ταχυδρομείων (NACE 64.1: 1868,6 χιλιάδες άτομα, περίπου το 38,1% των εργαζομένων του τομέα) και ακολουθεί ο κλάδος των εκδόσεων (NACE 22), με μερίδιο 36,7% στη συνολική απασχόληση του τομέα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.64

Προφίλ Τομέα Επικοινωνιών και ΜΜΕ (ΕΕ-27, 2004)

Τηλεπικοινωνίες & ΜΜΕ (NACE 22 & 64)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Επικοινωνίες, εκδόσεις και εκτυπώσεις	340.000	100,0	4.900,0	100,0
Ταχυδρομεία	59.574	17,5	1.868,6	38,1
Επικοινωνίες	187.228	55,1	1.189,8	24,3
Εκδόσεις - Εκτυπώσεις	93.000	27,4	1.800,0	36,7

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.65

Τομέας Επικοινωνιών και ΜΜΕ: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Επικοινωνίες & ΜΜΕ (NACE 22 & 64)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Κύκλου Εργασιών							
Εκδόσεις-Εκτυπώσεις	100,0	100,8	101,4	101,8	104,8	106,7	109,0
Ταχυδρομεία	100,0	105,1	111,1	116,7	121,9	124,6	126,9
Τηλεπικοινωνίες	100,0	116,1	122,6	129,9	136,0	143,2	144,8
Δείκτης Απασχόλησης							
Εκδόσεις-Εκτυπώσεις	100,0	100,3	99,0	95,8	95,1	92,7	91,7
Ταχυδρομεία & Τηλεπικοινωνίες	100,0	101,7	100,0	97,0	93,1	91,7	90,7

Πηγή: Eurostat

Ο τομέας είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε Γερμανία και Ην. Βασίλειο, καθώς σε κάθε μια από αυτές τις χώρες παράγεται το 1/5 περίπου της συνολικής προστιθέμενης αξίας του τομέα στην ΕΕ-27, ωστόσο η μεγαλύτερη εξειδίκευση μέσα στην κάθε οικονομία των χωρών-μελών παρατηρείται σε Βουλγαρία, Λετονία, Ρουμανία και Ουγγα-

ρία, καθώς εκεί, το μερίδιο του τομέα στο σύνολο της μη χρηματοπιστωτικής οικονομίας ξεπερνά το 8,0%. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι ο τομέας είναι σημαντικός σχεδόν σε όλα τα κράτη-μέλη καθώς, ακόμα και στις λιγότερο εξειδικευμένες χώρες, το μερίδιο του τομέα στο σύνολο της προστιθέμενης αξίας ξεπερνά το 5%.

Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση του κύκλου εργασιών, σωρευτικά την περίοδο 2000-2006 καταγράφεται στον υποκλάδο των τηλεπικοινωνιών (44,8%) και ακολουθούν τα ταχυδρομεία (26,9%). Η μέση ετήσια αύξηση των πωλήσεων των δυο υποκλάδων την ίδια περίοδο ήταν 6,5% και 4,1% αντίστοιχα. Η απασχόληση του τομέα από την άλλη πλευρά μειώνεται κατά μέσο όρο την ίδια περίοδο: στις εκδόσεις-εκτυπώσεις με ετήσιο ρυθμό -1,4% και στα ταχυδρομεία και τις τηλεπικοινωνίες μαζί, με ρυθμό -1,6% (βλέπε Πίνακα 1.65).

Σε ό,τι αφορά τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του τομέα, αυτός κυριαρχείται από μεγάλες επιχειρήσεις (>250 εργαζόμενους), οι οποίες συνεισφέρουν περίπου το 78% της συνολικής προστιθέμενης αξίας του τομέα το 2004. Στον κλάδο των ταχυδρομείων και τηλεπικοινωνιών (NACE 64), η κυριαρχία των μεγάλων επιχειρήσεων είναι ακόμη μεγαλύτερη, καθώς από αυτές παράγεται το 92,3% της προστιθέμενης αξίας του κλάδου. Αντίθετα, στον κλάδο εκδόσεων-εκτυπώσεων (NACE 22), το μερίδιο της προστιθέμενης αξίας των μεγάλων επιχειρήσεων (>250 εργαζόμενους) στο σύνολο του κλάδου ήταν 40,2%, οριακά χαμηλότερο δηλαδή του μέσου όρου του συνόλου των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων στην

ΕΕ-27. Επιπλέον, δεδομένου ότι το μερίδιο της προστιθέμενης αξίας των πολύ μικρών επιχειρήσεων (<10 άτομα) των εκδόσεων-εκτυπώσεων είναι χαμηλότερο του μέσου όρου του συνόλου των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων (13,3% έναντι 20,2%), προκύπτει ότι ο κλάδος εκδόσεων-εκτυπώσεων στην ΕΕ-27 κυριαρχείται από μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

1.2.5.7 Επιχειρηματικές Υπηρεσίες

Ο τομέας των επιχειρηματικών υπηρεσιών (NACE 72, 74) στην ΕΕ-27 αποτελείται από 3,9 εκατ. επιχειρήσεις (2004), η προστιθέμενη αξία παραγωγής των οποίων ανέρχεται στα 740 δισεκ. ευρώ (14,5% της συνολικής προστιθέμενης αξίας παραγωγής των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων της ΕΕ-27) και η απασχόληση σε 19,4 εκατ. εργαζόμενους (15,5% του συνόλου των εργαζομένων στον μη χρηματοπιστωτικό τομέα της οικονομίας της ΕΕ-27). Ο κλάδος της Πληροφορικής και συναφών δραστηριοτήτων (NACE 72) συνεισφέρει περίπου το 21% της προστιθέμενης αξίας του τομέα και απασχολεί περί το 13,2% των εργαζομένων του (βλέπε Πίνακα 1.66).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.66

Προφίλ Τομέα Επιχειρηματικών Υπηρεσιών (ΕΕ-27, 2004)

Επιχειρηματικές Υπηρεσίες (NACE 72 & 74)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο του τομέα (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες)	Μερίδιο στο σύνολο της απασχόλησης του τομέα (%)
Επιχειρηματικές Υπηρεσίες	739.621	100,0	19.433,3	100,0
Πληροφορική	154.257	20,9	2.570,1	13,2
Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	585.364	79,1	16.863,1	86,8

Πηγή: Eurostat

Η μεγαλύτερη δραστηριότητα στον τομέα των επιχειρηματικών υπηρεσιών καταγράφεται στο Ην. Βασίλειο (με στοιχεία του 2004, συνεισφέρει το 27,5% της προστιθέμενης αξίας παραγωγής του ευρωπαϊκού τομέα και απασχολεί το 19,5% του εργατικού του δυναμικού) και ακολουθούν Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και Ισπανία.

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 1.67 από το 2000 μέχρι το 2006 οι πωλήσεις του κλάδου της Πληροφορικής

αυξήθηκαν σωρευτικά κατά 39% περίπου και η απασχόληση κατά 20%. Στο ίδιο διάστημα, η σωρευτική αύξηση της απασχόλησης στο σύνολο του τομέα ήταν της τάξης του 22,3%. Σε ετήσιο επίπεδο, σημαντική αύξηση τόσο του κύκλου εργασιών, όσο και της απασχόλησης του κλάδου της Πληροφορικής καταγράφεται το 2006, με τους σχετικούς δείκτες να αυξάνονται αντίστοιχα κατά 7,2% και 4,5%. Στο σύνολο του τομέα, η απασχόληση αυξήθηκε κατά 5,0% περίπου το 2006.

Σε πιο διαρθρωτικά στοιχεία, το 1/3 περίπου της προστιθέμενης αξίας του τομέα παράγεται από τις μεγάλες επιχειρήσεις (>250 ατόμων), ενώ σημαντική συνεισφορά έχουν και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (<10 άτομα), καθώς παράγουν το 28,4% της προστιθέμενης αξίας του. Αντίθετα, στον κλάδο της Πληρο-

φορικής, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις δεν επηρεάζουν τόσο πολύ τα συνολικά του αποτελέσματα: η προστιθέμενη αξία παραγωγής τους αντιπροσωπεύει το 19,4% της συνολικής, όταν στους υπόλοιπους κλάδους του τομέα το αντίστοιχο μερίδιο είναι κοντά στο 31% (2004).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.67

Τομέας Επιχειρηματικών Υπηρεσιών: Εξέλιξη Βασικών Δεικτών (2000=100) (ΕΕ-27)

Επιχειρηματικές Υπηρεσίες (NACE 72 και 74)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δείκτης Απασχόλησης									
Επιχειρηματικές Υπηρεσίες	85,7	91,9	100,0	105,8	107,8	108,9	112,6	116,6	122,3
Πληροφορική	76,5	87,8	100,0	110,4	111,7	110,8	112,2	114,7	119,8
Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	87,3	92,5	100,0	104,7	106,7	108,3	112,3	116,5	122,2
Δείκτης Κύκλου Εργασιών									
Πληροφορική	74,5	88,7	100,0	112,9	113,6	118,6	123,4	129,5	138,9

Πηγή: Eurostat

1.2.6 Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες

Οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες περιλαμβάνουν τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (NACE 65), τις ασφαλίσεις και τα συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση (NACE 66),

καθώς και συναφείς χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες (NACE 67).

Η συνεισφορά των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην απασχόληση του συνόλου των επιχειρήσεων της ΕΕ-27 ανέρχεται περίπου σε 4,5% το 2004, ενώ εργάζονται σε

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.68

Προφίλ Τομέα Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών (ΕΕ-27, 2004)

Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες (NACE J)	Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Μερίδιο στο σύνολο (%)	Απασχολούμενοι (χιλιάδες) ⁽¹⁾	Μερίδιο στο σύνολο (%) ⁽¹⁾
Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες	550.947	7,5	5.815	4,5

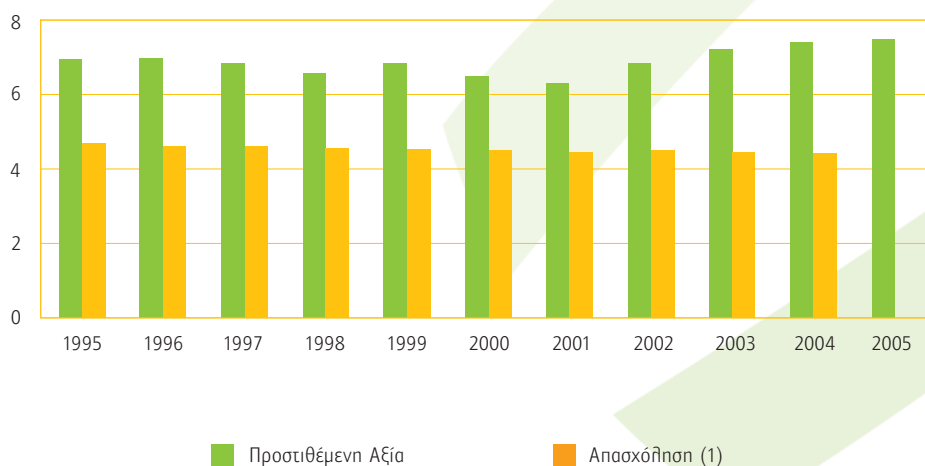
(1) 2004; ΕΕ-27, χωρίς Βουλγαρία, Μάλτα και Ρουμανία.
Πηγή: Eurostat

αυτών περίπου 5,8 εκατ. άτομα. Το 62,7% αυτών απασχολείται σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (τράπεζες), το 19,1% σε ασφαλίσεις και συνταξιοδοτικά ταμεία και το υπόλοιπο 18,2% σε συναφείς δραστηριότητες. Το 2005 οι χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις παρήγαγαν προστιθέμενη αξία ύψους 551 δισεκ. ευρώ, ήτοι το 7,5% της συνολικής προστιθέμενης αξίας των επιχειρή-

σεων της ΕΕ-27. Στο Διάγραμμα 1.1 απεικονίζεται η εξέλιξη του μεριδίου του τομέα στην συνολική προστιθέμενη αξία και απασχόληση των επιχειρήσεων της ΕΕ-27 από το 1995 μέχρι το 2005. Όπως φαίνεται, το 2001 σημειώνεται η χαμηλότερη συνεισφορά του τομέα στο σύνολο της προστιθέμενης αξίας (6,3%), για να αυξηθεί συνεχώς τα επόμενα χρόνια σε 7,5% το 2005.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1

Τομέας Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών (NACE J): Εξέλιξη των Μεριδίων (%) του Τομέα στην Προστιθέμενη Αξία και Απασχόληση του Συνόλου των Επιχειρήσεων (NACE C-K) της ΕΕ-27.

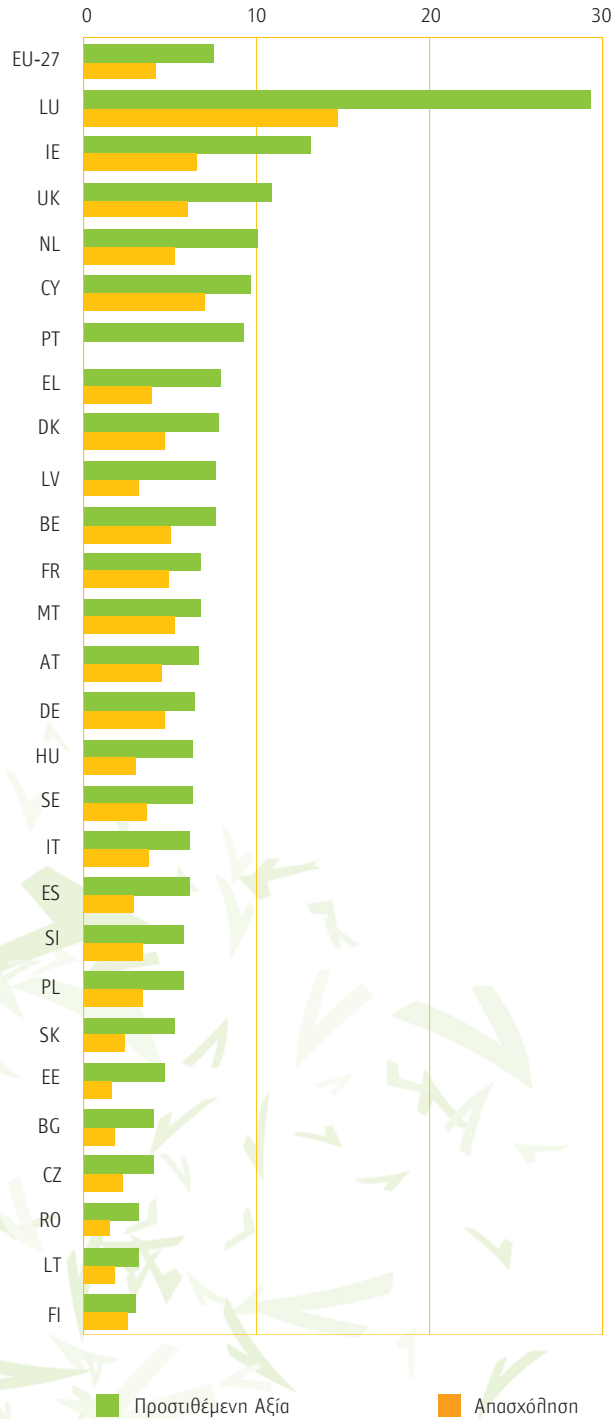
(1) Μέσος όρος για την Ε.Ε., χωρίς Βουλγαρία, Μάλτα, Πορτογαλία και Ρουμανία; 2005, μη διαθέσιμα στοιχεία.
Πηγή: Eurostat

Σε όρους προστιθέμενης αξίας παραγωγής, η μεγαλύτερη χώρα-μέλος στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ήταν το Ην. Βασίλειο, με μερίδιο στο σύνολο της προστιθέμενης αξίας παραγωγής των επιχειρήσεων της ΕΕ-27 περίπου 25% (2005). Η Γερμανία έρχεται δεύτερη με μερίδιο 18,2%. Ωστόσο, η μεγαλύ-

τερη εξειδίκευση (σε επίπεδο χώρας και σε όρους μεριδίου στο σύνολο της προστιθέμενης αξίας της οικονομίας κάθε χώρας-μέλους) καταγράφεται στο Λουξεμβούργο (29,4%) και σε μικρότερο βαθμό στην Ιρλανδία, στο Ην. Βασίλειο και την Ολλανδία (βλέπε Διάγραμμα 1.2).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2

**Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες (NACE J):
Μερίδιο της Προστιθέμενης Αξίας και της Απασχόλησης
του Τομέα στο Σύνολο της κάθε Οικονομίας, 2005 (%)**

Πηγή: Eurostat

1.2.6.1 Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί

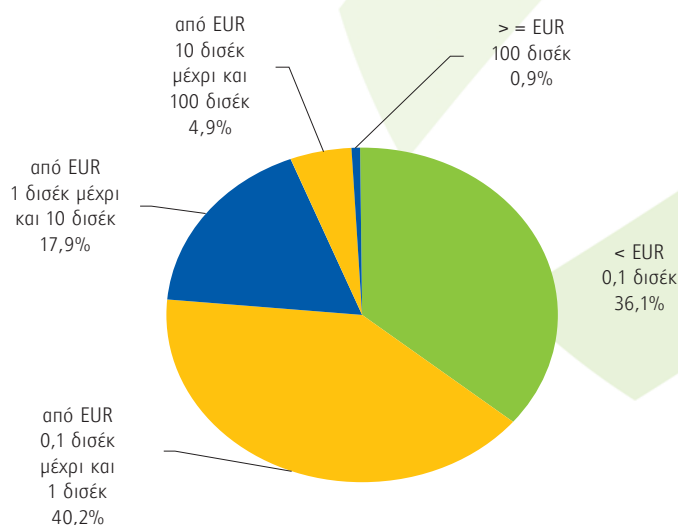
Οι εργαζόμενοι του κλάδου των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών (NACE 65) ανέρχονται σε 3,9 εκατομμύρια στην ΕΕ-27 το 2005. Η Γερμανία και το Ην. Βασίλειο απασχολούν τα περισσότερα άτομα σε επίπεδο ΕΕ-27, ενώ στο επίπεδο της κάθε χώρας-μέλους, το υψηλότερο μερίδιο απασχόλησης στο σύνολο σημειώνεται στο Λουξεμβούργο, όπου στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς απασχολείται περίπου το 15% του συνόλου των εργαζομένων στην οικο-

νομία. Το αμέσως υψηλότερο μερίδιο καταγράφεται στην Κύπρο (6,0%), ενώ τα χαμηλότερα επίπεδα απασχόλησης παρατηρούνται σε Λιθουανία, Ρουμανία και Εσθονία.

Στους πιστωτικούς οργανισμούς, περίπου το 1% κατά μέσο όρο των επιχειρήσεων της ΕΕ-27 σημειώνει σύνολο ενεργητικού άνω των 100 δισεκ. ευρώ, ενώ περισσότερες από τα 3/4 του συνόλου των επιχειρήσεων είχαν σύνολο ενεργητικού λιγότερο από 1 δισεκ. ευρώ το 2005 (βλέπε Διάγραμμα 1.3).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3

Διάρθρωση των Χρηματοπιστωτικών Επιχειρήσεων με Βάση το Σύνολο Ενεργητικού τους, Μέσος Όρος ΕΕ, 2005 (%) (1)

Πηγή: Eurostat

Το Ην. Βασίλειο και η Γερμανία καταγράφουν τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία παραγωγής των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών τους (90,7 δισεκ. ευ-

ρώ και 86,4 δισεκ. ευρώ αντίστοιχα), μεταξύ των χωρών της ΕΕ-27 (βλέπε Πίνακα 1.69).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.69

Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί: Τα 5 Κυρίαρχα Κράτη Μέλη (2005)⁽¹⁾

Προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	Απασχόληση (άτομα) ⁽²⁾
Ην. Βασίλειο (90 667)	Γερμανία (691 724)
Γερμανία (86 379)	Ην. Βασίλειο (482 888)
Γαλλία (57 711)	Γαλλία (387 109)
Ιταλία (47 138)	Ιταλία (337 286)
Ολλανδία (20 601)	Πολωνία (153 274)

(1) Βέλγιο και Κύπρος προβλέψεις; Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, 2004; Ισπανία, Μάλτα και Σλοβακία, μη διαθέσιμα στοιχεία.

(2) χωρίς Εσθονία, Λουξεμβούργο, Σουηδία.

Πηγή: Eurostat

1.2.6.2 Ασφαλίσεις

Ο αριθμός των εργαζομένων στην ΕΕ-27 στον κλάδο των ασφαλίσεων (NACE 66) είναι περίπου 1,2 εκατ. το 2006 και ισοδυναμεί με το 19,1% των ατόμων που εργάζονται στο σύνολο των επιχειρήσεων του τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (NACE J). Σε όρους απασχόλησης, η Γερμανία αποτελεί την κυρίαρχη χώρα στον κλάδο των ασφαλίσεων (252,1 χιλιάδες απασχολούμενοι, ήτοι το 21,2% του συνολικού εργατικού δυναμικού της ΕΕ-27) και ακολουθεί η Γαλλία, με μερίδιο απασχόλησης 16,2% στην ΕΕ-27. Σε επίπεδο οικονομίας των χωρών-μελών, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία εμφανίζουν την υψηλότερη συμβολή του κλάδου στο σύνολο του εργατικού δυναμικού της χώρας. Στα περισσότερα κράτη-μέλη, το εργατικό δυναμικό των ασφαλιστικών εταιριών άλλων ασφαλειών εκτός ζωής είναι υψηλό-

τερο απ' ό,τι των ασφαλιστικών εταιριών ζωής, με εξαίρεση τις Ελλάδα, Σλοβακία, Ουγγαρία και Λουξεμβούργο, όπου παρατηρείται το αντίθετο. Επίσης, αρκετές χώρες δεν διαθέτουν ασφαλιστικές με σύνθετα προϊόντα, ενώ σε αυτές που διαθέτουν απασχολούνται πολύ περισσότερα άτομα απ' ό,τι στις άλλες ασφαλιστικές. Το μεγαλύτερο μερίδιο απασχόλησης σε εταιρίες αντασφάλισης σημειώνεται στην Αυστρία (20%) και αρκετά πιο πίσω με μερίδιο 6,6% ακολουθεί το Λουξεμβούργο. Ως μέτρο που υποδεικνύει το μέγεθος των ασφαλιστικών εταιριών χρησιμοποιείται συνήθως η αξία των εγγεγραμμένων μικτών ασφαλίσεων (gross premiums written όπως για άλλες επιχειρήσεις χρησιμοποιείται ο κύκλος εργασιών). Σε σχέση με τον πληθυσμό, το επίπεδο των εγγεγραμμένων μικτών ασφαλίσεων είναι υψηλότερο στο Λουξεμβούργο και ακολουθούν χώρες όπως οι Δανία, Ολλανδία και Σουηδία.

II. ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2.1 Το Οικονομικό κλίμα στην Ελλάδα

2.1.1 Εξελίξεις κατά το 2007

Το 2007 χαρακτηρίζεται από αισιοδοξία και βελτίωση του οικονομικού κλίματος σε όλους τους τομείς της οικονομίας και τους καταναλωτές. Ο δείκτης βρίσκεται σε ανοδική τάση από το καλοκαίρι του 2005 και διαμορφώνεται σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το 2006 (108 μονάδες έναντι 102 μονάδες), υπερτερώντας ταυτόχρονα και έναντι του μακροχρόνιου μέσου όρου του (2001-2006). Γενικά ο δείκτης κλίματος

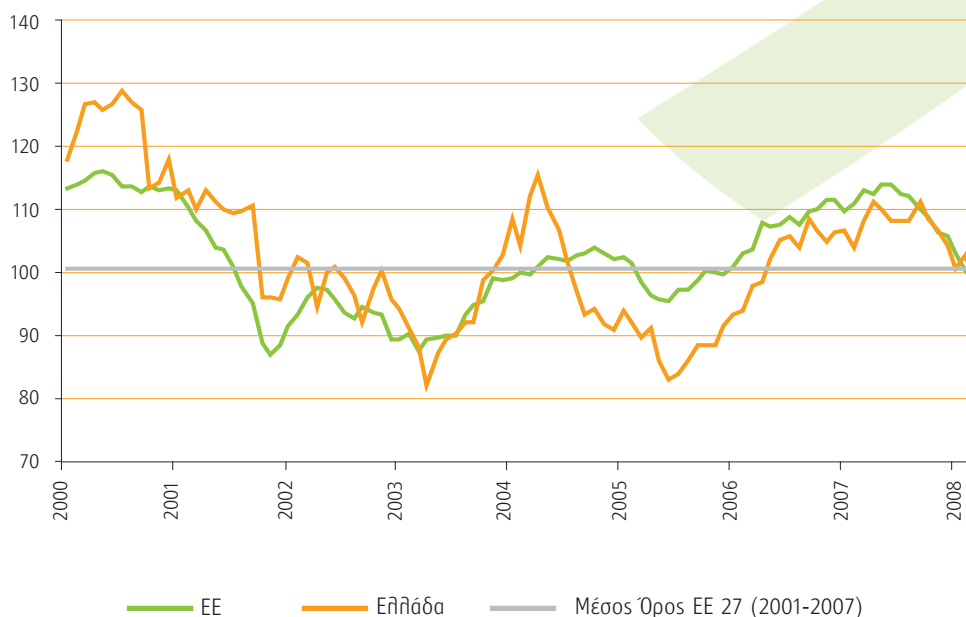
στην Ελλάδα ακολουθεί τις τάσεις του αντίστοιχου ευρωπαϊκού και συγκλίνει σε αυτόν προς τα τέλη του 2007.

Οι δείκτες προσδοκιών σε όλους τους τομείς, κινούνται σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με το 2006, ενώ - με εξαίρεση τις Κατασκευές - όλοι οι δείκτες υπερτερούν και των μακροχρόνιων μέσων όρων τους. Εντονότερη είναι πάντως η βελτίωση στο Λιανικό Εμπόριο, ενώ αξίζει να σημειωθεί η σχετική άμβλυση της απαισιοδοξίας των Ελλήνων καταναλωτών. Πράγματι η καταναλωτική εμπιστοσύνη εμφανίζεται βελτιωμένη το

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1

(1990-2006=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-27 και Ελλάδα

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1

Βραχυχρόνιοι Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας

	Δείκτες Οικονομικού Κλίματος ¹		Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών ²				Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης ¹ (Ελλάδα)
	Ε.Ε-27	Ελλάδα	Βιομηχανία	Κατασκευές	Λιαν. Εμπόριο	Υπηρεσίες	
2001	100,4	107,2	101,9	114,0	92,2	105,8	-26
2002	94,2	98,4	101,2	114,0	93,3	82,8	-28
2003	92,3	92,4	97,9	115,0	102,0	85,5	-39
2004	101,8	102,2	99,1	81,5	104,8	94,6	-26
2005	98,6	88,6	92,6	63,0	96,8	93,6	-34
2006	107,5	102,3	101,5	91,1	110,8	103,7	-33
Ιαν-06	100,9	93,5	96,2	75,8	101,2	90,4	-31
Φεβ-06	103,1	93,9	100,0	81,8	109,2	90,3	-36
Μαρτ-06	103,7	97,9	103,9	90,5	115,2	93,0	-38
Απρίλ-06	107,8	98,5	103,1	82,4	111,7	101,4	-40
Μάιος-06	107,3	102,2	104,9	85,9	105,1	111,9	-36
Ιούν-06	107,7	105,2	104,3	88,7	112,5	110,4	-31
Ιούλ-06	108,8	105,7	100,6	92,1	109,5	111,9	-33
Αυγ-06	107,7	104,0	100,7	99,5	111,2	106,2	-34
Σεπτ-06	109,5	108,6	104,5	114,2	116,0	105,9	-33
Οκτ-06	109,9	106,9	102,0	100,9	115,1	107,2	-30
Νοεμ-06	111,6	105,0	98,9	91,5	111,6	108,6	-33
Δεκ-06	111,5	106,4	98,8	90,1	111,3	106,8	-28
Ιαν-07	109,7	106,9	101,3	91,4	117,1	109,5	-31
Φεβ-07	111,0	104,1	100,9	90,7	122,0	104,2	-30
Μαρτ-07	112,9	108,3	105,1	104,9	118,5	106,5	-29
Απρίλ-07	112,5	111,2	109,5	103,7	119,7	106,9	-32
Μάιος-07	114,1	109,9	106,6	106,2	124,3	112,4	-28
Ιούν-07	114,1	108,1	103,1	102,1	122,7	110,3	-28
Ιούλ-07	112,3	108,2	101,6	87,7	123,8	104,6	-29
Αυγ-07	112,2	108,3	102,4	89,4	123,5	103,5	-30
Σεπτ-07	109,8	111,2	104,9	81,5	123,6	106,2	-26
Οκτ-07	108,8	108,6	100,1	83,7	121,0	104,7	-22
Νοεμ-07	106,6	106,8	100,5	86,9	116,5	105,6	-31
Δεκ-07	105,8	104,3	97,5	81,5	116,6	105,1	-29
Ιαν-08	103,3	100,6	99,2	84,2	117,0	106,4	-40
Φεβ-08	100,3	102,7	97,8	98,1	120,8	111,8	-34
Μαρ-08	102,0	98,9	99,4	99,7	118,5	110,0	-39

Πηγή: 1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm, 2. IOBE

2007, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται κατά μέσο όρο στις -34 μονάδες (-33 το 2006), επίδοση που υπερτερεί και του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Πρόκειται για εξέλιξη που συνδέεται με τη διεξαγωγή εκλογών τον Σεπτέμβριο του 2007, καθώς οι προσδοκίες των καταναλωτών βελτιώνονται όσο αυτές πλησιάζουν. Το φαινόμενο άλληλωςτε παρατηρείται με σχετική συστηματικότητα κάθε φορά που πραγματοποιούνται εκλογές. Αναλυτικότερα στους επιμέρους τομείς και την καταναλωτική εμπιστοσύνη μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα:

Στη **Βιομηχανία**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών βελτιώνεται το 2007 και διαμορφώνεται κατά μέσο όρο στις 102,7 μονάδες. Από τις αρχές του έτους κινείται ανοδικά, μέχρι και τον Απρίλιο, όταν και αγγίζει την ανώτερη τιμή των τελευταίων ετών (109,5). Βασικές συνιστώσες της βελτίωσης είναι η αυξημένη ζήτηση, η ρευστοποίηση των αποθεμάτων, καθώς και οι ευνοϊκότερες προβλέψεις για την παραγωγή, τις πωλήσεις, αλλά και τις εξαγωγές. Στη συνέχεια όμως φαίνεται να εισέρχεται σε μία πτωτική τάση η οποία διατηρείται μέχρι τα τέλη του έτους παρά την προσωρινή ανάκαμψη τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο. Οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν κάμψη στη ζήτηση, ιδιαίτερα από το εξωτερικό, γεγονός που οδηγεί σε ηπιότερες προβλέψεις για την εξέλιξη των εξαγωγών αλλά και των πωλήσεων. Αντίθετα, αρνητικές είναι από το δεύτερο εξάμηνο του 2007 και μετά οι προβλέψεις για την απασχόληση.

Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κυμαίνεται κατά μέσο όρο στις 92,4 μονάδες, διαγράφοντας ανοδική τροχιά κυρίως το πρώτο εξάμηνο του 2007. Ωστόσο, από τον Ιούνιο και μετά οι αισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο εργασιών και συνακολούθως οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης υποχωρούν, με αποτέλεσμα ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών τον Δεκέμβριο να καταγράφει τιμή χαμηλότερη του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Ο κλάδος εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από την παρουσία προσκομμάτων που παρεμποδίζουν την ομαλή λειτουργία των επιχειρήσεων. Η χαμηλή ζήτηση και η έλλειψη χρηματοδότησης θεωρούνται τα πιο βασικά εμπόδια, ενώ ακολουθούν η γραφειοκρατία και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Στον τομέα του **Λιανικού Εμπορίου**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών σημειώνει κατακόρυφη άνοδο σε σχέση με το 2006 και διαμορφώνεται στις 120,7 μονάδες, αρκετά υψηλότερα και του μακροχρόνιου μέ-

σου όρου. Σημειώνει ωστόσο μικρή κάμψη τον Οκτώβριο, η οποία αποκλιμακώνεται παρόλα αυτά στο τέλος του έτους. Η αισιοδοξία τροφοδοτείται από τις θετικές προβλέψεις των επιχειρήσεων για την πορεία των πωλήσεων και το επίπεδο των παραγγελιών τους, ενώ ευνοϊκά εξελίσσονται και οι προβλέψεις για την πορεία της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της ζήτησης. Αξιοσημείωτο είναι εξάλλου και το γεγονός πως το λιανικό εμπόριο αποτελεί τον τομέα με την εντονότερη βελτίωση του κλίματος τα τελευταία δύο χρόνια, αντανακλώντας τα υψηλά επίπεδα ιδιωτικής κατανάλωσης των τελευταίων ετών.

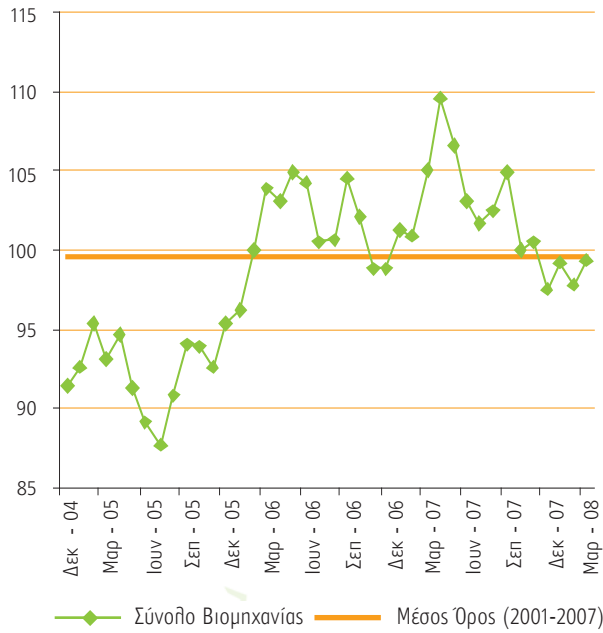
Στις **Υπηρεσίες**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών διατηρείται σε επίπεδα ανώτερα από το μακροχρόνιο μέσο όρο του, για ολόκληρο το 2007, καταγράφοντας τη μέγιστη τιμή του τον Μάιο (112,4 μονάδες). Η άνοδος αυτή συνιστά μία από τις υψηλότερες επιδόσεις του δείκτη τα τελευταία χρόνια και προκύπτει τόσο από βελτιωμένες εκτιμήσεις για την πορεία της ζήτησης και την τρέχουσα κατάσταση της επιχείρησης, όσο και από περισσότερο αισιόδοξες προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης τους επόμενους μήνες.

Η **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, βελτιώνεται σημαντικά σε σχέση με το 2006 και τον Οκτώβριο μάλιστα σημειώνει την υψηλότερη επίδοση των τελευταίων τριών ετών (-22 μονάδες). Το μήνα εκείνο κορυφώνονται οι προσδοκίες που συνδέονται με τη διεξαγωγή των εκλογών. Ωστόσο τον Απρίλιο του 2004, δηλαδή αμέσως μετά τις προηγούμενες εκλογές, ο δείκτης είχε βελτιωθεί ακόμα περισσότερο (στο -19), γεγονός που υποδηλώνει ότι οι προσδοκίες τότε ήταν ελαφρώς ισχυρότερες. Ο δείκτης βέβαια εξακολουθεί να σημειώνει αρνητικές τιμές, δηλαδή υπερσχύουν οι απαισιόδοξοι καταναλωτές, ενώ παράλληλα απέχει αρκετά από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Παρόλα αυτά, το 2007 οι καταναλωτές εμφανίζονται λιγότερο δυσαρεστημένοι από την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους σε σύγκριση με τα τελευταία δυο χρόνια, ενώ αμβλύνεται η απαισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση της χώρας. Λιγότερο δυσμενείς είναι και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας, ενώ η πρόθεση για αποταμίευση ενισχύεται μέσα στο 2007. Αν και οι Έλληνες καταναλωτές εμφανίζονται λιγότερο απαισιόδοξοι το 2007 σε σχέση με το 2006, παραμένουν από τους πιο απαισιόδοξους στην Ευρώπη, μετά τους Ούγγρους, Πορτογάλους και Κυπρίους.

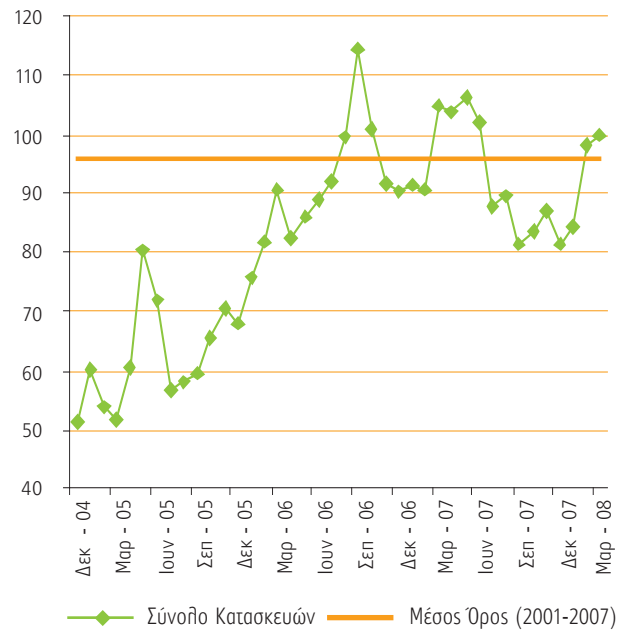
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών

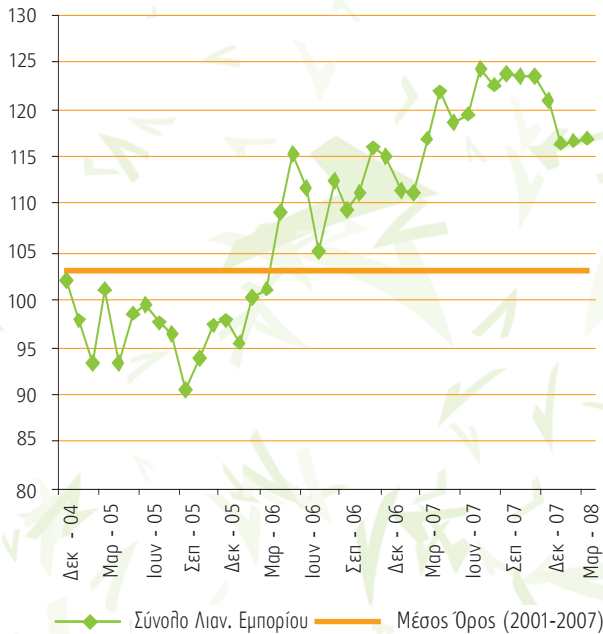
Βιομηχανία (1996-2006=100)

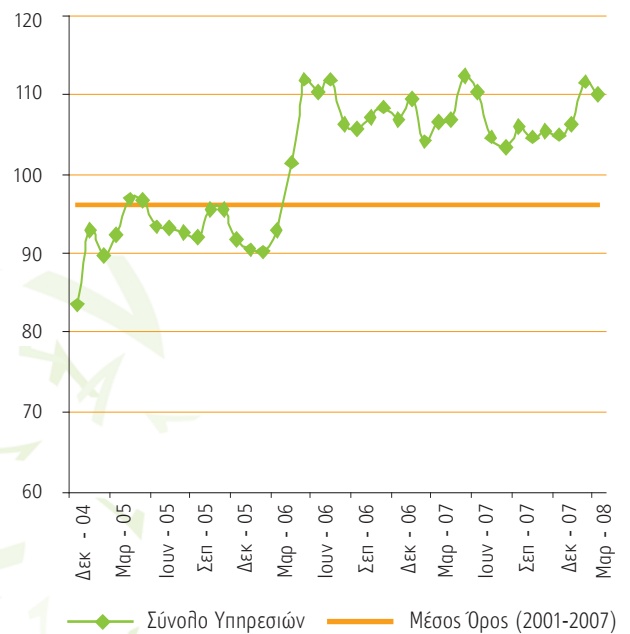
Κατασκευές (1996-2006=100)

Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

Υπηρεσίες (1998-2006=100)

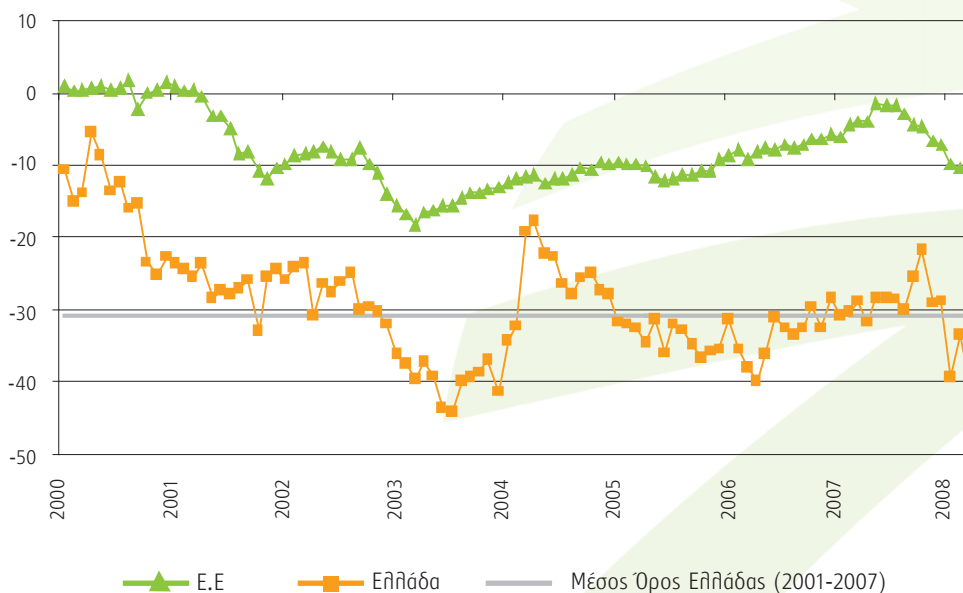

Πηγή ΙΟΒΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.3

(εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

2.1.2 Εξελίξεις κατά το 2008

Η τάση βελτίωσης του οικονομικού κλίματος φαίνεται να εξασθενεί τους τελευταίους μήνες του 2007, καθώς από τον Οκτώβριο του 2007 έχει ξεκινήσει η υποχώρηση— όπως συμβαίνει άλλωστε και σε ευρωπαϊκό επίπεδο — η οποία συνεχίζεται και στις αρχές του 2008. Το δυσμενές διεθνές περιβάλλον και ιδιαίτερα η πορεία του πληθωρισμού έχουν ήδη αποτυπωθεί στις επιχειρηματικές εκτιμήσεις και τους καταναλωτές, συνιστώντας πρόδρομες ενδείξεις για τις τάσεις επιβράδυνσης της δραστηριότητας. Χαρακτηριστική είναι άλλωστε η πολύ μεγάλη υποχώρηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης τον Ιανουάριο. Τον Φεβρουάριο το κλίμα δείχνει να βελτιώνεται, καθώς η καταναλωτική εμπιστοσύνη και οι επιχειρηματικοί τομείς, με εξαίρεση τη Βιομηχανία, κινούνται και πάλι ανοδικά, ωστόσο τον Μάρτιο σημειώνεται νέα επιδείνωση κλίματος. Κατά μέσο όρο το πρώτο τρίμηνο του 2008 ο δείκτης οικονομικού κλίματος διαμορφώνεται στις 100,7 μονάδες, επίδοση σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή (106,4), στα επίπεδα όμως περίπου των αντίστοιχων ευρωπαϊκών δεικτών.

Στη **Βιομηχανία** το πρώτο τρίμηνο του 2008 ο δείκτης

προσδοκιών κινείται κατά μέσο όρο στις 98,8 μονάδες έναντι 102,4 μονάδων το α' τρίμηνο του 2007, έχοντας υποχωρήσει χαμηλότερα και του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Βασική αιτία για αυτή την εξέλιξη είναι οι χαμηλές παραγγελίες και η υποχώρηση της ζήτησης, ενώ ιδιαίτερα χαμηλές είναι οι παραγγελίες εξωτερικού. Πάντως, η παραγωγή διατηρεί τη δυναμική της, καθώς φαίνεται γενικά να αναμένονται «καλύτερες μέρες» μεσοπρόθεσμα. Στο πλαίσιο αυτό, οι πωλήσεις αλλιά και οι εξαγωγές αναμένεται να τονωθούν, γι' αυτό και οι συγκρατημένες τάσεις της περιόδου των αρχών του έτους δεν έχουν πλήξει ιδιαίτερα την απασχόληση.

Στις **Κατασκευές**, το κλίμα φαίνεται σταδιακά να βελτιώνεται, ιδιαίτερα στα Δημόσια Έργα. Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών κινείται κατά μέσο όρο στις 94 μονάδες το α' τρίμηνο του 2008, χωρίς να υστερεί ιδιαίτερα από το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο (95,7 μονάδες), κινείται όμως πλέον υψηλότερα και του μακροχρόνιου μέσου όρου του (95,9 μονάδες). Διαπιστώνεται επομένως μία πορεία ανάκαμψης του δείκτη που έχει ξεκινήσει τον Οκτώβριο του 2007, σε διόρθωση της μεγάλης πτώσης του Ιουλίου του 2007. Στην τόνωση του δείκτη συμβάλλει κυρίως η άνοδος του ποσο-

στού των επιχειρήσεων που αναμένουν αύξηση της απασχόλησης. Αντίθετα, οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για το επίπεδο του προγράμματος εργασιών τους παραμένουν αρνητικές, αν και οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας ξεπερνούν τους 17. Η δυσάρεσκια αυτή εκπορεύεται κυρίως από τα εμπόδια που οι επιχειρήσεις δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν. Πάνω από το 80% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι η παραγωγική του δραστηριότητα παρεμποδίζεται λόγω της έντονης γραφειοκρατίας και της χαμηλής ζήτησης, ιδιαίτερα στις κατοικίες.

Στο **Λιανικό Εμπόριο**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις αρχές του 2008 κινείται στα περσινά επίπεδα. Πιο συγκεκριμένα κατά το α' τρίμηνο του 2008, ο δείκτης διαμορφώνεται κατά μέσο όρο στις 118,8 μονάδες (119,2 μονάδες το α' τρίμηνο του 2007), σταθερά όμως υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Κύριος μοχλός βελτίωσης του κλίματος στο λιανικό εμπόριο είναι οι ιδιαίτερα υψηλές εκτιμήσεις και προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων και των παραγγελιών, παρόλο που η περίοδος των χειμερινών εκπτώσεων δεν κινήθηκε όσο ικανοποιητικά είχε εξελιχθεί το 2007. Πάντως, οι λιανεμπορικές επιχειρήσεις εξακολουθούν να διέπονται από έντονη αισιοδοξία για τη δραστηριότητά τους βραχυπρόθεσμα, καθώς η ευρεία πλειονότητά τους αναμένει αυξημένες πωλήσεις και δυναμική ζήτηση στο επόμενο διάστημα, ενώ και τα αποθέματα βρίσκονται σε φυσιολογικά επίπεδα.

Ο τομέας όμως που εμφανίζει υψηλότερες προσδοκίες στις αρχές του 2008 σε σχέση με πέρυσι είναι οι **Υψηλές**. Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών κινείται τους πρώτους τρεις μήνες του έτους στις 109,4 μονάδες έναντι 106,7 8 μονάδων το αντίστοιχο τρίμηνο του 2007. Αν και η διαφορά δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη θεωρείται σημαντική, καθώς είναι ο μόνος τομέας όπου συμβαίνει αυτό, ενώ σταθεροποιείται σε υψηλά επίπεδα, σημαντικά ανώτερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του δείκτη. Οι βελτιωμένες εκτιμήσεις και προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης τροφοδοτούν τον τομέα με αισιοδοξία, ενώ σταθερά το μισό δείγμα δηλώνει ότι αναμένει άνοδο της ζήτησης τους επόμενους μήνες. Εξάλλου, διευρυμένο είναι και το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι η παραγωγική του δραστηριότητα δεν παρεμποδίζεται.

Καθοριστικά όμως στην ηπιότερη πορεία του δείκτη οικονομικού κλίματος, δρα η σημαντική υποχώρηση της **καταναλωτικής εμπιστοσύνης** στις αρχές του έτους. Ο σχετικός δείκτης εμπιστοσύνης υποχώρησε στο -38 κατά μέσο όρο στο α' τρίμηνο, όταν το αντίστοιχο τρίμηνο του 2007 βρισκόταν στο -30. Υπενθυμίζεται ότι το αρνητικό πρόσημο σημαίνει ότι στο δείγμα υπερισχύουν οι απαισιόδοξοι έναντι των αισιόδοξων καταναλωτών. Οι καταναλωτές έδειξαν επηρεασμένοι από τις τρέχουσες εξελίξεις και το δυσμενές περιβάλλον που διαμορφώνεται από την πληθωριστική έξαρση, την κρίση της διεθνούς οικονομίας και άλλους παράγοντες που προεξοφλούν αρνητικές εξελίξεις και μεσοπρόθεσμα. Άλλωστε η ίδια τάση υποχώρησης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης εμφανίστηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη, αν και όχι με την ένταση που εμφανίστηκε στην Ελλάδα. Η πτωτική τάση πάντως που έχει ξεκινήσει από το φθινόπωρο του 2007 διατηρείται και μετά την παρέλευση των εκλογών, με την άνοδο του Φεβρουαρίου να αποδεικνύεται προσωρινή. Οι Έλληνες καταναλωτές εξακολουθούν να εμφανίζονται από τους πιο απαισιόδοξους στην Ευρώπη, πίσω από τους Ούγγρους και τους Πορτογάλους¹.

Συμπερασματικά, τους πρώτους μήνες του 2008 το οικονομικό κλίμα στην Ελλάδα έχει επιδεινωθεί σε σχέση με πέρυσι. Το γεγονός αυτό αντανακλά τις δυσμενείς εξελίξεις που συμβαίνουν στο διεθνές περιβάλλον και με αυξανόμενη ένταση άγγιξαν και το εγχώριο περιβάλλον. Η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας και η πληθωριστική έκρηξη λόγω της ραγδαίας ανόδου των τιμών του πετρελαίου αλλά και άλλων αγαθών, έχουν επηρεάσει τόσο τις επιχειρηματικές προσδοκίες όσο και την καταναλωτική εμπιστοσύνη. Αν και γενικά οι επιχειρήσεις επηρεάζονται λιγότερο σε σχέση με τους καταναλωτές, είναι σαφές ότι και αυτοί είναι αρκετά συγκρατημένοι σε σχέση με τη αντίστοιχη περυσινή περίοδο και διατυπώνουν ηπιότερες προσδοκίες, τουλάχιστον για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της οικονομικής δραστηριότητας.

2.2. Η Οικονομική Πολιτική

Η οικονομική πολιτική που ασκήθηκε το χρόνο που πέρασε είχε πρωτεύοντες στόχους τη δημοσιονομική προσαρμογή και τις μεταρρυθμίσεις. Στη διάρκεια του 2007

1. Αναλυτικότερα στοιχεία για την πορεία των δεικτών στους εξεταζόμενους τομείς της ελληνικής οικονομίας καθώς και συνοπτικά για το οικονομικό κλίμα παρέχονται κάθε μήνα από το Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας του IOBE (www.iobe.gr).

η πρόοδος ήταν εμφανής στον τομέα της δημοσιονομικής προσαρμογής, με τον περιορισμό του ελλείμματος κάτω του 3% του ΑΕΠ και την έξοδο από τη διαδικασία επιτήρησης. Στον τομέα των μεταρρυθμίσεων τα σοβαρότερα ζητήματα έχουν μεν τεθεί και κωδικοποιηθεί στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, η υλοποίηση όμως κάποιων απ' αυτά καθυστερεί, με κυριότερο τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του Δημόσιου Τομέα και της Δημόσιας Διοίκησης.

Εξάλλου, η Κυβέρνηση που προέκυψε μετά τις εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου, επαναβεβαίωσε τις βασικές κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής θέτοντας ως κύριες επιδιώξεις της τα ακόλουθα:

- Συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης με στόχο την επίτευξη ισοσκελισμένων προϋπολογισμών ως το 2010, με παράλληλη αναμόρφωση της διαδικασίας κατάρτισης και παρουσίασης του κρατικού προϋπολογισμού.
- Αλληλαγές στο φορολογικό σύστημα με μείωση των φορολογικών συντελεστών και την απλοποίηση της φορολογίας ακινήτων.
- Ίδρυση Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής και καθιέρωση Εθνικής Σύμβασης από το 2009 για αντιμετώπιση της φτώχειας.
- Ενίσχυση της περιφέρειας με την αξιοποίηση των πόρων των ΚΠΣ.
- Μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος, μέσα από κοινωνικό διάλογο.
- Συνέχιση των αποκρατικοποιήσεων, αλλά και εντατικότερη προσπάθεια για εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας.
- Ενίσχυση της εφαρμογής ψηφιακών συστημάτων στη Δημόσια Διοίκηση.

Οι σημαντικότερες ενέργειες στην κατεύθυνση υλοποίησης αυτών των προγραμματικών στόχων σχετίζονται κυρίως με την έναρξη του διαλόγου για το ασφαλιστικό, ενώ η δημοσιονομική πολιτική αποτυπώνεται εύγλωττα στον προϋπολογισμό του 2008.

2.2.1 Οι μεταρρυθμίσεις

Στο τομέα αυτό το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων έχει προδιαγράψει με σαφήνεια τις αλληλαγές που απαιτούνται. Απ' αυτές που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί σημειώνονται ενδεικτικά:

- Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος για την ενίσχυση των

επενδύσεων, ο οποίος σε συνδυασμό με τις σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις είχε ορατά θετικά αποτελέσματα στην επενδυτική δραστηριότητα, τόσο στον εκσυγχρονισμό και αναδιάρθρωση των υφιστάμενων μονάδων, όσο και στην τόνωση της νέας επενδυτικής δραστηριότητας.

- Ο νόμος για τις συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού τομέα.
- Η στροφή πόρων του Γ'ΚΠΣ σε παρεμβάσεις που προωθούν τους στόχους της Λισσαβόνας.
- Η απλοποίηση της αδειοδότησης των μεταποιητικών επιχειρήσεων.
- Η συνέχιση των αποκρατικοποιήσεων.

Για όλες τις παραπάνω παρεμβάσεις έχει γίνει ένα πρώτο σημαντικό βήμα: η ολοκλήρωση του θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου. Κι' αυτό δίνει τη δυνατότητα της ταχείας και συνεπούς εφαρμογής τους.

Συνοπτικά εκτιμάται ότι η οικονομική πολιτική, στο μεταρρυθμιστικό της σκέλος, συνέβαλε στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, που αποτυπώνεται και στην άνοδο του επιχειρηματικού κλίματος μέχρι τα τέλη του 2007. Από την άλλη πλευρά ωστόσο υπήρξαν περιοχές της οικονομικής πολιτικής όπου παρατηρούνται καθυστερήσεις και η πρόοδος των μεταρρυθμίσεων ήταν διστακτική.

Οι εμφανέστερες καθυστερήσεις εντοπίζονται στο Κράτος και τη Δημόσια Διοίκηση, η λειτουργία των οποίων εξακολουθεί να μην προσφέρει βελτιωμένες υπηρεσίες στον πολίτη και να δημιουργεί σοβαρά διοικητικά, ρυθμιστικά και παρεμβατικά προσκόμματα στην επιχειρηματική δραστηριότητα, τα οποία συνεχίζουν να καταγράφονται στις εκθέσεις διεθνών οργανισμών. Τα εμπόδια αυτά αναφέρονται κυρίως στις δυσκολίες έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, στην πληθοκτικότητα και στον απρόβλεπτο χαρακτήρα του φορολογικού συστήματος, στην πλημμελή λειτουργία του ανταγωνισμού σε πολλές αγορές και στις σχέσεις των επιχειρήσεων με τη Δημόσια Διοίκηση.

2.2.2 Η Δημοσιονομική προσαρμογή και ο Προϋπολογισμός του 2008

Η πορεία της δημοσιονομικής προσαρμογής τα τελευταία χρόνια υπήρξε θετική, καθώς επιτυγχάνεται μείωση του ελλείμματος και περιορισμός του χρέους. Η επιτυχία αυτή δεν επιτρέπει ωστόσο χαλάρωση γι' αυτό και -σωστά- ο προϋπολογισμός του 2008 θέτει στόχους περαιτέρω περιορισμού του ελλείμματος και του

χρέους με απώτερη επιδίωξη τον μηδενισμό του ελλείμματος το 2010 και πλεονασματικούς προϋπολογισμούς μετά το έτος αυτό.

Σε γενικές γραμμές μπορεί βέβαια να υποστηριχθεί ότι η δημοσιονομική πολιτική κινείται στη σωστή κατεύθυνση. Δημιουργούνται ωστόσο ερωτήματα όσον αφορά στη διατηρησιμότητα αυτής της πορείας, με τα ερωτήματα να απορρέουν από το γεγονός ότι η μείωση του ελλείμματος προέρχεται κυρίως από την αύξηση των εσόδων και όχι από την συγκράτηση των δαπανών.

Θα πρέπει τέλος να επισημανθεί ότι η δημοσιονομική πολιτική ασκείται τα τελευταία χρόνια μέσα σ' ένα ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον, με ταχεία άνοδο του ΑΕΠ που συμβάλλει καθοριστικά στην επίτευξη και των δημοσιονομικών στόχων. Αν όμως μεταβληθούν οι συνθήκες αυτές -ενδεχόμενο που σήμερα εμφανίζεται πιο πιθανό- τότε και η πορεία της δημοσιονομικής προσαρμογής μπορεί να ανακοπεί.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι μέσα στο κλίμα αβεβαιότητας για τις διεθνείς εξελίξεις και την προβλεπόμενη επιβράδυνση της ανάπτυξης χρειάζεται μεγαλύτερη επαγρύπνηση για την αποφυγή των υπερβάσεων και

εντατικοποίηση των προσπάθειών για διαρθρωτικές αλλαγές στο δημόσιο τομέα, που μπορούν να στηρίξουν τη δημοσιονομική προσαρμογή σε πιο μακροχρόνια βάση.

Όσον αφορά ειδικότερα στην εκτέλεση του **Προϋπολογισμού του 2007**, από τα προσωρινά στοιχεία που δημοσιεύθηκαν φαίνεται ότι τα μεγέθη του κρατικού προϋπολογισμού διαμορφώθηκαν πολύ κοντά στις εκτιμήσεις που είχαν γίνει στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού του 2008. Ειδικότερα, το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού έφθασε στα €9.413 εκατ. από €9.387 εκατ. που είχε εκτιμηθεί.

Ο **Προϋπολογισμός του 2008** συντάχθηκε μέσα σ' ένα ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον και με αισιόδοξες προβλέψεις για το ΑΕΠ, τον πληθωρισμό και τις τιμές των καυσίμων. Η αναθεώρηση προς τα κάτω των προβλέψεων αυτών δυσχεραίνει την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων και πιθανώς καθιστά αναγκαία τη λήψη πρόσθετων μέτρων.

Κύριο πρόβλημα πάντως στη δημοσιονομική πολιτική είναι το γεγονός ότι η μείωση των ελλειμμάτων εξακολουθεί να στηρίζεται στην αύξηση των εσόδων και όχι στον περιορισμό των δαπανών. Εξάλλου και στην πε-

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2

Εκτέλεση κρατικού Προϋπολογισμού 12/μηνου 2006 - 2007

(Προσωρινά στοιχεία-ταμειακή βάση-ποσά σε εκατ.ευρώ)

	2006	2007	Μεταβολή 12/μήνου 07/06	2006	2007	Ετήσια μεταβολή 07/06
	12/μνο	12/μνο		Ετήσιες πραγμ/σεις	Στόχοι προϋ/σμού*	
	1	2	(3=2:1)	4	5	(6=5:4)
Τακτικός Προϋ/σμός						
1. Καθαρά έσοδα(α-β)	46,293	49,152	6,20%	46,293	49,35	6,60%
α. Έσοδα προ επιστροφών φόρων (α1+α2)	48,685	51,775	6,30%	48,685	51,8	6,40%
α1. Τακτικά έσοδα	47,912	51,775	8,10%	47,912	51,8	8,10%
α2. Μη τακτικά έσοδα	773	0		773	0	
β. Επιστροφές φόρων	2,392	2,623	9,70%	2,392	2,45	2,40%
2. Δαπάνες (α+β)	50,116	54,634	9,00%	50,116	55,017	9,80%
α. Πρωτογενείς δαπάνες	40,527	44,843	10,60%	40,527	45,267	11,70%
β. Τόκοι	9,589	9,791	2,10%	9,589	9,75	1,70%
Π.Δ.Ε.						
3. Έσοδα	3,775	4,872	29,10%	3,775	4,98	31,90%
4. Δαπάνες	8,184	8,803	7,60%	8,184	8,7	6,30%
5. Έλλειμμα ΚΠ (1-2+3-4)	8,232	9,413	14,30%	8,232	9,387	14,00%

*Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού του 2008

ρίοδο εφαρμογής του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης (2007-2010) οι δημόσιες δαπάνες δεν αναμένεται να μειωθούν παρά μόνο κατά 0,3% του ΑΕΠ και η μείωση του ελλείμματος προέρχεται από την πλευρά των εσόδων, τα οποία προβλέπεται να αυξηθούν κατά 2,4% του ΑΕΠ.

Η μεγάλη αύξηση των εσόδων που προβλέπεται το 2008 θα προέλθει κυρίως από την αύξηση της φορολογίας στα καύσιμα, τα τσιγάρα και το αλκοόλ, από την εξίσωση της φορολογίας του πετρελαίου θέρμανσης με το πετρέλαιο κίνησης και το φόρο κατοχής περιουσίας. Για τα 2009 και το 2010 το πρόγραμμα προβλέπει περαιτέρω αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης κατά 0,5% του ΑΕΠ χωρίς όμως να αναφέρονται συγκεκριμένα μέτρα.

Τα ερωτηματικά και οι επιφυλάξεις που διατυπώνονται παραπάνω για τη δημοσιονομική πολιτική σε βραχυχρόνιο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, δεν μειώνουν τα όσα θετικά έχουν επιτευχθεί. Υποδηλώνουν όμως με σαφήνεια ότι στον τομέα αυτό δεν μπορεί να υπάρξει εφνοσησμός. Η δημοσιονομική προσαρμογή είναι μια μακροχρόνια διαδικασία, η οποία πρέπει να διατηρήσει το δυναμισμό της.

2.2.3 Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση

Η κυβέρνηση έχει διατυπώσει σαφώς την πρόθεσή της να προχωρήσει σε μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος. Αν και δεν έχει υπάρξει ακόμα συνοδική πρόταση, έχουν αναδειχθεί οι επιδιωκόμενες προτεραιότητες, οι οποίες αφορούν πλευρές της λειτουργίας του συστήματος που όντως πρέπει να βελτιωθούν. Άλλωστε οι άξονες πάνω στους οποίους πρέπει να κινηθεί η μεταρρύθμιση του ελληνικού συστήματος έχουν ήδη αναφερθεί από διάφορους διεθνείς φορείς και οργανισμούς. Οι αναγκαίες αλλαγές για την Ελλάδα αφορούν δυο κυρίως ζητήματα:

α) τη μακροχρόνια, δημογραφική, αναδιάρθρωση του συστήματος, ώστε να αντιμετωπιστεί η γήρανση του πληθυσμού και τη δυνατότητα συνεχούς ενσωμάτωσης των δημογραφικών αλλαγών στη λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος, χωρίς αναταράξεις στην κατανομή των κοινωνικών πόρων.

β) την οργανωτική βελτίωση του συστήματος, με τη θεραπεία βασικών αδυναμιών του όπως ο μακρύς κατάλογος των «εξαιρέσεων» από την κανονική συνταξιο-

δότηση σε όρους ορίων ηλικίας και η προσφυγή στην περιπτωσιολογία, η έλλειψη ανταποδοτικότητας, η νομοθετική πολυπλοκότητα, η εισφοροδιαφυγή, ο κατακερματισμός σε πολλαπλά ταμεία, το φορολογικό σύστημα που εφαρμόζεται στις συντάξεις, η έλλειψη ενός κεντρικού μητρώου ασφαλισμένων με μοναδικό αριθμό κοινωνικής ασφάλισης κ.α.

Ο νόμος για τη διοικητική αναδιοργάνωση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης που ψηφίστηκε πρόσφατα επικεντρώνεται στο δεύτερο, το οργανωτικό ζήτημα, και ιδιαίτερα στην ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων, αποτελεί δηλαδή ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της μεταρρύθμισης. Οι οργανωτικές αλλαγές στα ταμεία που προβλέπονται από το νέο Νόμο είναι ασφαλώς αναγκαίες. Και θα είναι θετικές αν τελικά η αναδιοργάνωση αυτή διευρύνει τις δυνατότητες συνοδικού ανασχεδιασμού του ασφαλιστικού συστήματος για να αντιμετωπισθεί η δεύτερη μεγάλη πρόκληση της δημογραφικής αναδιοργάνωσης.

Το ζήτημα ωστόσο της μεταρρύθμισης του ασφαλιστικού συστήματος με τρόπο που θα αντιμετωπίσει τις μεγάλες προκλήσεις που δημιουργεί η γήρανση του πληθυσμού και η υπογεννητικότητα παραμένει ανοικτό και επιβάλλει την ανάγκη να περιγραφούν έγκαιρα το εύρος και τα δεδομένα των προσαρμογών που απαιτούνται. Το αίτημα για μία ολοκληρωμένη και τεκμηριωμένη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος είναι ώριμο και η ανάγκη διαμόρφωσης ενός πλαισίου λύσεων αναγκαία. Η διστακτική και αποσπασματική αναθεώρηση του συνταξιοδοτικού συστήματος επηρεάζει τις αναπτυξιακές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας καθώς επιβαρύνει κλιμακούμενα τον προϋπολογισμό, στερώντας τη δυνατότητα για διοχέτευση πόρων σε εξίσου αναγκαίες κατευθύνσεις για το κοινωνικό σύνολο. Επιπλέον, η αναβολή τελικά δεν αποτελεί διέξοδο αλλά απλώς καθιστά ακόμα πιο δύσκολες τις όποιες ρυθμίσεις στο μέλλον. Το ζήτημα που προκύπτει ωστόσο είναι οι απαιτούμενες αλλαγές να στηριχθούν στην κοινωνική συναίνεση, έτσι ώστε να αντικατοπτρίζονται οι ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας.

III. ΟΙ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

3.1 Μακροοικονομικές εξελίξεις

3.1.1 Εξελίξεις το 2007¹

Οι επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας το 2007, όπως αποτυπώνονται στα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη, είναι ικανοποιητικές, αν και μετριοπαθέστερες του προηγούμενου έτους. Η σημαντική επιβράδυνση κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2007, δεν αναιρεί τη θετική γενικά αποτίμηση της ελληνικής οικονομίας συνολικά για το 2007. Ο ρυθμός μεγέθυνσης διατηρείται για 15 χρονιά σε αρκετά υψηλά επίπεδα, υπερβαίνει το μέσο όρο της Ευρωζώνης και υποστηρίζει την πραγματική σύγκλιση με την ΕΕ. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ εκτιμάται το 2007 στο 88,8% του μέσου όρου της ΕΕ-15 από 73,2% το 2000, ενώ στην Ε.Ε.-27 προσδιορίζεται στο 99,2% (84,4% το 2000).

Έτσι, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις από τα αναθεωρημένα εθνολογιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ, ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ κινήθηκε το 2007 στο 4%, μειωμένος κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το ΑΕΠ του 2006. Η επίδοση αυτή παραμένει μια από τις κορυφαίες στην Ευρωζώνη και επιτρέπει στην Ελλάδα να βρίσκεται σε ισχυρή αναπτυξιακή πορεία. Από την άλλη πλευρά, οι αναπτυξιακοί ρυθμοί της ελληνικής οικονομίας επηρεάστηκαν ως ένα βαθμό από τη γενικότερη οικονομική κρίση που έχει ξεσπάσει σε διεθνές επίπεδο, τόσο ως αποτέλεσμα της πιστοληπτικής κρίσης και της συνεπακόλουθης αβεβαιότητας που πλήττει το τραπεζικό σύστημα των ΗΠΑ, όσο και λόγω των αυξήσεων των τιμών του πετρελαίου, της υποχώρησης του δολαρίου έναντι του ευρώ, καθώς και των υψηλών προσδοκιών για τα επιτόκια.

Καθοριστικός παράγοντας στη διατήρηση της ανοδικής πορείας της ελληνικής οικονομίας και το 2007 είναι η ισχυρή εγχώρια ζήτηση, η οποία τροφοδοτείται από

την πιστωτική επέκταση, ωστόσο η αναπτυξιακή πορεία υποστηρίζεται και από θετικές εξελίξεις στην απασχόληση και την άνοδο των πραγματικών μισθών. Αντίθετα, η επίδραση του εξωτερικού τομέα ήταν και το 2007 αρνητική. Εξάλλου, ο ελληνικός χρηματοπιστωτικός τομέας φαίνεται να επηρεάστηκε λιγότερο από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, αφού οι ελληνικές τράπεζες διέφυγαν τον κίνδυνο της υπερβολικής έκθεσης σε επισφαλή προϊόντα.

Η τελική κατανάλωση επιβραδύνεται ελαφρά το 2007, με ρυθμό ανόδου που φθάνει το 3,1%, έναντι του 3,3% το 2006. Το αποτέλεσμα αυτό οφείλεται στην υποχώρηση του ρυθμού αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης, η οποία περιορίζεται σημαντικά το 2007 στο 3,1% (από 4,2% το 2006), παραμένοντας ωστόσο σε υψηλά επίπεδα, για τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Από την άλλη πλευρά σημειώνεται επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου της δημόσιας κατανάλωσης κατά 3,3% το 2007, η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο σε έκτακτες δαπάνες του κράτους για την αποκατάσταση των ζημιών από τις πυρκαγιές του Αυγούστου, αλλά και στις προεκλογικές δαπάνες των αρχών του φθινοπώρου.

Αλλά και οι συνολικές ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου για το 2007 αυξάνονται, με ρυθμό όμως πολύ βραδύτερο έναντι του αντίστοιχου του 2006, γεγονός που επιβραδύνει περαιτέρω την αύξηση της τελικής ζήτησης της οικονομίας. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις για το 2007 αυξάνονται με ρυθμό της τάξης του 5,8%, όταν το 2006 ο ρυθμός ανόδου πλησίαζε το 13%. Ωστόσο, οι επενδύσεις σε κατοικίες σημειώνουν άνοδο το 2007, ενώ ελαφριά υποχώρηση παρατηρείται στις επενδύσεις κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Από την άλλη πλευρά, οι εξελίξεις στον εξαγωγικό τομέα της ελληνικής οικονομίας είναι θετικές, καθώς σημειώνεται αύξηση των εξαγωγών κατά 8% σε σχέση με το 2006. Ωστόσο, η παράλληλη αύ-

1. Μετά την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αναθεώρηση του ελληνικού ΑΕΠ κατά 9,6%, η κυβέρνηση είχε ανακοινώσει ότι θα πραγματοποιεί αναθεωρήσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ξεκινώντας μάλιστα από τον Μάρτιο του 2008.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1

Εξέλιξη Βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών –Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί

(σταθερές τιμές 2000)

Έτος/Τρίμηνο	ΑΕΠ		Τελική Κατανάλωση		Επενδύσεις		Εξαγωγές		Εισαγωγές	
	εκατ. €	(v/v-4)	εκατ. €	(v/v-4)	εκατ. €	(v/v-4)	εκατ. €	(v/v-4)	εκατ. €	(v/v-4)
2001	142 402	4,5%	127 439	3,7%	31 267	-1,6%	32 965	-2,7%	49 269	-5,8%
2002*	147 961	3,9%	133 530	4,8%	33 252	6,3%	30 434	-7,7%	49 183	-0,2%
2003*	155 412	5,0%	138 552	3,8%	39 289	18,2%	31 184	2,5%	53 442	8,7%
2004*	162 526	4,6%	144 563	4,3%	42 061	7,1%	35 123	12,6%	59 167	10,7%
α' 2005	41 566	3,9%	41 566	3,9%	10 424	1,1%	8 901	6,7%	15 114	5,4%
β' 2005	41 987	3,9%	41 987	3,6%	10 346	-2,0%	9 005	2,2%	14 211	-3,3%
γ' 2005	42 386	3,8%	42 386	3,4%	10 759	2,4%	9 046	0,7%	14 859	-0,8%
δ' 2005	42 818	3,8%	42 818	3,5%	10 919	2,2%	9 114	1,5%	15 250	0,7%
2005*	168 757	3,8%	149 801	3,6%	42 447	0,9%	36 066	2,7%	59 435	0,5%
α' 2006	43 238	4,0%	38 263	3,5%	11 310	8,5%	9 099	2,2%	15 495	2,5%
β' 2006	43 722	4,1%	38 567	3,5%	12 032	16,3%	9 269	2,9%	16 083	13,2%
γ' 2006	44 225	4,3%	38 816	3,2%	12 093	12,4%	9 715	7,4%	16 291	9,6%
δ' 2006	44 651	4,3%	39 098	3,0%	12 479	14,3%	9 832	7,9%	16 734	9,7%
2006*	175 836	4,2%	154 744	3,3%	47 915	12,9%	37 915	5,1%	64 603	8,7%
α' 2007	45 118	4,3%	39 399	3,0%	12 818	13,3%	9 983	9,7%	17 183	10,9%
β' 2007	45 516	4,1%	39 716	3,0%	12 784	6,3%	10 065	8,6%	17 158	6,7%
γ' 2007	45 919	3,8%	40 047	3,2%	13 112	8,4%	10 049	3,4%	17 478	7,3%
δ' 2007	46 241	3,6%	40 317	3,1%	12 043	-4,1%	10 704	10,4%	16 717	0,3%
2007*	182 794	4,0%	159 479	3,1%	50 757	5,8%	40 801	8,0%	68 536	6,2%

* προσωρινά στοιχεία.

Πηγή: ΕΣΥΕ, αναθεωρημένα στοιχεία ΑΕΠ

ξηση των εισαγωγών κατά 6,2% δεν επιτρέπει θετική συμβολή του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη. Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί η ιδιαίτερα ενισχυμένη άνοδος των εξαγωγών το τρίτο τρίμηνο του 2007, σε ποσοστό που άγγιξε το 10,4%. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω παραγόντων, ο ρυθμός αύξησης της τελικής εγχώριας ζήτησης το 2007 μειώνεται σε 4,9%, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών.

Θετικές είναι και οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας, αν και ηπιότερες του αναμενομένου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, το ποσοστό ανεργίας για το 2007, διαμορφώνεται στο 8,3% έναντι 8,9% το 2006, γεγονός που σημαίνει ότι η αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας αποκτά και περιεχό-

μενο ως προς την απασχόληση. Οι διεθνείς οργανισμοί (EUROSTAT, IMF) είχαν εκτιμήσει πάντως το ποσοστό της ανεργίας περίπου στο 8,5%, ενώ η εκτίμηση του ΥΠΟΙΟ, έτσι όπως διαγράφεται μέσα από το Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2007-2010, ήταν περισσότερο αισιόδοξη, κάνοντας λόγο για 7,6%. Τέλος, σε ότι αφορά στον πληθωρισμό, αυτός επιβραδύνθηκε το 2007 χαμηλότερα του 3%, ωστόσο ήδη οι πιέσεις έχουν ενισχυθεί και τουλάχιστον για το πρώτο εξάμηνο του 2008 αναμένεται επιτάχυνση της ανόδου των τιμών σε αρκετά υψηλά επίπεδα, άνω του 3,5%.

Σε μία προσπάθεια ερμηνείας της ταχείας αύξησης του ΑΕΠ, παρά τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας θα πρέπει να αξιολογηθεί και η σταδια-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2

Σύγκριση Προβλέψεων για Επιλεγμένους Οικονομικούς Δείκτες για τα Έτη 2007 - 2009

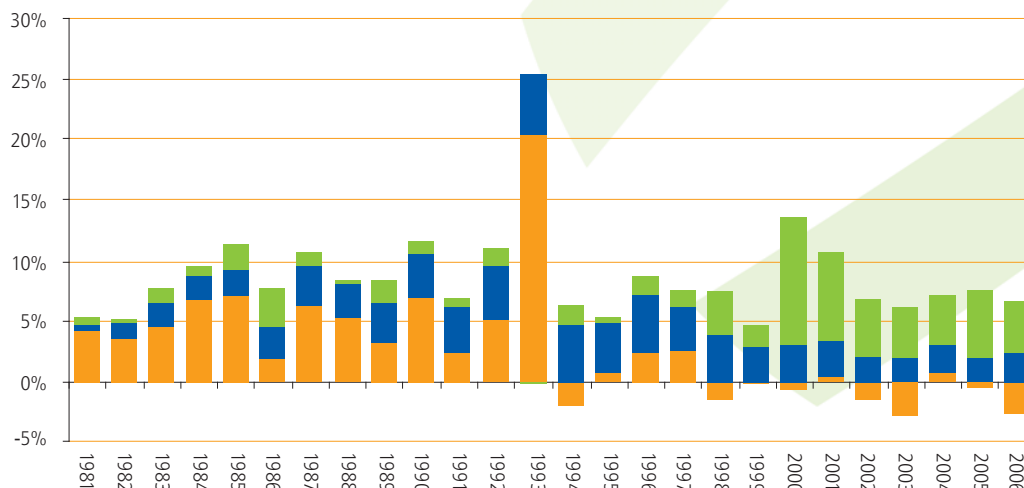
(σε σταθερές τιμές, ετήσιες % μεταβολές)

	Ε. Επιτροπή			ΟΟΣΑ			ΔΝΤ		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
ΑΕΠ	4,1	3,8	3,7	4,1	3,7	3,9	3,9	3,6	-
Τελική Ζήτηση	4,9	4,5	4,3	3,8	3,8	3,9	-	-	-
Ιδιωτ. Κατανάλωση	3,6	3,4	3,2	3,0	3,1	3,2	-	-	-
Ακαθ. Επενδ. Παγίου Κεφαλαίου	7,9	7,0	6,3	5,8	6,5	6,7	-	-	-
Ανεργία (%)	8,4	7,9	7,5	8,6	8,4	8,3	8,5	8,5	-
Αποηθηθωριστής ΑΕΠ	3,1	3,2	3,2	2,9	3,0	3,2	3,0	3,2	-
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-2,9	-1,8	-1,8	-2,9	-2,0	-2,0	-2,1	-1,9	-

Πηγή: 1. European Commission, Economic forecasts, Autumn 2007, 2. OECD Economic Outlook No 82, December 2007, 3. IMF World Economic Outlook Database October 2007.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1

Ενέσεις Ζήτησης. Ελλάδα.

- Αύξηση χρηματοδότησης ιδιωτικού τομέα από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Μεταβολή σε μονάδες του % της χρηματοδότησης ως προς το ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του έτους.
- Καθαρές εισροές από ΕΕ, % ΑΕΠ.
- Μεταβολή χρέους Γενικής Κυβέρνησης σαν % ΑΕΠ. Ποσοστιαίες μονάδες. *Το 1993 καταγράφηκαν στο χρέος οι εγγυήσεις του δημοσίου που είχαν καταπέσει.

Στοιχεία από ΤτΕ, Ευρ. Επιτροπή, Υπ. Οικ., EUROSTAT. Επεξεργασία ΣΕΒ.

κή δημιουργία μίας «ασφαούς» ιδιωτικής πίστης στην Ελλάδα. Η ανάπτυξή της σε ένα περιβάλλον μακροοικονομικής σταθερότητας, στο οποίο οι δανειζόμενοι

και οι δανειστές προσδοκούν τη διατήρηση της σταθερότητας αυτής και στο μέλλον, συνεισφέρει με σημαντικότερες ενέσεις «ζήτησης» στην εθνική οικονομία,

διευρύνοντας όχι μόνο τις καταναλωτικές επιλογές των νοικοκυριών αλλά και τις επιλογές χρηματοδότησης, ιδίως των μικρότερων επιχειρήσεων οι οποίες για πρώτη φορά απέκτησαν μια ρεαλιστική εναλλακτική λύση στη χρηματοδότησή τους με ίδια κεφάλαια. Δεν θα πρέπει να αγνοούνται επίσης οι σημαντικές ως ποσοστό % επί του ΑΕΠ, εισροές από την ΕΕ, οι οποίες είναι διαχρονικά οι υψηλότερες στην ΕΕ, και οι οποίες περιλαμβάνουν

τις εισροές τόσο από τη άσκηση των διαρθρωτικών πολιτικών της ΕΕ όσο και από την άσκηση της κοινής αγροτικής πολιτικής. Μάλιστα, στο βαθμό που οι εισροές από τα διαρθρωτικά ταμεία χρηματοδότησαν σημαντικές υποδομές, ιδίως στην περιοχή της πρωτεύουσας η οποία όμως συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, προκύπτουν και αντίστοιχες συνεισφορές στην αύξηση της παραγωγικότητας από τη βελτίωση των

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3

Εγχώρια Δαπάνη και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν – Εκτιμήσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής

(σε σταθερές αγοραίες τιμές έτους 2000)

	2006	2007	2008	2009
Ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές				
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	4,3	4,1	3,8	3,7
Ιδιωτική Κατανάλωση	3,8	3,6	3,4	3,2
Δημόσια Κατανάλωση	0,9	4,3	3,1	3,3
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	12,9	7,9	7,0	6,3
Εξοπλισμός	6,9	6,7	7,8	6,3
Τελική Ζήτηση	5,5	4,9	4,5	4,3
Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	6,1	6,3	5,9	5,7
Εισαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	9,8	7,7	7,0	6,0
Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα	3,5	4,3	3,9	3,9
Απασχόληση	1,5	1,5	1,4	1,4
Αποδοχές Εργαζομένων κατά Κεφαλή	5,9	5,3	5,0	5,0
Πραγματικό Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας	-0,1	-0,4	-0,6	-0,6
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	3,2	3,1	3,2	3,2
Αποπληθωριστής Ιδιωτικής Κατανάλωσης	3,5	2,9	3,0	3,0
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	3,3	2,8	3,1	3,1
Συμβολή στη μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ				
Εγχώρια Ζήτηση	6,0	5,2	4,7	4,5
Καθαρές Εξαγωγές	-1,6	-1,1	-1,0	-0,8
Αποθέματα σε κατοικίες	-0,1	0,0	0,0	0,0
Σε ποσοστό του ΑΕΠ				
Εμπορικό Ισοζύγιο	-16,5	-16,6	-16,9	-16,9
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης	-2,5	-2,9	-1,8	-1,8
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-11,1	-10,8	-10,8	-10,6
Ακαθάριστο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	95,3	93,7	91,1	88,8
Σε ποσοστό				
Ανεργία (% του εργατικού δυναμικού)	8,9	8,4	7,9	7,5
Ρυθμός Αποταμίευσης Νοικοκυριών (ακαθάριστη αποταμίευση προς ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα)	4,2	3,6	3,6	3,4

Πηγή: European Commission, Economic Forecasts, Autumn 2007

υποδομών αυτών, πέρα από την ενίσχυση της ζήτησης από τις δαπάνες κατασκευής τους.

3.1.2 Προβλέψεις για το 2008

Με βάση τις τρέχουσες εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον, οι εκτιμήσεις για το ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού προϊόντος δε μπορούν να επαληθεύσουν τις προβλέψεις του ΥΠΟΙΟ και του Επικαιροποιημένου Προγράμματος Σταθερότητας. Πιο συγκεκριμένα η πρόβλεψη για ανάπτυξη της τάξης του 4% δεν θα επαληθευτεί και ήδη το ΥΠΟΙΟ ετοιμάζεται για αναθεώρηση προς μία ρεαλιστικότερη εκτίμηση της τάξης του 3,5%. Λαμβάνοντας συνεπώς υπόψη τη διατήρηση ή/και επιδείνωση των διεθνών οικονομικών εξελίξεων, καθώς και τις τρέχουσες εξελίξεις του τελευταίου εξαμήνου του 2007, οι εκτιμήσεις για το 2008 προβλέπουν την περαιτέρω επιβράδυνση του **ρυθμού ανόδου της εγχώριας ζήτησης**, κυρίως λόγω της πτώσης του ρυθμού αύξησης της κατανάλωσης. Σύμφωνα ωστόσο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η εγχώρια ζήτηση θα παραμείνει ο κύριος μοχλός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και το 2008.

Συγκεκριμένα, προβλέπεται η συνέχιση της αρνητικής συμβολής στη μεταβολή του **πραγματικού ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών**, αλλά σε οριακά μικρότερο βαθμό, χωρίς τουλάχιστον να υπερβαίνει την αντίστοιχη των προηγούμενων τελευταίων ετών. Συγκεκριμένα, οι εισαγωγές αναμένεται να συμβαδίσουν με την εγχώρια ζήτηση, ενώ η αύξηση του ρυθμού ανόδου του μοναδιαίου κόστους εργασίας αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά την εξωτερική ανταγωνιστικότητα και να επιβραδύνει, οριακά, το ρυθμό επέκτασης των εξαγωγών. Εντούτοις, οι εξαγωγές στον τομέα των υπηρεσιών διατηρούν τη δυναμική τους. Συνεπώς, η τελική εκτίμηση για το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών προβλέπει μετριασθέστερη άνοδο στις εισαγωγές, η οποία, σε συνδυασμό με την οριακή υποχώρηση του ρυθμού αύξησης των εξαγωγών, θα καταλήξει σε οριακή μείωση της αρνητικής επίδρασης του εξαγωγικού τομέα στην ανάπτυξη.

Ο **ρυθμός ανόδου της ιδιωτικής κατανάλωσης** από την άλλη πλευρά, αναμένεται να ακολουθήσει την πτωτική πορεία των τελευταίων μηνών. Άλληωστε, σημαντικό ρόλο στην τόνωση της ιδιωτικής κατανάλωσης τα τελευταία χρόνια έχει παίξει τόσο η αύξηση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, όσο και η πιστωτική επέκταση των καταναλωτών, η οποία

επιβραδύνθηκε τους τελευταίους μήνες σε σχέση με το 2006.

Ο υψηλός **ρυθμός ανάπτυξης της επενδυτικής δραστηριότητας** από τις εγχώριες επιχειρήσεις θα διατηρηθεί το 2008. Υψηλός θα παραμείνει και ο **ρυθμός αύξησης των επιχειρηματικών επενδύσεων** αλλά και των συνολικών ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Στις κατοικίες αναμένεται πτώση του ρυθμού αύξησης της επενδυτικής δραστηριότητας, ενώ στις επενδύσεις κεφαλαιουχικού εξοπλισμού ο ρυθμός ανόδου αναμένεται να διατηρηθεί σε σχετικά υψηλά επίπεδα.

Θετικές εξάλληλου είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση το 2008, καθώς τόσο το ΥΠΟΙΟ, όσο και οι εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών προβλέπουν ότι το **ποσοστό ανεργίας** θα συνεχίσει να υποχωρεί, αν και σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας (Βιομηχανία, Κατασκευές) αναμένεται μείωση της απασχόλησης.

Τέλος, ο **καταναλωτικός δανεισμός** αναμένεται να διατηρηθεί σε σχετικά υψηλό επίπεδο, παρόλο που ο ρυθμός αύξησης της καταναλωτικής πίστης έχει μειωθεί και αναμένεται να υποχωρήσει περαιτέρω το 2008.

3.1.3 Το Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Επικαιροποιημένου Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2007-2010 του ΥΠΟΙΟ, το 2008 αναμένεται διατήρηση του ρυθμού ανόδου του πραγματικού ΑΕΠ στο 4%. Το σενάριο αυτό είναι σχετικά αισιόδοξο και στηρίζεται σε μία σειρά από παράγοντες οι οποίοι προβλέπεται να επιδράσουν ενισχυτικά στο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας και να αναχαιτίσουν τις δυσμενείς συνέπειες από την άνοδο της τιμής του πετρελαίου και τη συνεχή πτώση του δολαρίου έναντι του ευρώ. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας, οι παράγοντες αυτοί περιλαμβάνουν μέτρα όπως είναι η μείωση των φορολογικών συντελεστών του εισοδήματος, η ώθηση των επενδύσεων μέσω του νέου επενδυτικού νόμου και των ΣΔΙΤ, καθώς και οι διαρθρωτικές αλλαγές που έχουν εξαγγελθεί και αναμένεται να συνεχιστούν εντός της τριετίας. Ωστόσο, οι προβλέψεις αυτές στηρίζονται στην υπόθεση ότι η διεθνής αγορά πετρελαίου δεν θα συνεχίσει την ανοδική της κούρσα και το 2008, και ταυτόχρονα η κρίση στις χρηματοπιστωτικές αγορές θα εξομαλυνθεί, επηρεάζοντας μεν, αλλά όχι καθοριστικά τις ευρωπαϊκές αγορές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4

Μακροοικονομικές Προοπτικές στα Βασικά Μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας

(% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές 2000)

Βασικά Μεγέθη	2007	2008	2009
Πραγματικό ΑΕΠ	4,1	4,0	4,0
Ιδιωτική κατανάλωση	3,2	3,5	3,4
Δημόσια κατανάλωση	4,2	0,7	1,0
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	8,9	10,5	7,3
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	8,4	7,3	7,6
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	7,8	7,2	7,0
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	-2,7	-1,6	-0,8
Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ)	93,4	91,0	87,3
Συμβολή στη μεταβολή του ΑΕΠ			
Εξωτερικό Ισοζύγιο Αγαθών και Υπηρεσιών	-1,36	-1,35	-1,10
Εγχώρια τελική ζήτηση	5,39	5,63	4,79
Εξελίξεις στις τιμές			
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	3,0	2,8	2,8
ΕνΔΤΚ	2,9	2,8	2,7
Αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης	2,7	2,8	2,7
Εξελίξεις στην αγορά εργασίας			
Απασχόληση	1,8	1,9	1,7
Ποσοστό ανεργίας	7,6	6,8	6,3
Κατά κεφαλήν αμοιβές	6,1	5,3	5,0

Πηγή: ΥΠΟΙΟ (Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2007-2010, Δεκέμβριος 2007)

Κατά συνέπεια, ο αναμενόμενος πληθωρισμός για το 2008 προβλέπεται να υποχωρήσει στο 2,8% από το 2,9% το 2007, εξέλιξη η οποία επίσης δεν θα επαληθευτεί, κρίνοντας από την εξέλιξη των τιμών τους τελευταίους μήνες. Ωστόσο, η πρόβλεψη αυτή στηρίζεται και στη σταδιακή μείωση του ρυθμού αύξησης του μοναδιαίου κόστους εργασίας, ο οποίος προβλέπεται από το Πρόγραμμα να έχει περιοριστεί στο 2,6% το 2010 (από 3,7% το 2007). Εξάλλου, το ΥΠΟΙΟ προβλέπει σημαντική αύξηση της απασχόλησης κατά τη διάρκεια του Προγράμματος κατά 1,8%, ενώ το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειωθεί στο 6% μέχρι το 2010.

Η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης αναμένεται να συνεχιστεί κατά τη διάρκεια της τρέχουσας διετίας, φθάνοντας στο 3,4% κατά μέσο όρο, άνοδος η οποία

τροφοδοτείται από την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος και των πραγματικών μισθών.

Στον εξωτερικό τομέα, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών προβλέπεται ότι θα συνεχίσουν να διευρύνονται με έναν μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης την τριετία 2008-2010 που θα κυμαίνεται κοντά στο 7,7%, ενισχυμένες από την αύξηση της παραγωγικότητας, τη θετική πορεία του τουρισμού, την υγιή ναυτιλία και τις θετικές εξελίξεις στις γειτονικές χώρες. Αντίθετα, οι εισαγωγές προβλέπεται να μειωθούν, με το μέσο ρυθμό αύξησης κατά την προβλεπόμενη τριετία να φθάνει το 7,3%, συμβαδίζοντας έτσι και με την πορεία της εγχώριας ζήτησης.

Σε ότι αφορά τα δημοσιονομικά μεγέθη τέλους, το Υπουργείο προβλέπει ότι θα επιτύχει μείωση του ελλ-

ηλείματος στο 1,6% του ΑΕΠ το 2008 και στο 0,8% του ΑΕΠ το 2009, με απώτερο στόχο το μηδενισμό του ελλείματος μέχρι το 2010. Επιπλέον, το χρέος της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να περιοριστεί στο 91% του ΑΕΠ το 2008, με περαιτέρω αποκλιμάκωση το 2009 και το 2010, η οποία αναμένεται να φθάσει το 87,3% και το 82,9% του ΑΕΠ αντίστοιχα.

3.2 Απασχόληση και Ανεργία

Το 2007 συνεχίζεται η τάση αύξησης της απασχόλησης, ενώ η άνοδος της οικονομικής δραστηριότητας συνοδεύθηκε από σημαντική μείωση της ανεργίας. Συγκεκριμένα, το σύνολο του εργατικού δυναμικού το 2007 σταθεροποιείται στο 53,4% του συνολικού πληθυσμού άνω των 15 ετών (4.917 χιλ. άτομα κατά μέσο όρο), επίδοση που αποτελεί την υψηλότερη της τελευταίας δεκαετίας. Παράλληλα, το ποσοστό ανεργίας εκτιμάται σε 8,3%, ποσοστό σημαντικά χαμηλότερο του 2006, όταν η ανεργία έφθανε το 8,9%. Σε κάθε περίπτωση η ανεργία κινείται το 2007 οριακά καλύτερα από τα επίπεδα που είχαν εκτιμήσει οι διεθνείς οργανισμοί

(8,5%), αλλά σε καμία περίπτωση δεν επαληθεύει την πρόβλεψη του Επικαιροποιημένου Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2007-2010, που αναφερόταν σε ανεργία στο 7,6%.

Γενικά το ποσοστό ανεργίας ακολουθεί πτωτική πορεία από το 1ο τρίμηνο του 2004 όταν έφθασε το 11,3% και περιορίστηκε έως και το 7,9% το 3ο τρίμηνο του 2007. Ταυτόχρονα, το ποσοστό των μακροχρόνια άνεργων μειώθηκε από 5,7% το 2004 (πρώτο τρίμηνο) σε 4,3% το 2007 (τρίτο τρίμηνο). Εξάλλου, σύμφωνα με το Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης του ΥΠΟΙΟ, η ελαστικότητα της απασχόλησης ως προς τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ ανέρχεται στο 0,5, πλησιάζοντας την αντίστοιχη ελαστικότητα των χωρών της ΕΕ. Το γεγονός αυτό σηματοδοτεί τη βελτίωση της επίδρασης της ανάπτυξης στην απασχόληση στην ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια. Πάντως με βάση τις αναπτυξιακές επιδόσεις της τελευταίας 15-ετίας θα έπρεπε η απασχόληση να έχει αυξηθεί αρκετά ταχύτερα, γεγονός που αναδεικνύει μία από τις αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας: η προσπάθεια να αξιοποιηθούν εντατικότερα λιγότεροι εργαζόμενοι, η αποφυγή δηλα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5

Διάρθρωση της Αγοράς Εργασίας

(σε χιλιάδες)

	Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών και άνω	Εργατικό δυναμικό						Μη οικονομικά ενεργός πληθυσμός
		Σύνολο	ως (%) του πληθυσμού	Απασχολούμενοι	ως (%) του εργατικού δυναμικού	Άνεργοι	ως (%) του εργατικού δυναμικού	
1998	8 680,4	4 525,8	52,2	4 017,9	88,8	507,9	11,2	4 154,6
1999	8 764,5	4 586,1	52,4	4 031,4	87,9	554,8	12,1	4 178,4
2000	8 839,9	4 612,0	52,2	4 088,5	88,7	523,5	11,4	4 227,9
2001	8 906,4	4 580,3	51,4	4 086,3	89,3	494,0	10,8	4 326,1
2002	8 964,3	4 656,0	51,9	4 175,8	89,7	480,3	10,3	4 308,3
2003	9 014,9	4 734,5	52,5	4 274,5	90,3	460,0	9,7	4 280,5
2004	9 063,5	4 818,9	53,1	4 313,2	89,5	505,7	10,5	4 244,7
2005	9 108,0	4 846,5	53,2	4 369,0	90,1	477,5	9,8	4 261,6
2006	9 157,3	4 886,7	53,3	4 452,3	91,1	434,5	8,9	4 270,6
α' τρίμηνο 2007	9 195,4	4 906,9	53,4	4 461,2	90,9	445,7	9,1	4 288,50
β' τρίμηνο 2007	9 206,7	4 917,9	53,4	4 519,9	91,9	398,0	8,1	4 288,80
γ' τρίμηνο 2007	9 211,3	4 926,8	53,5	4 539,3	92,1	387,5	7,9	4 284,50
δ' τρίμηνο 2007	9 216,0	4 915,6	53,3	4 519,1	91,9	396,4	8,1	4 300,4
2007	9 207,3	4 916,8	53,4	4 509,8	91,7	406,9	8,3	4 290,5

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

δή της χρήσης του συντελεστή «εργασία». Το γεγονός αυτό συνδέεται με τις διαρθρωτικές ακαμψίες της εγχώριας αγοράς εργασίας, οι οποίες καθιστούν μη ελκυστική και ακριβή την χρήση της εργασίας.

Συνολικά το 2007 οι απασχολούμενοι εκτιμώνται κατά μέσο όρο σε 4509,8 χιλ άτομα, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 91,7% του εργατικού δυναμικού (το αντίστοιχο ποσοστό το 2006 έφθανε το 91,1%). Στα κύρια χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας, μπορεί να επισημανθεί το χαμηλό ποσοστό μερικής απασχόλησης, το οποίο φθάνει κατά μέσο όρο το 5,6%, στα επίπεδα περίπου του 2006 (5,7%). Επιπλέον, τουλάχιστον δύο στους πέντε βρίσκονται σε αυτή τη θέση όχι από δική τους επιλογή, αλλά επειδή δε μπορούν να βρουν πλήρη απασχόληση. Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό των μισθωτών εκτιμάται στο 64,3% του συνόλου των απασχολούμενων (από 63,7% το 2006), εξακολουθεί να είναι χαμηλότερο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (80%) και αντανακλά τα υψηλά επίπεδα αυτοαπασχόλησης στην Ελλάδα.

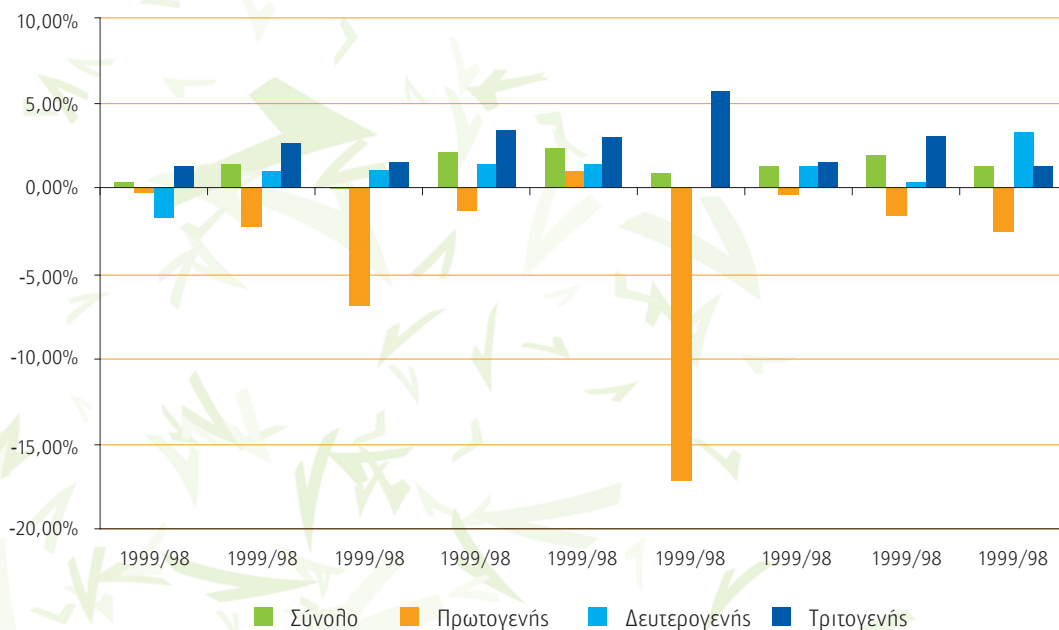
Όσον αφορά στις εξελίξεις κατά τομέα, η απασχόληση

στον πρωτογενή τομέα περιορίζεται στο 11,5% του συνόλου των απασχολούμενων από 12% το 2006. Η απασχόληση στον δευτερογενή τομέα παραμένει στα επίπεδα του 2006, με μικρή ενίσχυση μάλιστα στο 22,5% (από 22,1%), ενώ στον τριτογενή τομέα σημειώνεται οριακή αύξηση, με το ποσοστό των απασχολούμενων να φθάνει το 66% του συνόλου της οικονομίας. Ο κλάδος των *Κατασκευών* παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση το 2007 καθώς απασχολεί πλέον το 8,8% των εργαζομένων έναντι 8% το 2006. Άλλοι κλάδοι που σημειώνουν σημαντική βελτίωση στην απασχόληση είναι η *Αλιεία* (αύξηση κατά 8,8%), οι *Λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών* (7,2%) και οι *Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα*, ενώ οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη μείωση στην απασχόληση είναι ο κλάδος *Μεταφορών και επικοινωνιών* (-5,8%), της *Γεωργίας – κτηνοτροφίας* (-2,9%) και της *Εκπαίδευσης* (-2,1%).

Ο τομέας του *Χονδρικού και λιανικού εμπορίου, επισκευής οχημάτων και οικιακών συσκευών*, αντιπροσωπεύει περίπου το 17,8% του συνόλου των απασχολούμενων το 2007 και έχει αυξήσει την απασχόληση κατά 1,5% σε σχέση με το 2006, ενώ ο αμέσως μεγαλύτερος

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.2

Ετήσιες Μεταβολές Απασχόλησης ανά Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας

Πηγή: ΕΣΥΕ

που είναι οι *Μεταποιητικές Βιομηχανίες* (12,6%), σημειώνει πτώση της απασχόλησης κατά 0,2%. Τέλος, οι εργαζόμενοι στον κλάδο της *Δημόσιας διοίκησης και άμυνας, υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης*, που καλύπτουν το 8,5% του συνόλου των απασχολούμενων, διευρύνουν το ποσοστό απασχόλησης κατά 1,3%.

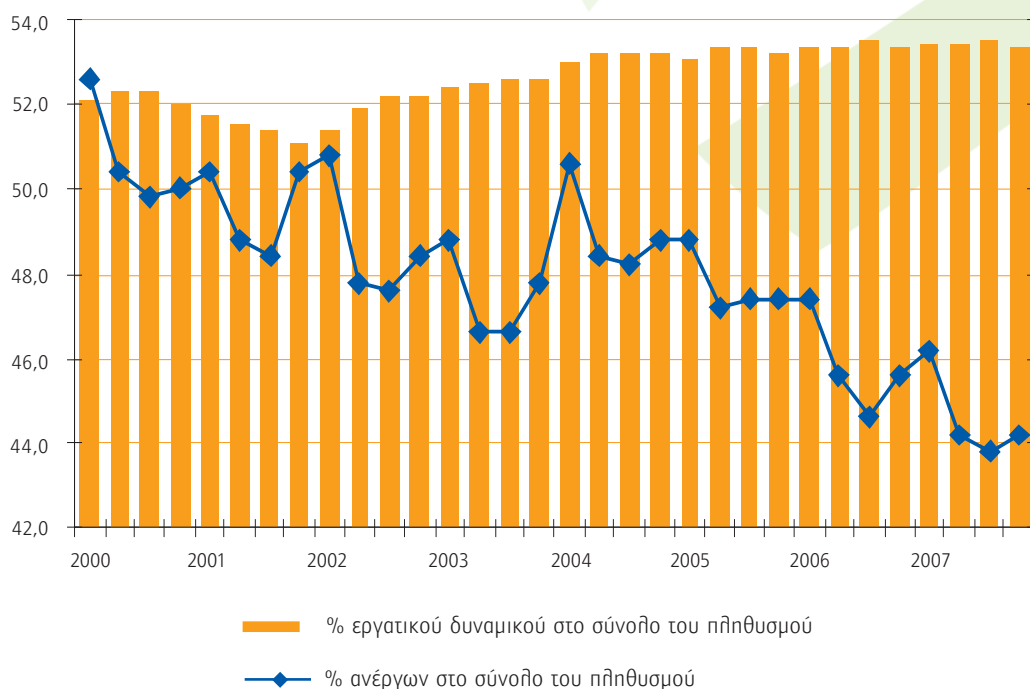
Η εξέλιξη της απασχόλησης ανά τομέα τα τελευταία χρόνια αναδεικνύει τη σταθερή μείωση στον πρωτογενή τομέα διαχρονικά, με μόνη εξαίρεση το 2003, όταν και σημείωσε αύξηση κατά 1%. Έτσι, ο πρωτογενής τομέας, ενώ συγκέντρωνε το 18% των απασχολούμενων το 1998, σε λιγότερο από μία δεκαετία υποχωρεί στο 11,5%, χάνοντας 200 χιλιάδες θέσεις εργασίας. Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει τη μεγαλύτερη άνοδο του ποσοστού απασχόλησης το 2007, η οποία φθάνει το 3,3%, ενώ για πρώτη φορά οι απασχολούμενοι σε αυτόν ξεπερνούν το 1 εκατ άτομα. Πλέον απορροφά το 22,5% της συνολικής απασχόλησης από 23,3% το 1998, έχοντας δηλαδή συγκρατήσει τις θέσεις εργασίας

που κατείχε στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας. Τέλος, ο τριτογενής τομέας είναι αυτός που παρουσιάζει τις μεγαλύτερες αυξήσεις διαχρονικά, με αποτέλεσμα να απασχολεί το 2007 το 66% του συνόλου, ποσοστό το οποίο έχει αυξηθεί κατά 26% σε σύγκριση με το 1998 (58,7%). Απασχολεί πάνω από 600 χιλιάδες περισσότερους εργαζόμενους σε σχέση με το 1998. Γενικά πάντως η τάση μετακίνησης του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού από τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας στον τριτογενή κυρίως και δευτερευόντως στον δευτερογενή, φαίνεται να ενισχύεται από το 2004 και μετά.

Στα επιμέρους χαρακτηριστικά της ανεργίας, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών έχει μειωθεί σημαντικά, φθάνοντας το 12,8% σε σχέση με το 13,5% του 2006 και το 14,9% το 2005. Το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας στους άνδρες αγγίζει το 5,2% (έναντι 5,5% το 2006). Έτσι, το ποσοστό της ανεργίας των γυναικών εξακολουθεί να είναι υπερδιπλάσιο από εκείνο των ανδρών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3

Εξέλιξη του Ποσοστού του Εργατικού Δυναμικού στο Σύνολο του Πληθυσμού και του Ποσοστού των Ανέργων στο Σύνολο του Εργατικού Δυναμικού

Πηγή: ΕΣΥΕ

Ηλικιακά, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας σημειώνεται στους νέους ηλικίας 15-29 ετών (17,%), παρόλο που έχει μειωθεί σε σύγκριση με το 2006 (18,3%), με την ανεργία των νέων γυναικών να ανέρχεται στο 23,6% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού τους (25,2% το 2006).

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης, το ποσοστό ανεργίας βρίσκεται πάνω από το συνολικό ποσοστό, κυρίως, σε όσους δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο (12,2%), στους απόφοιτους ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (10,4%), καθώς και σε όσους έχουν τελειώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (9,1%), το δε χαμηλότερο ποσοστό παρατηρείται στα άκρα, δηλαδή στους απόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στις κατηγορίες του πληθυσμού που έχουν απολυτήριο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ή έχουν τελειώσει ορισμένες τάξεις αυτής της βαθμίδας.

Οι μακροχρόνια άνεργοι έχουν μειωθεί σε σχέση με το 2006, αφού αποτελούν κατά μέσο όρο το 51,7% του συνόλου (έναντι 58% το 2006) ενώ το ποσοστό των νέων ανέργων, αυτών δηλαδή που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας μειώθηκε επίσης από 38% το 2006 σε 35,2% το 2007. Σε περιφερειακό επίπεδο, τέλος, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας κατά μέσο όρο για το 2007 παρατηρείται στη Δυτική Μακεδονία (12,1%), την Ήπειρο (9,95%), την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (9,75%) και τη Δυτική Μακεδονία (9,62%), ενώ στον αντίποδα βρίσκονται η Κρήτη (5,2% έναντι 7,2% το 2006) και η Πελοπόννησος (7,5%).

Πληροφόρηση για τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές της

απασχόλησης, παρέχονται επιπλέον από τις προβλέψεις των ίδιων των επιχειρήσεων στις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας του ΙΟΒΕ. Όπως δείχνουν τα πιο πρόσφατα αποτελέσματα (α' τρίμηνο του 2008), οι προβλέψεις τους για την εξέλιξη της απασχόλησης το προσεχές τρίμηνο είναι δυσμενέστερες του αντίστοιχου τριμήνου του 2007 στη *Βιομηχανία*, τις *Κατασκευές* και το *Λιανικό Εμπόριο* και βελτιωμένες στις *Υπηρεσίες*. Αναλυτικότερα:

Στη **Βιομηχανία**, το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει ενίσχυση της απασχόλησης περιορίζεται σημαντικά το πρώτο τρίμηνο του 2008. Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με την αύξηση του αντίστοιχου ποσοστού αυτών που διατυπώνουν αρνητικές προβλέψεις, είχε ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση αρνητικού ισοζυγίου το α' τρίμηνο του 2008. Αυτό σημαίνει ότι οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης από αυτόν τουλάχιστον τον τομέα της οικονομίας είναι δυσμενείς.

Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι θετικές προβλέψεις των επιχειρήσεων επίσης εξασθενούν το α' τρίμηνο του 2008, καθώς η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων (ποσοστό περί το 94%) προβλέπει ότι ο αριθμός των εργαζομένων θα παραμείνει αμετάβλητος. Όμως, το α' τρίμηνο του 2008 το ποσοστό εκείνων που αναμένουν άνοδο της απασχόλησης υποχωρεί στο 4% από 12% το ίδιο τρίμηνο του 2007, με τη διαφορά θετικών – αρνητικών απαντήσεων να περιορίζεται εν τέλει το α' τρίμηνο του 2008 στο +3 από +9 το 2007. Η εξέ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6

Προβλέψεις για την Απασχόληση το Προσεχές Τρίμηνο

(% επί του συνόλου των έγκυρων απαντήσεων)

Τομέας	% επιχειρήσεων που δηλώνει αύξηση		% επιχειρήσεων που δηλώνει μείωση		Διαφορά θετικών / αρνητικών ποσοστών	
	α' τρίμηνο 2007	α' τρίμηνο 2008	α' τρίμηνο 2007	α' τρίμηνο 2008	α' τρίμηνο 2007	α' τρίμηνο 2008
Βιομηχανία	15	11	10	13	5	-2
Λιανικό	12	4	3	1	9	3
Υπηρεσίες	20	35	11	12	10	23
Κατασκευές	41	41	22	29	19	12

Πηγή: ΙΟΒΕ

λιξη δηλαδή της απασχόλησης σε έναν τομέα της οικονομίας που παραδοσιακά υποστηρίζει την απασχόληση με αρκετές νέες θέσεις εργασίας είναι αρκετά πιο ήπια φέτος σε σχέση με το 2006.

 Οι **Υπηρεσίες** είναι ο μόνος τομέας που εμφανίζει καλύτερες προοπτικές στις αρχές του 2008 σε σχέση με το 2007. Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων είναι ευνοϊκότερες και η σχετική διαφορά θετικών - αρνητικών απαντήσεων υπερδιπλασιάζεται (+23 από +10 το αντίστοιχο τρίμηνο του 2007), καθώς το ποσοστό αυτών που προβλέπουν αύξηση διευρύνεται το α' τρίμηνο του 2008 σε 35% (από 20% το 2007).

 Τέλος στις **Κατασκευές**, οι θετικές προβλέψεις εξασθενούν επίσης, με τη διαφορά του ποσοστού αυτών που προβλέπουν άνοδο/μείωση της απασχόλησης στο επόμενο διάστημα να περιορίζεται σε +12 από +19 το α' τρίμηνο του 2007. Πάντως αποτελούν - μετά από τις *Υπηρεσίες* - τον τομέα με τις περισσότερο αισιόδοξες προοπτικές, παρόλο που είναι αποδυναμωμένες σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2007.

3.3 Τιμές Καταναλωτή

3.3.1 Εξελίξεις κατά το 2007

Το 2007 ο πληθωρισμός στην Ελλάδα επιβραδύνθηκε για 2η συνεχόμενη χρονιά, καθώς βάσει του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΓΔΤΚ) περιορίστηκε στο 2,9%, έναντι 3,2% το 2006 και 3,5% το 2005. Αλλά και ο Εναρμονισμένος Δείκτης που χρησιμοποιείται για τη σύγκριση με τις λοιπές χώρες της Ευρώπης επιβραδύνθηκε επίσης κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες στο 3%. Συνεπώς, οι μέσες τιμές των αγαθών και υπηρεσιών, αυξήθηκαν βραδύτερα το 2007 έναντι των δύο τελευταίων ετών. Ταυτόχρονα, η επίδοση αυτή συνιστά τη 2η χαμηλότερη της τελευταίας δεκαετίας, καθώς μόνο το 1999 - όταν όμως η χώρα βρισκόταν στη διαδικασία συμμόρφωσης με τα κριτήρια εισόδου της ΟΝΕ - ο πληθωρισμός είχε σημειώσει χαμηλότερη ετήσια επίδοση (2,6%).

Ουσιαστικά όμως αυτές οι εξελίξεις αντικατοπτρίζουν την ηπιότερη πορεία του πληθωρισμού κατά το πρώτο οκτάμηνο του έτους και ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες, καθώς προς τα τέλη του 2007 σημειώνεται ταχεία άνοδος τιμών, η οποία συνεχίζεται και το 2008.

Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008 ο μέσος πληθωρισμός έχει εκτιναχθεί στο 4,3%. Εξήλλου, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μεταβολή του επιπέδου τιμών, δηλαδή η σωρευτική άνοδος του δείκτη από τον Ιανουάριο έως τον Δεκέμβριο του 2007 είναι της τάξης του 4,2% όταν το 2006 ήταν 3%. Το επίπεδο τιμών κατά το 2007 αυξήθηκε μάλιστα ταχύτερα όχι μόνο του 2006, αλλά και όλης της περιόδου από το 2002 και μετά. Σε κάθε περίπτωση πάντως, τα συγκριτικά επίπεδα τιμών στην Ελλάδα είναι χαμηλότερα σε σχέση με την ΕΕ-25 (περίπου στο 90%).

Η επιβράδυνση του πληθωρισμού το 2007 οφείλεται κυρίως στην αποκλιμάκωση των τιμών στα αγαθά, ενώ αντίθετα οι τιμές στις υπηρεσίες επιταχύνονται σημαντικά σε σχέση με το 2006. Καθοριστικό ρόλο έπαιξε η ηπιότερη πορεία των τιμών του πετρελαίου κατά το πρώτο οκτάμηνο του 2007 σε συνδυασμό με το ισχυρό ευρώ που περιόρισε σημαντικά τον εισαγόμενο πληθωρισμό, ενώ συγκρατημένη ήταν και πορεία των τιμών στα επεξεργασμένα τρόφιμα. Αναλυτικότερα:

Σε επτά από τους 12 κλάδους που απαρτίζουν το ΓΔΤΚ η αύξηση το 2007 ήταν ταχύτερη σε σχέση με το 2006. Η υψηλότερη άνοδος τιμών σημειώνεται στα *Αλκοολούχα ποτά και καπνό* (αύξηση κατά 6,3% έναντι 5,7% το 2006) και στην *Εκπαίδευση* (4,1% έναντι 3,9% το 2006), ενώ σημαντικά ταχύτερη του 2006 ήταν η άνοδος τιμών στα *Ξενοδοχεία - Καφέ - Εστιατόρια* (3,9% από 2,7% το 2006) και σε *Ένδυση & Υπόδηση* (3,4% από 2,4%). Ελαφρά ταχύτερη άνοδος σημειώνεται επίσης σε *Διαρκή αγαθά, είδη νοικοκυριού και υπηρεσίες* (2,4% έναντι 2,0%), *Υγεία* (3,0% έναντι 2,7%) και *Αναψυχή* (2,0% έναντι 1,8%). Αντίθετα, έχουν επιβραδυνθεί οι τιμές στη *Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά* (3,2% έναντι 3,7% το 2006), στη *Στέγαση* (3,1% έναντι 6,5% το 2006) και στις *Μεταφορές* (1,8% από 2,4%).

Η αποκλιμάκωση των πιέσεων από την πλευρά της προσφοράς κατά το 2007, αποτυπώνεται και στην εξέλιξη του δείκτη τιμών παραγωγού για την εγχώρια αγορά, που συνιστά πρόδρομο δείκτη του πληθωρισμού. Έτσι το 2007 ο δείκτης αυξήθηκε μόλις με 3,3% έναντι 8,2% το 2006, γεγονός που συνέβαλε στην ηπιότερη πορεία των τιμών μέχρι τον Σεπτέμβριο. Ωστόσο, κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2007, ο δείκτης αυξήθηκε κατά μέσο όρο με περίπου 8%, εξέλιξη που όχι μόνο ερμηνεύει την ενίσχυση των πιέσεων στα τέλη του έτους, αλλά εξηγεί και τη διατήρηση αυτών των πιέσεων βραχυπρόθεσμα. Τα ενδιάμεσα αγαθά εμφανίζουν την υψηλότερη άνοδο το 2007 (6,6% έναντι 8,8% το 2006), τα

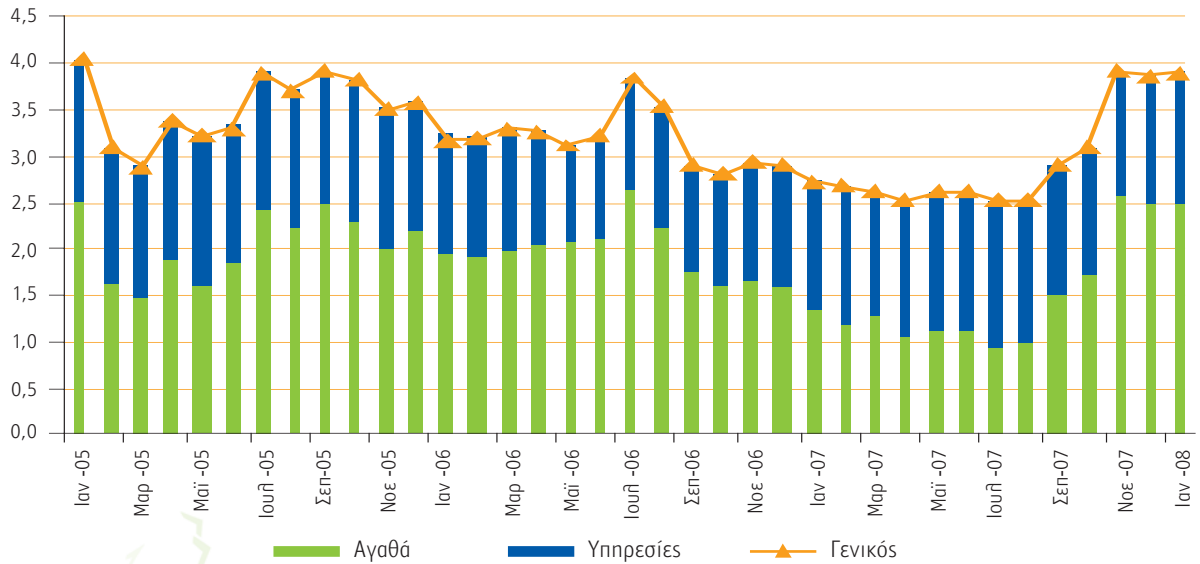
κεφαλαιουχικά αγαθά αυξάνονται με διπλάσιο ρυθμό (5,1% από 2,5% το 2006), ενώ οριακά ταχύτερη άνοδο σε σχέση με το 2006 εμφανίζουν και τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά (4,2% έναντι 3,9%). Αντίθετα, οι τιμές

παραγωγού στη βιομηχανία *Τροφίμων και Ποτών* - που αποτελεί το 1/5 του δείκτη - εμφανίζουν μείωση κατά 0,5%, είναι δηλαδή ουσιαστικά αμετάβλητες, όταν το 2006 είχαν αυξηθεί κατά 9%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.4

(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Εξέλιξη Πληθωρισμού

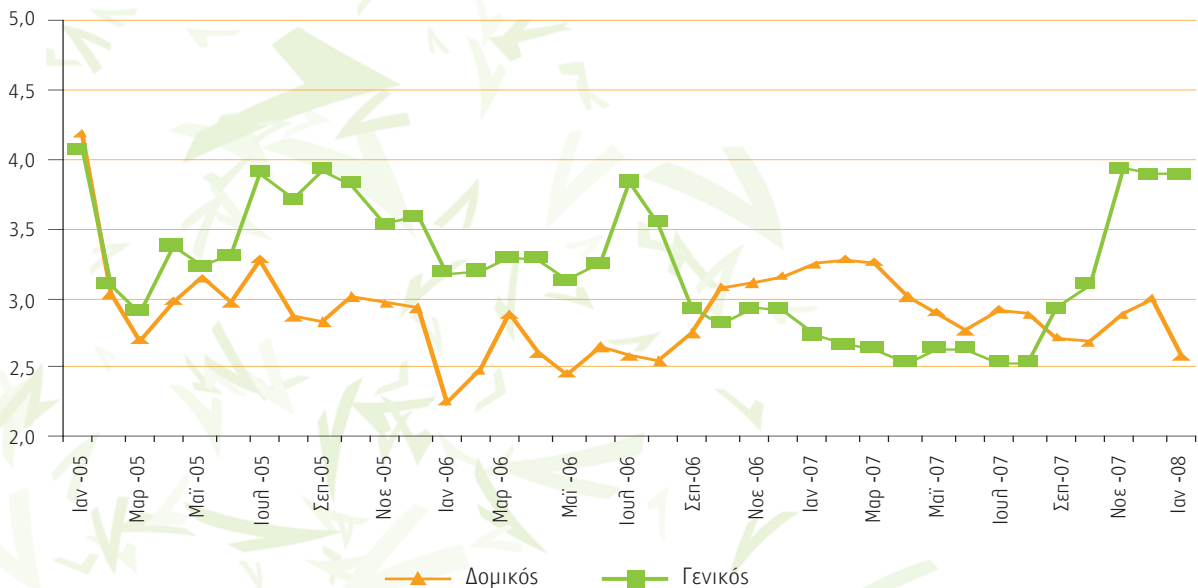

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.5

(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Εξέλιξη Δομικού Πληθωρισμού

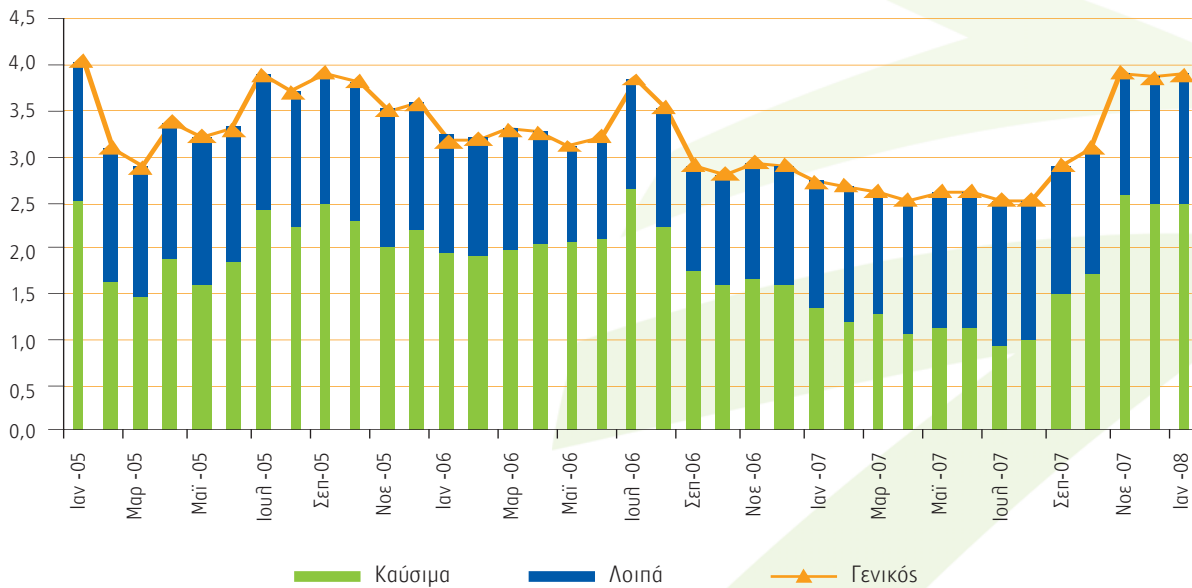

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.6

(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Συμβολή των Καυσίμων στη Διαμόρφωση του Πληθωρισμού

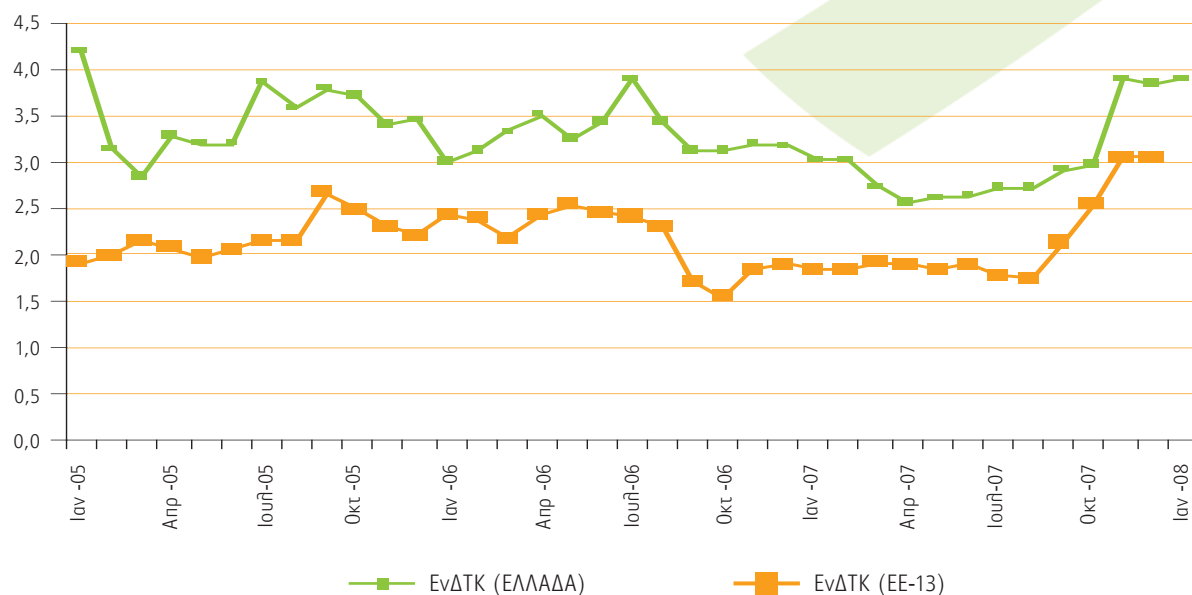

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7

(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Εξέλιξη Εναρμονισμένων Δεικτών Τιμών Καταναλωτή Ελλάδας και Ευρωζώνης

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Ε. Επιτροπής και ΕΣΥΕ

Σε ότι αφορά βασικούς δείκτες του ΓΔΤΚ, μπορεί να σημειωθεί ότι ο δομικός πληθωρισμός (χωρίς δηλαδή ενέργεια και νωπά οπωροκηπευτικά), επιταχύνθηκε το 2007, καθώς κινείται με ρυθμό της τάξης του 3% (2,7% το 2006). Ο δείκτης τιμών αγαθών αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,5%, παρουσιάζοντας σημαντική επιβράδυνση σε σχέση με το 2006 (3,4%) και είναι αυτός που επηρέασε καθοριστικά το συνολικό δείκτη. Αντίθετα ο δείκτης των υπηρεσιών επιταχύνεται στο 3,5% (από 3,0%), γεγονός που αποτυπώνεται άλληλωςτε στην ενίσχυση του δομικού πληθωρισμού. Ο ειδικός δείκτης καυσίμων παρουσιάζει αύξηση μόλις κατά 1,8%, όταν το 2006 σημείωνε αύξηση κατά 11,5%, ενώ και ο ειδικός δείκτης ενέργειας αυξάνεται κατά 2,2% έναντι αύξησης κατά 9,6% το 2006, εξέλιξη που ενσωματώνει την έντονη αποκλιμάκωση των τιμών του πετρελαίου το πρώτο οκτάμηνο του 2007.

Από την άλλη πλευρά, ο Ειδικός Δείκτης οπωροκηπευτικών κινείται ταχύτερα σε σχέση με το 2006 (5,96% έναντι 3,94%), με τις βασικές αυξήσεις να έχουν εμφανιστεί κυρίως το δίμηνο Αυγούστου – Σεπτεμβρίου (αυξήσεις πάνω από 13%). Η επιβράδυνση του πληθωρι-

σμού στην Ελλάδα το 2007 περιόρισε και την απόκλιση από το μέσο πληθωρισμό στην Ευρωζώνη κάτω από μία ποσοστιαία μονάδα, ωστόσο η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει τον 2ο υψηλότερο πληθωρισμό στην Ευρωζώνη το 2007, πίσω μόνο από τη Σλοβενία.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι παραπάνω συγκρατημένες εξελίξεις για τη διετία 2006-2007 συμβαίνουν ταυτόχρονα σε ένα περιβάλλον εκρηκτικής ανόδου των τιμών των καυσίμων που επηρεάζει καταναλωτές και επιχειρήσεις. Η εξέλιξη των ειδικών δεικτών φανερώνει ότι ο Ειδικός Δείκτης καυσίμων έχει αυξηθεί σωρευτικά κατά 42,7% την τελευταία τριετία και ο Ειδικός Δείκτης ενέργειας κατά 35,5%, αυξήσεις πολύ ισχυρότερες των αντίστοιχων της τελευταίας δεκαετίας. Παρόλα αυτά, η απορρόφηση του μεγαλύτερου μέρους αυτής της ανόδου από τις επιχειρήσεις έχει επιτρέψει τη συγκρατημένη άνοδο των τιμών και τη σταδιακή αποκλιμάκωση του πληθωρισμού τα τελευταία χρόνια. Είναι φανερό ότι αν το διεθνές περιβάλλον δεν ήταν τόσο δυσμενές σε ότι αφορά τις τιμές του πετρελαίου, η άνοδος του πληθωρισμού θα ήταν ακόμα πιο συγκρατημένη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7

Εξέλιξη Επιπέδου Ειδικών Δεικτών Τιμών Καταναλωτή

	Ειδικός Δείκτης Οπωροκηπευτικών	Ειδικός Δείκτης Καυσίμων	Ειδικός Δείκτης Ενέργειας	Ειδικός Δείκτης ΔΕΚΟ Καταναλωτή
Ιαν05-Δεκ07	1,5%	42,7%	35,5%	6,0%
Ιαν02-Δεκ04	-23,4%	21,2%	18,2%	0,2%
Ιαν99-Δεκ01	23,2%	23,1%	15,9%	-4,0%
Ιαν96-Δεκ98	28,5%	-15,9%	-9,8%	9,5%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

3.3.2 Μεσοπρόθεσμες εκτιμήσεις

Η σημαντική επιβράδυνση του πληθωρισμού το 2007 προσμετράται στα θετικά στοιχεία της ελληνικής οικονομίας, ωστόσο η τάση έχει πλέον αντιστραφεί, με τον πληθωρισμό να κινείται πάνω από 4% στο πρώτο τρίμηνο του 2008. Τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο σημείωσε τιμή-ρεκόρ στο 4,4%, ενώ η εμμονή του πληθωρισμού σε μέσα επίπεδα της τάξης του 4,1% για πέντε

συνεχόμενους μήνες (Νοέμβριος 2007 – Μάρτιος 2008), υπερτερεί αντίστοιχου «σοκ» του πενταμήνου Μαΐου- Αυγούστου 2001, όταν ο πληθωρισμός είχε κινηθεί σε μέσα επίπεδα της τάξης του 3,9%. Εντονότερη πληθωριστική έκρηξη από την τρέχουσα σημειώθηκε αρκετά παλιότερα, το καλοκαίρι του 1998, με μέσο πληθωρισμό στην περιοχή του 4,8%. Αυτό σημαίνει ότι η σημερινή συγκυρία είναι η δυσμενέστερη της τελευταίας δεκαετίας. Εξάλλου, η αποκλιμάκωση που

αναμένεται σταδιακά εντός του έτους δεν θα αντισταθμίσει τις υψηλές επιδόσεις των πρώτων μηνών, με αποτέλεσμα να υπάρξει τελικά επιτάχυνση του πληθωρισμού πάνω από 3,5%. Η πρόβλεψη αυτή υπερτερεί κατά πολύ της αντίστοιχης πρόβλεψης του προϋπολογισμού και του Επικαιροποιημένου Προγράμματος Σταθερότητας που αναφέρονταν σε πληθωρισμό κάτω του 3%, και φανερώνει ότι ορισμένες παράμετροι της οικονομικής πολιτικής θα πρέπει πιθανώς να επανεκτιμηθούν².

Η διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα τους τελευταίους μήνες οφείλεται κατά κύριο λόγο στις υψηλές τιμές του πετρελαίου που επηρεάζουν έντονα μία σειρά αγαθών και υπηρεσιών και κατά δεύτερο λόγο στις αυξήσεις των τιμών των δημητριακών και κηνοτροφικών προϊόντων. Σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, αν οι τιμές της βενζίνης και πετρελαίου θέρμανσης βρίσκονταν στα περυσινά επίπεδα, ο πληθωρισμός το πρώτο τρίμηνο του 2008 δε θα ξεπερνούσε το 2,5-2,7%. Το τρέχον περιβάλλον κρίνεται πάντως αρκετά ρευστό και οι αβεβαιότητες είναι αυξημένες, ωστόσο οι παράγοντες που αναμένεται να προσδιορίσουν την εξέλιξη των τιμών το 2008 είναι οι εξής:

Η ηπιότερη πορεία των τιμών του πετρελαίου διεθνώς το 2007 επηρέασε θετικά τον πληθωρισμό μέχρι τον Σεπτέμβριο. Ωστόσο πλέον η τιμή του πετρελαίου Brent ανά βαρέλι κινείται πάνω από τα 100\$, ενώ με βάση προβολές που έχουν πραγματοποιηθεί, εκτιμάται ότι το μέσο ετήσιο επίπεδο τιμών για το 2008 θα ξεπεράσει τα 85\$ έναντι 72\$ το 2007. Επομένως η πίεση από αυτόν τον παράγοντα, ο οποίος έχει αποδειχθεί καθοριστικός για το ελληνικό περιβάλλον, παραμένει ενισχυμένη το 2008 και τεχνικά θα επηρεάσει έντονα μέχρι και το καλοκαίρι του 2008 λόγω χαμηλότερης βάσης σύγκρισης (σε σχέση δηλαδή με το καλοκαίρι του 2007).

Από την άλλη πλευρά, η ισχυροποίηση του ευρώ έναντι του δολαρίου διατηρείται, κάτι που σημαίνει ότι συγκρατούνται οι τιμές σε μη ενεργειακές πρώτες ύλες και πλήθος άλλων βασικών εμπορευμάτων που διακινούνται σε δολάρια, με αποτέλεσμα την αποκλιμάκωση του εισαγόμενου πληθωρισμού. Το πρώτο τρίμηνο του 2008 το ευρώ βρίσκεται κατά μέσο όρο στο 1,5\$, έναντι 1,3\$ πέρυσι το ίδιο διάστημα, ενώ και οι μεσοπρό-

θεσμες προβλέψεις δείχνουν διατήρηση αυτών των τάσεων.

Ταυτόχρονα ο κύκλος ανόδου των βασικών επιτοκίων που είχε υιοθετήσει η ΕΚΤ τα δύο τελευταία χρόνια, φαίνεται να έχει ολοκληρωθεί, καθώς παρά την έξαρση των τελευταίων μηνών, οι κινήσεις της ΕΚΤ εντός του 2008 θα είναι μάλλον περιορισμένες. Εξάλλου όπως σημειώνει η ΤτΕ στην Έκθεση για τη Νομισματική πολιτική, η εμμονή του πληθωρισμού σε επίπεδο υψηλότερο από τη ζώνη του ευρώ οφείλεται τόσο σε μακροοικονομικούς παράγοντες (ζήτηση, κόστος παραγωγής), όσο και στις συνθήκες λειτουργίας των αγορών.

Την ίδια στιγμή οι ενδείξεις επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας υποδηλώνουν μικρή εξασθένηση της εγχώριας ζήτησης και άρα αποκλιμάκωση των παραγόντων που σχετίζονται με αυτήν. Ευνοϊκά λειτουργούν ακόμα η περιοριστική δημοσιονομική πολιτική που στοχεύει στη συγκράτηση του ελλείμματος, η αύξηση του ανταγωνισμού στο λιανικό εμπόριο και οι εισαγωγές καταναλωτικών αγαθών από χώρες χαμηλού κόστους.

Από την άλλη πλευρά, το 2008 αναμένεται επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου του μοναδιαίου κόστους εργασίας, ενώ και η άνοδος των μέσων μισθών αναμένεται να είναι σημαντική. Η ταχύτερη άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρωζώνη εδώ και αρκετά πλέον χρόνια, συνιστά άλλη βασική αιτία του υψηλότερου πληθωρισμού και της απώλειας ανταγωνιστικότητας.

Οι μηνιαίες έρευνες οικονομικής συγκυρίας του ΙΟΒΕ παρέχουν επίσης σημαντική πληροφόρηση για την πορεία των τιμών, καθώς οι επιχειρήσεις προχωρούν σε προβλέψεις για την βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, οι οποίες συνιστούν ταυτόχρονα πρόδρομες ενδείξεις από την πλευρά της προσφοράς. Οι προβλέψεις αυτές εμφανίζονται πιο δυσμενείς σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο (πρώτο τρίμηνο) σε όλους τους τομείς πλην των ιδιωτικών κατασκευών. Υπενθυμίζεται ότι συστηματικά το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων ανά τομέα δηλώνει ότι δεν θα υπάρξει μεταβολή των τιμών, ωστόσο η τάση διαμορφώνεται κάθε φορά από το εύρος της διαφοράς αυτών που προβλέπουν αύξηση σε σχέση με αυτούς που βλέπουν μείωση. Αναλυτικότερα:

2. Ήδη το ΥΠΟΙΟ, αναθεώρησε την πρόβλεψή του και αναφέρεται πλέον σε πληθωρισμό στην περιοχή του 3,5% για το 2008. Το γεγονός αυτό όμως επηρεάζει άλλες υποθέσεις που έχουν γίνει στον καταρτισμό του προϋπολογισμού του 2008, με αποτέλεσμα να υπάρχουν αβεβαιότητες ως προς την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί.

 Βιομηχανία, ένας στους τρεις επιχειρηματίες κατά μέσο όρο προβλέπει βραχυπρόθεσμα άνοδο τιμών, έναντι ενός στους τέσσερις το α' τρίμηνο του 2007, ενώ ελάχιστοι δηλώνουν ότι αναμένουν μείωση. Έτσι το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στο +30 από +20 το 2007, γεγονός που υποδηλώνει ότι η τάση αύξησης των τιμών στη βιομηχανία έχει ενταθεί αρκετά σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.

 Το ίδιο έντονη είναι η εικόνα και στο **Λιανικό Εμπόριο**, με τις προβλέψεις να ενισχύονται επίσης σε σχέση με το α' τρίμηνο του 2007. Το 34% (από 24% το α' τρίμηνο του 2007) προβλέπει άνοδο τιμών βραχυπρόθεσμα, γεγονός που σε συνδυασμό με το σχεδόν μηδενικό ποσοστό που προβλέπει μείωση τιμών, οδηγεί σε άνοδο το σχετικό ισοζύγιο στο +32 (από +22 το α' τρίμηνο του 2007). Σε κάθε περίπτωση ο τομέας εμφανίζει το δυσμενέστερο ισοζύγιο από όλους τους τομείς, γεγονός που προοιωνίζεται ενίσχυση των πιέσεων από αυτόν τον τομέα της οικονομίας.

 Άνοδος αλλά πτωχότερη σε σχέση με τους άλλους δύο τομείς σημειώνεται στις **Υπηρεσίες**, καθώς το ποσοστό αυτών που προβλέπουν αυξήσεις τιμών διευρύνεται στο 26% από 17% το α' τρίμηνο του 2007. Έτσι το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στο +21 από +14 την αντίστοιχη περσινή περίοδο, κάτι που σημαίνει ότι οι πληθωριστικές πιέσεις στο αμέσως επόμενο διάστημα και από αυτόν τον τομέα θα είναι έντονες, αν και πτωχότερες σε σχέση με τη Βιομηχανία και το Λιανικό εμπόριο.

 Καλύτερη εικόνα καταγράφεται στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, όπου σημειώνεται σημαντική αποκλιμάκωση τιμών. Πιο συγκεκριμένα, το ισοζύγιο αυτών που προβλέπουν άνοδο/μείωση τιμών στο επόμενο διάστημα είναι οριακά μόνο θετικό (+2) και έχει περιοριστεί σε σχέση με το α' τρίμηνο του 2007, ενώ τρεις στους τέσσερις προβλέπουν σταθερότητα τιμών. Συνεπώς, η αγορά προσπαθεί να επανέλθει σε ένα νέο σημείο ισορροπίας, καθώς φαίνεται οι τιμές να είχαν ανέβει σε πολύ υψηλά επίπεδα τα προηγούμενα χρόνια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8

Προβλέψεις για τις Τιμές Προϊόντων και Υπηρεσιών

(% επί του συνόλου των έγκυρων απαντήσεων)

Τομέας	% επιχειρήσεων που δηλώνει αύξηση		% επιχειρήσεων που δηλώνει μείωση		Διαφορά θετικών / αρνητικών ποσοστών	
	α' τρίμηνο 2008	α' τρίμηνο 2007	α' τρίμηνο 2008	α' τρίμηνο 2007	α' τρίμηνο 2008	α' τρίμηνο 2007
Βιομηχανία	33	25	3	5	30	20
Λιανικό	34	24	2	2	32	22
Υπηρεσίες	26	17	5	3	21	14
Ιδιωτικές Κατασκευές	13	20	11	8	2	12

Πηγή: ΙΟΒΕ

3.4. Αμοιβές, Κόστος Εργασίας και Παραγωγικότητα

Τα ζητήματα παραγωγικότητας και η σύνδεσή τους με τις αμοιβές, αποτελούν μια από τις πλέον χρησιμοποιούμενες έννοιες, ειδικά τις τελευταίες δεκαετίες. Ο ρυθμός ανόδου του σχετικού δείκτη θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει σημαντική ανταγωνιστική βελτίωση μιας

οικονομίας, η οποία και θα πρέπει να «κατανέμεται» με δίκαιο τρόπο και στους εργαζομένους. Αν και το μέγεθος αυτό χρησιμοποιείται στη λήψη σημαντικών αποφάσεων τόσο από πλευράς δημόσιας πολιτικής, όσο και από την πλευρά των επιχειρήσεων, ο τρόπος υπολογισμού και η ακριβής μέτρηση της παραγωγικότητας βραχυπρόθεσμα διέπεται από αρκετές αβεβαιότητες, διαφορετικές προσεγγίσεις και μεθοδολογικές αδυναμίες.

Επιπροσθέτως, τα στοιχεία για τις αμοιβές και το μοναδιαίο κόστος εργασίας και άρα για την εκτιμώμενη παραγωγικότητα της εργασίας, πάσχουν γενικά σε αξιοπιστία και εγκυρότητα, καθώς αναθεωρούνται συστηματικά, παρουσιάζοντας ορισμένες φορές σημαντικές αποκλίσεις. Επομένως τα στοιχεία αυτά αποδίδουν κυρίως τρέχουσες εκτιμήσεις, δίδουν μία ενδεικτική εικόνα για σημαντικά εγγενή χαρακτηριστικά μιας οικονομίας, ωστόσο θα πρέπει πάντα να αντιμετωπίζονται με επιφύλαξη.

Στο πλαίσιο αυτό η παραγωγικότητα της εργασίας, όπως μετρείται από δείκτες που ουσιαστικά διαιρούν το ΑΕΠ ανά εργαζόμενο, βελτιώνεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Το γεγονός όμως αυτό οφείλεται στον συνδυασμό της ταχείας άνοδου του ΑΕΠ – που δεν σχετίζεται με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας – και της συγκράτησης της απασχόλησης σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Ο συνδυασμός αυτών των δύο δεδομένων βελτιώνει τους δείκτες «πραγματικού κόστους εργασίας» στον βαθμό που αυτοί υπολογίζονται με τρόπο που απλώς αποτυπώνει την άνοδο του ΑΕΠ και επομένως αν δεν διαβαστούν υπό αυτό το πρίσμα δίνουν μια εντελώς παραπλανητική εικόνα για την πραγματική ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και την πραγματική ελκυστικότητα του συντελεστή «εργασία».

Σε κάθε περίπτωση, οι εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα παραπάνω μεγέθη για το σύνολο της οικονομίας, όπως διατυπώνονται στην τελευταία έκθεσή της (Autumn Forecasts), θεωρούνται ένα αξιόπιστο σημείο αναφοράς. Αναλυτικότερα:

Οι ονομαστικές αποδοχές των εργαζομένων στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας κινήθηκαν βραδύτερα το 2007, καθώς αυξήθηκαν κατά 5,3%, έναντι 5,9% το 2006. Η συγκεκριμένη αύξηση ωστόσο είναι ταχύτερη του ρυθμού άνοδου του επιπέδου των τιμών, αλλά και της παραγωγικότητας (ΑΕΠ ανά απασχολούμενο) για την αντίστοιχη περίοδο. Είναι η δεύτερη υψηλότερη επίδοση για το 2007 στην Ευρωζώνη, μετά τη Σλοβενία (6,2%), αλλά και από τις υψηλότερες μεταξύ των κρατών της ΕΕ-27, όπου οι αποδοχές των Βαλτικών χωρών και των νεότερων κρατών μελών εμφανίζουν υψηλές αυξήσεις. Επιπλέον, για ολόκληρη την περίοδο 2003-2007 η μέση αύξηση των ονομαστικών αποδοχών που καταγράφεται είναι της τάξης του 5,6%. Πάντως, η επιβράδυνση αναμένεται να συνεχιστεί το 2007 (πρόβλεψη για 5,0% το 2008) συγκλίνοντας έτσι σταδιακά στους μέσους ευρωπαϊκούς δείκτες.

Παρόλα αυτά, η άνοδος των πραγματικών αποδοχών

κινείται οριακά ταχύτερα το 2007, φθάνοντας το 2,4% (έναντι 2,3% το 2006), ενώ για το 2008 προβλέπεται επιβράδυνση του ρυθμού άνοδου (2,0%). Ο ρυθμός αυτός παραμένει σημαντικά ταχύτερος σε σχέση με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους, οι οποίοι είναι σχετικά χαμηλοί στο σύνολό τους, ενώ καταγράφει τη δεύτερη υψηλότερη τιμή στην Ευρωζώνη και πάλι μετά τη Σλοβενία. Αποτέλεσμα αυτού είναι η σταδιακή σύγκλιση του μέσου μισθού στην Ελλάδα προς τα μέσα επίπεδα της Ευρωζώνης.

Σε ότι αφορά το μοναδιαίο κόστος εργασίας, στην Ελλάδα, ο δείκτης παρουσιάζει σημαντική άνοδο την τελευταία δεκαετία, ξεπερνώντας από το 2002 και μετά τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό. Μέσα σε μια δεκαετία το μοναδιαίο κόστος εργασίας έχει υπερδιπλασιαστεί για την Ελλάδα, ενώ μόλις τα τελευταία δύο έτη έχει ξεκινήσει να αποκλιμακώνεται. Παρόλα αυτά, μέχρι πρόσφατα, η ελληνική οικονομία βρισκόταν σε δυσμενή θέση, αφού το 2006 είχε το υψηλότερο μοναδιαίο κόστος εργασίας εντός της Ευρωζώνης, εικόνα η οποία ωστόσο ανατράπηκε εν μέρει το 2007, όταν ο ρυθμός άνοδου του παρουσίασε σημαντική πτώση.

Πράγματι, μετά την ταχεία άνοδό του γύρω στο 4,2% κατά μέσο όρο την περίοδο 2004-2005, επιβραδύνθηκε σημαντικά στη συνέχεια (σε επίπεδα της τάξης του 2,6%). Εξάλλου, το 2006 ο ρυθμός αύξησης του μοναδιαίου κόστους εργασίας ήταν 3,1%, το υψηλότερο ποσοστό εντός της Ευρωζώνης, σχεδόν τριπλάσιο του μέσου όρου της Ευρωζώνης (1,1%). Μόνο η Ιρλανδία (3,6%) εμφανίζει υψηλότερο ρυθμό το 2007, με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης να σημειώνουν ηπιότερες επιδόσεις, κατά μέσο όρο στην περιοχή του 1,5%. Η μεγαλύτερη μείωση του ρυθμού άνοδου του μοναδιαίου κόστους εργασίας στην Ευρωζώνη την περίοδο 2006-2007 καταγράφεται στην Πορτογαλία (κατά 0,7%). Στο σύνολο πάντως της ΕΕ-27 η μέση τιμή του δείκτη εκτοξεύεται, λόγω των αυξημένων ρυθμών άνοδου κυρίως των χωρών της Βαλτικής. Εξάλλου, και για το 2008 δεν προβλέπεται για την Ελλάδα περαιτέρω υποχώρηση του μοναδιαίου κόστους εργασίας, εξέλιξη η οποία δεν θα επιτρέψει τη βελτίωση των όρων εμπορίου των ελληνικών προϊόντων.

Τέλος, η παραγωγικότητα της εργασίας – όπως αυτή υπολογίζεται από τον λόγο του πραγματικού ΑΕΠ ανά εργαζόμενο – επιβραδύνεται ελαφρά το 2007 με ρυθμό άνοδου 2,6% από 2,7% το 2006, ενώ για ολόκληρη την περίοδο 2003-2007 εκτιμάται ότι αυξάνεται με μέσο ρυθμό της τάξης του 2,5%. Η επίδοση αυτή είναι η

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9

Αμοιβές, Κόστος Εργασίας και Παραγωγικότητα στο Σύνολο της Οικονομίας

(σε ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Μεγέθν	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Μέσος ρυθμός 2003-07
Ελλάδα							
Αποδοχές εργαζομένων (κατά κεφαλήν)	4,6	5,8	6,5	5,9	5,3	5,0	5,6
Πραγματικές κατά κεφαλήν αποδοχές εργαζομένων ¹	1,7	3,2	2,7	2,3	2,4	2,0	2,5
Παραγωγικότητα εργασίας (πραγματικό ΑΕΠ σε σταθερές τιμές / απασχολούμενο)	3,6	1,6	2,0	2,7	2,6	2,4	2,5
Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας, (Σύνολο Οικονομίας) ²	0,9	4,1	4,4	3,1	2,6	2,6	3,0
Πραγματικό Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας ³	-2,5	0,7	0,7	-0,1	-0,4	-0,6	-0,3
Ε.Ε.- 27							
Αποδοχές εργαζομένων (κατά κεφαλήν)	3,3	3,0	2,4	3,1	3,0	3,6	3,0
Πραγματικές κατά κεφαλήν αποδοχές εργαζομένων ¹	1,2	0,9	0,3	0,9	0,9	1,4	0,8
Παραγωγικότητα εργασίας (πραγματικό ΑΕΠ σε σταθερές τιμές / απασχολούμενο)	1,2	1,9	1,0	1,5	1,3	1,5	1,4
Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας, (Σύνολο Οικονομίας) ²	2,4	1,3	1,6	1,8	1,4	1,8	1,7
Πραγματικό Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας ³	-0,3	-1,2	-0,5	-0,9	-0,8	-0,2	-0,7
Ευρωζώνη							
Αποδοχές εργαζομένων (κατά κεφαλήν)	2,8	2,5	2,0	2,1	2,6	3,1	2,4
Πραγματικές κατά κεφαλήν αποδοχές εργαζομένων ¹	0,7	0,4	-0,1	0,0	0,7	1,0	0,3
Παραγωγικότητα εργασίας (πραγματικό ΑΕΠ σε σταθερές τιμές / απασχολούμενο)	0,8	1,5	1,0	1,4	1,1	1,2	1,2
Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας, (Σύνολο Οικονομίας) ²	2,0	1,0	1,1	1,0	1,7	2,1	1,4
Πραγματικό Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας ³	-0,1	-0,1	-0,8	-0,9	-0,8	-0,3	-0,5

1. Αποπληθωρισμένα με βάση τον αποπληθωριστή ιδιωτικής κατανάλωσης.

2. Αποδοχές εργαζομένων κατά άτομο προς κατά κεφαλήν παραγωγικότητα εργασίας, ορισμένο ως ΑΕΠ ανά συνολική απασχόληση.

3. Ονομαστικό μοναδιαίο κόστος εργασίας προς τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ.

Πηγή: European Commission, Autumn Forecasts 2006.

δεύτερη υψηλότερη για το 2007 ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης, μετά την Σλοβενία (3,7%). Ωστόσο, για το 2008 προβλέπεται νέα επιβράδυνση κοντά στο 2,4%, όταν για το μέσο όρο των χωρών της Ευρωζώνης αναμένεται οριακή αύξηση.

Η έντονη επομένως επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας θα πρέπει να αποδοθεί ως ένα

βαθμό στη δεινή εξέλιξη του μοναδιαίου κόστους εργασίας. Η εξέλιξη του μοναδιαίου κόστους εργασίας εξηγεί σε μεγάλο βαθμό και τη διαμόρφωση της τάσης του πληθωρισμού. Αν ο ρυθμός μεταβολής του μοναδιαίου κόστους εργασίας είναι σταθερά ανοδικός, τότε αναμένονται πληθωριστικές πιέσεις και νέα απώλεια της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων ως προς τις τιμές. Ένα μεγάλο μέρος επομένως των πληθωριστικών

πίεσεων και της απώλειας ανταγωνιστικών όρων διεξαγωγής του εμπορίου εξηγείται από τον πληθωρισμό του κόστους, μέρους του οποίου οφείλεται σε αύξηση του μοναδιαίου κόστους εργασίας.

3.5 Ισοζύγιο Συναλλαγών

3.5.1 Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

Το 2007, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε κατά 8,59 δισεκ. ευρώ σε σύγκριση με το 2006 και διαμορφώθηκε στα 32.261 εκατ. ευρώ (14,1% του ΑΕΠ έναντι 11,1% το 2006). Η εξέλιξη αυτή αντανακλά πρωτίστως την αύξηση του εμπορικού ελλείμματος και ακολούθως την αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου εισοδημάτων και τη μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών μεταβιβάσεων. Το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών αυξήθηκε, χωρίς να αντισταθμίσει ωστόσο πλήρως τις παραπάνω εξελίξεις. Το υψηλό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών οφείλεται σύμφωνα με την ΤτΕ: (α) στην υστέρηση της εγχώριας αποταμίευσης σε σχέση με τις εκτεταμένες εγχώριες επενδύσεις εξαιτίας της υπερβάρητος εγχώριας ζήτησης, (β) στο χαμηλό επίπεδο της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας και την υποχώρηση της ανταγωνιστικότητας ως προς τις τιμές, (γ) στην αύξηση των καθαρών πληρωμών για αγορές πλοίων, εισαγωγές καυσίμων και τόκων-μερισμάτων-κερδών και (δ) στην ταχεία αύξηση των εισαγωγών.

Η διεύρυνση του συνολικού ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου οφείλεται κυρίως στην αύξηση του εμπορικού ελλείμματος των αγαθών εκτός καυσίμων και πλοίων και των καθαρών πληρωμών για αγορές πλοίων, καθώς και στην αύξηση των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές καυσίμων, λόγω της ανόδου των διεθνών τιμών τους. Εντός του 2008 εξάλλου, αναμένεται νέα επιδείνωση του ελλείμματος καθώς θα επιβραδυνθούν οι εξαγωγές, λόγω της ηπιότερης πορείας του παγκόσμιου εμπορίου, της ανόδου των τιμών των καυσίμων και των εκτεταμένων δαπανών για αγορές πλοίων, η οποία ωστόσο θα αυξήσει τα έσοδα από μεταφορικές υπηρεσίες, συμβάλλοντας έτσι μακροπρόθεσμα στην υποχώρηση του ελλείμματος. Ένα μέρος του ελλείμματος άλλωστε αφορά σε εισαγωγές κεφαλαιακών αγαθών οι οποίες κατευθύνονται σε επενδύσεις, ενώ και οι δαπάνες για πλοία ως στόχο έχουν την ανανέωση του στόλου και τη βελτίωση των ναυτιλιακών υπηρεσιών και άρα μελλοντικά των αντίστοιχων ει-

σπράξεων. Ως εκ τούτου, η σημερινή «έλλημματική» εικόνα ως προς αυτόν τουλάχιστον τον παράγοντα ενδεχομένως να αποτελεί το αναγκαίο μεταβατικό βήμα που μπορεί μακροπρόθεσμα να οδηγήσει σε αύξηση των εσόδων από μεταφορικές υπηρεσίες και να συμβάλει στον περιορισμό του ελλείμματος.

Από την άλλη πλευρά πάντως το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας που καταδεικνύεται από τα στοιχεία αυτά αντανακλά διαρθρωτικές και θεσμικές αδυναμίες των εγχώριων αγορών, η εξάλειψη των οποίων είναι πλέον επείγουσα. Εξάλλου, αναμένεται να συνεχιστεί και η επιβάρυνση στο ισοζύγιο εισοδημάτων, λόγω της καταβολής των τόκων του αυξημένου ποσοστού του χρέους που διακρατείται από ξένους επενδυτές. Ωστόσο, θετική είναι η συμβολή του ισοζυγίου υπηρεσιών, αφού το πλεόνασμα αυξήθηκε κατά 9%, κυρίως λόγω της ανόδου των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες μεταφορών. Τέλος, η μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου των τρεχουσών μεταβιβάσεων (κατά 53,2%) οφείλεται στη μείωση των καθαρών εισπράξεων του τομέα της γενικής κυβέρνησης από την ΕΕ και των καθαρών εισπράξεων των λοιπών (εκτός γενικής κυβέρνησης) τομέων.

Ειδικά πάντως ως προς το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου επισημαίνεται ότι:

- Οφείλεται κυρίως στην αύξηση του ελλείμματος των αγαθών εκτός καυσίμων και πλοίων και λιγότερο στις καθарές πληρωμές για αγορές πλοίων και εισαγωγών καυσίμων, οι οποίες αυξήθηκαν ηπιότερα.
- Η επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των εισπράξεων από εξαγωγές εκτός καυσίμων και πλοίων σε 4,7% από 12% το 2006 οφείλεται στην επιδείνωση των όρων εμπορίου και της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων και στην απώλεια μεριδίων στις διεθνείς αγορές.
- Ο ρυθμός ανόδου των πληρωμών για εισαγωγές επιβραδύνθηκε, καθώς η αξία των εισαγωγών παραμένει πολλαπλάσια της αξίας των εξαγωγών, με αποτέλεσμα να ενισχύει το έλλειμμα.

Σχετικά με το ισοζύγιο υπηρεσιών, το πλεόνασμα αυξάνεται το 2007 κατά 9%, κυρίως λόγω της ανόδου των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες μεταφορών. Οι καθарές εισπράξεις από ταξιδιωτικές υπηρεσίες αυξάνονται μόνο κατά 0,4% το 2007, ενώ και οι καθарές

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.10

Προσωρινό Ισοζύγιο Εξωτερικών Συναλλαγών

	Ιανουάριος - Δεκέμβριος			Δεκέμβριος		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
I ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ (I.A + I.B + I.Γ + I.Δ)	-14 743,5	-23 668,1	-32 261,2	-2 521,0	-2 812,9	-4 926,7
I.A ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ (I.A.1 - I.A.2)	-27 558,9	-35 286,3	-41 499,2	-2 841,3	-3 225,3	-4 172,2
ΙΣΟΖΥΓΙΟ καυσίμων	-6 629,2	-8 761,3	-9 219,6	-976,7	-779,2	-1 132,6
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ χωρίς καύσιμα	-20 929,7	-26 525,0	-32 279,6	-1 864,6	-2 446,1	-3 039,6
ΙΣΟΖΥΓΙΟ πλοίων	-723,0	-3 390,5	-5 520,3	-194,4	-421,6	-655,2
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ χωρίς καύσιμα και πλοία	-20 206,7	-23 134,5	-26 759,3	-1 670,2	-2 024,5	-2 384,4
I.A.1 Εξαγωγές αγαθών	14 200,9	16 154,3	17 445,5	1 328,8	1 244,3	1 458,5
Καύσιμα	2 257,7	2 939,8	3 037,3	162,6	161,3	298,7
Πλοία (εισπράξεις)	1 602,2	1 631,8	2 275,4	61,3	73,5	118,5
Λοιπά αγαθά	10 341,0	11 582,7	12 132,8	1 104,9	1 009,5	1 041,3
I.A.2 Εισαγωγές αγαθών	41 759,8	51 440,6	58 944,8	4 170,1	4 469,6	5 630,7
Καύσιμα	8 886,9	11 701,1	12 256,9	1 139,3	940,5	1 431,3
Πλοία (πληρωμές)	2 325,2	5 022,3	7 795,7	255,7	495,1	773,7
Λοιπά αγαθά	30547,7	34 717,2	38 892,2	2 775,1	3 034,0	3 425,7
I.B ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (I.B.1 - I.B.2)	15 391,1	15 337,1	16 723,9	602,8	437,1	587,1
I.B.1 Εισπράξεις	27 253,5	28 364,1	31 425,3	1 763,7	1 643,0	2 067,4
Ταξιδιωτικό	10 729,5	11 356,7	11 407,2	230,0	199,2	226,8
Μεταφορές	13 871,4	14 324,7	16 939,3	1 279,6	1 130,5	1 551,4
Λοιπές υπηρεσίες	2 652,6	2 682,7	3 078,9	254,1	313,3	289,2
I.B.2 Πληρωμές	11 862,4	13 027,0	14 701,4	1 160,9	1 205,8	1 480,3
Ταξιδιωτικό	2 445,7	2 382,8	2 441,5	240,0	252,2	299,6
Μεταφορές	6 237,7	6 991,3	7 771,3	637,0	613,7	749,6
Λοιπές υπηρεσίες	3 179,0	3 652,9	4 488,6	283,9	339,9	431,1
I.Γ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ (I.Γ.1 - I.Γ.2)	-5 676,1	-7 118,8	-9 077,0	-629,7	-688,1	-926,7
I.Γ.1 Εισπράξεις	3 273,5	3 626,1	4 625,7	292,4	374,1	400,9
Αμοιβές, μισθοί	287,1	318,1	366,9	29,4	30,8	31,7
Τόκοι, μερίσματα, κέρδη	2 986,4	3 308,0	4 258,9	262,9	343,4	369,2
I.Γ.2 Πληρωμές	8 949,6	10 744,9	13 702,7	922,1	1 062,3	1 327,5
Αμοιβές, μισθοί	219,8	280,7	332,6	27,4	27,0	33,4
Τόκοι, μερίσματα, κέρδη	8 729,8	10 464,2	13 370,1	894,7	1 035,2	1 294,1
I.Δ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ (I.Δ.1 - I.Δ.2)	3 100,4	3 399,9	1 591,1	347,3	663,4	-414,9
I.Δ.1 Εισπράξεις	6 876,4	6 847,4	6 608,1	599,8	924,8	966,8
Γενική Κυβέρνηση (κυρίως μεταβιβάσεις από ΕΕ)	4 615,5	4 462,4	4 361,2	376,6	732,1	780,7
Λοιποί τομείς (μεταναστευτικά εμβάσματα, κλπ)	2 261,0	2 385,0	2 246,9	223,2	192,7	186,0
I.Δ.2 Πληρωμές	3 776,0	3 447,5	5 017,0	252,6	261,4	1 381,6
Γενική Κυβέρνηση (κυρίως πληρωμές προς ΕΕ)	2 921,4	2472,7	3 825,4	196,6	178,8	1 294,8
Λοιποί τομείς	854,6	974,8	1 191,6	55,9	82,6	86,9
II ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ (II.1 - II.2)	2 048,6	3 041,3	4 332,3	361,9	454,3	1 349,2
II.1 Εισπράξεις	2 324,9	3 310,7	4 673,9	386,9	477,2	1 378,9
Γενική Κυβέρνηση (κυρίως μεταβιβάσεις από ΕΕ)	2 137,1	3 116,5	4 401,4	369,8	456,8	1 339,8
Λοιποί τομείς	187,8	194,2	272,4	17,0	20,3	39,2
II.2 Πληρωμές	276,3	269,5	341,6	25,0	22,9	29,8
Γενική Κυβέρνηση (κυρίως πληρωμές προς ΕΕ)	22,9	32,2	27,1	3,7	3,0	1,0
Λοιποί τομείς	253,4	237,3	314,5	21,3	19,9	28,7
III ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ (I + II)	-12 694,9	-20 626,8	-27 928,9	-2159,1	-2 358,6	-3 577,5
IV ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ (IV.A + IV.B + IV.Γ + IV.Δ)	12 606,6	20 363,7	27 361,4	1 992,7	2 148,1	3 400,5
IV.A ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*	-679,0	953,8	-2 499,0	47,7	-271,9	-109,6
Κατοίκων στο εξωτερικό	-1 180,4	-3 321,6	-3 900,1	-91,6	-536,5	-518,9
Μη κατοίκων στην Ελλάδα	501,3	4 275,4	1 401,1	139,3	264,6	409,2
IV.B ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ*	7 322,6	8 115,4	17 441,7	-212,4	2 651,5	4 046,5
Απαιτήσεις	-18 459,7	-6 961,2	-16 351,1	-1 176,7	2 076,0	2 250,9
Υποχρεώσεις	25 782,3	15 076,6	33 792,8	964,3	575,6	1 795,6
IV.Γ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*	5 914,0	11 518,5	12 740,6	2 124,4	-381,5	-395,3
Απαιτήσεις	-6 301,5	-5 851,0	-16 266,1	6 807,0	2 657,5	-3 213,6
Υποχρεώσεις	12 215,5	17 369,5	29 006,8	-4 682,6	-3 038,9	2 818,4
(Δάνεια Γενικής Κυβέρνησης)	-447,0	-447,7	-2 341,7	-330,0	-237,6	-80,0
IV.Δ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ **	49,0	-224,0	-322,0	33,0	150,0	-141,0
V ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΤΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (I + II + IV + V = 0)	88,3	263,1	567,5	166,4	210,4	176,9
ΥΨΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ (τέλος περιόδου)***				1 945,0	2 169,0	2 491,0

* (+) καθαρή εισροή (-) καθαρή εκροή ** (+) μείωση (-) αύξηση *** Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα, σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, περιλαμβάνουν μόνο το νομισματικό χρυσό, τη "συναλλαγματική θέση" στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τα "ειδικά τραπεζικά δικαιώματα" και τις απαιτήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σε ξένο νόμισμα έναντι κατοίκων χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ, Αντίθετα, δεν περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις σε ευρώ έναντι κατοίκων χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ, τις απαιτήσεις σε συνάλλαγμα και σε ευρώ έναντι κατοίκων χωρών της ζώνης του ευρώ, και τη συμμετοχή της Τράπεζας της Ελλάδος στο κεφάλαιο και στα συναλλαγματικά διαθέσιμα της ΕΚΤ.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

πληρωμές για λοιπές υπηρεσίες σημειώνουν άνοδο που ξεπερνά το 18%.

3.5.2 Ισοζύγιο Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων

Το 2007 το ισοζύγιο κεφαλαιακών μεταβιβάσεων εμφάνισε πλεόνασμα 4,33 δισεκ. ευρώ, αυξημένο κατά 42,5% σε σχέση με το 2006, εξέλιξη η οποία αντανακλά την αύξηση των κεφαλαιακών μεταβιβάσεων από την ΕΕ προς τον τομέα της γενικής κυβέρνησης. Έτσι, το συνολικό ισοζύγιο μεταβιβάσεων (τρεχουσών και κεφαλαιακών) παρουσίασε μειωμένο πλεόνασμα το 2007, ενώ το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων παρουσιάζει έλλειμμα σχεδόν υπερδιπλάσιο σε σχέση με το 2005.

3.5.3 Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών

Το 2007, οι άμεσες επενδύσεις σημείωσαν καθαρή εκροή ύψους 2,5 δισεκ. ευρώ. Η καθαρή εισροή κεφαλαίων μη κατοίκων για άμεσες επενδύσεις ανήλθε σε 1,4 δισεκ. ευρώ, ενώ η καθαρή εκροή κεφαλαίων κατοίκων για άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό έφθασε τα 3,9 δισεκ. ευρώ. Το 2007 σημειώθηκε καθαρή εισροή ύψους 17,4 δισεκ. ευρώ στην κατηγορία των επενδύσεων χαρτοφυλακίου, δεδομένου ότι η εισροή κεφαλαίων μη κατοίκων για τοποθετήσεις στην Ελλάδα (κυρίως σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και σε μετοχές ελληνικών επιχειρήσεων, ύψους 25,7 και 8,1 δισεκ. ευρώ αντίστοιχα) υπεραντιστάθμισε σε σημαντικό βαθμό την εκροή κεφαλαίων κατοίκων σε τοποθετήσεις σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια του εξωτερικού (ύψους 15,4 δισεκ. ευρώ). Τέλος, στην κατηγορία των «λοιπών» επενδύσεων η καθαρή εισροή ύψους 12,74 δισεκ. ευρώ (αύξηση κατά 10%) οφείλεται στο γεγονός ότι η εισροή κεφαλαίων μη κατοίκων, κυρίως για τοποθετήσεις σε καταθέσεις και repos στην Ελλάδα, ήταν σχεδόν διπλάσια από τις αντίστοιχες εκροές, οι οποίες κατά κύριο λόγο αφορούσαν τοποθετήσεις κατοίκων σε καταθέσεις και repos του εξωτερικού. Στο τέλος του Δεκεμβρίου 2007, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας διαμορφώθηκαν σε 2,5 δισεκ. ευρώ, αυξημένα κατά 14,8% σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2006.

Συμπερασματικά, εκτός από τα ζητήματα της χαμηλής ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων που αναδεικνύονται από τη διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος, ένα μέρος της επιδείνωσης του ελλείμματος

τρεχουσών συναλλαγών θα πρέπει να αποδοθεί και στη διαδικασία σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας με τις αναπτυγμένες ευρωπαϊκές. Στο βαθμό δηλαδή που η άνοδος αυτή αντανακλά παραγωγικές επενδύσεις που ενισχύουν το παραγωγικό δυναμικό της ελληνικής οικονομίας μπορεί να θεωρηθεί αναμενόμενη. Από την άλλη πλευρά ωστόσο, η διαχρονική επιδείνωση του ελλείμματος προκύπτει και ως αποτέλεσμα της υστέρησης της εγχώριας αποταμίευσης - ιδιωτικής και δημόσιας - σε σχέση με την εξέλιξη των αντίστοιχων μεγεθών στην Ευρωζώνη. Η αυξημένη κατανάλωση - αντί επενδύσεων που ενισχύουν την εξωστρέφεια της εγχώριας παραγωγής - οδηγεί σε αύξηση του εξωτερικού χρέους χωρίς βελτίωση της ικανότητας της οικονομίας να το εξυπηρετεί, με διεθνώς ανταγωνιστικά προϊόντα / υπηρεσίες. Παρόλο που το ισχυρό ευρώ εξασφαλίζει τη χρηματοδότηση αυτού του ελλείμματος, η συνέχιση μίας ανάλογης τάσης σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες δημοσιονομικές δαπάνες θέτει τελικά σε κίνδυνο τις χρηματοοικονομική θέση της ελληνικής οικονομίας στο διεθνές περιβάλλον.

3.6 Ανταγωνιστικότητα: Η Ετήσια Έρευνα του WEF

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας αποτελεί στόχο υψηλής προτεραιότητας σε επίπεδο δημόσιας πολιτικής, προκειμένου να καταφέρει η χώρα να ανταπεξέλθει στις σύγχρονες διεθνείς απαιτήσεις. Οι νέες οικονομίες που αναδύονται παγκοσμίως με ταχύτατους ρυθμούς ανάπτυξης, όπως είναι η Κίνα, η Ινδία, η Ρωσία κλπ., κάνουν ακόμα επιτακτικότερη την ανάγκη αλλαγών και προσαρμογών που θα διευκολύνουν τη δημιουργία των προϋποθέσεων για ενίσχυση της εξωστρέφειας. Σύμφωνα με τις μετρήσεις της ανταγωνιστικότητας που πραγματοποιούν διάφοροι διεθνείς οργανισμοί τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα τοποθετείται σχετικά χαμηλά στη συνολική κατάταξη. Η χαμηλή θέση ωστόσο σε όρους ανταγωνιστικότητας δεν συνάδει με την εικόνα μιας οικονομίας υψηλών ρυθμών ανάπτυξης. Δημιουργείται έτσι ένα παγκόσμιο παράδοξο, μια χώρα με διαρκή και ταχεία ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια να εμφανίζει χαμηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας, την ίδια στιγμή που άλλες χώρες βελτιώνουν τη θέση τους και ξεπερνούν την Ελλάδα.

Αναλυτικότερα η πορεία της ανταγωνιστικότητας παρακολουθείται από το WEF μέσω δυο σύνθετων δεικτών:

α) του Δείκτη Ολικής Ανταγωνιστικότητας (Global Co-

mpetitiveness Index), που αποτελεί το βασικό δείκτη ανταγωνιστικότητας στις αναλύσεις του WEF και διαμορφώνεται από ένα κατάλληλα σταθμισμένο συνδυασμό μικροοικονομικών και μακροοικονομικών παραγόντων.

β) του **Δείκτη Επιχειρηματικής Ανταγωνιστικότητας** (Business Competitiveness Index) που επικεντρώνεται κυρίως σε μικροοικονομικά δεδομένα, όπως είναι η λειτουργία και η στρατηγική της επιχείρησης, το ανθρώπινο δυναμικό και η ποιότητα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στοιχεία τα οποία φανερώνουν κατά πόσο η οικονομική ευημερία μπορεί να είναι και διαχρονικά διατηρήσιμη.

Ο δείκτης ολικής ανταγωνιστικότητας διαμορφώνεται από τρεις επιμέρους πυλώνες:

α) Βασικές απαιτήσεις, που αναφέρεται σε κριτήρια που σχετίζονται με τους θεσμούς, τις υποδομές, τη μακροοικονομική κατάσταση, την υγεία και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

β) Βελτίωση αποδοτικότητας, που αναφέρεται σε κριτήρια που σχετίζονται με την ανώτερη εκπαίδευση και κατάρτιση, επάρκεια αγοράς προϊόντων και αγοράς εργασίας, τη λειτουργία της χρηματοπιστωτικής αγοράς, την τεχνολογική ετοιμότητα και το μέγεθος της αγοράς.

γ) Παράγοντες καινοτομίας, που αναφέρεται σε κριτήρια που σχετίζονται με τη λειτουργία της επιχείρησης και την καινοτομία.

Για την περισσότερο αξιόπιστη κατάταξη και σύγκριση των οικονομιών ωστόσο, οι χώρες ταξινομούνται σε τρία αναπτυξιακά στάδια, ανάλογα με το κατά κεφαλή ΑΕΠ και το ποσοστό συμμετοχής των εξαγωγών βασικών προϊόντων στο σύνολο των εξαγωγών τους. Στο πρώτο στάδιο, το οποίο είναι το χαμηλότερο, θεωρείται ότι η ανάπτυξη ωθείται από το χαμηλό κόστος των συντελεστών, ενώ στο δεύτερο στάδιο από τη βελτίωση της αποδοτικότητας. Στο τρίτο στάδιο η ανάπτυξη ωθείται από την καινοτομία και θεωρείται το υψηλότερο στάδιο. Η τελική βαθμολογία κάθε χώρας προκύπτει έτσι από τη διαφορετική στάθμιση των συντελεστών που συνθέτουν κάθε πυλώνα, ανάλογα δηλαδή με το αναπτυξιακό στάδιο στο οποίο βρίσκεται. Από το 2005,

η Ελλάδα κατατάσσεται στο τρίτο αναπτυξιακό στάδιο, μαζί με τις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες (31 χώρες συνολικά). Έτσι οι επιδόσεις της στον πυλώνα καινοτομίας σταθμίζονται με μεγαλύτερο βάρος (30%), οπότε η συνολική βαθμολογία της επηρεάζεται περισσότερο από τη χαμηλή επίδοσή της σε αυτόν τον τομέα και λιγότερο από τις επιδόσεις της στους άλλους δείκτες.

Σύμφωνα λοιπόν με τα αποτελέσματα της έρευνας του World Economic Forum για την περίοδο 2007-2008 (Global Competitiveness Report 2007 – 2008)³, η Ελλάδα με κριτήριο τον **Δείκτη Ολικής Ανταγωνιστικότητας** κατατάσσεται στην 65η θέση μεταξύ 131 χωρών (61η την προηγούμενη χρονιά), ενώ μεταξύ των 27 μελών της ΕΕ μόνο η Ρουμανία και η Βουλγαρία κατατάσσονται χαμηλότερα. Την πρώτη θέση στη γενική κατάταξη κατέχουν οι ΗΠΑ και ακολουθούν η Ελβετία, η Δανία, η Σουηδία και η Γερμανία. Αλλά και στο **Δείκτη Επιχειρηματικής Ανταγωνιστικότητας** η Ελλάδα υποχωρεί πλέον στην 53η θέση (από την 48η θέση), συνεχίζοντας την καθοδική πορεία των τελευταίων ετών. Στην κακή εικόνα για την ανταγωνιστικότητα της χώρας συγκλίνουν και τα αποτελέσματα τόσο της αντίστοιχης έκθεσης του International Institute for Management Development (IMD), σύμφωνα με την οποία η Ελλάδα κατατάσσεται μόλις στην 36η θέση μεταξύ 55 χωρών, όσο τα πιο πρόσφατα στοιχεία της έκθεσης Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας που παρουσιάζονται σε επόμενη ενότητα του κεφαλαίου (100η θέση μεταξύ 178 χωρών).

Η απώλεια των τεσσάρων θέσεων με κριτήριο τον **δείκτη ολικής ανταγωνιστικότητας** οφείλεται αφενός στις χαμηλότερες βαθμολογίες που συγκέντρωσε η Ελλάδα χώρα και αφετέρου στην προσθήκη 6 νέων χωρών, 4 από τις οποίες κατατάσσονται υψηλότερα από την Ελλάδα. Ωστόσο, η Ελλάδα βελτίωσε τις επιδόσεις της στους τομείς των Υποδομών, της Χρηματοοικονομικής αγοράς και της Τεχνολογικής ετοιμότητας, ενώ στους υπόλοιπους τομείς σημειώνεται σταθερότητα ή επιδείνωση.

Συγκρίνοντας τις επιδόσεις της Ελλάδας με το μέσο όρο των επιδόσεων των χωρών που ανήκουν στο ίδιο αναπτυξιακό στάδιο με αυτήν παρατηρείται υστέρηση σε όλους τους τομείς, με τον τομέα της Υγείας και Βασι-

³ Αναλυτικότερα στοιχεία για την έκθεση μπορούν να αντληθούν από το «Ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας 2007 – 2008, Ανάλυση με βάση την Έκθεση του WEF», ΣΕΒ, Δεκέμβριος 2007.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.11

Συγκριτική Θέση της Ελλάδας στα Επιμέρους Στοιχεία του Δείκτη Ολικής Ανταγωνιστικότητας

Επιμέρους στοιχεία δείκτη	2007 – 2008		2006 – 2007 ⁽⁴⁾	
	Κατάταξη (131 χώρες)	Βαθμολογία (1 έως 7)	Κατάταξη (122 χώρες)	Βαθμολογία (1 έως 7)
Βασικές απαιτήσεις	48	4,70	44	4,83
1. Θεσμοί	49	4,31	41	4,32
2. Υποδομές	35	4,38	34	4,37
3. Μακροοικονομική σταθερότητα	106	4,29	94	4,38
4. Υγεία και πρωτοβάθμια εκπαίδευση	42	5,83	39	6,24
Παράγοντες Βελτίωσης Αποδοτικότητας	57	4,07	53	4,07
5. Ανώτερη εκπαίδευση και κατάρτιση	39	4,44	37	4,54
6. Επάρκεια αγοράς προϊόντων	60	4,24	53	4,28
7. Επάρκεια αγοράς εργασίας	120	3,69	111	3,63
8. Εξελιγμένη λειτουργία χρηματοοικονομικής αγοράς	60	4,41	65	4,08
9. Τεχνολογική Ετοιμότητα	58	3,29	51	3,25
10. Μέγεθος αγοράς	39	4,33	36	4,62
Παράγοντες Καινοτομίας	59	3,68	46	3,74
11. Εξελιγμένη λειτουργία της επιχείρησης	62	4,13	52	4,13
12. Καινοτομία	63	3,23	46	3,34

Πηγή: WEF

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.8

Επιδόσεις της Ελλάδας σε Σχέση με το Μέσο Όρο των Επιδόσεων των Οικονομιών που Εντάσσονται στο Αναπτυξιακό Στάδιο που Στηρίζεται στην Καινοτομία

Πηγή: WEF

4. Οι κατατάξεις και οι βαθμολογίες για το 2006 – 2007 είναι υπολογισμένες σύμφωνα με τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε το 2007 – 2008.

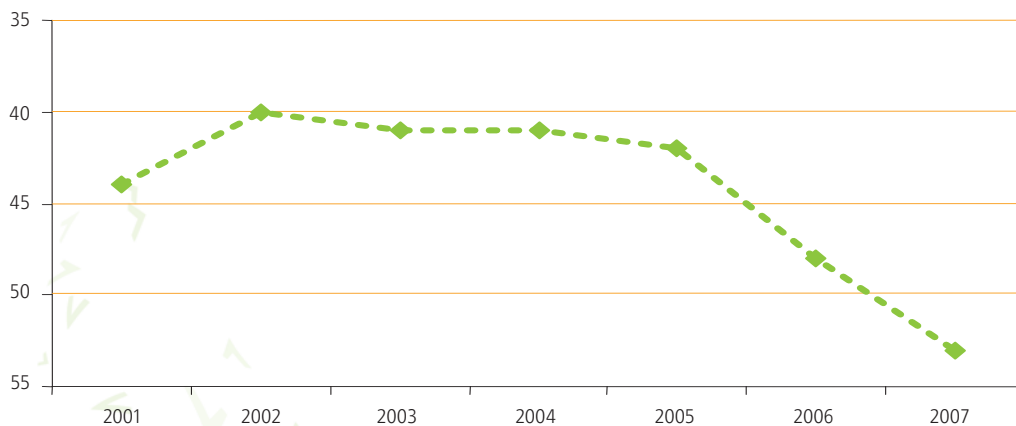
κής εκπαίδευσης και του μεγέθους της αγοράς απλώς να προσεγγίζουν τους αντίστοιχους μέσους όρους.

Με βάση το **Δείκτη Επιχειρηματικής Ανταγωνιστικότητας**, η Ελλάδα το 2007 – 2008 κατατάσσεται στην 53η (από την 49η θέση πέρυσι), όταν το 2002 βρισκόταν στην 40η θέση. Από τους δύο υποδείκτες που απαρτίζουν το σύνθετο δείκτη διαπιστώνεται ότι στη λειτουρ-

γία και στρατηγική της επιχείρησης υπήρξε μια σταθερή βελτίωση από το 2001 μέχρι το 2004, η οποία όμως στη συνέχεια ανακόπηκε με αποτέλεσμα το 2007 η Ελλάδα να κατατάσσεται στην 57η θέση (40η το 2004). Αλλά και στην ποιότητα του εθνικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος διαπιστώνεται σημαντική απώλεια θέσεων τα δύο τελευταία έτη, από την 43η θέση το 2005 στην 47η το 2006 και στην 52η το 2007.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.9

Κατάταξη της Ελλάδας στον Δείκτη Επιχειρηματικής Ανταγωνιστικότητας από το 2001 Μέχρι Σήμερα

Πηγή: WEF

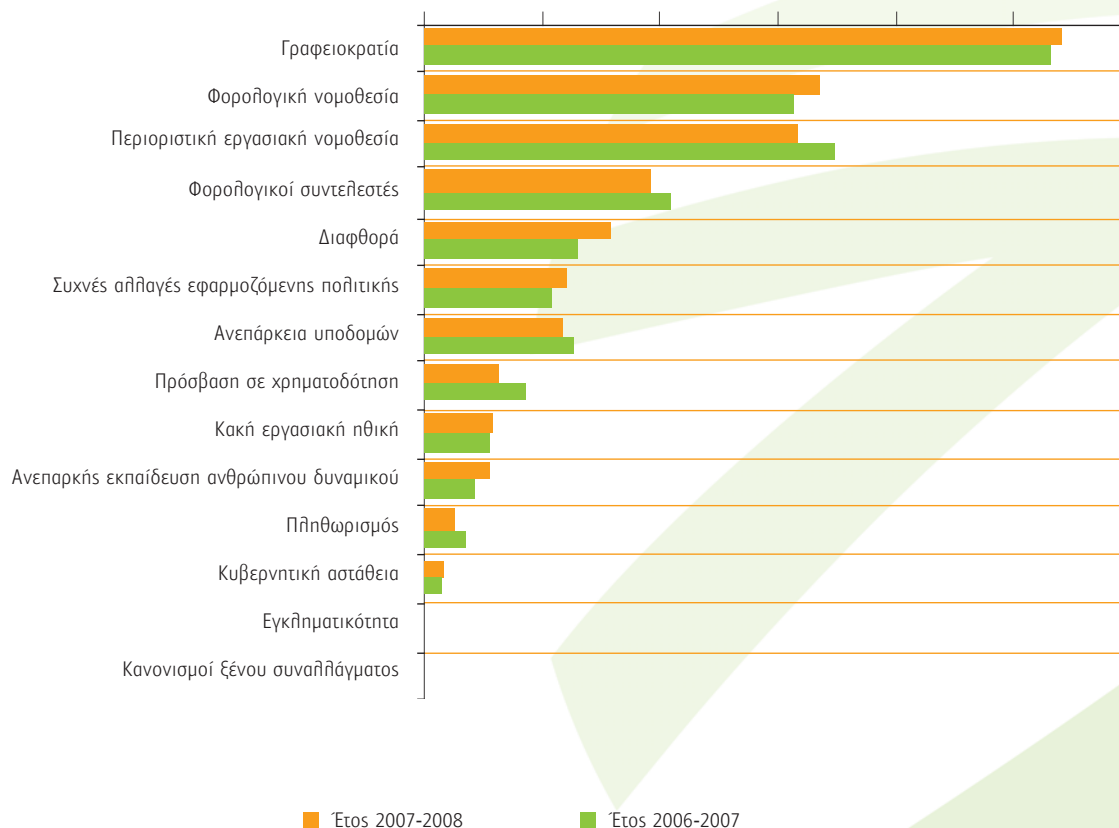
Οι απώλειες θέσεων στην επιχειρηματική ανταγωνιστικότητα εκπορεύονται από τις σταθερά δυσμενείς εκτιμήσεις των ελληνικών επιχειρήσεων για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στο «επιχειρείν». Ειδικά το ζήτημα της γραφειοκρατίας εξακολουθεί να αναφέρεται ως το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στη λειτουργία τους, έχοντας μάλιστα ενισχυθεί σε σχέση με το 2006. Το ίδιο ισχύει και για τη φορολογική νομοθεσία, παρά τις μειώσεις των φορολογικών συντελεστών καθώς το περιβάλλον εξακολουθεί να εκτιμάται ως ασταθές. Η περιοριστική εργασιακή νομοθεσία θεωρείται λιγότερο σημαντικό πρόβλημα σε σχέση με το 2006, ενώ ακολουθούν οι φορολογικοί συντελεστές και η διαφθορά. Εξάλλου,

σύμφωνα με τις απαντήσεις των επιχειρήσεων στην έρευνα, οι κανονισμοί ξένου συναλλήλατος και η εγκληματικότητα δεν αποτελούν εμπόδια για την επιχειρηματικότητα, ενώ η κυβερνητική αστάθεια, ο πληθωρισμός και η ανεπαρκής εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού παραμένουν αμελητέα εμπόδια στην ανταγωνιστικότητα.

Εκτός όμως από τη θέση της Ελλάδας στην κατάταξη της ανταγωνιστικότητας, ιδιαίτερα σημαντική είναι και η ανάδειξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της. Ο εντοπισμός αυτών των παραγόντων συνεισφέρει στην υιοθέτηση στοχευμένων πολιτικών για την ανταγωνιστικότητα, δράσεων δηλαδή

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.10

Τα πιο Σημαντικά Προβλήματα για την Επιχειρηματικότητα

Πηγή: WEF

που είτε ενισχύουν τα πλεονεκτήματα, είτε προσπαθούν να άρουν τα εμπόδια - μειονεκτήματα.

Από τα κριτήρια στα οποία οι επιδόσεις της Ελλάδας οδηγούν σε υψηλές / χαμηλές θέσεις και άρα αποτελούν κατά μία έννοια τα σημαντικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτημάτά της δίνονται τα επιμέρους χαρακτηριστικά που κατατάσσουν την χώρα μέχρι και την 30η θέση ανάμεσα στις 131 χώρες για τις οποίες διεξάγεται η έρευνα. Περιλαμβάνουν κριτήρια

όπως είναι η συμμετοχή στην πρωτοβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, κριτήρια όπου η Ελλάδα κατατάσσεται στην 7η θέση και 8η θέση αντίστοιχα, τα τηλεφωνικά δίκτυα (9η θέση), τα ζητήματα εγκληματικότητας και βίας, η διαθεσιμότητα επιστημόνων και μηχανικών και η μη ύπαρξη εμπορικών φραγμών. Στις πρώτες χώρες της διεθνούς κατάταξης βρίσκεται εξάλλου η Ελλάδα και για τα πολύ μικρά ποσοστά βρεφικής θνησιμότητας και θανατηφόρων ιώσεων, αλλά και για το σχετικά υψηλό προσδόκιμο ζωής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.12

Ενδεικτικά Συγκριτικά Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα της Ελλάδας μέσα στις 30 Πρώτες Θέσεις

Πλεονεκτήματα	Θέση στην κατάταξη	Μειονεκτήματα	Θέση στην κατάταξη
Κρούσματα εθνοσσίας	1n	Ύψος συνολικής φορολογίας	100n
Βρεφική θνησιμότητα	7n	Αποτελεσματικότητα διοικητικών συμβουλίων	103n
Συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	8n	Συνεργασία στις σχέσεις υπαλλήλων – εργοδοτών	104n
Συμμετοχή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	8n	Κόστος διοικητικής προσαρμογής	109n
Τηλεφωνικές γραμμές	9n	Μη μισθολογικό κόστος	109n
Σταθμισμένοι εμπορικοί δασμοί	13n	Ακαμψία απασχόλησης	110n
Επιπτώσεις HIV/AIDS στην επιχειρηματικότητα	14n	Ένταση προστασίας επενδυτών	113n
Προσδόκιμο ζωής	15n	Αριθμός απαιτούμενων διαδικασιών για την έναρξη επιχείρησης	115n
Επιπτώσεις φυματίωσης στην επιχειρηματικότητα	18n	Χρέος κυβέρνησης	117n
Οργανωμένο έγκλημα	19n	Πρακτικές πρόσληψης και απόλυσης υπαλλήλων	117n
Κόστος στις επιχειρήσεις από τη βία και την εγκληματικότητα	20n	Ελαστικότητα στη διαμόρφωση μισθών	124n
Επικράτηση εμπορικών φραγμών	23n		
Φραγμοί στην κίνηση κεφαλαίων	23n		
Επιπτώσεις εθνοσσίας στην επιχειρηματικότητα	25n		

Πηγή: WEF

Αντίστοιχα, στα κριτήρια στα οποία η Ελλάδα κατατάσσεται στις τελευταίες 30 θέσεις σημειώνεται η υψηλή φορολογία, η αναποτελεσματικότητα των διοικητικών συμβουλίων, η σχετική ακαμψία στην απασχόληση και οι θεσμικές και γραφειοκρατικές δυσκολίες στην έναρξη νέας επιχείρησης, ενώ η δυσμενέστερη επίδοση σημειώνεται στην ελαστικότητα στη διαμόρφωση των μισθών (124n θέση / 131 χώρες). Συγκεκριμένα, η αναποτελεσματικότητα των αγορών στην Ελλάδα συνδέεται με τις δυσκαμψίες στην αγορά εργασίας και τα εμπόδια πρόσληψης / απόλυσης, όπως και με την ανελαστικότητα των μισθών. Επιπλέον, το ύψος της φορολογίας θεωρείται ανασταλτικός παράγοντας στις επενδύσεις και στην απασχόληση, ενώ πολύ χαμηλή είναι και η κατάταξη της χώρας στις πρακτικές πρόσληψης και απόλυσης εργαζομένων, στο μακροοικονομικό τομέα (έλλ-

λειμμα και χρέος) και στην τεχνολογική ετοιμότητα. Οι σημαντικότερες ελλείψεις στα θέματα καινοτομίας, σύμφωνα με τις επιχειρήσεις, αφορούν στο χαμηλό επίπεδο συνεργασίας των Πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις και στις χαμηλές δαπάνες για E&A.

Συμπερασματικά, η Ελλάδα το 2007 βρίσκεται για μία ακόμη φορά στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.. Αν και το 2006 η φθίνουσα πορεία είχε ανακοπεί, η βελτίωση αυτή δεν συνεχίστηκε και το 2007, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να βρεθεί σε ακόμη χαμηλότερη θέση. Έτσι, παρά τις βελτιώσεις που σημειώνονται κυρίως στη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας αλλά και στο επιχειρηματικό περιβάλλον, η ελληνική οικονομία δεν κατάφερε να κερδίσει έδαφος στη διεθνή κατάσταση ανταγωνιστικότητας. Για να μπορέσει η ελληνι-

κή οικονομία ωστόσο να βελτιώσει περαιτέρω τις επιδόσεις της χρειάζονται αποφασιστικότερα βήματα και συντονισμένες προσπάθειες. Ο ΣΕΒ έχει δηλώσει την πρόθεσή του να αντιμετωπίσει άμεσα και με αποτελεσματικό τρόπο τα προβλήματα που σχετίζονται με την παρεμπόδιση της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας στην Ελλάδα, αναλαμβάνοντας άμεσα δράση με διάφορους τομείς.

3.7 Επιχειρηματικότητα κατά το 2007

Η Ελλάδα συμμετέχει για 5η συνεχόμενη χρονιά - μέσω του IOBE - στο ερευνητικό consortium του Global Entrepreneurship Monitor (GEM), του Παγκόσμιου Παρατηρητηρίου για την Επιχειρηματικότητα. Το GEM αποτελεί το μοναδικό ερευνητικό πρόγραμμα που εκπονεί συγκριτική αξιολόγηση (benchmarking) διαχρονικά του επιπέδου της επιχειρηματικότητας σε ένα ευρύ πλήθος χωρών παγκοσμίως, με εναρμονισμένες μετρήσιμες μέτρησης. Το 2007 στο πρόγραμμα συμμετέχουν 42 χώρες.

Σύμφωνα με τα συνολικά αποτελέσματα, αλλά και την επεξεργασία των πρωτογενών στοιχείων από το IOBE, στην Ελλάδα κατά το 2007 ένα **5,7%** του πληθυσμού **ηλικίας 18-64 ετών** βρισκόταν στα αρχικά στάδια έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένης της αυταπασχόλησης). Σε αυτήν την ομάδα περιλαμβάνονται τόσο τα άτομα που είχαν ξεκινήσει κάποιες προκαταρκτικές ενέργειες στην κατεύθυνση έναρξης κάποιας επιχείρησης (επίδοχοι επιχειρηματίες), αλλά και όσοι/όσες είχαν πράγματι ξεκινήσει μια επιχείρηση και είχαν πληρώσει μισθούς για τουλάχιστον τρεις μήνες, αλλά λιγότερο από 42 μήνες (νέοι επιχειρηματίες).

Σε σχέση με το 2006 καταγράφεται σημαντική υποχώρηση αυτού του τύπου επιχειρηματικότητας («αρχικών σταδίων» όπως ορίζεται), με αποτέλεσμα να ανακόπτεται η πορεία ανόδου των τελευταίων δύο ετών. Όπως φαίνεται και στο σχετικό πίνακα, το 2006 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 7,9%, ενώ το 2005 6,5%. Η μείωση αυτή αγγίζει τόσο τους επίδοχους όσο και τους νέους επιχειρηματίες. Πιο συγκεκριμένα, μόλις 1,1% του πληθυσμού 18-64 ετών το 2007 ήταν ιδιοκτήτης ή συμμετείχε μαζί με άλλους στην ιδιοκτησία μίας νέας επιχείρησης (κάτω από 3,5 χρόνια ζωής), ενώ το ποσοστό αυτό έφτανε το 2,3% την προηγούμενη χρονιά. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το ότι η καθιερωμένη επιχειρηματικότητα συνεχίζει να διευρύνεται, επιβεβαιώ-

νει την υπόθεση που είχε γίνει στις προηγούμενες έρευνες του GEM, ότι η επιχειρηματικότητα εκδηλώνεται και κατά κύματα: αυξημένο ποσοστό επιχειρηματιών αρχικών σταδίων σε μία χρονιά τροφοδοτούν σταδιακά την καθιερωμένη επιχειρηματικότητα της χώρας, όχι όμως με συνεχή τρόπο.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, με την επίδοση αυτή η Ελλάδα κατατάσσεται στην 26η θέση (σε 42 χώρες), ωστόσο είναι η 7η ευρωπαϊκή (σε 22 χώρες αντιστοίχως), χάνοντας κάποιες θέσεις σε σχέση με το 2006. Παρόλο που οι πρώτες έρευνες του GEM έχουν δείξει ότι η σχέση του επιπέδου επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων και της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας είναι μάλλον αμφίσημη (δηλαδή καταγράφεται υψηλή επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων σε χώρες με διάφορα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης), στη φετινή έρευνα διατηρείται μια σχετική διάκριση που είχε εντοπιστεί και το 2006, τουλάχιστον στα άκρα της κλίμακας. Έτσι το 2007 είναι κυρίως αναπτυσσόμενες χώρες που εμφανίζουν την υψηλότερη επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων παγκοσμίως (Ταϊλάνδη, Περού, Φιλιππίνες), ενώ κυρίως αναπτυγμένες χώρες (Βέλγιο, Ρωσία, Αυστρία) βρίσκονται στο κάτω άκρο.

Η μείωση της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων συνοδεύεται με μείωση της **επιχειρηματικότητας ανάγκης** σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα των προηγούμενων ετών. Ως επιχειρηματικότητα ανάγκης ορίζεται η ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας, όχι στο πλαίσιο μιας προσπάθειας εκμετάλλευσης κάποιας επιχειρηματικής ευκαιρίας, αλλά λόγω έλλειψης καλύτερων επιλογών για εργασία ή δυσαρέσκειας από την παρούσα εργασία. Μόλις το 9,6% της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων μπορεί να θεωρηθεί επιχειρηματικότητα ανάγκης, όταν το 2005 ήταν 14,2% και το 2006 ξεπερνούσε το 20,7%. Επομένως ως ένα βαθμό, η μείωση της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων που καταγράφεται το 2007 είναι αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης των επιχειρηματιών ανάγκης.

Σε ότι αφορά την καθιερωμένη επιχειρηματικότητα, το ποσοστό δηλαδή του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών που είναι ιδιοκτήτες ή συμμετέχουν στην ιδιοκτησία μιας επιχείρησης που λειτουργεί πάνω από 42 μήνες, αυτό παραμένει υψηλό και το 2007, διατηρώντας την Ελλάδα στην 1η θέση στην Ευρώπη. Το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά αυτοαπασχόλησης στην Ευρώπη ερμηνεύει αυτή την υψηλή θέση. Επομένως συνολικά και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.13

Βασικοί Δείκτες Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα

	Συνολική επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων	Γυναικεία επιχειρηματικότητα	Πρόθεση έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας	Αναστολή λειτουργίας επιχειρηματικής δραστηριότητας
2003	6,8%	4,0%	13,6%	3,0%
2004	5,8%	2,9%	13,4%	2,6%
2005	6,5%	3,4%	15,4%	3,0%
2006	7,9%	4,7%	14,1%	2,7%
2007	5,7%	3,5%	13,7%	2,6%
Μέσος όρος πενταετίας	6,5%	3,7%	14,1%	2,8%

Πηγή: IOBE, Επεξεργασία στοιχείων GEM

κατηγορίες επιχειρηματιών, περίπου ένα 19% του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών δηλώνει ότι το 2007 βρισκόταν είτε στα αρχικά στάδια έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας ή συμμετείχε στην ιδιοκτησία μιας επιχείρησης, ή ήταν αυτοαπασχολούμενο, ή πουλούσε αγαθά / υπηρεσίες σε τρίτους (μέσος ευρωπαϊκός όρος στο 11,7%).

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας δε μεταβάλλονται ιδιαίτερα. Διαχρονικά, από όλες τις έρευνες του GEM (2003-2007), ένας στους τρεις επιχειρηματίες αρχικών σταδίων είναι ηλικίας 25-34 ετών και δύο στους τρεις ανήκουν στο ηλικιακό κλίμακιο 25-44 ετών, ενώ περίπου τρεις στους πέντε έχουν ολοκληρώσει ή έχουν παρακολουθήσει κάποιες τάξεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (απόφοιτοι Λυκείου). Η μείωση της επιχειρηματικότητας το 2007 επέδρασε και στο δείκτη γυναικείας επιχειρηματικότητας. Έτσι, το 2007 μόλις το 3,5% του πληθυσμού των γυναικών ηλικίας 18-64 ετών εντάσσεται στην κατηγορία του επιχειρηματία αρχικών σταδίων, έναντι 4,7% το 2006. Με αυτήν την επίδοση η Ελλάδα κατατάσσεται πλέον στην 14η θέση στην Ευρώπη, χάνοντας αρκετές θέσεις σε σχέση με το 2006 (6η θέση), ενώ υποχωρεί κάτω από το μέσο όρο της Ευρώπης (4%).

Από τα υπόλοιπα στοιχεία της φετινής έρευνας μπορούν να σημειωθούν:

Ένα 13,7% του πληθυσμού 18-64 ετών δηλώνει

ότι έχει σκοπό να ξεκινήσει μια επιχείρηση (συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης) τα επόμενα τρία χρόνια (14,1% το 2006). Πρόκειται για επίδοση (5η στην Ευρώπη) που υπερτερεί του ευρωπαϊκού μέσου (στο 11,7% περίπου) και προοιωνίζεται τουλάχιστον τη διατήρηση μιας σταθερής εισροής στην εκδήλωση νέας επιχειρηματικότητας τα επόμενα χρόνια.

Ένα 2,6% του πληθυσμού 18-64 ετών δηλώνει ότι έχει διακόψει τη λειτουργία ή έκλεισε μια επιχείρηση που κατείχε και συμμετείχε στη διοίκηση, ή έχει σταματήσει οποιαδήποτε μορφή αυτοαπασχόλησης κατά τη διάρκεια του 2007. Αν και περιορίζεται αισθητά έναντι του 2006 (2,7%), εξακολουθεί να υπερβαίνει το μέσο ευρωπαϊκό. Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι οικονομικοί λόγοι ήταν η αιτία για το «κλείσιμο» σχεδόν δύο εκ τριών εγχειρημάτων. Ένα 11% ακόμα δήλωσε προσωπικούς λόγους, ενώ σχεδόν ένας στους δέκα δήλωσε ότι βρήκε άλλη απασχόληση (πιθανόν μισθωτή).

Σημαντική άνοδος σημειώνεται στο ποσοστό του πληθυσμού 18-64 ετών που πιστεύει ότι υπάρχουν επιχειρηματικές ευκαιρίες στην περιοχή όπου ζει και οι οποίες θα μπορούσαν να τύχουν επιχειρηματικής αξιοποίησης. Το ποσοστό αυτό εκτιμάται το 2007 σε 29% του πληθυσμού έναντι 22% το 2006, υστερεί όμως κατά πολύ από τον

ευρωπαϊκό μέσο όρο (41%). Συνεπώς, παρά τη βελτίωση, μεγάλο τμήμα του πληθυσμού δε θεωρεί ότι η χώρα προσφέρει επιχειρηματικές ευκαιρίες ή δεν αντιλαμβάνεται ότι αυτές υπάρχουν,

συνιστούν ευκαιρία και μπορούν να αξιοποιηθούν.

 Την ίδια στιγμή οι Έλληνες εξακολουθούν να δη-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.14

Συμμετοχή στην Επιχειρηματική Δραστηριότητα (% ατόμων ηλικίας 18-64 ετών) ανά Χώρα στην Ευρώπη το 2007

	Επίδοξοι επιχειρηματίες	Νέοι επιχειρηματίες	Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα αρχικών σταδίων	Καθιερωμένοι επιχειρηματίες	Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα
Αυστρία	1,5%	1,0%	2,4%	6,0%	8,4%
Βέλγιο	2,7%	0,4%	3,2%	1,4%	4,6%
Γαλλία	2,3%	0,9%	3,2%	1,7%	4,8%
Δανία	2,3%	3,1%	5,4%	6,0%	11,1%
Ελβετία	3,5%	2,9%	6,3%	6,6%	12,7%
Ελλάδα	4,6%	1,1%	5,7%	13,3%	18,7%
Ην. Βασίλειο	2,9%	2,7%	5,5%	5,1%	10,5%
Ιρλανδία	4,2%	4,2%	8,2%	9,0%	16,8%
Ισλανδία	8,5%	4,5%	12,5%	8,8%	19,8%
Ισπανία	3,5%	4,3%	7,6%	6,4%	13,4%
Ισραήλ	3,6%	2,0%	5,4%	2,4%	7,4%
Ιταλία	3,6%	1,5%	5,0%	5,6%	10,4%
Καζακστάν	4,3%	5,3%	9,4%	5,8%	14,8%
Κροατία	5,3%	2,0%	7,3%	4,2%	11,1%
Λετονία	2,2%	2,3%	4,5%	3,4%	7,7%
Νορβηγία	3,9%	2,8%	6,5%	5,9%	12,0%
Ολλανδία	2,7%	2,6%	5,2%	6,4%	11,3%
Ουγγαρία	3,8%	3,1%	6,9%	4,8%	11,7%
Πορτογαλία	4,8%	4,1%	8,8%	7,1%	15,4%
Ρουμανία	2,9%	1,3%	4,0%	2,5%	6,5%
Ρωσία	1,3%	1,3%	2,7%	1,7%	4,3%
Σερβία	4,8%	4,0%	8,6%	5,3%	13,7%
Σλοβενία	3,0%	1,8%	4,8%	4,6%	9,3%
Σουηδία	1,9%	2,4%	4,2%	4,7%	8,8%
Τουρκία	1,9%	3,7%	5,6%	5,5%	10,8%
Φινλανδία	4,4%	2,7%	6,9%	7,6%	14,0%
ΗΠΑ	6,5%	3,4%	9,6%	5,0%	14,1%
Κίνα	6,9%	10,0%	16,4%	8,4%	24,6%
Ιαπωνία	2,2%	2,2%	4,3%	8,7%	12,6%
Μέσος όρος GEM	4,9%	4,4%	9,1%	6,6%	15,3%
Μέσος όρος Ευρώπη	3,6%	2,9%	6,4%	5,6%	11,7%

* Στην περίπτωση που το άτομο εμπλέκεται σε δύο εγχειρήματα και λογίζεται τόσο ως επίδοξος όσο και νέος επιχειρηματίας, στο άθροισμα προσμετράται μόνο μία φορά, γι' αυτό και παρατηρούνται αποκλίσεις.

Πηγή: GEM, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

λίωνουν σε ποσοστό 59%, το υψηλότερο παγκοσμίως, ότι ο φόβος της αποτυχίας θα τους απέτρεπε από το να ξεκινήσουν μια επιχειρηματική δραστηριότητα (ευρωπαϊκός μέσος όρος στο 35%). Παραμένει έτσι ο πλέον ισχυρός ανασταλτικός παράγοντας στην εκδήλωση νέας επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.

 Πάνω από τα μισά εγχειρήματα (51,3%), εκδηλώνονται σε δραστηριότητες που έχουν ως τελικό πελάτη τον καταναλωτή ως φυσικό πρόσωπο (ευρωπαϊκός μ.ο. στο 35%), ενώ το ποσοστό των νέων εγχειρημάτων που κατατάσσονται σε εντονότερα τεχνολογικούς κλάδους (κλάδοι υψηλής ή μεσαίας τεχνολογίας κατά ΟΟΣΑ) είναι μόλις το 7,4% αυτών (ευρωπαϊκός μέσος όρος στο 6,3%). Επιβεβαιώνεται έτσι και πάλι η «ρηχότητα» της νέας επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, το γεγονός δηλαδή ότι αυτή δεν εκδηλώνεται σε ολόκληρη την «αλυσίδα αξίας» μέχρι το τελικό προϊόν, αλλά μόνο στον έσχατο κρίκο αυτής της αλυσίδας. Οι δραστηριότητες αυτές αποτελούν χαρακτηριστικό χωρών με χαμηλό / μεσαίο επίπεδο ανάπτυξης, αν και στις χώρες με υψηλό επίπεδο ανάπτυξης παραμένει η κύρια κατηγορία δραστηριοτήτων (με μικρότερη ένταση). Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2007 τα νέα εγχειρήματα που σχετίζονται με υπηρεσίες προς επιχειρήσεις είναι σημαντικά περισσότερα: αποτελούν το 24% του συνόλου των εγχειρημάτων που καταγράφηκαν στην έρευνα έναντι μόλις 13% το 2005, αλλά και 30% κατά μέσο όρο στην Ευρώπη.

 Ο βαθμός καινοτομικότητας αυτής της νέας επιχειρηματικότητας, υπό την έννοια της διοχέτευσης στην αγορά πραγματικά μοναδικών νέων προϊόντων ή δημιουργίας νέων αγορών (π.χ νησίδες αγοράς), είναι εξαιρετικά περιορισμένος και χαμηλότερος σε σχέση με τις άλλες χώρες, ζήτημα που συνδέεται με τη χαμηλή ποιότητα των νέων εγχειρημάτων. Έτσι, μόλις το 12,8% των νέων επιχειρηματιών θεωρεί ότι τα προϊόντα / υπηρεσίες που (θα) προσφέρουν είναι εντελώς νέα για όλους τους πελάτες στους οποίους (θα) απευθύνονται, οριακά κάτω από τον αντίστοιχο μέσο όρο των ευρωπαϊκών χωρών (13%), επίδοση που φέρνει την Ελλάδα στη μέση της κατάταξης στην Ευρώπη. Ταυτόχρονα, μόλις το 5,4% αυτών δηλώνει ότι εισέρχεται σε μία πραγματικά νέα αγορά όπου δεν υπάρχει κανένας άλλος ανταγωνι-

στής. Συνδυαστικά μάλιστα το ποσοστό των νέων εγχειρημάτων που παράγουν / διαθέτουν ένα προϊόν / υπηρεσία που δείχνει νέα σε όλους ή μερικούς από τους δυνητικούς πελάτες και ταυτόχρονα λανσάρεται σε μια αγορά με λίγους ή και κανέναν ανταγωνιστή, είναι μόλις το 21,8% των νέων εγχειρημάτων, επίδοση που είναι η 9η φέτος στην Ευρώπη (22 χώρες).

3.8 Το «επιχειρείν» στην Ελλάδα

Από το 2003 η Παγκόσμια Τράπεζα δημοσιεύει σε ετήσια βάση την έκθεση «Doing Business» η οποία αφορά στη μέτρηση της ευκολίας ή δυσκολίας άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας σε ένα ευρύ σύνολο από χώρες. Η έκθεση προσπαθεί να συγκρίνει τις διάφορες οικονομίες μέσω αντικειμενικών δεικτών για την επιχειρηματική λειτουργία, δίνοντας έμφαση στα ρυθμιστικά κόστη και τις ενέργειες συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (διοικητικές προσαρμογές). Με αυτόν τον τρόπο επισημαίνονται τα σημαντικότερα προσκόμματα που δρουν ανασταλτικά στην επιχειρηματική λειτουργία και περιοριστικά σε όρους επενδύσεων, παραγωγικότητας και ανάπτυξης. Ταυτόχρονα τροφοδοτείται η δημόσια πολιτική με χρησιμη πληροφόρηση, αφού εντοπίζονται οι τομείς και οι διαδικασίες όπου υστερεί μια χώρα και όπου χρειάζεται περισσότερη προσπάθεια και αποτελεσματικότητα. Έτσι, υιοθετώντας τα κατάλληλα μέτρα είναι δυνατή η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, παράγοντας καθοριστικός ειδικά στον τομέα προσέληκσης επενδύσεων.

Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο – γεγονός που αναγνωρίζει και η έκθεση – ότι υπάρχουν ευρύτερα ζητήματα ανταγωνιστικότητας που επηρεάζουν τη διεξαγωγή του επιχειρείν σε μια χώρα και δεν καλύπτονται στην έρευνα, όπως π.χ. η εγγύτητά της σε μεγάλες γεωγραφικές αγορές, η ποιότητα των υποδομών, το θεσμικό πλαίσιο, η μακροοικονομική σταθερότητα κτλ. Έτσι, το γεγονός ότι π.χ. η Μποτσουάνα κατατάσσεται στη σχετική λίστα υψηλότερα από τη Τσεχία ενδεχομένως να μην την καθιστά ελκυστικότερο τόπο για την υλοποίηση επενδύσεων. Αυτό όμως που σε κάθε περίπτωση εκφράζει αυτή η σχετική θέση, είναι ότι οι δημόσιες πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί στην πρώτη έχουν δημιουργήσει ένα ρυθμιστικό περιβάλλον που προάγει την εκεί επιχειρηματικότητα, αντανakλώντας θετικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις από την πλευρά της κυβέρνησης.

Άλλωστε αυτό το οποίο ενδιαφέρει σε όλες τις αντίστοιχες μεθοδολογίες προσπάθειες (όπως τα μοντέλα μέτρησης ανταγωνιστικότητας) είναι αφενός μεν η συγκριτική αξιολόγηση (benchmarking) των διαφόρων χωρών, έτσι ώστε κάθε μία να αξιολογεί τη θέση της ως προς τους βασικότερους ανταγωνιστές της, αφετέρου δε και ίσως το σημαντικότερο, να μπορεί μια χώρα να «μάθει» από τα εφαρμοζόμενα μέτρα πολιτικής και να τα προσαρμόσει στο δικό της περιβάλλον, με κατάλληλη μάλιστα προτεραιοποίηση. Όπως επισημαίνει η έκθεση, η δημοσίευση αυτών των συγκριτικών κατατάξεων συνήθως «εμπνέει» τις κυβερνήσεις να κινηθούν στην κατεύθυνση της άρσης των εμποδίων που εντοπίζονται, αναλαμβάνοντας έτσι εντονότερες μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες.

Στο πλαίσιο αυτό η έκθεση Doing Business καλύπτει 10 περιοχές μέτρησης, οι οποίες και αποδίδονται από αντίστοιχο σύνθετο δείκτη «ευκολίας στο επιχειρείν». Οι περιοχές αυτές, οι οποίες ουσιαστικά αντιστοιχούν σε 10 φάσεις του κύκλου ζωής της επιχείρησης είναι:

- Έναρξη μιας επιχείρησης
- Προστασία επενδυτών
- Αδειοδότηση εγκαταστάσεων
- Διασυνοριακές συναλλαγές
- Προσλήψεις / απολύσεις προσωπικού
- Πληρωμή φόρων
- Διαχείριση / μεταβίβαση ιδιοκτησίας,
- Εφαρμογή συμβολαίων
- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση / πίστωση
- Κλείσιμο επιχείρησης

Οι παραπάνω τομείς καλύπτονται από μια σειρά κριτηρίων που αντιστοιχούν συνήθως στον αριθμό των διαδικασιών που πρέπει να πραγματοποιηθούν, καθώς και στο αντίστοιχο κόστος τους. Οι επιδόσεις κάθε χώρας στις 10 αυτές περιοχές επιτρέπουν αντίστοιχες 10 κατατάξεις ανά περιοχή, που τελικά οδηγούν συνθετικά και στην τελική κατάταξη της χώρας ως προς έναν γενικό δείκτη που αποδίδει την *Ευκολία του επιχειρείν* (Ease of doing business)⁵. Στο συγκεντρωτικό Πίνακα που ακολουθεί (3.16) συνοψίζονται οι θέσεις που καταλαμ-

βάνουν οι χώρες της Ε.Ε. στην έρευνα του 2007 τόσο ως προς το συνολικό δείκτη, όσο και στις 10 επιμέρους περιοχές μέτρησης.

Σύμφωνα με αυτά τα αποτελέσματα, η Ελλάδα κατατάσσεται **στην 100η θέση** (178 χώρες συνολικά), **πέντε θέσεις χαμηλότερα** σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση. Η υποχώρηση οφείλεται καταρχάς στον παράγοντα *Διασυνοριακές συναλλαγές* που μετρά τον αριθμό των διαδικασιών και τα αντίστοιχα κόστη στις εισαγωγές / εξαγωγές εμπορευμάτων, όπου καταγράφεται υποχώρηση εννέα θέσεων. Σημαντική όμως είναι και η υποχώρηση έξι θέσεων στον παράγοντα της *Έναρξης επιχείρησης* καθώς και στην *Πρόσβαση σε χρηματοδότηση* (4 θέσεις). Οι βελτιώσεις σε παράγοντες όπως η *Αδειοδότηση εγκαταστάσεων*, οι *Προσλήψεις / απολύσεις προσωπικού* και η *Διαχείριση ιδιοκτησίας* είναι οριακές και δεν αντισταθμίζουν την υποχώρηση στους υπόλοιπους παράγοντες με αποτέλεσμα τελικά την επιδείνωση της θέσης της Ελλάδας στην παγκόσμια κατάταξη.

Η εικόνα σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες δεν είναι καλή. Από τις 25 συνολικά χώρες της ΕΕ που συμμετέχουν στην ανάλυση, η Ελλάδα με την επίδοση της ως προς την ευκολία στην επιχειρηματική λειτουργία κατατάσσεται στην τελευταία θέση, απέχοντας μάλιστα κατά πολύ από την προτελευταία χώρα (Πολωνία, 74η θέση). Η Ελλάδα όμως υστερεί στη σχετική κατάταξη, ακόμα και από άλλες ευρωπαϊκές χώρες μη-μέλη της ΕΕ όπως τις περισσότερες Βαλκανικές, αλλά ακόμα και από χώρες της πρώην ΕΣΣΔ. Μόνο σε Αλβανία, Βοσνία και Ρωσία φαίνεται να είναι δυσκολότερο το «επιχειρείν» σε σχέση με την Ελλάδα, ενώ ελκυστικότερες από αυτή δείχνουν επίσης αρκετές Μεσογειακές και Αραβικές χώρες. Συνεπώς, η επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, υπάρχουσα ή/και επίδοξη, δείχνει να συναντά δυσκολίες και να ενέχει σημαντικά κόστη, γεγονός που καθιστά τη χώρα ενδεχομένως μη ελκυστική.

Επιπροσθέτως, η Ελλάδα φαίνεται να έχει πραγματοποιήσει τη χρονιά που πέρασε μόνο μία μεταρρύθμιση (reform) η οποία αφορά στην Πληρωμή φόρων και αναφέρεται στη μείωση των φορολογικών συντελεστών. Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι πρόκειται για την πλέον συνήθη «μεταρρύθμιση» στην οποία προβαίνουν οι χώρες που έχουν παρουσιάσει βελτίωση σε αυτόν τον τομέα. Ένα σύνολο 25 χωρών εκτός

5. Αναλυτικότερα στοιχεία για τη μεθοδολογία και τις επιμέρους διαδικασίες που εκτιμώνται μπορούν να αντληθούν στο www.doingbusiness.org.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.15

Το Επιχειρείν στην Ελλάδα και η Σχετική Θέση της με Άλλες Χώρες (Doing Business 2008)

Χώρες	Κατάταξη κάθε χώρας ως προς την ευκολία στην...										
	Επιχειρηματική λειτουργία	Έναρξη επιχειρήσεων	Αδειοδότηση εγκαταστάσεων	Προσλήψεις / απολύσεις προσωπικού	Διαχείριση ιδιοκτησίας	Πρόσβαση σε χρηματοδότηση/πίστωση	Προστασία επενδυτών	Πληρωμή φόρων	Διασυνორιακές συναλλαγές	Εφαρμογή συμβολαίων	Κλείσιμο επιχείρησης
Δανία	5	18	6	10	39	13	19	13	2	30	7
Ην. Βασίλειο	6	6	54	21	19	1	9	12	27	24	10
Ιρλανδία	8	5	20	37	79	7	5	6	20	39	6
Φιλανδία	13	16	39	127	17	26	51	83	5	7	5
Εσθονία	17	20	14	156	21	48	33	31	7	29	50
Βέλγιο	19	19	37	36	161	48	12	65	48	22	9
Γερμανία	20	71	16	137	47	3	83	67	10	15	29
Ολλανδία	21	41	84	92	22	13	98	36	14	36	8
Λετονία	22	30	82	96	85	13	51	20	19	3	64
Αυστρία	25	83	40	62	30	26	122	80	12	6	21
Λιθουανία	26	57	57	124	4	36	83	71	23	18	31
Γαλλία	31	12	17	144	159	36	64	82	25	14	32
Σλοβακία	32	72	50	75	5	7	98	122	90	50	36
Πορτογαλία	37	38	112	157	65	68	33	66	31	49	20
Ισπανία	38	118	46	154	42	13	83	93	47	55	17
Βουλγαρία	46	100	103	57	62	13	33	88	89	90	72
Ρουμανία	48	26	90	145	123	13	33	134	38	37	81
Ιταλία	53	65	78	56	49	68	51	122	62	155	25
Σλοβενία	55	120	62	166	99	68	19	63	69	79	34
Τσεχία	56	91	83	55	54	26	83	113	30	97	108
Τουρκία	57	43	128	136	31	68	64	54	56	34	112
Πολωνία	74	129	156	78	81	68	33	125	40	68	88
ΠΓΔΜ	75	21	76	128	91	48	83	99	72	84	127
Σερβία	86	90	149	110	115	13	64	121	58	101	103
Κροατία	97	93	162	139	99	48	122	43	96	45	78
Ελλάδα 2008	100	152	42	142	93	84	158	86	65	87	38
<i>Ελλάδα 2007</i>	<i>95</i>	<i>146</i>	<i>44</i>	<i>144</i>	<i>95</i>	<i>80</i>	<i>158</i>	<i>87</i>	<i>56</i>	<i>87</i>	<i>37</i>

Πηγή: World Bank, Doing Business 2008, Ενεργειακά στοιχεία ΙΟΒΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16α

Οι Αναλυτικές Επιδόσεις στον Τομέα «Έναρξη επιχείρησης» (2007)

Έναρξη επιχείρησης (152/178)	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	ΕΕ-25 ⁶	Κατάταξη (ΕΕ-25)
Διαδικασίες (αριθμός)	15	6,0	7,0	25n θέση
Χρόνος (ημέρες)	38	14,9	20,1	23n θέση
Κόστος (% κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος)	23,3	5,1	6,9	25n θέση
Ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (% κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος)	104,1	32,5	38,7	24n θέση

Περιλαμβάνει τον αριθμό διαδικασιών στις οποίες απαιτείται να προβεί ο επιχειρηματίας μέχρι να ξεκινήσει την επιχείρησή του, το μέσο χρόνο πραγματοποίησής τους και το κόστος τους, όπως επίσης και το ελάχιστο κεφάλαιο που απαιτείται να κατατεθεί σε τράπεζα πριν την εγγραφή.

Πηγή: World Bank, Doing Business 2008, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

της Ελλάδας προχώρησαν σε αυτήν την ενέργεια μείωσης της φορολογίας κερδών, ενώ συνολικά 33 χώρες ανέλαβαν κάποια πρωτοβουλία προς την κατεύθυνση βελτίωσης αυτού του παράγοντα. Γι' αυτό και τελικά η πρωτοβουλία αυτή δεν βελτίωσε ιδιαίτερα τη θέση της Ελλάδας στην παγκόσμια κατάταξη, γεγονός που καταδεικνύει την ανάγκη «να τρέχουμε γρηγορότερα από τους ανταγωνιστές μας».

Στη συνέχεια της ενότητας αποδίδονται αναλυτικότερα οι επιδόσεις που φέρνουν την Ελλάδα σε τόσο χαμηλή θέση και αντανακλούν διαστάσεις του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που δρουν περιοριστικά στο επιχειρείν. Από τις 10 περιοχές αναλύονται οι επτά που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Για κάθε περιοχή μέτρησης

παρουσιάζονται οι επιδόσεις της Ελλάδας στα χρησιμοποιούμενα ποσοτικά κριτήρια σε σύγκριση με το μέσο όρο που έχει εκτιμηθεί στις χώρες του ΟΟΣΑ και στην ΕΕ-25 (εκτός Κύπρου και Μάλτας), όπως επίσης και η αντίστοιχη θέση της Ελλάδας στην ΕΕ.

Αδειοδότηση εγκαταστάσεων

Για τη δημιουργία μιας αποθήκης εμπορευμάτων στην Ελλάδα απαιτούνται 15 διαδικασίες (έναντι 14 στον ΟΟΣΑ), οι οποίες διαρκούν 169 ημέρες (153 στον ΟΟΣΑ και 185 στην ΕΕ-25) και κοστίζουν περίπου το 62% του κατά κεφαλήν εθνικού εισοδήματος (το αντίστοιχο ποσοστό στην περσινή έρευνα ήταν 69%). Ο μεγαλύτερος

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16β

Οι Αναλυτικές Επιδόσεις στον Τομέα «Αδειοδότηση εγκαταστάσεων» (2007)

Αδειοδότηση εγκαταστάσεων (42/178)	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	ΕΕ-25	Κατάταξη (ΕΕ-25)
Διαδικασίες (αριθμός)	15	14	17	13n -14n θέση*
Χρόνος (ημέρες)	169	153,3	184,6	10n - 11n θέση**
Κόστος (% κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος)	61,7	62,2	85,8	10n θέση

Περιλαμβάνει τις διαδικασίες, χρόνο και κόστος που ενέχει για μια μεταποιητική επιχείρηση η δημιουργία μιας αποθήκης εμπορευμάτων (τυποποιημένων χαρακτηριστικών για όλες τις χώρες), λαμβάνοντας υπόψη όλες τις άδειες που απαιτούνται, τη συμπλήρωση των κατάλληλων εγγράφων και την υλοποίηση επιθεωρήσεων, καθώς και κάθε διαδικασία απόκτησης πρόσβασης στα απαραίτητα δίκτυα (ρεύμα, ύδρευση/ αποχέτευση, κτλ).

* Ελλάδα, Σλοβενία βρίσκονται στην ίδια θέση, ** Ελλάδα, Βέλγιο βρίσκονται στην ίδια θέση

Πηγή: World Bank, Doing Business 2008, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

6. Δεν περιλαμβάνονται στην έκθεση η Μάλτα και η Κύπρος.

χρόνος απαιτείται για την έκδοση οικοδομικής άδειας (3 μήνες περίπου), ενώ σημαντικός είναι και ο χρόνος που απαιτείται για την παροχή ρεύματος και νερού. Μάλιστα, η παροχή ρεύματος ενέχει και το υψηλότερο κόστος για την επιχείρηση. Πάντως, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 3.17 β, στον παράγοντα του κόστους η Ελλάδα είναι σε πολύ καλό σημείο καθώς η επίδοσή της είναι μικρότερη τόσο του μέσου όρου των χωρών του ΟΟΣΑ, όσο και στην ΕΕ-25. Οι λιγότερες διαδικασίες απαιτούνται στη Δανία (έξι στον αριθμό), ενώ ο λιγότερος χρόνος διεκπεραίωσης σημειώνεται στην Κορέα (34 ημέρες). Συνοψίζοντας, η επίδοση της Ελλάδας σε αυτόν τον τομέα είναι αρκετά ικανοποιητική, καθώς στη σειρά κατάταξης των 178 συνολικά χωρών καταλαμβάνει την 42η θέση.

Προσλήψεις / απολύσεις

Οι πέντε στους έξι δείκτες οι οποίοι αναπτύσσονται για να περιγράψουν την ευελιξία στην αγορά εργασίας, λαμβάνουν στην Ελλάδα μεγαλύτερη τιμή από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ και της ΕΕ-25, υποδηλώνοντας δυσκαμψίες και ατέλειες στην αγορά. Ωστόσο, σε σχέση με την έρευνα του 2006 η κατάταξη της Ελλάδας έχει ανέβει δυο θέσεις το 2007 (στην 142η θέση), βελτίωση που οφείλεται εξ ολοκλήρου στην υποχώρηση του μη μισθολογικού κόστους (αμοιβές κοινωνικής πρόνοιας, μισθολογικοί φόροι που συνδέονται με την πρόσληψη εργαζομένων). Το 2007, το μη μισθολογικό κόστος για την πρόσληψη ενός εργαζόμενου στην Ελλάδα εκτιμάται σε 28% του μισθού του, μια εκατοστιαία μονάδα πάνω από τον αντίστοιχο μέ-

σο όρο στην ΕΕ-25 και επτά εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Παράλληλα, το κόστος απόλυσης εξακολουθεί να είναι χαμηλό συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες (24 εβδομαδιαίοι μισθοί, έναντι 26 στον ΟΟΣΑ και 27 στην ΕΕ-25), επίδοση που επίσης συμβάλλει θετικά στην κατάταξη της Ελλάδας στον τομέα της ευελιξίας της αγοράς εργασίας. Στους υπόλοιπους επιμέρους δείκτες (βλέπε Πίνακα 3.17γ) ωστόσο η εικόνα δεν είναι τόσο καλή. Ο δείκτης δυσκολίας πρόσληψης εργαζομένων είναι υψηλός, ενώ στις τελευταίες θέσεις κατατάσσεται η Ελλάδα και στον δείκτη ευελιξίας των ωρών εργασίας. Σε υψηλά επίπεδα βρίσκεται και ο δείκτης δυσκολίας απόλυσης (6 μονάδες πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ-25 και 12 πάνω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ). Γενικά, τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να κατατάσσεται χαμηλά στον δείκτη ευελιξίας της απασχόλησης (19η θέση στην ΕΕ-25) και δικαιολογημένα επομένως να θεωρείται μια από τις πιο σκληρωτικές αγορές εργασίας στην Ευρώπη.

Πληρωμή φόρων

Ο υψηλός αριθμός των καταβολών φόρων σχετίζεται κυρίως με τις περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ, οι οποίες αντιπροσωπεύουν και το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου που δαπανούν οι επιχειρήσεις. Ωστόσο, οι επιδόσεις της Ελλάδας σε αυτούς τους δυο δείκτες δεν απέχουν πολύ από το μέσο όρο της ΕΕ-25 και από πλευράς κατάταξης η ελληνική οικονομία βρίσκεται στην 16η καλύτερη θέση. Σχετικά χαμηλή είναι η θέση της Ελλάδας και στις εργοδοτικές εισφορές (13η θέση) που

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16γ

Οι Αναλυτικές Επιδόσεις στον Τομέα «Προσλήψεις / Απολύσεις Προσωπικού» (2007)

Προσλήψεις / απολύσεις προσωπικού(142/178)	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	ΕΕ-25	Κατάταξη (ΕΕ-25)
Δείκτης δυσκολίας πρόσληψης	44	25,2	33,1	18-19η θέση
Δείκτης ευελιξίας ωρών εργασίας	80	39,2	55,2	20-23η θέση
Δείκτης δυσκολίας κατά την απόλυση	40	27,9	34,0	12-21η θέση
Δείκτης Ευελιξίας απασχόλησης	55	30,8	40,8	19η θέση
Μη μισθολογικό κόστος (% μισθού)	28	20,7	26,9	13η θέση
Κόστη απόλυσης (εβδομαδιαίοι μισθοί)	24	25,7	26,9	14-15η θέση

Αναφέρεται στις δυσκολίες πρόσληψης / απόλυσης προσωπικού. Κάθε δείκτης παίρνει τιμές από 0 ως 100, με τις υψηλότερες τιμές να συνδέονται με μεγαλύτερη ακαμψία στην αγορά εργασίας. Ο Δείκτης Ευελιξίας απασχόλησης είναι ο μέσος όρος των τριών πρώτων δεικτών.

Πηγή: World Bank, Doing Business 2008, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16δ

Οι Αναλυτικές Επιδόσεις στον Τομέα «Πληρωμή φόρων» (2007)

Πληρωμή φόρων (86/178)	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	ΕΕ-25	Κατάταξη (ΕΕ-25)
Καταβολές φόρων (αριθμός)	21	15,1	19,5	16n θέση
Χρόνος (ώρες ανά έτος)	264	183,3	257	16n θέση
Φορολογία κερδών (% επί των κερδών)	15,1	20,0	14,5	15n θέση
Εργοδοτικές εισφορές και άλλες συμμετοχές (% επί των κερδών)	31,7	22,8	30,2	13n θέση
Άλλοι φόροι (% επί των κερδών)	1,9	3,4	3,0	8-9n θέση*
Συνολική φορολογία (% επί των κερδών)	48,6	46,2	47,7	14-15n θέση**

Αναφέρεται στη φορολογία που πρέπει να καταβάλει μια ΜΜΕ σε ένα έτος συνοπολογίζοντας τα πρόσθετα διοικητικά κόστη που ενέχει η διαδικασία πληρωμής των φόρων. Περιλαμβάνονται έτσι ο αριθμός των φορολογικών καταβολών που πρέπει να πραγματοποιήσει η επιχείρηση, οι ώρες που πρέπει να δαπανήσει για προετοιμασία, συμπλήρωση εντύπων και διαδικασίες πληρωμών και τελικά το ποσοστό του κέρδους που πρέπει συνολικά να καταβάλει σε φορολογία.

* Μαζί με Βέλγιο

** Μαζί με Τσεχία

Πηγή: World Bank, Doing Business 2008, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

αποτελούν σημαντικό στοιχείο κόστους των ελληνικών επιχειρήσεων και το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής τους φορολογίας, καθώς ανέρχονται σε 32% επί των κερδών, ποσοστό που δεν απέχει πολύ από το μέσο όρο της ΕΕ-25 (30%). Συνολικά, η φορολογία για την μέση μικρομεσαία ελληνική επιχείρηση ανέρχεται σε 48,6% επί των κερδών της (47,7% στην ΕΕ-25 και 46,2% στον ΟΟΣΑ), επίδοση που κατατάσσει την Ελλάδα στην 14-15n θέση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-25.

Διασυννοριακές εμπορικές συναλλαγές

Οι διαδικασίες εισαγωγών / εξαγωγών εμπορευμάτων αποτελούν βασικό χαρακτηριστικό του επιχειρηματικού περιβάλλοντος μιας χώρας επηρεάζοντας μία από τις βασικότερες επιχειρηματικές λειτουργίες. Η γραφειοκρατία και τα κόστη που ενέχει η διαδικασία των εισαγωγών / εξαγωγών στην Ελλάδα, φέρνει τη χώρα στην 65n θέση (από σύνολο 178). Συγκριτικά με τις άλλες χώρες η Ελλάδα υστερεί κυρίως στους δείκτες της χρο-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16ε

Οι Αναλυτικές Επιδόσεις στον Τομέα «Διασυννοριακές Εμπορικές Συναλλαγές» (2007)

Διασυννοριακές εμπορικές συναλλαγές (65/178)	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	ΕΕ-25	Κατάταξη (ΕΕ-25)
Έγγραφα για εξαγωγές (αριθμός)	5,0	4,5	4,8	12-16n θέση
Χρόνος εξαγωγών (ημέρες)	20,0	9,8	12,4	21-23n θέση
Κόστος εξαγωγών (US\$ ανά container)	998	905	921	16n θέση
Έγγραφα για εισαγωγές (αριθμός)	6,0	5,0	5,5	15-18n θέση
Χρόνος εισαγωγών (ημέρες)	25,0	10,4	13,3	23-24n θέση
Κόστος εισαγωγών (US\$ ανά container)	1245,0	986,1	990,8	20n θέση

Περιλαμβάνονται όλα τα κόστη και οι επίσημες διαδικασίες που αφορούν την εισαγωγή / εξαγωγή ενός τυποποιημένου (για όλες τις χώρες) εμπορευματικού φορτίου, από την τελική εμπορική συμφωνία των δύο συμβαλλομένων έως την παραλαβή του φορτίου.

Πηγή: World Bank, Doing Business 2008, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

νικής διάρκειας των εισαγωγών και εξαγωγών και στο κόστος που απαιτείται. Έτσι, ενώ για τη μέση ευρωπαϊκή επιχείρηση απαιτούνται 12,4 μέρες και US\$921 για την εξαγωγή ενός container, στην Ελλάδα τα αντίστοιχα μεγέθη είναι 20 μέρες και US\$998. Περίπου τις ίδιες επιδόσεις καταγράφει η Ιταλία, ενώ από πλευράς χρόνου η καλύτερη επίδοση σημειώνεται στη Δανία (5 μέρες) και όσον αφορά στο κόστος στην Κίνα (στην Φιλανδία στην ΕΕ-25). Μεγάλη η χρονική διάρκεια και υψηλό επίσης το κόστος των εισαγωγών στην Ελλάδα: 25 ημέρες και US\$1.245, όταν κατά μέσο όρο στην ΕΕ-25 είναι 13 ημέρες και US\$991 αντίστοιχα. Οι καλύτερες επιδόσεις καταγράφονται σε Δανία και Εσθονία (5 ημέρες) και σε Φιλανδία (δαπανώνται συνολικά US\$420 για την εισαγωγή ενός container).

Εφαρμογή / τήρηση συμβολαίων

Η δικαστική διευθέτηση μιας διαμάχης που αφορά στη μη τήρηση μιας εμπορικής συμφωνίας στην Ελλάδα, αν και είναι μια εξαιρετικά χρονοβόρα διαδικασία, εντού-

τοις δεν είναι κοστοβόρα, καθώς ο σχετικός δείκτης κινείται σε επίπεδα κατώτερα του μέσου όρου του ΟΟΣΑ και της ΕΕ-25 (βλέπε Πίνακα 3.17ζ). Ο χρόνος που απαιτείται στην Ελλάδα για την εκδίκαση μιας υπόθεσης και την εφαρμογή της απόφασης ανέρχεται σε 819 ημέρες, ενώ στην ΕΕ-25 τα παραπάνω διεκπεραιώνονται σε 542 περίπου μέρες. Έτσι, η Ελλάδα στον τομέα αυτό έρχεται 21η σε κατάταξη στο σύνολο των ΕΕ-25, μπροστά μόνο από τις Τσεχία, Πολωνία, Ιταλία και Σλοβενία. Χαμηλή είναι η επίδοση της ελληνικής οικονομίας και στον δείκτη του αριθμού των διαδικασιών που απαιτούνται (στην Ελλάδα απαιτούνται 39 διαδικασίες, ενώ κατά μέσο όρο στην ΕΕ-25 χρειάζονται 32). Στην παγκόσμια κατάταξη (σύνολο 178 χωρών) η Ελλάδα έρχεται 87η, επίδοση που υποδεικνύει ότι παγκοσμίως η απονομή δικαιοσύνης διέπεται από έντονη γραφειοκρατία και ότι αρκετές χώρες δεν έχουν καταφέρει ακόμα να την αντιμετωπίσουν. Στην Ευρώπη, το καλό παράδειγμα δίνουν χώρες όπως η Ιρλανδία (20 διαδικασίες), η Λιθουανία (210 μέρες διεκπεραίωσης) και το Λουξεμβούργο (κόστος διεκπεραίωσης: 9% επί της οφειλής).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16ζ

Οι Αναλυτικές Επιδόσεις στον Τομέα «Εφαρμογή / Τήρηση Συμβολαίων» (2007)

Εφαρμογή / τήρηση συμβολαίων (87/178)	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	ΕΕ-25	Κατάταξη (ΕΕ-25)
Διαδικασίες (αριθμός)	39	31,3	31,7	22-23η θέση
Χρόνος (ημέρες)	819	443,3	541,6	21η θέση
Κόστος (% οφειλής)	14,4	17,7	19,3	8η θέση

Ο βαθμός δυσκολίας στην τήρηση εφαρμογής εμπορικών συμφωνιών, που μετράται βάσει του αριθμού των απαιτούμενων ενεργειών (και του αντίστοιχου χρόνου και κόστους) για την επίλυση με νομικά μέσα κάποιας συμβολαιακής διαφωνίας (από τη στιγμή της προσφυγής έως την αποπληρωμή).

Πηγή: World Bank, Doing Business 2008, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Κλείσιμο επιχείρησης

Στον τομέα αυτό η Ελλάδα καταλαμβάνει την καλύτερη θέση σε σχέση με τους υπόλοιπους τομείς (38η θέση από 178). Στην Ελλάδα, οι διαδικασίες που απαιτούνται για το κλείσιμο μιας επιχείρησης ολοκληρώνονται σε δυο χρόνια, όσο δηλαδή περίπου και στην ΕΕ-25, ενώ το κόστος ανέρχεται στο 9,0% περίπου της αξίας της επιχείρησης (10,8% στην ΕΕ-25 και 7,5% στον ΟΟΣΑ). Οι καλύτερες επιδόσεις σε ευρωπαϊκό

επίπεδο καταγράφονται στην Ιρλανδία (5 μήνες) και όσον αφορά το κόστος στις Βέλγιο, Φιλανδία, Δανία και Ολλανδία (4% της αξίας της επιχείρησης). Στον βαθμό ανάκτησης των οφειλών της πτώχευσης η επίδοση της χώρας δεν είναι εξίσου καλή: 44,8% της οφειλής ανακτούν οι Έλληνες μέτοχοι, ενώ στην ΕΕ-25 το αντίστοιχο μερίδιο είναι 57,2% (74,1% στον ΟΟΣΑ). Η βέλτιστη επίδοση σε αυτό το δείκτη (σε ευρωπαϊκό επίπεδο) είναι της Φιλανδίας (88,2%) και η χειρίστη της Τσεχίας (21,3%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16η

Οι Αναλυτικές Επιδόσεις στον Τομέα «Κλείσιμο επιχείρησης» (2007)

Κλείσιμο επιχείρησης (38/178)	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	ΕΕ-25	Κατάταξη (ΕΕ-25)
Χρόνος (χρόνια)	2,0	1,3	2,1	13-18η θέση
Κόστος (% της αξίας της εγκατάστασης)	9,0	7,5	10,8	9-14η θέση
Βαθμός ανάκτησης οφειλών (% οφειλής)	44,8	74,1	57,2	17η θέση

Χρόνος και κόστος για την πτώχευση, αλλά και βαθμός ανάκτησης οφειλών, που αναφέρεται στο ποσοστό που ο πιστωτής προς τον οποίο υπάρχει κάποιο χρέος ανακτά τελικά από την χρεοκοπημένη εταιρία.

Πηγή: World Bank, Doing Business 2008, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Συμπεράσματα

Η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας αποτελεί ένα ακόμα διεθνές μοντέλο αποτίμησης και συγκριτικής αξιολόγησης που αναδεικνύει τις υστερήσεις της Ελλάδας έναντι βασικών αλλιά και μελλοντικών ανταγωνιστών της. Η διεξαγωγή της επιχειρηματικής δραστηριότητας, το επιχειρείν δηλαδή στην Ελλάδα, συναντά ακόμα αρκετές δυσκολίες, καθώς οι επιδόσεις στους εξεταζόμενους τομείς είναι στις περισσότερες περιπτώσεις φτωχές. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει υψηλά επίπεδα γραφειοκρατίας και κόστη τα οποία υπερτερούν κατά πολύ των αντίστοιχων των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών και του ΟΟΣΑ. Επιπλέον, τα αποτελέσματα αυτά υποδηλώνουν για άλλη μια φορά ότι το εγχώριο περιβάλλον δημιουργεί αρκετά εμπόδια και προσκόμματα που πλήττουν την επιχειρηματικότητα και δεν ευνοούν την ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής επιχειρηματικής κοινότητας.

Ταυτόχρονα, πληθαίνουν οι ενδείξεις ότι άλλες χώρες ανταγωνιστικές ως προς την Ελλάδα, βελτιώνουν τις οικονομικές συνθήκες τους, δημιουργώντας ένα ελκυστικό περιβάλλον για επενδύσεις σε αυτές τις χώρες και όχι στην Ελλάδα. Είναι όμως επίσης φανερό ότι σε αρκετές από τις περιοχές που εξετάζονται στην έκθεση υπάρχουν πεδία όπου υιοθετώντας κάποια ορθολογικά μέτρα, μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντική και μετρήσιμη βελτίωση, επιτρέποντας καλύτερες κατατάξεις στο διεθνές περιβάλλον. Υπάρχουν διαδικασίες που είτε μπορούν να εξαλειφθούν, είτε να περιοριστεί το κόστος τους π.χ σε πεδία όπως η έναρξη ή και το κλείσιμο μιας επιχείρησης, αλλά και στην αγορά εργασίας, επιτρέποντας αποδοτικότερες συναλλαγές των επιχειρήσεων με το Κράτος.

Στην περυσινή έκθεση είχε επισημανθεί ότι σχεδόν το

85% όλων των μεταρρυθμίσεων που έχουν επιδείξει οι «άριστες» χώρες λαμβάνουν χώρα κατά τους πρώτους 15 μήνες από την εκλογή της κυβέρνησης. Συνεπώς η «νωπή λαϊκή εντολή» δίνει ώθηση σε ουσιαστικές αλλαγές που βελτιώνουν μεταξύ άλλων και το επιχειρείν και διευκολύνουν τη διεξαγωγή του. Το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα υπάρχει μία νέα κυβέρνηση η οποία προέκυψε από πολύ πρόσφατες εκλογές συνιστά μοναδική ευκαιρία για αλλαγές και τομείς οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν διαστάσεις της επιχειρηματικής δραστηριότητας και να αποτυπωθούν στις επόμενες εκθέσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Από την άλλη πλευρά, είναι μάλλον υπερβολικό να αναμένονται ριζικές αλλαγές και εκτεταμένες παρεμβάσεις σε όλο το εύρος των τομέων που παρουσιάζουν προβλήματα. Αντίθετα, πρέπει να προηγηθεί μια διαδικασία ιεράρχησης προτεραιοτήτων η οποία ορίζει το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθεί μια κυβέρνηση και τους τομείς όπου θα πρέπει σε πρώτη φάση να δραστηριοποιηθεί.

Η Παγκόσμια Τράπεζα πάντως επισημαίνει τα τέσσερα βήματα που οδηγούν σε επιτυχημένες μεταρρυθμίσεις και τα οποία αν και δείχνουν κοινότητα, έχουν την αξία τους: α) έμφαση καταρχάς σε απλές βελτιώσεις που δεν απαιτούν νομοθετικές αλλαγές, β) απάλειψη μη αναγκαίων διαδικασιών και ιδιαίτερα του αριθμού των φορέων με τους οποίους πρέπει να συνεννοηθεί ο κάθε επιχειρηματίας, ενδεχομένως για τα ίδια ζητήματα, γ) υιοθέτηση τυποποιημένων μορφών επικοινωνίας επιχειρήσεων – κράτους και εκτεταμένη δημοσιοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερο ρυθμιστικών πληροφοριών (π.χ. διαδικτυακές πολεοδομικές πληροφορίες) δ) αλλαγή του τρόπου υλοποίησης μιας διαδικασίας. Είναι σαφές ότι οι νέες τεχνολογίες και το Διαδίκτυο μπορούν να μεταβάλουν ριζικά το κόστος και να αμβλύνουν τη δυσарέσκεια κατά την εκτέλεση μιας συ-

ναίτηλαγής με το κράτος, χωρίς να χρειαστεί μάλιστα να μεταβληθεί το πνεύμα και η φιλοσοφία μιας διαδικασίας. Επιπροσθέτως περιορίζουν τις εστίες διαφθοράς και δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να απελευθερώσουν πόρους ώστε να διοχετευτούν σε πιο παραγωγικές δραστηριότητες, οδηγώντας έτσι σε βελτίωση της

ανταγωνιστικότητάς τους σε διεθνές επίπεδο. Συνεπώς απαιτούνται ακόμα περισσότερες ενέργειες από την πλευρά της δημόσιας πολιτικής σε κρίσιμες διαστάσεις του περιβάλλοντος ώστε να βελτιωθεί η διεθνής εικόνα της Ελλάδας και να κινηθεί ανοδικά και σε αυτήν τη διεθνή και αναγνωρίσιμη κατάταξη.

ΜΕΡΟΣ Β

Η Ελληνικές Επιχειρήσεις

IV. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

4.1 Διάρθρωση της Ελληνικής Οικονομίας και Μακροχρόνιες Τάσεις

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η εξέλιξη των βασικών διαρθρωτικών χαρακτηριστικών του πρωτογενούς (Γεωργία-Αλιεία), δευτερογενούς (Ορυχεία-Λατομεία, Μεταποίηση, Ηλεκτρισμός - Φυσικό Αέριο - Νερό, Κατασκευές) και τριτογενούς τομέα (Εμπόριο - Υπηρεσίες) της ελληνικής οικονομίας. Συγκεκριμένα, αναλύεται η μακροχρόνια, αλλά και η πιο πρόσφατη εξέλιξη της συμμετοχής των τριών τομέων στο σύνολο της ακαθάριστης αξίας παραγωγής και της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής, καθώς και στη συνολική απασχόληση. Τέλος, γίνεται αναφορά στη συμμετοχή των ελληνικών περιφερειών στην προστιθέμενη αξία του κάθε τομέα παραγωγής, καθώς και στο κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.

Οι εξελίξεις στην κλαδική διάρθρωση και οι τάσεις της οικονομίας σε μικροοικονομικό επίπεδο παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς επηρεάζουν την πορεία των μακροοικονομικών μεγεθών και το περιβάλλον μέσα στο οποίο ασκούνται η νομισματική και η δημοσιονομική πολιτική. Οι διαρθρωτικές αλλαγές στην Ελλάδα ξεκίνησαν από τη δεκαετία του '50 και φαίνεται ότι διαμόρφωσαν τη δομή της ελληνικής οικονομίας -τουλάχιστον σε επίπεδο βασικών τομέων- μέχρι σήμερα. Κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου 1970-1981 ήταν η σταδιακή μείωση του μεριδίου του γεωργικού τομέα στο συνολικό προϊόν, ενώ σημαντικό έδαφος κέρδισε η Μεταποίηση, καθώς και ο κλάδος της Ενέργειας, αν και το μερίδιό του στο ΑΕΠ είναι μικρό. Ο τομέας των υπηρεσιών, κυρίως το Εμπόριο και το Δημόσιο, αντιπροσώπευε την ίδια περίοδο πάνω από το 50% του ΑΕΠ. Κατά την ίδια περίοδο παρατηρήθηκε μικρή άνοδος της συμμετοχής του δημόσιου τομέα στο σύνολο. Τέλος, άνοδος παρατηρήθηκε στους τομείς των Τραπεζών-ασφαλειών και Λοιπών υπηρεσιών.

Με την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε. το 1981 και την άρση των περιορισμών στις εμπορικές συναλλαγές και στη διακίνηση των παραγωγικών συντελεστών, η αρχικά

κλειστή ελληνική οικονομία εισήλθε σε μια ευρύτερη αγορά αγαθών και υπηρεσιών και σε ένα περιβάλλον περισσότερο ανταγωνιστικό απ' ό,τι στο παρελθόν. Στο διάστημα που ακολούθησε περιορίστηκε η συμμετοχή της μεταποίησης στο σύνολο του ΑΕΠ και συνεχίστηκε η επέκταση του τομέα της δημόσιας διοίκησης και των κοινωνικών υπηρεσιών. Η μείωση του μεριδίου της μεταποίησης στο ΑΕΠ οφείλεται στο ότι περιορίστηκε η συμβολή των παραδοσιακών κλάδων, ιδιαίτερα του κλάδου της Κλωστοϋφαντουργίας, χωρίς αυτό να αντισταθμιστεί από την ανάπτυξη άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα έγινε περισσότερο εμφανής η επέκταση του τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα των Επιχειρηματικών Υπηρεσιών (δεκαετία του '90).

Οι εξελίξεις στη σύνθεση του προϊόντος επηρέασαν όπως είναι αναμενόμενο και την απασχόληση. Ο σταδιακός περιορισμός της σχετικής σημασίας του γεωργικού τομέα και της Μεταποίησης συνοδεύεται από μείωση των μεριδίων των τομέων αυτών και στην απασχόληση. Ειδικότερα στη Μεταποίηση, η μείωση της απασχόλησης συνδέεται με τη συρρίκνωση παραδοσιακών κλάδων που είναι εντάσεως εργασίας (Τρόφιμα-Ποτά, Κλωστοϋφαντουργία) και τη χρήση νέων μεθόδων παραγωγής. Στον τομέα των υπηρεσιών, εκτός από τη σημαντική άνοδο της απασχόλησης στη Δημόσια Διοίκηση είναι αξιοσημείωτη η άνοδος του ποσοστού των απασχολούμενων και στις Επιχειρηματικές Υπηρεσίες, ιδιαίτερα σε Εμπόριο, Ξενοδοχεία-Εστιατόρια και Λοιπές Υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα.

Στη συνέχεια πραγματοποιείται μια πιο λεπτομερής χαρτογράφηση των βασικών διαρθρωτικών τάσεων του πρωτογενούς (Γεωργία-Αλιεία), δευτερογενούς (Ορυχεία-Λατομεία, Μεταποίηση, Ηλεκτρισμός - Φυσικό Αέριο - Νερό, Κατασκευές) και τριτογενούς τομέα (Εμπόριο-Υπηρεσίες) της ελληνικής οικονομίας, έτσι όπως αυτή προκύπτει (α) από τη βάση δεδομένων του ΙΟΒΕ για τη μέτρηση και ανάλυση της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας και βασικών της κλάδων (για τις μακροχρόνιες τάσεις) και (β) από τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΣΥΕ (για την περίοδο 2000-2007).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1

Μερίδια Βασικών Μεταβλητών Τομέων στο Σύνολο της Ελληνικής Οικονομίας

	Ακαθ. Αξία Παραγωγής				Προστιθεμ. Αξία Παραγωγής				(μερίδια στο σύνολο %)		
	1970-1981		1982-1998		1999-2004		1970-1981		1982-1998		
	1970-1981	1982-1998	1999-2004	1982-1998	1999-2004	1970-1981	1982-1998	1999-2004	1970-1981	1982-1998	1999-2004
Σύνολο Οικονομίας (Άθροισμα Τομέων)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
AtB Προϊόντα γεωργίας, αλιείας, θήρας και δασοκομίας	11,6	9,3	5,7	8,6	5,9	40,8	27,3	18,5	40,8	27,3	18,5
C Προϊόντα ορυχείων και πλασμάτων	1,0	1,6	0,8	0,9	0,7	0,8	0,7	0,4	0,8	0,7	0,4
D Σύνολο μεταποίησης	23,2	20,8	14,9	11,9	10,5	11,7	9,8	6,5	11,7	9,8	6,5
DA Τρόφιμα – ποτά – καπνός	6,0	5,9	3,9	2,7	2,5	2,2	1,9	1,5	2,2	1,9	1,5
DB Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών και προϊόντων	4,5	3,8	1,6	2,2	1,5	3,0	2,5	0,9	3,0	2,5	0,9
DC Κατεργασία και δέψη δέρματος, παραγωγή δερμάτινων ειδών	0,5	0,4	0,1	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1
DD Κατεργασία ξύλου και παραγωγή προϊόντων ξύλου	0,4	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1
DE Παραγωγή χάρτου και προϊόντων του - εκδόσεις - εκτυπώσεις	0,9	0,7	0,6	0,5	0,3	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
DF Διύληση πετρελαίου	1,0	0,9	0,6	0,6	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
DG Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	2,2	2,7	1,9	1,2	0,7	0,7	0,6	0,4	0,7	0,6	0,4
DH Πλαστικές, ελαστικές ύλες και προϊόντα	0,8	0,8	0,5	0,5	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
DI Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	1,5	1,5	1,2	0,9	0,9	0,8	0,7	0,5	0,8	0,7	0,5
DJ Βασικά μέταλλα και μεταλλικά προϊόντα	3,2	3,0	3,1	1,4	1,0	1,1	0,9	0,7	1,1	0,9	0,7
DK Μηχανήματα και εξοπλισμός	0,4	0,4	0,5	0,2	0,1	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
DL Ηλεκτρικός εξοπλισμός και οπτικές συσκευές	1,3	1,3	1,2	0,5	0,4	0,6	0,4	0,3	0,6	0,4	0,3
DM Εξοπλισμός μεταφορών	0,9	0,8	0,5	0,6	0,3	0,9	0,8	0,4	0,9	0,8	0,4
DN Λοιπά μεταποιημένα προϊόντα μ.α.κ	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2
E Ηλεκτρική ενέργεια φυσικό αέριο και νερό	1,6	2,3	2,0	4,1	4,7	0,9	1,1	1,1	0,9	1,1	1,1
F Κατασκευαστικές εργασίες	10,2	8,5	10,5	5,3	5,3	9,8	7,8	8,4	9,8	7,8	8,4
G Υπηρεσίες ναυτιλίας και λιμανικού εμπορίου	13,4	13,3	13,8	12,2	11,9	9,3	14,5	17,1	9,3	14,5	17,1
I Υπηρεσίες μεταφορών, αποθήκευσης και επικοινωνιών	6,7	6,3	8,4	10,4	16,3	8,3	7,8	7,7	8,3	7,8	7,7
JtK Υπηρεσίες χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, Υπηρεσίες που αφορούν ακίνητα, Υπηρεσίες ενοικίασης και επιχειρηματικές υπηρεσίες	13,8	14,7	16,7	21,8	26,8	3,1	5,9	10,0	3,1	5,9	10,0
L Υπηρεσίες δημόσιας διοίκησης, άμυνας και υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης	6,1	7,3	7,9	5,9	4,2	5,4	6,5	6,0	5,4	6,5	6,0
MtN Υπηρεσίες εκπαίδευσης, Υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες	6,0	7,5	8,2	7,9	5,8	6,7	9,9	12,8	6,7	9,9	12,8
HtO Ξενοδοχεία, Εστιατόρια, Άλλες υπηρεσίες υπέρ του κοινωνικού και ατομικού χαρακτήρα	6,5	8,3	11,2	7,6	7,8	3,1	8,7	11,5	3,1	8,7	11,5

Πηγή: Μ. Βαρσιτιάδης και Α. Λαπατίνας, «Η βάση δεδομένων του ΙΟΒΕ για τη μέτρηση και ανάπτυξη της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας και των βασικών της κλάδων», ΙΟΒΕ, Μάρτιος 2008

4.1.1 Πρωτογενής Τομέας

Ο πρωτογενής τομέας αναφέρεται στο σύνολο του αγροτικού τομέα (Γεωργία, θήρα, Δασοκομία) και την

Αλιεία. Το μερίδιο της ακαθάριστης αξίας παραγωγής του στο σύνολο της οικονομίας περιορίζεται σταθερά από το 1970 έως σήμερα, με αποτέλεσμα ενώ τη δεκαετία του '70 κατείχε το 12% περίπου, σήμερα να εκτι-

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2

Σύνθεση Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας σε Βασικές Τιμές κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

(σε σταθερές τιμές, ετήσιες % μεταβολές)

Τρέχουσες τιμές (% συμμετοχή)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ							
	2000	2001*	2002*	2003*	2004*	2005*	2006*	2007*
Πρωτογενής Τομέας	6,6%	5,8%	5,7%	5,4%	4,7%	4,3%	3,7%	3,6%
Γεωργία, θήρα και δασοκομία	6,1%	5,3%	5,1%	4,9%	4,2%	3,9%	3,3%	3,2%
Αλιεία	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%
Δευτερογενής Τομέας	21,0%	23,0%	22,3%	22,6%	21,9%	22,2%	24,2%	23,1%
Ορυχεία και λατομεία	0,6%	0,6%	0,8%	0,6%	0,7%	0,6%	0,5%	0,5%
Μεταποίηση	11,1%	12,5%	12,0%	12,0%	11,5%	12,5%	13,2%	12,4%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	2,2%	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%	2,0%	2,0%	1,9%
Κατασκευές	7,0%	7,8%	7,4%	7,9%	7,7%	7,2%	8,6%	8,3%
Τριτογενής Τομέας	72,5%	71,2%	72,0%	71,9%	73,4%	73,5%	72,0%	73,3%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο : επισκευές οχημάτων και ειδών νοικοκυριού	14,8%	14,4%	14,5%	14,4%	14,6%	14,5%	14,4%	14,3%
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	7,5%	8,2%	8,4%	8,2%	7,9%	8,0%	7,8%	7,7%
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	7,8%	7,6%	7,4%	7,8%	8,9%	8,5%	7,9%	8,6%
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	5,5%	4,1%	3,4%	3,7%	3,5%	3,9%	4,1%	4,1%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες	15,1%	14,9%	15,1%	14,8%	14,6%	14,5%	14,2%	14,7%
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	8,3%	8,3%	8,6%	8,1%	8,7%	8,5%	8,3%	8,3%
Εκπαίδευση	5,1%	5,0%	5,4%	5,8%	5,7%	5,6%	5,6%	5,7%
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	3,7%	4,3%	4,2%	4,3%	4,0%	4,5%	4,6%	4,7%
Άλλες υπηρεσίες υπέρ του κοινωνικού συνόλου	4,0%	3,8%	4,2%	4,2%	4,6%	4,8%	4,5%	4,4%
Ίδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,8%
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*προσωρινά στοιχεία

Σημείωση: Τα στοιχεία προέκυψαν μετά την αναθεώρηση του έτους βάσης, σύμφωνα με τον κανονισμό 2223/96 (ESA95)

Πηγή: ΕΣΥΕ

μάται σε επίπεδο κοντά στο 5%. Η μείωση της συμμετοχής του τομέα συνδέεται κυρίως με τη συρρίκνωση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, που αντιπροσωπεύουν άλληλωστε και το μεγαλύτερο τμήμα του. Αντίθετα η αλιεία διατηρεί σταθερό -αν και χαμηλό- το μερίδιό της στο σύνολο της ακαθάριστης αξίας παραγωγής της χώρας. Αντίστοιχη πτωτική πορεία εμφανίζει και η συμβολή του τομέα στην συνολική απασχόληση: την περίοδο 1970-1981 το μερίδιο του τομέα στο σύνολο της απασχόλησης ήταν στο 41%, ποσοστό που υποχώρησε σε 27% κατά μέσο όρο την περίοδο 1982-1998 για να υποχωρήσει κι άλλο την εξαετία 1999-2004, σε 18,5%. Σχεδόν στο σύνολό τους οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα εργάζονται στη γεωργία και την κτηνοτροφία, ενώ σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, στην πλειονότητά τους είναι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό.

Στις πιο πρόσφατες εξελίξεις και συγκεκριμένα από το 2000 έως σήμερα, το ποσοστό συμμετοχής του πρωτογενή τομέα στο ΑΕΠ έχει μειωθεί κατά 45%: το 2000 αποτελούσε το 6,6% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του συνόλου και σήμερα δεν ξεπερνά το 3,6% (ή 5% της ακαθάριστης αξίας παραγωγής). Σε αυτή την περίοδο, ιδιαίτερα σημαντική χρονιά ήταν το 2006, κατά την οποία το μερίδιο συμμετοχής του πρωτογενούς τομέα στο ΑΕΠ υποχώρησε κατά 0,6 της εκατοστιαίας μονάδας στο 3,7%. Από τους επιμέρους κλάδους, η Γεωργία και η Κτηνοτροφία, που όπως αναφέρθηκε αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο τμήμα του τομέα, παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη υποχώρηση: το ποσοστό συμμετοχής της γεωργίας και της κτηνοτροφίας περιορίζεται συνολικά στο ήμισυ αυτού το 2000, φθάνοντας από 6,1% το 2000 σε 3,2% το 2007. Το ποσοστό συμμετοχής του κλάδου της Αλιείας στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ωστόσο, δεν παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις και κατά μέσο όρο παραμένει σταθερό στο 0,5%. Ο αριθμός των απασχολούμενων του πρωτογενή τομέα περιορίζεται περαιτέρω το 2007 σε σχέση με το 2006, φθάνοντας έτσι το 11,5% του συνόλου των απασχολούμενων (από 12% το 2006).

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι ο πρωτογενής τομέας της χώρας βρίσκεται σε φάση συρρίκνωσης τα τελευταία χρόνια, γεγονός που επιβεβαιώνει την ανάγκη να ληφθούν νέες, καινοτόμες πρωτοβουλίες, ιδίως στον αγροτικό τομέα ο οποίος και πάσχει περισσότερο, με στόχο να ενισχυθεί η ανταγωνιστική θέση της χώρας και στο εξωτερικό, περιορίζοντας ταυτόχρονα και το μεγάλο βαθμό εξάρτησης από τις κοινοτικές επιδοτήσεις. Με τη θέσπιση νέων μέτρων και τον εκσυγχρονισμό

της παραγωγής με νέες, εναλλακτικές μεθόδους καλλιέργειας, όπως οι βιολογικές καλλιέργειες και την ανάπτυξη της παραγωγής πρώτων υλών για βιοκαύσιμα, υπάρχουν περιθώρια ανάκαμψης στην αγροτική παραγωγή της Ελλάδας.

4.1.2 Δευτερογενής Τομέας

Μακροχρόνιες Τάσεις

Ο δευτερογενής τομέας της οικονομίας περιλαμβάνει τους τομείς της βιομηχανίας, όπου εντάσσεται η Μεταποίηση, τα Ορυχεία-Λατομεία, η Παραγωγή Ηλεκτρισμού- Φυσικού Αερίου-Νερού, καθώς και οι Κατασκευές. Η συμβολή του τομέα στη συνολική ακαθάριστη αξία παραγωγής της οικονομίας σταδιακά μειώνεται την περίοδο 1970-2004. Πιο αναλυτικά, για τους επιμέρους κλάδους του δευτερογενούς τομέα, από τον Πίνακα 4.1 προκύπτουν τα εξής:

Τη δεκαετία του '70 η **Μεταποίηση** συνεισφέρει κατά μέσο όρο το 23% περίπου της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του συνόλου της οικονομίας, ποσοστό που υποχωρεί σημαντικά τα επόμενα χρόνια (21% κατά μέσο όρο την περίοδο 1982-1998), για να διαμορφωθεί σε 15% την περίοδο 1999-2004. Αρνητική είναι και η τάση της απασχόλησης την υπό εξέταση περίοδο, σύμφωνα με τα στοιχεία της βάσης δεδομένων του ΙΟΒΕ. Ενώ το μερίδιο στο σύνολο ήταν κοντά στο 12% τη δεκαετία του '70 (το δεύτερο μεγαλύτερο μετά τον πρωτογενή τομέα), το 2004 μόλις που προσέγγιζε το 6%.

Στους επιμέρους κλάδους της μεταποίησης, τα Τρόφιμα-Ποτά συνεισφέρουν το μεγαλύτερο μέρος της ακαθάριστης αξίας της παραγωγής την περίοδο 1970-2004 και ακολουθούν οι κλάδοι των Βασικών μετάλλων και των Χημικών. Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι διαχρονικά, την υπό εξέταση περίοδο, η συμμετοχή αυτών των κλάδων στο σύνολο της ακαθάριστης αξίας υποχωρεί. Μεγάλη τάση μείωσης παρατηρείται στα Τρόφιμα-Ποτά, ενώ ακόμη μεγαλύτερη συρρίκνωση καταγράφει ο κλάδος της Κλωστοϋφαντουργίας. Εξάλλου από το 1982 μέχρι το 2004 ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της ακαθάριστης αξίας παραγωγής της Κλωστοϋφαντουργίας ήταν αρνητικός. Αρνητική ήταν και η μεταβολή της ακαθάριστης αξίας παραγωγής του κλάδου των Δερμάτινων ειδών την ίδια περίοδο, με χαμηλή ωστόσο συμμετοχή στο σύνολο της ακαθάριστης αξίας παραγωγής της οικονομίας. Η Βασική μεταλλουργία, ο δεύτερος μεγαλύτερος σε όρους προστιθέμενης αξίας κλά-

δος της μεταποίησης, παρουσιάζει έντονη μεταβλητότητα στην εξέλιξη της ακαθάριστης αξίας παραγωγής του: ενώ στις περιόδους 1970-1981 και 1999-2004 καταγράφονται ρυθμοί αύξησης που ξεπερνούν κατά μέσο όρο το 8,0%, στην ενδιάμεση περίοδο η μέση ετήσια αύξηση της ακαθάριστης αξίας παραγωγής του κλάδου ήταν μόλις 1,0%.

Ο τομέας **Ορυχεία-Λατομεία** συνεισέφερε τη δεκαετία του '70 κατά μέσο όρο το 1,0% της συνολικής ακαθάριστης αξίας παραγωγής της οικονομίας. Την περίοδο αυτή ο ρυθμός αύξησης της ακαθάριστης αξίας ήταν της τάξης του 9,5% κατά μέσο όρο (σε σταθερές τιμές 1970). Από το 1982 μέχρι σήμερα η τάση είναι αρνητική, ο τομέας συρρικνώνεται συνεχώς και το 2004 η συνεισφορά του στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας ήταν κάτω του 1,0%. Αρνητική όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.1 είναι και η τάση στην απασχόληση του τομέα.

Ο τομέας παραγωγής **Ηλεκτρισμού – Φυσικού Αερίου – Νερού** αναπτύχθηκε κυρίως μετά το 1981 με ρυθμούς αύξησης της ακαθάριστης αξίας παραγωγής κοντά στο 4,0% κατά μέσο όρο (1982-1998). Την περίοδο μετά την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ ωστόσο, οι ρυθμοί υποχωρούν σημαντικά (στο 2% κατά μέσο όρο μέχρι το 2004), ενώ μειώνεται σημαντικά και η απασχόληση στον κλάδο.

Ο κλάδος των **Κατασκευών** αποτελεί βασικό τομέα της

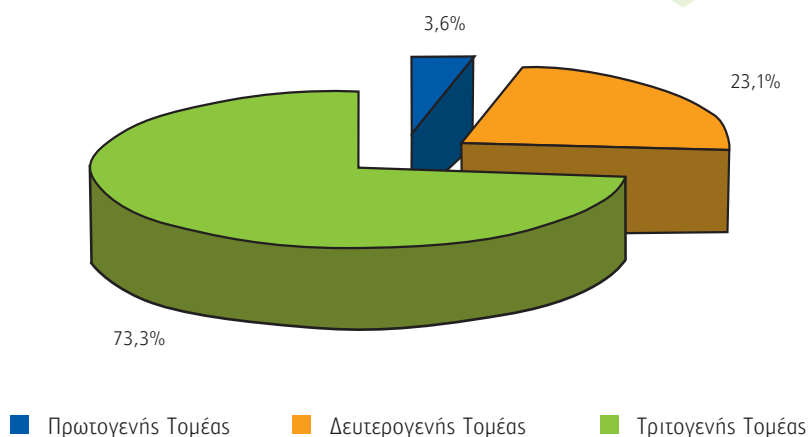
ελληνικής οικονομίας με μεγάλη ανάπτυξη, κυρίως τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα μετά το 2000. Η πορεία του συνδέθηκε άμεσα με τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων και την ανάγκη ανάπτυξης υποδομών, ενώ στην εξέλιξη του συνέβαλε καθοριστικά και η απορρόφηση κοινοτικών κονδυλίων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της βάσης δεδομένων του ΙΟΒΕ, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της ακαθάριστης αξίας παραγωγής του τομέα την περίοδο 1999-2004 άγγιξε το 6,0% (2,0% την περίοδο 1970-1981 και 4,0% την περίοδο 1982-1998), συμμετέχοντας έτσι κατά 10,0% περίπου κατά μέσο όρο στη συνολική ακαθάριστη αξία παραγωγής της οικονομίας. Σε ό,τι αφορά την απασχόληση του τομέα, η οποία αντιπροσωπεύει καθ' όλη την περίοδο 1970-2004 περίπου το 8,0% της συνολικής, παρατηρείται μείωση την περίοδο 1982-1998 (-0,3% ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής), η οποία όμως δεν συνεχίστηκε μετά το 1998 (την περίοδο 1999-2004 ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης του τομέα ήταν +3,0%).

Τελευταίες Εξελίξεις

Στην πιο πρόσφατη περίοδο 2000-2007, η συμβολή του δευτερογενούς τομέα στο σύνολο της προστιθέμενης αξίας της ελληνικής οικονομίας έχει αυξηθεί στο 23,1% (Πίνακας 4.2). Το 2006, ο δευτερογενής τομέας είχε φθάσει στο υψηλότερο ποσοστό της υπό εξέταση

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1

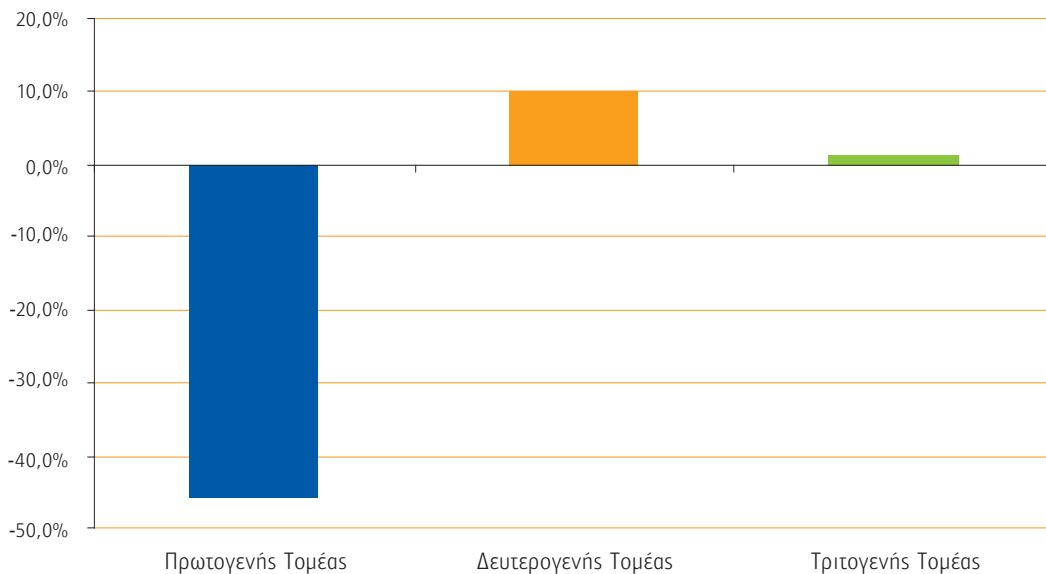
Συμμετοχή των Τομέων στο Σύνολο της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (2007)

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2

Εξέλιξη του Ποσοστού του Εργατικού Δυναμικού στο Σύνολο του Πληθυσμού και του Ποσοστού των Ανέργων στο Σύνολο του Εργατικού Δυναμικού

Πηγή: ΕΣΥΕ

περιόδου, αφού συνιστούσε το 24,2% του συνόλου της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Εξάλλου, το ποσοστό συμμετοχής της απασχόλησης στο δευτερογενή τομέα είναι αρκετά υψηλό, φθάνοντας το 22,5% το 2007, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της ΕΣΥΕ. Έτσι, ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει την υψηλότερη άνοδο σε όρους απασχόλησης το 2007, η οποία φθάνει το 3,3%. Η Μεταποίηση παραμένει η σημαντικότερη κληδική ομάδα του δευτερογενούς τομέα σε όρους απασχόλησης και αξίας παραγωγής, ενώ οι Κατασκευές ακολουθούν. Αναλυτικότερα:

Την περίοδο 2000-2005 το **σύνολο της Βιομηχανίας**, συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας, συνεισφέρει το 64,6% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής του δευτερογενούς τομέα. Το ποσοστό αυτό για το 2007 αντιστοιχεί στο 14,8% του συνόλου της οικονομίας, έχοντας ωστόσο υποχωρήσει σε σχέση με το αντίστοιχο του 2006, όταν έφθανε το 15,7%. Εξάλλου, το 2006 το ποσοστό αυτό κατέγραφε και την υψηλότερη τιμή στη συμμετοχή του στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία για την περίοδο 2000-2007. Η απασχόληση στον συγκεκριμένο τομέα ωστόσο περιορίζεται τα τε-

λευταία έτη, κυρίως ως απόρροια της μείωσης του αριθμού των αυτοαπασχολούμενων χωρίς προσωπικό.

Η **Μεταποίηση** συνεισφέρει κατά μέσο όρο το 82% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής του δευτερογενούς τομέα, πλην των κατασκευών, ποσοστό που αντιστοιχεί κατά μέσο όρο στο 12% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του συνόλου της οικονομίας. Το 2007 το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται στο 12,4%, σχεδόν μια ποσοστιαία μονάδα χαμηλότερα από το 2006. Η εικόνα της μεταποιητικής δραστηριότητας παρουσιάζεται αναλυτικότερα σε επόμενη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου.

Τα **Ορυχεία – Λατομεία** το 2007 κατέχουν το 0,5% της συνολικής ακαθάριστης αξίας παραγωγής του συνόλου της οικονομίας και μόλις το 2,1% του συνόλου του δευτερογενούς τομέα. Εξάλλου, σε σχέση με το 2006, η εικόνα στο συγκεκριμένο κλάδο σε ό,τι αφορά την ακαθάριστη αξία της παραγωγής δεν έχει διαφοροποιηθεί. Ο τομέας παραγωγής **Ηλεκτρισμού - Φυσικού Αερίου και Νερού** αντιπροσωπεύει το 2007 το 1,9% του συνόλου της ακαθάριστης αξίας παραγωγής της χώρας,

ποσοστό σχεδόν σταθερό σε σχέση με το 2006 (2%), ενώ στο σύνολο του δευτερογενούς τομέα καλύπτει το 8,3% της ακαθάριστης αξίας παραγωγής.

Ο κλάδος των **Κατασκευών**, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αποτελεί έναν από τους βασικότερους τομείς της ελληνικής οικονομίας με μεγάλη ανάπτυξη, κυρίως μετά το 2000. Στην ανοδική πορεία του κλάδου συνέβαλλε καθοριστικά η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 και η παρακείμενη ανάγκη ανάπτυξης υποδομών, εξέλιξη η οποία ωστόσο ενισχύθηκε σημαντικά από τις επιδοτήσεις μέσω κοινοτικών κονδυλίων. Έτσι, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΣΥΕ, την περίοδο 2000-2007 η συμβολή του τομέα στο σύνολο της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής έχει αυξηθεί σημαντικά, ξεκινώντας από 7% το 2000 και φθάνοντας σταδιακά το 8,3% το 2007. Το 2006 μάλιστα, το ποσοστό συμβολής του τομέα των κατασκευών στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία έφθασε στο 8,6%, το μέγιστο της υπό εξέταση περιόδου. Η πλειοψηφία των εργαζομένων στις κατασκευές είναι μισθωτοί και η αμέσως επόμενη μεγαλύτερη κατηγορία είναι οι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό (κυρίως τεχνίτες). Ο κλάδος των Κατασκευών, ο οποίος απασχολεί το 8% των εργαζομένων, παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση στην απασχόληση σε σχέση με το 2006, η οποία φθάνει σχεδόν το 9%.

4.1.3 Τριτογενής Τομέας

Ο τριτογενής τομέας αποτελεί τα τελευταία χρόνια το σημαντικότερο τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, διευρύνοντας συνεχώς τη συνεισφορά του στη συνολική ακαθάριστη αξία παραγωγής. Η σταδιακή στροφή της οικονομίας προς τους τομείς των υπηρεσιών είναι άλληλωση μια τάση η οποία λαμβάνει χώρα σε όλες τις ανεπτυγμένες οικονομίες του κόσμου, με ιδιαίτερη ένταση σε ορισμένες από αυτές. Σύμφωνα με τα τελευταία εθνικολογιστικά στοιχεία, ο τριτογενής τομέας το 2007 συνεισφέρει κατά μέσο όρο το 73,3% της συνολικής αξίας παραγωγής (2006: 72%). Αποτελεί επίσης το βασικότερο εργοδότη της οικονομίας, αφού κατά μέσο όρο την περίοδο 2000-2007 απασχολεί το 63% του συνόλου της απασχόλησης, ενώ είναι εμφανής και εδώ η έντονα ανοδική τάση διαχρονικά (τη δεκαετία 1970-1981 το μερίδιο της απασχόλησης στο σύνολο ήταν 36% κατά μέσο και την περίοδο 1982-1998 ήταν 53,3%). Τα τελευταία χρόνια οι εργαζόμενοι στον τομέα είναι στην πλειονότητά τους μισθωτοί, ενώ σημαντικό μερίδιο κατέχουν και οι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό.

Ο κλάδος του **Εμπορίου (Υπηρεσίες χονδρικού και λιανικού**

νικού εμπορίου) αποτελεί τον σημαντικότερο κλάδο στον τομέα των υπηρεσιών. Καθ' όλη την περίοδο 1970-2004 κατέχει μερίδιο κατά μέσο όρο περίπου 13,5% της συνολικής ακαθάριστης αξίας παραγωγής, ενώ το μερίδιο στη συνολική απασχόληση την ίδια περίοδο διευρύνεται συνεχώς (από 9,3% την περίοδο 1970-1981, σε 14,5% την περίοδο 1982-1998 και 17,1% την εξαετία 1999-2004). Το 2007, ο τομέας κατέχει μερίδιο περί το 14,3% του συνόλου της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής, ποσοστό το οποίο είναι σχετικά σταθερό για την περίοδο 2000-2007. Εξάλλου, στο σύνολο της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής του τριτογενούς τομέα, το εμπόριο αντιπροσωπεύει περίπου το 20% (2000-2007). Όσον αφορά στη διάρθρωση της απασχόλησης την πιο πρόσφατη περίοδο (2000-2007), στο λιανικό εμπόριο απασχολείται κατά μέσο όρο περίπου το 11% του συνόλου των εργαζομένων στη χώρα, με ένα μεγάλο ποσοστό να είναι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό. Στο μεγάλο αριθμό των αυτοαπασχολούμενων παίζει ρόλο το μέγεθος των επιχειρήσεων, καθώς στο λιανικό εμπόριο δραστηριοποιούνται πολλές μικρές επιχειρήσεις (καταστήματα) χωρίς προσωπικό.

Οι τομείς των υπολοίπων Υπηρεσιών (ιδιαίτερα των **Χρηματοπιστωτικών** και των **Επιχειρηματικών**) είναι επίσης σημαντικοί, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια κατά τα οποία επικρατεί η μακροοικονομική σταθερότητα που εξασφάλισε η ένταξη στην ΟΝΕ καθώς και η απελευθέρωση της αγοράς πίστης, μέσω της ενσωμάτωσης στην εθνική νομοθεσία των σχετικών Ευρωπαϊκών οδηγιών. Το μερίδιό τους στο σύνολο της ακαθάριστης αξίας παραγωγής διευρύνεται συνεχώς την περίοδο 1970-2004, ενώ έντονα ανοδικά κινείται διαχρονικά και το μερίδιο της απασχόλησής τους στο σύνολο (Πίνακας 4.1). Την περίοδο 2000-2007 ο τριτογενής τομέας (πλην του Εμπορίου) συνεισέφερε κατά μέσο όρο το 58% του συνόλου της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας παραγωγής της οικονομίας, ενώ το 2007 το ποσοστό αυτό ήταν 59%. Σε κλαδικό επίπεδο το 2007, πέντε στους οκτώ κλάδους των υπηρεσιών σημείωσαν αύξηση του μεριδίου τους στο σύνολο έναντι του 2006 και ειδικότερα οι κλάδοι Μεταφορών – Αποθηκείσεων και Επικοινωνιών (8,6% από 7,9%), Διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (14,7% από 14,2%), Εκπαίδευσης (5,7% από 5,6%) και Υγείας και κοινωνικής μέριμνας (4,7% από 4,6%). Σταθερά ωστόσο παρέμειναν τα ποσοστά της συμμετοχής στην ακαθάριστη αξία προστιθέμενης παραγωγής στους κλάδους Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, Δημόσια διοίκηση - άμυνα και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση και Ιδιωτικά νοικοκυριά

που απασχολούν οικιακό προσωπικό. Στους υπόλοιπους κλάδους (Ξενοδοχεία – Εστιατόρια και Άλλες υπηρεσίες υπέρ του κοινωνικού συνόλου), τα ποσοστά συμμετοχής περιορίστηκαν. Σε όρους απασχόλησης στο σύνολο των κλάδων, το μερίδιο των απασχολούμενων κατά μέσο όρο την περίοδο 1998-2007 βρίσκεται περί το 50%. Η μεγάλη πλειονότητα των εργαζομένων στον τομέα είναι μισθωτοί, ενώ υψηλό είναι το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων με και χωρίς προσωπικό.

4.1.4 Περιφερειακή Ανάλυση ΑΕΠ με Βάση τους Τομείς της Οικονομίας

Από τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ για την περιφερειακή ανάλυση των τομέων της οικονομίας για το 2006, προκύπτει ότι η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία αυξήθηκε κατά 6,8% στο σύνολο της χώρας, με την υψηλότερη αύξηση να σημειώνεται στις περιφέρειες της Πελοποννήσου και της Αττικής και τη χαμηλότερη

στην Κρήτη. Συγκεκριμένα, στον πρωτογενή τομέα τη μεγαλύτερη μείωση παρουσίασε το 2006 η περιφέρεια της Θεσσαλίας. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του δευτερογενούς τομέα το 2006 παρουσίασε άνοδο στο Νότιο Αιγαίο και την Αττική. Στον τριτογενή τομέα ωστόσο, η μεγαλύτερη αύξηση σημειώθηκε στην περιφέρεια Αττικής.

Η διάρθρωση της συμμετοχής των περιφερειών στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία δεν εκπλησσει. Στον πρωτογενή τομέα, το μεγαλύτερο μερίδιο το 2006 κατέχει η Κεντρική Μακεδονία με 19%, η Θεσσαλία με 12,6% και η Δυτική Ελλάδα με 11%. Στο δευτερογενή τομέα, το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η Αττική με 34% και ακολουθεί η Κεντρική Μακεδονία με 18,3%. Τέλος, στον τριτογενή τομέα, οι περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας κατέχουν το 68,9% της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (Πίνακας 4.3).

Σε ό,τι αφορά το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, αυτό πα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3

Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά Τομέα Παραγωγής Συμμετοχή Περιφέρειας στο Σύνολο της Χώρας κατά Τομέα

Περιφέρειες	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά τομέα παραγωγής					
	Πρωτογενής Τομέας		Δευτερογενής Τομέας		Τριτογενής Τομέας	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Αν. Μακεδονία & Θράκη	7,80%	7,70%	4,30%	4,20%	3,20%	3,10%
Κεντρική Μακεδονία	19,20%	19,00%	18,40%	18,30%	12,30%	12,30%
Δυτική Μακεδονία	3,40%	3,40%	4,10%	4,00%	1,50%	1,40%
Θεσσαλία	12,80%	12,60%	6,70%	6,50%	4,20%	4,10%
Ήπειρος	4,10%	4,20%	2,20%	2,20%	2,10%	2,10%
Ιόνια Νησιά	2,10%	2,10%	0,90%	0,90%	1,70%	1,70%
Δυτική Ελλάδα	11,00%	11,00%	3,90%	3,80%	3,70%	3,70%
Στερεά Ελλάδα	10,60%	10,60%	12,60%	12,10%	2,80%	2,80%
Πελοπόννησος	9,50%	9,50%	8,50%	8,50%	3,30%	3,30%
Αττική	4,90%	5,30%	33,00%	34,00%	56,20%	56,60%
Βόρειο Αιγαίο	2,80%	3,00%	0,90%	0,90%	1,30%	1,30%
Νότιο Αιγαίο	1,90%	2,00%	1,90%	2,00%	3,00%	2,90%
Κρήτη	9,90%	9,80%	2,90%	2,70%	4,80%	4,70%
Σύνολο χώρας	4,30%	3,70%	22,20%	24,20%	73,50%	72,00%

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4

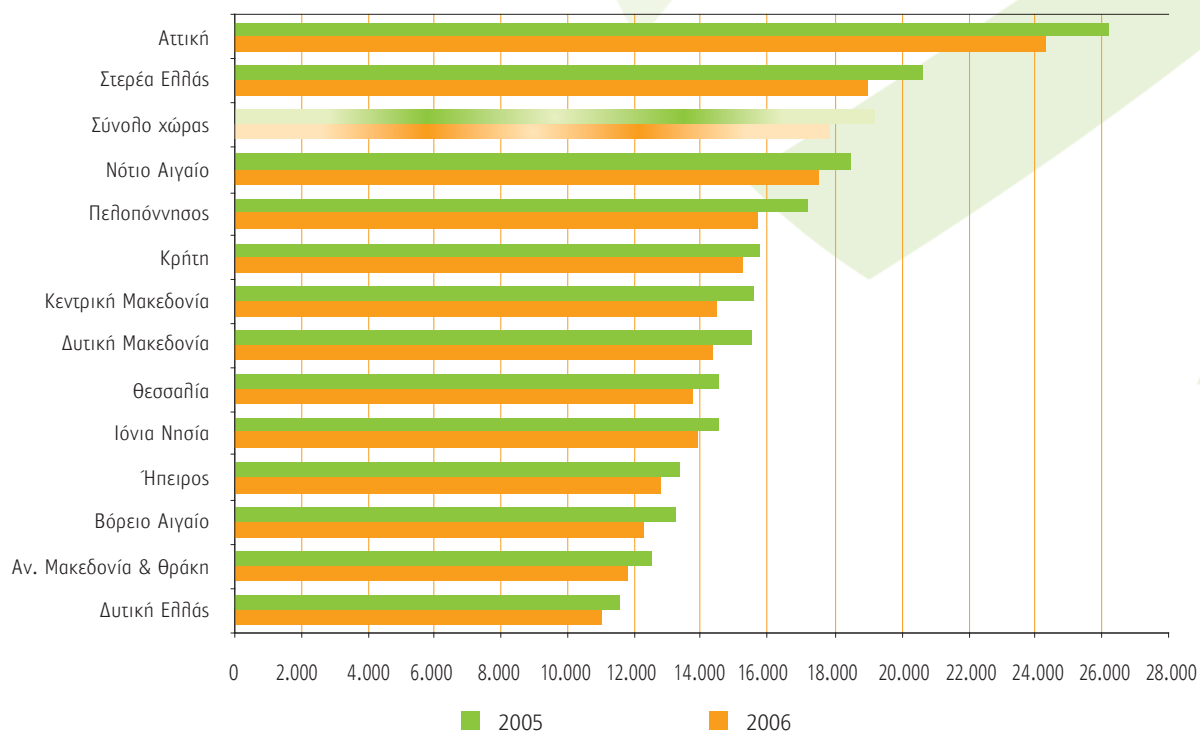
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν Συμμετοχή Περιφέρειας στο Σύνολο της Χώρας κατά Έτος

Περιφέρειες	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν		
	2004	2005	2006
Αν. Μακεδονία & Θράκη	3,80%	3,60%	3,50%
Κεντρική Μακεδονία	14,10%	13,90%	14,00%
Δυτική Μακεδονία	2,10%	2,10%	2,10%
Θεσσαλία	5,20%	5,10%	5,00%
Ήπειρος	2,40%	2,20%	2,20%
Ιόνια Νησιά	1,60%	1,60%	1,50%
Δυτική Ελλάδα	4,20%	4,00%	4,00%
Στερέα Ελλάδα	5,50%	5,30%	5,40%
Πελοπόννησος	4,50%	4,70%	4,80%
Αττική	47,60%	48,80%	49,20%
Βόρειο Αιγαίο	1,30%	1,20%	1,20%
Νότιο Αιγαίο	2,90%	2,70%	2,60%
Κρήτη	4,90%	4,60%	4,40%
Σύνολο χώρας	100%	100%	100%

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.3

Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Πηγή: ΕΣΥΕ

ράγεται το 2006 επίσης στις περιφέρειες Αττικής (49,2%) και Κεντρικής Μακεδονίας (14%) (Πίνακας 4.4), με τη συμμετοχή των περιφερειών στο ΑΕΠ να διατηρείται σχεδόν σταθερή κατά τη διάρκεια της διετίας 2004-2006. Τέλος, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 7,3% το 2006, από 6,8% το 2005, με το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ να καταγράφεται στην περιφέρεια Αττικής (26.212 εκατ. €), ενώ ακολουθούν οι περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας (20.645 εκατ. €) και του Ν. Αιγαίου (18.475 εκατ. €). Από την άλλη πλευρά, το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ παρουσιάζει η Δυτική Ελλάδα (11.548 εκατ. €) και η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (12.506 εκατ. €).

4.2 Βιομηχανία

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 και μέχρι το 2000 η ελληνική βιομηχανία εισήλθε σε φάση ταχείας ανόδου, αφήνοντας πίσω της μια περίοδο μακράς κρίσης¹. Οι πτωτικές τάσεις που επανεμφανίστηκαν μετά το 2000 συνδέονται κυρίως με διαρθρωτικές αλλαγές και ειδικότερα με τις τάσεις συρρίκνωσης που εμφάνισαν ορισμένοι κλάδοι υψηλής βαρύτητας. Συνολικά την τελευταία δεκαετία, η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε μεν, αλλά με ρυθμούς βραδύτερους από την άνοδο του ΑΕΠ, με αποτέλεσμα η συμμετοχή της στη διαμόρφωση του ΑΕΠ να υποχωρεί.

Σε ότι αφορά την απασχόληση, η άνοδος της παραγωγής της βιομηχανίας τα τελευταία χρόνια συνοδεύεται από μείωση της συνολικής απασχόλησης, καθώς παρατηρούνται σημαντικές αναδιαρθρώσεις και εκσυγχρονισμοί μονάδων, που βελτιώνουν σημαντικά την παραγωγικότητα του τομέα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μείωση της απασχόλησης αφορά κυρίως σε υποχώρηση του αριθμού των αυτοαπασχολούμενων χωρίς προσωπικό και των βοηθών σε οικογενειακή επιχείρηση και λιγότερο τη μισθωτή απασχόληση. Αυτό σημαίνει ότι οι αναδιαρθρώσεις και οι αλλαγές στον τομέα επετεύχθησαν χωρίς μεγάλες απώλειες εξαρτημένης εργασίας, αλλά με μείωση του αριθμού των μικρών μονάδων, όπου απασχολείται ο ιδιοκτήτης και μέλη της οικογένειάς του.

Ανοδικά κινήθηκαν και οι επενδύσεις της βιομηχανίας την τελευταία δεκαετία, με την άνοδο να αφορά δαπάνες για επέκταση της παραγωγικής δυναμικότητας και εκσυγχρονισμό των μονάδων παραγωγής.

Αποτέλεσμα των παραπάνω εξελίξεων είναι και οι αλ-

λαγές στην κλαδική διάρθρωση της βιομηχανίας και ειδικά της μεταποίησης με κύριο χαρακτηριστικό τη μείωση της συμμετοχής ορισμένων κλάδων στην εξέλιξη της βιομηχανικής παραγωγής, όπως της Κλωστοϋφαντουργίας, των Συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών και των Ειδών ένδυσης και την αύξηση της συμμετοχής άλλων, όπως της Βασικής μεταλλουργίας, των Τροφίμων-Ποτών, των Παραγωγών πετρελίου και άνθρακα και των Μη Μεταλλικών ορυκτών (Πίνακας 4.5).

4.2.1 Παραγωγή - Κύκλος Εργασιών

Η βιομηχανική παραγωγή, μετά τη σχετικά ασθενική πορεία που διέγραψε την τελευταία τετραετία, με τη μέση παραγωγή να παραμένει σχεδόν στάσιμη από το 2003 μέχρι το 2006, το 2007 σημειώνει αύξηση, με ρυθμό ανόδου που φθάνει το 2,1%. Η επίδοση αυτή σηματοδοτεί νέα τάση ανάκαμψης στη βιομηχανική παραγωγή, μετά την οριακή άνοδο που σημειώθηκε το 2006 (κατά 0,5%). Στις βασικές κατηγορίες αγαθών το 2007 σημειώνεται αντιστροφή της πτωτικής πορείας στα μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά, ενώ η παραγωγή επιβραδύνεται στον τομέα των ενδιάμεσων και των διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Μόνο τα κεφαλαιουχικά αγαθά διαφοροποιούνται από τη γενική τάση, καθώς η παραγωγή τους μειώνεται σε σχέση με το 2006. Αναλυτικότερα:

Μετά την αύξηση του όγκου παραγωγής στα **κεφαλαιουχικά αγαθά** κατά 1,3% το 2006, το 2007 η πορεία της παραγωγής κινείται πτωτικά, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 2,4%. Έτσι, ο τομέας των κεφαλαιουχικών αγαθών είναι ο μόνος που καταγράφει πτώση της παραγωγής το 2007 σε σχέση με το 2006. Παρόλα αυτά, τόσο στα ενδιάμεσα αγαθά, όσο και στα διαρκή καταναλωτικά, η παραγωγή κινείται ανοδικά το 2007, με βραδύτερο ωστόσο ρυθμό σε σχέση με το 2006.

Πιο συγκεκριμένα, ο όγκος παραγωγής στα **ενδιάμεσα αγαθά** σημείωσε μέση άνοδο της τάξεως του 0,2%, έναντι ανόδου 0,7% το 2006. Κατά τα έτη του έτους, ο ρυθμός αύξησης της παραγωγής των ενδιάμεσων αγαθών ήταν αρνητικός, με την ισχυρή ανάπτυξη ωστόσο του πρώτου τριμήνου να αντισταθμίζει την αρνητική εικόνα του υπόλοιπου έτους και να διαμορφώνει έστω και οριακή αύξηση της παραγωγής.

1. Στον όρο Βιομηχανία εδώ, πέραν της μεταποίησης περιλαμβάνονται τα Ορυχεία και Λατομεία και η Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου και Νερού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5
Δείκτες Βιομηχανικής Παραγωγής

	2004	2005	2006	2007	2005/2004	2006/2005	2007/2006
Σύνολο Βιομηχανίας	100,5	99,6	100,1	102,2	-0,9	0,5	2,1
Μεταποίηση	98,1	97,4	98,1	99,9	-0,8	0,8	1,8
15: Τρόφιμα & Ποτά	105,0	103,5	106,0	109,9	-1,4	2,4	3,7
16: Καπνός	116,4	109,4	99,9	104,0	-6,1	-8,7	4,1
17: Κήλωστούφαντουργικά υλικά	78,1	63,8	55,6	55,2	-18,3	-12,9	-0,7
18: Είδη Ενδυμασίας	82,7	70,5	61,3	67,9	-14,8	-13,0	10,8
19: Δέρμα- Είδη Υπόδησης	73,6	64,6	61,2	62,6	-12,2	-5,2	2,3
20: Ξύλο και φελιός	84,1	79,2	77,1	75,9	-5,8	-2,7	-1,6
21: Χαρτί & Προϊόντα από χαρτί	89,2	93,1	94,1	94,6	4,4	1,1	0,5
22: Εκτυπώσεις-Εκδόσεις	107,1	121,8	127,9	125,8	13,8	5,0	-1,6
23: Παραγωγή Πετρελαίου & άνθρακας	98,7	101,2	107,8	110,9	2,6	6,5	2,9
24: Χημικά Προϊόντα	118,2	120,4	112,1	120,2	1,9	-6,9	7,2
25: Προϊόντα από ελαστικά & πλαστικά ύλη	95,9	91,9	97,6	101,0	-4,2	6,1	3,5
26: Μη μεταλλικά ορυκτά	106,0	106,9	109,6	103,3	0,9	2,5	-5,7
27: Βασική Μεταλλουργία	114,5	116,0	118,8	119,2	1,3	2,4	0,3
28: Προϊόντα από μέταλλο	107,6	111,9	116,8	118,2	4,0	4,3	1,2
29: Μηχανήματα & Είδη εξοπλισμού	86,7	99,2	109,6	104,2	14,4	10,5	-4,9
30: Μηχανές γραφείου-ηλεκτρονικοί υπολογιστές	36,6	12,1	211,4	204,1	-66,9	1642,5	-3,5
31: Ηλεκτρικές συσκευές, μηχανές	101,3	106,4	112,6	116,4	5,1	5,8	3,4
32: Συσκευές Ραδιοφωνίας, τηλεόρασης & επικοινωνιών	50,1	30,9	9,2	9,1	-38,3	-70,1	-1,1
33: Ιατρικά Όργανα & Όργανα Ακριβείας	108,9	116,2	151,1	180,8	6,6	30,1	19,7
34: Μεταφορικά μέσα	72,9	46,3	43,7	57,4	-36,5	-5,7	31,4
35: Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	88,8	86,7	93,0	90,5	-2,4	7,3	-2,7
36: Επιπλή-Λοιπή Βιομηχανία	60,3	71,5	73,2	74,8	18,4	2,4	2,2
37: Ανακύκλωση	128,8	127,7	115,6	125,0	-0,9	-9,5	8,1
Ενέργειας	105,3	105,9	107,3	111,3	0,6	1,3	3,7
Ενδιαμέσων αγαθών	101,7	100,0	100,7	100,9	-1,7	0,7	0,2
Κεφαλαίουκικών αγαθών	81,0	76,8	77,8	75,9	-5,1	1,3	-2,4
Διαρκών καταναλωτικών αγαθών	71,1	79,1	80,7	81,7	11,4	2,0	1,2
Μη διαρκών καταναλωτικών αγαθών	104,2	103,3	102,3	106,4	-0,9	-1,0	4,0

Πηγή: ΕΣΥΕ

Στα **διαρκή καταναλωτικά αγαθά**, όπως και στα ενδιάμεσα, παρατηρείται επιβράδυνση του όγκου παραγωγής, με τη μέση αύξηση του δείκτη να φθάνει μόλις το 1,2%. Παρόλα αυτά, ο συγκεκριμένος τομέας σημειώνει έντονη άνοδο τα τελευταία χρόνια. Σε αντίθεση με τις άλλες κατηγορίες, η παραγωγή **μη διαρκών καταναλωτικών αγαθών** καταγράφει ισχυρή ανάκαμψη το 2007, η οποία μάλιστα φθάνει το 4,0%. «Διορθώνει» έτσι κατά μία έννοια την έντονη μείωση παραγωγής

των τελευταίων ετών. Εξάλλου, και στον τομέα της **Ενέργειας**, η εξέλιξη της παραγωγής το 2007 στον είναι ανοδική (3,7%) και πολύ ταχύτερη της αντίστοιχης ανόδου των προηγούμενων ετών (0,6% και 1,3% το 2005 και το 2006 αντίστοιχα).

Ο Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής στη Μεταποίηση το 2007, αυξήθηκε κατά 1,8%, αύξηση διπλάσια της αντίστοιχης του 2006 (0,8%). Αναλυτικότερα, κατά κλάδο,

η αύξηση της παραγωγής τροφοδοτείται από τις αυξήσεις σε 15 κλάδους, μεταξύ των οποίων οι κλάδοι Καπνός, Είδη ενδυμασίας, Δέρμα-είδη υπόδησης, Χημικά προϊόντα, Μεταφορικά μέσα και Ανακύκλωση, οι οποίοι μάλιστα το διάστημα 2006, είχαν σημειώσει υποχώρηση παραγωγής. Δύο μάλιστα από τους παραπάνω κλάδους, τα Μεταφορικά μέσα (31,4%) και τα Είδη ενδυμασίας (10,8%), καταγράφουν το 2007 τη μεγαλύτερη άνοδο σε σχέση με το 2006, ενώ μεγάλη αύξηση σημειώνει και ο κλάδος Ιατρικά όργανα και όργανα ακριβείας (19,7%), ο οποίος ωστόσο κινείται βραδύτερα έναντι της αύξησης του 2006 (30,1%).

Από την άλλη πλευρά, οκτώ κλάδοι σημειώνουν μείωση παραγωγής για το 2007. Η πτώση στους κλάδους Εκτυπώσεις- Εκδόσεις, Μη Μεταλλικά ορυκτά, Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού, Μηχανές γραφείου και Η/Υ και Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών, πραγματοποιείται μετά από μία χρονιά έντονης ανόδου, ανακόπτοντας έτσι το 2007 την ανοδική τους τάση. Τη μεγαλύτερη πτώση σε σχέση με το 2006 σημειώνει ο κλάδος Μη Μεταλλικά ορυκτά (-5,7%), ενώ ακολουθούν τα Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού (-4,9%) και οι Ηλεκτρικές Μηχανές, Συσκευές (-3,5%).

Επιπλέον στοιχεία για την πορεία της Βιομηχανίας στη διάρκεια του 2007 προκύπτουν από το νέο δείκτη της ΕΣΥΕ για τον κύκλο εργασιών.² Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, το 2007 ο μέσος ετήσιος γενικός δείκτης κύκλου εργασιών (στο σύνολο εγχώριας και εξωτερικής αγοράς), σε σύγκριση με το 2006, παρουσίασε αύξηση 4,2%, έναντι όμως πολύ ταχύτερης ανόδου (12,6%) που σημειώθηκε το 2006 σε σχέση με το 2005. Έτσι σε σχέση με το 2006, ο ρυθμός ανόδου του δείκτη επιβραδύνθηκε σημαντικά.

Η επιβράδυνση οφείλεται στον περιορισμό της ανόδου του κύκλου εργασιών σε όλες τις βασικές ομάδες αγαθών, εκτός από τα μη διαρκή καταναλωτικά, όπου και διευρύνεται η άνοδος σε 5,2%, έναντι 3,4% το 2006. Ειδικότερα, ο δείκτης αυξάνεται κατά 5,5% και 5,7% αντίστοιχα στα ενδιάμεσα και διαρκή καταναλωτικά, περιορίζοντας έτσι την ανοδική τροχιά του 2006 (15,2% και 7,3%). Τέλος, η μείωση της παραγωγής κεφαλαιου-

χικών αγαθών συνοδεύεται από μείωση πωλήσεων με ρυθμό -0,9% το 2007 (έναντι 6% το 2006). Η πτώση του γενικού δείκτη του κύκλου εργασιών στη μεταποίηση συνδέεται αφενός με τον περιορισμό της επέκτασης της δραστηριότητας στην εγχώρια αγορά (άνοδος του δείκτη κατά 3,1% έναντι 10,1% το 2006) και αφετέρου με την ηπιότερη αύξηση της ζήτησης εξωτερικού (άνοδος κύκλου εργασιών κατά 7,4% έναντι 20,3% το 2006).

Εξάλλου, και σε επίπεδο κλάδων, παρόλο που μόνο δύο από τους 28 σημειώνουν αρνητική εξέλιξη στον κύκλο εργασιών τους, οι 17 κινούνται με θετικά, αλλά με βραδύτερο ρυθμό σε σχέση με το 2006. Πιο συγκεκριμένα, ο κλάδος Κατασκευής Μεταλλικών Προϊόντων εκ Μετάλλου, και τα Ιατρικά Όργανα και Όργανα Ακριβείας, αντιμετωπίζουν μείωση του κύκλου εργασιών τους το 2007, της τάξης του -5,5% και -0,4% αντίστοιχα. Επιπλέον, ανάμεσα στους 17 κλάδους στους οποίους ο δείκτης κύκλου εργασιών κινείται ανοδικά, αν και βραδύτερα σε σχέση με το 2006, είναι και οι κλάδοι της Ανακύκλωσης (από 37% το 2006 σε 1,1% το 2007), Βασικών Μετάλλων (από 30,8% το 2006 σε 3,9% το 2007) και Ηλεκτρικών Μηχανών, Συσκευών κλπ. (από 32,1% το 2006 σε 10% το 2007), οι οποίοι και σημειώνουν τη μεγαλύτερη επιβράδυνση σε σχέση με το 2006. Ωστόσο, ο κλάδος Αντιληπτός Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου αν και σε επιβράδυνση, εμφανίζει μία από τις υψηλότερες ανόδους στο σύνολο της Βιομηχανίας (15,1% το 2007 από 23,2% το 2006).

Προς την ίδια κατεύθυνση με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ κινούνται και τα αποτελέσματα των ερευνών της Οικονομικής Συγκυρίας του ΙΟΒΕ, στον τομέα της Βιομηχανίας. Η άνοδος της επιχειρηματικής δραστηριότητας το 2007 προκύπτει ως επί το πλείστον από τις θετικότερες εκτιμήσεις για την πορεία της ζήτησης και το επίπεδο των παραγγελιών, τόσο εγχωρίως όσο και στο εξωτερικό, καθώς και από τις προβλέψεις των επιχειρήσεων για το επίπεδο των αποθεμάτων τους, αφού κατά μέσο όρο το 2007 ήταν υψηλότερο το ποσοστό των επιχειρήσεων που ρευστοποιήσαν μέρος των αποθεμάτων τους.

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία το 2007 διαμορφώθηκε στις 102,8 μονάδες από

2. Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στη Βιομηχανία καλύπτει το σύνολο της χώρας και καταρτίζεται σε όλους τους κλάδους των τμημάτων C (ορυχεία-λατομεία) και D (μεταποιητικές βιομηχανίες) της ταξινόμησης NACE Rev.1 από το 2000. Δείχνει τη μηνιαία εξέλιξη της αγοράς αγαθών και υπηρεσιών στη Βιομηχανία. Στόχος του δείκτη είναι η μέτρηση της δραστηριότητας της βιομηχανίας στην αγορά σε όρους αξίας. Ο κύκλος εργασιών περιλαμβάνει τα συνολικά ποσά που έχει τιμολογήσει η επιχείρηση στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς και τα οποία αντιστοιχούν σε πωλήσεις αγαθών ή υπηρεσιών που παρασχέθηκαν σε τρίτους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6
Δείκτης Κύκλου Εργασιών στη Βιομηχανία (σύνολο αγοράς) (2000=100)

Κωδικός κλάδου	Ονομασία κλάδου	Μέσοι δείκτες δωδεκάμηνων περιόδων			Μεταβολή (%) 2007/2006	Μεταβολή (%) 2006/2005
		Ιαν. 2007- Δεκ. 2007	Ιαν. 2006- Δεκ. 2006	Ιαν. 2005- Δεκ. 2005		
	Γενικός Δείκτης	145,2	139,3	123,7	4,2	12,6
Γ	Ορυχεία - Λατομεία	143,7	139,6	125,7	2,9	11
11	Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού	56,4	66,4	53,9	-15,1	23,2
13	Εξόρυξη μεταλλούχων μεταλλευμάτων	82	87,5	94,8	-6,4	-7,7
14	Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες	164,9	157,4	139,1	4,7	13,2
Δ	Μεταποιητικές Βιομηχανίες	145,2	139,3	123,6	4,3	12,7
15	Τρόφιμα - Ποτά	137,0	126,9	120	8,0	5,7
16	Καπνός	137,0	135,8	137,5	0,9	-1,2
17	Κλωστοϋφαντουργικές ύφες	72,8	71,4	75,3	1,9	-5,2
18	Είδη ενδυμασίας	87,1	82,6	86,2	5,4	-4,1
19	Δέρματα - Είδη υπόδησης	97,6	96,4	93	1,3	3,7
20	Ψύλο και φελιός	100,2	96,3	91,4	4,1	5,4
21	Χαρτί και προϊόντα από χαρτί	111	101,1	96,4	9,8	4,9
22	Εκτυπώσεις - εκδόσεις	130,9	131,1	123	-0,1	6,5
23	Παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα	178,5	173,6	141,8	2,8	22,5
24	Χημικά προϊόντα	147,8	138,4	137	6,8	1
25	Προϊόντα από ελαστική και πλαστική	138,6	131,5	122,8	5,4	7,1
26	Μη μεταλλικά ορυκτά	157,4	156,9	134,8	0,3	16,3
27	Βασικά μέταλλα	190,9	183,8	140,5	3,9	30,8
28	Κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου	132,9	140,6	128,9	-5,5	9
29	Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	142,6	138,4	125,6	3,0	10,2
30	Μηχανές γραφείου - ηλεκτρονικοί υπολογιστές	990,2	193,5	70,7	411,7	173,7
31	Ηλεκτρικές μηχανές, συσκευές κ.λ.π.	164,9	149,9	113,5	10,0	32,1
32	Συσκευές ραδιοφωνίας, τηλεόρασης	49,6	72,3	55,7	-31,3	29,7
33	Ιατρικά όργανα και όργανα ακριβείας	182,9	183,7	162,2	-0,4	13,2
34	Μεταφορικά μέσα	64,4	56,5	75,2	14,0	-24,9
35	Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	187,4	126,4	182,6	48,3	-30,8
36	Έπιπλα - λοιπές βιομηχανίες	126,7	116,8	106,3	8,5	9,8
37	Ανακύκλωση	234,6	232,1	169,4	1,1	37

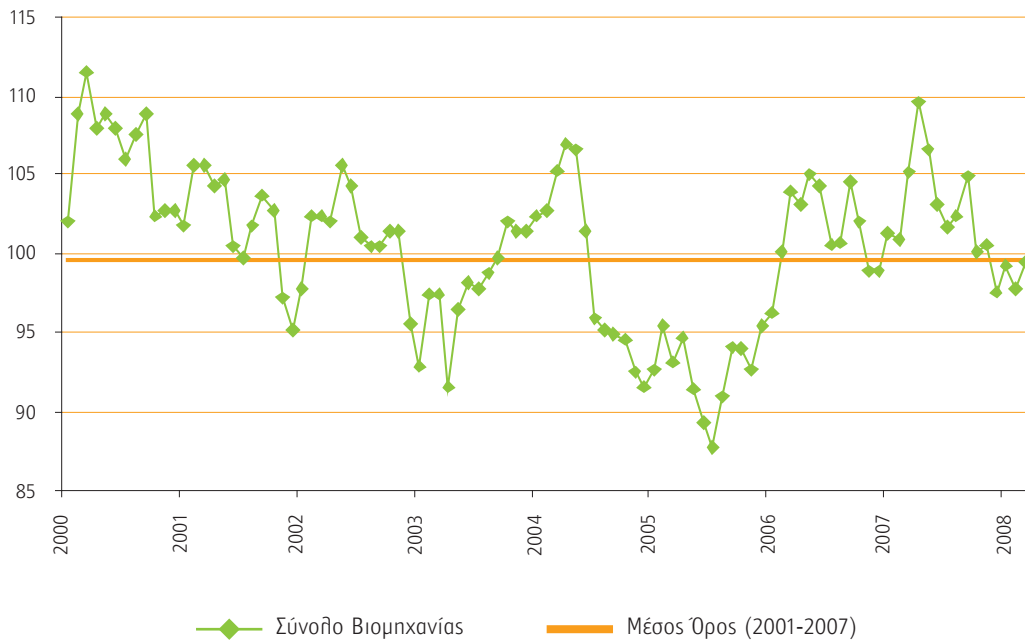
Κύριες Ομάδες Βιομηχανικών Κλάδων

1	Ενέργεια	177,9	173	141,3	2,8	22,5
2	Ενδιάμεσα Αγαθά	148,9	141,2	122,6	5,4	15,2
3	Κεφαλαιουχικά Αγαθά	112,2	113,2	106,8	-0,8	5,9
4	Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	130,6	123,6	115,2	5,7	7,3
5	Μη Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	127,6	121,4	117,4	5,2	3,4

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Πηγή: IOBE

101,5 που ήταν το 2006, τιμή ανώτερη του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Η άνοδος του δείκτη το 2007 - που φτάνει στην ανώτερη τιμή του τον Απρίλιο και τη χαμηλότερη τον Ιανουάριο - οφείλεται:

α) στην ενίσχυση των εκτιμήσεων για το ύψος της ζήτησης και των παραγγελιών, αφού οι βιομηχανικές επιχειρήσεις το 2007 σημειώνουν εντονότερες θετικές εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών, με τη διαφορά του ποσοστού θετικών (ανώτερο) - αρνητικών (κατώτερο) να περιορίζεται σημαντικά (-1 έναντι -5 έναντι το 2006). Παρόλα αυτά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις νέες παραγγελίες που δέχτηκαν, εμφανίζονται ελαφρώς υποτονικότερες των αντίστοιχων εκτιμήσεων του 2006.

β) στο ενισχυμένο ύψος παραγγελιών, το οποίο τροφοδοτείται και από τη διεθνή αγορά, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που διατύπωνε θετικές προβλέψεις για αύξηση της ζήτησης από το εξωτερικό εντός του 2007 να διευρύνεται σε 15% από 13% το 2006. Η τόνωση της παραγωγικής δραστηριότητας που οφείλεται στην άνοδο της ζήτησης αποτυπώνεται και στους μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής, που φτάνουν τους 4,9

(4,8 το 2006) αλλά και στο ποσοστό χρησιμοποίησης εργασιακού δυναμικού που ενισχύεται στο 77% (από 76,2% το 2006), παράγοντες που συνδέονται άμεσα με τη δυναμικότητα και την εντατικοποίηση της παραγωγικής δραστηριότητας.

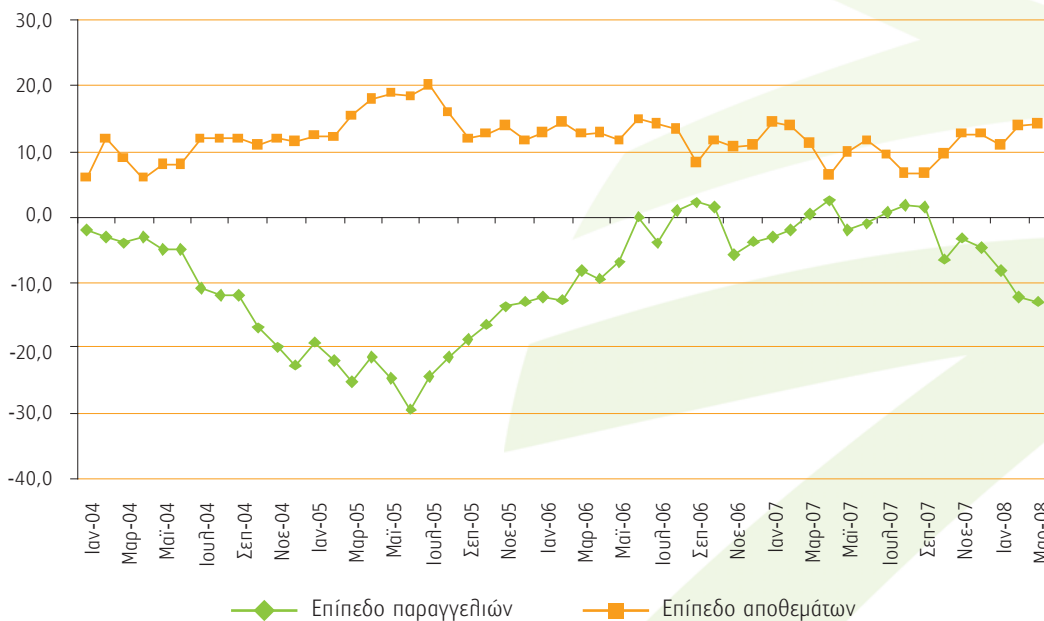
γ) στη διεύρυνση της ρευστοποίησης των αποθεμάτων, καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρεται σε φυσιολογικό ύψος αυξάνεται από 76% σε 79% το 2007, αν και το ποσοστό αυτών που εκτιμούν επίπεδα αποθεμάτων ανώτερα του κανονικού παραμένει υψηλότερο εκείνου που διατυπώνει εκτίμηση για σχετικά χαμηλά επίπεδα.

Είναι ωστόσο σημαντικό να τονισθεί ότι η άνοδος του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών το 2007 οφείλεται κατά κύριο λόγο στην επέκταση του ποσοστού των επιχειρήσεων που εκτιμούσαν θετικά τη ζήτηση και την πορεία εξέλιξης των παραγγελιών, τόσο εγχωρίως, όσο και στο εξωτερικό. Τέλος, στο ειδικό ερώτημα για την εκτίμηση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων, οι επιχειρήσεις κρίνουν ότι παρέμεινε αμετάβλητη στην εγχώρια αγορά, αλλά βελτιώθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής αγοράς.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.5

(διαφορά % θετικών αρνητικών απαντήσεων)

Επίπεδο Αποθεμάτων και Παραγγελιών στη Βιομηχανία

Πηγή: ΙΟΒΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7

Μήνες Εξασφαρισμένης Παραγωγής - Ποσοστό Χρησιμοποίησης Εργοστασιακού Δυναμικού

Έτος	Μήνες εξασφαρισμένης παραγωγής	Ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού
2005		
α' τρίμηνο 2005	4,6	70,7
β' τρίμηνο 2005	4,6	72,1
γ' τρίμηνο 2005	4,5	73,4
δ' τρίμηνο 2005	4,3	73,2
2006		
α' τρίμηνο 2006	4,8	74,1
β' τρίμηνο 2006	4,7	75,9
γ' τρίμηνο 2006	4,9	78,4
δ' τρίμηνο 2006	4,8	76,3
2007		
α' τρίμηνο 2007	5,0	76,2
β' τρίμηνο 2007	4,8	76,7
γ' τρίμηνο 2007	4,9	77,9
δ' τρίμηνο 2007	4,8	77,4
2008		
α' τρίμηνο 2008	4,9	75,6

Πηγή: ΙΟΒΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8

Προσκόμματα στην Παραγωγική Δραστηριότητα

(% επιχειρήσεων)

Έτος	2005				2006				2007				2008
	Ιαν.	Απρ.	Ιουλ.	Οκτ.	Ιαν.	Απρ.	Ιουλ.	Οκτ.	Ιαν.	Απρ.	Ιουλ.	Οκτ.	Ιαν
Δεν παρεμποδίζεται	50	47	45	50	49	59	61	55	58	62	65	57	57
Ανεπάρκεια ζήτησης	37	39	41	33	32	24	22	25	21	17	21	29	27
Ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού	0	2	2	1	2	4	2	2	3	3	4	4	3
Ανεπάρκεια κεφαλαιουχικού εξοπλισμού	0	4	1	2	5	2	5	3	1	2	2	1	4
Ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης	8	4	7	6	5	5	3	6	9	5	3	4	3
Άλλοι λόγοι	4	5	5	7	7	5	8	8	8	11	7	6	7

Πηγή: IOBE

Το πρώτο τρίμηνο του 2008, το κλίμα στη βιομηχανία δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών φτάνει μόλις τις 98,8 μονάδες έναντι 105,7 μονάδων το αντίστοιχο τρίμηνο του 2007. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τα επίπεδα παραγερλιών περιορίζονται σημαντικά, αν και το ποσοστό αυτών που αναφέρονται σε κανονικά επίπεδα διατηρείται στα επίπεδα του 2007. Επίσης, οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την πορεία της παραγωγής, των πωλήσεων και των εξαγωγών στο επόμενο διάστημα συνεχίζουν να αποκλιμακώνονται, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής και το ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού περιορίζονται οριακά σε 4,9 μήνες και 75,6% αντίστοιχα (5,0 και 76,2% το πρώτο τρίμηνο του 2007).

Τέλος σύμφωνα με τα αποτελέσματα του Ιανουαρίου 2008, το ποσοστό των επιχειρήσεων που θεωρεί ότι η ανεπάρκεια ζήτησης αποτελεί πρόσκομμα στην παραγωγική του δραστηριότητα διευρύνεται σε 27% (από 21% τον Ιανουάριο του 2007), ενώ αντίθετα περιορίζεται οριακά σε 57% (Ιαν. 07: 58% και Οκτ. 07: 57%) το ποσοστό αυτών που κρίνουν ότι η δραστηριότητά τους διεξάγεται απρόσκοπτα.

4.2.2 Επενδύσεις στη Βιομηχανία

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εναρμονισμένου προ-

γράμματος της Ευρ. Επιτροπής (DG ECFIN), το IOBE διεξάγει δύο φορές το χρόνο έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία, με στόχο την αποτύπωση της πορείας των επενδύσεων και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους. Πρόκειται για εμπειρική προσέγγιση που αποδίδει το «επενδυτικό κλίμα» κατά τη στιγμή υλοποίησης της έρευνας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά στα επίσημα στατιστικά στοιχεία επενδύσεων. Ωστόσο, οι έρευνες αυτές έχουν το επιπρόσθετο πλεονέκτημα να εξετάζουν και τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της επενδυτικής δραστηριότητας, τα οποία δεν καταγράφονται σε άλλες πηγές. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων κάθε έτους προσδιορίζονται έξι φορές με διαδοχικές έρευνες, ενσωματώνοντας έτσι κάθε φορά τις νέες εξελίξεις και αντανakλώντας τις μεταβολές του επενδυτικού κλίματος. Με τον τρόπο αυτό αποτυπώνεται προσεγγιστικά με μεγαλύτερη ακρίβεια η πραγματική πορεία των επενδύσεων.

Η ανάλυση που ακολουθεί επικεντρώνεται στα αποτελέσματα της πιο πρόσφατης έρευνας που διεξήχθη την περίοδο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2007 και περιλαμβάνει τέσσερις επιμέρους ενότητες: α) την εκτίμηση για τις επενδύσεις που πραγματοποίησαν οι επιχειρήσεις κατά το 2007, β) μια πρώτη πρόβλεψη για τις επενδύσεις που προγραμματίζουν για το 2008, η οποία αποτελεί πρόβλεψη βάσης που συνήθως αναθεωρείται στις επόμενες έρευνες και ως εκ τούτου θεωρείται απλώς

ενδεικτική του κλίματος που επικρατεί την περίοδο που διατυπώθηκε, γ) κατανομή των επενδύσεων του 2007 ανάλογα με το σκοπό τους και δ) εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική τους δραστηριότητα το 2007. Τα δύο τελευταία ζητήματα εξετάζονται επιπλέον και διαχρονικά, αλλά και σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρώπη, ώστε να προκύψουν συμπεράσματα για τη μακροχρόνια διάρθρωσή τους σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Εκτιμήσεις για το 2007

Στη δεύτερη έρευνα επενδύσεων για το 2007, οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε νέα εκτίμηση για τις επενδυτικές δαπάνες που πραγματοποίησαν εντός του υπό εξέταση έτους. Την περίοδο κατά την οποία διεξήχθη η έρευνα, ολοκληρωνόταν σχεδόν και η λογιστική διαχείριση των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων και ως εκ τούτου, οι εκτιμήσεις τους θεωρείται ότι προσεγγίζουν περισσότερο την πραγματική πορεία των δαπανών του 2007. Σύμφωνα λοιπόν με αυτές τις εκτιμήσεις, οι επενδυτικές δαπάνες στη βιομηχανία το 2007 μειώθηκαν κατά 6,8% σε σχέση με τις δαπάνες του 2006. Όπως συμβαίνει σχεδόν κάθε έτος, οι εκτιμήσεις για την πορεία των επενδύσεων στην έρευνα που γίνεται προς το τέλος του έτους αναθεωρούνται προς τα κάτω σε σχέση με τις προβλέψεις στην πρώτη έρευνα, τον Μάρτιο – Απρίλιο. Έτσι στις αρχές του 2007, η πρόβλεψη αναφερόταν σε άνοδο των επενδυτικών δαπανών της τάξης του 9,6% σε σχέση με το 2006. Συνεπώς καταγράφεται σημαντική «διόρθωση» των εκτιμήσεών τους, εξέλιξη που συγκλίνει περισσότερο με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ. Η τελική ωστόσο απολογιστική εκτίμηση για το 2007 προκύπτει από τα στοιχεία της έρευνας Μαρτίου-Απριλίου του 2008, τα αποτελέσματα της οποίας θα ανακοινωθούν από το IOBE τον Ιούνιο του 2008³.

Αξιοσημείωτο είναι ωστόσο το γεγονός ότι η επενδυτική συμπεριφορά των επιχειρήσεων κάτω των 100 ατόμων εκτιμά σημαντική επέκταση της επενδυτικής δραστηριότητας κατά 22% το 2007, όταν οι μεγαλύτερου μεγέθους επιχειρήσεις εκτιμούν αντίθετα περιορισμό των επενδύσεών τους για το ίδιο έτος. Συνεπώς, το τελικό αποτέλεσμα της μείωσης της επενδυτικής δραστηριότητας κατά 6,8% διαμορφώνεται κατά κύριο λόγο από τη βαρύτητα των επενδυτικών αποφάσεων των με-

γαλύτερων επιχειρήσεων, καθώς οι μικρότερες δείχνουν περισσότερο δραστήριες επενδυτικά το 2007.

Σε ό,τι αφορά την αποτύπωση του επενδυτικού κλίματος μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, από τα στοιχεία προκύπτουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο. Έτσι, στις ιδιωτικές επιχειρήσεις οι πιο πρόσφατες εκτιμήσεις δείχνουν μείωση της τάξης του 8% για τις επενδύσεις εντός του 2007, όταν στην αμέσως προηγούμενη έρευνα είχε καταγραφεί πρόβλεψη για σημαντική άνοδο της τάξης του 10,4%, εξέλιξη που τελικά επηρέασε την προς τα κάτω αναθεώρηση των συνολικών δαπανών. Αντίθετα, οι επιχειρήσεις του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα φαίνεται τελικά να στηρίζουν τις συνολικές επενδύσεις, καθώς εκτιμάται άνοδος κατά 6%.

Σε επίπεδο κλάδων, παρατηρείται πτώση της επενδυτικής δραστηριότητας σε όλους τους κλάδους. Έτσι, σε όλους, πλην Κλωστοϋφαντουργίας, σημειώνονται αρνητικές εκτιμήσεις για την επενδυτική δραστηριότητα του 2007. Αναλυτικότερα, στον κλάδο των Χημικών προϊόντων οι θετικές αρχικές προβλέψεις για άνοδο των δαπανών κατά 17,6% αντιστρέφονται με μείωση κατά 5,7% στα τέλη του έτους. Αρνητικές είναι οι εκτιμήσεις για τον κλάδο Τροφίμων-Ποτών και Προϊόντων καπνού, όπου οι θετικές προβλέψεις για άνοδο των επενδυτικών δαπανών κατά 14,8% δεν επιβεβαιώθηκαν, με αποτέλεσμα πλέον να εκτιμάται υποχώρηση των επενδύσεων το 2007 κατά 0,8%. Στον κλάδο των Προϊόντων διύλισης πετρελαίου (περιλαμβάνεται στους Λοιπούς κλάδους), εκτιμάται επίσης υποχώρηση της επενδυτικής δραστηριότητας το 2007, ενώ το ίδιο συμβαίνει και στον κλάδο Ένδυσης -Υπόδησης, όπου οι αρχικές εκτιμήσεις για μείωση των επενδυτικών δαπανών κατά 36,9%, διατηρούνται. Αρνητικά κινείται και η επενδυτική δραστηριότητα στον κλάδο των Μη Μεταλλικών Ορυκτών, με τις εκτιμήσεις να δείχνουν μείωση της τάξης του 27,9%, διορθώνοντας τις θετικές προβλέψεις στις αρχές του 2007. Στον αντίποδα, το επενδυτικό κλίμα στην Κλωστοϋφαντουργία, εμφανίζεται ευνοϊκό. Οι θετικές προβλέψεις της πρώτης έρευνας στις αρχές του 2007 που έφθαναν στο 9%, όχι μόνο διατηρούνται αλλά ενισχύονται στα τέλη του έτους, καθώς οι επιχειρήσεις του κλάδου εκτιμούν αύξηση των επενδύσεων για το 2007 κατά 24,2%.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η προς τα άνω αναθεώρηση

3. Αναλυτικότερα στοιχεία για τις εξαμηνιαίες έρευνες του IOBE για τις επενδύσεις στη Βιομηχανία, μπορούν να αντληθούν από το www.iobe.gr.

των εκτιμήσεων στις μισές περίπου χώρες και εντονότερα στα νέα κράτη – μέλη, είχε ως αποτέλεσμα να εκτιμάται αύξηση της επενδυτικής δαπάνης στο σύνολο της ΕΕ κατά 7,6%, μικρότερη ωστόσο του αρχικού προγραμματισμού (8,9%), όπως είχε καταγραφεί στην αρχή του προηγούμενου έτους. Συγκεκριμένα στην Ευρω-

ζώνη, η ενίσχυση των επενδύσεων ήταν εντονότερη της αρχικά αναμενόμενης σε Φινλανδία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο ενώ αντιστράφηκε το κλίμα μεταξύ άλλων σε Ολλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία και Ιταλία, με αποτέλεσμα τελικά να καταγράφεται μείωση των επενδυτικών δαπανών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.9

Εξαμηνιαία Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία

(Ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές, σταθμισμένα αποτελέσματα)

	2004	2005	2006	2007		2008
	Εκτίμηση Μαρτ.05	Εκτίμηση Μαρτ.06	Εκτίμηση Μαρτ.07	Προβ. Μαρτ.07	Προβ. Οκτ. '07	Προβ. Οκτ. '07
Τρόφιμα, Ποτά, Καπνός	2,4	5,1	-14,8	14,8	-0,8	0,5
Κλωστοϋφαντουργία	-48,9	-4,4	-38,5	9,0	24,2	-13,1
Ένδυση-Υπόδηση	20,6	-48,4	80,2	-36,9	-36,9	9,3
Χημικά	2,7	-13,9	-10,4	17,6	-5,7	-27,8
Μη μεταλλικά Ορυκτά	-22,9	-1,7	9,9	28,2	-27,9	81,2
Λοιποί Κλάδοι	-26,7	-16,5	19,2	1,5	-7	34,4
Σύνολο Μεταποίησης	-20,3	-9,6	3,7	9,6	-6,8	15
Ιδιωτικές επιχειρήσεις	-20,9	-11,7	-1,6	10,4	-8,0	19,1
Δημόσιες επιχειρήσεις	3,3	179,9	29,1	-10,7	6,0	-26,4
ΕΕ-26*	1,3	3,3	7,9	8,9	7,6	5,3
Ευρωζώνη	-1,0	1,0	7,4	8,3	6,7	5,2

*Δεν περιλαμβάνεται στην έρευνα η Μάλτα
Πηγή: IOBE, European Commission DG ECFIN

Προβλέψεις για το 2008

Από τις πρώτες προβλέψεις για τις επενδύσεις του 2008, προκύπτουν ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα. Η εξέλιξη αυτή είναι ωστόσο αναμενόμενη, καθώς συμβαίνει συνήθως σε κάθε αντίστοιχη χρονική στιγμή διεξαγωγής της έρευνας. Έτσι, η αύξηση των επενδύσεων στη Βιομηχανία το 2008 εκτιμάται ότι θα κινηθεί στο 15%. Το ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι στη θετική αυτή τάση συμμετέχουν κυρίως οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες προβλέπουν άνοδο κατά 19,1%, έναντι της μείωσης της τάξης του 26,4% που εκτιμάται για τις δημόσιες επιχειρήσεις εντός του 2008, ίσως σε διόρθωση των αυξημένων προβλέψεων επενδύσεων του 2007.

Τόσο στην Ε.Ε., όσο και στην Ευρωζώνη οι πρώτες εκτιμήσεις για την πορεία των επενδύσεων το 2008 εμ-

φανίζονται επίσης θετικές, αν και εξασθενούν σε σχέση με το 2007. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται αύξηση των επενδύσεων της τάξης του 5,2-5,3% και στις δύο ζώνες. Αυξημένες σε σχέση με το 2007 είναι οι προβλέψεις σε εννέα κράτη, με εντονότερη την αλλαγή κλίματος στη Σλοβακία, την Ισπανία και την Ελλάδα, ενώ ακολουθούν η Πορτογαλία και η Ρουμανία. Τις χαμηλότερες εκτιμήσεις ωστόσο για τις επενδυτικές δαπάνες το 2008 καταγράφουν η Λετονία, το Λουξεμβούργο και η Πολωνία, ενώ ακόμα χαμηλότερες είναι οι εκτιμήσεις σε Φινλανδία, Ρουμανία και Ολλανδία.

Σε κλαδικό επίπεδο, η μεγάλη πλειονότητα των κλάδων συνεισφέρει θετικά στην ανοδική επενδυτική τάση που καταγράφεται για το 2008, με ιδιαίτερα ενισχυμένες τις εκτιμήσεις για την επενδυτική δραστηριότητα στα Μη Μεταλλικά ορυκτά (81,2%). Σημαντική φαίνεται

και η αύξηση σε σχέση με το 2007 στους Λοιπούς κλάδους (34,4%), ενώ οριακά θετική είναι και η πρόβλεψη για τις επενδύσεις σε Τρόφιμα – Ποτά – Καπνό (άνοδος κατά 0,5%). Στο ίδιο κλίμα ανάκαμψης κινείται και ο κλάδος της Ένδυσης – Υπόδησης, με εκτίμηση για αύξηση των επενδύσεων κατά 9,3%, ενώ αντίθετα, στα Χημικά, η μείωση αναμένεται να συνεχιστεί. Τέλος σε ότι αφορά την Κλωστοϋφαντουργία, η ενδεχόμενη ολοκλήρωση των επενδυτικών στόχων κατά το 2007 δίνει τη σκυτάλη σε μετριοπαθέστερες επενδυτικές εκτιμήσεις για το 2008, με αποτέλεσμα να αναμένεται υποχώρηση κατά 13,1%, καθώς οι αυξημένες επενδύσεις του 2007 δεν μπορούν να επαναληφθούν, σε έναν κλάδο άηλωστε που βρίσκεται σε φάση αναδιάρθρωσης τα τελευταία χρόνια.

Τέλος, σε επίπεδο μεγέθους των επιχειρήσεων, το κύριο ρόλο στη διαμόρφωση του ύψους των επενδύσεων για το 2008 τον έχουν και πάλι οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις (άνω των 100 ατόμων). Έτσι, ιδιαίτερα θετικές εμφανίζονται οι επενδυτικές προοπτικές των μεγαλύτερων επιχειρήσεων για το 2008, ενώ οι προβλέψεις των επιχειρήσεων με λιγότερα των 100 ατόμων, προβλέπουν αντίθετα στο ρεύμα των «μεγάλων», πτώση της επενδυτικής τους δραστηριότητας κατά 9,6%. Αντιστρέφεται επομένως η εικόνα σε σχέση με το 2007, όταν οι μικρότερες ήταν περισσότερο δραστήριες επενδυτικά.

Κατανομή των επενδύσεων

Σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων προσφέρει και η κατάταξη από τις επιχειρήσεις των επενδυτικών τους δαπανών ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Η διάκριση γίνεται με βάση πέντε μεγάλες κατηγορίες επενδύσεων, οι οποίες ωστόσο σε ένα βαθμό αλληλοσυμπληρώνονται. Σε κάθε περίπτωση, η αναλυτική απεικόνισή τους οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της βιομηχανίας προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την τόνωση της θέσης στις ήδη υπάρχουσες αγορές. Ανάλογα με την κατανομή τους λοιπόν, οι επενδυτικές δαπάνες των επιχειρήσεων διακρίνονται στις εξής κατηγορίες: α) αντικατάσταση υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, β) αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα, γ) διεύρυνση παραγωγικής δυναμικότητας για την παραγωγή νέων προϊόντων, δ) βελτίωση μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται ε) εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής και στ) άλλοι σκοποί που αναφέρεται σε επενδύσεις που γίνονται

π.χ. για προστασία του περιβάλλοντος, όρους ασφαλείας κ.τ.λ..

Από τα αποτελέσματα της τελευταίας έρευνας, οι ελληνικές βιομηχανίες φαίνεται να έχουν πραγματοποιήσει οριακές μόνο αλλαγές στο επενδυτικό τους μίγμα τη διετία 2006-2007, ενώ για το 2008 φαίνεται να αλληλάζει αρκετά ο επενδυτικός τους προσανατολισμός. Ο πρωταρχικός σκοπός των επενδύσεων για το 2006, όσο και για το 2007 ήταν η αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας των επιχειρήσεων για τα υφιστάμενα προϊόντα, κατεύθυνση η οποία ωστόσο δεν ακολουθείται και το 2008, αφού ως πρώτη προτεραιότητα εμφανίζονται οι επενδύσεις για την παραγωγή νέων προϊόντων, γεγονός που ενισχύει την τάση των επιχειρήσεων να εισέλθουν και σε άλλες αγορές. Πιο αναλυτικά:

α) Βασική προτεραιότητα των επιχειρήσεων το 2007, αν και σε υποχώρηση σε σχέση με το 2006, ήταν οι επενδύσεις *αύξησης της παραγωγικής δυναμικότητας των επιχειρήσεων για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα*. Ο σκοπός αυτός απορροφά το 26,8% των δαπανών των επιχειρήσεων το 2007, όταν για το 2006 διοχετευόταν προς την κατεύθυνση αυτή το 28,3%. Ωστόσο, οι εξελίξεις για το 2008 προβλέπουν περιορισμό του ποσοστού των δαπανών για ενίσχυση της δυναμικότητας των υφιστάμενων προϊόντων κατά 17% περίπου.

β) Αρκετά κοντά βρίσκονται και οι *δαπάνες αντικατάστασης του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού*, απορροφώντας το 2007 το 22,7% των συνολικών επενδυτικών δαπανών. Παρόλα αυτά, σε σχέση με το 2006 σημειώνεται μείωση κατά 5,3% του ποσοστού των δαπανών που κατευθύνονται σε αυτόν τον σκοπό, ενώ και για το 2008 αναμένεται περαιτέρω μείωση του ποσοστού που κατευθύνεται σε *αντικατάσταση του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού*.

γ) Παρόλα αυτά, οι επενδύσεις για *διεύρυνση παραγωγικής δυναμικότητας για την παραγωγή νέων προϊόντων* ενισχύθηκαν το 2007, καθώς αντιπροσωπεύουν πλέον το 16,7% των συνολικών δαπανών. Ωστόσο το 2008, αυτού του τύπου οι επενδύσεις φαίνεται να ενισχύονται ακόμα περισσότερο και να καθίστανται η κυρίαρχη επενδυτική προτεραιότητα των επιχειρήσεων. Έτσι η *διεύρυνση παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα* αναμένεται να απορροφήσει πάνω από το των συνολικών επενδύσεων που σχεδιάζονται για το 2008, εξέλιξη που εξηγεί τον περιορισμό των επενδύσεων αντικατάστασης και αύξησης δυναμικότητας για τα υφιστάμενα προϊόντα.

δ) Οι υπόλοιπες κατηγορίες δαπανών δεν δείχνουν να επηρεάζονται και εξακολουθούν να συνεισφέρουν στο επενδυτικό μίγμα με το ίδιο βάρος. Έτσι, οι επενδύσεις για βελτίωση των μεθόδων παραγωγής εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν περίπου το 14-15% του συνόλου των επενδυτικών δαπανών. Άλλοι σκοποί που συνδέονται κυρίως με την προστασία του περιβάλλοντος και τους όρους ασφάλειας αντιπροσωπεύουν περίπου ισόποσο τμήμα τους, ενώ η εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής απορροφά και πάλι κάτω από 5% των δαπανών.

Σε επίπεδο μεγέθους των επιχειρήσεων τα αποτελέσματα διαφοροποιούνται από τη συνολική εικόνα ελαφρά, με τις μικρότερες των 100 ατόμων επιχειρήσεις να κατευθύνουν το 2007 τις δαπάνες τους ισόρροπα ανάμε-

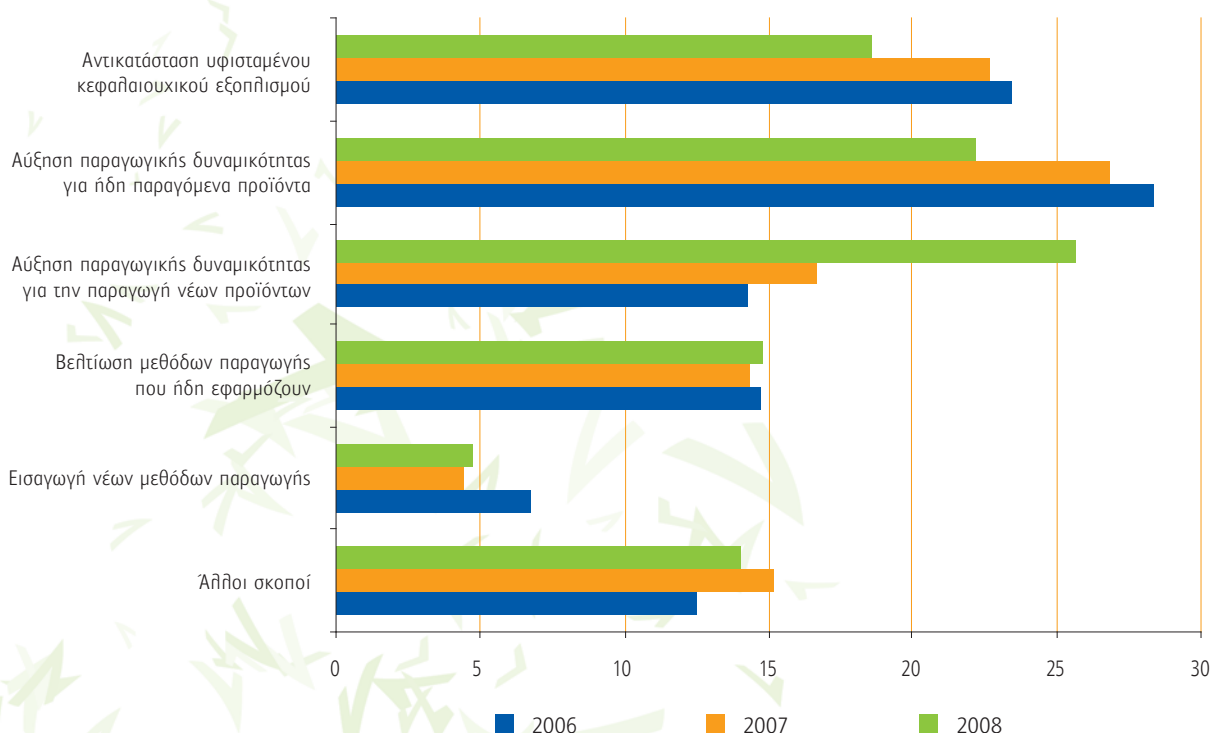
σα στις ανάγκες αντικατάστασης του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και της αύξησης της παραγωγικής τους δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα.

Η κατανομή των επενδύσεων και ο τρόπος με τον οποίο αυτή εξελίσσεται διαχρονικά αλλά και σε σύγκριση με το σύνολο των χωρών της ΕΕ⁴, παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.10. Η σύγκριση αυτή επιτρέπει την αποτύπωση των διαρθρωτικών αλλαγών που υιοθετούνται με τις νέες επενδυτικές επιλογές που γίνονται, ενώ αναδεικνύονται οι διαφορετικές ανάγκες και οι στρατηγικές προτεραιότητες οι οποίες τίθενται από την ελληνική βιομηχανία, χαρτογραφώντας τελικά το στάδιο ανάπτυξης στο οποίο βρίσκεται σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή βιομηχανία.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.6

(% συνόλου δαπάνης)

Κατανομή Επενδύσεων Ανάλογα με το Σκοπό τους

Πηγή: ΕΣΥΕ

4. Σημειώνεται ότι η διάρθρωση των επενδύσεων στην Ε.Ε., είναι περίπου κοινή με την Ευρωζώνη.

Για λόγους ευκολότερης εννοιολογικής σύγκρισης, οι επιμέρους κατηγορίες επενδύσεων ομαδοποιούνται σε τρεις κύριους τομείς: α) αντικατάσταση κεφαλαιουχικού εξοπλισμού β) επέκταση παραγωγικής δραστηριότητας, κατηγορία που συνθέτει τις επενδύσεις αύξησης δυναμικότητας για τα υπάρχοντα προϊόντα και διεύρυνσης δυναμικότητας για νέα προϊόντα και γ) εξορθολογισμός παραγωγικής δραστηριότητας που συνθέτει τις επενδύσεις βελτίωσης μεθόδων παραγωγής για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα και την εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής.⁵

Από την ανάλυση της μακροχρόνιας τάσης προκύπτει ότι στην Ελλάδα σταθερά την τελευταία δεκαετία, το μεγαλύτερο τμήμα των επενδυτικών δαπανών της βιομηχανίας κατευθύνεται στην επέκταση της παραγωγικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων. Είναι η κατηγορία η οποία συγκεντρώνει κατά μέσο όρο το 44% των συνολικών επενδύσεων την δεκαετία 1998-2008, ενώ από το 2003

φαίνεται να βρίσκεται σε φάση σταδιακής ενίσχυσης. Η υψηλότερη επίδοση σημειώθηκε το 1999, όταν οι σχετικές επενδύσεις ξεπερνούσαν το 56% των συνολικών και η χαμηλότερη το 2003 με 36%. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, το ποσοστό των επενδύσεων που κατευθύνεται σε επέκταση είναι συστηματικά υψηλότερο από την υπόλοιπη Ευρώπη. Έτσι, στην ΕΕ μέχρι το 2005 το ποσοστό αυτό μειωνόταν, ενώ τα τρία τελευταία έτη παρουσιάζει σταθερότητα και διαμορφώνεται στο 29-30%. Αν και τη διετία 2007-2008 φαίνεται ότι και οι επιχειρήσεις της υπόλοιπης Ευρώπης βρίσκονται σε φάση επέκτασης, η απόκλιση που παρατηρείται σε σχέση με τα ελληνικά δεδομένα ενδεχομένως να αντανακλά διαφορά μεγέθους μεταξύ μεγάλων βιομηχανικών μονάδων της ΕΕ και της Ελλάδος. Εξάλλου, οι ελληνικές επιχειρήσεις προσπαθούν να επεκταθούν είτε με εσωτερική ανάπτυξη είτε μέσω εξαγωγών / συγχωνεύσεων προκειμένου να μπορέσουν να σταθούν στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.10

Κατανομή Επενδύσεων και Σύγκριση με ΕΕ-27, Ανάλογα με τον Σκοπό τους

(% συνόλου δαπάνης)

Έτη												Μ.Ο. 1998- 2008
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Αντικατάσταση κεφαλαιουχικού εξοπλισμού												
Σύνολο ΕΕ-27	28	30	29	29	29	30	32	34	31	32	31	30
Ελλάδα	25	17	25	20	27	25	26	22	29	23	19	23
Επέκταση παραγωγικής δραστηριότητας												
Σύνολο ΕΕ-27	31	31	33	32	31	28	27	24	30	30	29	30
Ελλάδα	47	56	44	42	43	36	38	43	42	44	48	44
Εξορθολογισμός παραγωγικής δραστηριότητας												
Σύνολο ΕΕ-27	27	28	26	25	24	23	25	26	22	23	24	25
Ελλάδα	22	20	22	19	21	31	25	23	21	19	20	22
Λοιποί παράγοντες												
Σύνολο ΕΕ-27	13	15	14	15	16	19	16	16	19	17	16	16
Ελλάδα	6	7	9	19	9	8	11	12	9	15	14	11

Πηγή: IOBE

5. Η εκτίμηση που λαμβάνεται για κάθε έτος προκύπτει ως μέσος όρος των έξι συνολικά προβλέψεων που γίνονται σε έξι διαδοχικές έρευνες, ή από το μέσο όρο των αντίστοιχων διαθέσιμων ερευνών κατά περίπτωση (π.χ. μία μόνο εκτίμηση για το 2007, με βάση την τελευταία διαθέσιμη έρευνα)

Οι επενδύσεις που αφορούν την αντικατάσταση του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, στην ΕΕ αποτελούν κατά μέσο όρο την περίοδο 1998-2008 το 30% των συνολικών, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της Ελλάδας είναι 23%. Το 1999, η κατηγορία αυτή απορρόφησε στην Ελλάδα το χαμηλότερο ποσοστό δαπάνης (17%), όταν το ίδιο έτος το αντίστοιχο ποσοστό για την ΕΕ ήταν σχεδόν διπλάσιο (30%). Παρόλα αυτά, το 2006 σημειώνει την υψηλότερη επίδοση καθώς ενισχύθηκαν οι επενδύσεις αυτού του τύπου, αλλά και πάλι βρίσκεται χαμηλότερα των δαπανών για αντικατάσταση στο σύνολο των χωρών της ΕΕ. Ως ένα βαθμό, αυτή η διαφορετική συμπεριφορά υποδηλώνει τη διαφορετική «ηλικία» των ελληνικών επιχειρήσεων σε σύγκριση με τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες.

Έτσι, για την ΕΕ μακροχρονίως φαίνεται να υπερτερούν οι επενδύσεις που αφορούν αντικατάσταση κεφαλαιουχικού εξοπλισμού σε σχέση με τις επενδύσεις εξορθολογισμού, οι οποίες συγκεντρώνουν κατά μέσο όρο το 25% των επενδυτικών δαπανών (22% για την Ελλάδα). Οι επενδυτικές δαπάνες για τον εξορθολογισμό / εκσυγχρονισμό της ελληνικής βιομηχανίας μέχρι το 2002 κινούνται με οριακές διακυμάνσεις κοντά στο 21%, ενώ το 2003 η κατηγορία αυτή απορροφά το ιδιαίτερα υψηλό 31% του συνόλου, επίπεδο που δεν επαναλαμβάνεται ωστόσο και περιορίζεται στη συνέχεια. Η πορεία αυτή παρόλα αυτά, φανερώνει την προσπάθεια εκσυ-

χρονισμού εκ μέρους της ελληνικής βιομηχανίας, με ρυθμό ωστόσο βραδύτερο από εκείνον της ΕΕ. Στην ΕΕ, η τάση που κυριαρχεί στις επενδύσεις εξορθολογισμού από το 1999 και μετά είναι μάλλον περιοριστική, αν και παραμένουν σταθερά σε υψηλότερα επίπεδα από την Ελλάδα, με εξαίρεση τη διετία 2003-2004, όπου το ποσοστό των συγκεκριμένων δαπανών στην Ελλάδα ξεπερνούσε τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ. Τέλος, για το 2007 και το 2008, παρατηρείται σταθερή απόκλιση των αντίστοιχων ποσοστών ΕΕ και Ελλάδας που φθάνει τις 4 ποσοστιαίες μονάδες.

Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

Σημαντική πληροφορόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης παρέχουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται επομένως πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους. Οι απαντήσεις τους συνοψίζονται σε ένα δείκτη σημαντικότητας, το μέγιστο του οποίου είναι το +100, όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν ως πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.11

Παράγοντες που Επηρεάζουν την Επενδυτική Δραστηριότητα στη Βιομηχανία (συντελεστές σημαντικότητας)¹

Παράγοντες	2006	2007	2008
Ζήτηση για προϊόντα	43,6	46,0	44,7
Κέρδη επιχείρησης	17,7	17,7	20,1
Διαθεσιμότητα Κεφαλαίων και Κόστος τους	5,8	9,6	10,4
Τεχνολογικές Εξελίξεις	33,7	39,6	38,5
Κίνητρα για Επενδύσεις	19,8	25,4	26,5
Φορολογία των Κερδών	7,6	12,57	12,0
Οικονομική Πολιτική στο σύνολό της	2,3	5,35	4,6
Άλλοι λόγοι	1,8	2,94	2,9

1. Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα +100, όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

Πηγή: ΙΟΒΕ, Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία

Από τα αποτελέσματα της τελευταίας έρευνας επενδύσεων δεν φαίνεται να προκύπτουν έντονες μεταβολές στη σειρά σημαντικότητας των παραγόντων που ασκούν θετικό (ή αρνητικό) ρόλο στην επενδυτική δραστηριότητα για το 2007, ούτε και αναμένεται κάτι τέτοιο να συμβεί και το 2008. Η προσδοκώμενη ζήτηση για τα παραγόμενα προϊόντα κατά πρώτον και οι τεχνολογικές εξελίξεις κατά δεύτερον, αποτελούν και το 2007 τους κύριους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων, ενώ η εικόνα αυτή δεν αλλάζει στις προβλέψεις για το 2008. Έτσι, ο συντελεστής σημαντικότητας για τη ζήτηση των προϊόντων κυμαίνεται κοντά στο +45 για το 2008, στα ίδια δηλαδή επίπεδα με τη διετία 2006-2007.

Θετικότερα από το 2006 έχουν αξιοποιηθεί το 2007 τα κίνητρα που δίνονται σε επίπεδο πολιτικής για επενδύσεις, με συντελεστή σημαντικότητας που φθάνει το +26 για τη διετία 2007-2008, όταν το 2006 ήταν μόλις +19. Η ανοδική εκτίμηση των επενδυτικών κινήτρων που παρέχονται για την ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας συνδέεται και ως ένα βαθμό με την μεγαλύτερη αξιοποίηση από τις επιχειρήσεις των ωφελειών του νέου επενδυτικού νόμου. Σταθερά σημαντικό είναι και το επίπεδο των κερδών των επιχειρήσεων, με συντελεστή σημαντικότητας στην περιοχή του +19 για τη διετία 2007-2008, ενώ μεγαλύτερο ρόλο φαίνεται να έπαιξαν το 2007 παράγοντες όπως η φορολογία των κερδών και η διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων σε σχέση με το 2006. Τέλος, η ασκούμενη οικονομική πολιτική επηρεάζει οριακά μόνο, αλλιώς θετικά, τις επενδυτικές αποφάσεις για το 2007, αν και έχει ενισχυθεί σε σχέση με το 2006, γεγονός που σημαίνει ότι η επενδυτική δραστηριότητα δεν εξαρτάται τελικά ιδιαίτερα από αυτόν τον παράγοντα.

Αξίζει τέλος ωστόσο να σημειωθεί πως η συγκεκριμένη διάρθρωση των παραγόντων που επηρεάζουν τις επενδυτικές αποφάσεις είναι κοινή, τόσο στις μεγάλες επιχειρήσεις, όσο και τις μικρότερες.

4.2.3 Τιμές παραγωγού

Ο δείκτης τιμών παραγωγού της βιομηχανικής παραγωγής που προορίζεται για την εγχώρια αγορά επιβραδύνεται το 2007, παρουσιάζοντας μέση άνοδο της τάξης του 3,3% έναντι του 6,9% το 2006 (και 5,9% το 2005). Το 2006 ο δείκτης επηρεαζόταν από την ταχύτερη άνοδο στις τιμές παραγωγού των καταναλωτικών και ενδιάμεσων αγαθών, με το γενικό δείκτη τιμών στη μετα-

ποίηση να φθάνει το 7,6%. Παρόλα αυτά, το 2007 ο ρυθμός αύξησης των τιμών στη μεταποίηση επιβραδύνεται κατακόρυφα, και διαμορφώνεται κατά μέσο όρο στο 2,9%. Στο ίδιο κλίμα επιβράδυνσης κινείται εξάλλου και ο γενικός δείκτης της εγχώριας αγοράς χωρίς την ενέργεια (αύξηση κατά 2,4% έναντι 6,4% το 2006).

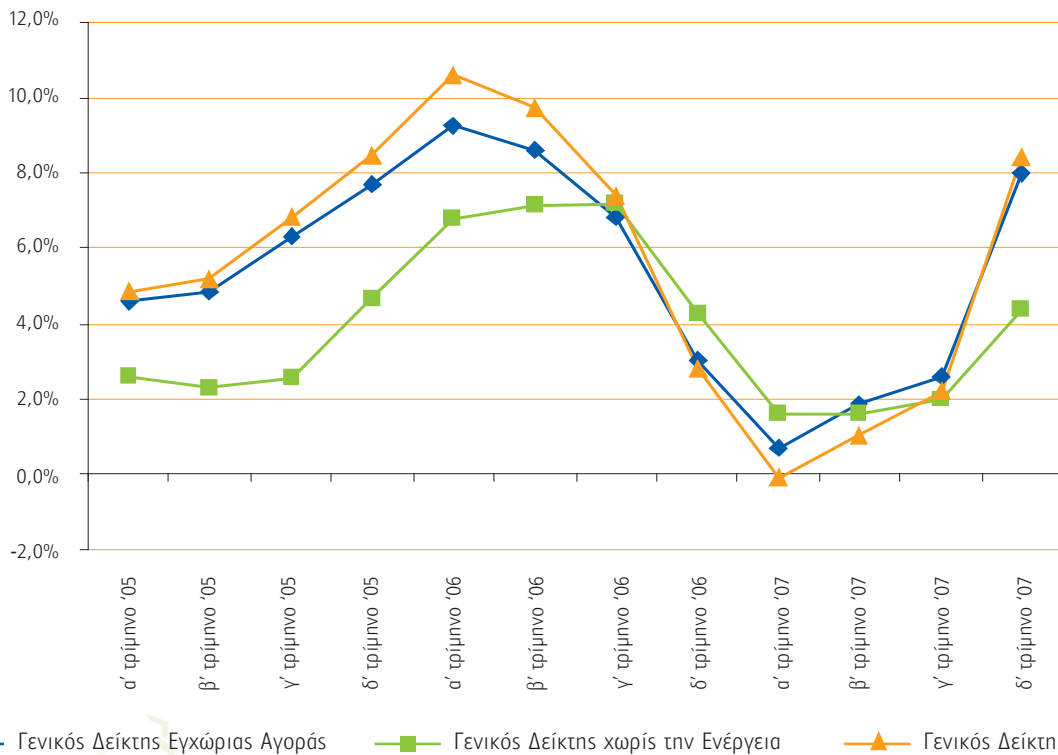
Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 4.7, από το α' τρίμηνο του 2006 ξεκινάει η πτώση τόσο του Γενικού Δείκτη τιμών παραγωγού, όσο και του γενικού δείκτη χωρίς τον τομέα της ενέργειας και του δείκτη της μεταποίησης. Και οι τρεις δείκτες συγκλίνουν και κινούνται προς την ίδια πτωτική κατεύθυνση για έναν χρόνο σχεδόν, μέχρι το α' τρίμηνο του 2007. Συγκεκριμένα, η μεταβολή και των τριών δεικτών το α' τρίμηνο του 2007 λαμβάνει τη χαμηλότερη τιμή της σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2006, η οποία μάλιστα για το δείκτη της μεταποίησης είναι αρνητική (-0,1%). Παρόλα αυτά, από το α' τρίμηνο του 2007 ξεκινάει νέα άνοδος, η οποία κορυφώνεται το δ' τρίμηνο του 2007, με ρυθμούς μεταβολής σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2006 που φθάνουν το 8%, το 4,4% και 8,5% αντίστοιχα για το γενικό δείκτη εγχώριας αγοράς, το γενικό δείκτη χωρίς την ενέργεια και το δείκτη μεταποίησης της εγχώριας αγοράς. Ο δείκτης τιμών παραγωγού χωρίς την ενέργεια φαίνεται να συντηρείται σε έναν ρυθμό αύξησης στην περιοχή του 1,8% για το πρώτο εννιάμηνο του 2007, πριν επιταχυνθεί το δ' τρίμηνο του 2007. Από την άλλη πλευρά, ενώ ο Δείκτης της μεταποίησης κινείται σχεδόν πάντα ταχύτερα από τους υπόλοιπους, το πρώτο εννιάμηνο του 2007 κινείται με χαμηλότερο ρυθμό από το γενικό δείκτη της εγχώριας αγοράς, επιταχυνόμενος όμως έντονα το τελευταίο τρίμηνο του 2007 (8,5%). Έτσι, ο γενικός δείκτης μεταποίησης εμφανίζει μεγαλύτερες διακυμάνσεις από το γενικό δείκτη για την εξεταζόμενη περίοδο.

Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι ενώ παρατηρείται κοινή πορεία και σύγκλιση στις μεταβολές του γενικού δείκτη και του δείκτη της μεταποίησης καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, ο δείκτης χωρίς τον τομέα της ενέργειας ακολουθούσε μεν, αλλιώς χωρίς πάντα να συγκλίνει, τις επιδόσεις των άλλων δύο δεικτών. Έτσι, οι τιμές της ενέργειας είναι αυτές που πίεσαν ανοδικά το ρυθμό του γενικού δείκτη, μέχρι τουλάχιστον το γ' τρίμηνο του 2006, όταν ο γενικός δείκτης χωρίς την ενέργεια και ο δείκτης εγχώριας αγοράς άρχισαν να συγκλίνουν ως προς τους ρυθμούς μεταβολής τους, επομένως η ενέργεια είχε λιγότερη επίδραση στο γενικό δείκτη. Η εικόνα αυτή αρχίζει ωστόσο πάλι να διαφοροποιείται από το δ' τρίμηνο του 2007, όταν ξεκι-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.7

(ετήσια ποσοστιαία μεταβολή)

Δείκτες Τιμών Παραγωγού Εγχώριας Αγοράς (2000=100)

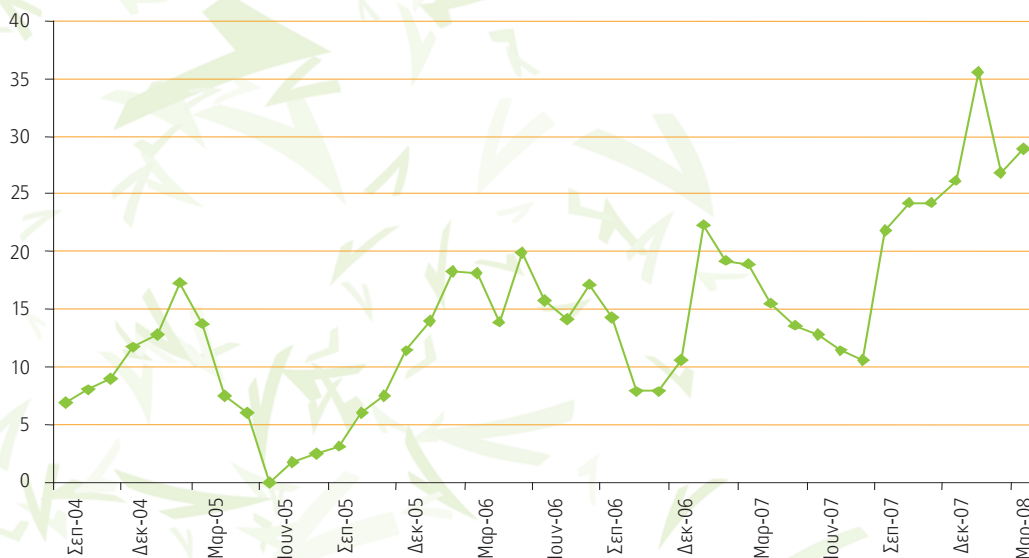

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.8

(διαφορά % θετικών - αρνητικών απαντήσεων)

Προβλέψεις Εξέλιξης των Τιμών

Πηγή: ΙΟΒΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.12
Δείκτες Τιμών Παραγωγού Εγχώριας Βιομηχανικής Παραγωγής (2000=100)

Κλάδοι παραγωγικής δραστηριότητας	Έτη			Μεταβολή (%)	
	2005	2006	2007	2006/05	2007/06
Γενικός Δείκτης Εγχώριας Αγοράς	118,9	127,1	131,3	6,9%	3,3%
Γενικός Δείκτης χωρίς την Ενέργεια	118,9	126,5	129,5	6,4%	2,4%
Γενικός Δείκτης Μεταποίησης	119	128	131,7	7,6%	2,9%
Τροφίμων και Ποτών	122,3	131,3	130,7	7,4%	-0,5%
Καπνού	126,6	130,5	137,9	3,1%	5,7%
Κλωστοϋφαντουργικών υλών	102,7	104,5	106	1,8%	1,4%
Ειδών ένδυσης - Γουναρικών	114	114,8	114,8	0,7%	0,0%
Δέρματος - Δερματίνων ειδών	113,1	114,9	117,7	1,6%	2,4%
Ξύλου και προϊόντων από ξύλο	113,6	117,2	123,1	3,2%	5,0%
Χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	107,7	109,1	113	1,3%	3,6%
Εκδόσεων - Εκτυπώσεων	128,5	130,3	132,2	1,4%	1,5%
Παραγωγών πετρελαίου και άνθρακα	119,5	135	142,1	13,0%	5,3%
Χημικών ουσιών	109,4	111,4	112,9	1,8%	1,3%
Προϊόντων από ελαστικό και πλαστικές ύλες	118,9	123,7	128	4,0%	3,5%
Μη μεταλλικών ορυκτών	121,4	126,5	133,7	4,2%	5,7%
Βασικών μετάλλων	117,8	128	136	8,7%	6,3%
Τελικών προϊόντων μετάλλου	117,9	122,9	132,4	4,2%	7,7%
Μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	107,2	109,8	114,3	2,4%	4,1%
Ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	167,5	258,3	294,3	54,2%	13,9%
Συσκευών ραδιοφώνιας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	99,8	98,9	99	-0,9%	0,1%
Ιατρικών οργάνων και οργάνων ακριβείας	118,2	118,2	118,2	0,0%	0,0%
Αυτοκινήτων και οχημάτων	107,3	109,1	111	1,7%	1,7%
Λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	120,8	123,2	125,8	2,0%	2,1%
Επίπλων - Λοιπής βιομηχανίας μ.α.κ.	111,7	115,9	121,5	3,8%	4,8%

Πηγή: ΕΣΥΕ

νάει η απόκλιση στους ρυθμούς μεταβολής του γενικού δείκτη και του δείκτη εκτός του τομέα της ενέργειας, πράγμα που υποδηλώνει ότι οι τιμές της ενέργειας πιέζουν και πάλη το γενικό δείκτη προς τα επάνω, στοιχείο που άλληλως συμφωνεί με το διεθνές μακροοικονομικό κλίμα και την άνοδο του πετρελαίου κατά τη συγκεκριμένη περίοδο.

Στον Πίνακα 4.12 αποτυπώνονται οι επιμέρους κλαδικές εξελίξεις τιμών παραγωγού κατά το 2007 στον τομέα της μεταποίησης. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι σε 8 από τους 21 κλάδους, η άνοδος τιμών επιβραδύνεται σε σχέση με το 2006, ενώ η άνοδος των τιμών είναι ταχύτερη του 2006 στους υπόλοιπους. Στα Τρόφιμα και Ποτά οι τιμές το 2007 μειώθηκαν σε σύγκριση με το 2006, ενώ σε 11 κλά-

δους η αύξηση είναι εντονότερη του μέσου όρου της μεταποίησης. Συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη αύξηση στις τιμές παρατηρείται στον κλάδο Ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών, όπου ο δείκτης τιμών παραγωγού κινείται με ρυθμό της τάξης του 13,9%, παρουσιάζοντας ωστόσο την πιο έντονη επιβράδυνση, αφού περιορίζεται από 54,2% το 2006. Ακολουθεί ο κλάδος Τελικά προϊόντα μετάλλου με ρυθμό ανόδου 7,7%, καθώς και ο κλάδος Βασικών μετάλλων, όπου ενώ σημειώνεται επιβράδυνση σε σχέση με το 2006, ο ρυθμός ανόδου φθάνει το 6,3%. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι στους μισούς σχεδόν (σε 9 από τους 21) εξεταζόμενους κλάδους, η μεταβολή (θετική ή αρνητική) είναι οριακή, κάτω από 1%.

Περαιτέρω στοιχεία για την εξέλιξη των τιμών στη με-

ταποίηση δίνουν πάντως και τα αποτελέσματα των Ερευνών της Οικονομικής Συγκυρίας που διεξάγονται σε μηνιαία βάση από το ΙΟΒΕ. Από το Διάγραμμα 4.7 διαπιστώνεται η σταδιακή επιβράδυνση των τιμών μέχρι και το καλοκαίρι του 2007, με το ισοζύγιο αυτών που προβλέπουν άνοδο/ πτώση τιμών να είναι μεν θετικό, αλλά να αποκλιμακώνεται σταθερά. Στη συνέχεια όμως σημειώνεται σαφής ανοδική τάση η οποία κορυφώνεται τον Ιανουάριο του 2008, σε σχεδόν απόλυτη συσχέτιση με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ. Γενικά πάντως η τι-

μή του σχετικού ισοζυγίου στις αρχές του 2008 κινείται σε πολύ υψηλά επίπεδα διαχρονικά, επιβεβαιώνοντας τις έντονες πιέσεις στον πληθωρισμό από τον τόμο αυτόν.

4.2.4 Απασχόληση

Την τελευταία δεκαετία η Ελλάδα παρουσιάζει μια συνεχή αύξηση της απασχόλησης προχωρώντας, έστω και

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.13

Μεταβολές του Αριθμού των Απασχολούμενων στους Κλάδους της Μεταποιητικής Βιομηχανίας

Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	2006	2007	Μεταβολή 1998-2007(%)	Μεταβολή 2006-2007(%)
Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	124.364	123.819	23,1%	-0,4%
Παραγωγή προϊόντων καπνού	5.111	4.681	-35,0%	-8,4%
Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	17.587	19.716	-41,8%	12,1%
Κατασκευή ειδών ένδυσης, κατεργασία βαφής γουναρικών	52.274	42.269	-49,2%	-19,1%
Κατεργασία και δέψη δέρματος, κατασκευή ειδών ταξιδιού	8.951	6.292	-61,2%	-29,7%
Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο	29.901	26.798	-16,3%	-10,4%
Κατασκευή χαρτοποιητού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	10.224	9.131	-10,8%	-10,7%
Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής	42.361	48.280	32,7%	14,0%
Παραγωγή οπτάνθρακα, προϊόντων διύλισης πετρελαίου	8.176	5.990	-33,8%	-26,7%
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	29.060	32.120	12,4%	10,5%
Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	16.188	13.383	-3,8%	-17,3%
Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	30.288	31.659	-16,4%	4,5%
Παραγωγή βασικών μετάλλων	14.297	14.937	13,2%	4,5%
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	55.310	53.842	10,2%	-2,7%
Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	27.200	29.870	10,3%	9,8%
Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών	280	234	-63,9%	-16,3%
Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	10.050	11.186	27,0%	11,3%
Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	4.007	3.295	41,2%	-17,8%
Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων	5.809	8.456	85,3%	45,6%
Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων, κατασκευή ρυμουλκούμενων οχημάτων	2.691	2.290	56,0%	-14,9%
Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	20.242	18.994	-6,1%	-6,2%
Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	43.947	44.995	0,3%	2,4%
Ανακύκλωση	1.134	1.562	234,9%	37,7%
Σύνολο απασχολούμενων στη μεταποιητική βιομηχανία	559.453	553.800	-4,8%	-1,0%

Πηγή: Επεξεργασία των δεδομένων των Ερευνών Εργατικού Δυναμικού

με αργούς ρυθμούς, προς την εκπλήρωση των στόχων όπως αυτοί έχουν τεθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση. Η κατάσταση αυτή αντανακλάται στην αύξηση κατά 13% του αριθμού των απασχολούμενων την περίοδο 1998-2007, ενώ η αντίστοιχη μεταβολή για την περίοδο 2006-2007 είναι της τάξεως του 1,5%.

Η αύξηση αυτή όμως στην απασχόληση δεν έχει συντελεσθεί σε όλους τους τομείς της οικονομίας με ομοιόμορφο τρόπο. Όσον αφορά στη μεταποιητική βιομηχανία ειδικότερα, την περίοδο 1998-2007 ο αριθμός των απασχολούμενων μειώθηκε σωρευτικά κατά 4,8 % (βλ. Πίνακα 4.13), ενώ το 2007 η μείωση ήταν της τάξεως του 1,0%.

Αναλυτικότερα, την περίοδο 1998-2007, από τους 23 κλάδους της μεταποίησης, οι 12 παρουσίασαν αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων, ενώ 11 κλάδοι παρουσίασαν πτώση. Για την πρώτη κατηγορία θα πρέπει να σημειωθεί η σημαντική ποσοστιαία αύξηση στους κλάδους της ανακύκλωσης (234,9%), της κατασκευής ιατρικών και άλλων οργάνων (85,3%) και της κατασκευής αυτοκινήτων και ρυμουλκούμενων οχημάτων (56%), ενώ θα πρέπει να επισημανθεί και η αύξηση στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών (23,1%), ο οποίος είναι άλληλωςτε και ο κλάδος με τον

μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων μεταξύ των κλάδων της μεταποιητικής βιομηχανίας. Στον αντίποδα, σημαντική είναι η μείωση του αριθμού των απασχολούμενων στους κλάδους της κατασκευής μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών (63,9%), της κατεργασίας και δέψης δέρματος και κατασκευής ειδών ταξιδιού (61,2%) και της κατασκευής ειδών ένδυσης (49,2%).

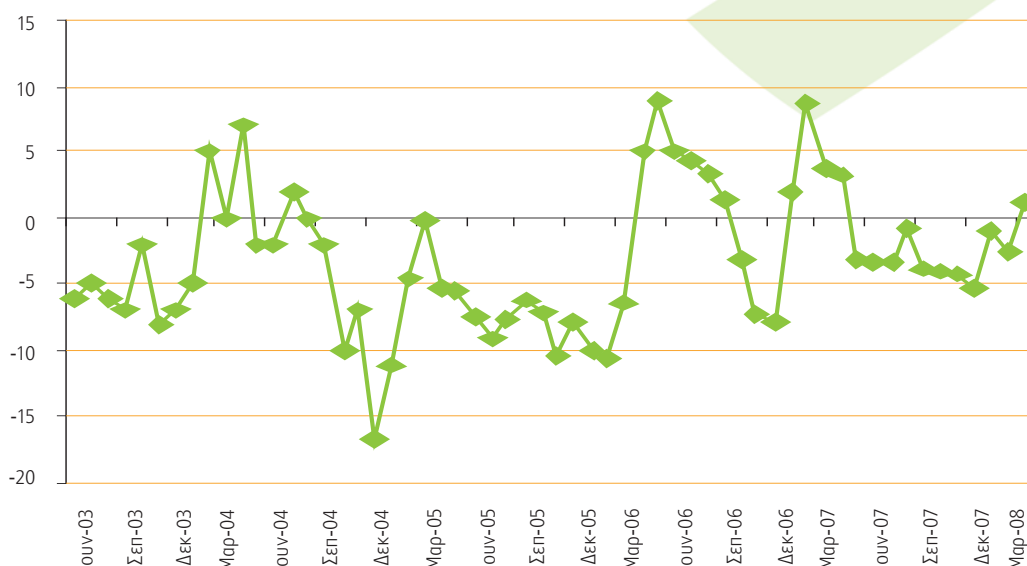
Το 2007, το σύνολο των απασχολούμενων στη μεταποιητική βιομηχανία μειώθηκε κατά 1,0% σε σχέση με το 2006, στα 553,8 χιλιάδες άτομα. Ο μεγαλύτερος εργοδότης στη μεταποίηση, η βιομηχανία τροφίμων και ποτών σημείωσε πτώση της απασχόλησης το 2007 κατά 0,4%. Σημαντική μείωση της απασχόλησης καταγράφεται και στον κλάδο ένδυσης (-19,1%, ήτοι 10 χιλιάδες περίπου άτομα), ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι σε 13 από τους 23 μεταποιητικούς κλάδους, η απασχόληση μειώθηκε το 2007. Αντίθετα, αύξηση της απασχόλησης και μάλιστα σημαντική σε απόλυτους όρους καταγράφεται στις εκδόσεις-εκτυπώσεις (14,0%), ενώ οι μεγαλύτερες ποσοστιαίες αυξήσεις καταγράφονται στην κατασκευή ιατρικών οργάνων (45,6%) και στην ανακύκλωση (37,7%).

Όπως πάντως φανερώνουν και τα αποτελέσματα των ερευνών οικονομικής συγκυρίας του IOBE, οι προβλέ-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.9

(διαφορά % θετικών - αρνητικών απαντήσεων)

Προβλέψεις για την Απασχόληση

Πηγή: IOBE

ψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης από τον Μάρτιο του 2007 όταν και βρίσκονταν στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων ετών, αρχίζουν σταδιακά να αποκλιμακώνονται εντός του 2007 και να γίνονται αρνητικές για το μεγαλύτερο διάστημα του έτους. Από τις αρχές του 2008 πάντως φαίνεται να διαμορφώνεται μία αυξητική τάση η οποία τον Μάρτιο του 2008 δίνει θετικό πρόσημο στο σχετικό ισοζύγιο. Έτσι τον Μάρτιο του τρέχοντος έτους οι βιομηχανικές επιχειρήσεις που δηλώνουν ότι αναμένουν αύξηση της απασχόλησης βραχυπρόθεσμα υπερακοντίζουν αυτές που δηλώνουν ότι αναμένουν μείωση, γεγονός που προοιωνίζεται ευνοϊκές εξελίξεις σε αυτόν τον τομέα της οικονομίας.

4.2.5 Εξαγωγικές Επιδόσεις

4.5.1 Η πορεία των ελληνικών εξαγωγών το 2007

Οι εξαγωγές κατά το 2007 κινούνται μεν ανοδικά, με σημαντική επιβράδυνση ωστόσο σε σχέση με το 2006. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοι-

χεία (ΕΣΥΕ, ΠΣΕ, ΚΕΕΜ), κατά το 2007, η συνολική αξία των εξαγωγών αυξήθηκε μόλις κατά 4%, όταν καθ' όλο το 2006 είχε αυξηθεί κατά 18,5%. Την ίδια περίοδο οι εισαγωγές σημείωσαν ταχύτερη αύξηση της τάξης του 9,4%. Έτσι, το εμπορικό έλλειμμα συνεχίζει να διευρύνεται με ρυθμό πάνω από 12,1%, ξεπερνώντας στο σύνολο του έτους τα 55,5 δισεκ. ευρώ (50 δισεκ. περίπου το 2006). Οι εξαγωγές αγαθών καλύπτουν το 32% των δαπανών για τις εισαγωγές, όταν το 2006 κάλυπταν το 33%. Η επιβράδυνση του αυξητικού ρυθμού των εξαγωγών οφείλεται κυρίως στην υποχώρηση των εξαγωγών των πρώτων υλών και των καυσίμων. Αναλυτικότερα:

Οι εξαγωγές του **αγροτικού τομέα** αυξήθηκαν κατά 1,2%, αντιπροσωπεύοντας το 19,6% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών, έναντι 20,2% το 2006. Οι εξαγωγές της μεγαλύτερης κατηγορίας «τρόφιμα και ζώα ζωντανά» που κάλυψαν το 14,7% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών κινήθηκαν ταχύτερα, καθώς αυξήθηκαν κατά 7,8%. Από την άλλη πλευρά, η μείωση των εξαγωγών στα «λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.14

Εξαγωγές (σε εκατ. ευρώ), Προσωρινά Στοιχεία

Προϊόν	Ιανουάριος – Δεκέμβριος 2007				
	Αξία		% Μεταβολή	% Σύνθεση	
	2007	2006	07/06	2007	2006
Αγροτικά Προϊόντα	3.369,0	3.330,2	1,2	19,6	20,2
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	2.517,4	2.336,0	7,8	14,7	14,2
Ποτά & Καπνός	500,9	508,7	-1,5	2,9	3,1
Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	350,7	485,5	-27,8	2,0	2,9
Πρώτες Ύλες	770,3	865,3	-11,0	4,5	5,2
Πρώτες ύλες μη εδωδιμες εκτός από καύσιμα	770,3	865,3	-11,0	4,5	5,2
Καύσιμα	2.084,0	2.171,0	-4,0	12,2	13,2
Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά, κ.λπ.	2.084,0	2.171,0	-4,0	12,2	13,2
Βιομηχανικά Προϊόντα	10.350,7	9.668,2	7,1	60,4	58,6
Χημικά προϊόντα & συναφή (μ.α.κ.)	2.363,2	2.180,1	8,4	13,8	13,2
Βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κατά πρώτη ύλη	3.730,9	3.420,5	9,1	21,8	20,7
Μηχανήματα & υλικό μεταφορών	2.315,0	2.093,3	10,6	13,5	12,7
Διάφορα βιομηχανικά είδη	1.941,6	1.974,3	-1,7	11,3	12,0
Άλλα	574,0	449,9	27,6	3,3	2,7
Είδη & συναλληγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	574,0	449,9	27,6	3,3	2,7
Συνολικές Εξαγωγές	17.148,0	16.484,7	4,0	100,0	100,0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Επεξεργασία στοιχείων από το ΚΕΕΜ

έλλειψης» συνεχίζει να είναι έντονη (-27,8%), ενώ οι εξαγωγές της υποκατηγορίας «ποτά και καπνός» μειώνονται οριακά (-1,5%).

Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση (κατά 7,1%) των εξαγωγών **βιομηχανικών προϊόντων**, οι οποίες το 2007 αντιπροσωπεύουν πλέον το 60,4% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών. Άνοδο πολύ μεγαλύτερη του συνόλου σημείωσαν και οι εξαγωγές των υποκατηγοριών «βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κατά πρώτη ύλη» (9,1%), «χημικά προϊόντα και συναφή» (8,4%) και «μηχανήματα και υλικό μεταφορών» (10,6%), ενώ αντίθετα υποχώρησαν οι εξαγωγές της υποκατηγορίας «διάφορα βιομηχανικά είδη» (-1,7%).

Οι εξαγωγές των **πρώτων υλών** το 2007 μειώνονται αισθητά, κατά 11,0%, παρόλο που αντιπροσωπεύουν σχετικά μικρό ποσοστό των ελληνικών εξαγωγών (μόλις 4,5%), ενώ μειωμένες κατά 4% ήταν και οι εξαγωγές των **καυσίμων**, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 12,2% του συνόλου των εξαγωγών. Ιδιαίτερα έντονη τέλος ήταν η αύξηση των εξαγωγών της κατηγορίας **«είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες»** (27,6%), τα οποία ωστόσο δεν αντιπροσωπεύουν παρά μόνο το 3,1% του συνόλου.

Σε όρους κατεύθυνσης, οι εξαγωγές αυξήθηκαν προς τις μεγάλες γεωγραφικές αγορές της ΕΕ-25 (3,5%), με ισχυρή άνοδο στα Βαλκάνια (16%), αλλά και στις χώρες της Αφρικής (εκτός Β. Αφρικής), ενώ περιορίστηκαν στις χώρες της Μ. Ανατολής και Β. Αφρικής (-23,5%), της Ν.Α. Ασίας (-18,2%) και των υπολοίπων χωρών του ΟΟΣΑ.

Αναλυτικότερα, οι εξαγωγές προς τον **ανεπτυγμένο κόσμο (ΟΟΣΑ)**, κατά το 2007 μειώθηκαν κατά 1% και συνολικά αντιπροσωπεύουν σχεδόν τα 2/3 των συνολικών εξαγωγών της Ελλάδας. Οι εξαγωγές προς τις χώρες της Ε.Ε.- 25 αυξήθηκαν κατά 3,5% (54% του συνόλου), όμως στα 15 παλαιότερα μέλη εμφανίζουν μείωση κατά 0,2% (43,2% του συνόλου). Η εξέλιξη αυτή προκαλείται από τη μείωση σε βασικούς **εταίρους στην ΕΕ-15**, όπως Γαλλία (-3,8%), Ολλανδία (-5%), Ιταλία (-1,5%), Ηνωμένο Βασίλειο (-6,9%), Ισπανία (-13,2%). Η Γερμανία παραμένει η κυριότερη εξαγωγική αγορά για την Ελλάδα (αντιπροσωπεύει το 11,5% των εξαγωγών) και για αυτήν την περίοδο, ενώ δεύτερη έρχεται η Ιταλία, η οποία απορροφά το 10,7% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών.

Σημαντικές είναι και οι εξαγωγές στις **χώρες της διεύ-**

ρυνσης, αφού σημειώνεται άνοδος της τάξης του 21,4%, με σημαντική ενίσχυση των εξαγωγών προς όλες τις χώρες και ειδικότερα στην Κύπρο κατά 24,5% (η οποία και απορροφά το 6,5% των ελληνικών εξαγωγών). Ικανοποιητική αύξηση των εξαγωγών σημειώνεται και στα **Βαλκάνια** (16%), αγορά στην οποία κατευθύνεται το 18,7% των συνολικών εξαγωγών της χώρας. Εκτός από την Βουλγαρία και την ΠΓΔΜ, όπου η αύξηση είναι σχετικά περιορισμένη (5,5% και 4,4% αντίστοιχα), στις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες, η άνοδος των εξαγωγών ξεπερνά το 20%, ενώ στην περίπτωση της Βοσνίας- Ερζεγοβίνης και της Κροατίας το ποσοστό των εξαγωγών είναι ιδιαίτερα υψηλό (43,9% και 37,2% αντίστοιχα).

Αντίθετα, οι εξαγωγές προς τη **Β. Αμερική** σημείωσαν πτώση κατά 2,5% σε σχέση με το 2006. Πράγματι το ποσοστό των εξαγωγών που κατευθύνεται προς τις ΗΠΑ και τον Καναδά, μειώθηκε κατά 4,6% και 6,8%. Το ίδιο συμβαίνει και με τις **υπόλοιπες χώρες του ΟΟΣΑ**, εκτός Ν. Κορέας, όπου καταγράφεται σημαντική μείωση της τάξης του 26,9%.

Άλλες αξιοσημείωτες μεταβολές αφορούν στη συνέχιση της ανοδικής πορείας των εξαγωγών προς τις **χώρες της πρώην ΕΣΣΔ** (αύξηση 19,8%). Στον αντίποδα, σημαντικά μειωμένες το 2007, κατά 29,8%, είναι οι εξαγωγές προς τις χώρες της Μ. Ανατολής της Β. Αφρικής και προς τις χώρες της ΝΑ Ασίας κατά 20,3%. Από άλλες ανεπτυγμένες χώρες, σημειώνεται η σημαντική αύξηση των εξαγωγών προς Ιαπωνία (κυρίως ρηιπά πετρελαιοειδή), όπου οι εξαγωγές υπερδιπλασιάστηκαν σε σχέση με το 2006 (119,9%), ενώ στην αγορά της Ινδίας και της Κίνας οι εξαγωγικές επιδόσεις μειώθηκαν (κατά 6,2% και 10,9% αντίστοιχα).

Τέλος, σε ότι αφορά τις **εισαγωγές**, η άνοδος εντοπίζεται και πάλι σε όλες τις κατηγορίες προϊόντων εκτός των καυσίμων, όπου σημειώνεται μείωση της τάξης του 13,6%. Οι εισαγωγές **βιομηχανικών και αγροτικών προϊόντων** αυξήθηκαν κατά 14,1% και 11,9% αντίστοιχα, αντιπροσωπεύοντας μαζί το 81% περίπου του συνόλου των ελληνικών εισαγωγών της εξεταζόμενης περιόδου. Οι εισαγωγές **πρώτων υλών** και οι μικρές αξίας εισαγωγές **«ειδών και συναλλαγών μη ταξινομημένων κατά κατηγορίες»** αυξήθηκαν κατά 28,8% και 168% αντιστοίχως.

Ανά γεωγραφική περιοχή, οι εισαγωγές μειώνονται το 2007 μόνο από την Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών, τις χώρες δηλαδή της πρώην ΕΣΣΔ (κατά -3,1%)

και την Β. Αφρική και Μ. Ανατολή (-0,8%), ενώ από όλες τις υπόλοιπες ζώνες αυξάνονται. Η υψηλότερη αύξηση των εισαγωγών προέρχεται από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής (64,8%), από όπου όμως εισάγεται πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου (1,4%). Υψηλή ήταν

ωστόσο και η άνοδος των εισαγωγών από τις χώρες της διεύρυνσης (35,7%), τη Β. Αμερική (43,4%), τις υπόλοιπες χώρες του ΟΟΣΑ (39,4%). Τέλος, οι εισαγωγές από την Ινδία μειώθηκαν κατά 4,8%, ενώ από την Κίνα αυξήθηκαν κατά 50,6%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.15

Εξαγωγές (σε εκατ. ευρώ) κατά Γεωγραφικές Περιοχές

(προσωρινά στοιχεία)

Γεωγραφικές περιοχές	Εξαγωγές		% Μεταβολή	% Συμμετοχή	
	2007	2006	07/06	2007	2006
ΚΟΣΜΟΣ	17.148,0	16.484,7	4,0%	100,0%	100,0%
ΟΟΣΑ (29 χώρες)	9.694,0	9.787,6	-1,0%	56,5%	59,4%
Ε.Ε. (25)	9.253,6	8.944,4	3,5%	54,0%	54,3%
Ε.Ε. (15)	7.403,6	7.420,1	-0,2%	43,2%	45,0%
Β. Αμερική	810,1	831,2	-2,5%	4,7%	5,0%
Άλλες ανεπτυγμένες χώρες	206,0	142,3	44,8%	1,2%	0,9%
Υπόλοιπες ΟΟΣΑ (εκτός Ν.Κορέας)	779,6	992,1	-21,4%	4,5%	6,0%
Βαλκάνια	3.203,2	2.760,8	16,0%	18,7%	16,7%
Κοινοπολ. Ανεξάρτ. Κρατών (ΚΑΚ)	555,4	463,5	19,8%	3,2%	2,8%
Β. Αφρική & Μ. Ανατολή	962,7	1.372,3	-29,8%	5,6%	8,3%
Χώρες Αφρικής (εκτός Β.Αφρικής)	149,3	97,2	53,6%	0,9%	0,6%
Ν.Α. Ασία	181,0	221,1	-18,1%	1,1%	1,3%
Λατ. Αμερική	109,2	123,8	-11,8%	0,6%	0,8%
Λοιπές Χώρες	938,0	536,1	75,0%	5,5%	3,3%

Πηγή: ΕΣΥΕ, Επεξεργασία στοιχείων από το ΚΕΕΜ

4.2.5.2 Η εξωστρέφεια των ελληνικών εξαγωγών

Από τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ και του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων, προκύπτει ότι η ελληνική οικονομία παραμένει η λιγότερο εξωστρεφής ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρά την έντονη αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών του 2006. Πέραν τούτου, τα τελευταία δέκα χρόνια, αυτό που διαπιστώνεται είναι μάλλον μείωση στο βαθμό εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας, γεγονός που φανερώνει από τη μία πλευρά την αδυναμία των ελληνικών προϊόντων να σταθούν ανταγωνιστικά στις διεθνείς αγορές, αφήνοντας τη χώρα εκτεθειμένη απέναντι στις απαιτήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού και αφετέρου το μεγαλύτερο ενδιαφέρον που δείχνουν οι ελληνικές επιχειρήσεις για την κάλυψη της εγχώριας ζήτησης.

Η συμμετοχή των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών

στο ΑΕΠ της χώρας ανήλθε μέσα σε μια πενταετία (1995-2000) κατά 38% περίπου, φθάνοντας έτσι το 2000 το 25%. Μετά την ανοδική πορεία που ξεκίνησε από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και η οποία κορυφώθηκε το 2000, ο δείκτης συμμετοχής των εξαγωγών στο ΑΕΠ, ο οποίος είναι αντιπροσωπευτικός δείκτης του βαθμού εξωστρέφειας μιας χώρας, αρχίζει να περιορίζεται, φθάνοντας το 2006 στο 21,9%. Εξάλλου, την ίδια περίοδο μειώνεται και ο δείκτης συμμετοχής των εισαγωγών και των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στο ΑΕΠ (Πίνακας 4.16), ο οποίος είναι πληρέστερος δείκτης του βαθμού εξωστρέφειας, από 63,2% του ΑΕΠ το 2000 σε 56,4% το 2006. Επιπλέον, η αξία των εξαγωγών αγαθών ως ποσοστό του ΑΕΠ περιορίζεται στο 7,8% το 2006 από 9,3% το 2000, ενώ οι εξαγωγές υπηρεσιών, παρόλο που έχουν αυξηθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία, υποχωρούν στο 13,3% το 2006, όταν το 2000 έφθαναν το 15,4%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.16

Το Εμπόριο Αγαθών και Υπηρεσιών της Ελλάδος κατά την Περίοδο 2000-2006* (Αξία σε εκατ. € & τρέχουσες τιμές)

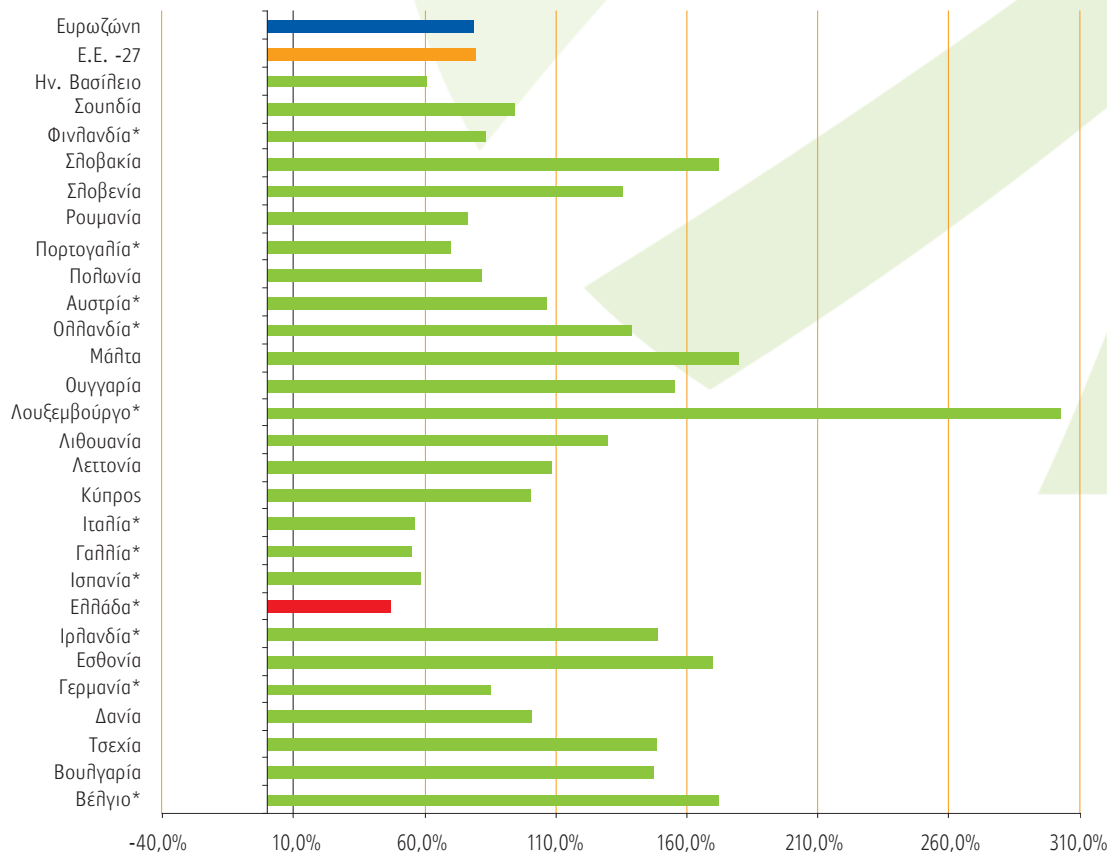
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΑΕΠ	136.281	146.259	157.586	171.258	185.225	198.609	213.985
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	33.882	35.060	33.174	34.764	40.335	43.107	46.868
Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	52.277	52.147	51.960	56.594	63.289	65.560	73.752
Εξαγωγές & εισαγωγές αγαθών + υπηρεσιών	86.159	87.207	85.134	91.358	103.624	108.667	120.620
% συμμετοχή στο ΑΕΠ							
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	24,9%	24,0%	21,1%	20,3%	21,8%	21,7%	21,9%
Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	38,4%	35,7%	33,0%	33,0%	34,2%	33,0%	34,5%
Εξαγωγές & εισαγωγές αγαθών + υπηρεσιών	63,2%	59,6%	54,0%	53,3%	55,9%	54,7%	56,4%

* Τα στοιχεία για την περίοδο 2001-2006 είναι προσωρινά
Πηγή: ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί-Επεξεργασία από το ΚΕΕΜ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.10

(% συνόλου δαπάνης)

Το Εμπόριο Αγαθών και Υπηρεσιών των 27 Κρατών-Μελών της Ε.Ε. κατά το Έτος 2006 ως % του Α.Ε.Π.

Πηγή: Eurostat, ΠΣΕ

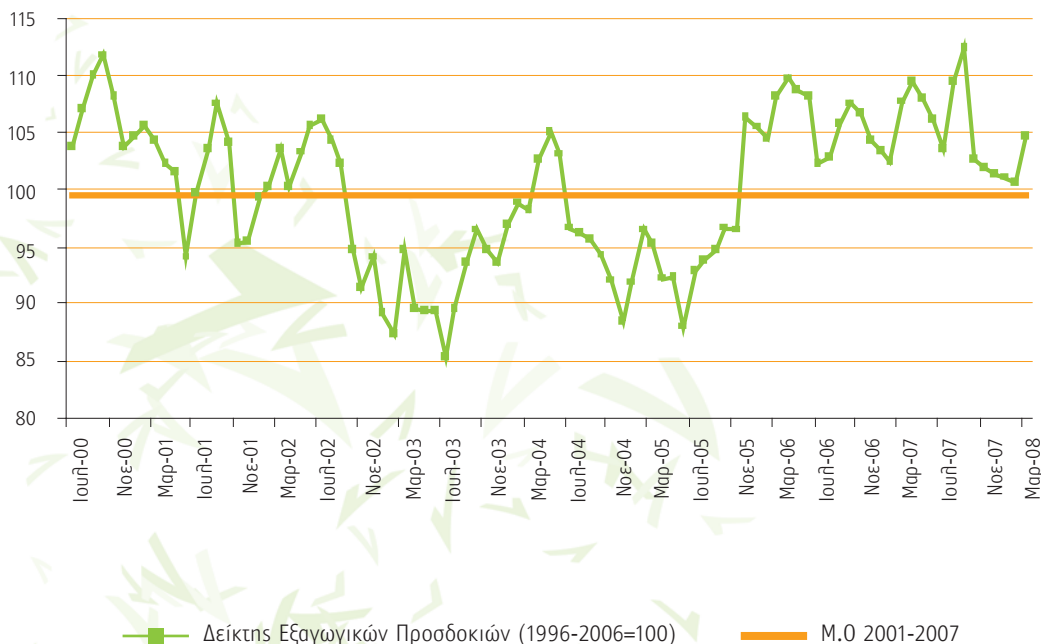
Στο ίδιο πλαίσιο σύμφωνα και με τα στοιχεία της Eurostat, ο βαθμός εξωστρέφειας της Ελλάδας είναι ο τελευταίος για το 2006, ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ-27 (Διάγραμμα 4.10), αφού το ποσοστό που καλύπτουν οι εξαγωγές και οι εισαγωγές της χώρας μας ως προς το ΑΕΠ είναι το χαμηλότερο⁶, όταν ο μέσος όρος για την ΕΕ-27 και την Ευρωζώνη είναι αντίστοιχα 79% και 78,8%. Το ποσοστό αυτό είναι πολύ κοντά ωστόσο με τα αντίστοιχα ποσοστά χωρών οι οποίες διαθέτουν πολύ μεγαλύτερη εσωτερική αγορά από την ελληνική, όπως η Γαλλία (55,1%), η Ιταλία (56,5%) και η Ισπανία (58,2%). Εντούτοις, στις χώρες με εσωτερική αγορά ανάλογου μεγέθους της ελληνικής, η συμμετοχή των εξαγωγών και των εισαγωγών στο ΑΕΠ είναι πολύ υψηλότερη, γεγονός που σημαίνει ότι μικρότερες αγορές, όπως η ελληνική, αναπτύσσουν μεγαλύτερο βαθμό εξωστρέφειας από την Ελλάδα. Έτσι, η Ελλάδα εξακολουθεί να στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην μικρή εσωτερική της αγορά για την

ανάπτυξή της και την συνεπακόλουθη εγχώρια ζήτηση.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει όμως και ένας νέος δείκτης που κατασκευάζει το IOBE για λογαριασμό του Οργανισμού Προώθησης Εξαγωγών (ΟΠΕ) και ο οποίος εστιάζει στις προσδοκίες των εξαγωγικών βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας. Η εξέλιξη του συγκρίνει με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία των εξαγωγών και φαίνεται να έχει ικανοποιητική προβλεπτική ικανότητα. Ο δείκτης κινείται σε σχετικά υψηλά επίπεδα τη διετία 2006-2007 αν και με έντονες διακυμάνσεις. Από το φθινόπωρο του 2007 πάντως ο Δείκτης Εξαγωγικών Προσδοκιών φαίνεται να εισέρχεται σε πτωτική πορεία η οποία φέρνει το Δείκτη στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων δύο ετών. Τον Μάρτιο του 2008 ωστόσο σημειώνεται ισχυρή άνοδος και βελτίωση του εξαγωγικού κλίματος, εξέλιξη που εφόσον συνεχιστεί και διαμορφώσει μεσοπρόθεσμη τάση, προοιωνίζεται ευνοϊκότερη πορεία των ελληνικών εξαγωγών όμως τον Μάρτιο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.11

Δείκτης Εξαγωγικών Προσδοκιών

Σημείωση: Ο Δείκτης Εξαγωγικών Προσδοκιών υπολογίζεται με βάση: α) τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις παραγγελίες εξωτερικού που έχουν εκτέλεση και β) τις προβλέψεις τους για την πορεία των εξαγωγών τους προσεχείς μήνες.

Πηγή: IOBE

6. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, φθάνει το 2006 το 46,9%.

4.3 Κατασκευές

4.3.1 Παραγωγή

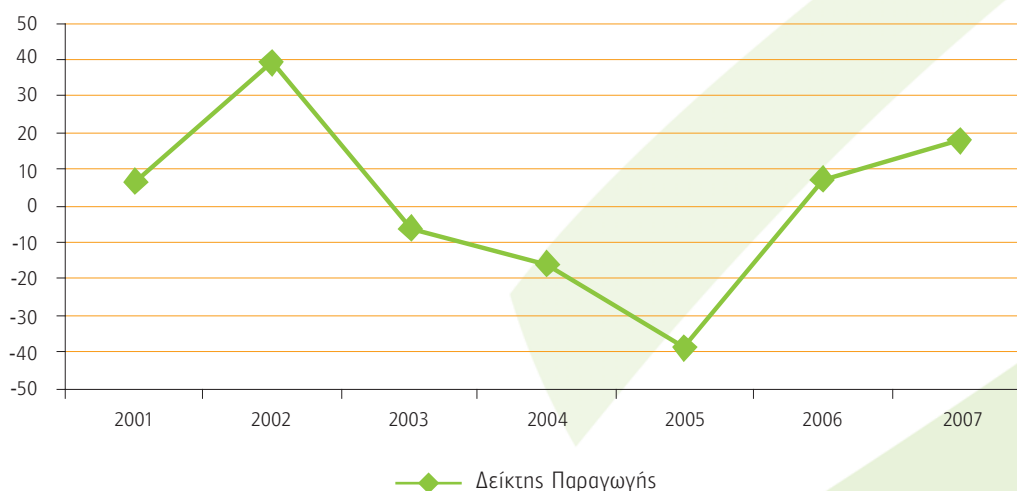
Η Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας καταρτίζει από το 2000 το Δείκτη Παραγωγής στις Κατασκευές με στόχο τη μέτρηση των αλλαγών στον όγκο της παραγωγής κατασκευών. Ο δείκτης αυτός παρέχει ένα μέσο μέτρησης της τάσης όγκου της προστιθέμενης αξίας σε τιμές κόστους συντελεστών σε μια δεδομένη περίοδο αναφοράς. Οι τάσεις που παρατηρούνται στην

πορεία του δείκτη την περίοδο 2000-2007 έχουν ως εξής: το 2001 και 2002, η τάση είναι σαφώς θετική και ιδιαίτερα το 2002, όπου η μέση ετήσια αύξηση του δείκτη ήταν της τάξης του 39% σε σχέση με το 2001. Το δ' τρίμηνο του 2002 το επίπεδο του δείκτη ήταν στις 180 μονάδες (2000=100). Την περίοδο 2003-2005 η υποχώρηση της παραγωγής ήταν ραγδαία (-5,7% το 2003, -15,8% το 2004 και -38,8% το 2005 οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής) για να επανακάμψει τα δυο τελευταία χρόνια με ρυθμούς της τάξης του 7,4% και 18,3% αντίστοιχα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.12

(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές

Πηγή: ΕΣΥΕ

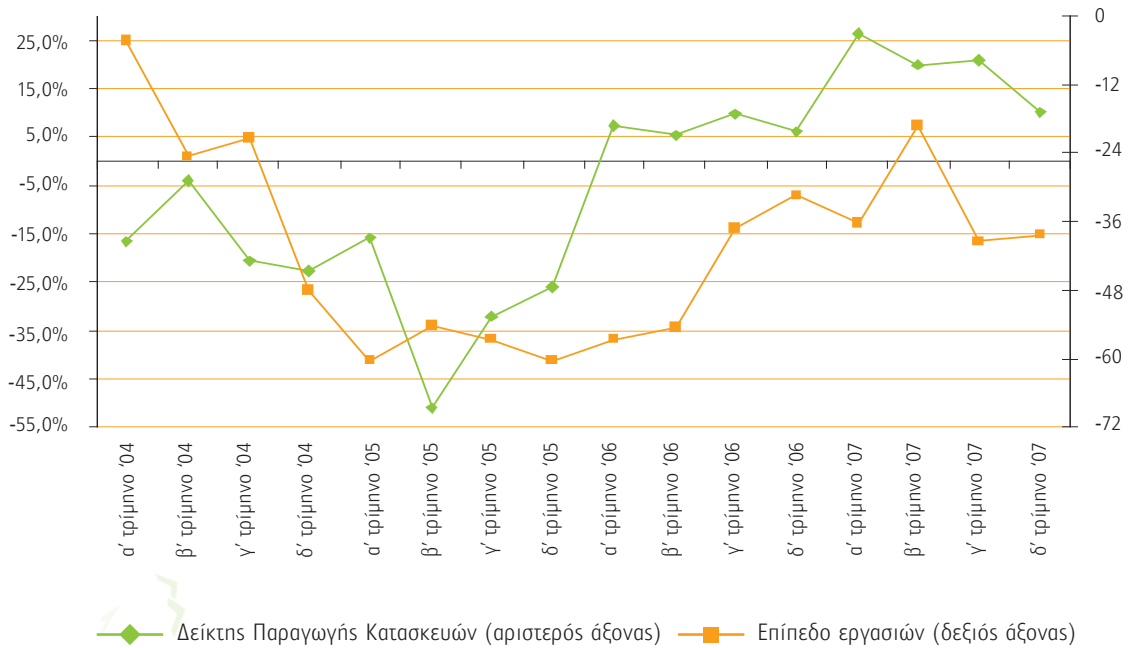
Εξετάζοντας πιο αναλυτικά την πορεία του δείκτη το 2007, το α' τρίμηνο σημειώθηκε η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση των τελευταίων ετών (25,4%), η οποία όμως το επόμενο διάστημα εξομαλύνθηκε. Ο δείκτης διαμορφώθηκε το 2007 κατά μέσο όρο στις 91,4 μονάδες.

Όπως φαίνεται και από το Διάγραμμα 4.13 οι εξελίξεις του προηγούμενου έτους συγκλίνουν με τα αποτελέσματα της Οικονομικής Συγκυρίας και πιο συγκεκριμένα με τον Δείκτη Επιπέδου Εργασιών του κλάδου των κατασκευών. Ο δείκτης το β' τρίμηνο του 2007 αυξήθηκε σημαντικά, ωστόσο, στο δεύτερο μισό του 2007 οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το επίπεδο των εργασιών τους έγιναν και πάλι έντονα αρνητικές υποδεικνύοντας επιβράδυνση της παραγωγής στο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα.

Όπως έχει ήδη αποτυπωθεί και στην εξέλιξη του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές, μετά το 2004, ο τομέας εισήλθε σε περίοδο ύφεσης η οποία φαίνεται να ολοκληρώνεται προς τα τέλη του 2005. Δειλά έκτοτε σημειώνεται μία ανοδική πορεία στις προσδοκίες η οποία έφερε το Δείκτη στα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου του την περίοδο του 2007, πριν εξασθενήσει προς τα τέλη του έτους. Το δίμηνο Φεβρουάριου - Μαρτίου 2008 πάντως ο δείκτης διαμορφώνεται στις 99,7 μονάδες και αν και υστερεί έναντι της αντίστοιχης περυσινής επίδοσης, κινείται και πάλι υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Η βελτίωση αυτή είναι αποτέλεσμα των θετικών εξελίξεων στην απασχόληση του τομέα η οποία αναμένεται να ενισχυθεί. Ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι η βελτίωση του κλίματος προέρχεται κυρίως από τις ενισχυ-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.13

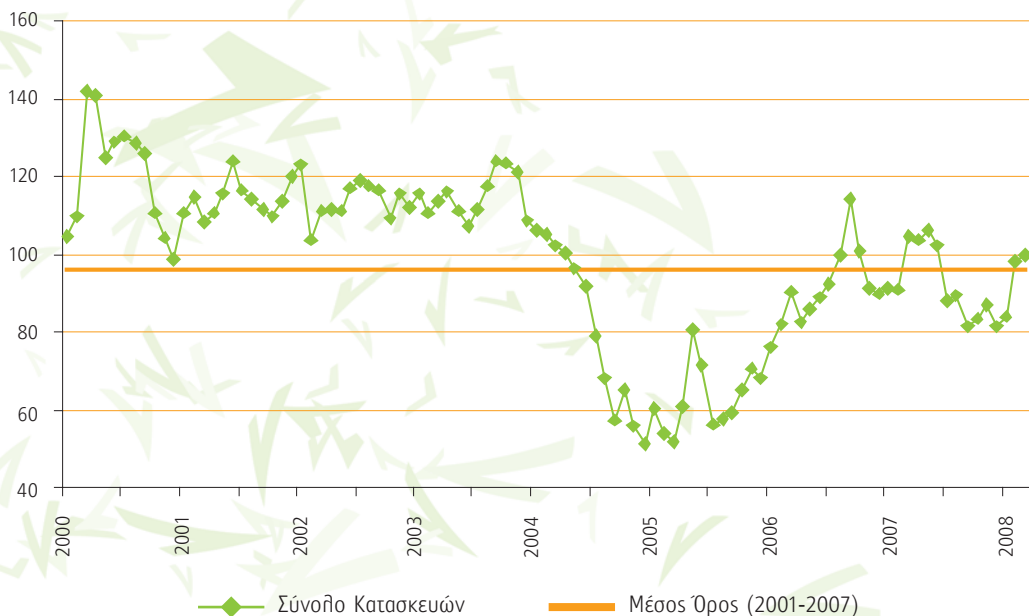
Δείκτης Παραγωγής Κατασκευών (ετήσιες μεταβολές) - Δείκτης Επίπεδου Εργασιών (διαφορά σταθμισμένων ποσοστών απαντήσεων για υψηλότερο - χαμηλότερο του κανονικού επιπέδου εργασιών)

Πηγή: ΕΣΥΕ - ΙΟΒΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.14

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006 =100)

Πηγή: ΙΟΒΕ

μένες προσδοκίες στις Κατασκευές Δημοσίων Έργων, ενώ αντίθετα στις Ιδιωτικές Κατασκευές, υπάρχει εντονότερη απαισιοδοξία.

Αν και οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις έχουν εξασφαλισμένη δραστηριότητα πάνω από 17 μήνες εντούτοις η ευρεία πλειονότητά τους δηλώνει ότι συναντά εμπόδια στην παραγωγική της δραστηριότητα, με τη γραφειο-

κρατία και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο να καταγράφονται ως τα σημαντικότερα προσκόμματα.

4.3.2 Τιμές - Κόστος

Ο Δείκτης Τιμών Κατηγοριών Έργων (Παραγωγού) που καταρτίζει η ΕΣΥΕ εκφράζει τη μεταβολή των τιμών που

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.15

(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Δείκτης Τιμών Κατηγοριών Έργων (Παραγωγού) και Δείκτης Κόστους Κατασκευής Νέων Κτιρίων Κατοικιών

Πηγή: ΕΣΥΕ

καταβάλλονται στους κατασκευαστές – εργολήπτες των διαφόρων επιμέρους τμημάτων κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών. Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 4.15, ο δείκτης, από το 2003 και έπειτα κινείται με ετήσιους ρυθμούς άνω του 2%, εξέλιξη που τροφοδοτείται κυρίως από την αύξηση των τιμών των εξής κατηγοριών έργων: χωματουργικών (3,6% κατά μέσο όρο την περίοδο 2002-2007), εγκατάστασης κεντρικής θέρμανσης (3,7%) και σιδηροκατασκευών (3,6%).

Το 2007 ο Δείκτης Τιμών Κατηγοριών Έργων (Παραγωγού)

διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο στις 118 μονάδες (2000=100) και κινήθηκε ανοδικά και τα τέσσερα τρίμηνα. Έντονα ανοδικά το 2007 κινήθηκαν οι δείκτες τιμών των εξής κατηγοριών έργων: επιχρίσματα (4,2%), υδραυλικές εγκαταστάσεις (3,7%) και τοιχοδομές (3,6%).

Ο Δείκτης Κόστους Κατασκευής Νέων Κτιρίων Κατοικιών, στον τομέα των Κατασκευών, αυξάνεται με επιταχυνόμενους ρυθμούς άνω του 2,5% από το 2003 και έπειτα (μέση ετήσια αύξηση 3,5%) και τροφοδοτείται

κυρίως από την αύξηση των τιμών των υλικών κατασκευής (μέση ετήσια αύξηση την περίοδο 2003-2007: 4,4%) και λιγότερο από την αύξηση της αμοιβής της εργασίας (2,6%). Το 2007 σε σχέση με το 2006, η αύξηση του κόστους με το οποίο επιβαρύνεται ο κατασκευαστής - εργολήπτης κατά την άσκηση της κατασκευαστικής του δραστηριότητας ήταν της τάξης του 4,4% (το 2006 η αντίστοιχη μέση ετήσια μεταβολή ήταν 4,0%), με το δείκτη να διαμορφώνεται στις 124,6 μονάδες (2000=100). Τα επίπεδα των επιμέρους δεικτών, τιμών υλικών, αμοιβής εργασίας και λοιπών εξο-

δων είναι επίσης σημαντικά αυξημένα σε σχέση με το έτος βάσης (2000=100) καθώς εκτιμώνται στις 129,8, 120,6 και 106,2 μονάδες αντίστοιχα. Γίνεται επομένως φανερό από τα παραπάνω ότι την περίοδο 2000-2007, το κόστος κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών αυξήθηκε σωρευτικά ταχύτερα απ' ό,τι οι τιμές παραγωγού, καθώς η αύξηση των τιμών των υλικών κατασκευής ήταν σημαντική. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2007, ο Δείκτης Τιμών Υλικών αυξήθηκε κατά 6,3%, όταν η αύξηση του Δείκτη Τιμών Κατηγοριών Έργων (Παραγωγού) δεν ξεπέρασε το 3,0%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.17

Δείκτης Τιμών Κατηγοριών Έργων (2002-2007) (2000=100,0)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΓΕΝΙΚΟΣ	103,8	106,2	108,7	111,6	114,8	118,0
Χωματουργικά	106,1	110,1	113,0	117,7	123,3	126,9
Οπλισμένα και μη σκυροδέματα	103,5	106,4	108,8	111,0	114,2	117,4
Τοιχοδομές	105,6	108,6	111,1	115,0	118,5	122,8
Επιχρίσματα	103,4	106,1	109,1	113,4	117,6	122,5
Ηλεκτρ εγκαταστάσεις	104,8	106,5	108,7	111,7	115,1	118,3
Υδραυλικές εγκαταστάσεις	102,3	103,3	104,7	107,1	110,1	114,2
Εγκαταστάσεις κεντρικής θέρμανσης	106,9	110,5	114,3	119,3	124,6	128,3
Επιστρώσεις Επενδύσεις	102,1	103,6	105,7	107,9	110,3	112,6
Ξυλουργικές Εργασίες	104,7	106,3	108,7	110,8	112,8	114,7
Σιδηροκατασκευές	105,3	107,6	113,4	118,3	122,3	125,8
Αλουμινοκατασκευές	103,7	105,3	108,0	111,6	115,0	118,8
Χρωματισμοί	103,9	106,9	109,2	111,0	113,7	116,2
Μονώσεις	103,2	105,2	107,0	109,2	112,8	115,4
Υαλοπίνακες	108,2	110,2	113,8	118,1	120,8	122,5
Ανεηλεκτιστήρες	101,2	102,3	106,0	110,7	112,7	113,9
Γύψινες κατασκευές	103,0	103,4	104,3	104,8	105,5	106,6
Ειδικές εγκαταστάσεις	104,5	107,4	110,1	112,6	114,5	116,7

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.18

Δείκτης Κόστους Κατασκευής Νέων Κτιρίων Κατοικιών (2002-2007) (2000=100,0)

	Συντελεστής Βαρύτητας	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΓΕΝΙΚΟΣ	100	105,0	107,9	111,1	114,7	119,3	124,6
ΥΛΙΚΩΝ	53	104,7	107,6	111,8	115,7	122,1	129,8
ΑΜΟΙΒΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	40,8	106,1	108,9	111,4	114,9	117,8	120,6
ΛΟΙΠΩΝ ΕΞΟΔΩΝ	6,2	101,4	102,8	103,6	104,4	105,2	106,2

Πηγή: ΕΣΥΕ

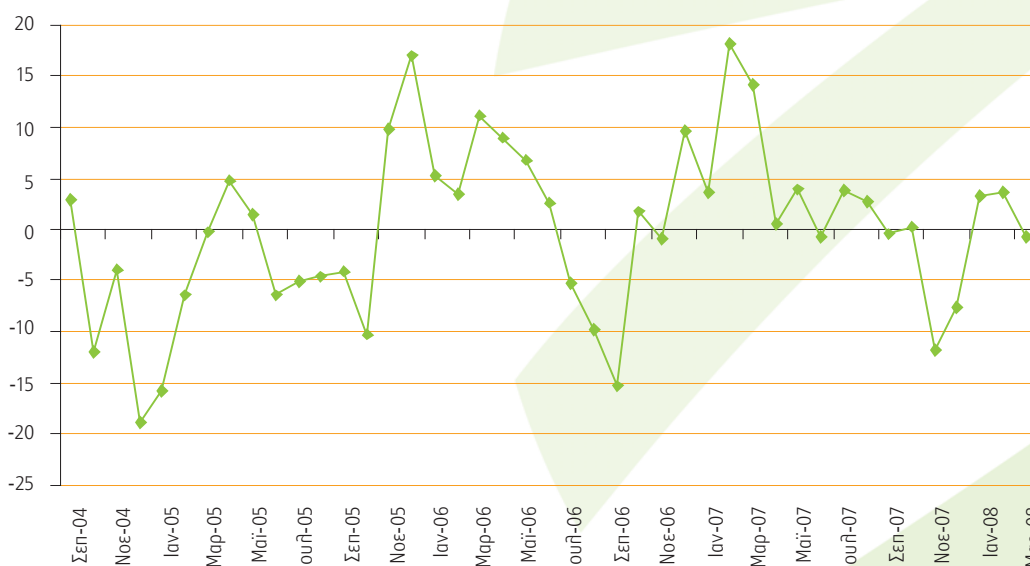
Πάντως παρά την άνοδο των τιμών κόστους στις κατασκευές, η άνοδος των τιμών παραγωγού το 2007 ήταν ηπιότερη. Όπως μάλιστα φανερώνουν και τα αποτελέσματα των ερευνών οικονομικής συγκυρίας του IOBE, οι αυξητικές προβλέψεις για την πορεία των τιμών έχουν αποκλιμακωθεί εντός του 2007 και παρά την άνοδο των τελευταίων μηνών κινούνται σε χαμηλότερα

επίπεδα σε σχέση με την εικόνα του 2006. Όπως σημειώνεται και στο κεφάλαιο 3, οι τιμές ιδιαίτερα στις ιδιωτικές κατασκευές έχουν ήδη φτάσει σε πολύ υψηλά επίπεδα (λόγω και της ανόδου των αντικειμενικών αξιών), υπάρχει υπερπροσφορά ακινήτων με αποτέλεσμα να αναμένεται μία φυσιολογική σταθερότητα για το 2008.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.16

(διαφορά % θετικών - αρνητικών απαντήσεων)

Προβλέψεις για τις Τιμές Προϊόντων και Υπηρεσιών

Πηγή: IOBE

4.3.3 Απασχόληση

Ο τομέας των Κατασκευών συνεισφέρει σημαντικά στην απασχόληση της χώρας, καθώς το 2007 «προσφέρει» περίπου το 9% των συνολικών θέσεων απασχόλησης στην Ελλάδα (2007: 394,7 χιλιάδες εργαζόμενοι). Την περίοδο 1998-2007 η απασχόληση στον τομέα αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 3,3%, όταν στο σύνολο της οικονομίας η αύξηση ήταν της τάξης του 1,3%. Συγκεκριμένα, το 2007, οι εργαζόμενοι ήταν περισσότεροι κατά 8,9% σε σχέση με το 2006, ο υψηλότερος ρυθμός αύξησης των τελευταίων ετών.

Το 2007 η μεγαλύτερη ετήσια ποσοστιαία αύξηση εργαζομένων σημειώθηκε το β' και γ' τρίμηνο (10%) και

αφορά κυρίως τους βοηθούς σε οικογενειακή επιχείρηση και τους αυτοαπασχολούμενους χωρίς προσωπικό. Διαρθρωτικά ωστόσο, οι βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση αντιπροσωπεύουν μόλις το 2,1% της απασχόλησης του τομέα και οι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό το 17% περίπου, ενώ το μεγαλύτερο μέρος το καλύπτουν οι μισθωτοί (68,3%) και το υπόλοιπο οι αυτοαπασχολούμενοι με προσωπικό. Ωστόσο στο σύνολο της απασχόλησης της χώρας, οι αυτοαπασχολούμενοι με προσωπικό στον τομέα των Κατασκευών (δ' τρίμηνο 2007): αντιπροσωπεύουν το 13,2% των συνολικών αυτοαπασχολούμενων με προσωπικό, ενώ οι μισθωτοί το 9,3% των μισθωτών, οι βοηθοί σε οικογενειακή επιχείρηση το 3% και οι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό το 7,2%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.19

Απασχόληση στο Σύνολο της Οικονομίας και στον Τομέα των Κατασκευών (1998-2007)

(σε χιλιάδες)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΣΥΝΟΛΟ	4.017,9	4.031,4	4.088,5	4.086,3	4.175,8	4.274,5	4.313,2	4.369,0	4.452,3	4.509,9
Κατασκευές	295,9	285,2	300,1	306,8	319,0	345,9	350,3	361,7	362,4	394,7

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΣΥΕ

4.4 Μη Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες

Η αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του τομέα των μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών τα τελευταία χρόνια ήταν αποτέλεσμα τόσο της ενίσχυσης της προσφοράς, η οποία αντανακλά τη σταδιακή εφαρμογή των διαρθρωτικών παρεμβάσεων των τελευταίων ετών στην ελληνική οικονομία, όσο και της συνεχώς υψηλότερης ζήτησης στους περισσότερους κλάδους. Η αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του τομέα των μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει σε διεύρυνση της συμμετοχής του τομέα στη συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, με τις καλύτερες επιδόσεις να σημειώνονται από τους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας και του εμπορίου. Στις επόμενες ενότητες αναλύονται οι βασικές εξελίξεις σε αυτούς τους τομείς, εγκαινιάζοντας στις εκθέσεις του ΣΕΒ μία σειρά εκτενέστερων αναλύσεων των τομέων αυτών.

4.4.1 Εμπόριο

Ο τομέας του Εμπορίου περιλαμβάνει τους εξής επιμέρους κλάδους (α) Λιανικό εμπόριο, (β) Χονδρικό εμπόριο και (γ) Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων και μοτοσικλετών και Λιανικό εμπόριο καυσίμων και λιπαντικών. Το 2007 ήταν ακόμη μια καλή χρονιά για το ελληνικό εμπόριο, όπως προκύπτει από την εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών που καταρτίζει η ΕΣΥΕ για κάθε έναν από τους τρεις παραπάνω κλάδους. Αύξηση καταγράφεται και στην απασχόληση του τομέα το ίδιο έτος, εξέλιξη σημαντική μιας και το εμπόριο συμβάλλει καθοριστικά στην εξέλιξη της συνολικής απασχόλησης (2007: 17,7% το μερίδιο του τομέα στη συνολική απασχόληση). Ως προς τη διάρθρωση, μετα-

ξύ των επιμέρους κλάδων του τομέα, το λιανικό εμπόριο απασχολεί το 65,3% των εργαζομένων του τομέα, το χονδρικό εμπόριο το 19,1% και το εμπόριο (και συντήρηση) οχημάτων το 15,6%. Πάνω από το μισό των 800.620 εργαζομένων (2007) είναι μισθωτοί, ενώ υψηλό είναι και το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων (27,6%). Στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας, οι μισθωτοί του εμπορίου αντιπροσωπεύουν το 14,7% των μισθωτών και οι αυτοαπασχολούμενοι το 34,2%.

Λιανικό Εμπόριο

Ο Δείκτης Όγκου (κύκλος εργασιών σε σταθερές τιμές) στο Λιανικό εμπόριο κινείται ανοδικά τα τελευταία χρόνια και τον Δεκέμβριο του 2007 αγγίζει τις 169,6 μονάδες (2000=100). Σε ετήσια βάση, ο δείκτης το 2007 κινήθηκε υψηλότερα κατά 2,3% σε σχέση με το 2006. Η εξέλιξη αυτή τροφοδοτείται από την αύξηση τόσο του δείκτη της κατηγορίας καταστημάτων ειδών διατροφής (0,9%), όσο και του δείκτη της κατηγορίας καταστημάτων ειδών εκτός διατροφής (3,6%).

Ειδικότερα, η αύξηση του δείκτη το 2007 οφείλεται στην αύξηση σχεδόν όλων των δεικτών στις επιμέρους κατηγορίες καταστημάτων, εκτός των τροφίμων-ποτών-καπνού, όπου σημειώνεται υποχώρηση της τάξης του 2,4% σε σχέση με το 2006. Από την άλλη πλευρά, σημαντικά αυξημένες ήταν το 2007 οι πωλήσεις των καταστημάτων επίπλων-ηλεκτρικών ειδών (6,6%) και των βιβλίων-χαρτικών (6,7%) (βλ. Πίνακα 4.20).

Το θετικό κλίμα στον τομέα του Λιανικού Εμπορίου αποτυπώνεται και στα αποτελέσματα των ερευνών οικονομικής συγκυρίας του ΙΟΒΕ, όπου είναι εμφανής η βελτίωση του κλίματος το 2007 σε όλους τους κλάδους που με-

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.20

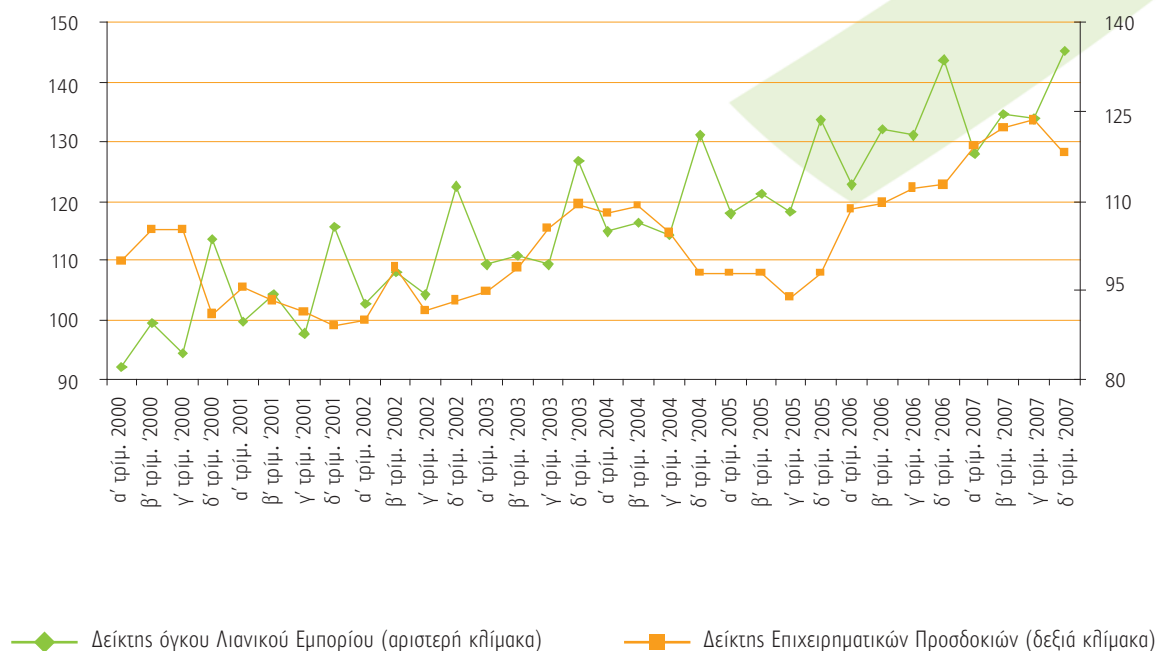
Ετήσιες Μεταβολές Δείκτη Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο (2000=100,0)

Κατηγορίες καταστημάτων λιανικού εμπορίου	Ιαν. - Δεκ. 2007	Ιαν. - Δεκ. 2006	Ετήσια Μεταβολή
Γενικός Δείκτης	135,5	132,4	2,3%
I. Επιμέρους κατηγορίες καταστημάτων			
Μεγάλα καταστήματα τροφίμων	152,3	149,2	2,1%
Ποθλυκαταστήματα	160,1	155,9	2,7%
Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός	108,8	111,4	-2,4%
Φαρμακευτικά-Καλλυντικά	137,9	135,7	1,7%
Ένδυση-Υπόδηση	112,7	111,4	1,1%
Έπιπλα-Ηλεκτρικά Είδη-Οικιακός Εξοπλ.	149,0	139,7	6,6%
Βιβλία-Χαρτικά-Λοιπά είδη δώρων	137,3	128,7	6,7%

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.17

Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου (2000=100) και Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

Πηγή: ΕΣΥΕ - ΙΟΒΕ

λετώνται (Πίνακας 4.21). Έντονα θετικό και σημαντικά βελτιωμένο από το 2006 ήταν το κλίμα στον κλάδο Ένδυσης-Υπόδησης το 2007, ενώ ιδιαίτερα υψηλή ήταν και η ικανοποίηση στον κλάδο των Ειδών Οικιακού Εξοπλι-

σμού. Τέλος, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, σημαντική είναι η ανάπτυξη franchising, καθώς στην Ελλάδα λειτουργούν περίπου 16.500 καταστήματα με το σύστημα αυτό, κυρίως στους τομείς της εστίασης και ένδυσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.21

Κλάδοι Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

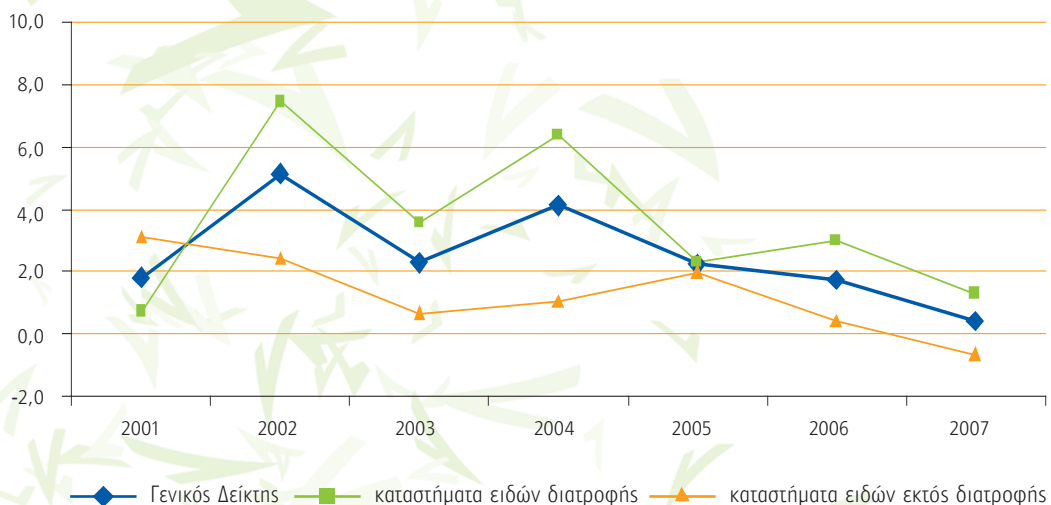
	Μέσος όρος 2007	Μέσος όρος 2006	ποσοστιαία μεταβολή
Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός	121,0	115,3	4,9
Υφάσματα -Ένδυση - Υπόδηση	138,4	114,5	20,9
Είδη οικιακού εξοπλισμού	130,6	125,9	3,7
Οχήματα - Ανταλλακτικά	115,5	105,5	9,5
Πολυκαταστήματα	121,0	109,5	10,5
Σύνολο Λιανικού Εμπορίου	120,8	110,8	9,0

Πηγή: IOBE

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.18

(ετήσιες % μεταβολές)

Εξέλιξη του Δείκτη Απασχολημένων στο Λιανικό Εμπόριο (2001-2007)

Πηγή: ΕΣΥΕ

Η απασχόληση στον τομέα του Λιανικού Εμπορίου αυξάνεται συνεχώς την περίοδο 2001-2007 με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,5% και τροφοδοτείται κυρίως από την αύξηση των εργαζομένων στα καταστήματα ειδών διατροφής, όπως φαίνεται και από το Διάγραμμα 4.18. Έντονη ήταν η αύξηση τα έτη 2002 και 2004 (5,1% και 4,1% αντίστοιχα), ενώ τα επόμενα έτη ο ρυθμός αύξησης ήταν υποτονικός και επιβραδύνεται σταθερά.

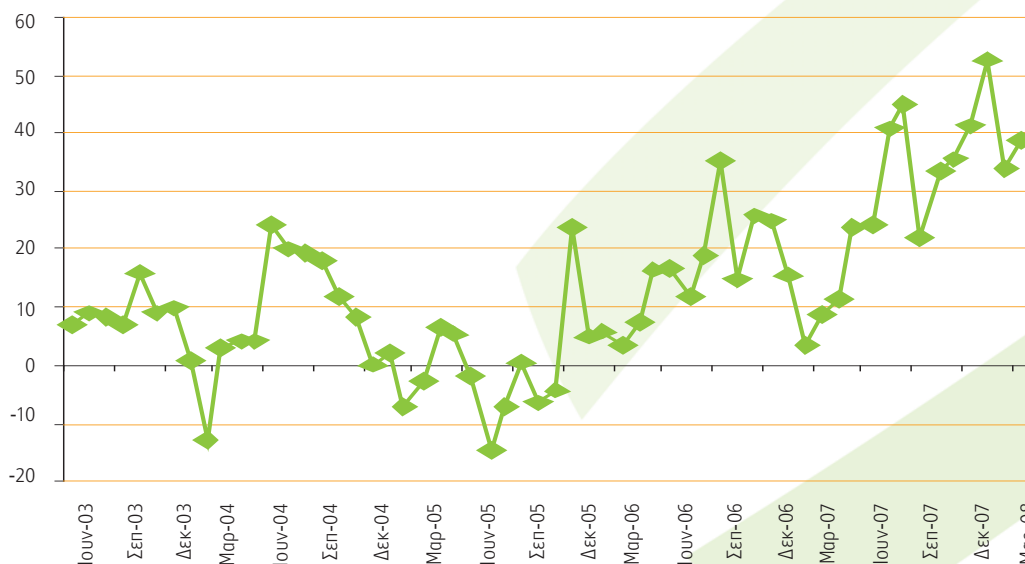
Ωστόσο από τις έρευνες οικονομικής συγκυρίας του ΙΟΒΕ στο Λιανικό Εμπόριο, η τάση είναι μάλλον αντί-

στροφη. Το θετικό κλίμα κατά το 2007 τροφοδοτεί έντονα ανοδικές προβλέψεις για την απασχόληση – παρά τις διακυμάνσεις – καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και κατά τους τρεις πρώτους μήνες του 2008, όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο 3. Την ίδια άηλωστε ανοδική τάση καταγράφουν και τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΣΥΕ. Η απασχόληση στον κλάδο Λιανικού Εμπορίου (NACE 52), έφτασε τα 518 χιλιάδες άτομα το 2007 (από 508 το 2006), δηλαδή αύξηση 1,9% όταν η απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας αυξήθηκε με 1,2%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.19

(διαφορά θετικών - αρνητικών απαντήσεων)

Προβλέψεις για την Απασχόληση στο Λιανικό Εμπόριο

Πηγή: ΙΟΒΕ

Χονδρικό Εμπόριο

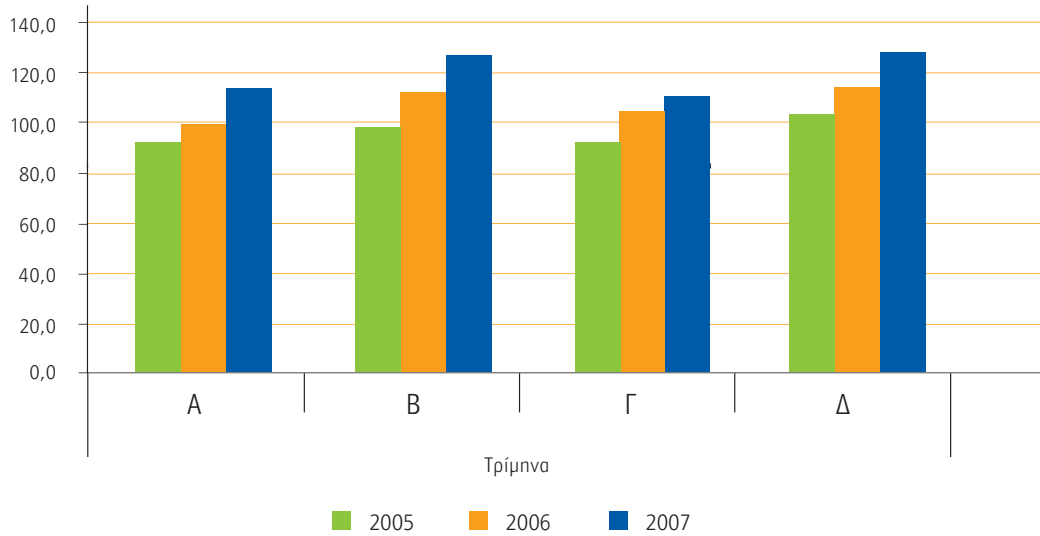
Στον τομέα του Χονδρικού Εμπορίου, ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών αυξήθηκε ετησίως κατά 11,5% περίπου τα δυο τελευταία χρόνια (2006-2007). Το 2007, πέραν του γ' τριμήνου, όπου ο δείκτης κινήθηκε με ετήσιο ρυθμό σχεδόν 6%, τα υπόλοιπα τρίμηνα οι ρυθμοί αύξησης (ετήσιοι) ήταν άνω του 13%. Όσον αφορά στην απασχόληση του κλάδου, σύμφωνα με τις Έρευνες Εργατικού Δυναμικού το 2007 σημειώνεται υποχώρηση κατά 4% (NACE 51) όταν στο σύνολο της οικονομίας σημειώνεται άνοδος κατά 1,2%, με την

απασχόληση να περιορίζεται σε σχέση με το 2006 κατά πάνω από 12000 άτομα. Όπως σημειώνεται στην Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου (ΕΣΕΕ, 2007), το μεγαλύτερο μερίδιο της μείωσης αναλογεί σε μείωση της απασχόλησης των γυναικών (η αναλογία ανδρών γυναικών στον κλάδο είναι 70 προς 30), καθώς και σε μείωση των απασχολούμενων πλήρους απασχόλησης (που αντιπροσωπεύουν μερίδιο άνω του 80%). Οι μισθωτοί στον κλάδο αντιπροσωπεύουν το 68,2%, οι αυτοαπασχολούμενοι το 14,3%, οι εργοδότες το 12,6% και τέλος, οι βοηθοί σε οικογενειακή επιχείρηση το 5,0%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.20

(διαφορά θετικών - αρνητικών απαντήσεων)

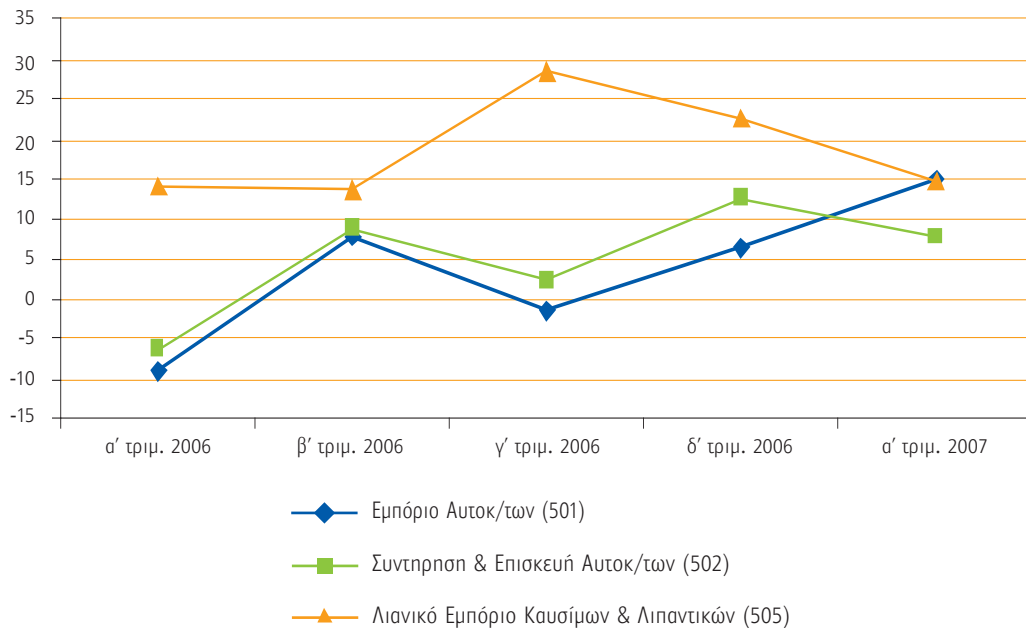
Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο (2005=100,0)

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.21

Εξέλιξη Δεικτών Κύκλου Εργασιών κατά Κλάδο

Πηγή: ΕΣΥΕ

Εμπόριο, Συντήρηση και Επισκευή Αυτοκινήτων και Μοτοσυκλετών και Λιανικό Εμπόριο Καυσίμων και Λιπαντικών

Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στον τομέα του εμπορίου αυτοκινήτων διαμορφώθηκε στις 115,7 μονάδες (2005=100) το α' τρίμηνο του 2007 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ την περίοδο που γράφεται η παρούσα έκθεση) υψηλότερος κατά 15,1% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2006 και κατά 10,9% σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο. Το 2006 το μέσο επίπεδο του δείκτη ήταν στις 100,6 μονάδες, υποδεικνύοντας οριακή αύξηση του κύκλου εργασιών του κλάδου εμπορίας αυτοκινήτων.

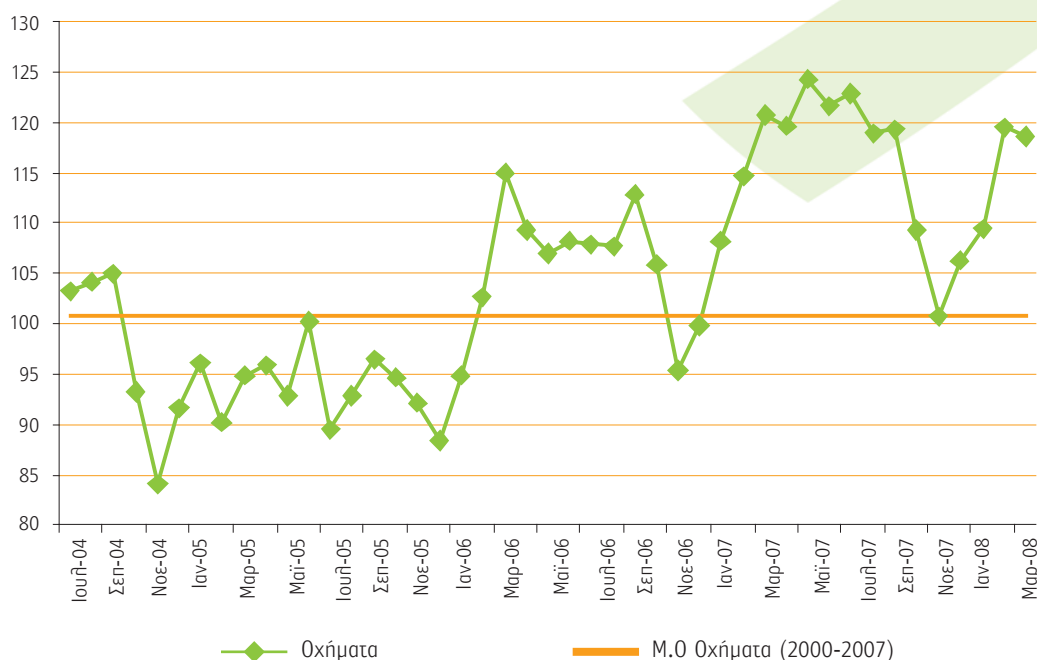
Ο αντίστοιχος δείκτης στον κλάδο Συντήρησης και Επισκευής Αυτοκινήτων (κλάδος 502) κινείται με περίπου τους ίδιους ετήσιους ρυθμούς την περίοδο 2006, όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 4.21. Το α' τρίμηνο του 2007 η αύξηση σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2006 ήταν της τάξης του 7,6%, ωστόσο σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, ο δείκτης επιβραδύνθηκε κατά 5,3%

και διαμορφώθηκε στις 99,4 μονάδες (2005=100). Το υψηλότερο επίπεδο του δείκτη κύκλου εργασιών του κλάδου συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων καταγράφεται το β' τρίμηνο του 2006 (118 μονάδες).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ωστόσο και η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών που κατασκευάζει το IOBE για τον κλάδο των Οχημάτων και Ανταλλακτικών και η οποία αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 4.22. Από τον Νοέμβριο του 2006, όταν είχε υποχωρήσει κάτω από το μακροχρόνιο μέσο όρο του, το κλίμα αρχίζει σταδιακά να βελτιώνεται και ο δείκτης κινείται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα και παρουσιάζει μία ανοδική πορεία. Όπως όμως συμβαίνει και με το ευρύτερο επιχειρηματικό κλίμα προς τα τέλη του έτους οι προσδοκίες υποχωρούν, χωρίς πάντως αυτή η υποχώρηση να φέρει το δείκτη κάτω από τα μακροχρόνια επίπεδά του. Πολύ γρήγορα όμως το κλίμα βελτιώθηκε και ο δείκτης τον Μάρτιο του 2008 επανέκτησε τα επίπεδα του 2007, καθώς ένα ευρύ τμήμα των επιχειρήσεων αναμένει άνοδο των πωλήσεων στο προσεχές διάστημα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.22

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στον κλάδο Οχήματα - Ανταλλακτικά (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Σε κάθε περίπτωση η αγορά των αυτοκινήτων κινήθηκε ανοδικά το 2007 με τις ταξινομήσεις καινούριων επιβατικών να ενισχύονται κατά 4,5% και να διαμορφώνονται σχεδόν στα 280 χιλ. οχήματα. Γενικά, στον κλάδο το 2008 επικρατεί συγκρατημένη αισιοδοξία, καθώς όπως σημειώνει και σχετική μελέτη του IOBE η αγορά δείχνει ότι μπορεί να διατηρήσει τα επίπεδα που πέτυχε το 2007 και να συνεχίσει την αναπτυξιακή της πορεία⁷. Αλλά και η αγορά των Εμπορίας Ανταλλακτικών το 2007 σημείωσε σημαντική αύξηση 5,6% και διαμορφώθηκε στο 1,45 δις ευρώ. Οι προβλέψεις όλων των φορέων της αγοράς για το 2008 συγκλίνουν σε μεγέθυνση, σε όλα τα επιμέρους τμήματά της⁸.

Με υψηλούς αυξητικούς ρυθμούς κινήθηκε το 2006 ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Λιανικό Εμπόριο Καυσιμών και Λιπαντικών (19,7% κατά μέσο όρο), κάτι που διατηρήθηκε και το 4^ο τρίμηνο του 2007 (14,6% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2006), όπου ο δείκτης διαμορφώθηκε στις 126,5 μονάδες (2005=100). Το υψηλότερο επίπεδο του δείκτη καταγράφεται το 4^ο τρίμηνο του 2006 (133,2 μονάδες, 22,5% υψηλότερα από το αντίστοιχο τρίμηνο του 2005).

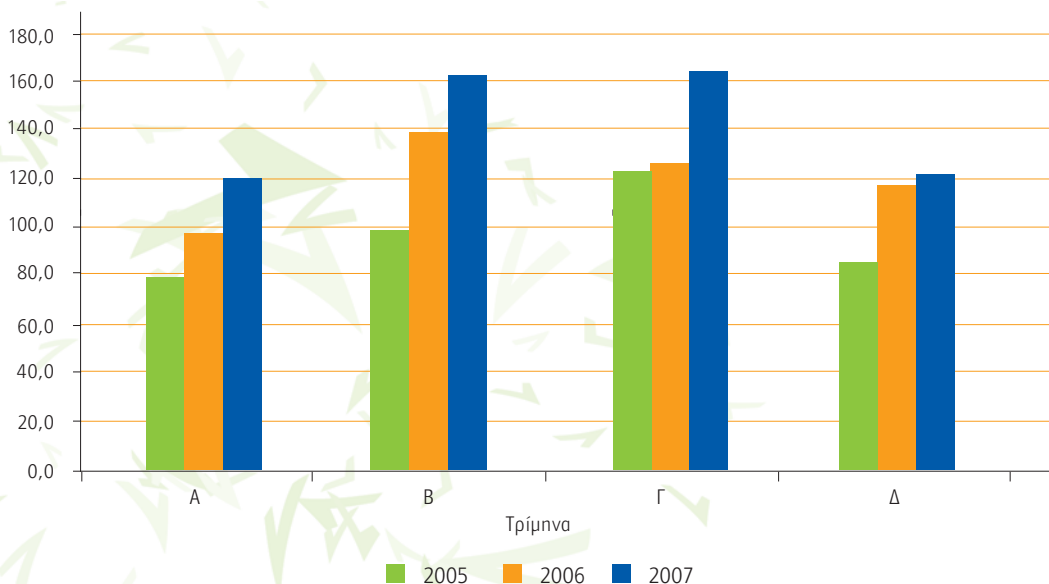
Από τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού προκύπτει ότι στον κλάδο αυτό (NACE 50) σημειώνεται αύξηση της απασχόλησης κατά 4%, εξέλιξη που μεταφράζεται σε σχεδόν 5000 νέες θέσεις απασχολούμενων. Σύμφωνα με την «Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου για το 2007» της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου, το 2007 η απασχόληση στον κλάδο εμπορίου, συντήρησης και επισκευής οχημάτων αυξήθηκε περί τα 3.300 άτομα, κυρίως άνδρες ηλικίας άνω των 30 ετών με πλήρη απασχόληση. Διαρθρωτικά, πάνω από το ήμισυ των απασχολούμενων στον κλάδο είναι μισθωτοί (54,8%), το 21,4% είναι αυτοαπασχολούμενοι, το 15,7% είναι εργοδότες και το 5,4% είναι βοηθοί σε οικογενειακή επιχείρηση. Η αναλογία ανδρών γυναικών είναι 86 προς 14, οι νέοι μέχρι 29 ετών αποτελούν το 28,5% των απασχολούμενων και το ποσοστό της μερικής απασχόλησης είναι 1,5%.

4.4.2 Μεταφορές

Η δραστηριότητα των μεταφορών τα τελευταία έτη κινείται ανοδικά και συνδέεται κυρίως με την αύξηση των

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.23

Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στις Χερσαίες Μεταφορές (2005=100,0)

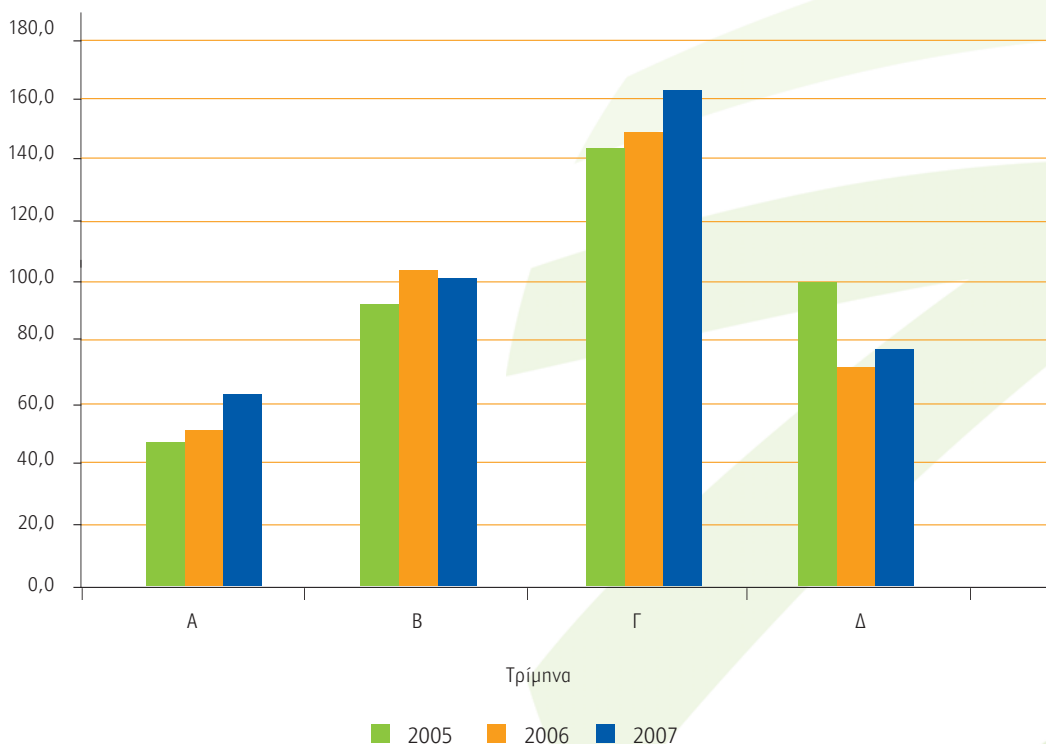
Πηγή: ΕΣΥΕ

7. «Ετήσια Έκθεση Αγοράς Αυτοκινήτου 2007», Ι. Πηλεμμένος, Α. Τσακανίκας, Γ. Μανιάτης, IOBE, 2008

8. «Η Αγορά Ανταλλακτικών Αυτοκινήτου στην Ελλάδα», Ι. Πηλεμμένος - Α. Τσακανίκας, IOBE, 2008

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.24

Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στις Θαλάσσιες και Ακτοπλοϊκές Μεταφορές (2005=100,0)

Πηγή: ΕΣΥΕ

οδικών και θαλάσσιων μεταφορών, λόγω της αύξησης του εξωτερικού εμπορίου και των αεροπορικών μεταφορών.

Ο δείκτης κύκλου εργασιών στις χερσαίες μεταφορές (κλάδος 60) αυξήθηκε έντονα τα τελευταία δύο χρόνια (μέσος ετήσιος ρυθμός 24% το 2006 και 18,2% το 2007) και το γ' τρίμηνο του 2007 διαμορφώθηκε στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών και στις 169,6 μονάδες (2000=100). Το δ' τρίμηνο υποχώρησε στις 126,4 μονάδες, εξέλιξη κυρίως εποχικού χαρακτήρα. Το 2007, η δραστηριότητα των θαλάσσιων και ακτοπλοϊκών μεταφορών (κλάδος 61) επανήλθε σε ανοδική πορεία μετά τη μικρή υποχώρηση που σημειώθηκε το προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα, η μέση ετήσια άνοδος του κύκλου εργασιών του κλάδου ήταν 8,1% το 2007, όταν το προηγούμενο έτος καταγραφόταν μείωση της τάξης του 1,2%.

Ανοδική και η εξέλιξη του δείκτη κύκλου εργασιών των εναέριων μεταφορών (κλάδος 62). Η συνολική επιβατική κίνηση στο Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών και στα μεγαλύτερα αεροδρόμια της χώρας αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Το 2007 ο δείκτης κύκλου εργασιών των εναέριων μεταφορών διαμορφώθηκε στις 113,7 μονάδες (2005=100), υψηλότερος κατά 7,0% σε σχέση με το 2006 (η αντίστοιχη αύξηση το 2006 ήταν 6,2%).

Τέλος, σε όρους απασχόλησης όπως δείχνουν τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού οι κλάδοι των αεροπορικών και υδάτινων μεταφορών παρουσιάζουν το 2007 σημαντική αύξηση και ο τρίτος, των χερσαίων μεταφορών μείωση. Αναλυτικότερα, στις Χερσαίες Μεταφορές (NACE 60), σημειώνεται σημαντική υποχώρηση κατά 7,6%, ενώ αντίθετα στις υδάτινες και τις αεροπορικές μεταφορές καταγράφεται αύξηση 8,5% και 9,3% αντίστοιχα, πολύ ταχύτερη δηλαδή του συνόλου της οικονομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.22

Εξέλιξη απασχόλησης στις Μεταφορές

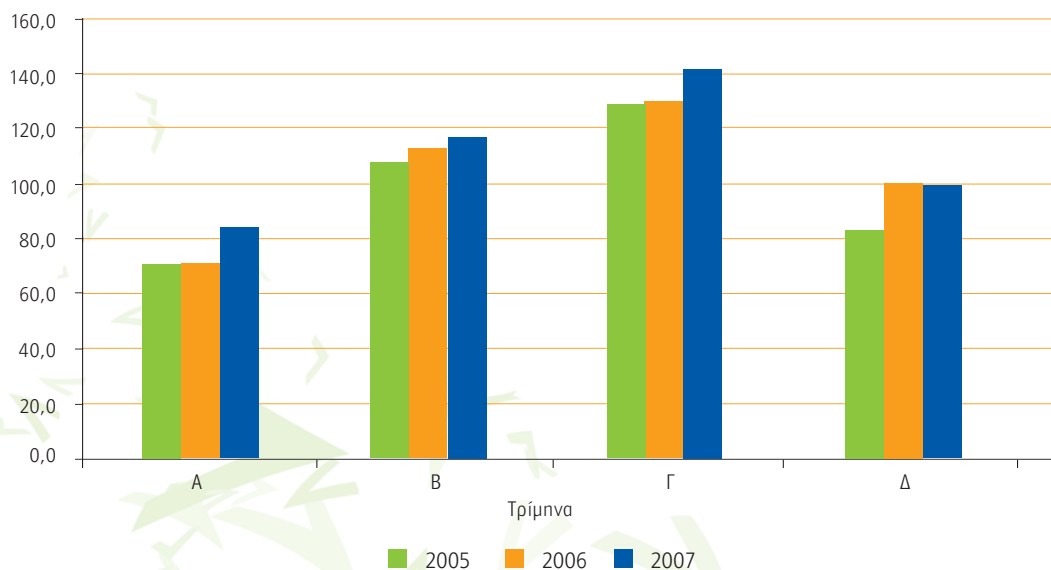
(άτομα)

Κλάδος	NACE	2003	2004	2005	2006	2007
Χερσαίες μεταφορές, μεταφορές μέσω αγωγών	60	137.232	135.461	136.297	147.470	136.306
Μεταφορές μέσω υδάτινων οδών	61	22.034	21.084	17.067	20.535	22.285
Αεροπορικές μεταφορές.	62	10.774	4.679	5.490	6.503	7.108
Σύνολο οικονομίας		4.430.908	4.468.890	4.535.824	4.647.193	4.705.235

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνες Εργατικού Δυναμικού

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.25

Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στις Εναέριες Μεταφορές (2005=100,0)

Πηγή: ΕΣΥΕ

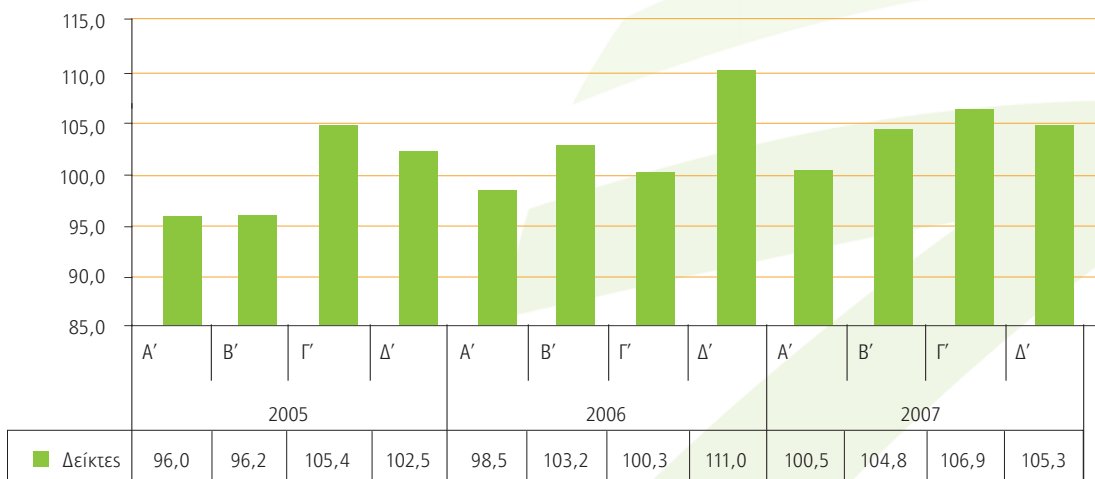
4.4.3 Άλλες Υπηρεσίες

Η ΕΣΥΕ, καταρτίζει από το 2005 σε τριμηνιαία βάση τρεις πρόσθετους κλαδικούς δείκτες δραστηριότητας (κύκλου εργασιών), σε επιλεγμένους κλάδους των υπηρεσιών. Πιο συγκεκριμένα οι δείκτες αυτοί αφορούν: (α) τον τομέα των Τηλεπικοινωνιών και Ταχυ-

δρομείων που αντικατοπτρίζει τις εξελίξεις στο κλάδο NACE 64, (β) τον τομέα των Υπηρεσιών Πληροφορικής (κλάδος NACE 72) και (γ) τις Λοιπές Επιχειρηματικές Δραστηριότητες, που αποδίδει την πορεία εργασιών στον κλάδο NACE 74. Αναλυτικότερα η πορεία των δεικτών αυτών κατά το 2007 είναι η εξής:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.26

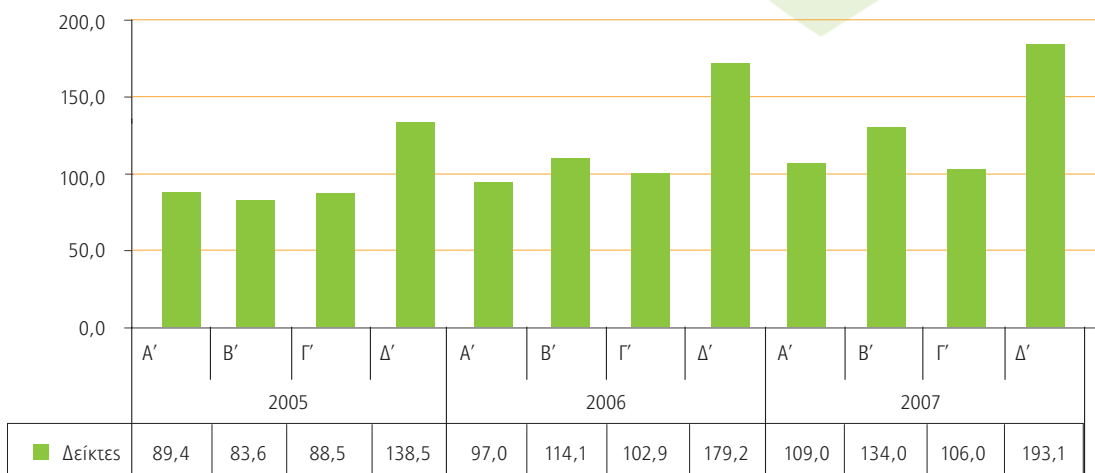
Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στον Τομέα των Τηλεπικοινωνιών - Ταχυδρομείων (κλάδος 64) (2005=100)

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.27

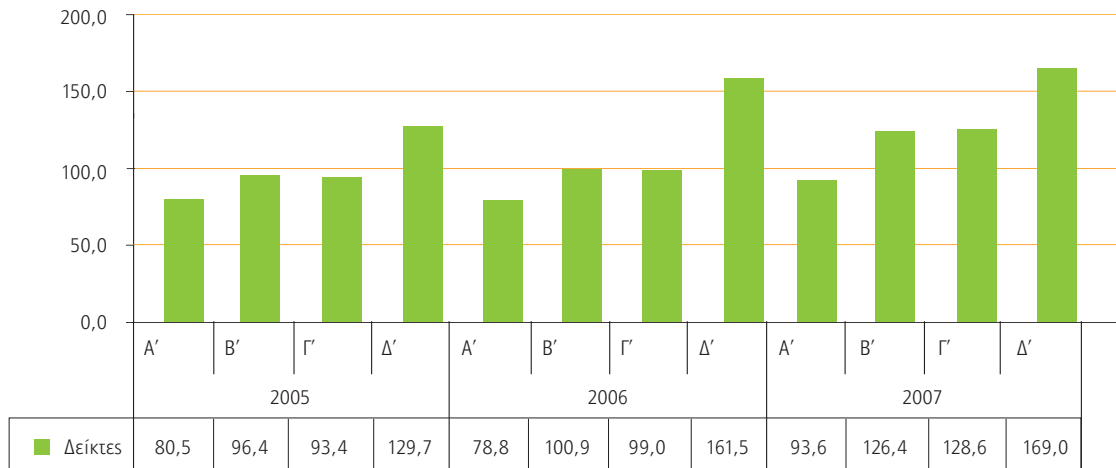
Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στον Τομέα της Πληροφορικής (κλάδος 72) (2005=100)

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.28

Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στον Τομέα Άλλων Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων (κλάδος 74) (2005=100)

Πηγή: ΕΣΥΕ

Ο δείκτης κύκλου εργασιών στις Υπηρεσίες Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (κλάδος 64) παρουσίασε αύξηση κατά 1,1% το 2007, έναντι αύξησης 3,3% το 2006. Η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση μέσα στο 2007 σημειώθηκε το γ' τρίμηνο (6,6%), ενώ το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων τριών ετών καταγράφηκε το δ' τρίμηνο του 2006 (111 μονάδες, 2005=100). Κατά το μεγαλύτερο μέρος η θετική εξέλιξη του κύκλου εργασιών του κλάδου 64 οφείλεται στις τηλεπικοινωνίες, τομέας στον οποίο σημειώνονται ραγδαίες εξελίξεις την τελευταία διετία, με άξονα αφενός τη διαδικασία υποκατάστασης της σταθερής τηλεφωνίας από την κινητή, αφετέρου τη διάδοση της ευρυζωνικότητας και των νέων ενοποιημένων υπηρεσιών που προσφέρονται από τις επιχειρήσεις του κλάδου (double play, triple play, κτλ).

Αυξητική είναι και η τάση του κύκλου εργασιών του κλάδου των Υπηρεσιών Πληροφορικής (κλάδος 72) τα τελευταία χρόνια: το 2006 ο σχετικός δείκτης αυξήθηκε κατά 23,3% κατά μέσο όρο σε σχέση με το 2005 και το 2007 ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν κοντά

στο 10%. Αρκετά υψηλό ήταν το επίπεδο του δείκτη το τελευταίο τρίμηνο του 2007 (193,1 μονάδες), γεγονός που επαναλαμβάνεται το τελευταίο εξάμηνο κάθε έτους, όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 4.27.

Γενικά ο τομέας τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), ο οποίος συνθέτει μεταποιητικούς και εμπορικούς κλάδους σχετικούς με την υψηλή τεχνολογία μαζί με τις υπηρεσίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ICT sector), είναι από τους ραγδαία αναπτυσσόμενους τομείς της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια, καθώς υποστηρίζεται έντονα από τη βελτίωση των σχετικών υποδομών και τη διάχυση της ευρυζωνικότητας στην ελληνική οικονομία που εντείνεται την τελευταία διετία. Όπως έχει επισημάνει εκτεταμένη μελέτη του IOBE για τον τομέα αυτόν, η ζήτηση για προϊόντα / υπηρεσίες ΤΠΕ με μοχλό τις τηλεπικοινωνίες έχει ενισχυθεί έντονα τόσο από την πλευρά των καταναλωτών όσο και από την πλευρά των επιχειρήσεων Έτσι οι προοπτικές ανάπτυξης του τομέα ΤΠΕ στην επόμενη διετία είναι θετικές και έχουν ενισχυθεί σε σχέση με το 2006⁹.

9. «Μελέτη των κλάδων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα: Κατάσταση και προοπτικές», IOBE (2006-2007). Μελέτη για λογαριασμό του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Τέλος, ο δείκτης κύκλου εργασιών στις Υπηρεσίες Άλλων Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων παρουσιάζει επίσης άνοδο τα τελευταία έτη. Το 2006 αυξήθηκε κατά 10,0% κατά μέσο όρο σε σχέση με το 2005 και το 2007 κατά 17,6%. Ενδεικτικά, το δ' τρίμηνο του 2007 ο δείκτης διαμορφώθηκε στις 169 μονάδες (2000=100), επίδοση που αποτελεί την υψηλότερη των τελευταίων ετών.

Σε όρους απασχόλησης, το πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου στον ΟΤΕ είναι υπεύθυνο για τη μείωση της απασχόλησης που σημειώνεται στον κλάδο Ταχυδρο-

μεία και Τηλεπικοινωνίες (NACE 64). Ο κλάδος της Πληροφορικής (NACE 72) δικαιολογεί την ταχύτατη ανάπτυξή του τα τελευταία χρόνια, καθώς σημειώνει μία από τις υψηλότερες αυξήσεις της απασχόλησης από όλους τους κλάδους της οικονομίας το 2007 (21,7%), ενώ έχει διπλασιάσει την απασχόληση σε σχέση με το 2001, όταν στον κλάδο εργάζονταν περίπου 13000 άτομα. Ήπια άνοδο, ταχύτερη όμως του συνόλου της οικονομίας σημειώνεται και στον «πολυπληθέστερο» κλάδο των Επιχειρηματικών Υπηρεσιών στον οποίο το 2007 εργάζονται σχεδόν 250000 άτομα (1,5% αύξηση).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.23

Εξέλιξη Απασχόλησης σε Κλάδους των Υπηρεσιών

Κλάδος	NACE	(άτομα)				
		2003	2004	2005	2006	2007
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	64	46.004	45.575	44.836	51.302	48.816
Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	72	16.739	19.474	18.839	23.065	28.071
Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	74	217.400	240.029	248.418	245.705	249.474
Σύνολο οικονομίας		4.430.908	4.468.890	4.535.824	4.647.193	4.705.235

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνες Εργατικού Δυναμικού

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.24

Κλαδικό Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

	Μέσος όρος 2007	Μέσος όρος 2006	% μεταβολή
Ξενοδοχεία – Εστιατόρια	110,4	102,2	8,0
Τουριστικά Γραφεία – Πρακτορεία	112,7	116,7	-3,4
Διάφορες υπηρεσίες προς επιχειρήσεις	93,7	92,1	1,7
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί (πλην Τραπεζών)	107,4	110,4	-2,7
Σύνολο Υπηρεσιών	106,6	103,7	2,8

Πηγή: IOBE

Η ικανοποιητική δραστηριότητα κατά το 2007 είναι εμφανής και στα κλαδικά αποτελέσματα των ερευνών οικονομικής συγκυρίας του IOBE στον τομέα των Υπηρεσιών (Πίνακας 4.24). Ο δείκτης το 2007 διαμορφώνεται στις 106,6 μονάδες έναντι 103,7 μονάδων το 2006, με την άνοδο να προέρχεται κυρίως από τα Ξενοδοχεία-

Εστιατόρια. Στον κλάδο αυτό οι προσδοκίες παρουσιάζουν σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2006, γεγονός που φανερώνει την ικανοποίηση από την επιχειρηματική δραστηριότητα το 2007. Η άνοδος αυτή στηρίζει συνολικά τον Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών των Υπηρεσιών και αντισταθμίζει την υποχώρηση στους άλλ-

λους κλάδους. Πράγματι, τόσο ο δείκτης των Τουριστικών Γραφείων, όσο και των Ενδιάμεσων Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών παρουσιάζει μείωση το 2007, αν και κινείται υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του, ενώ οριακά υψηλότερα διαμορφώθηκε ο αντίστοιχος Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Διάφορες Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις.

4.4.4 Τουρισμός

Η τουριστική κίνηση αυξήθηκε την περίοδο 2005-2006, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος για τις αφίξεις αλλοδαπών τουριστών και τις συνοδικές διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχειακά καταλύματα εκτός κάμπινγκ. Η συνεχιζόμενη προβολή και διαφήμιση της χώρας, οι τουριστικές επενδύσεις (ιδιαίτερα εκσυγχρονισμού αλλά και ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων) και η βελτίωση των υποδομών, η αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και η ενίσχυση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού με στόχο την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου επέδρασαν θετικά στην τουριστική κίνηση και το 2007. Χωρίς να μπορεί να ποσοτικοποιηθεί με ακρίβεια είναι σαφές ότι

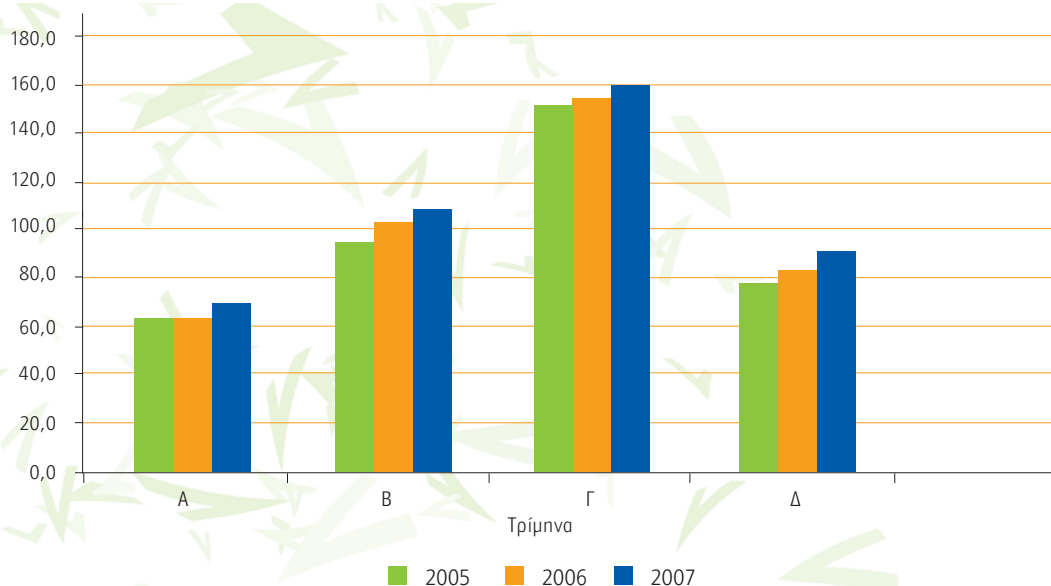
η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων έχει μακροχρόνια οφέλη για τον Τουρισμό της χώρας και αναμένεται να επηρεάζει θετικά για αρκετά χρόνια ακόμα. Η Ελλάδα ανήκει πλέον σε μία μικρή λίστα χωρών που έχουν διοργανώσει Ολυμπιακούς Αγώνες και άρα διαθέτει - για το παγκόσμιο τουριστικό δίκτυο - προηγμένες υποδομές που διευκολύνουν τη διαφήμιση του τουριστικού προϊόντος.

Ο δείκτης κύκλου εργασιών των ξενοδοχείων-εστιατορίων που κατασκευάζει η ΕΣΥΕ αυξήθηκε κατά 6,5% σε σχέση με το 2005 και διαμορφώθηκε στις 110,4 μονάδες (2005=100). Αλλά και σε όρους απασχόλησης σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ο κλάδος εμφάνισε σημαντική άνοδο της τάξης του 4,6% και ξεπέρασε πλέον τους 310000 απασχολούμενους (312.234).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει όμως και η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών που κατασκευάζει το IOBE για τον κλάδο των Ξενοδοχείων και Εστιατορίων, που αποτελεί πρόδρομο δείκτη για την εξέλιξη της σχετικής δραστηριότητας και εκφράζει το επίπεδο αισιοδοξίας των επιχειρήσεων του κλάδου. Ο δείκτης από τον Ιανουάριο του 2006 άρχισε να κινείται

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.29

Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στον Τομέα του Τουρισμού (2005=100,0)

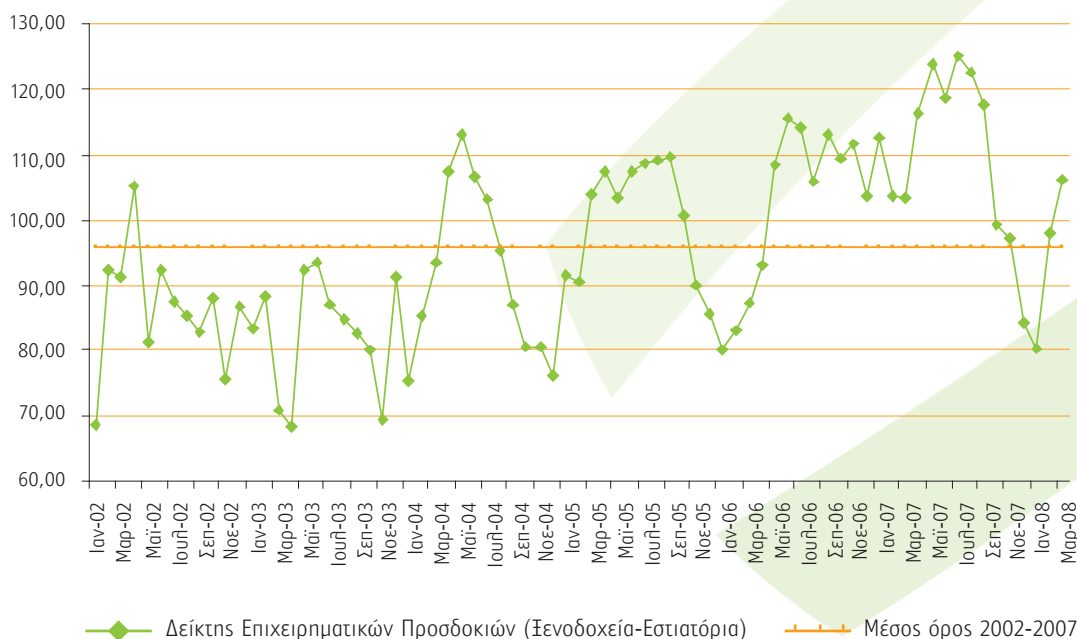
Πηγή: ΕΣΥΕ

ανοδικά, ανακόποντας την μέχρι τότε πτωτική του πορεία, ξεπέρασε τον μακροχρόνιο μέσο όρο του και σταθεροποιήθηκε σε ικανοποιητικά επίπεδα μέχρι και την άνοιξη του 2007. Το επιχειρηματικό κλίμα ήταν πολύ βελτιωμένο κατά τη θερινή περίοδο του 2007, με το δείκτη να κινείται σε επίπεδα ρεκόρ, γεγονός που υποδηλώνει αυξημένη αισιοδοξία για την επιχειρηματική δραστηριότητα στον κλάδο και υψηλά επίπεδα ζήτησης. Από τον Σεπτέμβριο του 2007 ωστόσο, οι προσδοκίες υποχώρησαν ραγδαία, καθώς οι τάσεις επιβράδυνσης της οικονο-

μικής δραστηριότητας άγγιξαν με ιδιαίτερη βαρύτητα τον κλάδο των Ξενοδοχείων – Εστιατορίων. Σαφώς η υποχώρηση είναι εποχική και συμβαίνει πάντοτε μετά τη θερινή περίοδο, ωστόσο ήταν πολύ εντονότερη το φθινόπωρο του 2007 από ότι τα προηγούμενα έτη. Ο δείκτης έφτασε τον Ιανουάριο του 2008 στο κατώτατο σημείο του, όσο περίπου και στο προ έτους επίπεδό του, αλλά ελαφρά υψηλότερα από τον Ιανουάριο του 2005. Έκτοτε ακολουθεί μία ανοδική τάση η οποία αναμένεται να συνεχιστεί, πιθανόν το ίδιο έντονα με το καλοκαίρι του 2007.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.30

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στον κλάδο Ξενοδοχεία – Εστιατόρια (1998-2006=100)

Πηγή: ΙΟΒΕ

4.5 Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα κατά τη δεκαετία του '90 διατήρησε υψηλό βαθμό κεφαλαιακής επάρκειας και αποδοτικότητας, που του επέτρεψε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη συναλληλαγματική αναταραχή στις διεθνείς αγορές (Μάρτιος 1998), καθώς και την πτώση των τιμών των μετοχών στο χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών στην τριετία 2000-2002.

Το 2000 υπήρξε ιδιαίτερα σημαντικό έτος για τις ελληνι-

κές τράπεζες, καθώς ήταν το τελευταίο πριν από την είσοδο της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ. Στη διάρκεια του, τα πιστωτικά ιδρύματα εστίασαν την προσπάθειά τους στη συγχώνευση των τραπεζών που απέκτησαν τα προηγούμενα χρόνια, ιδιαίτερα το 1998 και το πρώτο εξάμηνο του 1999 (απορρόφηση της Ιονικής από την Alpha, της Μακεδονίας-Θράκης και της Χίου από την Πειραιώς και της Εργασίας από την Eurobank), και στη λειτουργική ενοποίηση των εργασιών τους, ώστε να κεφαλαιοποιήσουν ουσιαστικά οφέλη από τις εξαγορές μέσω του περιορισμού του κόστους και του κεντρικού

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.25

Εξαγορές και Συγχωνεύσεις Τραπεζών στην Ελλάδα την Περίοδο 1998-2001

Έτος	Αγοράστρια	Αποκτηθείσα
1998	Πειραιώς	Μακεδονίας-Θράκης, Credit Lyonnais Grece, Χίου
	Eurobank	Αθηνών, Κρήτης
	Εγνατία	Κεντρικής Ελλάδος
	Εθνική	ΕΚΤΕ
1999	Πειραιώς	Nat. Westminster
	Alpha Πίστewος	Ιονική
	Τέλλεις Χρηματ/κή	Δωρική
	Eurobank	Εργασίας
2001	Eurobank Ergasias	Τέλλεις Επενδύσεων
	Marfin ΑΕΠΕΥ	Πειραιώς Prime
	Πειραιώς	ΕΤΒΑ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

συντονισμού των δραστηριοτήτων τους. Στη διάρκεια του 2000 λειτούργησαν και τρεις νέες τράπεζες (Nova, Unit και Επενδυτική Τράπεζα της Ελλάδος), των οποίων η δραστηριότητα εστιάζει περισσότερο σε τομείς όπως η επενδυτική τραπεζική και η καταναλωτική πίστη.

Η είσοδος της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ σηματοδότησε την έναρξη μιας νέας περιόδου για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, το οποίο λειτουργώντας μετά την απελευθέρωση του σε ένα πολύ ανταγωνιστικότερο περιβάλλον απ' ό,τι στο παρελθόν, συνεχίζει μέχρι σήμερα με εντατικούς ρυθμούς τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού και προσαρμογής του στις συνθήκες που διαμορφώνονται στην ενοποιημένη ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική αγορά. Για να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα ακολούθησαν και ακολουθούν μακρόπνοες στρατηγικές ανάπτυξης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς τους. Η υψηλή κερδοφορία και η άντληση σημαντικού ύψους κεφαλαίων στα τέλη του '90 επέτρεψαν την ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης και την αναβάθμιση της ποιότητας των χαρτοφυλακίων τους. Επιχειρώντας να ισχυροποιήσουν τη θέση τους στην ελληνική αγορά και ταυτόχρονα να αποκτήσουν ένα μέγεθος που θα τους επιτρέψει να αποκομίσουν οφέλη από οικονομίες κλίμακας, καθώς και ευκολότερη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου, οι ελληνικές τράπεζες συνέχισαν τις συγχωνεύσεις και τις εξαγορές τραπεζών

ή άλλων επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα (βλ. Πίνακα 4.25). Σημειώνεται ότι την περίοδο 1998-2001 ο αριθμός των τραπεζών που εξαγοράστηκαν ανήλθε σε 14, από τις οποίες οι έξι ήταν υπό κρατικό έλεγχο και οι υπόλοιπες οκτώ ήταν ιδιωτικές.

Την ίδια περίοδο, οι ελληνικές τράπεζες επεξέτειναν τις δραστηριότητές τους στα Βαλκάνια και τη ΝΑ Ευρώπη γενικότερα: στο τέλος του 2001 υπήρχε ένα δίκτυο από θυγατρικές, υποκαταστήματα και γραφεία αντιπροσωπείας, ο συνολικός αριθμός των οποίων ανέρχεται σε 26.

Στο πλαίσιο της ενοποιημένης ευρωπαϊκής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και προϊόντων, το ελληνικό πιστωτικό σύστημα επηρεάστηκε από τις δυσμενείς διεθνείς χρηματιστηριακές εξελίξεις το 2002. Οι εξελίξεις αυτές συνέβαλαν στη σχετικά ταχεία άνοδο των πιστώσεων των ελληνικών τραπεζών και διευκόλυναν την αύξηση του μεριδίου των οργανικών τους εσόδων στα συνολικά έσοδα. Αρνητικά συνετέλεσε στην πορεία των ελληνικών τραπεζών και η πτώση των τιμών των μετοχών στο ΧΑΑ την τριετία 2000-2002, με μεγάλη μείωση των ιδίων κεφαλαίων και του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και σημαντική πτώση των εσόδων και κατ' επέκταση της αποδοτικότητάς τους. Ωστόσο, το 2002, οι μεγάλες ελληνικές τράπεζες συνέχισαν τη συστηματική προσπάθεια επέκτασής τους στα Βαλ-

κάνια και γενικότερα στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης, ενώ εγχώρια εστίασαν περισσότερο στην ολοκλήρωση της λειτουργικής τους αναδιάρθρωσης και στην ανάπτυξη της οργανικής τους κερδοφορίας. Οι εξαγορές και συγχωνεύσεις ήταν αρκετά περιορισμένες το 2002 συγκριτικά με την έξαρση της συγκεκριμένης δραστηριότητας τα προηγούμενα έτη.

Κατά το 2003 οι εξελίξεις στις διεθνείς και τις εγχώριες αγορές κεφαλαίων και η μακροοικονομική σταθερότητα συνετέλεσαν στην βελτίωση της κερδοφορίας του συνόλου των ευρωπαϊκών τραπεζών. Επιπλέον, στην Ελλάδα συνέβαλε προωθητικά και η συνέχιση της υψηλής πιστωτικής επέκτασης. Παράλληλα, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα προέβησαν σε συγκράτηση των λειτουργικών τους εξόδων και επιτάχυναν την προσαρμογή των συστημάτων τους για την αποτελεσματικότερη διαχείριση κινδύνων και την εφαρμογή ορθολογικότερης τιμολογιακής πολιτικής, με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους θέσης.

Οι ευνοϊκές εξελίξεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα συνεχίστηκαν και κατά το 2004. Η οργανική κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών διαμορφώθηκε επί δεύτερο συνεχές έτος σε ικανοποιητικό επίπεδο, με κύρια κινητήρια δύναμη τη συνεχιζόμενη πιστωτική επέκταση, ιδίως στον τομέα της καταναλωτικής πίστης. Ωστόσο, τα αποτελέσματα ορισμένων τραπεζών επιβαρύνθηκαν σημαντικά το 2004 από έκτακτους παράγοντες, όπως η εφαρμογή προγραμμάτων εθελούσιας εξόδου του προσωπικού και η αύξηση των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις, με επακόλουθο τον περιορισμό των καθαρών κερδών και, κατά συνέπεια, της αποδοτικότητας ενεργητικού και ιδίων κεφαλαίων αυτών των τραπεζών.

Το 2005, η ευρωστία του τραπεζικού συστήματος ενισχύθηκε περαιτέρω: η αποδοτικότητα των τραπεζών βελτιώθηκε ακόμη περισσότερο και η κεφαλαιακή τους επάρκεια διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα, λόγω της συνέχειας της ταχείας πιστωτικής επέκτασης, της συγκράτησης του λειτουργικού κόστους και της σχετικής ωρίμανσης των επενδύσεων στη ΝΑ Ευρώπη. Παράλληλα, οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες απορρόφησαν με επιτυχία τις επιπτώσεις από την εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, η οποία επιβάρυνε τα ίδια κεφάλαια, κυρίως λόγω της αναγνώρισης των αναλογιστικών ελλειμμάτων των συνταξιοδοτικών ταμείων καθορισμένων παροχών, αλλά και λόγω των αυξημένων προβλέψεων χρήσης (απομείωση δανείων). Οι τράπεζες, όπου απαιτήθηκε,

προέβησαν σε αύξηση των κεφαλαίων τους, ενώ τέθηκαν και οι βάσεις για τη διευθέτηση του ασφαλιστικού των τραπεζών με τη σύσταση του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Τραπεζουπαλλήλων. Οι αυξήσεις κεφαλαίου σε συνδυασμό με τη βελτιωμένη κερδοφορία συνέβαλαν στη διατήρηση του συνολικού δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας τόσο των τραπεζών, όσο και των τραπεζικών ομίλων σε ικανοποιητικά επίπεδα, παρά τη σημαντική πιστωτική επέκταση και τη συνεπαγόμενη αύξηση του σταθμισμένου για τον πιστωτικό κίνδυνο ενεργητικού.

Η οργανική κερδοφορία βελτιώθηκε σημαντικά και καθοριστική συμβολή σε αυτό είχε η αύξηση των καθαρών εσόδων από τόκους, κυρίως χάρη στην ταχεία επέκταση της στεγαστικής πίστης, καθώς ο ρυθμός αύξησης των καταναλωτικών δανείων, αν και διατηρήθηκε υψηλός, επιβραδύνθηκε το 2005. Παράλληλα, αυξήθηκαν και τα έσοδα από προμήθειες, λόγω της περαιτέρω ενίσχυσης της λιανικής τραπεζικής και της ανάκαμψης της χρηματιστηριακής αγοράς. Από την πλευρά του κόστους έγιναν εμφανή τα θετικά αποτελέσματα από την εφαρμογή των προγραμμάτων εθελούσιας εξόδου το προηγούμενο έτος, καθώς και από τον περιορισμό των διοικητικών εξόδων. Ταυτόχρονα, επιταχύνθηκε η επέκταση των ελληνικών τραπεζών στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης είτε με οργανική ανάπτυξη είτε με εξαγορές, ενώ παρατηρήθηκε και διείσδυση τους σε νέες αγορές πέραν των Βαλκανίων, όπως η Αίγυπτος, η Πολωνία και η Εσθονία.

Η ικανοποιητική κερδοφορία και κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών καθώς και η βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης των κινδύνων τους συνέβαλαν στην ευρωστία του πιστωτικού συστήματος και το 2006. Στην εξέλιξη αυτή συνετέλεσαν οι υψηλοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης και πιστωτικής επέκτασης, η ικανοποιητική επίδοση της χρηματιστηριακής αγοράς, η διαφοροποίηση των πηγών εσόδων των ελληνικών εμπορικών τραπεζών μέσω της επέκτασης των δραστηριοτήτων τους στο εξωτερικό και η συγκράτηση του λειτουργικού τους κόστους. Η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών αυξήθηκε για τέταρτο συνεχές έτος, με σημαντική συμβολή των καθαρών εσόδων από τόκους. Ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά, αν και παρουσίασε μικρή επιβράδυνση, παρέμεινε υψηλός, ενώ επιταχύνθηκε περαιτέρω η πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις. Παράλληλα αυξήθηκαν τα έσοδα από προμήθειες, λόγω της περαιτέρω ενίσχυσης των δραστηριοτήτων της λιανικής τραπεζικής, καθώς και της ευνοϊκής χρηματιστηριακής συγκυρίας. Στην κερδοφο-

ρία θετικά συνέβαλε και η πραγματοποίηση μη επαναλαμβανόμενων εσόδων, ενώ αρνητική ήταν η επίδραση της εφάπαξ φορολόγησης των αποθεματικών των τραπεζών, καθώς και οι αυξημένες προβλέψεις των ζημιών απομείωσης (επισφαλείς απαιτήσεις) που διενήργησαν ορισμένες τράπεζες. Η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων υποχώρησε, ενώ η συνεχής διεύρυνση των εργασιών και η συγκράτηση του λειτουργικού κόστους βελτίωσαν το δείκτη αποτελεσματικότητας. Τέλος, η κεφαλαιακή επάρκεια διαμορφώθηκε το 2006 σε επίπεδο υψηλότερο του ελάχιστου απαιτούμενου (8%) και οριακά υψηλότερο του μέσου όρου των χωρών της ΕΕ, παρά την έντονη αύξηση του ενεργητικού.

Έτος ισχυρής ανάπτυξης για τον χρηματοπιστωτικό κλάδο ήταν και το 2007. Με αιχμή την συνεχιζόμενη δυναμική πιστωτική επέκταση στην εγχώρια αγορά (+17,8% μέχρι τον Νοέμβριο του 2007) αλλά και την αύξηση των εσόδων από δραστηριότητες εκτός Ελλάδας, οι τράπεζες πέτυχαν ισχυρή αύξηση των μεγεθών τους και η κερδοφορία τους διαμορφώθηκε σε ιστορικά υψηλά επίπεδα. Το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι εγχώριες τράπεζες είναι η αύξηση του κόστους του χρήματος και οι δυσκολίες στην άντληση ρευστότητας από τη διατραπεζική αγορά.

Σημειώνεται ότι από τα τέλη του '90 παρατηρείται σημαντική μείωση του μεριδίου αγοράς που κατέχουν τα πιστωτικά ιδρύματα που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο, λόγω της εφαρμοζόμενης πολιτικής των ιδιωτικοποιήσεων στο χώρο των τραπεζών και της στρατηγικής επέκτασης που ακολουθούν πολλές τράπεζες του ιδιωτικού τομέα.

Όσον αφορά στη δραστηριότητα των ξένων τραπεζών στην Ελλάδα, παρατηρούνται κυρίως δυο τάσεις, ανάλογα με την πολιτική που ακολουθούν οι μητρικές τους τράπεζες. Ενώ ορισμένες ξένες τράπεζες επεκτείνουν τις εργασίες τους και διευρύνουν το δίκτυο των καταστημάτων τους, κάποιες άλλες δίνουν έμφαση μόνο σε συγκεκριμένους τομείς, όπου διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα λόγω της σχετικής εμπειρίας αλλά και των δυνατοτήτων που τους προσφέρει η παρουσία τους στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές.

Γενικά τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα έχουν αναπτυχθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, ωστόσο το ενεργητικό τους ως ποσοστό επί του ΑΕΠ είναι από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη, γεγονός που εξηγείται σε κάποιο βαθμό από το γεγονός ότι ο

λόγος των χορηγιών τους ως προς το ΑΕΠ παραμένει και αυτός ακόμα σχετικά χαμηλός. Επίσης, το μέγεθος των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων, παρά τις συγχωνεύσεις, παραμένει μικρό για τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Παρακάτω παρουσιάζεται αναλυτικά η εξέλιξη των βασικών μεγεθών του ισολογισμού των τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην εγχώρια αγορά τα τελευταία χρόνια.

4.5.1 Εξέλιξη των Βασικών Μεγεθών του Πιστωτικού Συστήματος (2001-2006)

Η κερδοφορία των ελληνικών εμπορικών τραπεζών παρουσίασε κάμψη το 2001, εν μέσω της χρηματιστηριακής κρίσης. Τα κέρδη προ φόρων μειώθηκαν και η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων περιορίστηκε. Τα καθαρά έσοδα από τόκους αυξήθηκαν, καθώς οι πιστωτικοί τόκοι μειώθηκαν λιγότερο απ' ό,τι οι χρεωστικοί. Οι κυριότεροι παράγοντες που επηρέασαν τη μείωση των τόκων ήταν η ταχύτερη αύξηση των χορηγήσεων σε σύγκριση με την αντίστοιχη των καταθέσεων και η μεγάλη άνοδος των καταναλωτικών δανείων. Τα έσοδα από τις λοιπές (μη τοκοφόρες) εργασίες μειώθηκαν το 2001 σε σχέση με το 2000 και ως ποσοστό του μέσου ενεργητικού περιορίστηκαν σε 1,5% (από 2,1% το προηγούμενο έτος). Ο κύριος λόγος αυτής της μείωσης υπήρξε η πτώση των εσόδων από χρηματοοικονομικές πράξεις, καθώς και η μείωση των καθαρών εσόδων από προμήθειες.

Το 2002, το σύνολο του ενεργητικού των 62 πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνταν στην εγχώρια τραπεζική αγορά αυξήθηκε κατά 4% σε σχέση με το 2001 (έναντι 5,5% την προηγούμενη χρονιά). Το ενεργητικό των 22 ελληνικών εμπορικών τραπεζών κατέγραψε άνοδο 4,2%, ενώ αντίθετα μείωση της τάξης του 2,7% παρουσίασε το ενεργητικό των 21 ξένων τραπεζών που δραστηριοποιούνταν το 2002 στην ελληνική αγορά. Υψηλό ρυθμό ανόδου (28%) του ενεργητικού τους παρουσίασαν το 2002 και οι 15 συνεταιριστικές τράπεζες. Τέλος, το ενεργητικό των Ειδικών Πιστωτικών Οργανισμών (ΕΠΟ) αυξήθηκε κατά 7,5% το 2002 έναντι 6,8% το 2001. Οι χορηγήσεις του συνόλου των τραπεζών αυξήθηκαν κατά 15,0%, λόγω της πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά. Τα ίδια κεφάλαια μειώθηκαν κατά 14,6%, κυρίως λόγω της μείωσης των αποθεματικών στην οποία προέβησαν ορισμένες μεγάλες τράπεζες για την απορρόφηση ζη-

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.26

Βασικά Μεγέθη Ισολογισμού Τραπεζών

(% μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους)

	Σύνολο Τραπεζών						Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Χορηγήσεις	17,7	15,0	14,2	17	19,1	14,2	18,9	16,4	14,9	17,9	18,6	15,1
Ίδια κεφάλαια	-1,0	-14,6	7,6	4,9	17,3	13,1	-1,7	-15,8	9,4	4,3	14,9	14,6
Καταθέσεις	8,8	5,3	9,6	14	10,2	12,2	10,3	5	9,5	12	13	13,6
Καταθέσεις και repos	16,4	-0,8	3,9	10,5	30,8	32,1	16,1	-2,2	2,9	8	39,9	32,8
Σύνολο Ενεργητικού	5,5	4,0	6,3	9,4	21,1	15,2	9,3	4,2	5,8	7,3	19	17,1

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

μίων που προήλθαν από αποτίμηση του χαρτοφυλακίου τους. Οι καταθέσεις στα πιστωτικά ιδρύματα αυξήθηκαν κατά 5,3% το 2002 (έναντι 8,8% το 2001), λόγω όμως της σημαντικής μείωσης των repos, το σύνολο των καταθέσεων και των repos περιορίστηκε κατά 0,8% σε σχέση με το 2001.

Το 2003, το ενεργητικό του συνόλου των 59 πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνταν στη χώρα αυξήθηκε κατά 6,3% και στο τέλος του έτους αντιστοιχούσε στο 139% περίπου του ΑΕΠ (έναντι 140,3% το 2002). Αναλυτικότερα, το ενεργητικό των 22 ελληνικών εμπορικών τραπεζών αυξήθηκε κατά 5,8% και το ενεργητικό των ξένων τραπεζών, μετά τη μείωση των προηγούμενων δυο ετών, παρουσίασε άνοδο 10,3%, η οποία όμως οφείλεται στη δυναμική ανάπτυξη ενός μόνο τμήματός τους. Οι χορηγήσεις του συνόλου των τραπεζών αυξήθηκαν το 2003 με ρυθμό ελαφρά χαμηλότερο απ' ό,τι το προηγούμενο έτος (14,2% έναντι 15%), σημαντικά όμως υψηλότερο από το ρυθμό αύξησης του ενεργητικού τους. Η εξέλιξη αυτή ήταν απόρροια της ταχείας ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, της τάσης των τραπεζών να περιορίσουν το χαρτοφυλάκιο τίτλων σταθερού εισοδήματος, καθώς και της στροφής τους προς την περισσότερο προσοδοφόρα χρηματοδότηση των νοικοκυριών. Τα ίδια κεφάλαια του συνόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων αυξήθηκαν κατά 7,6% το 2003, έναντι πτώσης την προηγούμενη χρονιά και ειδικότερα τα ίδια κεφάλαια των ελληνικών εμπορικών τραπεζών αυξήθηκαν κατά 9,4% μετά τη σημαντική μείωση που παρουσίασαν το 2002. Τέλος, οι καταθέσεις στα πιστωτικά ιδρύματα αυξήθηκαν κατά 9,6%, αν όμως στις κα-

ταθέσεις προστεθούν και τα repos, ο ρυθμός αύξησης περιορίζεται σε 3,9% το 2003.

Το ενεργητικό του συνόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων αυξήθηκε κατά 9,4% το 2004 και στο τέλος του έτους αντιστοιχούσε στο 139,5% του ΑΕΠ. Το ενεργητικό των ελληνικών εμπορικών τραπεζών αυξήθηκε κατά 7,3% και των ξένων κατά 20% περίπου. Το 2004 συνεχίστηκε η ταχεία αύξηση των χορηγήσεων (με ρυθμό 17%), λόγω, και πάλι, του υψηλού ρυθμού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, της αναδιάρθρωσης του χαρτοφυλακίου των τραπεζών και της στροφής τους προς τη χρηματοδότηση των νοικοκυριών, η οποία ευνοήθηκε από την απελευθέρωση της καταναλωτικής πίστης και την πτώση των επιτοκίων. Τα ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 4,9% ενώ σημαντική ήταν και η επιτάχυνση των καταθέσεων (μαζί με τα repos) στο σύνολο του πιστωτικού συστήματος το 2004.

Θετικές ήταν οι μεταβολές των μεγεθών του ισολογισμού του συνόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων που κατεγράφησαν και το 2005. Οι συνολικές χορηγήσεις αυξήθηκαν κατά 19,1%. Παράλληλα, η αύξηση των καταθέσεων (10,2%) και κυρίως των repos, συνετέλεσαν ώστε το σύνολο τους να σημειώσει σημαντική άνοδο (30,8%). Εξαιτίας αυτών των εξελίξεων, σε συνδυασμό με την περαιτέρω δραστηριοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων στις αγορές κεφαλαίων (κυρίως ομολόγων), το σύνολο του ενεργητικού τους αυξήθηκε κατά 21,1%, με αποτέλεσμα να ανέλθει στο 152,6% του ΑΕΠ στο τέλος του 2005 (135,4% στο τέλος του 2004). Οι ξένες τράπεζες εμφάνισαν αύξηση του ενεργητικού τους κατά 23,7% και οι ΕΠΟ

κατά 13,8%. Ανάλογες ήταν οι εξελίξεις στα αντίστοιχα μεγέθη των ελληνικών εμπορικών τραπεζών, οι οποίες άλληλωςτε αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού πιστωτικού συστήματος (βλ Πίνακα 4.26).

Το ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και κατά το 2006 συνέβαλε στην ενίσχυση των βασικών μεγεθών των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά, αν και παρατηρήθηκε μικρή επιβράδυνση στους ρυθμούς μεταβολής των μεγεθών αυτών σε σχέση με το 2005. Ειδικότερα, το ενεργητικό του πιστωτικού συστήματος αυξήθηκε κατά 15,2% το 2006 και ανήλθε σε 161,5% του ΑΕΠ, επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο του αντίστοιχου της ΕΕ (άνω του 300%), γεγονός που αντανακλά το χαμηλότερο βαθμό χρηματοοικονομικής διαμεσολήβησης στην Ελλάδα σε σχέση με το μέσο όρο των χωρών της ΕΕ. Όπως αναφέρει η Τράπεζα της Ελλάδος (Εκθεση του Διοικητή), το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το μέγεθος της ελληνικής αγοράς, επηρεάζει το μέγεθος των τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, καθώς αυτό παραμένει συγκριτικά μικρό για τα διεθνή δεδομένα. Με ελαφρά χαμηλότερο ρυθμό από εκείνον του ενεργητικού αυξήθηκαν το 2006 οι συνολικές χορηγήσεις, ενώ το άθροισμα των καταθέσεων και των repos διατήρησε τα υψηλά επίπεδα μεταβολής του 2005 (+ 32,1% το 2006). Βελτιωμένα κατά 13,1% εμφανίστηκαν τα ίδια κεφάλαια. Ελαφρώς ταχύτερα από εκείνα του συνόλου των τραπεζών εξελίχθηκαν τα αντίστοιχα μεγέθη των ελληνικών εμπορικών τραπεζών, ενώ βραδύτερη ήταν η άνοδος των μεγεθών των ξένων τραπεζών.

4.5.2 Εξέλιξη της Διάρθρωσης του Πιστωτικού Συστήματος

Στον παρόν εδάφιο παρουσιάζεται μία διαχρονική ανάλυση της διάρθρωσης του ελληνικού πιστωτικού συστήματος.

Ξεκινώντας από το 2002, οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες, με βάση το σύνολο του ενεργητικού τους, κατείχαν το 81,1% της εγχώριας τραπεζικής αγοράς. Το μερίδιο των καταθέσεων τους ήταν στο 82,3%, ενώ οι χορηγήσεις τους αποτελούσαν το 2002 το 82,3% του συνόλου της αγοράς. Το μερίδιο των ξένων τραπεζών στο συνολικό ενεργητικό ήταν 8,9% περίπου το 2002, ενώ οι καταθέσεις τους αντιπροσώπευαν το 7,6% των συνολικών. Οι χορηγήσεις τους ανέρχονταν σε 10,4% επί των συνολικών. Οι ΕΠΟ κατείχαν το 2002 μερίδιο συνολικού ενεργητικού κοντά στο 9,5%, μερίδιο καταθέ-

σεων στο 9,5% και χορηγήσεις περίπου 6,5% επί των συνολικών. Οι συνεταιριστικές τράπεζες αύξησαν ελαφρά το 2002 τα χαμηλά (κάτω του 1%) μερίδια αγοράς τους: με βάση το ενεργητικό κατείχαν ποσοστό 0,5% (έναντι 0,4% το 2001) και στις καταθέσεις και τις χορηγήσεις τα μερίδιά τους ήταν 0,5% και 0,8% αντίστοιχα.

Ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος με βάση τα μερίδια αγοράς των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών είχε ως εξής το 2002: 67,5% στο σύνολο ενεργητικού, 66,1% στις χορηγήσεις και 68,9% στις καταθέσεις. Με βάση τις δυο μεγαλύτερες τράπεζες οι βαθμοί συγκέντρωσης ήταν οι εξής: ενεργητικό 38,1%, χορηγήσεις 31,6% καταθέσεις 41,4%. Το 2002 στην ελληνική τραπεζική αγορά, ο αριθμός των υπηρεσιακών μονάδων των τραπεζών ανέρχονταν σε 3.263, κάτι που υποδεικνύει ότι το δίκτυο υποκαταστημάτων αποτελεί για τις ελληνικές τράπεζες το βασικό μέσο παροχής και προώθησης υπηρεσιών, ιδιαίτερα όσον αφορά στον τομέα της λιανικής τραπεζικής. Ωστόσο, σταδιακά οι υπηρεσιακές μονάδες γίνονται μικρότερες, με κεντροποιημένες υποστηρικτικές λειτουργίες και προσανατολισμό κυρίως στην πώληση προϊόντων και την καλύτερη εξυπηρέτηση του πελάτη. Παράλληλα, το 2002 παρατηρείται σημαντική ανάπτυξη των εναλλακτικών δικτύων διανομής χρηματοπιστωτικών προϊόντων, όπως είναι το διαδίκτυο και το τηλέφωνο, μέσω των οποίων διεκπεραιώνεται διαρκώς αυξανόμενος αριθμός συναλλαγών, ενώ συνεχώς επεκτείνεται η χρήση των ATM (4.955 στο πλήθος το 2002) και διευρύνονται οι προσφερόμενες μέσω αυτών υπηρεσίες. Ο αριθμός των υπαλλήλων ανά τραπεζική μονάδα ήταν 18,5 άτομα, αρκετά υψηλότερος του μέσου όρου στην Ε.Ε. (14 υπάλληλοι).

Το 2003 η θέση των ελληνικών εμπορικών τραπεζών ενισχύθηκε σε σχέση με το 2002. Με βάση το σύνολο του ενεργητικού τους, είχαν μερίδιο αγοράς 82,1% έναντι 81,1% και με βάση τις χορηγήσεις και τις καταθέσεις αντίστοιχα μερίδια 84,5% και 82,6% (έναντι 82,3% και 82,3% το 2002). Σημειώνεται εδώ ότι η εξέλιξη αυτή οφείλεται εν μέρει στην απορρόφηση της ΕΤΒΑ από την Τράπεζα Πειραιώς. Μικρή αύξηση του μεριδίου τους σε σχέση με το 2002 εμφάνισαν το 2003 και οι ξένες τράπεζες, με το μερίδιο του ενεργητικού τους να ανέρχεται σε 9,3%, το μερίδιο των χορηγήσεών τους σε 9,4%, ενώ το μερίδιο των καταθέσεών τους υποχώρησε οριακά σε 7,3%. Οι συνεταιριστικές τράπεζες και το 2003 αύξησαν ελαφρά τα μικρά μερίδιά τους. Όμως οι ΕΠΟ, όπως ήταν αναμενόμενο μετά την απορρόφηση της ΕΤΒΑ από την Τράπεζα Πειραιώς, εμφάνισαν μείω-

ση των μεριδίων αγοράς τους, με εξαίρεση τις καταθέσεις, όπου η προσφορά συγκριτικά υψηλών επιτοκίων από ορισμένους ΕΠΟ συνετέλεσε στην ενίσχυση της βάσης των καταθέσεων τους. Σε ό,τι αφορά συγχωνεύσεις και εξαγορές, το 2003 η σημαντικότερη εξέλιξη ήταν η πρόκριση ως στρατηγικού εταίρου της Γενικής Τράπεζας Ελλάδος της Societe Generale. Ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, με βάση τα μερίδια αγοράς των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών, παρουσίασε το 2003 σταθερότητα στις χορηγήσεις και μικρή πτώση στο ενεργητικό και τις καταθέσεις σε σύγκριση με το 2002. Μετά την εξαγορά της Γενικής Τράπεζας, το μερίδιο αγοράς των πιστωτικών ιδρυμάτων που ελέγχονταν άμεσα ή έμμεσα το 2003 από το Δημόσιο περιορίστηκε στο 49% με βάση το σύνολο του ενεργητικού τους, έναντι 52% το 2002 και 63% προ πενταετίας.

Σε σύγκριση με το 2003, το 2004 οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες εμφάνισαν μικρή μείωση του μεριδίου αγοράς που κατείχαν τόσο με βάση το ενεργητικό (80,9%), όσο και με βάση τις καταθέσεις (81,8%). Το μερίδιό τους με βάση τις χορηγήσεις αυξήθηκε οριακά σε 85,1%. Οι ξένες τράπεζες από την άλλη πλευρά παρουσίασαν αύξηση του μεριδίου τους με βάση το ενεργητικό (10,0%) και τις καταθέσεις (8,2%) και μείωση με βάση τις χορηγήσεις (8,8%). Οι συνεταιριστικές τράπεζες αύξησαν και κατά το 2004 τα μερίδιά τους, τα οποία ωστόσο παρέμειναν χαμηλά (κάτω από 1%). Οι ΕΠΟ εμφάνισαν μικρή αύξηση των μεριδίων αγοράς τους με βάση το ενεργητικό (8,4%) και ελαφρά μείωση με βάση τις χορηγήσεις (5,1%) και τις καταθέσεις (9,2%).

Ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, με βάση το μερίδιο αγοράς των πέντε μεγα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.27

Διάρθρωση του Ελληνικού Πιστωτικού Συστήματος

Α. Μεριδία αγοράς (%) ως προς τα βασικά μεγέθη του ισολογισμού	% ενεργητικού						% χορηγήσεων						% καταθέσεων					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες	81,1	81,1	82,1	81	85,1	86,5	82,3	82,3	84,5	85,1	86,4	87,1	82,3	82,3	82,6	81,8	85,4	86,5
Ξένες Τράπεζες	8,9	8,9	9,3	10	10,1	10,1	10,4	10,4	9,4	8,8	8,8	9,2	7,6	7,6	7,3	8,2	9,1	9,3
Συνεταιριστικές Τράπεζες	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	1	1	1,1	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	0,8
ΕΠΟ	9,5	9,5	8	8,3	4	2,6	6,5	6,5	5,2	5,1	3,8	2,6	9,5	9,5	9,4	9,2	4,6	3,4
Σύνολο	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Β. Αριθμός	Τράπεζες						Υπηρεσιακές Μονάδες						Προσωπικό					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες	22	22	22	21	21	21	2.854	2.854	2.876	2.953	3.035	3.265	;	52.841	53.809	51.741	53.029	54.998
Ξένες Τράπεζες	21	21	20	23	22	24	188	188	205	223	242	260	;	4.835	4.851	5.133	5.381	5.705
Συνεταιριστικές Τράπεζες	15	15	15	16	16	16	66	66	80	87	126	108	;	560	681	781	875	946
ΕΠΟ	4	4	2	2	2	1	155	155	139	140	140	4	;	2.299	1.733	1.682	2.010	444
Σύνολο	62	62	59	62	61	62	3.263	3.263	3.300	3.403	3.543	3.637	;	60.535	61.074	59.337	61.295	62.093

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

λύτερων τραπεζών, παρουσίασε το 2004 νέα οριακή άνοδο όσον αφορά στις χορηγήσεις και μικρή πτώση σε όρους ενεργητικού και καταθέσεων. Συγκεκριμένα, με βάση τις χορηγήσεις, το μερίδιο αγοράς των πέντε (CI-5) αυξήθηκε σε 66,3% από 66,1% το 2003. Τα ποσοστά συγκέντρωσης ως προς το ενεργητικό και τις καταθέσεις μειώθηκαν κατά περίπου δυο και μια εκατοστιαίες μονάδες αντίστοιχα σε σχέση με το 2003 και διαμορφώθηκαν σε 65% και 66,5%. Όσον αφορά στον αριθμό των πιστωτικών ιδρυμάτων, το 2004 σημειώθηκε αύξηση, κυρίως λόγω της εγκατάστασης υποκαταστημάτων τραπεζών από χώρες της ΕΕ. Αύξηση σημείωσε και ο αριθμός των υποκαταστημάτων (από 3.300 το 2003 σε 3.403), με χαμηλότερο όμως ρυθμό σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, ενώ συνεχίστηκε η ανάπτυξη των εναλλακτικών δικτύων διανομής χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Τα ATM ειδικότερα, αυξήθηκαν από 5.468 το 2003 σε 5.787 το 2004, σημειώνεται όμως ότι το τραπεζικό κατάστημα παραμένει κύριο σημείο παροχής των τραπεζικών υπηρεσιών και προώθησης των πωλήσεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, η πυκνότητα του δικτύου των υποκαταστημάτων στην Ελλάδα το 2003 ήταν μικρότερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου με βάση τον πληθυσμό (ανά 100.000 κατοίκους στην Ελλάδα υπήρχαν 30 τραπεζικά καταστήματα, έναντι 49 στην ΕΕ). Όμως, το ΑΕΠ ανά υποκατάστημα, το οποίο αποτελεί καλύτερο δείκτη της ζήτησης τραπεζικών υπηρεσιών, δεν απέχει πολύ από το μέσο όρο της ΕΕ (Ελλάδα: 46,5 εκατ. €, ΕΕ: 50 εκατ. €). Οι απασχολούμενοι στα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας μειώθηκαν το 2004, καθώς η αύξηση της απασχόλησης σε νέες και μικρότερες τράπεζες υπεραντισταθμίστηκε από τη μείωση του προσωπικού ορισμένων μεγάλων τραπεζών που προχώρησαν σε προγράμματα εθελουσίας εξόδου. Το 2004 συνεχίζεται και η προσπάθεια των τραπεζών για διεύρυνση των υπηρεσιών που προσφέρουν. Έτσι, παρατηρούνται απορροφήσεις θυγατρικών εταιριών του χρηματοπιστωτικού τομέα, ιδίως επενδυτικών και χρηματιστηριακών, από τις μητρικές τους τράπεζες, ενώ πολλή τράπεζες επιχειρούν να αξιοποιήσουν τα κοινά δίκτυα διανομής με ασφαλιστικές εταιρίες προκειμένου να προωθήσουν σταυροειδείς πωλήσεις καταθετικών ή επενδυτικών προϊόντων που συνδέονται με συνταξιοδοτικά προγράμματα. Τέλος, συνέχιστηκε το 2004 η δυναμική παρουσία των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης με έμφαση στην επέκταση, είτε με νέες εξαγορές, είτε με περαιτέρω ανάπτυξη των δικτύων τους.

Η διάρθρωση του ελληνικού πιστωτικού συστήματος το 2005 εμφάνισε σημαντικές μεταβολές σε σχέση με το

2004. Οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες επέκτειναν τα υψηλά μερίδια αγοράς τους, τόσο στο ενεργητικό (85,1%), όσο και στις χορηγήσεις (86,4%) και τις καταθέσεις (85,4%). Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 4.27, οι μεταβολές των μεριδίων σε σχέση με το 2004 σε όλα τα βασικά μεγέθη ήταν μόνο οριακές. Ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων διαμορφώθηκε από 62 σε 61 στο τέλος του 2005, λόγω της παύσης λειτουργίας ενός ξένου πιστωτικού ιδρύματος, ενώ αντίθετα αύξηση εμφάνισε ο αριθμός των υπηρεσιακών μονάδων. Παράλληλα με την αύξηση του αριθμού των υποκαταστημάτων τα οποία είναι πλέον μικρότερου μεγέθους και απασχολούν λιγότερο προσωπικό, οι τράπεζες συνεχίζουν την ανάπτυξη των εναλλακτικών δικτύων διανομής των προϊόντων τους, με αύξηση του αριθμού των ATM (σε 6.230) και αναβάθμιση των υπηρεσιών phone banking και e-banking μεταξύ άλλων. Ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε το 2005 κατά 3,3%, σε 61.295, λόγω των πρόσθετων αναγκών που προέκυψαν από την επέκταση του δικτύου τους και της αναπλήρωσης του προσωπικού ορισμένων τραπεζών που είχε αποχωρήσει μέσω των προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου κατά το 2004. Ο αριθμός των απασχολούμενων ανά υποκατάστημα διατηρήθηκε σταθερός (17), ενώ το ενεργητικό ανά απασχολούμενο αυξήθηκε σε 4,2 εκατ. € (από 3,4 εκατ. € το 2004).

Μικρές ήταν οι μεταβολές που εμφάνισε η διάρθρωση του πιστωτικού συστήματος και το 2006. Το μερίδιο των ελληνικών εμπορικών τραπεζών με βάση το ενεργητικό, τις χορηγήσεις και τις καταθέσεις αυξήθηκε μόνο κατά μια εκατοστιαία μονάδα, ενώ σχεδόν αμετάβλητα παρέμειναν τα αντίστοιχα μερίδια των υποκαταστημάτων των ξένων και των συνεταιριστικών τραπεζών. Τα μερίδια των ΕΠΟ μειώθηκαν, πρώτον γιατί το Ταχυδρομικό Ταμειούχιο περιλαμβάνεται πλέον στις ελληνικές εμπορικές τράπεζες και δεύτερον, επειδή μειώθηκαν το ενεργητικό και οι καταθέσεις του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. Ο βαθμός συγκέντρωσης (CI-5) του ελληνικού τραπεζικού συστήματος με βάση το μερίδιο στο συνολικό ενεργητικό εμφάνισε μικρή αύξηση (σε 66,4% από 64,8% το 2005), κάτι που ισχύει και με βάση τις καταθέσεις, ενώ μείωση εμφάνισε ο αντίστοιχος βαθμός με βάση τις χορηγήσεις. Ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα το 2006 αυξήθηκε σε 62, λόγω της έναρξης δυο νέων υποκαταστημάτων ξένων τραπεζών και της απορρόφησης μιας ελληνικής εμπορικής τράπεζας από μια άλλη. Αύξηση παρατηρήθηκε και στον αριθμό των υπηρεσιακών μονάδων, εξέλιξη όμως που δεν μετέβαλε την πυκνότητά τους ανά 100.000 κα-

τοίκους (33 καταστήματα), η οποία διατηρείται σε επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο από εκείνο της ΕΕ (44). Η επέκταση του δικτύου των τραπεζών στην Ελλάδα οδήγησε και σε αύξηση του αριθμού των απασχολημένων κατά 1,3%, σε 62.093. Σε κάθε υποκατάστημα αναλογούν κατά μέσο όρο το 2007 περίπου 17 εργαζόμενοι, ενώ το ενεργητικό που «συνεισφέρει» κάθε εργαζόμενος είναι 5,1 εκατ. € (9,3 εκατ. € στην ΕΕ). Το 2006, ο αριθμός των ATM αυξήθηκε κατά 7% σε 6.667, ενώ

διευρύνθηκε και το φάσμα των συναλλαγών που μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω αυτών. Παράλληλα εντατικοποιήθηκαν οι απευθείας πωλήσεις μέσω τηλεφώνου και ταχυδρομείου, ενώ βελτιώθηκαν και οι παρεχόμενες υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής. Σημειώνεται τέλος ότι το 2006 μειώθηκε σημαντικά η συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στο τραπεζικό σύστημα (στο 15%) με την εξαγορά της Εμπορικής Τράπεζας από τη γαλλική Credit Agricole.

V. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ: ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΕΜΠΟΡΙΟ, ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η φετινή έκθεση του ΣΕΒ εγκαινιάζει σε αυτό το κεφάλαιο τη χρηματοοικονομική ανάλυση των περισσότερων κλάδων της ελληνικής οικονομίας για το 2006. Το μεγαλύτερο μέρος της ανάλυσης εξακολουθεί βεβαίως να καλύπτει τις εξελίξεις στον τομέα της ελληνικής βιομηχανίας, ωστόσο γίνεται μία πρώτη προσπάθεια να αποτυπωθούν τα βασικά χαρακτηριστικά και του Εμπορίου αλλιά και επιλεγμένων κλάδων του ευρύτερου τομέα των Υπηρεσιών. Έτσι στο κεφάλαιο αυτό ο αναγνώστης μπορεί να λάβει μία συνολική εικόνα των χρηματοοικονομικών μεγεθών των ελληνικών επιχειρήσεων και να προβεί ακόμα και σε κατάλληλες συγκρίσεις όπου το επιθυμεί.

Εξελίξεις κατά την τριετία 2004-2006 στο σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων. Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες: Σύνοψη

Από την ανάλυση των ισολογισμών χρήσης του 2006 ενός συνόλου 6228 μεταποιητικών επιχειρήσεων και περίπου 26571 επιχειρήσεων εμπορίου και υπηρεσιών, που αποτελούν το μεγαλύτερο πληθυσμό που έχει αναλυθεί στο πλαίσιο των ετήσιων εκθέσεων του ΣΕΒ, προκύπτει ότι:

- Οι νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις το 2006 αποτελούν το 5% της μεταποίησης έναντι 9,9% το 2005. Ο δείκτης «οιονεί» κινητικότητας που υπολογίζεται από τη διαφορά των νεοεισερχόμενων επιχειρήσεων και αυτών που αποχωρούν, προς το σύνολο των επιχειρήσεων μειώθηκε σημαντικά (από 0,5% το 2005 σε 0,14% το 2006), παραμένοντας σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από τις υψηλές τιμές του 2002 (3,3%) και 2004 (3,3%).
- Εξετάζοντας συνολικά την πορεία του ενεργητικού (τα πάγια σε τιμές κτίσης) της ελληνικής μεταποίησης παρατηρείται σχετικά ικανοποιητική αύξηση το 2006 κατά 3,9% (2,2% ο αντίστοιχος

ρυθμός το 2005) σε 78,2 δισ. €. Η άνοδος αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην κατά 5,1% αύξηση ενεργητικού των τροφίμων – ποτών (15). Στα συνολικά κεφάλαια διαπιστώνεται μια αύξηση της τάξης του 3,3% που αποτελεί τον χαμηλότερο ρυθμό αύξησης των τελευταίων ετών (9,3% το 2005, 7,3% το 2004, 3,3% το 2003 και 4,6% το 2002). Έτσι, το σύνολο των κεφαλαίων της μεταποίησης για το 2006 ανέρχεται στα 62,3 δισ. €, με τη συμβολή των «νεοεισερχόμενων» κεφαλαίων να ανέρχεται σε 3,7%.

Η αύξηση του παθητικού των επιχειρήσεων το 2006 σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά τροφοδοτείται από την άνοδο κυρίως των ξένων κεφαλαίων (5,5%), ενώ τα ίδια κεφάλαια αυξάνονται οριακά (0,6%). Ο λόγος ίδια προς συνολικά κεφάλαια φθίνει σταδιακά την περίοδο 2001-2006 και το τελευταίο έτος βρίσκεται στο 43,3%.

Ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης ισούται με 1,31 μονάδες το 2006, καταγράφοντας συνεχή ανοδική τάση την περίοδο 2001-2006 και παραμένοντας καθ' όλη τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας σε ανώτερα της μονάδος επίπεδα.

Για πέμπτη συνεχή χρήση η άνοδος του κυκλοφορούντος και διαθέσιμου κεφαλαίου των επιχειρήσεων είναι ταχεία: αύξηση κατά 5,5% από το 2005 στο επίπεδο των 32 δισ. € περίπου. Κύριες συνιστώσες αυτής της εξέλιξης είναι η άνοδος των διαθέσιμων (κατά 10,1%) και η συσσώρευση απαιτήσεων (6,2%).

Η γενική ρευστότητα της μεταποίησης είναι το 2006 στο υψηλότερο επίπεδο της τελευταίας τριετίας (1,33). Η ειδική ρευστότητα σημειώνοντας αύξηση 1,8% από το 2005 ισούται με 0,92 μονάδες το 2006. Όλοι οι κλάδοι, με εξαίρεση εκείνον της κατασκευής

εξοπλισμού μεταφορών (35), διαθέτουν το απαραίτητο κεφάλαιο κίνησης για την κάλυψη των τρεχουσών υποχρεώσεών τους.

- Ο δείκτης παγιοποίησης το 2006 υποχωρεί και προσεγγίζει τις 48 εκατοστιαίες μονάδες. Η υποχώρηση του δείκτη κατά 1,09 ποσοστιαίες μονάδες είναι αποτέλεσμα του διπλάσιου ρυθμού αύξησης της αξίας του ενεργητικού (4%) σε σχέση με τον αντίστοιχο ρυθμό των καθαρών παγίων στοιχείων (1,6%) το διάστημα 2005-2006.
- Από τα αποτελέσματα χρήσης του 2006 προκύπτει ότι τα καθαρά αποτελέσματα με μία άνοδο της τάξης του 4,7% «διορθώνουν» για δεύτερη συνεχή χρονιά την κάμψη του 2005 (-5,8%). Έτσι ξεπερνούν τα επίπεδα του 2004 και προσεγγίζουν τα 2,4 δισ. €.
- Γενικότερα, το σύνολο των δαπανών των 6228 επιχειρήσεων ήταν υψηλότερο κατά 8% περίπου σε σύγκριση με το 2005, εξέλιξη που οφείλεται αφενός στην αύξηση των εξόδων πωληθέντων και διοίκησης (7,1%) και αφετέρου των αποσβέσεων χρήσης (5,9%). Παρόμοια ήταν και η πορεία των εξόδων χρηματοδότησης, τα οποία ενισχύθηκαν κατά 16,3%.
- Τα μικτά κέρδη της μεταποίησης εμφανίζονται αυξημένα το 2006 έναντι του 2005 (αύξηση κατά 7,7%), εξέλιξη που υποδεικνύει μια σταθερή δυναμική στον τομέα των πωλήσεων της μεταποίησης.
- Από το σύνολο των 6228 επιχειρήσεων οι 4515 είναι κερδοφόρες (περισσότερες κατά 1,9% σε σχέση με το 2005) και εμφανίζουν συνολικά καθαρά κέρδη άνω των 3 δισ. € και οι υπόλοιπες 1713 είναι ζημιογόνες με το ύψος των ζημιών να ανέρχεται στα 917 εκατ. €, σημαντικά αυξημένες σε σχέση με το προ έτους επίπεδό τους (κατά 12,5%).
- Το μέσο μικτό περιθώριο κέρδους της μεταποίησης ισούται με 26,8% το 2006 σημειώνοντας κάμψη ίση με 4,1% από το 2005. Είναι χαρακτηριστικό ότι το συγκεκριμένο μέγεθος βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα όχι μόνο της τριετίας 2004-2006, αλλά και της περιόδου 1995-2006. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της ταχύτερης αύξησης του κόστους πωληθέντων συγκριτικά με τις πωλήσεις. Το μέσο καθαρό περιθώριο κέρδους υποχωρεί σε σχέση με το 2005 και προσεγγίζει το 4,6% το 2006.

 Ακόμη, σχετικά με τους βασικούς αριθμοδείκτες της μεταποίησης και με βάση την εξέλιξη των παραπάνω μεγεθών διαπιστώνεται ότι η ταχύτερη αύξηση των καθαρών κερδών (4,7%) συγκριτικά με εκείνη των ιδίων κεφαλαίων (0,6%) έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων κατά 4,1%. Ενισχυμένη κατά 4,5% εμφανίζεται και η αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων το 2006 (8,53% το 2006 από 8,16% το 2005). Η άνοδος του δείκτη αποδοτικότητας του συνολικού καθαρού ενεργητικού κατά 1,3% οφείλεται στη μικρότερη αύξηση του συνολικού ενεργητικού συγκριτικά με εκείνη των καθαρών κερδών.

 Τέλος, από την ανάλυση των αποτελεσμάτων χρήσης των υπόλοιπων τομέων της ελληνικής οικονομίας (ορυχεία και λατομεία, ηλεκτρισμός - φυσικό αέριο - ύδρευση, κατασκευές, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, μη χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και λοιπές υπηρεσίες) και των επιμέρους κλάδων αυτών, διαπιστώνεται ενίσχυση της κερδοφορίας. Εξαίρεση αποτελεί ο ασφαλιστικός τομέας, ο οποίος εμφανίζει μείωση των κερδών κατά 23,2% σε σχέση με το 2005).

 Από την άλλη πλευρά, η σημαντικότερη ενίσχυση σε όρους κύκλου εργασιών το 2006 εμφανίζεται στον τραπεζικό τομέα (κατά 34%) και στον τομέα των λοιπών υπηρεσιών (κατά 20,6%), ο οποίος περιλαμβάνει επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην εκπαίδευση, στην υγεία και κοινωνική μέριμνα, στη διάθεση λιμάτων και απορριμμάτων, καθώς και στις ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες.

5.1. Μεταποίηση

Στην ενότητα αυτή αναλύονται τα στοιχεία ισολογισμών της χρήσης του 2006, για το σύνολο των μεταποιητικών επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (6228) και είναι καταχωρημένες στη βάση δεδομένων του ΣΕΒ (μέρος Α). Στη χρήση του 2006 υπάρχουν 292 στο πλήθος επιχειρήσεις, οι οποίες δημοσίευσαν ισολογισμούς βάσει των νέων διεθνών λογιστικών και χρηματοοικονομικών προτύπων (ΔΛΧΠ), πρότυπα τα οποία διαφέρουν σημαντικά από το χρησιμοποιούμενο από την πλειονότητα των επιχειρήσεων ελληνικό λογιστικό σύστημα (ΕΛΧΠ). Αναγκαστικά η «χρηματοοικονομική μεταχείριση» που

πραγματοποιείται στη συνέχεια υπόκειται σε απαραίτητες αναγωγές και συμβάσεις, ώστε να παρέχεται μια συνολική και προσεγγιστικά όσο το δυνατόν πραγματική εικόνα των τάσεων στη μεταποίηση.

Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή πραγματοποιείται μία συνολική ανάλυση των δημοσιευμένων ισολογισμών της χρήσης 2006 (292 με Δ.Λ.Χ.Π. και 5936 με Ε.Λ.Χ.Π.) των επιχειρήσεων της μεταποίησης που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται προέρχονται από την αντίστοιχη βάση δεδομένων του ΣΕΒ, που αποτελεί το μόνιμο αρχείο για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις (Α.Ε ή/ και Ε.Π.Ε) που λειτουργούν στη χώρα. Στο πλαίσιο αυτό, η ανάλυση που ακολουθεί θεωρείται απογραφική της εγχώριας μεταποίησης και προσεγγίζει αφενός τις συνολικές τάσεις και αφετέρου τις επιμέρους τά-

σεις στους 23 κλάδους που συνθέτουν τη μεταποιητική δραστηριότητα στη χώρα.

Η ανάλυση που ακολουθεί αναφέρεται σε ένα σύνολο **6228** μεταποιητικών επιχειρήσεων που πληρούν το παραπάνω κριτήριο κεφαλαίων και περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων του ΣΕΒ. Ο παραπάνω αριθμός είναι αυξημένος κατά 9 επιχειρήσεις σε σχέση με το 2005 και το 91% αυτών είναι Α.Ε. (46 περισσότερες σε σχέση με το 2005).

Η κατηγοριοποίηση των κλάδων της μεταποίησης ακολουθεί την ευρωπαϊκή ταξινόμηση κατά NACE (αναθεώρηση 1.1) που αντιστοιχεί στην εθνική ταξινόμηση ΣΤΑΚΟΔ-03 και περιλαμβάνει 23 κλάδους (Πίνακας 5.1.). Η κλαδική ανάλυση, αποδίδει - στις περισσότερες περιπτώσεις - τις τάσεις της πρόσφατης τριετίας (χρήσεις 2004-2006), ενώ επιλεκτικά αποδίδεται και μία πιο μακροχρόνια τάση, ώστε να καταγραφεί η διαχρονική εξέλιξη των εξεταζόμενων μεγεθών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1

Ονοματολογία Κλάδων Μεταποίησης (NACE rev.1.1) ΣΤΑΚΟΔ-2003

Κωδικός	Ονοματολογία Κλάδων
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών
16	Παραγωγή προϊόντων καπνού
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης-Γουναρικών
19	Βιομηχανία Δέρματος-Δερματίνων ειδών
20	Βιομηχανία ξύλου και προϊόντων από ξύλο
21	Κατασκευή χαρτοπολιτού, χάρτου και προϊόντων από χαρτί
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων
23	Παραγωγή οπτάνθρακα, προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων
24	Παραγωγή χημικών ουσιών, προϊόντων και συνθετικών ινών
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, ακρίβειας και οπτικών οργάνων, κατασκευή ρολογιών κάθε είδους
34	Κατασκευή αυτοκινήτων, οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων
35	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών
36	Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.
37	Ανακύκλωση

Στο Παράρτημα, στο τέλος της έκθεσης, παρέχονται συνοπτικά στοιχεία για τη διαχρονική εξέλιξη σε βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη της μεταποίησης και επιλεγμένους δείκτες χρηματοδοτικής διάρθρωσης και αποδοτικότητας, ενώ στο αντίστοιχο Στατιστικό Παράρτημα δίνονται συγκεντρωτικά στοιχεία για όλους τους κλάδους, με επιπρόσθετη διάκριση σε κερδοφόρες / ζημιογόνες / νέες επιχειρήσεις.

Διάρθρωση ελληνικής μεταποίησης

Στο σύνολο των 6228 επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων του ΣΕΒ το 2006, οι 308 χαρακτηρίζονται ως «νέες», με την έννοια ότι δεν εμφανίζονταν στη βάση κατά το προηγούμενο έτος (ο αριθμός των νέων επιχειρήσεων το 2005 ήταν 619). Ένα μέρος του είναι επιχειρήσεις που ανέστειλαν προσωρινά τη λειτουργία τους, δεν δημοσίευσαν ισολογισμό ή

απλώς δεν πληρούσαν τα κριτήρια της βάσης δεδομένων (π.χ. επίπεδο μηχανολογικού εξοπλισμού κ.ά.) κατά την φετινή ανάλυση (2006), αλλά τηρούσαν τις προϋποθέσεις στη προηγούμενη ανάλυση (2005). Στο πλαίσιο αυτό, 299 επιχειρήσεις φαίνεται να μην πληρούν τα κριτήρια της βάσης για το έτος 2006 και έχουν «αποχωρήσει», χωρίς και πάλι αυτό να σημαίνει ότι έχει πάψει η λειτουργία τους, καθώς ένα ποσοστό αυτών ενδεχομένως να συμπεριλήφθει στην ανάλυση του 2007.

Ένας χαρακτηριστικός δείκτης ο οποίος χρησιμοποιείται στις τελευταίες εκθέσεις του ΣΕΒ αναφέρεται στην «οιονεί» καθαρή μεταβολή της κινητικότητας στη μεταποίηση. Πρόκειται για έναν δείκτη που αποδίδει διαχρονικά την εξέλιξη της εισόδου / εξόδου των επιχειρήσεων και υπολογίζεται ως το ποσοστό της διαφοράς των νέων επιχειρήσεων και αυτών που «αποχωρούν», στο σύνολο των επιχειρήσεων.¹ Γενικά,

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2

«Οιονεί» Κινητικότητα της Ελληνικής Μεταποίησης

	Νέες Επιχειρήσεις	Επιχειρήσεις που αποχωρούν	Σύνολο Επιχειρήσεων	«Οιονεί» Κινητικότητα (%)
1996	761	751	5.368	0,20%
1997	837	730	5.475	2,00%
1998	776	625	5.580	2,70%
1999	728	670	5.638	1,00%
2000	704	594	5.748	1,90%
2001	934	910	5.772	0,40%
2002	791	599	5.964	3,20%
2003	755	549	6.170	3,30%
2004	561	544	6.187	0,30%
2005	619	587	6.219	0,50%
2006	308	299	6.228	0,14%

1. Ο δείκτης κινητικότητας (volatility) χαρακτηρίζεται ως «οιονεί», καθώς δεν συνδέεται απαραίτητα με γεννήσεις/ θανάτους επιχειρήσεων, αλλά μπορεί να αφορά συγχωνεύσεις/ εξαγορές, αλλαγή ιδιοκτησιακού καθεστώτος, επαναλειτουργία, κ.τ.λ.

υψηλοί δείκτες κινητικότητας φανερώνουν έναν επιχειρηματικό δυναμισμό και είναι χαρακτηριστικοί μίας ανταγωνιστικής οικονομίας που έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζεται στο ραγδαία αναπτυσσόμενο τεχνολογικό περιβάλλον. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.2, ο συγκεκριμένος δείκτης μειώθηκε (από 0,5% το 2005 σε 0,14%), παραμένοντας σε σημαντικά χαμηλότερα

επίπεδα από τις υψηλές τιμές του 2002 (3,2%) και 2004 (3,3%).

Σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα 5.3, σε ό,τι αφορά τις νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις, η μεγαλύτερη μεταβολή παρατηρείται στον κλάδο ανακύκλωσης (37), με δεκαοκτώ νέες επιχειρήσεις σε σύνολο 31, ενώ συνεχίζει να

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.3

Κλάδοι	Αριθμός Επιχειρήσεων				Συνολικά κεφάλαια (ίδια και ξένα) σε εκατ. €			
	Νέες	Παλαιές	Σύνολο		Νέες	Παλαιές	Σύνολο	
			2006	2005			2006	2005
15	69	1.465	1.534	1.527	122,3	16.121,32	16.243,62	15.689,92
16	0	7	7	7	0	852,37	852,37	801,97
17	10	296	306	328	18,95	2.383,83	2.402,78	2.329,03
18	7	214	221	247	23,76	961,25	985,01	991,17
19	2	77	79	84	3,65	241,03	244,68	249,04
20	8	146	154	151	11,63	1014,4	1.026,03	984,80
21	8	156	164	154	17,05	1.240,74	1.257,79	1.117,13
22	52	528	580	563	81,03	3.114,69	3.195,72	2.976,33
23	0	37	37	41	0	4.748,95	4.748,95	4.938,87
24	21	298	319	317	65,38	4.278,76	4.344,14	3.667,66
25	13	343	356	374	42,7	2.472,58	2.515,28	2.313,21
26	25	591	616	598	61,85	5.848,74	5.910,59	5.524,63
27	6	101	107	108	8,76	5.675,18	5.683,94	5.911,68
28	21	580	601	593	70,01	3.399,23	3.469,24	3.128,38
29	9	303	312	318	16,76	2.014,18	2.030,94	1.996,14
30	3	13	16	15	0,7	18,39	19,09	17,09
31	6	132	138	139	18,87	1.151,9	1.170,77	949,18
32	2	39	41	40	2,63	954,67	957,30	1.699,89
33	3	55	58	59	4,67	210,81	215,48	186,70
34	5	39	44	42	19,44	488,64	508,08	639,23
35	2	98	100	99	7,22	2537,65	2.544,87	2.595,00
36	18	389	407	394	20,76	1861,58	1.882,34	1.535,36
37	18	13	31	21	14,61	70,74	85,35	49,10
Σύνολο	308	5.920	6.228	6.219	632,73	61.661,63	62.294,36	60.291,9

διευρύνεται ο πολυπληθής κλάδος των τροφίμων και ποτών (15), διατηρώντας ωστόσο την συμμετοχή του στο σύνολο της μεταποίησης στο ίδιο επίπεδο με το 2005 (24,6%). Υψηλό ποσοστό «νέων» επιχειρήσεων εμφανίζουν το 2006 και οι ολιγοπληθείς κλάδοι κατασκευής μηχανών γραφείου και Η/Υ (30) και αυτοκινήτων, οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων (34).

Εννέα κλάδοι περιλαμβάνουν λιγότερες επιχειρήσεις το 2006 σε σχέση με το 2005, με τη μείωση να εντοπίζεται, για τρίτο συνεχές χρόνο, στους κλάδους της κλωστοϋφαντουργίας (17) και των ειδών ένδυσης και γουναρικών (18), με αντίστοιχα 22 και 26 επιχειρήσεις λιγότερες σε σχέση με το 2005. Από την άλλη, δεκατρείς κλάδοι εμφανίζονται με μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων συγκριτικά με το 2005, με τη σημαντικότερη αύξηση, σε απόλυτα μεγέθη, να εντοπίζεται στον κλάδο κατασκευής επίπλων και λοιπών βιομηχανιών (36), με 13 επιχειρήσεις περισσότερες σε σχέση με το 2005.

Ο κλάδος των τροφίμων και ποτών (15) είναι ο μεγαλύτερος σε αριθμό επιχειρήσεων κλάδος της μεταποίησης. Ακολουθεί, σε απόσταση, ο κλάδος των μη μεταλλικών ορυκτών (26) με μερίδιο 9,9% στο σύνολο και μαζί με τα μεταλλικά προϊόντα εκτός μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού (28) και τις εκδόσεις και εκτυπώσεις (22), οι τέσσερις συγκεντρώνουν το 53,5% του συνόλου των μεταποιητικών επιχειρήσεων.

Εκτός όμως από τις αριθμητικές αυξομειώσεις, μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεταβολή των συνολικών κεφαλαίων κάθε κλάδου που προκαλεί η είσοδος των «νέων» επιχειρήσεων (Πίνακας 5.3). Συγκεκριμένα, και όσον αφορά στο σύνολο της μεταποίησης, διαπιστώνεται μία σχετικά ικανοποιητική αύξηση κεφαλαίων της τάξης του 3,3%, με αποτέλεσμα το σύνολο των κεφαλαίων της μεταποίησης το 2006 να ανέρχεται στα 62,3 δισ. €, ενώ η συμβολή των «νεοεισερχόμενων» κεφαλαίων είναι μόλις 1,02%.

Σε απόλυτα μεγέθη, τη μεγαλύτερη συγκέντρωση παρουσιάζουν οι κλάδοι παραγωγής χημικών ουσιών, προϊόντων και συνθετικών ινών (24), τροφίμων και ποτών (15), κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά (26), επίπλων και άλλων βιομηχανιών (36), κατασκευής μεταλλικών προϊόντων (εκτός μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού) (28), κατασκευής ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών (31), εκδόσεων - εκτυπώσεων (22) και κατασκευής προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες (25), όπου τα

νέα κεφάλαια ξεπερνούν τα 200 εκατ. ευρώ ανά κλάδο.

Εξετάζοντας όμως την ποσοστιαία συνεισφορά των «νέων» κεφαλαίων στον κλάδο διαπιστώνεται ότι μεγαλύτερη συμβολή έχουν οι νέες επιχειρήσεις του κλάδου ανακύκλωσης (37) που αποτελούν το 17,1% των συνολικών κεφαλαίων του για το 2006. Υψηλή συγκέντρωση (πάντα σε ποσοστιαία βάση) νέων κεφαλαίων - αλληλά σε αρκετά χαμηλότερα επίπεδα (από 2% έως 3,8%) - παρατηρείται ακόμα στον κλάδο κατασκευής αυτοκινήτων, οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων (34), στον κλάδο κατασκευής μηχανών γραφείου και συσκευών (30), στον κλάδο των εκδόσεων - εκτυπώσεων (22), στον κλάδο ειδών ένδυσης και γουναρικών (18), στον κλάδο κατασκευής ιατρικών οργάνων, ακριβείας και οπτικών οργάνων και ρολογιών κάθε είδους (33) και στον κλάδο κατασκευής μεταλλικών προϊόντων (εκτός μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού) (28). Στον αντίποδα, τη χαμηλότερη συμβολή εμφανίζουν οι κλάδοι παραγωγής βασικών μετάλλων (27), κατασκευής εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (32), κατασκευής λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (35), τροφίμων και ποτών (15), κλωστοϋφαντουργίας (17) και κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού (29), όπου τα νεοεισερχόμενα κεφάλαια αποτελούν κάτω από 1% των συνολικών κεφαλαίων του κάθε κλάδου.

Συνολικά πάντως τα νεοεισερχόμενα κεφάλαια δεν αποτελούν παρά μόνο το 1% των συνολικών κεφαλαίων της μεταποίησης το 2006, όταν το 2005 βρισκόταν στο 3,45%.

Κεφαλαιουχική Διάρθρωση των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων

α. Βαθμός Παγιοποίησης

Μία πρώτη αποτύπωση της κεφαλαιακής διάρθρωσης μίας επιχείρησης δίνεται από τον βαθμό παγιοποίησης του ενεργητικού, δηλαδή τον βαθμό στον οποίο τα κεφάλαιά της επενδύονται σε πάγια περιουσιακά στοιχεία, έναντι άλλων πιο ρευστοποιήσιμων στοιχείων. Ο δείκτης υπολογίζεται από τον λόγο του συνόλου της αξίας των καθαρών παγίων στοιχείων προς το σύνολο της αξίας του ενεργητικού, δίνοντας έτσι μια εικόνα για τη συμμετοχή των παγίων στοιχείων στην παραγωγική διαδικασία. Επιχειρήσεις που εμφανίζουν υψηλό δείκτη παγιοποίησης μπορούν να θεωρηθούν ως επιχει-

ρήσεις έντασης παγίων περιουσιακών στοιχείων, ενώ αυτές με χαμηλό δείκτη χαρακτηρίζονται ως έντασης κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων. Σε κάθε περίπτωση πάντως η ακριβής ερμηνεία του δείκτη για μία επιχείρηση συνδέεται με τον κλάδο στον οποίο ανήκει και τις επιδόσεις των υπολοίπων επιχειρήσεων, οπότε σε αυτό το επίπεδο έχουν μεγαλύτερο νόημα οι συγκριτικές αναλύσεις.

Στον Πίνακα 5.4 φαίνεται ότι ο δείκτης υποχωρεί το 2006 έναντι του προηγούμενου έτους, και προσεγγίζει τις 48 ποσοστιαίες μονάδες. Η μείωση του δείκτη κατά 1 ποσοστιαία μονάδα είναι αποτέλεσμα του διπλάσιου ρυθμού αύξησης της αξίας ενεργητικού (4%) σε σχέση με τον αντίστοιχο ρυθμό της αξίας των καθαρών παγίων (1,6%) το διάστημα 2005-2006.

Σε κλαδικό επίπεδο, 10 κλάδοι σημειώνουν άνοδο του βαθμού παγιοποίησής τους το 2006 με σημαντικότερη εκείνη του κλάδου κατασκευής επίπλου και λοιπών βιομηχανιών (36) κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες σε 51,67%. Ο μεγαλύτερος ωστόσο βαθμός παγιοποίησης παρατηρείται στον κλάδο λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (35) (59,52%) και ακολουθούν τα τρόφιμα-ποτά (15) (54,8%) και τα μη μεταλλικά ορυκτά (26) (54,6%). Στον αντίποδα βρίσκονται οι κλάδοι δέρματος (19) (22%) και μηχανών γραφείου και Η/Υ (30) (24,5%).

Σημαντική υποχώρηση του βαθμού παγιοποίησής τους σημείωσαν το 2006 οι κλάδοι κατασκευής εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (32), κατά 12,5 εκατοστιαίες μονάδες και της ανακύκλωσης (37) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες. Συνολικά

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.4

Βαθμός Παγιοποίησης στους Επιδέριους Κλάδους

Κλάδος	Βαθμός Παγιοποίησης Ενεργητικού (%)			Σύνολο Ενεργητικού (πάγια σε τιμές κτήσης)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
15	54,64	55,97	54,79	18.268,5	19.455,6	20.456,4
16	26,79	26,53	28,43	1.018,9	996,5	1.057,5
17	49,12	52,56	53,78	3.438,4	3.190,1	3.189,8
18	28,71	32,52	28,82	1.532,0	1.321,9	1.287,4
19	24,97	21,44	22,00	311,7	320,7	316,2
20	40,60	45,23	44,57	1.212,2	1.180,9	1.217,3
21	42,45	40,48	41,30	1.651,2	1.619,1	1.789,1
22	42,86	47,00	44,69	3.547,8	3.649,7	3.922,5
23	54,65	45,62	46,17	5.245,1	6.124,9	6.046,2
24	36,77	37,60	39,10	5.281,4	4.603,4	5.460,9
25	46,14	45,95	44,67	2.927,0	3.027,0	3.243,1
26	53,75	54,76	54,55	6.748,4	6.828,8	7.384,8
27	48,45	53,73	49,87	7.299,3	7.257,2	6.797,5
28	42,24	45,70	42,61	3.609,3	3.831,3	4.250,7
29	35,01	31,32	30,54	2.523,3	2.610,5	2.667,5
30	21,85	24,17	24,54	26,4	20,9	24,0
31	39,03	39,23	36,76	1.249,0	1.257,4	1.564,5
32	35,22	49,72	37,18	1.740,0	1.903,4	1.160,3
33	31,15	30,55	31,10	233,4	246,1	280,6
34	29,51	30,66	27,91	720,7	763,1	627,9
35	54,34	58,07	59,52	3.097,8	3.001,3	2.970,0
36	50,14	46,81	51,67	1.909,6	2.002,4	2.393,9
37	58,84	44,93	34,79	35,8	54,5	92,6
Σύνολο	47,38	49,04	47,94	73.627,1	75.266,8	78.200,8

πέντε κλάδοι έχουν βαθμό παγιοποίησης άνω του 50%, 13 κλάδοι βαθμό παγιοποίησης που κυμαίνεται από 30%-50%, ενώ πέντε κλάδοι δεν υπερβαίνουν το 30%.

β. Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Για πέμπτη συνεχή χρήση η άνοδος του κυκλοφορούντος και διαθέσιμου κεφαλαίου των επιχειρήσεων της μεταποίησης είναι ταχεία: αύξηση κατά 5,5% από το 2005 προσεγγίζοντας το επίπεδο των 32,4 δισ. €. (Πίνακας 5.5)

Κύριες συνιστώσες αυτής της εξέλιξης είναι η άνοδος των διαθεσίμων (κατά 10,1%) και η συσσώρευση απαιτήσεων (6,2%). Ως συνέπεια τα αποθέματα – τόσο των έτοιμων προϊόντων όσο και των πρώτων υλών - χάνουν μερίδιο στο σύνολο κυκλοφορούντος και διαθέσιμων σε σχέση με το 2005 (0,7 ποσοστιαίες μονάδες), διατηρώντας όμως τη δεύτερη μεγαλύτερη συμμετοχή (31%), μετά τις απαιτήσεις (61%). Τέλος, η συμμετοχή των διαθεσίμων, μετά τη σημαντική υποχώρησή της το 2004 στο χαμηλότερο επίπεδο από το 1997 (7,6%), αυξάνεται για δεύτερη συνεχή χρονιά το 2006 σε 8,5%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.5

Διάρθρωση Κυκλοφορούντος Ενεργητικού στη Μεταποίηση

	Αποθέματα		Απαιτήσεις	Διαθέσιμα	Σύνολο Κυκλοφορούντος και Διαθεσίμων
	Πρώτες Ύλες	Έτοιμα Προϊόντα			
1995	1.887,99	2.263,45	7.213,26	998,27	12.362,97
1996	1.983,55	2.482,14	7.949,77	1.029,53	13.444,99
1997	2.107,04	2.839,30	9.599,83	1.192,19	15.738,36
1998	2.318,72	3.144,22	9.798,90	1.461,56	16.723,40
1999	2.585,28	3.341,31	12.562,42	1.965,41	20.454,42
2000	3.357,34	3.910,10	14.115,94	2.183,32	23.566,70
2001	3.428,67	3.953,18	14.302,47	2.260,16	23.944,48
2002	3.691,20	4.230,53	15.402,68	2.091,42	25.415,85
2003	3.657,32	4.340,14	16.520,40	2.598,33	27.116,20
2004	4.028,07	4.797,72	17.996,32	2.209,29	29.031,42
2005	3.771,35	5.877,35	18.577,52	2.499,85	30.726,11
2006	3.931,15	6.012,63	19.731,36	2.753,47	32.428,61

γ. Παθητικό

Η μεγαλύτερη αύξηση των ξένων κεφαλαίων (2006: 5,5%) συγκριτικά με την οριακή αύξηση των ιδίων (2006: 0,6%) έχει ως αποτέλεσμα η συμμετοχή των ιδίων στα συνολικά να υποχωρεί για δεύτερη συνεχή χρονιά κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες. Είναι σημαντικό ότι, ο λόγος ίδια προς συνολικά κεφάλαια φθίνει σταδιακά την εξαετία 2001-2006, με αποτέλεσμα το τελευταίο έτος της εξεταζόμενης περιόδου να βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο (2005: 43,3%).

Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα και της πορείας των

επιχειρήσεων με αρνητικά ίδια κεφάλαια. Χαρακτηριστικά, 223 επιχειρήσεις το 2006 από 179 το 2005 καταγράφουν αρνητικά ίδια κεφάλαια, τα οποία ανέρχονται σε 740,3 εκατ. € και αντιπροσωπεύουν το 1,2% των συνολικών (από 2,3% το 2005). Οι επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι οι ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ Α.Ε., ALFA ALFA ENERGY Α.Β.Ε.Ε. και ΘΡΑΚΗ Α.Ε., των οποίων το μερίδιο στο σύνολο των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων των εγχώριων μεταποιητικών επιχειρήσεων ανέρχεται σε 25,5%, 21,3% και 13,8% αντίστοιχα το 2006.

Παράλληλα, τα ίδια κεφάλαια 1.034 από τις 6.228 εξε-

ταζόμενες επιχειρήσεις (μόνο Α.Ε.) δεν υπερβαίνουν το 50% του μετοχικού τους κεφαλαίου.

Ο δείκτης *δανειακής επιβάρυνσης* αποτελεί ένδειξη της

ασφάλειας που παρέχει η επιχείρηση στους δανειστές. Ο συγκεκριμένος δείκτης προκύπτει από το λόγο ξένων προς ιδίων κεφαλαίων. Ο λόγος αυτός ισούται με 1,31 μονάδες το 2006 για το σύνολο της μεταποίησης. Μά-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.6

Σχέσεις Ιδίων, Ξένων και Συνολικών Κεφαλαίων στη Μεταποίηση

(σε εκατ. €)

	Ίδια Κεφάλαια	Ξένα Κεφάλαια	Σύνολο Κεφαλαίων	Ίδια/ Ξένα (%)	Ίδια/ Συνολικά (%)	Δανειακή Επιβάρυνση (Ξένα/Ίδια)
1995	8.080,01	12.707,83	20.787,84	63,58	38,87	1,57
1996	10.304,81	13.419,11	23.723,92	76,79	43,44	1,30
1997	12.808,18	15.051,53	27.859,71	85,10	45,97	1,18
1998	14.058,57	16.766,79	30.825,36	83,85	45,61	1,19
1999	17.665,66	19.219,01	36.884,67	91,92	47,89	1,09
2000	22.732,29	23.139,21	45.871,50	98,24	49,56	1,02
2001	23.612,21	23.930,16	47.542,37	98,67	49,67	1,01
2002	23.241,17	26.497,27	49.738,44	87,71	46,72	1,14
2003	23.532,16	27.870,02	51.402,18	84,44	45,78	1,18
2004	25.109,03	30.057,92	55.166,96	83,53	45,52	1,19
2005	26.810,61	33.481,24	60.291,87	80,08	44,47	1,25
2006	26.972,44	35.322,29	62.294,74	76,36	43,30	1,31

λιστα, την εξαετία 2001-2006 καταγράφει συνεχή ανοδική τάση η οποία οφείλεται στην αύξηση των ξένων κεφαλαίων με ταχύτερο ρυθμό συγκριτικά με τα ίδια. Πάντως, είναι σημαντικό ότι καθ' όλη τη διάρκεια των ετών 1995-2006 ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης υπερβαίνει τη μονάδα που σημαίνει ότι οι πιστωτές των μεταποιητικών επιχειρήσεων συμμετέχουν σε αυτές με περισσότερα κεφάλαια από ότι οι φορείς τους.

Συγκεκριμένα, το 73,3% των εξεταζόμενων επιχειρήσεων παρουσιάζει λόγο ξένα προς ίδια κεφάλαια μεγαλύτερο της μονάδας το 2006, που συνεπάγεται μειωμένη ικανότητα αποπληρωμής των πιστωτών τους. Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα το αντιμετωπίζει το 55,5% των επιχειρήσεων, όπου ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης υπερβαίνει τις δύο μονάδες.

Σε επίπεδο κλάδων, σε 20 από τους 23, ο λόγος ξένα προς ίδια κεφάλαια ξεπερνά τη μονάδα (16 κλάδοι το 2004 και 19 κλάδοι το 2005). Τις υψηλότερες τιμές του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης καταγράφουν οι

κλάδοι κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού (29), κατασκευής εξοπλισμού μεταφορών (35), κατασκευής αυτοκινήτων, οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων (34) και κατασκευής ιατρικών και οπτικών οργάνων και ρολογιών (33). Μάλιστα, στους κλάδους 29 και 33, ο εξεταζόμενος δείκτης παρουσιάζει συνεχή ανοδική πορεία την τριετία 2004-2006. Αντίθετα, ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης στους κλάδους κατασκευής εξοπλισμού μεταφορών (35) και κατασκευής αυτοκινήτων, οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων (34) το 2006 καταγράφει οριακή υποχώρηση σε σχέση με το 2005. Τη μεγαλύτερη ασφάλεια προς τους πιστωτές τους παρέχουν οι επιχειρήσεις που ανήκουν στους κλάδους ανακύκλωσης (37), κατασκευής προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες (25) και κατασκευής επίπλων και λοιπών βιομηχανιών (36). Μάλιστα, σε όλους τους προαναφερθέντες κλάδους η δανειακή επιβάρυνση υποχωρεί κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου (2004-2006).

δ. Γενική και Ειδική Ρευστότητα

Οι δείκτες ρευστότητας αποδίδουν την ικανότητα μιας επιχείρησης να εξυπηρετεί τους βραχυχρόνιους πιστωτές της και γενικότερα να λειτουργεί ικανοποιητικά σε βραχυχρόνιο ορίζοντα. Αυτό επιτυγχάνεται όταν είναι σε θέση να αντλήει τα απαιτούμενα κεφάλαια για την καθημερινή της λειτουργία, περιορίζοντας τον επιχειρηματικό κίνδυνο που συνδέεται με το ενδεχόμενο αδυναμίας εξόφλησης των βραχυχρόνιων υποχρεώσεών της. Στην παρούσα υπο-ενότητα εξετάζονται δύο δείκτες ρευστότητας – η γενική και η ειδική ρευστότητα για τις ελληνικές μεταποιητικές επιχειρήσεις. Αναλυτικότερα:

Η γενική ρευστότητα δίνεται από το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού και των διαθεσίμων προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης δίνει μια εικόνα της ασφάλειας που απολαμβάνουν οι βραχυχρόνιοι πιστωτές μιας επιχείρησης στην περίπτωση που η τελευταία αντιμετωπίσει κάποια ανεπιθύμητη εξέλιξη στη ροή των κεφαλαίων κίνησης. Το μέγεθος αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για επιχειρήσεις που η ροή των κεφαλαίων δεν είναι συνεχής, δηλαδή για την πλειοψηφία των μεταποιητικών μονάδων. Εάν το λειτουργικό κύκλωμα μιας επιχείρησης λειτουργούσε ομαλά, χωρίς πίστωση, τότε μια τιμή του δείκτη ίση με τη μονάδα υποδηλώνει ότι η επιχείρηση είναι σε θέση να εξοφλήσει τους βραχυχρόνιους πιστωτές της. Όμως υπό κανονικές συνθήκες μια εταιρεία πρέπει να έχει δείκτη γενικής ρευστότητας μεγαλύτερο από τη μονάδα ώστε να μπορεί να έχει κάποια ασφάλεια σε περίπτωση που ορισμένοι πελάτες της δυσκολευτούν να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους προς την επιχείρηση. Γενικά, για τη βιομηχανία ένας αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας γύρω στο 2 μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικός.

Η ειδική ή άμεση ρευστότητα, αποτελεί μια αυστηρότερη αποτίμηση της ικανότητας της επιχείρησης να ανταποκριθεί στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της, καθώς εξαιρεί από το κυκλοφορούν ενεργητικό τα αποθέματα. Αποδίδει έτσι τη σχέση των πλέον άμεσα ρευστοποιήσιμων κυκλοφοριακών στοιχείων της επιχείρησης προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, καθώς τα αποθέματα δεν είναι πάντα εύκολο να ρευστοποιηθούν στην περίπτωση μιας άμεσης ανάγκης κάλυψης κάποιας πίστωσης. Ένας αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας γύρω στη μονάδα θεωρείται ικανοποιητικός μόνο αν στις απαιτήσεις της επιχείρησης δεν περιλαμβάνονται επισφαλείς απαιτήσεις και αν η περίοδος είσπραξης των απαιτήσε-

ων της επιχείρησης και εξόφλησης των υποχρεώσεών της είναι περίπου ίσες. Στην περίπτωση που ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης είναι μικρότερος της μονάδας σημαίνει πως τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία της επιχείρησης είναι ανεπαρκή για την κάλυψη των τρεχουσών υποχρεώσεών της.

Διαπιστώνεται ότι η **γενική ρευστότητα** του συνόλου των κλάδων της μεταποίησης το 2006 βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο της τριετίας 2004-2006 (1,33). Είναι σημαντικό ότι η τιμή του δείκτη γενικής ρευστότητας των 22 εκ των 23 εξεταζόμενων κλάδων είναι μεγαλύτερη της μονάδας το 2006, που φανερώνει ότι όλοι οι κλάδοι, με εξαίρεση εκείνον της κατασκευής εξοπλισμού μεταφορών (35), διαθέτουν το απαραίτητο κεφάλαιο κίνησης για την κάλυψη των τρεχουσών υποχρεώσεών τους. Χρειάζεται ακόμη να σημειωθεί ότι ο δείκτης γενικής ρευστότητας ενισχύεται την περίοδο 2004-2006 για 13 από τους 23 κλάδους της εγχώριας μεταποίησης. Αντίθετα, τη σημαντικότερη υποχώρηση του δείκτη γενικής ρευστότητας, την ίδια περίοδο, καταγράφουν οι κλάδοι κατασκευής εξοπλισμού, συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (32) (-0,74), κατασκευής ιατρικών οργάνων ακριβείας, οπτικών οργάνων και κατασκευής ρολογιών κάθε είδους (33) (-0,23), βιομηχανίας ξύλου και προϊόντων από ξύλο (20) (-0,22) και κατασκευής εξοπλισμού μεταφορών (35) (-0,18).

Το **κυκλοφορούν ενεργητικό** της μέσης βιομηχανικής επιχείρησης το 2006 αποτελείται κατά 61% από απαιτήσεις, κατά 31% από αποθέματα και κατά 8% από διαθέσιμα. Δεδομένης της φύσης των προϊόντων που παράγουν οι κλάδοι ένδυσης - γουναρικών (18) και τροφίμων - ποτών (15) (περιορισμένος χρόνος ζωής προϊόντων, εποχικότητα) κρίνεται πως τα αποθέματά τους, που αποτελούν το 35,7% και 28,6% αντίστοιχα του κυκλοφορούντος ενεργητικού τους βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα. Συνεπώς, οι δείκτες γενικής ρευστότητας των παραπάνω κλάδων (ένδυσης-γουναρικών: 1,37, τροφίμων-ποτών: 1,24) θεωρούνται μη ικανοποιητικοί.

Ο δείκτης ειδικής ρευστότητας του συνόλου των κλάδων της εγχώριας μεταποίησης ισούται με 0,92 μονάδες το 2006, σημειώνοντας αύξηση 1,8% από το 2005. Από τους 23 εξεταζόμενους κλάδους 6 παρουσιάζουν ειδική ρευστότητα μεγαλύτερη της μονάδας το 2005: ανακύκλωσης (37), κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού (29), καπνοβιομηχανία (16), παραγωγής βασικών μετάλλων (27), κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά (26) και κατασκευής

ιατρικών οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων, κατασκευής ρολογιών κάθε είδους (33). Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση του δείκτη ειδικής ρευστότητας κατά 1,08 μονάδες που αντιστοιχεί σε 63% τη διετία 2005-2006 για τον κλάδο ανακύκλωσης (37). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη σημαντική ενίσχυση αφενός των απαιτήσεων και αφετέρου των διαθεσίμων που ισοδυναμούν με το

43,4% του κυκλοφορούντος ενεργητικού των επιχειρήσεων του συγκεκριμένου κλάδου το 2006. Αντίθετα, η ειδική ρευστότητα του κλάδου κατασκευής εξοπλισμού, συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (32) υποχωρεί καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2004-2006, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση του δείκτη του κλάδου 32 σε επίπεδο χαμηλότερο της μονάδας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.7

Ρευστότητα και Δανειακή Επιβάρυνση στους Επιμέρους Κλάδους

Κλάδος	Γενική Ρευστότητα			Ειδική Ρευστότητα			Δανειακή Επιβάρυνση		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
15	1,24	1,28	1,24	0,79	0,90	0,88	1,05	1,16	1,19
16	1,23	1,29	1,37	0,71	0,97	1,10	1,69	1,55	1,33
17	1,38	1,42	1,41	0,82	0,96	0,91	0,8	0,95	1,01
18	1,33	1,24	1,37	0,72	0,77	0,88	1,58	1,69	1,70
19	1,26	1,34	1,34	0,76	0,97	0,98	1,75	1,85	1,36
20	1,51	1,30	1,29	0,86	0,81	0,79	0,94	1,18	1,78
21	1,14	1,14	1,18	0,74	0,85	0,90	1,86	2,15	1,25
22	1,21	1,13	1,15	0,91	0,94	0,96	1,24	1,30	1,19
23	1,33	1,56	1,78	0,65	0,75	0,87	0,98	1,22	1,79
24	1,19	1,20	1,23	0,84	0,86	0,90	1,85	1,83	1,83
25	1,18	1,14	1,19	0,79	0,87	0,91	1,19	1,34	0,87
26	1,25	1,37	1,37	0,81	1,03	1,05	0,98	0,91	1,24
27	1,76	1,63	1,65	1,09	1,06	1,05	1,17	1,07	1,09
28	1,32	1,29	1,34	0,79	0,85	0,92	1,08	1,18	1,48
29	1,59	1,62	1,73	0,9	1,07	1,13	1,86	2,24	3,10
30	1,16	1,10	1,10	0,65	0,86	0,91	3,76	2,24	1,16
31	1,60	1,46	1,54	0,92	1,01	0,99	1,29	1,38	1,18
32	1,95	1,27	1,21	1,20	0,99	0,89	0,84	0,75	1,58
33	1,56	1,39	1,33	1,01	1,08	1,01	0,96	1,28	1,98
34	1,18	1,52	1,28	0,68	0,99	0,82	1,98	2,14	2,08
35	1,06	0,97	0,88	0,59	0,65	0,60	2,18	2,32	2,28
36	1,23	1,35	1,38	0,65	0,87	0,91	1,22	1,20	0,95
37	1,17	1,86	2,97	0,84	1,71	2,79	0,63	0,52	0,38
Σύνολο	1,31	1,32	1,33	0,81	0,90	0,92	1,20	1,25	1,75

ε. Μέση διάρκεια Παραμονής Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων

Δύο αρκετά χρήσιμοι δείκτες της δραστηριότητας μιας επιχείρησης είναι η εξέλιξη της μέσης διάρκειας παρα-

μονής από τη μια πλευρά των απαιτήσεων και από την άλλη των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της. Κατά μια έννοια, οι δείκτες αποτελούν ένδειξη της ικανότητας που έχει η επιχείρηση να χρηματοδοτεί τις αγορές που μπορεί να πραγματοποιήσει μέσα σε μια χρήση,

μέσω της αντίστοιχης είσπραξης των απαιτήσεων από τους οφειλότες της. Αποδίδουν δηλαδή μια ένδειξη της «ταμειακής ροής χρήματος» της επιχείρησης.

Ο δείκτης μέσης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων δίνεται από το λόγο των απαιτήσεων προς τον κύκλο εργασιών, σε ετήσια βάση (365 ημέρες). Ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης δείχνει τον αριθμό των ημερών που παραμένουν ανείσπρακτες οι απαιτήσεις μιας επιχείρησης από τους πελάτες της. Είναι ένα μέγεθος που εκφράζει αφενός την αποτελεσματικότητα στην είσπραξη των απαιτήσεων και αφετέρου την ακολουθούμενη πιστωτική πολιτική των επιχειρήσεων. Η μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων στην επιχείρηση αποτελεί το χρονικό διάστημα που η επιχείρηση περιμένει να ει-

σπράξει τις απαιτήσεις της, από τη στιγμή που αυτές θα μετατραπούν σε μετρητά, ή το χρονικό διάστημα που παρέμειναν ανείσπρακτες οι απαιτήσεις στην επιχείρηση. Χαμηλή τιμή του συγκεκριμένου δείκτη, που αναφέρεται σε αριθμό ημερών, υποδηλώνει αποτελεσματική λειτουργία της επιχείρησης διότι περιορίζεται το διαφυγόν κέρδος από τη δέσμευση κεφαλαίων.

Αντίστοιχα, η μέση διάρκεια παραμονής υποχρεώσεων δίνεται από το λόγο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων προς το κόστος πωληθέντων επί 365 ημέρες. Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει τον αριθμό των ημερών που κατά μέσο όρο η επιχείρηση χρειάζεται για να αναβέσει τις πιστώσεις που έχει λάβει. Η παρακολούθηση του δείκτη μέσης διάρκειας παραμονής υποχρεώσε-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.8

Μέση διάρκεια Παραμονής Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων στους Επιμέρους Κλάδους

(ημέρες)

Κλάδος	Μέση Διάρκεια Παραμονής		Μέση Διάρκεια Παραμονής		Μέση Διάρκεια Παραμονής	
	Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων	Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων	Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων
	2004		2005		2006	
15	140	244	111	258	142	266
16	161	297	141	547	272	532
17	196	279	132	296	210	309
18	162	289	120	312	170	310
19	220	383	238	404	244	392
20	217	303	151	344	202	334
21	177	311	179	317	200	305
22	204	341	139	340	197	333
23	46	77	27	72	37	48
24	188	339	135	304	172	310
25	186	297	160	303	191	304
26	155	256	115	266	161	244
27	146	154	89	176	134	161
28	159	247	120	268	162	247
29	233	330	237	346	239	299
30	168	320	160	460	242	438
31	133	172	117	191	126	169
32	314	364	203	569	237	335
33	177	230	184	259	192	285
34	154	277	140	290	234	396
35	343	627	266	624	334	710
36	153	348	156	327	173	345
37	234	440	313	342	185	284
Σύνολο	150	236	103	234	139	216

ων δείχνει την πολιτική της επιχείρησης αναφορικά με τη χρηματοδότηση των αγορών της. Χαμηλή τιμή του δείκτη σημαίνει ότι η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να εξοφλεί σύντομα τις υποχρεώσεις της. Στην περίπτωση που αυτό συμβαίνει, η εταιρεία είναι υποχρεωμένη να διατηρεί μεγάλο μέρος των στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού σε άμεσα ρευστοποιήσιμη μορφή ώστε να ανταποκριθεί σε δεδομένο επίπεδο πωλήσεων.

Χρειάζεται πάντως να σημειωθεί ότι οι προαναφερθέντες δείκτες εξαρτώνται έντονα από τον κλάδο και τις αντίστοιχες πρακτικές πληρωμών που ακολουθούνται. Οπότε, εάν ένας κλάδος «δουλεύει» με τρίμηνα γραμμάτια, δύσκολα μπορεί μια επιχείρηση να απαιτήσει καλύτερους όρους πληρωμής από τους πελάτες της ή αντίστοιχα να αποπληρώσει σε χρόνο ταχύτερο του συμφωνημένου.

Από τον Πίνακα 5.8 όπου παρουσιάζεται η εξέλιξη των δύο δεικτών κατά την τριετία 2004-2006 ανά κλάδο, διαπιστώνεται μια υποχώρηση του δείκτη των απαιτήσεων κατά έντεκα (11) ημερολογιακές ημέρες και μια πιο σημαντική πτώση του συνολικού δείκτη των υποχρεώσεων κατά 20 ημέρες. Έτσι, το 2006 η μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων της ελληνικής μεταποίησης προσδιορίζεται στις 139 και 216 ημέρες, αντίστοιχα, με τη διαφορά τους να μειώνεται κατά 55 ημέρες σε σχέση με το 2005. Επομένως, στην ελληνική μεταποίηση οι δύο δείκτες σταδιακά συγκλίνουν, αφού η ημερολογιακή διαφορά τους συρρικνώνεται στις 77 ημέρες, στο χαμηλότερο επίπεδο της περιόδου 2004-2006, κάτι που φανερώνει μια σταδιακή επιτάχυνση του χρόνου αποπληρωμής των πιστωτών μιας επιχείρησης από την είσπραξη των απαιτήσεων. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη συρρίκνωση της διαφοράς των δεικτών στους 18 από τους 23 κλάδους, με τους υπόλοιπους να εμφανίζουν μικρή διεύρυνση.

Σε κλαδικό επίπεδο, στη δεινότερη θέση της μεταποίησης βρίσκεται ο κλάδος των προϊόντων πετρελαίου (23), όπου μετά την συρρίκνωση 35 ημερών το 2006, η διαφορά των δύο δεικτών είναι πλέον μόλις στις 11 ημέρες. Πιστική χρηματοροή εμφανίζει και ο κλάδος παραγωγής βασικών μετάλλων (27) με τη διαφορά των δύο δεικτών να φτάνει μόλις τις 27 ημέρες. Βέβαια, αν και η σημαντικότερη συρρίκνωση της διαφοράς των δύο δεικτών για το 2006 εντοπίζεται στους κλάδους κατασκευής συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (32) και καπνού (16) κατά 268 και 146 ημέρες αντίστοιχα, ταυτόχρονα, εμφανίζουν και την πιο

ευέλικτη χρηματοροή. «Ευέλικτη» χρηματοροή φαίνεται να διαθέτουν και οι κλάδοι: κατασκευής μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών (30) με διαφορά μέσης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων και υποχρεώσεων της τάξης των 196 ημερών, κατασκευής επίπλων (36) και κατασκευής αυτοκινήτων, οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων (34) με διαφορά 172 και 162 ημερών αντίστοιχα.

Αποτελέσματα Χρήσης Μεταποιητικών Επιχειρήσεων κατά το 2006

α. Κερδοφορία των μεταποιητικών επιχειρήσεων

Από τα αποτελέσματα χρήσης του 2006 για το σύνολο των 6228 ελληνικών μεταποιητικών επιχειρήσεων που αναλύονται, προκύπτει ότι τα καθαρά αποτελέσματα με μία άνοδο της τάξης του 4,7% «διορθώνουν» για δεύτερη συνεχή χρονιά την κάμψη του 2004 (-5,8%). Έτσι ξεπερνούν τα επίπεδα του 2004 και προσεγγίζουν τα 2,4 δισ. €. (βλ. Πίνακα 5.9)

Απόρροια των ανωτέρω ήταν τα μικτά κέρδη της μεταποίησης να αυξάνονται το 2006 έναντι του 2005, ύστερα από μικρή υποχώρηση αυτών το 2005 (-1,6%). Ωστόσο, η άνοδος των μικτών κερδών υποδεικνύει μια σταθερή δυναμική στον τομέα των πωλήσεων της μεταποίησης.

Από το σύνολο των 6228 επιχειρήσεων, για τη χρήση του 2006, οι 4515 είναι κερδοφόρες (περισσότερες κατά 1,9% σε σχέση με το 2005) και εμφανίζουν συνολικά καθαρά κέρδη άνω των 3 δισ. € και οι υπόλοιπες 1713 είναι ζημιογόνες με το ύψος των ζημιών να ανέρχεται στα 917,4 εκατ. € (Πίνακας 5.9), αυξημένες σε σχέση με το προ έτους επίπεδό τους (κατά 6,8%).

Σε επίπεδο κλάδων, μόνο τέσσερις από τους 23 εμφανίζονται ζημιογόνοι (λοιπού εξοπλισμού μεταφορών, κλωστοϋφαντουργίας, εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών και βιομηχανίας προϊόντων χαρτιού). Το μεγαλύτερο μερίδιο ζημιών (23%) το έχει, ο κλάδος λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (35) και ακολουθεί με μικρή διαφορά ο κλάδος κλωστοϋφαντουργίας (17) με μερίδιο 22%.

Ο κλάδος κατασκευής μηχανών γραφείου και Η/Υ (30) το 2006 περιόρισε τις ζημιές του 2005, εμφανίζοντας κερδοφορία – τη χαμηλότερη σε σχέση με τους υπόλοιπους εξεταζόμενους κλάδους. Σε ότι αφορά τους

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.9

Εξέλιξη Κερδοφόρων / Ζημιογόνων Επιχειρήσεων

(σε εκατ. €)

Κατηγορία	2004	2005	2006	Ποσοστιαία Μεταβολή	
				2005/04	2006/05
Σύνολο Επιχειρήσεων	6.187	6.219	6.228	0,52%	0,14%
Καθαρά Κέρδη υπολογισμένα επί του συνόλου των επιχειρήσεων	2.148,36	2.259,30	2.365,51	5,16%	4,70%
Αριθμός Ζημιογόνων Επιχειρήσεων	1.688	1.787	1.713	5,86%	-4,14%
Ύψος Ζημιών	-781,14	-815,43	-916,92	4,39%	12,45%
Προσωπικό	51228	57541	57910	12,32%	0,64%
Αριθμός Κερδοφόρων Επιχειρήσεων	4499	4432	4515	-1,49%	1,87%
Ύψος Κερδών	2.929,5	3.074,73	3.282,44	4,96%	6,76%
Προσωπικό	220596	209890	209955	-4,85%	0,03%

άλλους κλάδους, ακολουθούν οι κλάδοι βιομηχανίας ξύλου (20), κατασκευής ειδών ένδυσης - γουναρικών (18) και ανακύκλωσης (37), οι οποίοι το 2006 αυξάνουν σημαντικά τα κέρδη τους κατά 139%, 123% και 112%, αντίστοιχα.

Η διχοτομική απεικόνιση των ζημιογόνων και κερδοφόρων επιχειρήσεων αποκρύπτει σε αρκετές περιπτώσεις το υποσύνολο εκείνων των επιχειρήσεων που αν και εμφανίζουν κέρδη, αυτά είναι οριακά. Συνιστούν δηλαδή ένα σύνολο επιχειρήσεων το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί ως χαμηλής κερδοφορίας, το μέγεθος του οποίου μπορεί να είναι αρκετά σημαντικό.

Στον Πίνακα 5.10 παρουσιάζεται μία πρώτη προσπάθεια προσέγγισης αυτών των επιχειρήσεων. Για τις κερδοφόρες επιχειρήσεις της διετίας 2005-2006 που επισπ-

μάνθηκαν στον Πίνακα 5.9, εκτιμήθηκε ο πλέον συνήθης δείκτης κερδοφορίας, το καθαρό περιθώριο κέρδους. Πρόκειται για τον λόγο των καθαρών κερδών προς τις πωλήσεις που πραγματοποίησε η επιχείρηση εντός της χρήσης. Στη συνέχεια με βάση αυτό τον δείκτη οι κερδοφόρες επιχειρήσεις χωρίζονται σε τρεις ομάδες: α) την ομάδα χαμηλής κερδοφορίας η οποία αποτελείται από τις επιχειρήσεις όπου το καθαρό περιθώριο κέρδους τους φθάνει το πολύ έως το 25% του μέσου δείκτη, β) την ομάδα υψηλής κερδοφορίας η οποία αποτελείται από τις επιχειρήσεις όπου το καθαρό περιθώριο κέρδους τους υπερβαίνει το 150% του μέσου δείκτη και γ) την ομάδα μεσαίας κερδοφορίας που αποτελείται από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, δηλαδή αυτές για τις οποίες το καθαρό περιθώριο κέρδους τους είναι υψηλότερο του 25% και χαμηλότερο του 150% του μέσου καθαρού περιθωρίου κέρδους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.10

Εξέλιξη «Οριακά» Κερδοφόρων Επιχειρήσεων

	2006		2005	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Σύνολο κερδοφόρων	4515	100%	4432	100%
Χαμηλής κερδοφορίας (<=25% μέσου καθαρού περιθωρίου κέρδους)	1248	28%	1342	30%
Προσωπικό	49637 άτομα		59256 άτομα	
Μεσαίας κερδοφορίας	2398	53%	2348	53%
Προσωπικό	115207 άτομα		104458 άτομα	
Υψηλής κερδοφορίας (>150% μέσου καθαρού περιθωρίου κέρδους)	869	19%	742	17%
Προσωπικό	45151 άτομα		46176 άτομα	
Μέσο καθαρό περιθώριο κέρδους (κερδοφόρων επιχειρήσεων)	7,18%		7,61%	

Από τα αποτελέσματα του Πίνακα 5.10 διαπιστώνεται ότι το 2006 το καθαρό περιθώριο κέρδους των 4515 κερδοφόρων επιχειρήσεων της μεταποίησης εκτιμάται στο 7,18%, σε υποχώρηση σε σχέση με το 2005 (7,61% για 4432 κερδοφόρες επιχειρήσεις). Το 28% των επιχειρήσεων αυτών (1248) χαρακτηρίζεται ωστόσο ως χαμηλής κερδοφορίας, καθώς αποτελείται από επιχειρήσεις οι οποίες εμφανίζουν το 2006 καθαρό περιθώριο κέρδους χαμηλότερο από το 25% του μέσου δείκτη, δηλαδή περιθώριο έως 1,8%. Αντίστοιχα η ομάδα υψηλής κερδοφορίας αποτελείται από 869 επιχειρήσεις, δηλαδή μόλις 19% του συνόλου, αντιπροσωπεύοντας έτσι την «αιχμή» της μεταποίησης, την ομάδα δηλαδή των επιχειρήσεων με την πλέον κερδοφόρα πορεία το 2006.

Αξίζει επίσης να αναφερθούν οι κλαδικές ιδιαιτερότητες οι οποίες υπάρχουν στο υποσύνολο των επιχειρήσεων χαμηλής κερδοφορίας. Πιο συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις του κλάδου 23 (Παραγωγή οπτάνθρακα προϊόντων διύλισης πετρελαίου) που εντάσσονται σε αυτή την ομάδα αποτελούν το 47% των κερδοφόρων επιχειρήσεων του κλάδου ή το 30% του συνόλου των επιχειρήσεων του κλάδου. Είναι η υψηλότερη αντίστοιχη αναλογία ενώ ακολουθούν οι κλάδοι των τροφίμων – ποτών, (15), ειδών ένδυσης (18) και βιομηχανίας ξύλου (20) όπου οι επιχειρήσεις χαμηλής κερδοφορίας αποτελούν

το 37% των συνολικών κερδοφόρων του κλάδου τους.

Αλλά και σε όρους απασχόλησης όπως φανερώνουν οι παραπάνω πίνακες το 2006 στις ζημιολύγες επιχειρήσεις εργάζεται το 21,3% των συνολικών απασχολούμενων στη μεταποίηση (από 18,5% το 2004). Αν μάλιστα σε αυτούς προστεθούν οι εργαζόμενοι στις επιχειρήσεις χαμηλής κερδοφορίας τότε το ποσοστό φτάνει στο 40%.

β. Πωλήσεις

Οι πωλήσεις της μεταποίησης αυξάνονται κατά 12,3% και ανέρχονται σε 51,8 δισ. € το 2006 (Πίνακας 5.11). Σημειώνεται ότι, δεκαοκτώ από τους είκοσι τρεις κλάδους καταγράφουν αύξηση του κύκλου εργασιών τους το 2006 από έντεκα το προηγούμενο έτος (2005). Είναι σημαντικό όμως ότι οι δύο κλάδοι που κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο του ετήσιου τζίρου της εγχώριας μεταποίησης, η βιομηχανία οπτάνθρακα, προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων (23) και η βιομηχανία τροφίμων-ποτών (15) (πραγματοποίησαν το 23% και 22% του κύκλου εργασιών της ελληνικής μεταποίησης το 2006), ενίσχυσαν τις πωλήσεις τους κατά 21% και 7% αντίστοιχα το 2006.

Άνοδο πωλήσεων καταγράφουν επίσης οι κλάδοι πα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.11

Αποτελέσματα Χρήσης Μεταποιητικών Επιχειρήσεων, 1996-2006

	Πωλήσεις (σε εκατ. €)	Ποσοστιαία Μεταβολή Κύκλου Εργασιών	Ποσοστιαία Μεταβολή Δείκτη Τιμών Χονδρικής	Μικτά Κέρδη (σε εκατ. €)	Καθαρά Κέρδη (σε εκατ. €)	Μικτό Περιθώριο κέρδους	Καθαρό Περιθώριο κέρδους
1996	22.709	7,1	6,6	6.766,40	1.153,25	29,80%	5,08%
1997	25.928	14,2	3,0	7.405,31	1.180,74	28,56%	4,55%
1998	27.583	6,4	2,7	8.718,20	1.548,16	31,61%	5,61%
1999	29.737	7,8	2,0	9.951,67	2.193,02	33,47%	7,37%
2000	36.313	22,1	8,3	11.123,10	2.348,20	30,63%	6,47%
2001	37.237	2,5	2,5	10.970,72	1.935,41	29,46%	5,20%
2002	37.697	1,2	1,8	11.675,89	1.843,36	30,97%	4,89%
2003	39.969	6,0	1,4	12.342,45	2.281,59	30,88%	5,71%
2004	43.785	9,6	4,1	13.088,81	2.148,36	29,89%	4,91%
2005	46.105	5,3	5,3	12.883,48	2.259,30	27,94%	4,90%
2006	51.791	12,3	6,1	13.881,53	2.365,51	26,80%	4,57%

ραγωγής βασικών μετάλλων (27) (15%), κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά (26) (19%) και παραγωγής χημικών ουσιών, προϊόντων και συνθετικών ινών (24) (7%), οι οποίοι συμμετέχουν στο σύνολο των πωλήσεων της ελληνικής μεταποίησης με μερίδια της τάξης του 9%, 8% και 7%, αντίστοιχα. Πάντως, τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση του κύκλου εργασιών το 2006 την καταγράφει ο κλάδος της ανακύκλωσης (37) (65%), του οποίου όμως η συμμετοχή στις πωλήσεις της μεταποίησης δεν υπερβαίνει το 0,1%. (βλ. Πίνακα 5.15)

Στον αντίποδα, τη σημαντικότερη μείωση πωλήσεων το 2006 την εμφανίζουν οι κλάδοι παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών υλών (17) (-90%) και κατασκευής αυτοκινήτων, οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων (34) (-26%). Βέβαια, το μερίδιο των παραπάνω κλάδων στο τζίρο της εγχώριας μεταποίησης είναι ιδιαίτερα χαμηλό καθώς συνολικά δεν υπερβαίνει το 0,8%, οπότε ο αντίκτυπος της μείωσης των πωλήσεων αυτών των κλάδων στο σύνολο είναι περιορισμένος.

Συγκρίνοντας την ονομαστική άνοδο των πωλήσεων και του δείκτη τιμών παραγωγού (σύνολο εγχώριας και εξωτερικής αγοράς), διαπιστώνεται μια σημαντική απόκλιση μεταξύ των δύο ρυθμών, η μεγαλύτερη διαφορά τους από το 2000. Άρα οι πραγματικές πωλήσεις των μεταποιητικών επιχειρήσεων είναι και ουσιαστικά ενισχυμένες, αφού η απόκλιση μεταξύ των ποσοστιαίων μεταβολών του κύκλου εργασιών και του δείκτη τιμών παραγωγού το 2006 είναι στις 6,2 μονάδες.

γ. Ταχύτητα Κυκλοφορίας Ενεργητικού και Ιδίων Κεφαλαίων

Δύο ακόμη δείκτες ενδεικτικοί της δραστηριότητας μιας επιχείρησης, σχετίζονται με την έννοια της κυκλοφοριακής ταχύτητας. Αναλυτικότερα, ο λόγος του κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης είτε προς το συνολικό ενεργητικό (με καθαρά τα πάγια), είτε προς τα ίδια κεφάλαια, αποδίδει την ένταση με την οποία η επιχείρηση εκμεταλλεύεται τα περιουσιακά της στοιχεία προς επίτευξη πωλήσεων. Στην σχετική βιβλιογραφία αναφέρονται και ως δείκτες ανακύκλωσης (turnover) των κεφαλαίων και γενικά δίνουν μια εικόνα για τη στρατηγική των πωλήσεων της επιχείρησης. Χαμηλές επιδόσεις στους δείκτες φανερώνουν τάσεις υπερεπένδυσης κεφαλαίων σε σχέση με τις πωλήσεις που πραγματοποιεί μια επιχείρηση, οπότε αυτή θα πρέπει είτε να αυξήσει το βαθμό χρησιμοποίησης αυτών, είτε ίσως να ρευστο-

ποιήσει μέρος των περιουσιακών στοιχείων της. Από την άλλη, οι υψηλές επιδόσεις στους δείκτες φανερώνουν μεγάλες πωλήσεις, αλλά και υψηλές ζημιές σε αντίθετη περίπτωση, λόγω των αυξημένων εξόδων που δημιουργούν τα ξένα κεφάλαια. Προφανώς και αυτός ο δείκτης εξαρτάται από τη φύση κάθε κλάδου και από τον όγκο των πάγιων στοιχείων ή του κυκλοφορούντος ενεργητικού που απασχολείται στην παραγωγική διαδικασία κάθε κλάδου. Για αυτό άλλωστε στον Πίνακα 5.12 αποτυπώνεται η διαχρονική εξέλιξη των παραπάνω δεικτών ανά κλάδο ώστε να υπάρχει μεγαλύτερο ερμηνευτικό περιεχόμενο στην ανάλυση.

Η ταχύτητα κυκλοφορίας ενεργητικού στο σύνολο της μεταποίησης βελτιώνεται το 2006 και διαμορφώνεται στο υψηλότερο επίπεδο (0,83) της εξεταζόμενης περιόδου (2004-2006). Η εξέλιξη οφείλεται στο ότι οι εξεταζόμενες επιχειρήσεις προβαίνουν σε ολοένα μεγαλύτερη χρησιμοποίηση των πάγιων στοιχείων ενεργητικού, υποδηλώνοντας αύξηση του κύκλου εργασιών. Όπως ήδη αναφέρθηκε, άλλωστε, ο κύκλος εργασιών της μεταποίησης ενισχύθηκε κατά 7,7% το 2006.

Αντίστοιχα, ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων αυξάνεται το 2006 σε 1,92 μονάδες από 1,72 το 2005. Η αύξηση της κυκλοφοριακής ταχύτητας των ιδίων κεφαλαίων πιθανώς να οφείλεται στη σταδιακή αλληλαγή της πολιτικής της χρηματοδότησης των επενδύσεων που φαίνεται να ακολουθήσαν οι εξεταζόμενες επιχειρήσεις, σύμφωνα με την οποία τα ίδια κεφάλαια μείωσαν τη συμμετοχή τους στο σύνολο του παθητικού και αυξήθηκε αντίστοιχα η συμμετοχή των βραχυπρόθεσμων και των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων.

Σε έντεκα κλάδους καταγράφεται άνοδος της ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού το 2006, σε δύο ο δείκτης παραμένει αμετάβλητος και σε δέκα βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με το 2005. Η μεγαλύτερη αύξηση εντοπίζεται στους κλάδους πετρελαίου (23) (+0,50 μονάδες) και κατασκευής εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (32) (+0,31 μονάδες), με τον πρώτο να καταγράφει ενίσχυση των πωλήσεων κατά 21% έναντι μείωσης του ενεργητικού κατά 1,3%, και τον δεύτερο 9% και -39%, αντίστοιχα. Όσον αφορά τις αρνητικές μεταβολές, οι μεγαλύτερες σημειώνονται στους κλάδους χημικών ουσιών, προϊόντων και συνθετικών ινών (24) (-0,09 μονάδες) και κατασκευής επίπλων (36) (-0,08 μονάδες). Οι υπόλοιποι δεκαεννιά κλάδοι δεν παρουσιάζουν μεγάλου μεγέθους μεταβολές στην ταχύτητα κυκλοφορίας του ενεργητικού τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.12
Αποδοτικότητα και Ταχύτητα Κυκλοφορίας Ιδίων Κεφαλαίων και Ενεργητικού ανά Κλάδο

	Αποδοτικότητα						Ταχύτητα κυκλοφορίας					
	Ιδίων Κεφαλαίων			Ενεργητικού			Ιδίων Κεφαλαίων			Ενεργητικού		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
15	7,64	7,50	6,92	3,73	3,48	3,15	1,54	1,46	1,52	0,75	0,68	0,69
16	20,70	18,32	27,97	7,71	7,18	11,99	2,56	1,57	1,38	0,95	0,62	0,59
17	-1,50	-3,75	-1,56	-0,86	-1,92	-0,78	1,01	0,96	0,93	0,56	0,49	0,46
18	7,61	4,15	9,34	2,95	1,54	3,46	2,25	2,29	2,29	0,87	0,85	0,85
19	6,13	7,27	5,83	2,23	2,55	1,99	2,06	2,03	2,12	0,75	0,71	0,72
20	2,01	0,17	0,42	1,04	0,08	0,18	1,11	1,16	1,32	0,57	0,53	0,57
21	4,22	3,28	-0,77	1,48	1,04	-0,25	2,23	2,42	2,33	0,78	0,77	0,75
22	6,33	4,77	1,11	2,83	2,07	0,44	1,72	1,72	1,94	0,77	0,74	0,77
23	17,40	28,50	19,52	8,85	12,85	10,06	3,48	4,33	4,76	1,76	1,95	2,46
24	14,20	14,51	10,54	5,02	5,13	3,60	2,44	2,63	2,47	0,86	0,93	0,84
25	8,49	8,63	8,80	3,87	3,68	3,62	1,54	1,68	1,74	0,70	0,72	0,71
26	16,00	12,71	13,42	8,08	6,65	6,98	1,40	1,16	1,30	0,71	0,61	0,68
27	7,11	6,19	10,15	3,28	2,98	4,49	1,74	1,40	1,81	0,80	0,67	0,80
28	12,70	8,93	13,56	6,12	4,10	6,12	1,65	1,53	1,74	0,79	0,70	0,78
29	-7,60	-2,45	0,39	-2,67	-0,75	0,11	1,65	1,88	2,29	0,58	0,58	0,63
30	-9,10	-1,52	7,05	-1,87	-0,47	2,09	4,51	2,32	2,56	0,95	0,72	0,76
31	9,23	7,37	9,66	4,03	3,10	4,24	2,20	2,24	2,38	0,96	0,94	1,04
32	7,29	3,29	-4,22	3,96	1,88	-1,88	0,85	0,58	1,44	0,46	0,33	0,64
33	12,10	4,75	8,78	6,19	2,08	3,58	1,79	2,03	2,05	0,91	0,89	0,84
34	15,00	7,83	4,65	5,06	2,49	1,51	2,89	2,21	2,02	0,97	0,70	0,66
35	-8,00	-14,49	-5,13	-2,54	-4,37	-1,55	0,86	0,91	0,92	0,27	0,28	0,28
36	11,10	8,70	10,54	5,02	3,95	4,13	1,40	1,43	1,44	0,63	0,65	0,56
37	12,10	36,28	40,74	7,45	23,87	29,14	0,75	1,03	0,90	0,46	0,68	0,64
Σύνολο	8,56	8,43	8,77	3,89	3,75	3,80	1,74	1,72	1,92	0,79	0,76	0,83

Σε ό,τι αφορά την ταχύτητα κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων, η πλειοψηφία των κλάδων (16 από τους 23) παρουσιάζει ενίσχυση του δείκτη, με εκείνον της κατασκευής εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (32) να εμφανίζει τη μεγαλύτερη αύξηση (κατά 0,86 μονάδες). Τον υψηλότερο δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων στη μεταποίηση το 2006 έχει ο κλάδος πετρελαίου (23), του οποίου ο δείκτης καταγράφει την δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση (0,43). Θετική εξέλιξη του δείκτη σημειώνεται επίσης στους κλάδους κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού (29) (+0,42 μονάδες), κατασκευής μηχανών γραφείου και Η/Υ (30) (+0,24 μονάδες) και εκδόσεων - εκτυπώσεων (22) (+0,23 μονάδες). Από

την άλλη πλευρά, οι πέντε κλάδοι, των οποίων η κυκλοφοριακή ταχύτητα ιδίων κεφαλαίων βαίνει μειούμενη, εκπροσωπούν το 6% των βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας - δηλαδή, οι κλάδοι παραγωγής προϊόντων καπνού (16), κατασκευής ιατρικών οργάνων (34) και παραγωγής χημικών (24) - με αποτέλεσμα να μην επηρεάζουν σημαντικά την εξέλιξη του δείκτη στο σύνολο των επιχειρήσεων της μεταποίησης.

δ. Αποδοτικότητα

Για την εκτίμηση της αποδοτικότητας των κεφαλαίων των μεταποιητικών επιχειρήσεων της χώρας τρεις είναι

οι δείκτες που χρησιμοποιούνται συνήθως στη σχετική βιβλιογραφία: (α) η *αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων*, δηλαδή ο λόγος των καθαρών κερδών προς τα ίδια κεφάλαια που έχουν επενδυθεί σε μια επιχείρηση, εκτιμώντας την ικανοποιητική ή όχι «αμοιβή» των κεφαλαίων των ιδιοκτητών της, (β) η *αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων*, δηλαδή ο λόγος των κερδών μαζί με τις αποσβέσεις χρήσης και τα έξοδα χρηματοδότησης, προς τα συνολικά (ίδια και ξένα) κεφάλαια, ώστε να αξιολογη-

θεί η αποδοχή της επιχείρησης ως προς τα συνολικά κεφάλαια που ήταν στη διάθεσή της, ανεξάρτητα της πηγής προέλευσής τους και τέλος (γ) η *αποδοτικότητα συνολικού ενεργητικού*, που προκύπτει από το λόγο των καθαρών κερδών προς το συνολικό ενεργητικό (με καθαρά πάγια) της επιχείρησης και εκτιμά την αποδοτικότητα των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης σε σχέση με τα καθαρά τους κέρδη. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι δύο πρώτοι δείκτες αποδοτικότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.13

Αποδοτικότητα Ιδίων και Συνολικών Κεφαλαίων και Βαθμός Παγιοποίησης στη Μεταποίηση

	Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (%)	Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων (%)	Βαθμός Παγιοποίησης (%)
1996	11,20	11,50	43,00
1997	9,22	10,73	43,51
1998	11,01	12,13	45,75
1999	12,41	12,05	44,54
2000	10,33	10,81	48,62
2001	8,20	9,80	49,64
2002	7,94	9,38	48,90
2003	9,70	9,95	47,25
2004	8,56	9,26	47,38
2005	8,43	8,16	49,04
2006	8,77	8,53	47,94

Η ταχύτερη αύξηση των καθαρών κερδών (4,5%) συγκριτικά με εκείνη των ιδίων κεφαλαίων (0,6%) το 2006 έχει ως αποτέλεσμα την βελτίωση του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων κατά 3,9%. Αντίστοιχα, η ταχύτερη σε σχέση με τα συνολικά κεφάλαια αύξηση των καθαρών κερδών (4,5% έναντι 3,2%) έχει ως συνέπεια την άνοδο του αντίστοιχου δείκτη αποδοτικότητας κατά 0,37 της ποσοστιαίας μονάδας σε σχέση με το 2005, στο επίπεδο του 8,53% (Πίνακας 5.13). Η μικρή άνοδος του δείκτη αποδοτικότητας του συνολικού καθαρού ενεργητικού κατά 1,3% οφείλεται στη μεγαλύτερη αύξηση των καθαρών κερδών συγκριτικά με εκείνη του συνολικού ενεργητικού.

Σε επίπεδο κλάδων, δεκαπέντε και δεκατέσσερις κλάδοι της μεταποίησης συνεισφέρουν αντίστοιχα στην

βελτίωση του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων και συνολικού ενεργητικού. Πιο αναλυτικά:

Τη σημαντικότερη άνοδο της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων το 2006 (σε σχέση με το προηγούμενο έτος) παρουσιάζουν οι κλάδοι παραγωγής προϊόντων καπνού (16) (9,6 ποσοστιαίες μονάδες), κατασκευής μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών (30) (8,6) και κατασκευής ειδών ένδυσης και γουναρικών (18) (5,2). Αυτό σημαίνει πως τα κεφάλαια των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους κλάδους 16, 30 και 18 χρησιμοποιούνται με αποδοτικότερο τρόπο. Υψηλός είναι ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων των κλάδων ανακύκλωσης (37) (40,7%), παραγωγής προϊόντων καπνού (16) (28%), διύλισης πετρελαίου (23) (19,5%), κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλι-

ηικά ορυκτά (26) (13,6%) και κατασκευής μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού (28) (13,4%), ενώ συνολικά, δώδεκα από τους είκοσι τρεις εξεταζόμενους κλάδους παρουσιάζουν το 2006 υψηλότερη του μέσου όρου αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων (2005: οκτώ κλάδοι).

Όσον αφορά το δείκτη αποδοτικότητας ενεργητικού, μόνο οκτώ κλάδοι της μεταποίησης βρίσκονται σε υψηλότερα επίπεδα του μέσου όρου το 2006 από επτά το προηγούμενο έτος. Όπως και με το δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, οι κλάδοι ανακύκλωσης (37), παραγωγής προϊόντων καπνού (16) και διύλισης πετρελαίου (23) παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη αποδοτικότητα συνολικού ενεργητικού το 2006 (29,1%, 12% και 10,1% αντίστοιχα). Είναι σημαντικό πως η αποδοτικότητα συνολικού ενεργητικού των κλάδων 37 και 16 βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο της τριετίας 2004-2006, κάτι που δε συμβαίνει με τον κλάδο 23 (μείωση το 2006 σε σχέση με το 2005 κατά 3 περίπου ποσοστιαίες μονάδες). Ακολουθούν οι κλάδοι κατα-

σκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά (26) με 7% και κατασκευής μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού (28) με 6,1%.

ε. Δαπάνες

Το 2006, οι δαπάνες λειτουργίας των μεταποιητικών επιχειρήσεων αυξάνονται κατά 7,7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος και αγγίζουν τα 11,5 δισ. €. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αύξηση αφενός των εξόδων πωληθέντων και διοίκησης (7,1%) και αφετέρου των αποσβέσεων χρήσης (5,9%). Μάλιστα, οι δαπάνες αποσβέσεων το 2006 βρίσκονται στο δεύτερο χαμηλότερο επίπεδο της περιόδου 2001-2006 (1,9 δισ. €). Παρόμοια είναι η εξέλιξη και των εξόδων χρηματοδότησης, τα οποία ενισχύονται κατά 16,3%, εξέλιξη αναμενόμενη καθώς τα επιτόκια διατηρήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα και το 2006 τροφοδοτώντας περαιτέρω αύξηση του δανεισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.14

Διάρθρωση Δαπανών Λειτουργίας των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων

	Μικτά Κέρδη	Έξοδα Χρηματοδότησης	Έξοδα Πωλήσεων Διοικήσεως κ.λπ.	Αποσβέσεις Χρήσης	Σύνολο Δαπανών (πλέον αποσβέσεων)
1995	6.118,39	966,42	3.490,40	621,48	5.078,30
1996	6.766,40	888,66	4.028,07	696,42	5.613,15
1997	7.405,31	860,8.	4.416,06	947,72	6.224,58
1998	8.718,20	1.010,22	4.978,08	1.181,74	7.170,04
1999	9.951,67	856,82	5.507,54	1.394,29	7.758,65
2000	11.123,10	909,9.	6.166,53	1.698,46	8.774,89
2001	10.970,72	818,43	6.313,60	1.903,28	9.035,31
2002	11.675,89	813,8.	7.011,57	2.007,14	9.832,52
2003	12.342,45	816,78	7.226,86	2.017,20	10.060,85
2004	13.088,81	844,12	7.982,89	2.113,41	10.940,44
2005	12.883,48	893,34	7.962,77	1.768,04	10.624,18
2006	13.881,53	1.067,34	8.569,50	1.879,14	11.516,00

Το υψηλότερο μερίδιο στις συνολικές δαπάνες των εγχώριων βιομηχανιών το 2006 καταλαμβάνουν τα έξοδα πωλήσεων και διοίκησης (περίπου 74%), το οποίο μάλιστα μειώνεται κατά 1 ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2005, ενώ οι αποσβέσεις αποτελούν το 16,6% και τα έξοδα χρηματοδότησης το 9%.

στ. Μικτά και Καθαρά Κέρδη Χρήσης - Καθαρό και Μικτό Περιθώριο Κέρδους

Για την ελληνική μεταποίηση σημειώνεται η αύξηση των καθαρών κερδών κατά 5% περίπου το 2006. Αν και το συγκεκριμένο μέγεθος αγγίζει τα 2,4 δισ. € το 2006

και βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο της περιόδου 1995-2006, η αύξηση των καθαρών κερδών οφείλεται τόσο στην ενίσχυση των πωλήσεων κατά 12,3%, όσο και στην αύξηση των δαπανών κατά 7,7% το 2006. Ομοίως με τα καθαρά κέρδη, τα μικτά αυξάνονται κατά 7,7% το 2006.

Το μέσο μικτό περιθώριο κέρδους της μεταποίησης ισούται με 26,8% το 2006 σημειώνοντας κάμψη 4,1% από το 2005. Αξιοσημείωτο είναι ότι το συγκεκριμένο μέγεθος βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα όχι μόνο της εξεταζόμενης τριετίας 2004-2006, αλλά και της περιόδου 1995-2006. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της ταχύτερης αύξησης του κόστους πωληθέντων συγκριτικά με την αύξηση των πωλήσεων. Το μέσο καθα-

ρό περιθώριο κέρδους υποχωρεί το 2006 (κατά 6,8%) και ανέρχεται σε 4,6%.

Από τη σύγκριση του μικτού και του καθαρού περιθωρίου κέρδους διαπιστώνεται πως η διαφορά τους μειώνεται σταδιακά από το 2002 και έπειτα. Συγκεκριμένα, η διαφορά των δύο μεγεθών ισούται με 22,2 εκατοστιαίες μονάδες το 2006 και είναι η χαμηλότερη της περιόδου 2001-2006, εξέλιξη που οφείλεται κυρίως στον περιορισμό των λειτουργικών εξόδων των επιχειρήσεων.

Αύξηση μικτών κερδών παρατηρείται σε δεκαοκτώ από τους είκοσι τρεις κλάδους της μεταποίησης το 2006. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώνονται στους κλάδους κα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.15

Πωλήσεις και Περιθώρια Κέρδους ανά Κλάδο

Κλάδος	Πωλήσεις (σε εκατ. €)			Περιθώριο Κέρδους (%)					
				Μικτό			Καθαρό		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
15	10.447,23	10.596,81	11.287,58	35,39	35,17	35,84	4,95	5,15	4,54
16	744,7	494,74	505,55	31,57	47,55	59,21	8,08	11,64	20,22
17	1.306,57	1.139,93	1.112,45	25,8	27,89	27,98	-1,53	-3,92	-1,68
18	1.008,47	843,68	834,80	29,82	32,55	33,53	3,39	1,81	4,08
19	179,84	177,43	177,01	31,87	32,19	30,56	2,97	3,58	2,75
20	539,34	523,77	581,80	25,45	24,35	26,00	1,82	0,15	0,32
21	884,08	859,08	946,98	31,55	30,82	28,45	1,89	1,35	-0,33
22	2.174,23	2.216,56	2.472,34	42,28	40,28	38,36	3,69	2,78	0,57
23	6.842,07	9.642,86	11.659,95	14,05	11,66	8,44	5,02	6,58	4,10
24	3.581,06	3.408,09	3.663,49	42,08	40,36	39,13	5,84	5,52	4,26
25	1.503,44	1.663,20	1.794,96	30,96	27,95	28,19	5,51	5,12	5,07
26	3.392,35	3.367,43	4.000,53	35,64	35,00	33,25	11,44	10,92	10,31
27	3953,20	3.984,00	4.562,71	20,86	19,65	19,74	4,1	4,43	5,60
28	2.154,71	2.202,61	2.723,31	26,85	25,19	25,81	7,73	5,82	7,79
29	1.115,23	1.155,15	1.277,89	31,53	32,36	31,18	-4,62	-1,30	0,17
30	20,74	12,23	14,53	26,08	29,76	34,41	-1,98	-0,65	2,75
31	874,10	896,54	1.223,09	22,63	21,23	20,12	4,19	3,28	4,06
32	662,34	563,27	614,24	43,11	35,36	18,82	8,53	5,67	-2,93
33	162,66	166,54	180,52	29,74	29,42	28,69	6,78	2,34	4,28
34	588,00	449,26	333,86	26,6	28,26	30,14	5,22	3,55	2,30
35	711,73	710,03	705,02	16,46	15,31	32,66	-9,43	-15,97	-5,60
36	922,37	997,91	1.063,48	44,43	43,42	45,29	7,96	6,07	7,30
37	14,90	33,30	54,92	52,55	61,44	63,02	16,17	35,20	45,28
Σύνολο	43.783,50	46.104,60	51.791,22	29,89	27,94	26,80	4,91	4,90	4,57

τασκευής λοιπού εξοπλισμού (35) (+112%), ανακύκλωσης (37) (+69%), κατασκευής μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών (30) (+37%), κατασκευής ηλεκτρικών μηχανών (31) (+29,3%) και καπνοβιομηχανίας (16) (+27,2%). Σημειώνεται πως η εξέλιξη των μικτών κερδών του κλάδου κατασκευής λοιπού εξοπλισμού (35) δεν συμβαδίζει με εκείνη των πωλήσεων (-0,7%).

Αρνητική εξέλιξη των μικτών κερδών παρουσιάζει η μειονότητα των κλάδων της μεταποίησης (5 από τους 23). Τη μεγαλύτερη μείωση το 2006 την καταγράφουν οι κλάδοι κατασκευής εξοπλισμού, συσκευών ραδιοφωνίας και τηλεόρασης (32) (-42%), κατασκευής αυτοκινήτων (34) (-21%) και διύλισης πετρελαίου (23) (-13%). Η υποχώρηση των μικτών κερδών των κλάδων κατασκευής εξοπλισμού, συσκευών ραδιοφωνίας και τηλεόρασης (32) και διύλισης πετρελαίου (23) οφείλεται στην περιορισμένη αύξηση των πωλήσεων (9% και 21%, αντίστοιχα) έναντι της ενίσχυσης του κόστους πωληθέντων (37% και 25%). Στην περίπτωση του κλάδου 34 διαπιστώνεται πως η μείωση του κύκλου εργασιών συνοδεύεται από μείωση του κόστους πωληθέντων.

Όσον αφορά τα καθαρά κέρδη, παρατηρείται αύξηση σε έντεκα από τους είκοσι τρεις εξεταζόμενους κλάδους. Τη μεγαλύτερη αύξηση καθαρών κερδών το 2006 τη σημειώνουν οι κλάδοι βιομηχανίας ξύλου (20) (+138,5%), κατασκευής ειδών ένδυσης και γουναρικών (18) (122,7%), ανακύκλωσης (37) (+112,2%) και κατασκευής ιατρικών οργάνων (33) (+98,5%). Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί πως τέσσερις κλάδοι καταγράφουν ζημιές το 2006: κατασκευής λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (35) (39,5 εκατ. €), παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών υλών (17) (18,7 εκατ. €), κατασκευής εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (32) (18 εκατ. €) και κατασκευής προϊόντων από χαρτί (21) (3,1 χιλ. €).

Εξετάζοντας τα περιθώρια κέρδους διαπιστώνεται πως τόσο το μικτό όσο και το καθαρό μειώνονται σταδιακά την τριετία 2004-2006. Το μικτό περιθώριο κέρδους βέβαια σημειώνει τη μεγαλύτερη υποχώρηση συγκριτικά με το καθαρό (κατά 1,14 ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο 2004-2006). Η μείωση του καθαρού είναι ίση με 0,33 της ποσοστιαίας μονάδας την ίδια περίοδο.

Σε επίπεδο κλάδων, δέκα συνέβαλαν στην υποχώρηση του μικτού περιθωρίου στο σύνολο της μεταποίησης το

2006. Τη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζουν οι κλάδοι κατασκευής εξοπλισμού, συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης (32) (16,5 ποσοστιαίες μονάδες), διύλισης πετρελαίου (23) (2,39 π.μ.), χαρτιού (21) (2,4 π.μ.) και κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά (26) (1,75 π.μ.). Βέβαια, ο τελευταίος καταλαμβάνει την ένατη υψηλότερη θέση μεταξύ των κλάδων της μεταποίησης το 2006, με κριτήριο το μικτό περιθώριο κέρδους του που ισούται με 33,25%. Αντίθετα, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο διύλισης πετρελαίου (23) λειτούργουν με το χαμηλότερο μικτό περιθώριο κέρδους (8,44%). Οι κλάδοι που καταγράφουν το υψηλότερο μικτό περιθώριο κέρδους το 2006 είναι εκείνοι της ανακύκλωσης (37) (63%), παραγωγής προϊόντων καπνού (16) (59,2%), κατασκευής επίπλων (36) (45,3%), παραγωγής χημικών ουσιών (24) (39,13%) και εκδόσεων, εκτυπώσεων (22) (38,4%).

Σε ό,τι αφορά το καθαρό περιθώριο κέρδους, δεκατρείς κλάδοι βελτιώνουν τη θέση τους το 2006. Τη σημαντικότερη μεταβολή καταγράφουν οι κλάδοι κατασκευής λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (35) (10,4 ποσοστιαίες μονάδες), ανακύκλωσης (37) (10,1 ποσοστιαίες μονάδες) και παραγωγής προϊόντων καπνού (16) (8,6 ποσοστιαίες μονάδες). Το υψηλότερο ποσοστό καθαρού περιθωρίου κέρδους το 2006 έχουν οι κλάδοι ανακύκλωσης (37) (45,3%), παραγωγής προϊόντων καπνού (16) (20,2%) και κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά (26) (10,3%). Το καθαρό περιθώριο κέρδους του κλάδου 37 βρίσκεται στα υψηλότερα επίπεδα της τριετίας 2004-2006, το οποίο σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα που αναλήφθηκαν σε προηγούμενες ενότητες τον ξεχωρίζουν μεταξύ των υπόλοιπων της εγχώριας μεταποίησης. Συγκεκριμένα, αποτελεί τον ταχύτερα αναπτυσσόμενο κλάδο, με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, αν και το μέγεθός του είναι πολύ μικρό σε σύγκριση με τους άλλους βιομηχανικούς κλάδους. Το καθαρό περιθώριο κέρδους του κλάδου παραγωγής προϊόντων καπνού καταγράφει σταδιακή άνοδο την τριετία 2004-2006. Αντίστροφα, υποχωρεί για τον κλάδο κατασκευής άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά (26).

5.2. Ορυχεία και Λατομεία

Εισαγωγή

Στην υπο-ενότητα αυτή παρουσιάζονται εν συντομία οι εξελίξεις σε βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και

αποτελέσματα χρήσης των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ορυχείων – λατομείων στην πιο πρόσφατη τριετία (2004-2006). Ο τομέας χωρίζεται σε δύο βασικές υποκατηγορίες δραστηριοτήτων: α) την εξόρυξη και λατόμηση ενεργειακών υλικών και β) την εξόρυξη και λατόμηση μη ενεργειακών υλικών. Η πρώτη κατηγορία δραστηριοτήτων περιλαμβάνει τρεις υπο-κλάδους: α1) την εξόρυξη άνθρακα, λιγνίτη και τύρφης (NACE 10), α2) την άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου και τις σχετικές δραστηριότητες (πλην μελετών) (NACE 11) και τέλος α3), την εξόρυξη μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου (NACE 12). Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει: β1) την εξόρυξη μεταλλικών μεταλλευμάτων (NACE 13) και β2) άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες (NACE 14).

α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα

Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα (σύμφωνα με τα κριτήρια της βάσης δεδομένων του ΣΕΒ) κατά το 2006 ανέρχεται στις 163 επιχειρήσεις, μειωμένος κατά 6 σε σχέση με το 2005, ενώ είναι ο δεύτερος υψηλότερος αριθμός κατά την τελευταία πενταετία. Αναλυτικότερα ανά κλάδο (Πίνακας 5.16):

Κλάδος Εξόρυξης Άνθρακα, Λιγνίτη, τύρφης (10). Ύστερα από την έξοδο (αναστολή λειτουργίας) της σημαντικής κεφαλαιακά εταιρείας *BIOΛΙΓΝΙΤ* και της θυγατρικής της *ΛΙΓΝΙΤΩΡΥΧΕΙΑ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ* από τον κλάδο το

2005, ο κλάδος - και το 2006 - περιλαμβάνει δύο επιχειρήσεις που απασχολούνται κυρίως με την εξόρυξη και συσσωμάτωση λιγνίτη (*Μ.Ε.ΤΕ. Α.Ε.* και *ΛΙΓΝΙΤΩΡΥΧΕΙΑ ΑΧΛΑΔΑΣ Α.Ε.*).

Κλάδος Άντλησης Αργού Πετρελαίου, Φυσικού Αερίου και σχετικές δραστηριότητες (11). Ο κλάδος αποτελείται σταθερά από μία μόνο επιχείρηση που ασχολείται με την εξόρυξη και αποθείωση κοιτασμάτων αργού πετρελαίου στην περιοχή της Καβάλας.

Κλάδος Εξόρυξης μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου (12). Ο κλάδος αυτός συνεχίζει και το 2006 να μην περιλαμβάνει κάποια επιχείρηση.

Κλάδος Εξόρυξης Μεταλλικών Μεταλλευμάτων (13). Το πλήθος των επιχειρήσεων του εν λόγω κλάδου κινείται στα ίδια επίπεδα με αυτά του 2005. Οι επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον κλάδο δραστηριοποιούνται κυρίως στην εξόρυξη μεταλλικών ορυκτών (βωξίτης, χαλκός κτλ).

Κλάδος Άλλων Εξορυκτικών – Λατομικών Δραστηριοτήτων (14). Ο βασικός και ποδηληθέστερος κλάδος για τον τομέα είναι και αυτός στον οποίο εντοπίζεται μεγαλύτερη κινητικότητα. Οι 149 επιχειρήσεις που κατατάσσονται σε αυτόν το 2006 (έναντι 169 το 2005) προκύπτουν από την είσοδο στον κλάδο 8 επιχειρήσεων και την αποχώρηση 14. Πρόκειται για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην εξόρυξη κυρίως αδρανών υλικών, περιλαμβάνοντας και τα λατομεία μαρμάρων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.16

Αριθμός Επιχειρήσεων ανά Κλάδο Δραστηριότητας

Τομέας Ορυχείων – Λατομείων (Γ)	Αριθμός επιχειρήσεων				
	2002	2003	2004	2005	2006
Κλάδος Εξόρυξης Άνθρακα – Λιγνίτη (10)	2	3	4	2	2
Κλάδος Άντλησης Αργού Πετρελαίου – Φυσικού Αερίου (11)	1	1	1	1	1
Κλάδος Εξόρυξης Μεταλλικών Μεταλλευμάτων (13)	8	7	8	11	11
Κλάδος άλλων Εξορυκτικών – Λατομικών Δραστηριοτήτων (14)	138	141	137	155	149
Σύνολο τομέα	149	152	149	169	163

Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Τομέα

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη του τομέα των ορυχείων – λατομείων και η εξέλιξή τους. Από τις 163 επιχειρήσεις του τομέα, οι 12 δημοσίευσαν τα στοιχεία ισολογισμού τους το 2006 με ΔΛΧΠ. Σε επίπεδο ενεργητικού, αυτές αντιπροσωπεύουν το 12% του συνολικού ενεργητικού του τομέα. Συγκριτικά με τη χρήση του 2005, δεν σημειώνονται σημαντικές διαρθρωτικές διαφοροποιήσεις.

α. Διάρθρωση Ενεργητικού

Συνολικό Ενεργητικό

Το συνολικό ενεργητικό των επιχειρήσεων του τομέα ανακάμπτει το 2006 – ύστερα από συνεχή πτώση κατά τα έτη 2004 και 2005 – προσεγγίζοντας τα επίπεδα του 2002. Συγκεκριμένα, ανήλθε στα 740,5 εκατ. €, ενισχυμένο κατά 15% σε σχέση με το 2005. Η έξοδος επομέ-

ως από τον κλάδο των 14 επιχειρήσεων, αντισταθμίζεται από τις νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις. Οι δύο πολυπληθέστεροι κλάδοι του τομέα, ο κλάδος εξόρυξης μεταλλικών μεταλλευμάτων (13) και ο κλάδος άλλων εξορυκτικών και λατομικών δραστηριοτήτων (14) σημειώνουν αύξηση κατά 72,6% και 27,2% αντίστοιχα, ενώ ο τελευταίος αντιπροσωπεύει πλέον το 80% του συνολικού ενεργητικού του τομέα.

Πάγια Στοιχεία Ενεργητικού

Τα καθαρά πάγια του τομέα ανακάμπτουν το 2006, μετά από την συνεχή πτωτική τους πορεία που είχε ξεκινήσει το 2002, προσεγγίζοντας τα 256 εκατ. €. Στον αντίποδα, ο βαθμός παγιοποίησης εμφανίζει υποχώρηση δύο ποσοστιαίων μονάδων. Σε επίπεδο κλάδων, η εξόρυξη μεταλλικών μεταλλευμάτων (13) εμφανίζει την υψηλότερη παγιοποίηση στον τομέα, ενώ ο κλάδος άλλων εξορυκτικών και λατομικών δραστηριοτήτων (14) είναι πρακτικά αυτός που «χάνει» τις δύο μονάδες στον βαθμό παγιοποίησης του συνόλου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.17

Σύνολο Ενεργητικού κατά Κλάδο (2002-2006) τομέα Ορυχείων - Λατομείων

(σε χιλ. €)

Κλάδος	Σύνολο Ενεργητικού				
	2002	2003	2004	2005	2006
10	18.080,2	92.407,2	25.147,0	17.882,2	23.544,0
11	12.446,3	10.010,7	16.905,9	19.638,7	17.188,9
13	290.591,6	52.663,4	78.407,7	82.415,1	105.969,3
14	419.417,0	475.943,5	496.287,5	508.215,6	573.783,2
Σύνολο	740.535,1	631.024,8	616.748,0	628.151,6	720.485,4

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.18

Ύψος Καθαρών Παγίων και Βαθμός Παγιοποίησης κατά Κλάδο (2003-2005)

(σε χιλ. €)

Κλάδος	Καθαρά Πάγια				Βαθμός παγιοποίησης (%)			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
10	44.326,1	9.129,5	2.329,4	3.163,3	48,0	36,3	13,0	13,4
11	93,5	475,6	179,5	1.587,3	0,9	2,8	0,9	9,2
13	29.763,3	44.422,1	39.226,8	46.173,6	56,5	56,7	63,9	57,0
14	204.572,2	212.197,2	191.246,9	205.074,6	43,0	42,8	42,4	40,1
Σύνολο	278.755,1	266.224,5	232.982,6	255.998,9	44,2	43,2	42,4	40,4

Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Ομοίως με τα πάγια, το συνολικό κυκλοφορούν ενεργητικό του τομέα αυξάνεται σημαντικά, και προσεγγίζει τα 436 εκατ. €. Χαρακτηριστικό της χρήσης του 2006 είναι η αύξηση των απαιτήσεων, που διευρύνει την αντίστοιχη συμβολή τους στο σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού στο 65% (από 63% το 2005), ενώ τα αποθέματα

υποχωρούν (1,7%). Έτσι τα αποθέματα αποτελούν πλέον το 17,9% του κυκλοφορούντος, όταν στη χρήση του 2005 αποτελούσαν το 21,2%. Ο δυναμικός πάντως κλάδος του τομέα, ο κλάδος εξορυκτικών - λατομικών δραστηριοτήτων (14), διευρύνει το κυκλοφορούν ενεργητικό του κατά 19%, με αύξηση σε όλα τα επιμέρους μεγέθη του, ενώ πλέον αντιπροσωπεύει το 80% του συνολικού κυκλοφορούντος ενεργητικού του τομέα (από 69% το 2003).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.19

Διάρθρωση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού ανά Κλάδο τομέα Ορυχείων - Λατομείων

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Αποθέματα			Απαιτήσεις			Διαθέσιμα			Σύνολο Κυκλοφορούντος		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
10	0,1	0,2	0,2	12,7	11,7	12,0	3,1	3,7	8,2	16	15,6	20,4
11	6,5	12,0	7,8	6,3	6,0	5,5	3,6	1,5	2,3	16,4	19,5	15,6
13	3,8	5,2	4,4	12,9	13,7	29,0	17,1	13,4	17,4	33,9	32,3	50,8
14	55,7	60,4	64,0	190,3	198,2	235,1	38	41,0	50,0	284	299,6	349,1
Σύνολο	66,2	77,8	76,5	222,4	229,5	281,5	61,8	59,6	78,0	350,5	366,9	435,9

β. Διάρθρωση Παθητικού

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το 2006 ο τομέας ορυχείων - λατομείων διαθέτει συνολικά κεφάλαια 720,5 εκατ. €, ενισχυμένα κατά 15% συγκριτικά με τη χρήση του 2005. Η αύξηση προέρχεται εξολοκλήρου από ίδια κεφάλαια

τα οποία αυξάνονται κατά 48,6%, ενώ οι υποχρεώσεις περιορίζονται κατά 6,2%. Έτσι η δανειακή επιβάρυνση του τομέα επανέρχεται σε ικανοποιητικά επίπεδα και στο 1,02 (από 1,62 το 2005), ενώ η συμμετοχή των ιδίων κεφαλαίων στο σύνολο των κεφαλαίων εκτιμάται στο 49%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.20

Διάρθρωση Βασικών Λογαριασμών Παθητικού

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Ίδια Κεφάλαια			Ξένα Κεφάλαια			Συνολικά Κεφάλαια		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
10	-77,4	6,6	7,0	102,52	11,3	16,5	25,17	17,9	23,5
11	-45,93	-77,5	1,6	62,84	97,1	15,6	16,9	19,6	17,2
13	-1,31	59,2	71,0	79,7	23,2	35,0	78,4	82,4	106,0
14	256,55	251,0	276,2	239,73	257,2	297,6	496,29	508,2	573,8
Σύνολο	131,93	239,4	355,8	484,81	388,8	364,7	616,75	628,2	720,5

Σε κλαδικό επίπεδο, ερμηνευτικό περιεχόμενο έχουν μόνο οι εξελίξεις στον κλάδο άλλων εξορυκτικών και λατομικών δραστηριοτήτων (14) και στην εξόρυξη μεταλλικών μεταλλευμάτων (13), αφού οι κλάδοι 10 και 11 περιλαμβάνουν από δύο και μία εταιρείες, αντίστοιχα. Έτσι στον κλάδο 13, κατά το 2006 τα ίδια κεφάλαια συνεχίζουν την ανοδική πορεία για δεύτερη συνεχή χρονιά (20%) με

αποτέλεσμα να δημιουργούνται συνθήκες κεφαλαιακής ευστάθειας με εισροή αντίστοιχων κεφαλαίων. Στον κλάδο 14, η αύξηση προέρχεται σε σημαντικό βαθμό από προσπορισμό ξένων κεφαλαίων, γεγονός που έχει ως συνέπεια η κεφαλαιακή διάρθρωση του κλάδου να ισορροπεί (σχεδόν) μεταξύ ιδίων και ξένων κεφαλαίων (48% η αναλογία των ιδίων στα συνολικά κεφάλαια).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.21

Σχέσεις Ιδίων και Ξένων Κεφαλαίων - Δανειακή Επιβάρυνση τομέα Ορυχείων - Λατομείων

Κλάδος	Δανειακή επιβάρυνση (ξένα / ίδια)					Ίδια / Συνολικά Κεφάλαια				
	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
10	7,18	2,96	<0	1,70	2,37	12,20%	25,20%	<0	28,13%	29,71%
11	1,48	<0	<0	<0	9,77	40,40%	<0	<0	-450,67%	9,29%
13	11,20	<0	<0	0,39	0,49	8,20%	<0	<0	55,88%	66,99%
14	1,00	1,04	0,93	1,02	1,08	49,70%	49,00%	51,70%	43,74%	48,14%
Σύνολο	2,09	1,82	3,67	1,62	1,02	32,30%	35,50%	21,40%	33,22%	49,39%

γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού

Ρευστότητα

Οι θετικές κεφαλαιακές εξελίξεις στον τομέα των ορυχείων – λατομείων στη χρήση του 2006, αντανakλώνονται και σε επίπεδο ρευστότητας. Τόσο η γενική, όσο και η ειδική ρευστότητα ξεπερνούν το επιθυμητό επίπεδο της μονάδας και εκτιμώνται σε 1,5 και 1,2 αντίστοιχα. Όλοι οι κλάδοι πλην της άντλησης πετρελαίου και φυσικού αερίου (11) έχουν μόνιμο κεφάλαιο

κίνησης για την εκπλήρωση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών τους, γεγονός που ισχύει ακόμα και στην πιο «αυστηρή» προσέγγιση της ειδικής ρευστότητας. Ο κλάδος λοιπών εξορυκτικών και λατομικών δραστηριοτήτων (14) παρουσιάζει αξιοσημείωτη σταθερότητα, ενώ στον κλάδο εξόρυξης μεταλλικών μεταλλευμάτων (13), η σημαντικότερη αύξηση των υποχρεώσεων στις δύο μεγαλύτερες επιχειρήσεις σε σχέση με αυτή του κυκλοφορούντος ενεργητικού είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των δύο δεικτών ρευστότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.22

Δείκτες Γενικής και Ειδικής Ρευστότητας τομέα Ορυχείων – Λατομείων

Κλάδος	Γενική ρευστότητα					Ειδική ρευστότητα				
	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
10	0,9	0,8	0,7	1,6	1,2	0,9	0,4	0,2	1,6	1,2
11	2,1	0,8	0,7	0,9	1,3	0,9	0,6	0,4	0,3	0,6
13	1,8	0,3	0,5	2,7	2,5	0,8	0,3	0,4	2,3	2,2
14	1,3	1,3	1,4	1,3	1,4	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Σύνολο	1,3	1,0	0,9	1,4	1,5	1,1	0,8	0,7	1,1	1,2

δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσης

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του τομέα ορυχείων – λατομείων κατά το 2006 ανήλθε σε 535 εκατ. €, καταγράφοντας άνοδο κατά 23% σε σχέση με το 2005, ενώ

τα μικτά κέρδη υποχωρούν κατά 9,5%. Αν και οι 54 από τις 163 επιχειρήσεις (33,1% του συνόλου, έναντι 41,7% το 2005) του τομέα εμφανίζουν ζημίες το 2006, εν τούτοις, το ύψος των ζημιών αυτών των επιχειρήσεων ενισχύεται από τα 42,8 εκατ. € στα 232 εκατ. €.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.23

Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών και Κερδών Τομέα Ορυχείων - Λατομείων

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Κύκλος εργασιών			Μικτά αποτελέσματα			Καθαρά αποτελέσματα		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
10	36,0	45,7	46,0	9,3	3,9	4,8	-96,7	4,2	9,2
11	25,5	29,4	36,2	21,0	31,2	5,8	-46,1	-31,5	79,3
13	27,6	32,0	73,9	12,7	19,9	25,2	-2,4	-4,2	11,9
14	346,7	326,4	378,4	138,1	84,9	90,9	31,7	25,5	37,0
Σύνολο	435,9	433,5	534,5	181,1	139,9	126,7	-113,5	-6,0	137,4

Σε επίπεδο κλάδων, η έξοδος της έντονα ζημιογόνου ΒΙΟΛΙΓΝΙΤ από τον κλάδο εξόρυξης άνθρακα και λιγνίτη (10), φέρνει τον κλάδο σε θετικό επίπεδο καθαρών αποτελεσμάτων, με υπερδιπλασιασμό των κερδών έναντι του 2005. Από την άλλη πλευρά, η ΚΑΒΑΛΙΑ OIL του κλάδου 11 εμφανίζει κέρδη το 2006 για πρώτη φορά στη διάρκεια της περιόδου 2004-2006, με αποτέλεσμα να

αντιπροσωπεύει το 58% του συνολικού τζίρου του τομέα. Στον πολυπληθέστερο κλάδο του τομέα, τις λατομικές δραστηριότητες (14), που αντιπροσωπεύει πλέον μόνο το 27% του συνολικού τζίρου του τομέα (έναντι 80% το 2005), τα καθαρά αποτελέσματα ενισχύονται και προσδιορίζονται στα 37 εκατ. € το 2006 που είναι και η υψηλότερη επίδοση την τριετία 2004-2006.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.24

Εξέλιξη Περιθωρίων Κέρδους (2003-2005) τομέα Ορυχείων – Λατομείων

Κλάδος	Μικτό περιθώριο κέρδους (%)				Καθαρό περιθώριο κέρδους (%)			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
10	29,7	25,7	8,6	10,4	-10,6	-268,5	9,1	19,9
11	24,4	82,4	106,0	16,1	-55,8	-180,7	-107,1	218,9
13	42,0	46,1	62,2	34,1	-46,9	-8,6	-13,0	16,2
14	38,1	39,8	26,0	24,0	11,5	9,2	7,8	9,8
Σύνολο	37,0	41,5	32,3	23,7	2,3	-26,0	-1,4	25,7

Τέλος, σε ότι αφορά τα αντίστοιχα περιθώρια κέρδους, ο δείκτης του μικτού υποχωρεί σημαντικά (περίπου κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες) σε 23,7% το 2006. Το επίπεδο αυτό χαρακτηρίζει εξάλλου τη δραστηριότητα του

αντιπροσωπευτικότερου κλάδου (του 14), ενώ η «ειδική» συμπεριφορά της μοναδικής εταιρείας του κλάδου άντλησης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου (11), δείχνει ένα επίπεδο μικτού περιθωρίου της τάξης του

16%, και ένα καθαρό περιθώριο της τάξης του 219%.

5.3. Ηλεκτρισμός, Φυσικό Αέριο και Ύδρευση

Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι εξελίξεις σε βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και αποτελέσματα χρήσης των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα στον τομέα της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού (τομέας Ε κατά ΣΤΑ-ΚΟΔ-04). Σύμφωνα με αυτήν την ταξινόμηση, ο τομέας περιλαμβάνει δύο κλάδους: α) τον κλάδο 40, όπου ταξινομούνται οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και ζεστού νερού και β) τον κλάδο 41, όπου ανήκουν οι επιχειρήσεις συλλογής, καθαρισμού και διανομής νερού (αστική υδροδότηση).

α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα

Ο πληθυσμός του τομέα αυξάνεται από 250 επιχειρήσεις το 2005 σε 259 το 2006. Η συνεχής αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται

στον τομέα αυτόν είναι αποτέλεσμα της απελευθέρωσης της αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας (Φεβρουάριος 2001, νόμος 2773/1999), στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και γι' αυτό εξάλλου οι νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις του τομέα ταξινομούνται στον κλάδο 40, καθώς πρόκειται στις περισσότερες περιπτώσεις για αιοθικά πάρκα, εταιρείες παραγωγής αιοθικής ενέργειας, υδροηλεκτρικούς σταθμούς κ.τ.λ. Έτσι, ενώ στον κλάδο 40 καταγράφονται το 2006 9 περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με το 2005 (254), ο πληθυσμός του κλάδου 41 παραμένει στα επίπεδα του 2005 (Πίνακας 5.25).²

Σε κάθε περίπτωση πάντως, παρά την απελευθέρωση στον κλάδο της ενέργειας, η αγορά παραμένει έντονα ολιγοπωλιακή και άρα η ανάληψη που παρουσιάζεται στη συνέχεια δεν απομακρύνεται από αυτήν την εικόνα. Οι τρεις δημόσιες (με την έννοια του βασικού μετόχου) επιχειρήσεις (ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, ΔΕΠΑ) κατέχουν το 82% του συνολικού ενεργητικού του τομέα, το 68% του οποίου προέρχεται από τη ΔΕΗ. Επομένως η ανάληψη που ακολουθεί, αντικατοπτρίζει τις εξελίξεις και τις τάσεις σε βασικά μεγέθη αυτών των επιχειρήσεων, με ΔΕΗ και ΔΕΠΑ να κυριαρχούν στον κλάδο 40 και την ΕΥΔΑΠ στον 41.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.25

Αριθμός Επιχειρήσεων ανά Κλάδο Δραστηριότητας

Τομέας παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	Αριθμός επιχειρήσεων			
	2003	2004	2005	2006
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και ζεστού νερού (40)	198	214	245	254
Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού (41)	5	4	5	5
Σύνολο τομέα	203	218	250	259

Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Τομέα

α. Διάρθρωση Ενεργητικού

Συνολικό Ενεργητικό

Το συνολικό ενεργητικό του τομέα είναι το υψηλότερο

των τελευταίων χρήσεων και αγγίζει τα 19,1 δισ. € εμφανίζοντας αύξηση 4,1% από το 2005. Η αύξηση αυτή οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην αύξηση του συνολικού ενεργητικού του κλάδου 40 (4,1% το 2006), αφού η αντίστοιχη άνοδος του συνόλου του ενεργητικού του κλάδου 41 έρχεται να διορθώσει την μείωση του προηγούμενου έτους. (Πίνακας 5.26)

2. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι στον κλάδο 40 αρκετές από τις επιχειρήσεις αιοθικών πάρκων είναι στην ουσία εγκαταστάσεις μίας μητρικής επιχείρησης, αλλά καταχωρούνται ως διαφορετικές, ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή στην οποία αναπτύσσουν την αντίστοιχη μονάδα παραγωγής, διατηρώντας ωστόσο κοινή έδρα

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.26

Σύνολο Ενεργητικού (καθαρά πάγια) ανά Κλάδο (2003-2006)

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Σύνολο Ενεργητικού				Ποσοστιαία μεταβολή ενεργητικού		
	2003	2004	2005	2006	2004/03	2005/04	2006/05
40	13.861	15.000	16.865	17.558	8,2%	13,8%	4,1%
41	1.324	1.548	1.496	1.548	16,9%	-3,2%	3,4%
Σύνολο	15.186	16.548	18.362	19.106	9,0%	12,2%	4,1%

Πάγια Στοιχεία Ενεργητικού

Συνεχίζεται και το 2006 η αύξηση των καθαρών παγίων του τομέα, τα οποία ξεπερνούν πλέον τα 18 δισ. €, με τα καθαρά πάγια του κλάδου της ενέργειας (40) να αυξάνονται κατά 2,7% (16,6 δισ. € περίπου). Στον κλάδο ύδρευσης (41) από την άλληλη πλευρά, η αύξηση των παγίων είναι μεγαλύτερη (+3,5%), και επειδή η μετα-

βολή του συνολικού ενεργητικού είναι επίσης θετική και κινείται στα ίδια επίπεδα, ο βαθμός παγιοποίησης του κλάδου αυξάνεται σε 99,9% (βλ. Πίνακα 5.27). Στον αντίποδα, ο βαθμός παγιοποίησης της ενέργειας (40) υποχωρεί το 2006 στο 94,7%, ενώ στο σύνολο του τομέα ο δείκτης μειώνεται κατά 1,1 εκατοστιαίες μονάδες σε 95,1% που αποτελεί τον υψηλότερο βαθμό παγιοποίησης στο σύνολο της βιομηχανίας της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.27

Ύψος Καθαρών Παγίων και Βαθμός Παγιοποίησης ανά Κλάδο Τομέα Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου και Νερού

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Καθαρά Πάγια				Βαθμός παγιοποίησης (%)			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
40	11.856	12.813	16.179	16.622	85,5	85,4	95,9	94,7
41	1.007	1.201	1.494	1.546	76,1	77,6	99,8	99,9
Σύνολο	12.863	14.013	17.673	18.168	84,7	84,7	96,2	95,1

Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Το συνολικό κυκλοφορούν και διαθέσιμο κεφάλαιο του τομέα ηλεκτρισμού, φυσικού αερίου και ύδρευσης παρουσιάζει αύξηση το 2006 κατά 23,9% και διαμορφώνεται στα 3,2 δισ. €. Αυξημένες παρουσιάζονται οι απαιτήσεις (κατά 31,8%), τα διαθέσιμα (κατά 29,7%)

και τα αποθέματα (κατά 1,7%). (βλ. Πίνακα 5.28)

Σε ό,τι αφορά την ποσοστιαία διάρθρωση του κυκλοφορούντος ενεργητικού του τομέα, οι απαιτήσεις συμμετέχουν με ποσοστό 62,6%, το υψηλότερο της τελευταίας τετραετίας, τα αποθέματα με 20,7%, και τα διαθέσιμα με 17%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.28
Διάρθρωση Κυκλοφορούντος Ενεργητικού κατά Κλάδο Τομέα Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου και Νερού

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Αποθέματα				Απαιτήσεις				Διαθέσιμα				Σύνολο Κυκλοφορούντος			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
40	581	633	626	638	1.013	1.220	1.273	1.710	410	335	391	508	2.005	2.188	2.290	2.856
41	91	95	21	20	212	230	239	283	14	24	20	25	317	348	280	328
Σύνολο	673	727	647	658	1.225	1.450	1.512	1.993	425	359	411	533	2.322	2.536	2.570	3.184

Σε επίπεδο κλάδων, το συνολικό κυκλοφορούν της ενέργειας (40) (αυξημένο κατά 25% από το 2005) ξεπερνά τα 2,8 δισ. €, ενώ του κλάδου ύδρευσης (41) - ύστερα από υποχώρηση το 2005 σε σχέση με την προηγούμενη χρήση - ενισχύεται κατά 17,3% το 2006 και διαμορφώνεται στα 328 εκατ. €. Ο κλάδος 40 παρουσιάζει αύξηση των απαιτήσεων και των διαθεσίμων κατά 34,3% και 30% αντίστοιχα, σε σχέση με το 2005, ενώ τα αποθέματα δεν παρουσιάζουν αξιόλογη μεταβολή. Έτσι, το μερίδιο των τελευταίων στο συνολικό κυκλοφορούν του κλάδου υποχωρεί στο 22,3% το 2006 έναντι 27,4% το 2005.

Στον κλάδο 41 σημειώνεται ρευστοποίηση αποθεμάτων (-1,5%), ενώ από την άλλη πλευρά ενισχύονται οι απαιτήσεις (18,4%) και τα διαθέσιμα (23,3%). Ως συ-

νέπεια, η συμμετοχή των απαιτήσεων στο κυκλοφορούν ενεργητικό ανέρχεται σε 86% το 2006 (85% το 2005), ενώ τα αποθέματα και τα διαθέσιμα κυμαίνονται περί το 6% και 8% αντίστοιχα.

β. Διάρθρωση Παθητικού

Το 2006, τα συνολικά κεφάλαια του τομέα ενέργειας-ύδρευσης αυξήθηκαν κατά 4,2% (Πίνακας 5.29). Διαμορφώνονται έτσι στα 19,1 δισ. € με τα δανειακά κεφάλαια να αντιπροσωπεύουν το 53,2% του συνόλου (52,3% το 2005), έχοντας σημειώσει αύξηση της τάξης του 5,8%, ενώ τα ίδια κεφάλαια ενισχύονται - ύστερα από υποχώρηση το 2005 - κατά 2,2%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.29
Διάρθρωση Βασικών Λογαριασμών Παθητικού Τομέα Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου και Νερού

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Ίδια Κεφάλαια			Ξένα Κεφάλαια			Συνολικά Κεφάλαια		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
40	8.084,4	7.923,4	8.080,2	6.916,1	8.941,8	9.477,5	15.000,5	16.865,3	17.557,7
41	1.043,0	831,5	863,9	505,8	664,9	683,9	1.548,5	1.496,4	1.547,8
Σύνολο	9.127,1	8.755,0	8.944,1	7.422,0	9.606,7	10.161,4	16.549,0	18.361,7	19.105,5

Έτσι ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης για δεύτερη φορά τα τελευταία χρόνια ξεπερνά τη μονάδα και προσδιορίζεται σε 1,14 το 2006 (Πίνακας 5.30). Στον κλάδο ενέργειας (40) η κατά 6% αύξηση των ξένων κεφαλαίων έναντι 2% των ιδίων «ανέβασε» το δείκτη δανειακής επιβάρυνσης

στις 1,17 μονάδες. Σε οριακά χαμηλότερο επίπεδο από το 2005 εμφανίζεται η δανειακή επιβάρυνση της ύδρευσης (41): ο δείκτης διαμορφώνεται στο 0,79 της μονάδας, λόγω της ταχύτερης αύξησης των ιδίων κεφαλαίων (3,9%) έναντι των ξένων (2,9%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.30

Σχέσεις Ιδίων και Ξένων Κεφαλαίων - Δανειακή Επιβάρυνση Τομέα Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου και Νερού

Κλάδος	Δανειακή επιβάρυνση (ξένα / ίδια)				Ίδια / Συνοδικά Κεφάλαια			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
40	0,92	0,86	1,13	1,17	52,00%	53,90%	45,13%	46,02%
41	0,51	0,49	0,80	0,79	66,10%	67,30%	53,72%	55,82%
Σύνολο	0,88	0,81	1,10	1,14	53,20%	55,20%	45,82%	46,81%

γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού

Ρευστότητα

Η ανάλυση των δεικτών ρευστότητας γίνεται με κριτήριο τη μονάδα, που θεωρείται ικανοποιητική τιμή καθώς σημαίνει ότι το κυκλοφορούν ενεργητικό του τομέα/ κλάδου κα-

λύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις του. Και οι δύο δείκτες ρευστότητας του τομέα εμφανίζονται το 2006 ελαφρώς μειωμένοι με τον δείκτη γενικής ρευστότητας να μην ξεπερνά το επιθυμητό επίπεδο της μονάδας. Την ίδια πορεία καταγράφει και ο δείκτης ειδικής ρευστότητας ο οποίος υποχωρεί κατά 0,1 της μονάδας, σε 0,7, που υπολείπεται αρκετά της επιθυμητής μονάδας. (Πίνακας 5.31)

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.31

Δείκτες Γενικής και Ειδικής Ρευστότητας Τομέα Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου και Νερού

Κλάδος	Γενική ρευστότητα				Ειδική ρευστότητα			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
40	0,92	0,98	1,04	0,84	0,65	0,69	0,76	0,65
41	1,46	1,27	1,42	1,50	1,04	0,93	1,31	1,41
Σύνολο	0,97	1,01	1,07	0,88	0,69	0,72	0,80	0,70

Σε επίπεδο κλάδων, στην ενέργεια (40) μειώνεται η γενική ρευστότητα με τον δείκτη να υπολείπεται της μονάδας και να προσεγγίζει μόλις το 0,84, ενώ η άνοδος 0,08 μονάδων στον κλάδο ύδρευσης (41) φέρνει τον δείκτη στα υψηλότερα επίπεδα κατά τη διάρκεια της περιόδου 2003-2006 και σε 1,5. Αντίστοιχη είναι η εικόνα και στην ειδική ρευστότητα, με τον δείκτη του κλάδου 41 να υποχωρεί από 0,76 το 2005 σε 0,65 το 2006

και του κλάδου 41 για δεύτερη συνεχή χρονιά να αυξάνεται και να αγγίζει το 1,41.

δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσεως

Από τα στοιχεία των αποτελεσμάτων χρήσης διαπιστώνεται υποχώρηση των μικτών και περιορισμένη άνοδος

των καθαρών κερδών του τομέα. Τα μικτά κέρδη προσεγγίζουν το 2006 τα 1,2 δισ. € και είναι περίπου τα μισά σε σχέση με το 2004. Αντιθέτως, περισσότερα κατά 31,3% είναι και τα καθαρά κέρδη, τα οποία διαμορφώνονται σε 298 εκατ. €. Η βελτίωση των καθαρών κερδών του τομέα οφείλεται στην ενίσχυση των κερδών του κλάδου ύδρευσης (41), αφού στον κλάδο ενέργειας (40) σημειώνεται οριακή μείωση της τάξης του -0,4%. Η κατά 31,5% ενίσχυση των καθαρών κερδών του κλάδου 41 είναι αποτέλεσμα της σημαντικής ανόδου των κερδών της ΕΥΔΑΠ, η οποία συμμετέχει με 79% στα συνολικά καθαρά κέρδη του κλάδου και με 16,3% του τομέα (2006).

Στον κλάδο ενέργειας (40) η ΔΕΠΑ σχεδόν διπλασίασε τα καθαρά κέρδη της από το 2005, ωστόσο λόγω του μεγάλου μεγέθους της ΔΕΗ, η θετική αυτή εξέλιξη δεν αντιστάθμισε την αρνητική πορεία των καθαρών κερδών της δεύτερης (-63,5%).

Στα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του τομέα, το 64% των επιχειρήσεων που τον συνθέτουν το 2006 είναι ζημιόγωνα, σε πτώση σε σχέση με το 69,3% το 2005. Ωστόσο, η μείωση του αριθμού των ζημιόγων συνοδεύτηκε και από περιορισμό των ζημιών του τομέα κατά 39,2% στα 17,5 εκατ. € το 2006.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.32

Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών και Κερδών Τομέα Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου και Νερού

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Κύκλος εργασιών		Μικτά αποτελέσματα				Καθαρά αποτελέσματα			
	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
40	5.588,3	7.186,9	1.959,9	2.178,4	978,4	930,6	337	389,5	249,6	248,5
41	416,8	437,2	237,2	229,6	203,5	224,7	73,9	44,2	49,6	65,2
Σύνολο	6.005,1	7.624,1	2.197,1	2.408,0	1.181,9	1.155,3	410,8	433,8	299,2	313,7

Ο κύκλος εργασιών του τομέα αυξάνεται περίπου στα 7,6 δισ. € (6 δισ. € το 2005 και 5,4 δισ. € το 2004), ενώ η εξέλιξη των περιθωρίων μικτού και καθαρού κέρδους παρουσιάζει μικρή διαφοροποίηση σε σχέση με το 2005: το μικτό περιθώριο κέρδους του τομέα γίνεται 15,2% το 2006 από 19,7% το 2005 και το καθαρό υποχωρεί κατά μία ποσοστιαία μονάδα και φτάνει στο 4,1% (Πίνακας

5.33). Οι εξελίξεις αυτές οφείλονται κυρίως στον κλάδο ενέργειας (40), του οποίου τόσο το μικτό, όσο και το καθαρό περιθώριο κέρδους υποχωρούν σημαντικά και διαμορφώνονται σε 12,9% και 3,5% αντίστοιχα. Στον κλάδο ύδρευσης (41) από την άλληλη πλευρά, τόσο το μικτό περιθώριο κέρδους όσο και το καθαρό ανέρχονται σε 51,4% και 14,6%, αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.33

Εξέλιξη περιθωρίων κέρδους Τομέα Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου και Νερού

Κλάδος	Μικτό περιθώριο κέρδους (%)				Καθαρό περιθώριο κέρδους (%)			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
40	41,7	43,4	17,5	12,9	7,2	7,8	4,5	3,5
41	60,9	57,9	48,8	51,4	19,0	11,2	11,9	14,9
Σύνολο	43,2	44,4	19,7	15,2	8,1	8,0	5,0	4,1

5.4. Κατασκευές

Εισαγωγή

Η συνεισφορά του κατασκευαστικού κλάδου (τομέας ΣΤ κατά ΣΤΑΚΟΔ-03) στη διαμόρφωση των βασικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας και ο καθοριστικός ρόλος που διαδραματίζει στην απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων του Β' και Γ' Κ.Π.Σ. και του Ταμείου Συνοχής, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα καθιστούν τον κλάδο των κατασκευών, ως στρατηγικό μοχλό ανάπτυξης της χώρας.

α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα

Το 2006 οι επιχειρήσεις (Α.Ε. και Ε.Π.Ε.) του τομέα των κατασκευών (45) ήταν σε πλήθος 2801, κατά 1,6%

δηλαδή περισσότερες από το 2005. Από πλευράς συγκέντρωσης, οι πέντε πρώτες επιχειρήσεις σε ενεργητικό κατέχουν το 32,7% του συνόλου.

Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Κλάδου

α. Διάρθρωση Ενεργητικού

Σύνολο Ενεργητικού και Πάγια Στοιχεία Ενεργητικού

Η πορεία μεγέθυνσης των προηγούμενων ετών συνεχίζεται και το 2006, αφού το συνολικό ενεργητικό του τομέα αυξάνεται κατά 8,5%, στα 15,7 δισ. € (Πίνακας 5.34). Τα καθαρά πάγια μεγεθύνονται με ρυθμό 11,5% σε 6,3 δισ. €, εξέλιξη που αποτυπώνεται και στην αύξηση του βαθμού παγιοποίησης (54,87% το 2006 από 54,01% το 2005).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.34

Συνολικό Ενεργητικό, Καθαρά Πάγια και Ποσοστό Παγιοποίησης Ενεργητικού του Τομέα Κατασκευών

(σε εκατ. €)

	Σύνολο ενεργητικού	Ποσοστιαία μεταβολή	Καθαρά Πάγια	Ποσοστιαία μεταβολή	Βαθμός Παγιοποίησης (%)
2002	9.716,80	-	3.988,80	-	41,05
2003	11.062,50	13,8%	4.170,90	4,6%	37,71
2004	11.679,50	5,6%	4.348,20	4,3%	37,23
2005	14.497,40	24,1%	5.651,62	30,0%	54,01
2006	15.724,20	8,5%	6.301,76	11,5%	54,87

Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Σημαντικές είναι οι αυξήσεις των αποθεμάτων, των

απαιτήσεων και των διαθεσίμων των κατασκευαστικών επιχειρήσεων της χώρας κατά τη χρήση του 2006 (Πίνακας 5.35). Τα αποθέματα διογκώνονται

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.35

Διάρθρωση Κυκλοφορούντος Ενεργητικού (2002-2006) του Τομέα Κατασκευών

(σε εκατ. €)

	Αποθέματα	Απαιτήσεις	Διαθέσιμα	Σύνολο Κυκλοφορούντος
2002	1.169,0	3.730,6	828,4	5.728,0
2003	1.459,8	4.548,6	883,2	6.891,6
2004	1.609,4	4.832,0	889,9	7.331,3
2005	1.413,1	4.415,7	1.203,6	7.032,4
2006	1.643,7	4.720,2	1.235,4	7.599,2

κατά 16,3% με την αξία τους να ξεπερνά τα 1,6 δισ. € και οι απαιτήσεις αυξάνονται κατά 6,9% διατηρώντας όμως το επίπεδο συμμετοχής τους στο σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού στο 62%. Τα διαθέσιμα διατηρούνται σε ύψος 1,2 δισ. € και αντιπροσωπεύουν το 16,3% του συνολικού κυκλοφορούντος. Οι παραπάνω εξελίξεις οδηγούν σε αύξηση του

συνολικού κυκλοφορούντος ενεργητικού της τάξης του 8,1% (7,6 δισ. €).

β. Διάρθρωση Παθητικού

Τα συνολικά κεφάλαια του τομέα ανέρχονται το 2006 σε

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.36

Εξέλιξη της διάρθρωσης λογαριασμών Παθητικού του Τομέα Κατασκευών

(σε εκατ. €)

	Ίδια Κεφάλαια	Ξένα Κεφάλαια	Συνολικά Κεφάλαια	Δανειακή Επιβάρυνση	Ίδια / Συνολικά
2002	5.553,40	4.163,50	9.716,80	0,75	57,20%
2003	5.938,30	5.124,10	11.062,50	0,86	53,70%
2004	6.118,30	5.561,10	11.679,50	0,91	52,40%
2005	7.318,63	7.178,73	14.497,36	0,98	46,54%
2006	7.862,02	7.862,13	15.724,15	1,00	50,00%

15,7 δισ. €, καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 7,4% σε σχέση με τη χρήση του 2005. Ωστόσο είναι σημαντική η μεταβολή της κατανομής τους, αφού για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης βρίσκεται ακριβώς στο επίπεδο της μονάδας. Τα ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 7,4% σε σχέση με το 2005, ενώ ο προσπορισμός ξένων κεφαλαίων συνεχίστηκε, με επιβραδυνόμενο ωστόσο ρυθμό (9,5% το 2006 έναντι 24,1% το 2005).

γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού

Ρευστότητα

Το 2006 ο δείκτης γενικής ρευστότητας σημειώνει άνοδο κατά 0,06 μονάδες σε 1,46, ενώ οριακή άνοδο καταγράφει ο δείκτης ειδικής ρευστότητας (1,14 από 1,11 το 2005) (βλ. Πίνακα 5.37).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.37

Δείκτες Γενικής και Ειδικής Ρευστότητας του Τομέα Κατασκευών

	Γενική ρευστότητα	Ειδική ρευστότητα
2002	1,62	1,29
2003	1,57	1,23
2004	1,56	1,22
2005	1,40	1,11
2006	1,46	1,14

Τόσο η γενική όσο και η ειδική ρευστότητα παραμένουν σε επίπεδα άνω της μονάδας, κάτι που υποδεικνύει ικανοποιητική βραχυπρόθεσμη ρευστότητα και πιστοληπτική ικανότητα των επιχειρήσεων του κλάδου.

δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσεως

Στις τελευταίες χρήσεις, περίπου τέσσερις στις 10 κατασκευαστικές επιχειρήσεις (1188 επιχειρήσεις) εμφανίζουν ζημιές, ωστόσο σε σχέση με το 2005 η αύξηση των ζημιών είναι οριακή (0,5%) και πλέον ανέρχονται σε 380 εκατ. €. Παράλληλα, οι 1602 κερδοφόρες επιχειρήσεις – 80 λιγότερες σε σχέση με το 2005 – σημειώνουν σημαντική μείωση των καθαρών κερδών τους κατά 74,6%.

Ωστόσο, στο σύνολό του ο κλάδος εμφανίζεται κερδοφόρος το 2006 με ύψος κερδών 110,9 εκατ. €. Σημειώνεται ότι το 2005 ήταν ζημιογόνος με ζημιές που ξεπερνούσαν τα 100 εκατ. €. Αυξημένα κατά 8,6% σε σχέση με την προηγούμενη χρήση είναι και τα μικτά κέρδη, με αποτέλεσμα να προσεγγίζουν το 1,1 δισ. € το 2006.

Από τα παραπάνω, και με δεδομένο ότι ο κύκλος εργασιών του τομέα ενισχύεται κατά 16%, δηλαδή κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερο απ' ό,τι τα μικτά κέρδη, ο δείκτης του μικτού περιθωρίου κέρδους υποχωρεί στο 18,4% το 2006 από 19,7% το 2005. Το καθαρό περιθώριο κέρδους, από την άλλη πλευρά, αυξάνεται στο 1,8% το 2006, διορθώνοντας σημαντικά την αρνητική τιμή του 2005 (βλ. Πίνακας 5.38).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.38

Εξέλιξη Μικτών και Καθαρών Κερδών και των Αντίστοιχων Περιθωρίων του Τομέα Κατασκευών

(σε εκατ. €)

	Μικτό Κέρδος	Καθαρό Κέρδος	Κύκλος εργασιών	Περιθώριο Κέρδους	
				Μικτό	Καθαρό
2002	1.574,5	529,2	4.871,2	32,30%	10,90%
2003	1.791,1	662,0	6.264,4	28,60%	10,60%
2004	1.819,3	601,3	6.604,9	27,50%	9,10%
2005	1.070,1	-134,2	5.443,0	19,66%	-2,47%
2006	1.162,1	110,9	6.315,3	18,40%	1,76%

5.5. Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες

Στο παρόν τμήμα εξετάζονται εν συντομία οι εξελίξεις σε βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και αποτελέσματα χρήσης των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών τη διετία 2005-2006. Στον εν λόγω τομέα περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες εξεύρεσης και αναδιανομής κεφαλαίων, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές δραστηριότητες και την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, και χωρίζεται σε τρεις επιμέρους κλάδους ανάλογα με τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων που τον συνθέτουν:

- (i) Κλάδος 65: ενδιάμεσοι νομισματικοί οργανισμοί, όπου οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην εξεύρεση κεφαλαίων υπό την μορφή μεταβιβάσιμων καταθέσεων,
- (ii) Κλάδος 66: ασφαλίσεις και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση³ και
- (iii) Κλάδος 67: δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οι οποίες ωστόσο δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

3. Περιλαμβάνεται η μακροπρόθεσμη και βραχυπρόθεσμη κατανομή ασφαλιστικών κινδύνων, με ή χωρίς αποταμιευτικό χαρακτήρα.

5.5.1. Τραπεζικός Τομέας

Στον ευρύτερο κλάδο των ενδιάμεσων νομισματικών οργανισμών (65) υπάγεται και ο υπο-κλάδος των εμπορικών τραπεζών (652.1), ο οποίος είναι και ο αντιπρο-

σωρευτικότερος του κλάδου. Έτσι, στο παρόν τμήμα κρίνεται σκόπιμο να γίνει μία σύντομη αναφορά στα βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη του, εξετάζοντας τους ισολογισμούς 22 τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.39

Εξέλιξη Στοιχείων Παθητικού Τραπεζικού Τομέα

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Τόκοι και Εξομοιούμενα Έσοδα	12.502	16.749	34,0%
Καθαρά Έσοδα από Τόκους	6.737	7.773	15,4%
Καθαρά Λειτουργικά Έσοδα	9.009	10.775	19,6%
Σύνολο Λειτουργικών Εξόδων	6.237	7.224	15,8%
Κέρδη/(Ζημίες) προ Φόρων	4.615	5.555	20,4%
Καθαρά Κέρδη μετά από Φόρους	2.203	2.551	15,8%

Το σύνολο του Κύκλου Εργασιών του τομέα των τραπεζών (δηλαδή Τόκοι και Εξομοιούμενα Έσοδα) σύμφωνα με τον Λογαριασμό Αποτελεσμάτων Χρήσης ανήλθε το 2006 στα 16,7 δισ. € έναντι 12,5 δισ. το 2005, σημειώνοντας ετήσια αύξηση της τάξης του 34% (Πίνακας 5.39).

Παρόμοια ήταν και η εξέλιξη της κερδοφορίας όπου καταγράφεται αύξηση κατά 20,4% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ενδεικτικά το 2006 η κερδοφορία των τραπεζών προσεγγίζει τα 5,5 δισ. €. Στην αύξηση της κερδοφορίας σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν η ευνοϊκή οικονομική συγκυρία, η πιστωτική επέκταση και η συγκράτηση των λειτουργικών εξόδων.⁴ Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η αύξηση της κερδοφορίας συνοδεύεται από αντίστοιχη αύξηση του συνολικού ενεργητικού των Τραπεζών για αυτό και ο λόγος των δύο μεγεθών (κέρδη προ φόρων / συν. Ενεργητικού) διατηρείται σχεδόν στα ίδια επίπεδα (1,72 από 1,71 το 2005).

Περαιτέρω, από την εξέταση των οικονομικών καταστάσεων των εξεταζόμενων τραπεζών (Πίνακας 5.39) διαπιστώνεται συγκριτικά ταχύτερη αύξηση των λειτουργικών εσόδων (19,6%) σε σχέση με τα λειτουργικά τους

έξοδα (15,8%). Πιο συγκεκριμένα, η αύξηση των λειτουργικών εσόδων των τραπεζών το 2006 οφείλεται κυρίως στην ενίσχυση των εσόδων από τόκους κατά 15,4%, καθώς συνεχίστηκε, αν και με βραδύτερο ρυθμό, η πιστωτική επέκταση των τραπεζών.⁵

Το σύνολο του ενεργητικού του τραπεζικού συστήματος έφτασε τα 323,8 δισ. € το 2006, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 19,7% σε σχέση με το 2005. Επιπρόσθετα, παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση των καταθέσεων-διαθεσίμων τα οποία έφθασαν τα 11,8 δισ. € (10,1 δισ. € το 2005), σημειώνοντας αύξηση κατά 17% σε σχέση με το 2005.⁶ Ενισχυμένα είναι και τα δάνεια το 2006, καθώς και οι απαιτήσεις κατά πελατών, και ξεπερνούν τα 190 δισ. € (2005: 155 δισ. €). (Πίνακας 5.40).

Το ίδιο έτος ο τραπεζικός τομέας στην Ελλάδα ενίσχυσε σημαντικά την κεφαλαιακή του βάση αυξάνοντας τα ίδια κεφάλαια κατά 48%. Συγκεκριμένα, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών (καθαρή θέση) έφθασε στο ύψος των 24,4 δισ. € έναντι 16,5 δισ. € το 2005. Μικρότερη ήταν η αύξηση των συνολικών του υποχρεώσεων (17,8%), οι οποίες το 2006 προσεγγίζουν τα 300 δισ. €. (Πίνακας 5.41).

4. Τράπεζα της Ελλάδας, Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2006.

5. Τράπεζα της Ελλάδας, Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2006, σελ. 330.

6. Το ύψος των καταθέσεων πέραν από ποσοτικό στοιχείο του ισολογισμού, είναι και ποιοτικό αφού εκτός των άλλων εκφράζει την εμπιστοσύνη του αποταμιευτικού κοινού (μελών) προς τις τράπεζες και ταυτόχρονα αποτελεί έναν βασικό αξιολογικό δείκτη της διεισδυτικότητας των τραπεζών στην ευρύτερη αγορά χρήματος

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.40

Εξέλιξη Στοιχείων Ενεργητικού Τραπεζικού Τομέα

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Ταμείο και Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	10.119	11.844	17,1%
Κρατικά Αξιογράφα - Έντοκα Γραμμάτια και Άλλα Αξιογράφα	570	645	13,3%
Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων	31.068	33.723	8,5%
Χαρτοφυλάκιο Συναλλαγών	19.670	22.772	15,8%
Χρεόγραφα Εμπορικού Χαρτοφυλακίου	14.224	16.203	13,9%
Λοιπά Χρηματοπιστωτικά Μέσα Αποτιμώμενα σε Εύλογες Αξίες μέσω Αποτελεσματικών Λογαριασμών	5.446	6.568	20,6%
Παράγωγα Χρηματοοικονομικά Μέσα-Απαιτήσεις	889	1.223	37,6%
Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών	155.228	191.082	23,1%
Χρεόγραφα Επενδυτικού Χαρτοφυλακίου	32.981	35.317	7,1%
Σύνολο Συμμετοχών	10.944	16.978	55,1%
Επενδύσεις σε Ακίνητα	442	446	0,8%
Ενσώματα και Ασώματα Πάγια Στοιχεία Ενεργητικού	3.795	4.043	6,6%
Ασώματα (Άυλα) Περιουσιακά Στοιχεία (Αναπόσβεστη Αξία)	176	312	77,6%
Ενσώματα Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία (Αναπόσβεστη Αξία)	3.619	3.731	3,1%
Πάγια προς Πώληση	110	93	-15,6%
Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις	1.328	1.373	3,4%
Προκαταβολή Φόρου Εισοδήματος	228	199	-12,5%
Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού	2.688	3.351	24,6%
Έσοδα Εισπρακτέα και Προπληρωμένα Έξοδα	497	573	15,3%
Γενικό Σύνολο Ενεργητικού	270.581	323.775	19,7%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.41

Εξέλιξη Στοιχείων Παθητικού Τραπεζικού Τομέα

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Σύνολο Υποχρεώσεων	254.088	299.368	17,8%
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	33.424	41.799	25,1%
Παράγωγα Χρηματοοικονομικά Μέσα-Υποχρεώσεις	1.434	1.528	6,6%
Υποχρεώσεις προς Πελάτες	185.930	210.986	13,5%
Εκδοθείσες Ομολογίες και Λοιπές Δανειακές Υποχρεώσεις	24.565	35.567	44,8%
Προβλέψεις για Κινδύνους και Έξοδα	1.389	1.505	8,3%
Λοιπές Υποχρεώσεις	6.547	7.043	7,6%
Αναβαλλόμενες Φορολογικές Υποχρεώσεις	236	341	44,5%
Σύνολο Καθαρής Θέσης	16.493	24.407	48,0%
Καθαρή Θέση Μετόχων Εταιρείας	15.731	23.621	50,2%
Μετοχικό Κεφάλαιο	10.707	11.520	7,6%
Αποθεματικά	4.215	4.591	8,9%
Κεφάλαιο υπέρ το Άρτιο	2.268	7.221	218,4%
Ίδιες Μετοχές	-360	-291	-19,3%
Αποτελέσματα Κέρδη/(Ζημιές) εις Νέον	-1.099	580	-152,8%
Γενικό Σύνολο Παθητικού	270.581	323.775	19,7%

5.5.2. Ασφαλιστικός Τομέας

Για την εικόνα της ασφαλιστικής αγοράς (κλάδος 65 κατά NACE) εξετάζονται 89 ασφαλιστικές εταιρείες Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που δημοσίευσαν ισολογισμούς το 2006, 11 λιγότερες σε σχέση με το 2005, λόγω εξαγορών και συγχωνεύσεων, ανακλήσεων αδειών και πτωχεύσεων. Η πλειονότητα των ασφαλιστικών εταιρειών δραστηριοποιείται στις ασφαλίσεις ζωής και ζημιών.

Στο παρόν τμήμα γίνεται ανάλυση των βασικότερων

χρηματοοικονομικών μεγεθών των ασφαλιστικών εταιρειών: σύνολο ενεργητικού και ιδίων κεφαλαίων, καθαρά κέρδη χρήσεως, χρηματοοικονομικές επενδύσεις και ασφαλιστικές προβλέψεις και, τέλος, σύνολο απαιτήσεων και υποχρεώσεων τους. Ωστόσο, στους Πίνακες 6.42, 6.43 και 6.44 δίδονται αναλυτικότερα στοιχεία.

Εξετάζοντας τα αποτελέσματα χρήσεως 2006 των ασφαλιστικών εταιρειών, παρατηρείται ότι τα έσοδα τους αυξάνονται (κατά 8,9%) το 2006 και διαμορφώ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.42

Εξέλιξη Αποτελεσμάτων Χρήσεως Ασφαλιστικού Τομέα

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Έσοδα	3.435	3.739	8,9%
Μείον Κόστος Εργασιών	2.770	2.870	3,6%
Μικτό Κέρδος Εργασιών	667	870	30,4%
Λοιπά Λειτουργικά Έσοδα	125	117	-6,8%
Μείον Χρηματοοικ. Δαπάνες	9	9	6,4%
Μείον Λοιπά Λειτουργικά Έξοδα	519	771	48,4%
Λειτουργικό Αποτέλεσμα/ Ζημιά	265	207	-22,0%
Μη Λειτουργικά Έσοδα	26	19	-26,1%
Μείον Μη Λειτουργικά Έξοδα	29	25	-14,6%
Μείον Αποσβέσεις	0	0	28,8%
Κέρδος προ Φόρου Εισοδήματος (ζημιές)	261	200	-23,2%
Καθαρά Μερίσματα	3	10	218,5%
Φόρος Εισοδήματος	-35	-27	-21,3%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.43

Εξέλιξη Στοιχείων Ενεργητικού Ασφαλιστικού Τομέα

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Καθαρά Πάγια	904	905	0,1%
Σύνολο Παγίων	1.251	1.204	-3,7%
Μείον: Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	347	299	-13,8%
Επενδύσεις - Συμμετοχές	435	331	-23,9%
Λοιπές Χρηματοοικ. Επενδύσεις	7.379	8.678	17,6%
Χρεόγραφα Πάγιας Επενδύσεως	3.518	3.812	8,3%
Λοιπές Επενδύσεις	3.860	4.866	26,1%
Απαιτήσεις	2.717	2.706	-0,4%
Αντασφαλιστές/ Χρεώστες	1.530	1.494	-2,4%
Λοιπές Απαιτήσεις	1.187	1.212	2,1%
Διαθέσιμα	1.348	1.452	7,7%
Σύνολο Ενεργητικού	12.783	14.072	10,1%

νονται στα 3,7 δισ. € από 3,4 δισ. € το 2005. Αντιθέτως, η κερδοφορία του ασφαλιστικού τομέα βαίνει μειούμενη (-23,2%), παρότι μάλιστα ο αριθμός των ζημιολόγων εταιρειών μειώνεται από 32 το 2005 σε 24 το 2006.

Συνοπτικά, όσον αφορά στο σύνολο του ενεργητικού παρατηρείται αύξηση κατά 10,1%, φτάνοντας το 2006

τα 14 δισ. € (12,8 δισ. € το 2005). Στην αύξηση αυτή σημαντική ήταν η συμβολή των χρηματοοικονομικών επενδύσεων, καθώς η ποσοστιαία συμμετοχή τους στο σύνολο του ενεργητικού αγγίζει το 62% (έναντι 58% το 2005). Συγκεκριμένα, οι χρηματοοικονομικές επενδύσεις που πραγματοποιήσαν το 2006 οι ασφαλιστικές εταιρείες ανήλθαν στα 8,7 δισ. € (7,4 δισ. € το 2005), καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 17,6%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.44

Εξέλιξη Στοιχείων Παθητικού Ασφαλιστικού Τομέα

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Ίδια Κεφάλαια	2.149	2.276	5,9%
Μετοχικό Κεφάλαιο	1.126	1.139	1,1%
Αποθεματικά	1.247	1.120	-10,2%
Κέρδη εις Νέον - Ζημίες	-224	17	-107,6%
Προβλέψεις	225	212	-5,8%
Ασφαλιστικές Προβλέψεις	8.599	9.526	10,8%
Μεσο-Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	71	80	13,7%
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	1.739	1.978	13,8%
Αντασφαλ./ Πράκτορες/ Πιστωτ.	382	363	-5,2%
Μερίσματα Πληρωτέα	4	10	165,1%
Λογαριασμοί Μετόχων	15	16	6,5%
Λοιπές Υποχρεώσεις	1.338	1.589	18,8%
Σύνολο Παθητικού	12.783	14.072	10,1%

Αντίθετα, οι απαιτήσεις των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον ασφαλιστικό τομέα εμφάνισαν οριακή μείωση, ως αποτέλεσμα της μείωσης (2,4%) των απαιτήσεων κατά αντασφαλιζόμενων.

Τέλος, όσον αφορά στην κεφαλαιακή διάρθρωση, τα ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 5,9% (στα 2,3 δισ. € το 2006 από 2,1 δισ. €), όταν οι συνολικές υποχρεώσεις – μεσο-μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις – καταγράφουν άνοδο της τάξης του 13,8% έναντι του προηγούμενου έτους. Παρόμοια είναι και η εξέλιξη των ασφαλιστικών προβλέψεων που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις, και στις οποίες περιλαμβάνονται οι προβλέψεις ασφαλίσεως ζωής και ζημιών, οι προβλέψεις ασφαλίσεως ζωής που ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο και οι προβλέψεις για

κινδύνους και έξοδα, των οποίων η συμμετοχή στο σύνολο του παθητικού προσεγγίζει το 68%. Συγκεκριμένα, οι ασφαλιστικές προβλέψεις διαμορφώνονται το 2006 στα 9,5 δισ. €, καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 10,8% σε σχέση με το 2005.

5.5.3. Τομέας Δραστηριοτήτων Συμπληρωματικών ως προς αυτές των Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών

Όπως ήδη αναφέρθηκε στην εισαγωγή της υπο-ενότητας, ο κλάδος 67 περιλαμβάνει εκείνες τις επιχειρήσεις που η δραστηριότητά τους είναι συναφής ή/ και συμπληρωματική με αυτή των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, αλλά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ίδια με την δραστηριότητα των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Στο παρόν τμήμα γίνεται ανάλυση των βασικότερων χρηματοοικονομικών μεγεθών των εταιρειών αυτών, οι οποίες συνολικά φτάνουν τις 220 το 2006 (233 το 2005). Όπως και στην περίπτωση των ασφαλιστικών εταιρειών, θα δοθεί έμφαση κυρίως στα μεγέθη που

αφορούν στο σύνολο του ενεργητικού και ιδίων κεφαλαίων, στα καθαρά κέρδη χρήσεως, στις χρηματοοικονομικές επενδύσεις και ασφαλιστικές προβλέψεις που πραγματοποιούν και, τέλος, στο σύνολο των απαιτήσεων και των υποχρεώσεών τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.45

Εξέλιξη στοιχείων Ενεργητικού Τομέα Δραστηριοτήτων Συμπληρωματικών των Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Καθαρά Πάγια	34	31	-7,5%
Σύνολο Παγίων	68	70	3,0%
Μείον: Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	35	39	13,1%
Επενδύσεις - Συμμετοχές	6	6	-3,3%
Λοιπές Χρηματοοικ. Επενδύσεις	19	22	16,1%
Λοιπές Επενδύσεις	16	17	9,9%
Απαιτήσεις	300	313	4,2%
Αντασφαλιστές/ Χρεώστες	270	279	3,2%
Λοιπές Απαιτήσεις	30	34	12,9%
Διαθέσιμα	73	83	14,4%
Σύνολο Ενεργητικού	431	455	5,4%

Εξετάζοντας λοιπόν αυτά τα μεγέθη για τον κλάδο 67, παρατηρείται ότι το 2006 το ενεργητικό αυξήθηκε με ρυθμό της τάξης του 5,4%, σημαντικά χαμηλότερο από τους αντίστοιχους του τραπεζικού και του ασφαλιστικού τομέα. Όσον αφορά στα επιμέρους στοιχεία του

ενεργητικού, οι απαιτήσεις – οι οποίες αποτελούν και το 69% του συνολικού ενεργητικού - εμφανίζουν μικρή άνοδο, ως αποτέλεσμα της περιορισμένης αύξησης (3,2%) των απαιτήσεων κατά αντασφαλιζόμενων, ενώ σημαντική είναι και η άνοδος των διαθεσίμων (14,4%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.46

Εξέλιξη στοιχείων Παθητικού Τομέα Δραστηριοτήτων Συμπληρωματικών των Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Ίδια Κεφάλαια	55	52	-5,2%
Μετοχικό Κεφάλαιο	49	52	5,5%
Αποθεματικά	22	22	1,4%
Κέρδη εις Νέον - Ζημίες	-16	-22	36,6%
Προβλέψεις	4	4	-1,8%
Ασφαλιστικές Προβλέψεις	25	27	9,8%
Μεσο-Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	28	33	16,2%
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	320	339	6,1%
Αντασφαλ./ Πράκτορες/ Πιστωτ.	247	258	4,3%
Λογαριασμοί Μετόχων	8	6	-28,8%
Λοιπές Υποχρεώσεις	44	52	16,9%
Σύνολο Παθητικού	432	455	5,4%

Η συμμετοχή των χρηματοοικονομικών επενδύσεων των εταιρειών του κλάδου στο σύνολο του ενεργητικού παραμένει σε χαμηλά επίπεδα (4,8% το 2006), αν και η αύξησή τους είναι η υψηλότερη (16,1%) μεταξύ των επιμέρους στοιχείων του ενεργητικού (Πίνακας 5.46).

Από κεφαλαιακής διάρθρωσης, σημαντική είναι η συμμετοχή των ξένων κεφαλαίων και κυρίως των βραχυ-

πρόθεσμων υποχρεώσεων, η οποία φτάνει στο 75% των συνολικών το 2006 και στα 339 εκατ. €. Τα ίδια κεφάλαια αν και μειώνονται κατά 5,2% το 2006, αποτελούν το δεύτερο σημαντικότερο μέγεθος των συνολικών κεφαλαίων. Οι ασφαλιστικές προβλέψεις διαμορφώνονται το 2006 στα 27 εκατ. € από 25 εκατ. € το 2005, καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 9,8% έναντι του προηγούμενου έτους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.47

Εξέλιξη Αποτελεσμάτων Χρήσεως Τομέα Δραστηριοτήτων Συμπληρωματικών των Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών

(σε εκατ. €)

	2005	2006	% Μεταβολή 2005-2006
Έσοδα	203	244	20,1%
Μείον Κόστος Εργασιών	101	123	21,1%
Μικτό Κέρδος Εργασιών	113	134	17,8%
Λοιπά Λειτουργικά Έσοδα	11	7	-34,0%
Μείον Χρηματοοικ. Δαπάνες	1	1	22,1%
Μείον Λοιπά Λειτουργικά Έξοδα	83	94	13,4%
Λειτουργικό Αποτέλεσμα/ Ζημιά	40	46	13,4%
Μη Λειτουργικά Έσοδα	4	3	-14,7%
Μείον Αποσβέσεις	1	0	-26,8%
Κέρδος προ Φόρου Εισοδήματος (ζημιές)	41	46	13,3%
Φόρος Εισοδήματος	8	9	10,4%

Από τα στοιχεία των αποτελεσμάτων χρήσεως των εν λόγω επιχειρήσεων, διαπιστώνεται ικανοποιητική άνοδος της κερδοφορίας τους (13,3%), καθώς τα κέρδη προ φόρου εισοδήματος από 41 εκατ. το 2005 ανήλθαν σε 46 εκατ. € το 2006. Σημαντική είναι και η άνοδος των εσόδων (20,1%), τα οποία το 2006 προσέγγισαν τα 244 εκατ. €.

5.6. Μη Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες

Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται σύντομα η εξέλιξη της χρηματοοικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Ο συγκεκριμένος τομέας περιλαμβάνει 4 βασικές κατηγορίες δραστηριοτήτων:

(α) χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή αυτοκι-

νήτων, οχημάτων, μοτοσυκλετών και ειδών προσωπικής και οικιακής χρήσης,
(β) ξενοδοχεία και εστιατόρια,
(γ) μεταφορές - αποθήκευση - επικοινωνίες,
(δ) διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Σύμφωνα με τη διεθνή ταξινόμηση NACE που αντιστοιχίζεται στην εθνική κωδικοποίηση ΣΤΑΚΟΔ-2003, η πρώτη κατηγορία δραστηριοτήτων αποτελείται από τρεις επιμέρους κλάδους: α1) τον κλάδο του εμπορίου, συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσυκλετών – λιανικής πώλησης καυσίμων οχημάτων (50), α2) τον κλάδο χονδρικού εμπορίου, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσυκλετών (51) και α3) τον κλάδο του λιανικού εμπορίου – επισκευής ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης (52). Η τρίτη αποτελείται από: γ1) τον κλάδο των χερσαίων μεταφορών (60), γ2) τον κλάδο των υδάτινων μεταφο-

ρών (61), γ3) τον κλάδο των εναέριων μεταφορών (62), γ4) τον κλάδο των ταξιδιωτικών γραφείων (63), γ5) τον κλάδο των ταχυδρομείων και τηλεπικοινωνιών (64). Τέλος, στην τέταρτη κατηγορία περιλαμβάνονται επιχειρήσεις που έχουν δραστηριότητες: δ1) σχετικές με την ακίνητη περιουσία (70), δ2) με την εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή και ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης (71), δ3) πληροφορική

(72), δ4) έρευνα και ανάπτυξη (73) και δ5) άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες (74).

α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα

Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα κατά το 2006 ανέρχεται στις 21.497 επιχειρήσεις, μειωμένος κατά 520 σε σχέση με το 2005.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.48

Αριθμός Επιχειρήσεων ανά Κλάδο Δραστηριότητας

Κλάδοι	Αριθμός επιχειρήσεων	
	2005	2006
ΧΩΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ & ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ		
50	1.177	1.147
51	6.973	6.793
52	1.790	1.667
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ		
55	4.777	4.655
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ		
60	263	255
61	73	64
62	27	27
63	1.372	1.319
64	127	118
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		
70	1.604	1.702
71	390	362
72	617	600
73	4	6
74	2.823	2.782
Σύνολο	22.017	21.497

Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Τομέα

α. Διάρθρωση Ενεργητικού

Συνολικό Ενεργητικό και Πάγια Στοιχεία Ενεργητικού

Το συνολικό ενεργητικό των επιχειρήσεων του τομέα των μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών το 2006 προσ-

διορίζεται στα 144,9 δισ. €, εμφανίζοντας αύξηση κατά 9,5% σε σχέση με το 2005 (Πίνακας 5.49). Τα καθαρά πάγια αγγίζουν το 2006 τα 39 δισ. €, επίσης σε αύξηση 10% σε σχέση με τα 35,4 δισ. € του 2005. Το αποτέλεσμα των παραπάνω εξελίξεων είναι ο βαθμός παγιοποίησης να εμφανίζεται οριακά μειωμένος (κατά 0,35 ποσοστιαίες μονάδες) και να προσδιορίζεται το 2006 στο 46,08%.

Όσον αφορά στους επιμέρους κλάδους, ο βαθμός παγιοποίησης βρίσκεται σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο σε 8 από τους 14 συνολικά κλάδους, και συγκεκριμένα: στους κλάδους χερσαίων (60) και υδάτινων (61) μεταφορών - με τον πρώτο να σημειώνει και την υψηλότερη τιμή 85% στον σύνολο του τομέα μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, στον κλάδο ξενοδοχείων και εστιατορίων (55) (με

τον δείκτη να προσεγγίζει το 77%), στον κλάδο των ταξιδιωτικών γραφείων (63) και τέλος στους κλάδους που δραστηριοποιούνται στη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, στις εκμισθώσεις μηχανημάτων και εξοπλισμού, στην έρευνα και ανάπτυξη και σε άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες, καθώς η λειτουργία τους εξαρτάται έντονα από τον πάγιο εξοπλισμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.49

Σύνολο Ενεργητικού, Ύψος Καθάρων Παγίων και Βαθμός Παγιοποίησης ανά Κλάδο

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Σύνολο Ενεργητικού		Καθάρá Πάγια		Βαθμός Παγιοποίησης (%)	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ & ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ						
50	7.699	7.896	1.431.022,3	1.661.400,9	22,79%	24,85%
51	28.439	32.097	4.141.967,3	4.452.192,3	17,87%	16,98%
52	8.687	9.693	2.514.726,5	3.091.662,0	39,57%	42,66%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ						
55	11.589	12.602	8.394.839,4	8.841.366,2	79,14%	76,79%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ						
60	13.942	14.378	1.288.366,8	1.291.532,0	71,63%	68,78%
61	3.298	2.811	376.124,0	442.194,9	84,32%	85,24%
62	418	260	139.681,3	30.965,5	46,38%	34,28%
63	6.818	6.858	2.821.056,2	2.571.992,6	62,90%	56,89%
64	14.993	17.558	393.958,8	608.641,8	31,71%	34,58%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ						
70	9.737	10.854	3.762.596,5	4.154.017,5	74,73%	72,99%
71	1.644	1.873	747.954,4	830.566,9	71,22%	70,04%
72	1.432	1.677	262.497,0	276.744,2	33,16%	31,54%
73	3	2	2.033,7	1.334,7	78,53%	60,68%
74	24.022	26.353	9.145.142,5	10.715.971,0	62,12%	65,40%
Σύνολο	132.313	144.910	35.421.966,7	38.970.582,6	46,43%	46,08%

Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Το συνολικό κυκλοφορούν και διαθέσιμο κεφάλαιο του τομέα μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών παρουσιάζει σημαντική αύξηση το 2006 κατά 12% και διαμορφώνεται στα 62 δισ. €. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη μεγάλη αύξηση κατά 20% των διαθέσιμων των επιχειρήσεων του τομέα μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που ξεπερνούν πλέον τα 12 δισ. € και αντιπροσωπεύουν διαρθρωτικά το 1/5 του συνολικού κυκλοφορούντος ενεργητικού. Μικρότερη είναι η αύξηση των απαιτήσεων (11%), με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στη σύν-

θεση του κυκλοφορούντος ενεργητικού να υποχωρεί οριακά στο 61,7% (έναντι 61,8% το 2005), αλλά να εξακολουθεί να παραμένει το βασικό συνθετικό στοιχείο του. Τέλος, τα αποθέματα εμφανίζουν τη μικρότερη άνοδο (κατά 4,4%) σε σχέση με τα υπόλοιπα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού και προσδιορίζονται το 2006 στα 11,6 δισ. € (με ποσοστιαία συμμετοχή της τάξης του 18,6% το 2006 έναντι 20% το 2005).

Σε επίπεδο κλάδων, αν και το συνολικό κυκλοφορούν του κλάδου έρευνας και ανάπτυξης (73) αυξάνεται με

το μεγαλύτερο ρυθμό (55,5%) έναντι των υπολοίπων εξεταζόμενων κλάδων του τομέα, η ποσοστιαία συμμετοχή του κυκλοφορούντος ενεργητικού του κλάδου 73 στον τομέα μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών είναι μόλις 0,001%. Στον αντίποδα, βρίσκεται ο κλάδος χον-

δρικού εμπορίου, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσυκλετών (51), του οποίου το κυκλοφορούν ενεργητικό αποτελεί το 41,3% και ταυτόχρονα αυξάνεται κατά 15,8% το 2006 έναντι του προηγούμενου έτους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.50

Διάρθρωση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού ανά κλάδο

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Αποθέματα		Απαιτήσεις		Διαθέσιμα		Σύνολο Κυκλοφορούντος	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
ΧΩΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ & ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ								
50	1.913,3	2.025,8	3.189,8	3.311,0	368,8	427,6	5.471,9	5.764,4
51	5.185,5	5.634,2	15.183,2	17.860,1	1.738,1	2.098,6	22.106,8	25.592,8
52	2.454,6	2.565,0	1.766,6	1.944,8	810,7	892,9	5.031,8	5.402,8
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ								
55	114,4	116,3	1.364,9	1.721,1	866,8	1.022,7	2.346,0	2.860,2
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ								
60	166,1	165,6	626,4	735,1	386,5	394,4	1.178,9	1.295,1
61	18,5	19,9	1.031,8	648,3	59,5	56,1	1.109,8	724,4
62	11,0	7,5	157,0	119,5	40,6	28,9	208,6	155,8
63	47,8	63,4	1.463,3	1.571,9	657,4	874,1	2.168,5	2.509,4
64	97,4	122,9	2.584,7	2.693,3	1.770,2	2.396,2	4.452,3	5.212,5
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ								
70	447,4	500,0	1.076,2	1.089,9	668,0	926,6	2.191,7	2.516,5
71	27,3	31,8	314,3	370,1	71,5	111,2	413,1	513,1
72	68,3	71,7	722,7	786,1	150,3	242,3	941,3	1.100,1
73	0,0	0,0	0,2	0,6	0,4	0,2	0,6	0,9
74	523,7	238,5	4.811,5	5.404,0	2.577,5	2.715,7	7.912,7	8.358,2
Σύνολο	11.075,1	11.562,7	34.292,6	38.255,7	10.166,3	12.187,6	55.534,0	62.006,0

β. Διάρθρωση Παθητικού

Τα ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων του τομέα των μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών το 2006 προσδιορίζονται στα 59,5 δισ. €, σε αύξηση 7,5% από το 2005. Ακόμη μεγαλύτερη είναι η άνοδος των δανειακών κεφαλαίων (11%) τα οποία διαμορφώνονται στα 85,4 δισ. € (έναντι 77 δισ. € το 2005). Παρόμοια είναι η τάση και στους επιμέρους κλάδους του τομέα.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω ο δείκτης αυτονομίας

(ίδια / συνολικά κεφάλαια) υποχωρεί στο 41% το 2006 έναντι 42% το 2005, ενώ και η δανειακή επιβάρυνση ανεβαίνει στο 1,44, ξεπερνώντας ακόμη περισσότερο την μονάδα (Πίνακας 5.52). Στο πλαίσιο αυτό, σημειώνεται ότι 10 από τους 14 εξεταζόμενους κλάδους, που ανήκουν στον ευρύτερο τομέα των μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, εμφανίζουν τάσεις προσπορισμού ξένων κεφαλαίων το 2006, με άμεση συνέπεια την άνοδο του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης σε επίπεδα σημαντικά υψηλότερα της μονάδας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.51

Διάρθρωση Βασικών Λογαριασμών Παθητικού

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Ίδια Κεφάλαια		Ξένα Κεφάλαια		Συνολικά Κεφάλαια	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ & ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ						
50	1.391,1	1.498,4	5.900,1	6.397,3	7.291,2	7.895,7
51	7.913,3	8.860,9	20.526,0	23.236,2	28.439,3	32.097,1
52	2.043,1	2.225,1	6.643,9	7.468,1	8.687,0	9.693,2
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ						
55	5.870,6	6.317,7	5.718,3	6.284,4	11.589,0	12.602,1
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ						
60	5.689,7	4.825,7	8.252,3	9.551,9	13.942,0	14.377,6
61	1.067,5	1.159,0	2.230,4	1.651,7	3.297,9	2.810,8
62	-81,3	47,6	499,0	211,9	417,7	259,5
63	2.568,4	2.513,1	4.249,7	4.344,8	6.818,2	6.857,9
64	5.229,7	6.376,9	9.763,3	11.181,2	14.993,1	17.558,1
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ						
70	5.307,5	5.692,5	4.430,0	5.161,2	9.737,5	10.853,7
71	350,2	372,5	1.293,5	1.500,3	1.643,7	1.872,8
72	565,8	672,7	865,8	1.004,2	1.431,5	1.676,9
73	2,0	1,3	0,6	0,9	2,6	2,2
74	17.378,3	18.897,1	6.644,2	7.455,6	24.022,5	26.352,8
Σύνολο	55.296,1	59.460,6	77.017,1	85.449,8	132.313,2	144.910,3

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.52

Σχέσεις Ιδίων και Ξένων Κεφαλαίων - Δανειακή επιβάρυνση

Κλάδος	Δανειακή επιβάρυνση (ξένα / ίδια)		Ίδια / Συνολικά Κεφάλαια	
	2005	2006	2005	2006
ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ & ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ				
50	4,24	4,27	19,08%	18,98%
51	2,59	2,62	27,83%	27,61%
52	3,25	3,36	23,52%	22,96%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ				
55	0,97	0,99	50,66%	50,13%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ				
60	1,45	1,98	40,81%	33,56%
61	2,09	1,43	32,37%	41,24%
62	-6,14	4,45	-19,45%	18,34%
63	1,65	1,73	37,67%	36,64%
64	1,87	1,75	34,88%	36,32%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
70	0,83	0,91	54,51%	52,45%
71	3,69	4,03	21,31%	19,89%
72	1,53	1,49	39,52%	40,12%
73	0,27	0,73	78,50%	57,76%
74	0,38	0,39	72,34%	71,71%
Σύνολο	1,39	1,44	41,79%	41,03%

Η φύση των εργασιών του τομέα, όπου απαιτούνται επενδύσεις επέκτασης, εκσυγχρονισμού και ανανέωσης του εξοπλισμού, έχει συμβάλει στη διατήρηση της δανειακής πίεσης και της δανειακής επιβάρυνσης σε αυτά τα επίπεδα, με αποτέλεσμα ο κίνδυνος αδυναμίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεων να είναι ορατός για αρκετές επιχειρήσεις.

γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού

Ρευστότητα

Ο τομέας μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών εμφανίζει και το 2006 γενική ρευστότητα που υπερβαίνει τη μονάδα, με

το δείκτη να λαμβάνει την τιμή 1,2 έναντι 1,1 το 2005. Παρόμοια είναι η εξέλιξη και στους επιμέρους κλάδους του τομέα, με το δείκτη των κλάδων που δραστηριοποιούνται στην διαχείριση ακίνητης περιουσίας (70), στην πληροφορική (72) και λοιπές επιχειρηματικές δραστηριότητες (74) να λαμβάνουν το 2006 την υψηλότερη τιμή. Στον αντίποδα, οι κλάδοι εκμίσθωσης μηχανημάτων και εξοπλισμού (71), λιανικού εμπορίου και επισκευής ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης (52) και ξενοδοχείων και εστιατορίων (55) σημειώνουν τις χαμηλότερες τιμές στο σύνολο των εξεταζόμενων κλάδων (0,5, 0,85 και 0,88 αντίστοιχα), με αποτέλεσμα η ικανότητα τους για την εξυπηρέτηση των βραχυχρόνιων πιστωτών τους να είναι μειωμένη σε σημαντικό βαθμό. (Πίνακας 5.53)

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.53

Δείκτες Γενικής και Ειδικής Ρευστότητας

Κλάδος	Γενική ρευστότητα		Ειδική ρευστότητα	
	2005	2006	2005	2006
ΧΩΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ & ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ				
50	1,11	1,16	0,72	0,75
51	1,22	1,27	0,93	0,99
52	0,85	0,85	0,44	0,45
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ				
55	0,79	0,88	0,75	0,84
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ				
60	0,99	1,16	0,85	1,01
61	0,99	1,04	0,97	1,02
62	0,53	1,01	0,50	0,96
63	1,20	1,32	1,17	1,29
64	1,18	1,20	1,16	1,17
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
70	1,22	1,46	0,97	1,17
71	0,49	0,55	0,46	0,51
72	1,32	1,36	1,23	1,27
73	1,00	1,19	0,99	1,18
74	1,52	1,48	1,42	1,44
Σύνολο	1,14	1,19	0,91	0,97

Παρόμοια είναι η εικόνα και στην ειδική ρευστότητα, με τον δείκτη του τομέα να αυξάνεται οριακά από 0,91 το 2005 σε 0,97 το 2006. Σε κλαδικό επίπεδο, οι 6 από τους 14 κλάδους φαίνεται ότι δεν διαθέτουν άμεσα ρευστοποιήσιμο κυκλοφορούν ενεργητικό, ώστε να καλύψουν τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις τους. (βλ. Πίνακα 5.53)

δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσεως

Από τις 21.497 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών το 2006, οι 7.751 (δηλαδή ένα 36%), είναι ζημιογόνες, όταν το αντίστοιχο ποσοστό το 2005 ήταν

38%. Οι ζημιές αγγίζουν τα 2.852 εκατ. ευρώ το 2006, λιγότερες κατά 24,1% σε σχέση με το 2005. Παράλληλα, οι 13.638 κερδοφόρες επιχειρήσεις του

τομέα (162 περισσότερες σε σχέση με το 2005) σημειώνουν αύξηση καθαρών κερδών της τάξης του 29% (7,5 δισ. €).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.54

Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών και Κερδών

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Κύκλος εργασιών		Μικτά αποτελέσματα		Καθαρά αποτελέσματα	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ & ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ						
50	11.131,5	11.819,7	1.781,9	1.894,6	252,0	219,1
51	40.171,2	45.303,2	7.604,5	8.655,4	1.443,2	1.957,2
52	13.391,1	14.389,7	3.592,7	3.864,7	240,5	388,5
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ						
55	3.741,4	4.073,9	1.463,5	1.604,1	-102,2	-20,9
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ						
60	1.089,5	1.179,4	45,2	123,7	-1.378,7	-1.178,2
61	791,5	826,6	312,9	379,2	41,9	109,3
62	1.171,9	507,3	462,8	364,1	-110,9	38,1
63	3.718,8	4.014,4	1.055,1	1.157,0	1,5	197,6
64	8.249,0	8.975,9	5.710,6	6.122,2	436,3	1.445,2
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ						
70	890,7	1.021,3	795,7	784,3	432,7	414,3
71	698,7	786,0	297,8	319,0	9,9	30,5
72	938,9	1.042,3	339,3	356,4	44,8	59,6
73	0,1	0,4	0,5	0,6	-0,3	-0,3
74	5.577,3	6.401,1	2.044,2	2.669,1	459,2	1.022,5
Σύνολο	91.561,5	100.341,2	25.506,7	28.294,5	1.770,0	4.682,6

Ανάλογη είναι και η πορεία των μικτών κερδών, τα οποία εμφανίζονται αυξημένα κατά 2,8 δισ. € (10,9%). Σημαντική παράμετρος στον καθορισμό του ύψους του μικτού κέρδους είναι ο όγκος των πωλήσεων, του οποίου ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης υπολείπεται εκείνων των μικτών κερδών κατά σχεδόν 1,3 ποσοστιαίες μονάδες. Πιο συγκεκριμένα, οι συνολικές πωλήσεις που πραγματοποίησαν οι εταιρείες του τομέα το 2006 ήταν ύψους 100 δισ. € (έναντι 91,5 δισ. € το 2005).

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, το μικτό περιθώριο κέρδους του τομέα μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών διαμορφώνεται το 2006 στο 28,2%, αυξημένο ελαφρά σε σχέση με το 2005 (27,9%), αφού ο ρυθμός αύξησης των μικτών κερδών είναι μεγαλύτερος του αντίστοιχου ρυθμού του τζίρου. Αντίστοιχα, το καθαρό περιθώριο κέρδους αυξάνεται κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες και προσδιορίζεται στο 4,7% (έναντι 1,9% το 2005). Η εξέλιξη

αυτή οφείλεται σε έκτακτες δαπάνες μεγάλων επιχειρήσεων στη χρήση του 2005 οι οποίες περιόρισαν την κερδοφορία το 2005, αλλά δεν επαναλήφθηκαν το 2006. Μπορεί πάντως να σημειωθεί ότι τα περιθώρια αυτά είναι ελαφρά υψηλότερα από τα αντίστοιχα περιθώρια της μεταποίησης (26,8% και 4,6%, αντιστοίχως).

Σε επίπεδο κλάδων, σημαντική είναι η συμμετοχή του χονδρικού εμπορίου (με εξαίρεση το εμπόριο αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσικλετών) (51) στο συνολικό τζίρο του τομέα μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (45%). Ακολουθεί ο κλάδος λιανικού εμπορίου (52) και ο κλάδος εμπορίου συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσικλετών (50) με 14% και 12% επί του συνολικού τζίρου του τομέα, αντίστοιχα. Ωστόσο, οι κλάδοι αυτοί εμφανίζουν και τα χαμηλότερα περιθώρια κέρδους, ενώ οι κλάδοι με τα υψηλότερα περιθώρια κέρδους (μικτά και καθαρά) είναι

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.55

Εξέλιξη Περιθωρίων Κέρδους

Κλάδος	Μικτό Περιθώριο Κέρδους (%)		Καθαρό Περιθώριο Κέρδους (%)	
	2005	2006	2005	2006
ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΟΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ & ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ				
50	16,0%	16,0%	2,3%	1,9%
51	18,9%	19,1%	3,6%	4,3%
52	26,8%	26,9%	1,8%	2,7%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ				
55	39,1%	39,4%	-2,7%	-0,5%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ				
60	4,1%	10,5%	-126,5%	-99,9%
61	39,5%	45,9%	5,3%	13,2%
62	39,5%	71,8%	-9,5%	7,5%
63	28,4%	28,8%	0,0%	4,9%
64	69,2%	68,2%	5,3%	16,1%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ, ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΙΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
70	89,3%	76,8%	48,6%	40,6%
71	42,6%	40,6%	1,4%	3,9%
72	36,1%	34,2%	4,8%	5,7%
73	456,3%	142,2%	-253,0%	-64,9%
74	36,7%	41,7%	8,2%	16,0%
Σύνολο	27,9%	28,2%	1,9%	4,7%

αυτοί που δραστηριοποιούνται στη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, στις εναέριες μεταφορές, στα ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες και στις υδάτινες μεταφορές (δηλ. οι κλάδοι 70, 62, 64 και 61).

5.7. Λοιπές Υπηρεσίες

Εισαγωγή

Στις λοιπές υπηρεσίες εξετάζονται συνοπτικά τα βασικά μεγέθη σημαντικών κλάδων όπως: η Εκπαίδευση (80), η Υγεία και Κοινωνική Μέριμνα (85), η Διάθεση Λυμάτων και Απορριμμάτων (90), οι Ψυχαγωγικές, Πολιτιστικές & Αθλητικές Δραστηριότητες (92) και άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών (93).

Αναλυτικότερα:

Κλάδος Εκπαίδευσης (80): Περιλαμβάνει τη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση (σε οποιοδήποτε επίπεδο ή για οποιοδήποτε επάγγελμα), την εκπαίδευση στα διά-

φορα ιδρύματα του τακτικού εκπαιδευτικού συστήματος και σε όλα τα επίπεδα του (όπως εκπαίδευση ενηλίκων, προγράμματα εκμάθησης ανάγνωσης και γραφής κ.λπ.), την ειδική εκπαίδευση για σωματικά ή διανοητικά μειονεκτούντες μαθητές, καθώς και άλλα είδη εκπαίδευσης (όπως οι σχολές οδηγών κ.ο.κ.)

Κλάδος Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας (85): Περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία, και ειδικότερα νοσοκομειακές δραστηριότητες, δραστηριότητες άσκησης ιατρικού, οδοντιατρικού επαγγέλματος και άλλες δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία που δεν εκτελούνται σε νοσοκομεία ή από ασκούμενους γιατρούς, αλλά από παραιτητικό προσωπικό αναγνωρισμένο από το νόμο (όπως δραστηριότητες νοσοκόμων, μαιών, φυσιοθεραπευτών ή άλλων παραιτητικών επαγγελματιών, π.χ. αυτών που ασχολούνται με την οπτομετρία, τη υδροθεραπεία, το ιατρικό μασάζ, την εργασιοθεραπεία, την ορθοφωνητική, τη χειροπρακτική, την ομοιοπαθητική κ.ά.). Στον κλάδο αυτό επίσης ανήκουν οι κτηνίατροι και οι δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας (με ή χωρίς παροχή καταλύματος).

Κλάδος Διάθεσης Λυμάτων και Απορριμμάτων (90): Περιλαμβάνονται δραστηριότητες όπως η συλλογή και επεξεργασία οικιακών και βιομηχανικών αποβλήτων, με σκοπό όχι την περαιτέρω χρησιμοποίησή τους σε μια βιομηχανική παραγωγική διαδικασία, αλλά τη διάθεσή τους και την απόκτηση ενός προϊόντος με περιορισμένη ή μηδενική αξία, καθώς και άλλες δραστηριότητες, όπως ο καθορισμός των οδών, η αφαίρεση του χιονιού κ.λπ.

Κλάδος Ψυχαγωγικών, Πολιτιστικών & Αθλητικών Δραστηριοτήτων (92): Εδώ περιλαμβάνονται επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κινηματογράφο, το ραδιόφωνο, την τηλεόραση και σε άλλες δραστηριότητες θεάματος (όπως καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία και ερμηνεία, εκμετάλλευση αιθουσών θεαμάτων και συναφείς δραστηριότητες, υπαίθριες ψυχαγωγικές εκδηλώσεις και πάρκα αναψυχής). Ακόμη, ο κλάδος αφορά τις επιχειρήσεις που έχουν δραστηριότητες πρακτορείων ειδήσεων, βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπών πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αθλητικές, όπως και άλλες αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες (σχοιλές ιππασίας, εκπαιδευτές - προπονητές, τυχερά παιχνίδια, στοιχήματα κ.ά.).

Κλάδος άλλων δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών (93): Σχετίζεται με δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών όπως πλύσιμο και καθάρισμα κλωστοϋφαντουργικών και γούνινων προϊόντων, κομμωτήρια, ινστιτούτα καλ-

λώνης, γραφεία τελετών, κέντρα αδυνατίσματος, ιαματικά λουτρά κ.ά.

α. Αριθμός Επιχειρήσεων / Διάρθρωση τομέα

Το πλήθος των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των λοιπών υπηρεσιών κατά το 2006 ανέρχεται στις 1.520 επιχειρήσεις, μειωμένος κατά 39 σε σχέση με το 2005. Αναλυτικότερα ανά κλάδο (Πίνακας 5.56):

Κλάδος Εκπαίδευσης (80). Οι επιχειρήσεις του κλάδου είναι 309 στο πλήθος το 2006, 10 λιγότερες σε σχέση με το 2005. Πρόκειται για τον τρίτο μεγαλύτερο σε αριθμό επιχειρήσεων κλάδο μεταξύ των εξεταζόμενων κλάδων του τομέα.

Κλάδος Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας (85). Ο κλάδος αυτός περιλαμβάνει περίπου το 1/3 των συνολικών επιχειρήσεων του τομέα λοιπών υπηρεσιών (469 στο πλήθος, μία λιγότερη σε σχέση με το 2005).

Κλάδος Διάθεσης Λυμάτων και Απορριμμάτων (90). Ο κλάδος 90 είναι ο μοναδικός μεταξύ των εξεταζόμενων που καταγράφει άνοδο του αριθμού των επιχειρήσεων του το 2006.

Κλάδος Ψυχαγωγικών, Πολιτιστικών & Αθλητικών Δραστηριοτήτων (92). Ο κλάδος των ψυχαγωγικών, πο-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.56

Αριθμός Επιχειρήσεων ανά Κλάδο Δραστηριότητας

Τομέας Λοιπών Υπηρεσιών	Αριθμός επιχειρήσεων	
	2005	2006
Κλάδος Εκπαίδευσης (80)	319	309
Κλάδος Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας (85)	470	469
Κλάδος Διάθεσης Λυμάτων και Απορριμμάτων (90)	51	57
Κλάδος Ψυχαγωγικών, Πολιτιστικών & Αθλητικών Δραστηριοτήτων (92)	606	581
Κλάδος άλλων δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών (93)	113	104
Σύνολο τομέα	1.559	1.520

Πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων αποτελεί τον μεγαλύτερο κλάδο σε πλήθος επιχειρήσεων.

Κλάδος άλλων δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών (93). Το 2006 υπάρχουν 104 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω κλάδο (2005: 113).

Χρηματοοικονομική Διάρθρωση του Τομέα

α. Διάρθρωση Ενεργητικού

Συνολικό Ενεργητικό

Αν και ο αριθμός των επιχειρήσεων βγαίνει μειούμενος την περίοδο 2005-2006, το συνολικό ενεργητικό των

επιχειρήσεων του τομέα ενισχύεται το 2006 προσεγγίζοντας τα 9,4 δισ. €. Η έξοδος επομένως από τον τομέα των 39 επιχειρήσεων, αντισταθμίζεται από τις νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις.

Οι δύο πολυπληθέστεροι κλάδοι του τομέα, ο κλάδος ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων (92) και ο κλάδος υγείας και κοινωνικής μέριμνας (85) σημειώνουν αύξηση κατά 28,5% και 16,2% αντίστοιχα, ενώ ο πρώτος αντιπροσωπεύει πλέον το 60% του συνολικού ενεργητικού του τομέα.

Πάγια Στοιχεία Ενεργητικού

Το 2006 τα καθαρά πάγια του τομέα αυξάνονται κατά 45,3% από το 2005, ξεπερνώντας τα 3 δισ. €. Παρό-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.57

Σύνολο Ενεργητικού κατά Κλάδο

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Σύνολο Ενεργητικού	
	2005	2006
80	461	459
85	2.259	2.625
90	149	188
92	4.712	6.055
93	81	99
Σύνολο	7.662	9.426

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.58

Ύψος Καθαρών Παγίων και Βαθμός Παγιοποίησης κατά Κλάδο

(σε χιλ. €)

Κλάδος	Καθαρά Πάγια		Βαθμός παγιοποίησης (%)	
	2005	2006	2005	2006
80	204.187,9	195.759,1	45,48%	44,03%
85	408.184,4	485.748,6	49,97%	50,53%
90	40.399,9	57.576,4	27,09%	31,00%
92	1.392.581,0	2.246.950,3	51,18%	61,42%
93	49.361,1	57.960,4	60,96%	58,70%
Σύνολο	2.094.714,4	3.043.994,8	49,68%	56,91%

μοια είναι η εξέλιξη και του βαθμού παγιοποίησης, ο οποίος εμφανίζει άνοδο επτά ποσοστιαίων μονάδων.

Σε επίπεδο κλάδων, οι ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες (92) - όπως και οι λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών - εμφανίζουν την υψηλότερη παγιοποίηση στον τομέα, κάτι αναμενόμενο δεδομένου ότι οι δύο αυτοί κλάδοι εξαρτώνται σημαντικά από τον πάγιο εξοπλισμό.

Κυκλοφορούν Ενεργητικό

Το συνολικό κυκλοφορούν ενεργητικό του τομέα αυξάνεται σημαντικά, και προσεγγίζει τα 3,9 δισ. €. Χαρακτηριστικό της χρήσης του 2006 είναι η σημαντική αύξηση των απαιτήσεων, που διευρύνει την αντίστοιχη συμβολή

τους στο σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού στο 72% (από 71% το 2005). Ανάλογη η πορεία και των υπολοίπων στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού, αν και αυξάνονται με χαμηλότερο ρυθμό μεταβολής απ' ό,τι οι απαιτήσεις (τα διαθέσιμα ενισχύονται κατά 6,8% και τα αποθέματα κατά 3,1% το 2006). Έτσι τα διαθέσιμα αποτελούν το 2006 το 25,7% του κυκλοφορούντος και τα αποθέματα το 2,6%, όταν στη χρήση του 2005 τα αντίστοιχα μερίδια ήταν 26,6% και 2,8%.

Ο δυναμικός πάντως κλάδος του τομέα, ο κλάδος ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων (92), διευρύνει το 2006 το κυκλοφορούν ενεργητικό του κατά 8,3%, με αύξηση των απαιτήσεων και των διαθεσίμων και μείωση των αποθεμάτων του, ενώ πλέον αντιπροσωπεύει το 65% του συνολικού κυκλοφορούντος ενεργητικού του τομέα (από 66% το 2005).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.59

Διάρθρωση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού ανά Κλάδο

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Αποθέματα		Απαιτήσεις		Διαθέσιμα		Σύνολο Κυκλοφορούντος	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
80	4,0	4,4	162,1	168,7	88,2	84,6	254,3	257,6
85	35,8	39,3	625,5	761,1	134,6	149,6	795,9	949,9
90	3,9	3,9	66,8	66,6	38,1	59,1	108,7	129,6
92	53,6	51,3	1.619,6	1.788,0	673,1	700,8	2.346,3	2.540,2
93	2,6	4,1	20,9	24,9	8,1	11,7	31,6	40,8
Σύνολο	99,9	103,0	2.494,8	2.809,4	942,0	1.005,8	3.536,8	3.918,2

β. Διάρθρωση Παθητικού

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το 2006 ο τομέας λοιπών υπηρεσιών διαθέτει συνολικά κεφάλαια ύψους 9.426 εκατ. €, ενισχυμένα κατά 23% συγκριτικά με τη χρήση του 2005. Η αύξηση προέρχεται στο μεγαλύτερο βαθμό από ξένα κεφάλαια τα οποία αυξάνονται κατά 28% την περίοδο 2005-2006. Ο αντίστοιχος ρυθμός διεύρυνσης των ιδίων κεφαλαίων ήταν 13,4%. Έτσι η δαμειακή επιβάρυνση του τομέα αυξάνεται το 2006 σε 2,17 από 1,92 το 2005, ενώ η συμμετοχή των ιδίων κεφα-

λαίων στο σύνολο των κεφαλαίων εκτιμάται στο 31,5%.

Σε κλαδική ανάλυση, οι κλάδοι ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων (92) και υγείας και κοινωνικής μέριμνας (85) είναι αυτοί που επηρεάζουν θετικά το σύνολο. Πιο αναλυτικά, στον κλάδο 92 τα ίδια κεφάλαια αυξάνονται κατά 13%, ενώ αποτελούν το 53% των ιδίων κεφαλαίων του τομέα, και αντίστοιχα τα ξένα κεφάλαια σημειώνουν άνοδο της τάξης του 35% αποτελώντας το 70% των συνολικών ξένων κεφαλαίων. Ομοίως και στον κλάδο 85, του οποίου τα ξένα

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.60

Διάρθρωση Βασικών Λογαριασμών Παθητικού

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Ίδια Κεφάλαια		Ξένα Κεφάλαια		Συνολικά Κεφάλαια	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
80	137,1	139,7	324,0	319,1	461,1	458,8
85	987,0	1.115,2	1.271,9	1.510,1	2.258,9	2.625,4
90	97,0	127,6	52,1	60,7	149,1	188,2
92	1.378,2	1.562,7	3.333,7	4.491,8	4.711,8	6.054,6
93	22,2	27,2	58,8	71,5	81,0	98,7
Σύνολο	2.621,5	2.972,5	5.040,4	6.453,2	7.661,9	9.425,7

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.61

Σχέσεις Ιδίων και Ξένων Κεφαλαίων - Δανειακή επιβάρυνση

(σε χιλ. €)

Κλάδος	Δανειακή επιβάρυνση (ξένα / ίδια)		Ίδια / Συνολικά Κεφάλαια	
	2005	2006	2005	2006
80	2,36	2,28	29,89%	30,45%
85	1,29	1,35	37,59%	42,48%
90	0,54	0,48	51,55%	67,78%
92	2,42	2,87	22,76%	25,81%
93	2,65	2,63	22,48%	27,55%
Σύνολο	1,92	2,17	27,81%	31,54%

κεφάλαια αυξάνονται με ταχύτερο ρυθμό (19%) απ' ό,τι τα ίδια (13%), με αποτέλεσμα η δανειακή πίεση του εν λόγω κλάδου να φτάνει το 1,35.

γ. Σχέσεις Ενεργητικού - Παθητικού

Ρευστότητα

Τόσο η γενική, όσο και η ειδική ρευστότητα μόλις που προσεγγίζουν το επιθυμητό επίπεδο της μονάδας. (βλ. Πίνακα 5.62)

Οι κλάδοι ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων (92) και υγείας και κοινωνικής μέρι-

μνας (85) «χάνουν» οριακά την «αξιοπιστία» τους όσον αφορά στην εκπλήρωση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών τους, αφού ο δείκτης γενικής ρευστότητας για τον πρώτο υποχωρεί από 1,01 το 2005 σε 0,99 το 2006 (οριακά κάτω από το επιθυμητό όριο της μονάδας) και για τον δεύτερο από 0,89 σε 0,87. Οι κλάδοι εκπαίδευσης (80), διάθεσης λιμμάτων και απορριμμάτων (90) και λοιπών δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών (94) κερδίζουν αντίστοιχα 0,03, 0,16 και 0,05 μονάδες, με τον κλάδο 90 να διατηρεί τόσο γενική όσο και ειδική ρευστότητα σε επίπεδο πάνω από το θεωρητικά άριστο επίπεδο (2 μονάδες).

Στην ειδική ή άμεση ρευστότητα οι εξελίξεις δεν διαφοροποιούνται από αυτές της γενικής ρευστότητας. Ει-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.62

Δείκτες Γενικής και Ειδικής Ρευστότητας Τομέα

(σε χιλ. €)

Κλάδος	Γενική ρευστότητα		Ειδική ρευστότητα	
	2005	2006	2005	2006
80	0,98	1,01	0,96	0,99
85	0,89	0,87	0,85	0,84
90	2,36	2,52	2,27	2,45
92	1,01	0,99	0,98	0,97
93	0,58	0,63	0,53	0,57
Σύνολο	0,99	0,97	0,96	0,95

δικότερα, ο δείκτης για τους κλάδους 92 και 85 υποχωρεί οριακά (κατά 0,01 μονάδα), συμπαρασύροντας τον δείκτη του τομέα. (Πίνακας 5.62)

δ. Στοιχεία Αποτελεσμάτων Χρήσης

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του τομέα λοιπών υπηρεσιών το 2006 ανήλθε σε 9,5 δισ. €, καταγράφοντας άνοδο κατά 20,6% σε σχέση με το 2005, ενώ τα μικτά κέρδη αυξήθηκαν ταχύτερα (κατά 22,5%). Οι 609 από τις 1.520 επιχειρήσεις (40% του συνόλου, έναντι 39% το 2005) του τομέα εμφανίζουν ζημίες το 2006 και το ύψος των ζημιών υποχωρεί από τα 271 εκατ. € το 2005 στα 268 εκατ. € το 2006 (κατά 1,3%), με αποτέλεσμα τα κέρδη του το-

μέα να διευρύνονται κατά 3,4% (861,5 εκατ. ευρώ).

Σε επίπεδο κλάδων, οι δέκα μεγαλύτερες σε όρους κύκλου εργασιών επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των λοιπών υπηρεσιών ανήκουν κατά κύριο λόγο στον κλάδο των ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων (92) (μόνο μία ανήκει στον κλάδο της υγείας και κοινωνικής μέριμνας, 85).

Τέλος, σε ότι αφορά τα περιθώρια κέρδους, ο δείκτης του μικτού αυξάνεται οριακά σε 27,6% το 2006. Το καθαρό περιθώριο κέρδους, από την άλλη πλευρά, υποχωρεί στο 9,1%, ως αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης του καθαρού περιθωρίου του κέρδους του κλάδου 92 (κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.63

Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών και Κερδών Τομέα

(σε εκατ. €)

Κλάδος	Κύκλος εργασιών		Μικτά αποτελέσματα		Καθαρά αποτελέσματα	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
80	389,3	399,4	135,0	134,6	5,4	8,1
85	1.394,0	1.620,8	341,9	390,1	117,6	151,9
90	107,9	127,9	26,1	35,8	26,0	24,1
92	5.884,2	7.234,2	1.601,1	2.021,7	688,9	680,0
93	62,9	68,2	27,0	27,9	-4,8	-2,6
Σύνολο	7.838,3	9.450,5	2.131,1	2.610,1	833,2	861,5

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.64

Εξέλιξη Περιθωρίων Κέρδους

Κλάδος	Μικτό περιθώριο κέρδους (%)		Καθαρό περιθώριο κέρδους (%)	
	2005	2006	2005	2006
80	34,7%	33,7%	1,4%	2,0%
85	24,5%	24,1%	8,4%	9,4%
90	24,2%	28,0%	24,1%	18,9%
92	27,2%	27,9%	11,7%	9,4%
93	42,9%	40,8%	-7,6%	-3,8%
Σύνολο	27,2%	27,6%	10,6%	9,1%

5.8. Απασχόληση και κερδοφορία

Από την ανάλυση της κερδοφορίας των μεταποιητικών επιχειρήσεων διαπιστώθηκε (Πίνακας 5.10) ότι περίπου το 40% των εργαζόμενων στη μεταποίηση το 2006 απασχολείται σε ζημιογόνες ή οριακά κερδοφόρες επιχειρήσεις. Στον Πίνακα 5.63 που ακολουθεί γίνεται μία αντίστοιχη προσπάθεια για τους υπόλοιπους κλάδους που εξετάστηκαν στο κεφάλαιο αυτό.

Πιο συγκεκριμένα, για κάθε κλάδο αποδίδεται ο αριθμός (μέσο προσωπικό κατά τη χρήση του 2006) των απασχολούμενων στις κερδοφόρες και ζημιογόνες επιχειρήσεις όπως και το σύνολο της αντίστοιχης απασχόλησης. Στη συνέχεια αναφέρεται η απασχόληση των «οριακά» κερδοφόρων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων χαμηλής κερδοφορίας. Όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως, οι επιχειρήσεις που εντάσσονται σε αυτό το υποσύνολο είναι αυτές οι οποίες εμφανίζουν καθαρό περιθώριο κέρδους χαμηλότερο από το 25% του μέσου καθαρού περιθωρίου των κερδοφόρων επιχειρήσεων του κλάδου. Αποτελούν δηλαδή το πλέον «ασθενές» τμήμα των κερδοφόρων επιχειρήσεων. Η τελευταία στήλη αποδίδει το ποσοστό της απασχολούμενων του κάθε κλάδου που εργάζεται τελικά αθροιστικά σε ζημιογόνες και οριακά κερδοφόρες επιχειρήσεις.

Διαπιστώνεται λοιπόν από τον Πίνακα αυτόν ότι σε αρκετές περιπτώσεις, οι επιχειρήσεις αυτές αντιπροσωπεύουν ένα πολύ σημαντικό ποσοστό της απασχόλησης του κάθε κλάδου. Έτσι για παράδειγμα στον κλάδο των Κατασκευών (45), το 43% των απασχολούμενων εργάζεται είτε σε ζημιογόνες είτε σε οριακά κερδοφόρες επιχειρήσεις. Τα ποσοστά αυτά γενικά ποικίλλουν ανά κλάδο, ενώ συνολικά πάνω από τους μισούς απασχολούμενους στους εξεταζόμενους κλάδους (51,5%) εργάζεται σε αντίστοιχης χρηματοοικονομικής κατάστασης επιχειρήσεις. Στον κλάδο 65 όπου περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών και οι Τράπεζες το αντίστοιχο ποσοστό είναι χαμηλό – μόλις 17,7% - γεγονός που συνδέεται με την ικανοποιητική κερδοφορία των τραπεζών. Η τελευταία είναι αποτέλεσμα βεβαίως κυρίως της ισχυρής ανάπτυξης τους τα τελευταία χρόνια λόγω της μακροοικονομικής και συναλλαγματικής σταθερότητας που εξασφαλίστηκε με την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ, καθώς και στην άρση των διοικητικών απαγορεύσεων στην ανάπτυξη της ιδιωτικής πίστης. Παρόλα αυτά υπάρχουν και τράπεζες οι οποίες εμφάνισαν ζημιές κατά την εξεταζόμενη χρήση. Στο βαθμό που η πιστωτική επέκταση στην Ελλάδα αρχίζει να ωριμάζει και να συγκλίνει στα επίπεδα των ευρωπαϊκών χωρών, είναι αβέβαιο το κατά πόσο η ισχυρή ανάπτυξη θα μπορέσει να διατηρηθεί μεσοπρόθεσμα από όλες τις εταιρείες του κλάδου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.65

Απασχόληση και Κερδοφορία Επιχειρήσεων (2006)

Κλάδος	Απασχόληση Κερδοφόρων (άτομα)	Απασχόληση Ζημιογόνων (άτομα)	Σύνολο απασχόλησης κλάδου	Απασχόληση οριακά Κερδοφόρων (άτομα)	% Ζημιογόνων και οριακά κερδοφόρων στο σύνολο
Ορυχεία – Λατομεία					
10	121	-	121	-	0%
11	262	-	262	-	0%
13	369	1	370	120	32,7%
14	2932	219	3151	1261	47,0%
Ενέργεια – Φυσικό Αέριο – Υδρευση					
40	27082	60	27142	26616*	98,3%*
41	4329	-	4329	-	0%
Κατασκευές					
45	38645	9352	47997	11458	43,4%
Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί					
65	77702	7892	85594	7222	17,7%
66	7232	1711	8943	1850	39,8%
67	2745	860	3605	740	44,4%
Μη Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες					
50	18291	5194	23485	4941	43,2%
51	98400	13381	111781	21128	30,9%
52	89375	16993	106368	32538	46,6%
55	43458	34136	77594	11538	58,9%
60	7952	18943	26895	5847	92,2%
61	3514	110	3624	229	9,4%
62	2321	194	2515	100	11,7%
63	20235	4354	24589	5255	39,1%
64	30482	5637	36119	13153	52,0%
70	2693	1452	4145	1462	70,3%
71	2379	1460	3839	831	59,7%
72	9598	2318	11916	1993	36,2%
74	60664	13958	74622	28968	57,5%
Λοιπές Υπηρεσίες					
80	7233	3.660	10893	2328	55,0%
85	17456	3932	21388	133	19,0%
90	960	51	1011	375	42,1%
92	10737	10360	21097	4710	71,4%
93	1047	677	1724	167	49,0%
Σύνολο	588214	156905	745119	184963	51,5%

Πηγή: ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

* Περιλαμβάνεται η ΔΕΗ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Στους πίνακες που παρατίθενται σε αυτό το τμήμα της έκθεσης, όπως και σε εκείνους που περιλαμβάνονται στο Στατιστικό Παράρτημα, η αναφορά στους επιμέρους κλάδους της Βιομηχανίας γίνεται με βάση τον κωδικό αριθμό κάθε κλάδου, σύμφωνα με τη στατιστική ταξινόμηση των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας ΣΤΑΚΟΔ-03, η οποία και αντιστοιχίζεται στην ευρωπαϊκή ταξινόμηση NACE (αναθεώρηση 1).

Στο Παράρτημα της έκθεσης είναι όπως πάντα διαθέσιμες εκτενείς χρονοσειρές για διάφορα μεγέθη και δείκτες της ελληνικής βιομηχανίας. Με δεδομένη ωστόσο τη διεύρυνση του περιεχομένου της φετινής έκθεσης και τη συνακόλουθη διεύρυνση και της χρηματοοικονομικής ανάλυσης, το εύρος της χρονοσειράς έχει περιοριστεί στην τελευταία δεκαετία λόγω περιορισμού του διαθέσιμου χώρου. Ο αναγνώστης μπορεί σε κάθε περίπτωση να αναζητήσει σε μία από τις προηγούμενες εκθέσεις του ΣΕΒ την εκτενή χρονοσειρά για κάποιο μέγεθος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Αριθμός Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 1996 - 2006

Αριθμός επιχειρήσεων*			
Χρήση	Α.Ε.	Ε.Π.Ε.	Σύνολο
1996	4 593	775	5 368
1997	4 715	760	5 475
1998	4 861	719	5 580
1999	5 028	610	5 638
2000	5 157	591	5 748
2001	5 185	587	5 772
2002	5 382	582	5 964
2003	5 576	594	6 170
2004	5 602	585	6 187
2005	5 622	597	6 219
2006	5 654	574	6 228

*Ως νέες επιχειρήσεις ορίζονται όσες δεν περιλαμβάνονται στο αρχείο του προηγούμενου έτους. Είναι επομένως είτε νεοδημιουργηθείσες, είτε επιχειρήσεις που μετατράπηκαν στη χρήση 2006 σε Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. ή που απλώς για πρώτη φορά καλύπτουν τα κριτήρια του ΣΕΒ για εισαγωγή στο αρχείο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Κατανομή κατά κλάδο των Νέων και των Παλαιών Βιομηχανικών Επιχειρήσεων και των Συνολικών τους Κεφαλαίων κατά το 2006*

Κωδικός Κλάδου	Αριθμός Επιχειρήσεων		Συνοδικά Κεφάλαια (Ίδια και Ξένα) σε εκατ. €		Ποσοστιαία (%) κατανομή των Επιχειρήσεων		Ποσοστιαία (%) κατανομή των Συνολικών Κεφαλαίων	
	Νέες	Παλαιές	Νέες	Παλαιές	Νέες	Παλαιές	Νέες	Παλαιές
15	69	1.465	122,3	16.121,3	22,4%	24,7%	19,3%	26,1%
16	0	7	0,0	852,4	0,0%	0,1%	0,0%	1,4%
17	10	296	19,0	2.383,8	3,2%	5,0%	3,0%	3,9%
18	7	214	23,8	961,3	2,3%	3,6%	3,8%	1,6%
19	2	77	3,7	241,0	0,6%	1,3%	0,6%	0,4%
20	8	146	11,6	1.014,4	2,6%	2,5%	1,8%	1,6%
21	8	156	17,1	1.240,7	2,6%	2,6%	2,7%	2,0%
22	52	528	81,0	3.114,7	16,9%	8,9%	12,8%	5,1%
23	0	37	0,0	4.749,0	0,0%	0,6%	0,0%	7,7%
24	21	298	65,4	4.278,8	6,8%	5,0%	10,3%	6,9%
25	13	343	42,7	2.472,6	4,2%	5,8%	6,7%	4,0%
26	25	591	61,9	5.848,7	8,1%	10,0%	9,8%	9,5%
27	6	101	8,8	5.675,2	1,9%	1,7%	1,4%	9,2%
28	21	580	70,0	3.399,2	6,8%	9,8%	11,1%	5,5%
29	9	303	16,8	2.014,2	2,9%	5,1%	2,6%	3,3%
30	3	13	0,7	18,4	1,0%	0,2%	0,1%	0,0%
31	6	132	18,9	1.151,9	1,9%	2,2%	3,0%	1,9%
32	2	39	2,6	954,7	0,6%	0,7%	0,4%	1,5%
33	3	55	4,7	210,8	1,0%	0,9%	0,7%	0,3%
34	5	39	19,4	488,6	1,6%	0,7%	3,1%	0,8%
35	2	98	7,2	2.537,7	0,6%	1,7%	1,1%	4,1%
36	18	389	20,8	1.861,6	5,8%	6,6%	3,3%	3,0%
37	18	13	14,6	70,7	5,8%	0,2%	2,3%	0,1%
Σύνολο	308	5.920	632,9	61.661,8	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*Οι νέες επιχειρήσεις ορίζονται όσες δεν περιλαμβάνονται στο αρχείο του προηγούμενου έτους. Είναι επομένως είτε νεοδημιουργηθείσες, είτε επιχειρήσεις που μετατράπηκαν στη χρήση 2006 σε Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. ή που απλώς για πρώτη φορά καλύπτουν τα κριτήρια του ΣΕΒ για εισαγωγή στο αρχείο..

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Σχέση Παγίων στοιχείων (χωρίς τις αποσβέσεις) με το Σύνολο του Ενεργητικού, 1996-2006

Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων	Ποσοστό Παγιοποίησης
1996	5 368	43,00%
1997	5 475	43,51%
1998	5 580	45,75%
1999	5 638	44,54%
2000	5 748	48,62%
2001	5 772	49,64%
2002	5 964	48,90%
2003	6 170	47,25%
2004	6 187	47,37%
2005	6 219	49,04%
2006	6 228	47,94%

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Κάλυψη Παγίων* Κεφαλαίων με Κεφάλαιο Μακράς Διάρκειας, 1996-2006

Έτος	Ίδια Κεφάλαια προς Πάγια* στοιχεία Ενεργητικού	Ξένα μακροπρόθεσμα προς Πάγια* στοιχεία Ενεργητικού	Μακροπρόθεσμα Κεφάλαια προς Πάγια* στοιχεία Ενεργητικού	
	(1)	(2)	(1)+(2)	
1996	100,30%	21,80%	122,10%	
1997	105,67%	21,85%	127,52%	
1998	99,69%	21,31%	121,00%	
1999	107,52%	22,20%	129,72%	
2000	101,92%	22,46%	124,37%	
2001	100,06%	23,83%	123,89%	
2002	95,55%	27,45%	123,00%	
2003	96,89%	27,21%	124,10%	
2004	96,07%	30,11%	126,18%	
2005	ΕΛΠ	97,45%	33,64%	131,10%
	ΔΠΧΠ	86,08%	34,86%	120,94%
2006	ΕΛΠ	96,05%	36,21%	132,27%
	ΔΠΧΠ	85,92%	36,69%	122,61%

* Μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Βαθμός Ρευστοποίησης Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων, 1996 – 2006

Έτος	Πάγια (μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων)				Βαθμός Ρευστοποίησης Ακίνητοποιήσεων (ετησίως)	
	Αρχή Χρήσης	Τέλος Χρήσης	Μέσος Όρος Χρήσης	Αποσβέσεις Χρήσης		
1996	8 424,86	10 278,93	9 351,90	696,42	7,4%	
1997	10 278,93	11 276,04	10 777,48	937,61	8,7%	
1998	12 121,34	14 101,96	13 111,65	1 181,74	9,0%	
1999	14 101,96	16 430,24	15 266,10	1 394,29	9,1%	
2000	16 430,24	22 304,82	19 367,53	1 698,46	8,8%	
2001	22 304,82	23 597,90	22 951,36	1 903,28	8,3%	
2002	23 597,90	24 322,58	23 960,24	2 007,14	8,4%	
2003	24 322,58	24 285,97	24 304,28	2 017,20	8,3%	
2004	24 285,97	26 135,53	25 210,75	2 113,41	8,4%	
2005	ΕΛΠ	26 135,53	11 951,57	19 043,55	1 152,57	6,0%
	ΔΠΧΠ	26 135,53	17 614,19	21 874,86	615,47	2,8%
2006	ΕΛΠ	11 880,12	12 935,75	12 407,93	1 180,06	9,5%
	ΔΠΧΠ	16 058,58	16 930,35	16 494,46	699,08	4,2%

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
**Επενδύσεις Παγίων Κεφαλαίων Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Μορφής
Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 1996-2006**

Έτος	Ακαθάριστες Επενδύσεις (πριν από την αφαίρεση των αποσβέσεων, σε εκατ. €)			Καθαρές Επενδύσεις (μετά από την αφαίρεση των αποσβέσεων, σε εκατ. €)			Αναλογία καθαρής προσαύξησης Παγίων	Αναλογία αντικατάστασης αποσβεσθέντων Παγίων	
	Νέες Επιχειρήσεις*	Λοιπές	Σύνολο	Νέες Επιχειρήσεις*	Λοιπές	Σύνολο			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6):(3)=(7)	100%-(7)	
1996**	666,22	2 357,59	3 023,81	459,36	1 394,71	1 854,07	61,32%	38,68%	
1997	688,93	861,61	1 550,54	546,96	450,14	997,10	64,31%	35,69%	
1998	926,30	2 212,60	3 138,89	683,26	1 297,36	1 980,62	63,10%	36,90%	
1999	1 250,97	2 177,92	3 428,89	873,21	1 455,07	2 328,28	67,90%	32,10%	
2000	1 023,67	6 807,65	7 831,32	714,75	5 159,83	5 874,58	75,01%	24,99%	
2001	1 346,70	1 170,26	2 516,97	622,50	670,59	1 293,08	51,37%	48,63%	
2002	924,66	1 160,51	2 085,17	347,36	377,32	724,68	34,75%	65,25%	
2003	921,95	457,33	1 379,28	407,17	-443,78	-36,62	-2,66%	102,66%	
2004	1 027,49	2 908,75	3 936,24	429,35	1 420,20	1 849,55	46,98%	53,02%	
2005	ΕΛΠ	718,7	-22 735,19	-22 016,49	330,92	-14 514,89	-14 183,96	64,42%	35,58%
	ΔΠΧΠ	632,45	21 328,97	21 961,42	609,67	17 004,51	17 614,19	80,20%	19,80%
2006	ΕΛΠ	311,66	15 73,57	1 885,23	139,20	916,42	1055,63	55,99%	44,01%
	ΔΠΧΠ	12,22	14 68,48	1 480,71	11,50	860,26	871,77	58,87%	41,13%

* Ως νέες επιχειρήσεις ορίζονται όσες δεν περιλαμβάνονται στο αρχείο του προηγούμενου έτους. Είναι επομένως είτε νεοδημιουργηθείσες, είτε επιχειρήσεις που μετατράπηκαν στην αντίστοιχη χρήση σε Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. ή που απλώς για πρώτη φορά καλύπτουν τα κριτήρια του ΣΕΒ για εισαγωγή στο αρχείο.

** Η μεγάλη αύξηση των "επενδύσεων" των λοιπών επιχειρήσεων οφείλεται και στην προσαρμογή της αξίας των παγίων στοιχείων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Σχέση Ιδίων προς Ξένα και Συνολικά Κεφάλαια, 1996-2006

Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων	Σε εκατ. €			Σχέση Ιδίων Κεφαλαίων		Αναλογία Ιδίων προς Ξένα Κεφάλαια
		Ίδια Κεφάλαια	Ξένα Κεφάλαια	Συνολικά Κεφάλαια	προς Ξένα	προς Συνολικά	
1996	5 368	10 304,81	13 419,11	23 723,92	76,79%	43,44%	1:1,30
1997	5 475	12 808,18	15 051,53	27 859,70	85,10%	45,97%	1:1,18
1998	5 580	14 058,57	16 766,79	30 825,36	83,85%	45,61%	1:1,19
1999	5 638	17 665,66	19 219,01	36 884,66	91,92%	47,89%	1:1,09
2000	5 748	22 732,29	23 139,21	45 871,51	98,24%	49,56%	1:1,02
2001	5 772	23 612,21	23 930,16	47 542,37	98,67%	49,67%	1:1,01
2002	5 964	23 241,17	26 497,27	49 738,44	87,71%	46,73%	1:1,14
2003	6 170	23 532,16	27 870,02	51 402,18	84,43%	45,78%	1:1,18
2004	6 187	25 109,03	30 057,92	55 166,96	83,53%	45,52%	1:1,19
2005	6 219	26 810,61	33 481,24	60 291,87	80,08%	44,47%	1:1,20
2006	6 228	26 972,44	35 322,29	62 294,74	107,29%	51,76%	1:1,31

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Ανάλυση Αποτελεσμάτων Χρήσης Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 1996-2006

(σε εκατ. €)

Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων	Μικτά Κέρδη	Μείον:			Σύνολο Δαπανών	Καθαρά Κέρδη
			Έξοδα Χρηματοδότησης	Έξοδα Πωλήσεων, Διοικήσεως κ.τ.λ.	Αποσβέσεις Χρήσης		
1996	5 368	6 766,40	888,66	4 028,07	696,42	5 613,15	1 153,25
1997	5 475	7 405,31	860,80	4 416,06	947,72	6 224,58	1 180,74
1998	5 580	8 718,20	1 010,22	4 978,08	1 181,74	7 170,04	1 548,16
1999	5 638	9 951,67	856,82	5 507,54	1 394,29	7 758,65	2 193,02
2000	5 748	11 123,10	909,90	6 166,53	1 698,46	8 774,90	2 348,20
2001	5 772	10 970,72	818,43	6 313,60	1 903,28	9 035,31	1 935,41
2002	5 964	11 675,89	813,80	7 011,57	2 007,14	9 832,52	1 843,36
2003	6 170	12 342,45	816,78	7 226,86	2 017,20	10 060,85	2 281,59
2004	6 187	13 088,81	844,12	7 982,89	2 113,41	10 940,44	2 148,36
2005	6 219	12 883,00	893,00	7 962,00	1 768,00	10 624,00	2 259,00
2006	6 228	13 881,53	1 067,34	8 569,50	1 879,14	11 516,00	2 365,51

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Ποσοστό Δαπανών και Καθαρών Κερδών επί των Μεικτών Κερδών, 1996-2006

Έτος		Δαπάνες Λειτουργίας	Καθαρά Κέρδη
1996		83,00%	17,00%
1997		84,06%	15,94%
1998		82,24%	17,76%
1999		77,96%	22,04%
2000		78,89%	21,11%
2001		82,36%	17,64%
2002		84,21%	15,79%
2003		81,51%	18,49%
2004		83,58%	16,42%
2005	ΕΛΠ	91,50%	8,50%
	ΔΠΧΠ	69,01%	30,99%
2006	ΕΛΠ	88,58%	11,42%
	ΔΠΧΠ	74,10%	25,90%

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Κατανομή των Δαπανών Λειτουργίας των Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 1996-2006

Έτος	Έξοδα Χρηματοδότησης	Έξοδα Πωλήσεων, Έξοδα Διοίκησης κ.τ.λ.	Αποσβέσεις χρήσης	Σύνολο Εξόδων
1996	15,80%	71,8%	12,4%	100,0%
1997	13,83%	70,95%	15,23%	100,0%
1998	14,09%	69,43%	16,48%	100,0%
1999	11,04%	70,99%	17,97%	100,0%
2000	10,37%	70,27%	19,36%	100,0%
2001	9,06%	69,88%	21,06%	100,0%
2002	8,28%	71,31%	20,41%	100,0%
2003	8,12%	71,84%	20,05%	100,0%
2004	7,72%	72,97%	19,31%	100,0%
2005	8,41%	74,95%	16,64%	100,0%
2006	9,27%	74,41%	16,32%	100,0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

**Διάθεση Καθαρών Κερδών Βιομηχανικών Επιχειρήσεων
Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 1997-2006**

(εκατ. €)

Ανάλυση	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Σύνολο Επιχειρήσεων	5 475	5 580	5 638	5 748	5 772	5 964	6 170	6 187	6 219	6 228
Καθαρά κέρδη αυτών των επιχειρήσεων	1 180,74	1 548,16	2 193,02	2 348,20	1 935,40	1 843,36	2 281,59	2 148,36	2 259,30	2 365,51
Αριθμός Επιχειρήσεων με ζημιές	1 425	1 375	1 338	1 469	1 457	1 590	1 731	1 688	1 787	1 713
Ύψος Ζημιών	-464,26	-504,32	-426,70	-543,87	-521,26	-716,25	-524,98	-781,14	-815,43	-916,92
Αριθμός Επιχειρήσεων με κέρδη	4 050	4 205	4 300	4 279	4 315	4 374	4 439	4 499	4 432	4 515
Ύψος κερδών	1 644,99	2 052,48	2 619,72	2 892,07	2 456,67	2 559,62	2 806,57	2 929,5	3 074,73	3 282,44

Κατανομή των παραπάνω κερδών:

Αποθεματικό και Υπόλοιπο σε Νέο	668,33	866,75	1 222,88	1 211,85	911,50	832,37	1 116,42	1 119,28	2 707,86	2 868,51
Μερίσματα	489,34	605,60	687,93	853,17	844,17	934,67	928,49	1 024,06	487,26	538,94
Φόροι κ.τ.λ.	487,33	580,13	708,90	827,06	700,99	792,57	761,66	786,16	-120,41	-125,02

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Έξοδα Χρηματοδότησης προς Σύνολο Δαπανών και προς Σύνολο Ξένων Κεφαλαίων, 1996-2006

Έτος	Έξοδα Χρηματοδότησης / Σύνολο Δαπανών	Έξοδα Χρηματοδότησης / Σύνολο Ξένων Κεφαλαίων
1996	15,80%	6,60%
1997	13,83%	5,72%
1998	14,09%	6,03%
1999	11,04%	4,46%
2000	10,37%	3,93%
2001	9,06%	3,42%
2002	8,28%	3,07%
2003	8,12%	2,93%
2004	7,71%	2,81%
2005	8,41%	2,67%
2006	9,27%	1,71%

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Αποδοτικότητα Ιδίων και Συνολικών Κεφαλαίων, 1996-2006

Έτος	Καθαρά Κέρδη προς Ίδια κεφάλαια	Καθαρά Κέρδη συν Αποσβέσεις Χρήσης συν Έξοδα Χρηματοδότησης προς Συνοδικά Κεφάλαια
1996	11,20%	11,50%
1997	9,22%	10,73%
1998	11,01%	12,13%
1999	12,41%	12,05%
2000	10,33%	10,81%
2001	8,20%	9,80%
2002	7,94%	9,38%
2003	9,70%	9,95%
2004	8,56%	9,26%
2005	8,43%	8,16%
2006	8,77%	8,53%

ΠΙΝΑΚΑΣ 14
Ανάπτυξη των Παγίων Στοιχείων (με Αποσβέσεις) των Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. & Ε.Π.Ε., 1996-2006

Έτος		Αριθμός Επιχειρήσεων	Γήπεδα	Κτίρια, Μεταφορικά και Λοιπά Πάγια	Μηχανικός Εξοπλισμός	Συμμετοχές	Σύνολο Παγίων Στοιχείων
1996	σε εκατ. €	5 368	1 819,27	8 799,81	6 202,13	956,86	17 778,07
	% διάρθρωση		10,20	49,50	34,90	5,40	100,0
1997	σε εκατ. €	5 475	1 856,09	9 485,72	6 996,41	1 940,72	20 278,93
	% διάρθρωση		9,15	46,78	34,50	9,57	100,0
1998	σε εκατ. €	5 580	1 931,14	10 872,82	8 160,01	2 453,86	23 417,83
	% διάρθρωση		8,25	46,43	34,85	10,48	100,0
1999	σε εκατ. €	5 638	1 929,29	12 207,24	9 285,82	3 424,87	26 847,22
	% διάρθρωση		7,19	45,47	34,59	12,76	100,0
2000	σε εκατ. €	5 748	2 482,41	14 521,42	10 775,74	6 898,47	34 678,04
	% διάρθρωση		7,16	41,87	31,07	19,89	100,0
2001	σε εκατ. €	5 772	2 454,34	15 113,40	11 941,73	7 685,53	37 195,01
	% διάρθρωση		6,60	40,63	32,11	20,66	100,0
2002	σε εκατ. €	5 964	2 492,22	15 736,47	12 907,78	8 143,70	39 280,18
	% διάρθρωση		6,34	40,06	32,86	20,73	100,0
2003	σε εκατ. €	6 170	2 624,22	16 615,11	13 900,25	7 519,87	40 659,46
	% διάρθρωση		6,45	40,86	34,19	18,50	100,0
2004	σε εκατ. €	6 187	3 310,33	18 819,74	14 728,60	7 737,03	44 595,71
	% διάρθρωση		7,42	42,22	33,02	17,34	100,0
2005	σε εκατ. €	6 219	2 936,51	19 143,06	14 562,41	7 898,63	44 540,63
	% διάρθρωση		6,59	42,98	32,69	17,73	100,0
2006	σε εκατ. €	6 228	2 997,29	19 157,64	15 617,32	7 999,90	45 772,18
	% διάρθρωση		6,55	41,85	34,12	17,48	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

Ανάλυση Κυκλοφορούντος & Διαθέσιμου Κεφαλαίου των Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. & Ε.Π.Ε. (1996-2006)

Έτος		Αριθμός Επιχειρήσεων	Αποθέματα			Απαιτήσεις	Διαθέσιμα	Σύνολο Κυκλοφορούντος και Διαθέσιμων
			Πρώτων Υλών	Έτοιμων Προϊόντων	Σύνολο			
1996	σε εκατ. €	5 368	1 983,55	2 482,14	4 465,69	7 949,77	1 029,53	13 444,98
	% διάρθρωση		14,80	18,50	33,20	59,10	7,70	100,1
1997	σε εκατ. €	5 475	2 107,04	2 839,30	4 946,34	9 599,83	1 192,19	15 738,36
	% διάρθρωση		13,39	18,04	31,43	61,00	7,58	100,0
1998	σε εκατ. €	5 580	2 318,72	3 144,22	5 462,94	9 798,90	1 461,56	16 723,40
	% διάρθρωση		13,87	18,80	32,67	58,59	8,74	100,0
1999	σε εκατ. €	5 638	2 585,28	3 341,31	5 926,59	12 562,42	1 965,41	20 454,42
	% διάρθρωση		12,64	16,34	28,97	61,42	9,61	100,0
2000	σε εκατ. €	5 748	3 357,34	3 910,10	7 267,44	14 115,94	2 183,32	23 566,69
	% διάρθρωση		14,25	16,59	30,84	59,90	9,26	100,0
2001	σε εκατ. €	5 772	3 428,67	3 953,18	7 381,85	14 302,47	2 260,16	23 944,47
	% διάρθρωση		14,32	16,51	30,83	59,73	9,44	100,0
2002	σε εκατ. €	5 964	3 691,20	4 230,53	7 921,74	15 402,68	2 091,42	25 415,85
	% διάρθρωση		14,52	16,65	31,17	60,60	8,23	100,0
2003	σε εκατ. €	6 170	3 657,32	4 340,14	7 997,46	16 520,4	2 598,33	27 116,20
	% διάρθρωση		13,48	16,01	29,5	60,92	9,59	100,0
2004	σε εκατ. €	6 187	4 028,07	4 797,72	8 825,79	17 996,32	2 209,29	29 031,42
	% διάρθρωση		13,87	16,53	30,40	61,98	7,62	100,0
2005	σε εκατ. €	6 219	3 771,35	5 877,35	9 648,71	18 577,52	2 499,85	30 726,11
	% διάρθρωση		12,27	19,13	31,40	60,46	8,14	100,0
2006	σε εκατ. €	6 228	3 931,15	6 012,63	9 943,78	19 731,36	2 753,47	32 428,63
	% διάρθρωση		12,12	18,54	30,66	60,85	8,49	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

Ανάλυση των Ξένων κεφαλαίων (Υποχρεώσεων) των Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. & Ε.Π.Ε., 1996-2006

Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων	Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις		Μέσο-μακροπρόθεσμες		Σύνολο Υποχρεώσεων		Γενικό Σύνολο	
		Τραπεζικές	Λοιπές	Τραπεζικές	Λοιπές	Βραχυπρόθεσμων	Μεσο-μακροπρόθεσμων		
1996	σε εκατ. €	5 368	4 541,33	6 633,73	1 647,02	597,03	11 175,06	2 244,05	13 419,11
	% διάρθρωση		33,8	49,4	12,3	4,5	83,3	16,7	100,0
1997	σε εκατ. €	5 475	5 033,23	7 369,42	2 072,01	576,87	12 402,65	2 648,88	15 051,53
	% διάρθρωση		33,44	48,96	13,77	3,83	82,40	17,6	100,0
1998	σε εκατ. €	5 580	5 548,80	8 213,50	2 377,34	627,16	13 762,29	3 004,50	16 766,79
	% διάρθρωση		33,09	48,99	14,18	3,74	82,08	17,92	100,0
1999	σε εκατ. €	5 638	6 031,43	9 540,53	2 959,75	687,32	15 571,96	3 647,04	19 219,01
	% διάρθρωση		31,38	49,64	15,40	3,58	81,02	18,98	100,0
2000	σε εκατ. €	5 748	6 918,55	11 211,58	4 223,73	785,36	18 130,13	5 009,08	23 139,21
	% διάρθρωση		29,90	48,45	18,25	3,39	78,35	21,65	100,0
2001	σε εκατ. €	5 772	7 244,13	11 062,35	4 803,57	820,12	18 306,48	5 623,68	23 930,16
	% διάρθρωση		30,27	46,23	20,07	3,43	76,50	23,50	100,0
2002	σε εκατ. €	5 964	7 864,86	11 955,18	5 549,54	1 127,68	19 820,04	6 677,23	26 497,27
	% διάρθρωση		29,68	45,12	20,94	4,26	74,80	25,20	100,0
2003	σε εκατ. €	6 170	8 938,90	12 322,12	5 426,53	1 182,45	21 261,02	6 608,99	27 870,02
	% διάρθρωση		32,07	44,22	19,47	4,25	76,28	23,72	100,0
2004	σε εκατ. €	6 187	8 681,95	13 506,80	6 716,34	1 152,83	22 188,75	7 869,17	30 057,92
	% διάρθρωση		28,88	44,94	22,34	3,84	73,81	26,19	100,0
2005	σε εκατ. €	6 219	9 053,61	14 265,6	8 952,73	1 209,29	23 319,19	10 162,03	33 481,24
	% διάρθρωση		29,54	49,99	17,65	2,81	79,53	20,47	100,0
2006	σε εκατ. €	6 228	9 775,31	14 649,59	9 740,49	1 156,9	24 424,91	10 897,38	35 322,29
	% διάρθρωση		27,67	41,47	27,58	3,28	69,15	30,85	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

Αναλογία (%) Ιδίων προς Συνοδικά (Ίδια + Ξένα) Κεφάλαια κατά κλάδους Βιομηχανίας, 2002-2006

Κωδικός Κλάδου	2002	2003	2004	2005	2006
15	51,20%	48,89%	48,79%	46,34%	45,60%
16	32,95%	29,96%	37,21%	39,19%	42,87%
17	53,92%	52,42%	55,60%	51,22%	49,68%
18	39,31%	37,49%	38,75%	37,20%	37,04%
19	38,50%	36,56%	36,39%	35,09%	34,12%
20	56,62%	51,44%	51,50%	45,86%	42,80%
21	34,35%	31,90%	34,94%	31,74%	32,26%
22	48,21%	45,11%	44,67%	43,40%	39,80%
23	51,84%	55,46%	50,56%	45,07%	51,54%
24	38,03%	36,19%	35,13%	35,34%	34,12%
25	45,15%	46,00%	45,56%	42,68%	41,11%
26	46,78%	46,19%	50,45%	52,34%	51,98%
27	50,45%	48,64%	46,03%	48,24%	44,25%
28	47,53%	46,62%	48,06%	45,89%	45,12%
29	38,16%	46,36%	34,98%	30,85%	27,43%
30	19,11%	25,48%	21,02%	30,85%	29,70%
31	44,89%	41,63%	43,68%	42,09%	43,91%
32	42,52%	48,20%	54,29%	57,19%	44,50%
33	52,81%	53,31%	51,03%	43,88%	40,78%
34	29,47%	28,38%	33,53%	31,81%	32,48%
35	34,99%	34,53%	31,49%	30,16%	30,27%
36	51,60%	45,34%	44,99%	45,35%	39,13%
37	68,05%	59,75%	61,43%	65,81%	71,52%
Σύνολο	46,72%	45,78%	45,51%	44,47%	43,30%

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Πωλήσεις των Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 2002- 2006

(εκατ. €)

Κλάδος	2002		2003		2004		2005		2006	
	Αρ. Επιχ.	Πωλήσεις	Αρ. Επιχ.	Πωλήσεις	Αρ. Επιχ.	Πωλήσεις	Αρ. Επιχ.	Πωλήσεις	Αρ. Επιχ.	Πωλήσεις
15	1 363	9 628,2	1 461	9 949,5	1 497	10 447,2	1 527	10 596,8	1 534	11 287,58
16	6	597,5	7	622,2	7	744,7	7	494,7	7	505,55
17	378	1 490,7	371	1 488,0	344	1 306,6	328	1 139,9	306	1 112,45
18	282	954,8	281	983,6	269	1 008,5	247	843,7	221	834,8
19	95	197,2	90	184,2	86	179,8	84	177,4	79	177,01
20	143	476,3	155	502,4	156	539,3	151	523,8	154	581,8
21	158	910,9	162	891,9	163	884,1	154	859,1	164	946,98
22	567	1 887,8	584	2 025,3	575	2 174,2	563	2 216,6	580	2 472,34
23	42	4 455,2	42	5 633,9	42	6 842,1	41	9 642,9	37	11 659,95
24	321	3 332,3	312	3 453,9	315	3 581,1	317	3 408,1	319	3 663,49
25	343	1 286,4	353	1 325,4	356	1 503,4	374	1 663,2	356	1 794,96
26	573	2 984,2	588	3 261,5	600	3 392,4	598	3 367,4	616	4 000,53
27	109	3 019,9	105	3 051,3	109	3 953,2	108	3 984	107	4 562,71
28	530	1 770,4	562	1 942,0	574	2 154,7	593	2 202,6	601	2 723,31
29	319	1 020,7	319	929,3	326	1 115,2	318	1 155,2	312	1 277,89
30	14	18,9	13	15,9	15	20,7	15	12,2	16	14,53
31	137	711,5	142	787,5	137	874,1	139	896,5	138	1 223,09
32	41	940,7	38	733,5	35	662,3	40	563,3	41	614,24
33	54	123,2	57	164,1	54	162,7	59	166,5	58	180,52
34	44	361,1	43	503,1	43	588,0	42	449,3	44	333,86
35	93	802,2	93	678,8	91	711,7	99	710,0	100	705,02
36	341	721,9	380	833,5	378	922,4	394	997,9	407	1 063,48
37	11	4,9	12	8,8	15	14,9	21	33,3	31	54,92
Σύνολο	5 964	37 697,0	6 170	39 969,8	6 187	43 783,5	6 219	46 104,6	6228	51 791,22

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Εξέλιξη των Οικονομικών Δεδομένων των Ισολογισμών Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Μορφής Α.Ε. & Ε.Π.Ε. (1996-2006)

(εκατ. €)

Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων			ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		Σύνολο Ενεργητικού ή Παθητικού	ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
	Α.Ε.	Ε.Π.Ε.	Συνολικά	Πάγια (τιμές κτήσης)	Κυκλοφορούν και Διαθέσιμο		Αποσβέσεις	Ίδια Κεφάλαια	Ξένα Κεφάλαια (Υποχρεώσεις)
1996	4 593	775	5 368	17 778,07	13 444,98	31 223,05	7 499,14	10 304,81	13 419,11
1997	4 715	760	5 475	20 278,93	15 738,36	36 017,29	8 157,59	12 808,18	15 051,53
1998	4 861	719	5 580	23 417,83	16 723,40	40 141,23	9 315,87	14 058,57	16 766,79
1999	5 028	610	5 638	26 846,72	20 454,42	47 301,14	10 416,48	17 665,66	19 219,01
2000	5 157	591	5 748	34 678,04	23 566,69	58 244,73	12 373,22	22 732,29	23 139,21
2001	5 185	587	5 772	37 195,01	23 944,47	61 139,48	13 597,10	23 612,21	23 930,16
2002	5 382	582	5 964	39 280,18	25 415,85	64 696,04	14 957,59	23 241,17	26 497,27
2003	5 576	594	6 170	40 659,46	27 116,20	67 775,67	16 373,49	23 532,16	27 870,02
2004	5 602	585	6 187	44 595,71	29 031,42	73 627,14	18 460,17	25 109,03	30 057,92
2005	5 622	597	6 219	44 540,63	30 726,11	75 266,75	14 974,87	26 810,61	33 481,24
2006	5 654	574	6 228	45 772,18	32 428,63	78 200,83	15 906,07	26 972,44	35 322,29

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στους Πίνακες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα αυτό παρουσιάζονται στοιχεία σχετικά με την κεφαλαιουχική και χρηματοδοτική διάρθρωση, καθώς και τα αποτελέσματα χρήσης για το 2006, όλων των βιομηχανικών επιχειρήσεων υπό τη νομική μορφή της Α.Ε. και Ε.Π.Ε.. Τα στοιχεία αναφέρονται στην επεξεργασία των δημοσιευμένων ισολογισμών 6228 επιχειρήσεων για το 2006, από τους οποίους οι 5936 είναι προσαρμοσμένοι σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.) και οι υπόλοιποι 292 σύμφωνα με τα Διεθνή (Δ.Π.Χ.Π.).

Επιπροσθέτως στο τέλος του Παραρτήματος υπάρχουν διαθέσιμοι για πρώτη φορά από τις εκθέσεις του ΣΕΒ ενδεικτικοί πίνακες με χρονοσειρές για τους τομείς του Εμπορίου, των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών, των Τουριστικών Υπηρεσιών, των Μεταφορών και των Επικοινωνιών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα συγκεντρωτικά στοιχεία για τις χρήσεις του 2004 -2005 - 2006 που παρατίθενται στον παραπάνω πίνακα έχουν αντληθεί από τους Οικονομικούς Οδηγούς της ICAP. Αντίθετα, τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στο κεφάλαιο 5 για αυτούς τους κλάδους προέρχονται από τη βάση δεδομένων του ΣΕΒ, για αυτό και δεν είναι απόλυτα συγκρίσιμοι.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.Α

"Ισολογισμός" και Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" με Ε.Λ.Π. 5921 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Χρήσης 2005 & 5936 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Χρήσης 2006

Ισολογισμός	2005		2006		2005		2006		(εκατ. €)
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2005		2006		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		2006		
Πάγια (τιμή κτήσης)	22 579,21	24 444,61	Ίδια Κεφάλαια	11 647,51	12 425,19				
Γήπεδα	1 978,29	1 999,3	Αποσβέσεις	10 627,64	11 508,86				
Κτίρια	11 660,41	12 507,63							
Μηχανολογικός εξοπλισμός	7 918,82	8 531,63	Μηχανολογικός εξοπλισμός	4 913,44	5 370,81				
Λοιπά πάγια	1021,68	1 406,04	Κτιρίων και λοιπών	5 714,20	6 138,05				
			Ίενα Κεφάλαια	19 650,17	21 764,31				
Κυκλοφορούν	17 842,74	19 545,85	Βραχυπρόθεσμα	15 628,50	17 079,38				
Διαθέσιμα	1 503,37	1 707,9	Μέσο-μακροπρόθεσμα	4 021,66	4 684,93				
Σύνολο Ενεργητικού	41 925,33	45 698,37	Σύνολο Παθητικού	41 925,33	45 698,37				
Αποτελέσματα Χρήσης	2005		2006		2006				
Πωλήσεις		24 092,29			26 490,75				
Μικτά Κέρδη προ αποσβέσεων		7 246,05			7 907,76				
Μείον: αποσβέσεις χρήσης		1 152,57			1 180,06				
Μικτά Κέρδη μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων		6 093,47			6 727,69				
Μείον: Έξοδα χρηματοδότησης	575,63	10,57%		667,77	11,43%				
Έξοδα διάθεσης προϊόντων, διοίκησης και λοιπά	4 868,84	89,42%		5 172,67	88,56%				
Σύνολο Εξόδων	5 444,46	100,00%		5 840,44	100,00%				
Μη λειτουργικά έσοδα	456,65			578,55					
Μη λειτουργικά έξοδα	451,48			497,42					
Καθαρά Κέρδη Χρήσης		654,16			968,36				

"Ισολογισμός" και Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" με Δ.Π.Χ.Π. 298 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Χρήσης 2005 & 292 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Χρήσης 2006

Ισολογισμός	2005		2006		2005		2006	
	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Πάγια (τιμή κτήσης)	21 961,42	21 327,57	15 163,10	12 425,19	15 163,10	12 425,19	15 163,10	12 425,19
Γήπεδα	958,22	997,99	4 347,23	11 508,86	4 347,23	11 508,86	4 347,23	11 508,86
Κτίρια	6 586,40	6 043,29						
Μηχανολογικός εξοπλισμός	6 643,59	7 085,69						
Λοιπά πάγια	7 773,20	7 200,58						
Κυκλοφορούν Διαθέσιμα	10 383,51	10 129,31	4 960,52	5 370,81	5 718,72	6 138,05	13 831,07	21 764,31
	996,48	1 045,57	15 778,42	17 079,38	4 011,09	4 684,93		
Σύνολο Ενεργητικού	33 341,40	32 502,46	33 341,42	45 698,37				

(εκατ. €)

Αποτελέσματα Χρήσης

Αποτελέσματα Χρήσης	2005		2006	
	2005	2006	2005	2006
Πωλήσεις	22 012,33	25 300,47		
Μικτά Κέρδη προ αποσβέσεων	4 974,74	5 131,91		
Μείον: αποσβέσεις χρήσης	615,47	699,08		
Μικτά Κέρδη μετά την σφάιρηση των αποσβέσεων	4 359,27	4 432,83		
Μείον: Έξοδα χρηματοδότησης	317,71	399,57	12,54%	
Έξοδα διάθεσης προϊόντων, διοίκησης και λοιπά	2 571,03	2 785,78	87,45%	
Σύνολο Εξόδων	2 888,73	3 185,35	100,00 %	
Μη λειτουργικά έσοδα	206,03	263,3		
Μη λειτουργικά έξοδα	71,42	113,61		
Καθαρά Κέρδη Χρήσης	1 605,14	1 397,15		

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.Α

**"Ισολογισμός" και Ανάλυση Λογαριασμού " Αποτελέσματα Χρήσης" 2006 σύμφωνα με Ε.Λ.Π
5936 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.**

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ Α.Ε. και Ε.Π.Ε.				ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ				
	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		ΠΛΗΡΗΦΟΡΟΥΝ		ΜΕΙΟΝ		Μικτά Κέρδη		Σύνολο Εξόδων		Καθαρά Κέρδη
	Πάγια (τιμή κτήσης)	Κυκλοφορούν & Διαθέσιμα	Ζήνοιο Εργητικό & Παθητικό	Αποσβέσεις κεφάλαια	Ίδια κεφάλαια	Ξένα κεφάλαια (Υποχρεώσεις)	Αποσβέσεις κεφάλαια	Αποσβέσεις Χρήσης	Εξόδα Χρημ/σης, Διάθεσης Προϊόντων, Διοίκησης, Γενικά Έξοδα	Αποσβέσεις Χρήσης	Σύνολο Εξόδων	Καθαρά Κέρδη	
15	1 472	6 716,95	5 324,14	12 041,09	3 082,25	3 236,55	5 722,27	2 366,64	1 820,85	344,54	2 165,39	201,24	
16	6	321,22	443,50	764,73	159,52	194,04	411,15	225,79	146,32	10,69	157,01	68,77	
17	286	869,81	634,05	1 503,87	480,50	523,63	499,73	178,28	126,36	38,19	164,55	13,72	
18	216	539,05	659,95	1 199,01	289,46	323,06	586,48	260,22	205,17	23,27	228,45	31,77	
19	79	125,33	190,86	316,19	71,49	83,49	161,20	54,09	43,85	5,36	49,21	4,87	
20	148	377,16	383,94	761,11	152,28	241,74	367,07	108,83	78,32	15,64	93,97	14,86	
21	160	949,24	676,96	1 626,20	505,21	379,48	741,49	252,78	210,77	41,48	252,25	0,50	
22	534	1 119,59	1 243,42	2 363,02	534,48	547,40	1 281,13	589,86	502,96	67,87	570,84	19,02	
23	33	148,74	81,39	230,14	96,61	48,71	84,81	66,62	56,05	6,32	62,37	4,24	
24	306	2 191,84	2 301,90	4 493,75	1 033,53	1 166,50	2 293,71	1 236,65	979,57	107,93	1 087,51	149,14	
25	334	1 206,03	1 029,76	2 235,80	615,93	663,43	956,43	387,62	237,52	65,67	303,20	84,42	
26	588	2 037,40	1 665,39	3 702,80	1 003,78	1 150,44	1 548,57	688,89	453,35	102,98	556,33	132,55	
27	82	1 404,01	913,75	2 317,76	713,77	634,67	969,31	303,08	150,53	72,35	222,89	80,19	
28	574	1 391,69	1 463,86	2 855,56	639,18	835,41	1 380,96	436,30	272,68	76,59	349,28	87,02	
29	305	1 129,37	1 268,66	2 398,03	605,66	403,28	1 389,08	312,69	297,50	51,47	348,97	-36,28	
30	16	9,60	14,41	24,01	4,90	5,67	13,43	5,00	3,61	0,90	4,53	0,40	
31	136	692,83	570,62	1 263,46	354,98	416,06	492,40	206,24	137,29	32,08	169,37	36,86	
32	38	165,05	181,03	346,08	82,15	102,35	161,57	78,03	50,10	11,50	61,61	16,42	
33	55	119,29	136,29	255,59	62,90	76,96	115,73	47,67	31,57	6,63	38,21	9,46	
34	42	239,67	299,05	538,72	117,65	131,44	289,62	60,13	46,06	13,38	59,44	0,60	
35	95	1 734,18	938,92	2 673,11	418,32	685,07	1 569,71	209,51	207,63	29,34	236,97	-27,45	
36	401	922,61	778,47	1 701,09	476,91	517,77	706,40	379,27	273,86	53,27	327,13	52,13	
37	30	33,82	53,33	87,15	7,28	57,92	21,94	31,99	5,86	2,47	8,34	23,65	
Σύνολο:	5 936	24 444,61	21 253,75	45 698,37	11 508,86	12 425,19	21 764,31	8 486,31	6 337,88	1 180,06	7 517,94	968,36	

"Ισολογισμός" και Ανάλυση Λογαριασμού «Αποτελέσματα Χρήσης» 2006 σύμφωνα με Δ.Π.Χ.Π
292 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Αριθμός επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ					
		ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		ΜΕΙΟΝ					
		Πάγια (τιμή κτήσης)	Κυκλοφορούν & Διαθέσιμα	Σύνολο Γεργατικών & Παθητικών	Ίδια κεφάλαια	Ξένα κεφάλαια (Υποχρεώσεις)	Μικτά Κέρδη	Έξοδα Χρημ/σης, Διάθεσης Προϊόντων, Διοίκησης, Γενικά Έξοδα	Αποσβέσεις Χρήσης	Σύνολο Εξόδων	Καθαρά Κέρδη
15	62	6 395,47	2 019,87	8 415,35	1 130,50	4 171,00	3 113,84	1 214,01	154,21	1 368,22	311,06
16	1	126,27	166,51	292,78	45,61	171,39	75,78	34,99	5,10	40,09	33,43
17	20	1 209,35	476,57	1 685,93	306,50	670,16	709,26	118,54	46,86	165,40	-32,38
18	5	47,13	41,21	88,34	12,86	41,81	33,67	15,83	1,53	17,37	2,31
19											
20	6	271,41	184,76	456,17	38,94	197,43	219,79	43,98	11,44	55,43	-13,00
21	4	101,61	61,32	162,93	26,11	26,27	110,54	15,88	4,38	20,27	-3,64
22	46	1 035,42	524,01	1 559,43	192,24	724,48	642,71	335,20	28,11	363,31	-4,90
23	4	3 341,04	2 475,02	5 816,07	1 200,64	2 398,75	2 216,67	309,64	134,57	444,21	473,57
24	13	623,65	343,51	967,17	83,22	315,69	568,25	169,99	19,93	189,93	7,07
25	22	645,34	361,93	1 007,27	111,85	370,57	524,84	87,64	24,23	111,88	6,57
26	28	2 661,10	1 020,90	3 682,01	470,42	1 921,95	1 289,63	274,65	86,81	361,46	279,74
27	25	2 544,10	1 935,66	4 479,77	399,80	1 880,65	2 199,30	320,17	102,25	422,43	175,18
28	27	867,91	527,26	1 395,17	142,30	729,87	523,00	107,18	34,16	141,35	125,24
29	7	127,40	142,05	269,45	30,87	153,81	84,76	43,26	4,03	47,30	38,44
30											
31	2	131,29	169,71	301,00	38,70	98,06	164,23	21,15	5,85	27,00	12,78
32	3	393,84	420,32	814,17	120,79	323,66	369,71	51,79	20,20	72,00	-34,39
33	3	12,86	12,16	25,03	2,22	10,92	11,87	5,61	0,20	5,88	-1,74
34	2	21,92	67,22	89,14	2,12	33,56	53,45	32,31	1,11	33,42	7,08
35	5	205,62	91,30	296,92	6,83	85,15	204,93	23,88	8,92	32,80	-12,05
36	6	561,57	131,19	692,77	34,60	218,85	439,31	72,03	4,80	76,84	25,52
37	1	3,17	2,31	5,49	0,00	3,12	2,36	1,16	0,20	1,39	1,22
Σύνολο:	292	21 327,57	11 174,88	32 502,46	4 397,21	14 547,25	13 557,98	3 298,98	699,08	3 998,06	1 397,15

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

"Ισολογισμός" και Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" με Ε.Λ.Π. 4341 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που εμφανίζουν κέρδη το 2006

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ						
		ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		Μικτά Κέρδη	ΜΕΙΟΝ			Καθαρά Κέρδη		
		Πάγια (τιμή κτήσης)	Κυκλοφορούν & Διαθέσιμα	Ξένα κεφάλαια (Υποχρεώσεις)	Ίδια κεφάλαια		Αποσβέσεις	Έξοδα Χρημ/σης, Διάθεσης Προϊόντων, Διοίκησης, Γενικά Έξοδα	Αποσβέσεις Χρήσης		Σύνολο Εξόδων	
15	994	4 892,18	4 295,49	9 187,68	2 295,32	2 670,48	4 221,87	2 013,88	1 415,42	251,67	1 667,10	346,77
16	3	308,49	435,39	743,88	149,47	193,15	401,25	225,19	144,17	10,23	154,41	70,78
17	192	571,53	453,59	1 025,12	326,83	368,40	329,88	139,09	85,49	25,14	110,63	28,46
18	169	459,77	592,07	1 051,84	243,31	313,14	495,38	251,17	185,91	21,67	207,58	43,58
19	59	105,65	169,06	274,71	57,77	70,99	145,94	52,31	40,66	4,73	45,40	6,90
20	114	271,54	338,03	609,58	113,57	187,48	308,52	102,41	67,10	13,34	80,45	21,96
21	110	715,08	524,48	1 239,57	374,65	299,97	564,95	210,24	154,80	31,06	185,86	24,37
22	391	874,39	1 013,30	1 887,69	408,14	509,69	969,86	514,11	378,68	51,99	430,67	83,43
23	20	134,48	76,56	211,05	90,06	42,27	78,71	64,32	53,56	5,58	59,15	5,16
24	225	1 732,22	1 942,65	3 674,87	782,28	1 108,13	1 784,46	1 136,95	814,46	90,26	904,73	232,22
25	256	1 033,53	926,69	1 960,23	526,74	598,41	835,07	364,24	214,45	56,38	270,83	93,40
26	432	1 685,50	1 419,76	3 105,27	859,47	1 009,59	1 236,19	629,78	376,34	85,25	461,59	168,18
27	64	1 318,86	877,57	2 196,43	657,94	611,32	927,17	293,78	138,13	67,10	205,23	88,54
28	456	1 149,18	1 284,53	2 433,72	540,87	719,04	1 173,80	393,72	228,87	63,24	292,11	101,60
29	248	654,04	793,01	1 447,05	356,54	404,19	686,31	298,67	186,52	34,74	221,27	77,39
30	9	6,12	10,87	16,99	3,75	3,75	9,49	4,10	3,10	0,30	3,46	0,60
31	107	494,84	475,64	970,49	258,96	282,62	428,90	182,77	115,64	23,55	139,20	43,57
32	27	108,07	134,51	242,59	49,29	86,48	106,80	63,22	33,81	7,03	40,85	22,36
33	39	98,26	120,08	218,35	51,93	68,50	97,91	46,31	26,28	5,99	32,28	14,03
34	29	80,02	110,93	190,95	36,91	48,94	105,10	37,04	17,83	5,00	22,84	14,20
35	69	118,97	123,69	242,67	42,01	64,52	136,14	55,64	35,72	4,93	40,66	14,97
36	313	833,71	710,82	1 544,54	438,30	476,47	629,75	341,15	231,89	49,01	280,90	60,25
37	15	22,12	45,83	67,96	6,93	43,74	17,27	31,84	5,42	2,24	7,67	24,17
Σύνολο: 4 341		17 668,67	16 874,66	34 543,33	8671,13	10 181,38	15 690,81	7 452,04	4 954,37	910,60	5 864,98	1 587,06

"Ισολογισμός" και Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" με Δ.Π.Χ.Π. 174 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που εμφανίζουν κέρδη το 2006

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Αριθμός επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ					ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ					
		ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		Σύνολο Γεφύργικου & Παθητικού	ΠΑΘΗΤΙΚΟ		Μικτά Κέρδη	ΜΕΙΟΝ			Καθαρά Κέρδη	
		Πάγια (τιμή κτήσης)	Κυκλοφορούν & Διαθέσιμα		Αποσβέσεις	Ίδια κεφάλαια		Ξένα κεφάλαια (Υποχρεώσεις)	Έξοδα Χρημ/σης, Διάθεσης Προϊόντων, Διοίκησης, Γενικά Έξοδα	Αποσβέσεις Χρήσης		Σύνολο Εξόδων
15	37	5 673,99	1 609,04	7 283,03	982,83	3 792,67	2 507,52	1 521,72	1 047,27	125,35	1 172,62	349,09
16	1	126,27	166,51	292,78	45,61	171,39	75,78	73,53	34,99	5,10	40,09	33,43
17	9	625,47	285,67	911,15	176,32	459,23	275,58	81,44	39,81	21,60	61,42	20,01
18	3	30,97	30,74	61,71	8,02	27,97	25,72	14,23	10,37	1,12	11,50	2,73
19												
20	3	94,54	60,06	154,61	11,71	75,56	67,32	15,75	9,90	2,87	12,78	2,97
21	1	49,17	19,81	68,98	18,14	15,58	35,25	7,60	4,99	1,79	6,78	0,80
22	22	670,96	326,65	997,62	138,23	514,45	344,92	215,34	168,11	19,57	187,69	27,65
23	4	3 341,04	2 475,02	5 816,07	1 200,64	2 398,75	2 216,67	917,79	309,64	134,57	444,21	473,57
24	8	472,93	277,71	750,64	43,89	268,54	438,19	173,15	115,98	16,57	132,56	40,59
25	15	459,98	282,83	742,82	86,35	338,51	317,95	97,01	44,08	19,08	63,17	33,84
26	15	2 370,21	851,22	3 221,43	457,24	1 943,31	820,87	596,82	207,25	82,13	289,38	307,43
27	20	2 495,95	1 902,88	4 398,83	380,37	1 863,13	2 155,32	594,99	314,02	98,93	412,95	182,03
28	21	813,53	496,32	1 309,85	135,94	707,11	466,79	255,97	93,42	32,15	125,57	130,39
29	4	121,74	139,88	261,62	30,15	149,79	81,67	85,61	42,28	3,67	45,96	39,65
30												
31	2	131,29	169,71	301,00	38,70	98,06	164,23	39,79	21,15	5,85	27,00	12,78
32	1	75,88	93,23	169,11	18,96	82,19	67,95	21,30	13,66	3,54	17,20	4,09
33												
34	2	21,92	67,22	89,14	2,12	33,56	53,45	40,51	32,31	1,11	33,42	7,08
35												
36	5	547,58	118,70	666,28	31,93	205,39	428,95	98,80	68,45	4,42	72,87	25,92
37	1	3,17	2,31	5,49	0,00	3,12	2,36	2,62	1,16	0,20	1,39	1,22
Σύνολο:	174	18 126,67	9 375,58	27 502,26	3 807,25	13 148,41	10 546,59	4 854,05	2 578,94	579,72	3 158,67	1 695,38

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.Α

"Ισολογισμός" και Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" με Ε.Λ.Π. 1595 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που εμφανίζουν ζημιές το 2006

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ						
	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		ΜΕΙΟΝ		Καθαρά Κέρδη				
	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Πάγια (τιμή κτήσης)	Κυκλοφορούν & Διαθέσιμα	Σύνολο Εργητικών & Παθητικών	Ίδια κεφάλαια	Ξένα κεφάλαια (Υποχρεώσεις)	Μικτά Κέρδη	Έξοδα Χρημ/σης, Διάθεσης Προϊόντων, Διοίκησης, Γενικά Έξοδα	Αποσβέσεις Χρήσης	Σύνολο Εξόδων	
15	478	1 824,76	1 028,64	2 853,41	786,93	566,07	1 500,40	405,42	92,86	498,29	-145,52
16	3	12,72	8,11	20,84	10,05	0,80	9,89	2,14	0,40	2,60	-2,00
17	94	298,28	180,46	478,75	153,67	155,22	169,85	40,86	13,04	53,91	-14,73
18	47	79,28	67,87	147,16	46,15	9,91	91,09	19,26	1,60	20,87	-11,81
19	20	19,68	21,80	41,48	13,72	12,49	15,25	3,18	0,60	3,81	-2,03
20	34	105,62	45,90	151,52	38,71	54,25	58,55	11,21	2,30	13,52	-7,10
21	50	234,15	152,47	386,62	130,56	79,51	176,54	55,97	10,41	66,38	-23,84
22	143	245,20	230,12	475,32	126,34	37,71	311,27	124,28	15,88	140,16	-64,41
23	13	14,26	4,82	19,09	6,55	6,43	6,10	2,48	0,70	3,21	-0,91
24	81	459,62	359,25	818,87	251,25	58,37	509,25	165,10	17,66	182,77	-83,08
25	78	172,50	103,07	275,57	89,18	65,02	121,36	23,06	9,29	32,36	-8,97
26	156	351,90	245,62	597,53	144,30	140,85	312,37	77,01	17,73	94,74	-35,63
27	18	85,14	36,18	121,32	55,83	23,35	42,14	12,40	5,25	17,65	-8,35
28	118	242,51	179,32	421,83	98,30	116,37	207,16	43,81	13,35	57,16	-14,58
29	57	475,32	475,65	950,97	249,11	-0,91	702,77	110,97	16,72	127,70	-113,68
30	7	3,47	3,53	7,01	1,15	1,92	3,93	0,50	0,50	1,07	-0,17
31	29	197,98	94,98	292,97	96,02	133,43	63,50	21,65	8,52	30,17	-6,70
32	11	56,98	46,51	103,49	32,86	15,86	54,76	16,28	4,46	20,75	-5,93
33	16	21,02	16,21	37,24	10,97	8,45	17,81	5,29	0,60	5,93	-4,57
34	13	159,64	188,12	347,76	80,74	82,50	184,52	28,22	8,37	36,60	-13,51
35	26	1 615,21	815,22	2 430,43	376,30	620,55	1 433,56	171,91	24,40	196,31	-42,43
36	88	88,90	67,64	156,55	38,60	41,29	76,65	41,97	4,25	46,23	-8,11
37	15	11,69	7,49	19,19	0,30	14,18	4,66	0,40	0,20	0,60	-0,51
Σύνολο:	1 595	6 775,94	4 379,09	11 155,04	2 837,73	2 243,81	6 073,50	1 383,50	269,45	1 652,95	-618,69

"Ισολογισμός" και Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" με Δ.Π.Χ.Π 118 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που εμφανίζουν ζημιές το 2006

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Αριθμός επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ						
		ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		ΜΕΙΟΝ		Μικτά Κέρδη	Σύνολο Εξόδων	Καθαρά Κέρδη		
		Πάγια (τιμή κτήσης)	Κυκλοφορούν & Διαθέσιμα	Αποσβέσεις	Ίδια κεφάλαια	Ξένα κεφάλαια (Υποχρεώσεις)	Έξοδα Χρημ/σης, Διάθεσης Προϊόντων, Διοίκησης, Γενικά Έξοδα				Αποσβέσεις Χρήσης	
15	25	721,48	410,83	1.132,31	147,66	378,33	606,32	157,57	166,74	28,85	195,60	-38,02
16												
17	11	583,88	190,90	774,78	130,18	210,92	433,67	51,57	78,72	25,25	103,97	-52,40
18	2	16,16	10,46	26,63	4,83	13,84	7,95	5,45	5,45	0,40	5,86	-0,41
19												
20	3	176,86	124,69	301,56	27,22	121,86	152,46	26,67	34,07	8,57	42,64	-15,97
21	3	52,43	41,50	93,94	7,96	10,69	75,28	9,02	10,89	2,59	13,48	-4,46
22	24	364,46	197,35	561,81	54,00	210,02	297,78	143,06	167,08	8,53	175,62	-32,55
23												
24	5	150,72	65,80	216,52	39,33	47,14	130,05	23,85	54,00	3,35	57,36	-33,51
25	7	185,35	79,09	264,45	25,50	32,06	206,88	21,43	43,55	5,15	48,70	-27,27
26	13	290,89	169,67	460,57	13,17	-21,36	468,75	44,38	67,39	4,68	72,07	-27,69
27	5	48,14	32,78	80,93	19,42	17,52	43,98	2,62	6,15	3,32	9,47	-6,85
28	6	54,37	30,93	85,31	6,35	22,75	56,20	10,61	13,76	2,01	15,77	-5,15
29	3	5,66	2,17	7,83	0,70	4,02	3,09	0,10	0,90	0,30	1,33	-1,20
30												
31												
32	2	317,96	327,09	645,05	101,82	241,47	301,75	16,30	38,13	16,66	54,79	-38,48
33	3	12,86	12,16	25,03	2,22	10,92	11,87	4,13	5,61	0,20	5,88	-1,74
34												
35	5	205,62	91,30	296,92	6,83	85,15	204,93	20,75	23,88	8,92	32,80	-12,05
36	1	13,99	12,49	26,48	2,67	13,45	10,35	3,56	3,58	0,30	3,96	-0,40
37												
Σύνολο:	118	3 200,89	1 799,30	5 000,19	589,96	1 398,84	3 011,38	541,16	720,04	119,35	839,39	-298,23

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

"Ισολογισμός" Χρήσης 2006 5936 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. & Ε.Π.Ε. με Ε.Λ.Π. και 292 Επιχειρήσεων με Δ.Π.Χ.Π.

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Λογιστικό Πρότυπο	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		Σύνολο Ενεργητικού & Παθητικού	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
			Πάγια (μετά την αφαίρεση αποσβέσεων)	Κυκλοφορούν & Διαθέσιμα		Ίδια Κεφάλαια	Ξένα Κεφάλαια
15	Ε.Λ.Π.	1 472	3 634,69	5 324,14	8 958,83	3 236,55	5 722,27
	Δ.Π.Χ.Π.	62	5 264,97	2 019,87	7 284,85	4 171,00	3 113,84
16	Ε.Λ.Π.	6	161,69	443,50	605,20	194,04	411,15
	Δ.Π.Χ.Π.	1	80,66	166,51	247,17	171,39	75,78
17	Ε.Λ.Π.	286	389,31	634,05	1 023,37	523,63	499,73
	Δ.Π.Χ.Π.	20	902,84	476,57	1 379,42	670,16	709,26
18	Ε.Λ.Π.	216	249,59	659,95	909,54	323,06	586,48
	Δ.Π.Χ.Π.	5	34,27	41,21	75,48	41,81	33,67
19	Ε.Λ.Π.	79	53,83	190,86	244,69	83,49	161,20
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-
20	Ε.Λ.Π.	148	224,88	383,94	608,82	241,74	367,07
	Δ.Π.Χ.Π.	6	232,46	184,76	417,22	197,43	219,79
21	Ε.Λ.Π.	160	444,02	676,96	1 120,98	379,48	741,49
	Δ.Π.Χ.Π.	4	75,49	61,32	136,81	26,27	110,54
22	Ε.Λ.Π.	534	585,11	1 243,42	1 828,53	547,40	1 281,13
	Δ.Π.Χ.Π.	46	843,18	524,01	1 367,19	724,48	642,71
23	Ε.Λ.Π.	33	52,12	81,39	133,52	48,71	84,81
	Δ.Π.Χ.Π.	4	2 140,40	2 475,02	4 615,43	2 398,75	2 216,67
24	Ε.Λ.Π.	306	1 158,31	2 301,90	3 460,22	1 166,50	2 293,71
	Δ.Π.Χ.Π.	13	540,42	343,51	883,94	315,69	568,25
25	Ε.Λ.Π.	334	590,10	1 029,76	1 619,87	663,43	956,43
	Δ.Π.Χ.Π.	22	533,48	361,93	895,41	370,57	524,84
26	Ε.Λ.Π.	588	1 033,62	1 665,39	2 699,02	1 150,44	1 548,57
	Δ.Π.Χ.Π.	28	2 190,68	1 020,90	3 211,58	1 921,95	1 289,63
27	Ε.Λ.Π.	82	690,23	913,75	1 603,99	634,67	969,31
	Δ.Π.Χ.Π.	25	2 144,29	1 935,66	4 079,96	1 880,65	2 199,30
28	Ε.Λ.Π.	574	752,51	1 463,86	2 216,38	835,41	1 380,96
	Δ.Π.Χ.Π.	27	725,61	527,26	1 252,87	729,87	523,00
29	Ε.Λ.Π.	305	523,70	1 268,66	1 792,37	403,28	1 389,08
	Δ.Π.Χ.Π.	7	96,52	142,05	238,58	153,81	84,76
30	Ε.Λ.Π.	16	4,69	14,41	19,11	5,67	13,43
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-
31	Ε.Λ.Π.	136	337,84	570,62	908,47	416,06	492,40
	Δ.Π.Χ.Π.	2	92,59	169,71	262,30	98,06	164,23
32	Ε.Λ.Π.	38	82,89	181,03	263,93	102,35	161,57
	Δ.Π.Χ.Π.	3	273,05	420,32	693,37	323,66	369,71
33	Ε.Λ.Π.	55	56,39	136,29	192,69	76,96	115,73
	Δ.Π.Χ.Π.	3	10,63	12,16	22,80	10,92	11,87
34	Ε.Λ.Π.	42	122,01	299,05	421,06	131,44	289,62
	Δ.Π.Χ.Π.	2	19,79	67,22	87,02	33,56	53,45
35	Ε.Λ.Π.	95	1 315,86	938,92	2 254,79	685,07	1 569,71
	Δ.Π.Χ.Π.	5	198,78	91,30	290,09	85,15	204,93
36	Ε.Λ.Π.	401	445,70	778,47	1 224,18	517,77	706,40
	Δ.Π.Χ.Π.	6	526,96	131,19	658,16	218,85	439,31
37	Ε.Λ.Π.	30	26,53	53,33	79,87	57,92	21,94
	Δ.Π.Χ.Π.	1	3,17	2,31	5,49	3,12	2,36
Σύνολο	Ε.Λ.Π.	5 936	12 935,75	21 253,75	34 189,50	12 425,19	21 764,31
	Δ.Π.Χ.Π.	292	16 930,35	11 174,88	28 105,24	14 547,25	13 557,98

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

"Ισολογισμός" Χρήσης 2006 5936 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. με Ε.Λ.Π. και 292 Επιχειρήσεων με Δ.Π.Χ.Π.

(ποσοστό %)

Κωδικός Κλάδου	Λογιστικό Πρότυπο	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		Σύνολο Ενεργητικού & Παθητικού	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
			Πάγια (μετά την αφαίρεση αποσβέσεων)	Κυκλοφορούν & Διαθέσιμα		Ίδια Κεφάλαια	Ξένα Κεφάλαια
15	Ε.Λ.Π.	1472	40,57%	59,43%	100,00%	36,13%	63,87%
	Δ.Π.Χ.Π.	62	72,27%	27,73%	100,00%	57,26%	42,74%
16	Ε.Λ.Π.	6	26,72%	73,28%	100,00%	32,06%	67,94%
	Δ.Π.Χ.Π.	1	32,63%	67,37%	100,00%	69,34%	30,66%
17	Ε.Λ.Π.	286	38,04%	61,96%	100,00%	51,17%	48,83%
	Δ.Π.Χ.Π.	20	65,45%	34,55%	100,00%	48,58%	51,42%
18	Ε.Λ.Π.	216	27,44%	72,56%	100,00%	35,52%	64,48%
	Δ.Π.Χ.Π.	5	45,40%	54,60%	100,00%	55,39%	44,61%
19	Ε.Λ.Π.	79	22,00%	78,00%	100,00%	34,12%	65,88%
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-
20	Ε.Λ.Π.	148	36,94%	63,06%	100,00%	39,71%	60,29%
	Δ.Π.Χ.Π.	6	55,72%	44,28%	100,00%	47,32%	52,68%
21	Ε.Λ.Π.	160	39,61%	60,39%	100,00%	33,85%	66,15%
	Δ.Π.Χ.Π.	4	55,18%	44,82%	100,00%	19,20%	80,80%
22	Ε.Λ.Π.	534	32,00%	68,00%	100,00%	29,94%	70,06%
	Δ.Π.Χ.Π.	46	61,67%	38,33%	100,00%	52,99%	47,01%
23	Ε.Λ.Π.	33	39,04%	60,96%	100,00%	36,48%	63,52%
	Δ.Π.Χ.Π.	4	46,37%	53,62%	100,00%	51,97%	48,03%
24	Ε.Λ.Π.	306	33,48%	66,52%	100,00%	33,71%	66,29%
	Δ.Π.Χ.Π.	13	61,14%	38,86%	100,00%	35,71%	64,29%
25	Ε.Λ.Π.	334	36,43%	63,57%	100,00%	40,96%	59,04%
	Δ.Π.Χ.Π.	22	59,58%	40,42%	100,00%	41,39%	58,61%
26	Ε.Λ.Π.	588	38,30%	61,70%	100,00%	42,62%	57,38%
	Δ.Π.Χ.Π.	28	68,21%	31,79%	100,00%	59,84%	40,16%
27	Ε.Λ.Π.	82	43,03%	56,97%	100,00%	39,57%	60,43%
	Δ.Π.Χ.Π.	25	52,56%	47,44%	100,00%	46,09%	53,90%
28	Ε.Λ.Π.	574	33,95%	66,05%	100,00%	37,69%	62,31%
	Δ.Π.Χ.Π.	27	57,92%	42,08%	100,00%	58,26%	41,74%
29	Ε.Λ.Π.	305	29,22%	70,78%	100,00%	22,50%	77,50%
	Δ.Π.Χ.Π.	7	40,46%	59,54%	100,00%	64,47%	35,53%
30	Ε.Λ.Π.	16	24,54%	75,41%	100,00%	29,67%	70,28%
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-
31	Ε.Λ.Π.	136	37,19%	62,81%	100,00%	45,80%	54,20%
	Δ.Π.Χ.Π.	2	35,30%	64,70%	100,00%	37,38%	62,61%
32	Ε.Λ.Π.	38	31,41%	68,59%	100,00%	38,78%	61,22%
	Δ.Π.Χ.Π.	3	39,38%	60,62%	100,00%	46,68%	53,32%
33	Ε.Λ.Π.	55	29,26%	70,73%	100,00%	39,94%	60,06%
	Δ.Π.Χ.Π.	3	46,62%	53,33%	100,00%	47,89%	52,06%
34	Ε.Λ.Π.	42	28,98%	71,02%	100,00%	31,22%	68,78%
	Δ.Π.Χ.Π.	2	22,74%	77,25%	100,00%	38,57%	61,42%
35	Ε.Λ.Π.	95	58,36%	41,64%	100,00%	30,38%	69,62%
	Δ.Π.Χ.Π.	5	68,52%	31,47%	100,00%	29,35%	70,64%
36	Ε.Λ.Π.	401	36,41%	63,59%	100,00%	42,30%	57,70%
	Δ.Π.Χ.Π.	6	80,07%	19,93%	100,00%	33,25%	66,75%
37	Ε.Λ.Π.	30	33,22%	66,77%	100,00%	72,52%	27,47%
	Δ.Π.Χ.Π.	1	57,74%	42,08%	100,00%	56,83%	42,99%
Σύνολο	Ε.Λ.Π.	5 936	37,84%	62,16%	100,00%	36,34%	63,66%
	Δ.Π.Χ.Π.	292	60,24%	39,76%	100,00%	51,76%	48,24%

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.Α

**Ανάλυση "Πάγιων Στοιχείων" και "Αποσβέσεων" με Ε.Λ.Π. Χρήσης 2006
5936 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.**

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Ανάλυση Παγίων Στοιχείων (τιμές κτήσης)				Ανάλυση Αποσβέσεων				Πάγια Στοιχεία (μετά την αφαίρεση Αποσβέσεων)						
	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.		Λοιπά Πάγια Στοιχεία		Μηχαν/κός Εξοπλισμός		Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά		Μηχαν/κός Εξοπλισμός		Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά		Σύνολο Αποσβέσεων		
	Γήπεδα	Κτίρια	Μηχαν/κός Εξοπλισμός	Λοιπά Πάγια Στοιχεία	Σύνολο Παγίων	Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά	Μηχαν/κός Εξοπλισμός	Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά	Μηχαν/κός Εξοπλισμός	Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά	Μηχαν/κός Εξοπλισμός	Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά	Σύνολο Αποσβέσεων	Μηχαν/κός Εξοπλισμός	Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά
15	437,45	3 481,77	2 385,74	411,97	6 716,95	1 395,92	1 686,33	3 082,25	989,82	1 795,44	3 634,69				
16	45,17	103,75	107,68	64,61	321,22	91,22	68,30	159,52	16,45	35,45	161,69				
17	67,21	375,11	403,78	23,70	869,81	267,43	213,07	480,50	136,35	162,04	389,31				
18	40,24	321,23	128,28	49,28	539,05	97,17	192,29	289,46	31,11	128,93	249,59				
19	16,46	57,41	49,25	2,19	125,33	36,14	35,35	71,49	13,11	22,05	53,83				
20	38,10	183,80	132,94	22,32	377,16	64,87	87,41	152,28	68,06	96,39	224,88				
21	76,22	447,78	399,87	25,36	949,24	258,49	246,71	505,21	141,37	201,06	444,02				
22	67,60	558,13	353,55	140,30	1 119,59	232,35	302,13	534,48	121,19	256,00	585,11				
23	12,83	87,12	47,68	1,10	148,74	34,55	62,06	96,61	13,13	25,06	52,12				
24	240,49	926,64	716,45	308,24	2 191,84	481,81	551,72	1 033,53	234,64	374,92	1 158,31				
25	84,92	499,81	580,33	40,95	1 206,03	363,10	252,83	615,93	217,23	246,98	590,10				
26	189,63	972,81	747,79	127,15	2 037,40	493,00	510,78	1 003,78	254,79	462,02	1 033,62				
27	120,84	611,82	630,11	41,22	1 404,01	346,80	366,96	713,77	283,30	244,86	690,23				
28	111,45	687,14	545,01	48,07	1 391,69	330,13	309,04	639,18	214,87	378,10	752,51				
29	167,03	567,86	364,08	30,39	1 129,37	271,73	333,93	605,66	92,34	233,93	523,70				
30	0,70	6,17	2,63	0,00	9,60	1,79	3,10	4,90	0,80	3,06	4,69				
31	48,56	325,33	307,64	11,29	692,83	191,77	163,20	354,98	115,86	162,12	337,84				
32	24,71	95,82	43,35	1,16	165,05	26,33	55,82	82,15	17,02	39,99	82,89				
33	6,86	69,07	37,46	5,89	119,29	25,99	36,91	62,90	11,47	32,16	56,39				
34	27,15	138,91	70,46	3,13	239,67	41,67	75,98	117,65	28,79	62,93	122,01				
35	94,12	1 481,82	140,73	17,50	1 734,18	101,19	317,12	418,32	39,53	1 164,70	1 315,86				
36	79,95	484,97	328,64	29,04	922,61	215,11	261,79	476,91	113,53	223,18	445,70				
37	1,50	23,26	8,07	0,90	33,82	2,14	5,13	7,28	5,92	18,12	26,53				
Σύνολο:	1 999,30	12 507,63	8 531,63	1 406,04	24 444,61	5 370,81	6 138,05	11 508,86	3 160,81	6 369,58	12 935,75				

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.Β

**Ανάλυση "Πάγιων Στοιχείων" και "Αποσβέσεων" με Δ.Π.Χ.Π. Χρήσης 2006
292 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.**

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Ανάλυση Παγίων Στοιχείων (τιμές κτήσης)				Ανάλυση Αποσβέσεων				Πάγια Στοιχεία (μετά την αφαίρεση Αποσβέσεων)					
		Κτίρια		Μηχαν./κός Εξοπλισμός		Λοιπά Πάγια Στοιχεία		Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά		Μηχαν./κός Εξοπλισμός		Γήπεδα, Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά		Σύνολο Παγίων	
		Γήπεδα	Κτίρια	Μηχαν./κός Εξοπλισμός	Λοιπά Πάγια Στοιχεία	Σύνολο Παγίων	Μηχαν./κός Εξοπλισμός	Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά	Σύνολο Αποσβέσεων	Μηχαν./κός Εξοπλισμός	Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά	Σύνολο Αποσβέσεων	Μηχαν./κός Εξοπλισμός	Γήπεδα, Κτίρια, Μεταφορικά Μέσα & λοιπά	Σύνολο Παγίων
15	62	187,42	1 712,69	1 409,55	3 085,79	6 395,47	647,44	483,05	1 130,50	762,10	1 229,63	5 264,97			
16	1	5,71	28,47	90,59	1,49	126,27	30,68	14,93	45,61	59,91	13,54	80,66			
17	20	69,85	457,80	527,15	154,54	1 209,35	220,59	85,91	306,50	306,56	371,88	902,84			
18	5	6,15	30,59	8,48	1,89	47,13	5,91	6,94	12,86	2,57	23,64	34,27			
19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
20	6	33,16	83,06	142,06	13,12	271,41	27,10	11,84	38,94	114,96	71,21	232,46			
21	4	0,00	50,15	45,97	5,48	101,61	20,07	6,04	26,11	25,90	44,10	75,49			
22	46	83,03	371,24	179,93	401,21	1 035,42	74,94	117,30	192,24	104,98	253,94	843,18			
23	4	114,75	609,37	1 872,42	744,48	3 341,04	1 007,45	193,18	1 200,64	864,97	416,18	2 140,40			
24	13	30,51	271,85	106,61	214,67	623,65	47,27	35,95	83,22	59,33	235,89	540,42			
25	22	33,04	279,00	254,15	79,13	645,34	81,54	30,31	111,85	172,61	248,69	533,48			
26	28	84,41	820,35	813,44	942,89	2 661,10	256,74	213,67	470,42	556,69	606,68	2 190,68			
27	25	176,61	551,26	1 111,18	705,02	2 544,10	282,10	117,70	399,80	829,08	433,56	2 144,29			
28	27	55,78	259,90	330,05	222,16	867,91	102,93	39,36	142,30	227,12	220,53	725,61			
29	7	3,49	46,61	24,30	52,98	127,40	13,99	16,88	30,87	10,31	29,72	96,52			
30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
31	2	10,70	38,97	56,82	24,79	131,29	22,89	15,80	38,70	33,92	23,16	92,59			
32	3	0,00	229,65	37,93	126,25	393,84	24,60	96,19	120,79	13,33	133,45	273,05			
33	3	2,35	7,75	1,33	1,41	12,86	0,90	1,24	2,22	0,30	6,50	10,63			
34	2	0,00	16,02	0,30	5,55	21,92	0,20	1,91	2,12	0,10	14,10	19,79			
35	5	73,98	78,87	46,30	6,46	205,62	5,35	1,48	6,83	40,95	77,38	198,78			
36	6	26,88	98,08	25,54	411,06	561,57	11,94	22,66	34,60	13,60	75,41	526,96			
37	1	0,00	1,54	1,43	0,10	3,17	0,00	0,00	0,00	1,43	1,54	3,17			
Σύνολο:	292	997,99	6 043,29	7 085,69	7 200,58	21 327,57	2 884,77	1 512,44	4 397,21	4 200,91	4 530,85	16 930,35			

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.Α

Ανάπτυξη Λογαριασμού "Κυκλοφορούντος Κεφαλαίου " Χρήσης 2006 με Ε.Λ.Π. 5936 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. & Ε.Π.Ε.

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Ανάπτυξη Κυκλοφορούντος Κεφαλαίου									
	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Έσομα Προϊόντα	Πρώτες Ύφες	Σύνολο Αποθεμάτων	Απαιτήσεις	Σύνολο Κυκλοφορούντος Κεφαλαίου	Διαθέσιμα	Σύνολο Κυκλοφορούντος και Διαθέσιμου Κεφαλαίου		
15	1 472	1 005,36	645,11	1 650,47	3 271,96	4 922,44	401,69	5 324,14		
16	6	20,08	64,57	84,65	349,87	434,53	8,96	443,50		
17	286	113,31	80,16	193,47	383,81	577,29	56,76	634,05		
18	216	135,23	95,25	230,48	368,45	598,93	61,01	659,95		
19	79	31,79	19,69	51,49	118,14	169,64	21,22	190,86		
20	148	69,84	81,11	150,95	204,71	355,66	28,27	383,94		
21	160	73,69	90,38	164,08	473,34	637,42	39,53	676,96		
22	534	131,05	76,42	207,47	911,47	1 118,95	124,47	1 243,42		
23	33	5,83	7,51	13,34	59,50	72,85	8,54	81,39		
24	306	370,54	271,37	641,91	1 476,28	2 118,20	183,70	2 301,90		
25	334	123,25	122,02	245,27	693,06	938,34	91,42	1 029,76		
26	588	208,14	140,03	348,18	1 167,80	1 515,98	149,41	1 665,39		
27	82	142,86	196,46	339,32	509,81	849,13	64,61	913,75		
28	574	208,84	205,31	414,15	906,74	1 320,89	142,96	1 463,86		
29	305	265,55	188,06	453,62	732,79	1 186,42	82,24	1 268,66		
30	16	1,71	0,80	2,58	9,63	12,22	2,19	14,41		
31	136	106,71	101,99	208,71	313,19	521,90	48,71	570,62		
32	38	19,90	35,46	55,36	110,25	165,62	15,41	181,03		
33	55	15,66	18,51	34,17	85,59	119,77	16,52	136,29		
34	42	57,28	57,85	115,13	168,01	283,15	15,89	299,05		
35	95	95,09	221,08	316,18	575,51	891,70	47,22	938,92		
36	401	176,09	90,48	266,58	438,99	705,57	72,89	778,47		
37	30	0,90	1,81	2,72	26,43	29,16	24,17	53,33		
Σύνολο:	5 936	3 378,80	2 811,59	6 190,39	13 355,45	19 545,85	1 707,90	21 253,75		

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.Β

**Ανάλυση Λογαριασμού "Κυκλοφορούντος Κεφαλαίου " Χρήσης 2006 με Δ.Π.Χ.Π
292 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. & Ε.Π.Ε.**

Κωδικός Κλάου	Ανάλυση Κυκλοφορούντος Κεφαλαίου							Σύνολο Κυκλοφορούντος και Διαθέσιμου Κεφαλαίου
	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Έτοιμα Προϊόντα	Πρώτες Ύλες	Σύνολο Αποθεμάτων	Απαιτήσεις	Σύνολο Κυκλοφορούντος Κεφαλαίου	Διαθέσιμα	
15	62	280,25	166,08	446,33	1 105,34	1 551,67	468,20	2 019,87
16	1	6,86	28,32	35,18	26,71	61,89	104,61	166,51
17	20	136,90	64,96	201,86	255,95	457,81	18,75	476,57
18	5	16,23	3,81	20,04	20,49	40,54	0,60	41,21
19	-	-	-	-	-	-	-	-
20	6	43,14	23,49	66,64	116,52	183,16	1,59	184,76
21	4	9,76	2,78	12,54	46,64	59,19	2,13	61,32
22	46	32,52	43,43	75,96	424,19	500,15	23,86	524,01
23	4	1 160,19	138,19	1 298,39	1 125,70	2 424,09	50,93	2 475,02
24	13	53,86	21,79	75,66	248,38	324,04	19,46	343,51
25	22	46,61	28,71	75,32	246,26	321,59	40,34	361,93
26	28	144,62	141,02	285,64	599,34	884,99	135,90	1 020,90
27	25	434,63	252,38	687,02	1 164,79	1 851,81	83,84	1 935,66
28	27	112,26	90,17	202,43	305,02	507,45	19,80	527,26
29	7	20,39	14,17	34,57	102,65	137,22	4,82	142,05
30	-	-	-	-	-	-	-	-
31	2	43,98	13,90	57,88	107,94	165,82	3,88	169,71
32	3	35,45	70,37	105,82	288,59	394,41	25,90	420,32
33	3	1,33	0,50	1,83	9,44	11,28	0,80	12,16
34	2	16,32	1,35	17,68	46,37	64,05	3,16	67,22
35	5	3,42	5,62	9,05	69,25	78,30	12,99	91,30
36	6	34,25	8,44	42,70	64,77	107,47	23,72	131,19
37	1	0,70	0,00	0,70	1,48	2,25	0,00	2,31
Σύνολο:	292	2 633,83	1 119,56	3 753,39	6 375,91	10 129,31	1 045,57	11 174,88

(εκατ. €)

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

**Ανάπτυξη Λογαριασμού "Ίένων κεφαλαίων" (Υποχρεώσεων) Χρήσης 2006 (Ε.Λ.Π. + Δ.Π.Χ.Π.)
6228 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.**

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	ΑΝΑΛΥΣΗ ΊΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ)											
	Βραχυπρόθεσμες				Μεσο-μακροπρόθεσμες				Σύνολο Υποχρεώσεων			
	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο	Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο	Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο	Τραπεζικές	Λοιπές
15	1 534	2 633,65	3 305,64	5 939,30	2 704,76	192,04	2 896,80	5 338,43	3 497,68	8 836,11		
16	7	27,02	417,47	444,49	10,42	31,99	42,42	37,44	449,48	486,93		
17	306	443,22	346,50	789,73	395,95	23,28	419,25	839,18	369,79	1 208,99		
18	221	218,22	292,44	510,66	102,91	6,56	109,48	321,13	299,01	620,15		
19	79	70,36	72,31	142,68	17,87	0,60	18,52	88,24	72,96	161,20		
20	154	274,96	167,31	442,29	133,86	10,68	144,56	408,84	178,01	586,86		
21	164	261,90	362,36	624,27	207,69	20,05	227,76	469,60	382,42	852,03		
22	580	534,71	1 004,73	1 539,46	325,75	58,61	384,37	860,47	1 063,35	1 923,84		
23	37	826,12	610,19	1 436,31	676,81	188,34	865,15	1 502,94	798,54	2 301,48		
24	319	652,68	1 490,21	2 142,89	639,27	79,77	719,05	1 291,95	1 569,99	2 861,96		
25	356	576,37	597,76	1 174,14	287,48	19,63	307,11	863,86	617,40	1 481,27		
26	616	787,11	1 173,56	1 960,68	706,43	171,05	877,50	1 493,56	1 344,63	2 838,20		
27	107	604,98	1 127,15	1 732,14	1 389,10	47,35	1 436,46	1 994,09	1 174,51	3 168,61		
28	601	563,94	923,05	1 487,00	386,89	30,05	416,95	950,84	953,11	1 903,96		
29	312	278,40	539,10	817,52	549,52	106,79	656,32	827,93	645,91	1 473,84		
30	16	4,75	8,31	13,06	0,30	0,00	0,30	5,09	8,33	13,43		
31	138	172,15	308,32	480,48	159,78	16,35	176,14	331,94	324,68	656,63		
32	41	198,46	297,70	496,17	10,36	24,71	35,10	208,86	322,41	531,28		
33	58	33,22	78,00	111,24	10,47	5,81	16,28	43,69	83,89	127,60		
34	44	121,73	163,35	285,10	51,34	6,53	57,97	173,09	169,98	343,07		
35	100	207,70	969,36	1 177,07	493,09	104,45	597,56	700,80	1 073,82	1 774,64		
36	407	275,52	383,72	659,25	474,77	11,67	486,45	750,30	395,40	1 145,71		
37	31	7,84	10,84	18,75	5,30	0,10	5,46	13,24	11,00	24,30		
Σύνολο:	6 228	9 775,31	14 649,59	24 424,91	9 740,49	1 156,87	10 897,38	19 515,81	15 806,47	35 322,29		

Ανάλυση Λογαριασμού "Ίένων κεφαλαίων" (Υποχρεώσεων) Χρήσης 2006 (Ε.Λ.Π. + Δ.Π.Χ.Π.)
4515 Κερδοφόρων Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΊΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ)								
		Βραχυπρόθεσμες			Μεσο-μακροπρόθεσμες			Σύνολο Υποχρεώσεων		
		Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο	Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο	Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο
15	1 031	1 804,01	2 562,90	4 366,92	2 207,37	155,07	2 362,46	4 011,40	2 717,98	6 729,39
16	4	26,30	409,05	435,36	10,36	31,28	41,66	36,67	440,34	477,03
17	201	215,74	211,32	427,08	164,45	13,92	178,38	380,20	225,25	605,46
18	172	189,41	245,86	435,27	79,93	5,88	85,81	269,35	251,74	521,10
19	59	64,87	63,10	127,97	17,34	0,60	17,96	82,22	63,72	145,94
20	117	184,22	127,65	311,87	59,21	4,74	63,96	243,43	132,41	375,84
21	111	192,42	268,55	460,99	126,19	12,96	139,21	318,62	281,57	600,20
22	413	372,52	681,25	1 053,78	232,05	28,91	260,98	604,59	710,17	1 314,78
23	24	824,01	606,81	1 430,83	676,21	188,33	864,54	1 500,23	795,14	2 295,38
24	233	558,49	1 204,69	1 763,19	417,88	41,56	459,46	976,37	1 246,26	2 222,65
25	271	406,97	481,90	888,88	246,71	17,40	264,13	653,70	499,31	1 153,02
26	447	507,56	931,02	1 438,58	455,38	163,08	618,47	962,95	1 094,11	2 057,06
27	84	574,67	1 085,27	1 659,94	1 375,71	46,81	1 422,53	1 950,39	1 132,09	3 082,49
28	477	475,93	802,40	1 278,35	340,43	21,79	362,22	816,37	824,21	1 640,59
29	252	202,83	373,06	575,90	114,10	77,96	192,08	316,94	451,03	767,98
30	9	4,41	4,72	9,13	0,30	0,00	0,30	4,75	4,74	9,49
31	109	154,52	267,85	422,37	154,55	16,19	170,74	309,07	284,04	593,13
32	28	45,40	106,15	151,55	5,86	17,22	23,20	51,36	123,39	174,75
33	39	20,77	62,11	82,88	9,31	5,70	15,02	30,09	67,81	97,91
34	31	33,78	105,50	139,29	17,88	1,20	19,25	51,68	106,86	158,55
35	69	30,39	73,17	103,56	29,97	2,60	32,57	60,36	75,77	136,14
36	318	250,28	338,46	588,75	458,76	11,18	469,94	709,04	349,66	1 058,70
37	16	7,01	9,25	16,34	3,05	0,10	3,21	10,17	9,41	19,63
Σύνολο:	4 515	7 146,78	11 022,22	18 169,02	7 203,38	864,98	8 068,38	14 350,18	11 887,22	26 237,40

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.Β

**Ανάπτυξη Λογαριασμού "Ίένων κεφαλαίων" (Υποχρεώσεων) Χρήσης 2006 (Ε.Λ.Π.+Δ.Π.Χ.Π.)
1713 Ζημιολόγων Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.**

(εκκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	ΑΝΑΛΥΣΗ ΊΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ)											
	Βραχυπρόθεσμες				Μεσο-μακροπρόθεσμες				Σύνολο Υποχρεώσεων			
	Αριθμός Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο	Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο	Τραπεζικές	Λοιπές	Σύνολο	Τραπεζικές	Λοιπές
15	503	829,64	742,73	1 572,37	497,38	36,96	534,34	1 327,02	779,69	2 106,72		
16	3	0,70	8,41	9,13	0,00	0,70	0,70	0,70	9,13	9,89		
17	105	227,48	135,17	362,65	231,50	9,32	240,86	458,98	144,53	603,52		
18	49	28,79	46,57	75,38	22,97	0,50	23,66	51,78	47,26	99,04		
19	20	5,49	9,20	14,70	0,50	0,00	0,50	6,02	9,23	15,25		
20	37	90,74	39,66	130,40	74,65	5,94	80,59	165,40	45,60	211,01		
21	53	69,47	93,80	163,27	81,48	6,96	88,54	150,97	100,85	251,82		
22	167	162,17	323,48	485,66	93,69	29,68	123,38	255,86	353,17	609,05		
23	13	2,10	3,37	5,48	0,60	0,00	0,60	2,71	3,39	6,10		
24	86	94,17	285,51	379,69	221,38	38,19	259,59	315,57	323,72	639,30		
25	85	169,39	115,85	285,25	40,75	2,13	42,98	210,15	118,08	328,24		
26	169	279,55	242,54	522,09	251,04	7,96	259,02	530,61	250,51	781,12		
27	23	30,30	41,87	72,18	13,38	0,40	13,92	43,69	42,41	86,12		
28	124	88,00	120,63	208,64	46,45	8,20	54,71	134,46	128,89	263,36		
29	60	75,49	166,04	241,62	435,40	28,81	464,24	510,98	194,86	705,86		
30	7	0,30	3,58	3,93	0,00	0,00	0,00	0,30	3,58	3,93		
31	29	17,63	40,46	58,10	5,23	0,10	5,40	22,87	40,63	63,50		
32	13	153,06	191,53	344,61	4,40	7,46	11,90	157,50	199,00	356,51		
33	19	12,44	15,89	28,35	1,15	0,10	1,26	13,60	16,07	29,68		
34	13	87,95	57,85	145,80	33,46	5,26	38,72	121,41	63,11	184,52		
35	31	177,31	896,19	1 073,51	463,12	101,85	564,98	640,44	998,04	1 638,49		
36	89	25,23	45,25	70,48	16,01	0,40	16,50	41,26	45,73	87,00		
37	15	0,80	1,59	2,41	2,24	0,00	2,24	3,07	1,59	4,66		
Σύνολο:	1 713	2 628,51	3 627,35	6 255,87	2 537,10	291,88	2 828,99	5 165,63	3 919,24	9 084,88		

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.Α
Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" 2006 5936 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε. με Ε.Λ.Π. & 292 με Δ.Π.Χ.Π.

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Λογιστικό Πρότυπο	Αρ. Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Μικτά κέρδη	Μείον:			Σύνολο Εξόδων	Καθαρά Κέρδη
				Έξοδα Χρηματοδότησης	Έξοδα Διάθεσης Προϊόντων, Έξοδα Διοικήσεως	Αποσβέσεις Χρήσης		
15	Ε.Λ.Π.	1 472	2 366,64	194,57	1 626,28	344,54	2 165,39	201,24
	Δ.Π.Χ.Π.	62	1 679,29	124,25	1 089,76	154,21	1 368,22	311,06
16	Ε.Λ.Π.	6	225,79	3,63	142,68	10,69	157,01	68,77
	Δ.Π.Χ.Π.	1	73,53	0	34,99	5,1	40,09	33,43
17	Ε.Λ.Π.	286	178,28	19,12	107,24	38,19	164,55	13,72
	Δ.Π.Χ.Π.	20	133,01	17,83	100,7	46,86	165,4	-32,38
18	Ε.Λ.Π.	216	260,22	17,74	187,43	23,27	228,45	31,77
	Δ.Π.Χ.Π.	5	19,68	1,06	14,77	1,53	17,37	2,31
19	Ε.Λ.Π.	79	54,09	5,77	38,07	5,36	49,21	4,87
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
20	Ε.Λ.Π.	148	108,83	16,99	61,32	15,64	93,97	14,86
	Δ.Π.Χ.Π.	6	42,42	7,91	36,06	11,44	55,43	-13
21	Ε.Λ.Π.	160	252,78	27,75	183,02	41,48	252,25	0,5
	Δ.Π.Χ.Π.	4	16,62	4,53	11,35	4,38	20,27	-3,64
22	Ε.Λ.Π.	534	589,86	39,24	463,72	67,87	570,84	19,02
	Δ.Π.Χ.Π.	46	358,41	17,88	317,32	28,11	363,31	-4,9
23	Ε.Λ.Π.	33	66,62	3,21	52,83	6,32	62,37	4,24
	Δ.Π.Χ.Π.	4	917,79	51,9	257,74	134,57	444,21	473,57
24	Ε.Λ.Π.	306	1 236,65	60,17	919,39	107,93	1 087,51	149,14
	Δ.Π.Χ.Π.	13	197	11,44	158,55	19,93	189,93	7,07
25	Ε.Λ.Π.	334	387,62	29,7	207,81	65,67	303,2	84,42
	Δ.Π.Χ.Π.	22	118,45	28,6	59,04	24,23	111,88	6,57
26	Ε.Λ.Π.	588	688,89	48,66	404,68	102,98	556,33	132,55
	Δ.Π.Χ.Π.	28	641,2	26,47	248,17	86,81	361,46	279,74
27	Ε.Λ.Π.	82	303,08	31,52	119,01	72,35	222,89	80,19
	Δ.Π.Χ.Π.	25	597,61	71,05	249,12	102,25	422,43	175,18
28	Ε.Λ.Π.	574	436,3	43,16	229,52	76,59	349,28	87,02
	Δ.Π.Χ.Π.	27	266,59	8,54	98,63	34,16	141,35	125,24
29	Ε.Λ.Π.	305	312,69	43,12	254,38	51,47	348,97	-36,28
	Δ.Π.Χ.Π.	7	85,74	2,6	40,66	4,03	47,3	38,44
30	Ε.Λ.Π.	16	5	0,3	3,21	0,9	4,53	0,4
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
31	Ε.Λ.Π.	136	206,24	16,31	120,98	32,08	169,37	36,86
	Δ.Π.Χ.Π.	2	39,79	5,48	15,66	5,85	27	12,78
32	Ε.Λ.Π.	38	78,03	4,04	46,06	11,5	61,61	16,42
	Δ.Π.Χ.Π.	3	37,6	0	51,78	20,2	72	-34,39
33	Ε.Λ.Π.	55	47,67	2,48	29,09	6,63	38,21	9,46
	Δ.Π.Χ.Π.	3	4,13	0,6	4,96	0,2	5,88	-1,74
34	Ε.Λ.Π.	42	60,13	7,93	38,12	13,38	59,44	0,6
	Δ.Π.Χ.Π.	2	40,51	1,11	31,19	1,11	33,42	7,08
35	Ε.Λ.Π.	95	209,51	26,8	180,83	29,34	236,97	-27,45
	Δ.Π.Χ.Π.	5	20,75	2,9	20,97	8,92	32,8	-12,05
36	Ε.Λ.Π.	401	379,27	24,72	249,14	53,27	327,13	52,13
	Δ.Π.Χ.Π.	6	102,36	15,32	56,71	4,8	76,84	25,52
37	Ε.Λ.Π.	30	31,99	0,6	5,19	2,47	8,34	23,65
	Δ.Π.Χ.Π.	1	2,62	0	1,16	0,2	1,39	1,22
Σύνολο:	Ε.Λ.Π.	5 936	8 486,31	667,77	5 670,1	1 180,06	7 517,94	968,36
	Δ.Π.Χ.Π.	292	5 395,22	399,57	2 899,4	699,08	3 998,06	1 397,15

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.Β

Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" 2006 4341 Κερδοφόρων Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. & Ε.Π.Ε. με Ε.Λ.Π & 174 με Δ.Π.Χ.Π.

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Λογιστικό Πρότυπο	Αρ. Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Μικτά κέρδη	Μείον:			Σύνολο Εξόδων	Καθαρά Κέρδη
				Έξοδα Χρηματοδότησης	Έξοδα			
					Διάθεσης Προϊόντων, Έξοδα Διοικήσεως	Αποσβέσεις Χρήσης		
15	Ε.Λ.Π.	994	2 013,88	134,82	1 280,60	251,67	1 667,10	346,77
	Δ.Π.Χ.Π.	37	1 521,72	100,98	946,28	125,35	1 172,62	349,09
16	Ε.Λ.Π.	3	225,19	3,46	140,71	10,23	154,41	70,78
	Δ.Π.Χ.Π.	1	73,53	0,00	34,99	5,10	40,09	33,43
17	Ε.Λ.Π.	192	139,09	12,57	72,92	25,14	110,63	28,46
	Δ.Π.Χ.Π.	9	81,44	3,97	35,84	21,60	61,42	20,01
18	Ε.Λ.Π.	169	251,17	15,82	170,08	21,67	207,58	43,58
	Δ.Π.Χ.Π.	3	14,23	0,70	9,65	1,12	11,50	2,73
19	Ε.Λ.Π.	59	52,31	5,32	35,33	4,73	45,40	6,90
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
20	Ε.Λ.Π.	114	102,41	14,32	52,77	13,34	80,45	21,96
	Δ.Π.Χ.Π.	3	15,75	2,40	7,50	2,87	12,78	2,97
21	Ε.Λ.Π.	110	210,24	22,18	132,61	31,06	185,86	24,37
	Δ.Π.Χ.Π.	1	7,60	1,28	3,71	1,79	6,78	0,80
22	Ε.Λ.Π.	391	514,11	30,83	347,84	51,99	430,67	83,43
	Δ.Π.Χ.Π.	22	215,34	7,59	160,52	19,57	187,69	27,65
23	Ε.Λ.Π.	20	64,32	2,85	50,71	5,58	59,15	5,16
	Δ.Π.Χ.Π.	4	917,79	51,90	257,74	134,57	444,21	473,57
24	Ε.Λ.Π.	225	1 136,95	48,47	765,99	90,26	904,73	232,22
	Δ.Π.Χ.Π.	8	173,15	8,73	107,25	16,57	132,56	40,59
25	Ε.Λ.Π.	256	364,24	25,87	188,57	56,38	270,83	93,40
	Δ.Π.Χ.Π.	15	97,01	3,24	40,84	19,08	63,17	33,84
26	Ε.Λ.Π.	432	629,78	38,79	337,54	85,25	461,59	168,18
	Δ.Π.Χ.Π.	15	596,82	14,86	192,39	82,13	289,38	307,43
27	Ε.Λ.Π.	64	293,78	29,94	108,19	67,10	205,23	88,54
	Δ.Π.Χ.Π.	20	594,99	69,97	244,04	98,93	412,95	182,03
28	Ε.Λ.Π.	456	393,72	35,86	193,00	63,24	292,11	101,60
	Δ.Π.Χ.Π.	21	255,97	7,23	86,18	32,15	125,57	130,39
29	Ε.Λ.Π.	248	298,67	19,72	166,80	34,74	221,27	77,39
	Δ.Π.Χ.Π.	4	85,61	2,56	39,72	3,67	45,96	39,65
30	Ε.Λ.Π.	9	4,10	0,30	2,75	0,30	3,46	0,60
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
31	Ε.Λ.Π.	107	182,77	14,43	101,20	23,55	139,20	43,57
	Δ.Π.Χ.Π.	2	39,79	5,48	15,66	5,85	27,00	12,78
32	Ε.Λ.Π.	27	63,22	2,59	31,22	7,03	40,85	22,36
	Δ.Π.Χ.Π.	1	21,30	0,00	13,66	3,54	17,20	4,09
33	Ε.Λ.Π.	39	46,31	2,05	24,23	5,99	32,28	14,03
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
34	Ε.Λ.Π.	29	37,04	2,36	15,46	5,00	22,84	14,20
	Δ.Π.Χ.Π.	2	40,51	1,11	31,19	1,11	33,42	7,08
35	Ε.Λ.Π.	69	55,64	3,61	32,10	4,93	40,66	14,97
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
36	Ε.Λ.Π.	313	341,15	22,55	209,34	49,01	280,90	60,25
	Δ.Π.Χ.Π.	5	98,80	15,19	53,25	4,42	72,87	25,92
37	Ε.Λ.Π.	15	31,84	0,50	4,83	2,24	7,67	24,17
	Δ.Π.Χ.Π.	1	2,62	0,00	1,16	0,20	1,39	1,22
Σύνολο:	Ε.Λ.Π.	4 341	7 452,04	489,44	4 464,92	910,60	5 864,98	1 587,06
	Δ.Π.Χ.Π.	174	4 854,05	297,29	2 281,64	579,72	3 158,67	1 695,38

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.Γ

Ανάλυση Λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" 2006 1595 Ζημιογόνων Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. με Ε.Λ.Π και 118 με Δ.Π.Χ.Π.

(εκατ. €)

Κωδικός Κλάδου	Λογιστικό Πρότυπο	Αρ. Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε.	Μικτά κέρδη	Μείον:			Σύνολο Εξόδων	Καθαρά Κέρδη
				Έξοδα Χρηματοδότησης	Έξοδα Διάθεσης Προϊόντων, Έξοδα Διοικήσεως	Αποσβέσεις Χρήσης		
15	Ε.Λ.Π.	478	352,76	59,75	345,67	92,86	498,29	-145,52
	Δ.Π.Χ.Π.	25	157,57	23,26	143,47	28,85	195,60	-38,02
16	Ε.Λ.Π.	3	0,60	0,10	1,96	0,40	2,60	-2,00
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
17	Ε.Λ.Π.	94	39,18	6,55	34,31	13,04	53,91	-14,73
	Δ.Π.Χ.Π.	11	51,57	13,85	64,86	25,25	103,97	-52,40
18	Ε.Λ.Π.	47	9,05	1,91	17,34	1,60	20,87	-11,81
	Δ.Π.Χ.Π.	2	5,45	0,30	5,11	0,40	5,86	-0,41
19	Ε.Λ.Π.	20	1,77	0,40	2,73	0,60	3,81	-2,03
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
20	Ε.Λ.Π.	34	6,42	2,66	8,54	2,30	13,52	-7,10
	Δ.Π.Χ.Π.	3	26,67	5,50	28,56	8,57	42,64	-15,97
21	Ε.Λ.Π.	50	42,54	5,56	50,40	10,41	66,38	-23,84
	Δ.Π.Χ.Π.	3	9,02	3,25	7,64	2,59	13,48	-4,46
22	Ε.Λ.Π.	143	75,74	8,41	115,87	15,88	140,16	-64,41
	Δ.Π.Χ.Π.	24	143,06	10,28	156,80	8,53	175,62	-32,55
23	Ε.Λ.Π.	13	2,30	0,30	2,12	0,70	3,21	-0,91
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
24	Ε.Λ.Π.	81	99,69	11,70	153,40	17,66	182,77	-83,08
	Δ.Π.Χ.Π.	5	23,85	2,70	51,30	3,35	57,36	-33,51
25	Ε.Λ.Π.	78	23,38	3,82	19,24	9,29	32,36	-8,97
	Δ.Π.Χ.Π.	7	21,43	25,35	18,19	5,15	48,70	-27,27
26	Ε.Λ.Π.	156	59,11	9,87	67,13	17,73	94,74	-35,63
	Δ.Π.Χ.Π.	13	44,38	11,61	55,78	4,68	72,07	-27,69
27	Ε.Λ.Π.	18	9,30	1,57	10,82	5,25	17,65	-8,35
	Δ.Π.Χ.Π.	5	2,62	1,07	5,08	3,32	9,47	-6,85
28	Ε.Λ.Π.	118	42,58	7,29	36,51	13,35	57,16	-14,58
	Δ.Π.Χ.Π.	6	10,61	1,30	12,45	2,01	15,77	-5,15
29	Ε.Λ.Π.	57	14,01	23,39	87,57	16,72	127,70	-113,68
	Δ.Π.Χ.Π.	3	0,10	0,00	0,90	0,30	1,33	-1,20
30	Ε.Λ.Π.	7	0,80	0,00	0,40	0,50	1,07	-0,17
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
31	Ε.Λ.Π.	29	23,47	1,87	19,77	8,52	30,17	-6,70
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
32	Ε.Λ.Π.	11	14,81	1,44	14,83	4,46	20,75	-5,93
	Δ.Π.Χ.Π.	2	16,30	0,00	38,12	16,66	54,79	-38,48
33	Ε.Λ.Π.	16	1,35	0,40	4,85	0,60	5,93	-4,57
	Δ.Π.Χ.Π.	3	4,13	0,60	4,96	0,20	5,88	-1,74
34	Ε.Λ.Π.	13	23,09	5,56	22,66	8,37	36,60	-13,51
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
35	Ε.Λ.Π.	26	153,87	23,18	148,72	24,40	196,31	-42,43
	Δ.Π.Χ.Π.	5	20,75	2,90	20,97	8,92	32,80	-12,05
36	Ε.Λ.Π.	88	38,11	2,17	39,79	4,25	46,23	-8,11
	Δ.Π.Χ.Π.	1	3,56	0,10	3,45	0,30	3,96	-0,40
37	Ε.Λ.Π.	15	0,10	0,00	0,30	0,20	0,60	-0,51
	Δ.Π.Χ.Π.	-	-	-	-	-	-	-
Σύνολο:	Ε.Λ.Π.	1595	1 034,26	178,32	1 205,17	269,45	1 652,95	-618,69
	Δ.Π.Χ.Π.	118	541,16	102,28	617,75	119,35	839,39	-298,23

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Αποδοτικότητα Ιδίων και Συνοδικών Κεφαλαίων (%) των 5936 Βιομηχανικών Επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε., με Ε.Λ.Π. και 292 επιχειρήσεων με Δ.Π.Χ.Π.

(ποσοστό %)

Κωδικός Κλάδου	Λογιστικό Πρότυπο	Αριθμός Επιχειρήσεων			Ίδια Κεφάλαια			Συνοδικά Κεφάλαια		
		2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
		15	Ε.Λ.Π.	1497	1501	1472	7,64	4,85	6,21	5,31
	Δ.Π.Χ.Π.		60	62						
16	Ε.Λ.Π.	7	6	6	20,70	11,20	35,40	8,42	3,96	11,90
	Δ.Π.Χ.Π.		1	1			25,40		15,60	13,50
17	Ε.Λ.Π.	344	295	286	-1,50	2,72	2,62	0,82	3,21	3,20
	Δ.Π.Χ.Π.		21	20			-4,50		-1,50	-1,00
18	Ε.Λ.Π.	269	231	216	7,61	9,49	9,83	4,88	5,54	5,44
	Δ.Π.Χ.Π.		5	5			3,42		3,04	4,47
19	Ε.Λ.Π.	86	85	79	6,13	7,39	5,83	4,76	5,02	4,35
	Δ.Π.Χ.Π.									
20	Ε.Λ.Π.	156	149	148	2,01	4,41	6,14	2,79	3,95	5,23
	Δ.Π.Χ.Π.		6	6			-6,50		-0,23	-1,20
21	Ε.Λ.Π.	163	162	160	4,22	1,13	0,13	3,97	2,86	2,52
	Δ.Π.Χ.Π.		4	4			2,94		3,68	0,64
22	Ε.Λ.Π.	575	538	534	6,33	3,43	3,47	4,47	3,15	3,18
	Δ.Π.Χ.Π.		44	46			5,48		3,84	0,94
23	Ε.Λ.Π.	42	36	33	17,40	9,39	8,72	9,40	1,36	5,59
	Δ.Π.Χ.Π.		4	4			27,80		14,20	11,30
24	Ε.Λ.Π.	315	306	306	14,20	13,90	12,70	6,89	6,33	6,04
	Δ.Π.Χ.Π.		12	13			-2,10		0,58	2,09
25	Ε.Λ.Π.	356	347	334	8,49	9,31	12,70	5,62	5,72	7,04
	Δ.Π.Χ.Π.		22	22			6,58		4,24	3,92
26	Ε.Λ.Π.	600	584	588	16,00	6,60	11,50	9,37	4,56	6,71
	Δ.Π.Χ.Π.		27	28			16,30		11,00	9,53
27	Ε.Λ.Π.	109	81	82	7,11	6,00	12,60	4,93	4,23	6,96
	Δ.Π.Χ.Π.		25	25			4,12		3,42	6,03
28	Ε.Λ.Π.	574	585	574	12,70	7,83	10,40	7,60	4,95	5,87
	Δ.Π.Χ.Π.		29	27			10,40		6,39	10,60
29	Ε.Λ.Π.	326	317	305	-7,60	-8,00	-8,90	-0,53	-0,13	0,38
	Δ.Π.Χ.Π.		8	7			14,70		9,83	17,20
30	Ε.Λ.Π.	15	14	16	-9,10	8,80	8,28	0,65	4,15	4,53
	Δ.Π.Χ.Π.									
31	Ε.Λ.Π.	137	136	136	9,23	9,59	8,86	5,80	5,82	5,85
	Δ.Π.Χ.Π.		2	2			1,30		2,03	6,96
32	Ε.Λ.Π.	35	37	38	7,29	20,00	16,00	5,51	9,03	7,75
	Δ.Π.Χ.Π.		3	3			0,10		0,11	-4,90
33	Ε.Λ.Π.	54	56	55	12,10	7,78	12,20	8,31	4,91	6,19
	Δ.Π.Χ.Π.		2	3			-22,00		-4,40	-4,80
34	Ε.Λ.Π.	43	39	42	15,00	6,79	0,52	7,08	3,95	2,04
	Δ.Π.Χ.Π.		2	2			20,90		8,73	9,42
35	Ε.Λ.Π.	91	109	95	-8,00	-14,00	-4,00	-2,00	-3,40	-0,02
	Δ.Π.Χ.Π.		5	5			-12,00		-2,90	-3,10
36	Ε.Λ.Π.	378	407	401	11,10	7,15	10,00	6,89	5,02	6,27
	Δ.Π.Χ.Π.		6	6			12,60		7,59	6,20
37	Ε.Λ.Π.	15	16	30	12,10	33,30	40,80	8,48	23,10	30,40
	Δ.Π.Χ.Π.		1	1			32,40		22,00	22,30
Σύνολο:	Ε.Λ.Π.	6 187	6 037	5 936	8,55	4,92	7,79	5,42	3,65	4,78
	Δ.Π.Χ.Π.		289	292			10,90		6,72	6,39

Βασικά Χρηματοοικονομικά Μεγέθη του Τομέα Εμπορίου, 1996-2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	5 895	6 462	7 095	7 706	8 072	8 315	8 488	8 755	7 453	7 463	7 463
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (εκατ. €)	14 883	17 600	19 574	25 399	31 164	33 778	36 814	40 282	41 341	42 934	47 950
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (εκατ. €)	4 339	5 122	6 000	7 252	9 187	10 600	12 068	13 218	12 333	13 364	14 641
ΑΠΟΣΒΕΣΙΣ (εκατ. €)	1 301	1 604	2 003	2 473	3 191	3 841	4 475	5 131	μ/δ	μ/δ	μ/δ
ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΣ (εκατ. €)	10 608	12 436	14 458	18 370	22 574	24 559	26 746	29 718	29 833	30 789	34 380
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ (εκατ. €)	4 275	5 164	5 116	7 029	8 589	9 219	10 068	10 564	10 953	11 599	12 904
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (εκατ. €)	μ/δ	μ/δ	μ/δ	13 112	46 835	50 740	54 222	59 299	60 990	62 808	68 517
ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ (εκατ. €)	5 514	6 370	7 788	9 155	10 392	10 994	11 924	13 506	12 477	12 629	13 685
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ (εκατ. €)	885	917	1 140	1 634	1 475	1 458	1 690	2 244	2 422	2 207	2 704
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΙΔ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (%)	20,70	17,76	22,28	23,25	17,17	15,82	16,79	21,24	22,11	19,03	20,95
ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ (%)	μ/δ	μ/δ	μ/δ	12,46	3,15	2,87	3,12	3,78	3,97	3,51	3,95
ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ (%)	2,48	2,41	2,83	2,61	2,63	2,66	2,66	2,81	2,72	2,65	2,66
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	135 487	144 225	161 493	174 679	190 281	199 106	199 233	218 899	195 976	219 296	217 371

Πηγή: ΙΣΑΡ.

Σημείωση: την περίοδο 2004-2006: η κωδικοποίηση των κλάδων γίνεται βάσει ΣΤΑΚΟΔ-2003, με αποτέλεσμα να υπάρξει ασυνέχεια στα χρηματοοικονομικά μεγέθη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Βασικά Χρηματοοικονομικά Μεγέθη Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών, 1999-2006

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	931	1 001	1 106	1 181	1 219	647	630	630
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (εκατ. €)	264 992	221 217	237 129	237 839	248 327	231 393	285 710	335 380
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (εκατ. €)	6 249	9 686	11 269	12 806	14 974	7 645	6 956	7 553
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (εκατ. €)	2 535	3 342	3 872	4 700	5 603	193 681	257 152	299 969
ΊΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ (εκατ. €)	7 182	6 506	7 204	7 933	8 922	16 239	21 568	29 037
ΠΩΛΗΣΕΙΣ (εκατ. €)	28 692	36 606	37 373	32 666	34 218	14 602	16 799	15 857
ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ (εκατ. €)	12 468	11 116	9 990	7 964	11 709	μ/δ	μ/δ	μ/δ
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ (εκατ. €)	7 260	4 926	3 192	731	3 147	1 766	3 309	4 337
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΊΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (%)	101,09	75,71	44,31	9,21	35,27	10,88	15,34	14,94
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	82 630	83 496	85 869	85 175	83 381	μ/δ	μ/δ	μ/δ

Πηγή: ICAP.

Σημείωση: την περίοδο 2004-2006: η κωδικοποίηση των κλήδων γίνεται βάσει ΣΤΑΚΟΔ-2003, με αποτέλεσμα να υπάρχει ασυνέχεια στα χρηματοοικονομικά μεγέθη.

Βασικά Χρηματοοικονομικά Μεγέθη Τουριστικών Υπηρεσιών, 1997-2006

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	2 090	2 271	2 625	2 747	2 968	3 241	3 637	2 910	3 442	3 442
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (εκατ. €)	4 192,36	4 702,31	5 645,94	6 898,83	7 828,15	8 766,02	9 986,72	8 417,76	10 113,67	10 970,91
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (εκατ. €)	5 247,45	5 715,29	6 881,82	8 440,75	9 494,47	10 365,03	11 888,76	6 785,31	8 087,61	8 524,33
ΑΠΟΣΒΕΣΙΣ (εκατ. €)	2 107,42	2 353,11	2 816,93	3 557,13	3 948,28	4 295,11	4 763,55	μ/δ	μ/δ	μ/δ
ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΣ (εκατ. €)	2 047,17	2 270,28	2 941,95	3 310,17	3 840,88	4 532,31	5 317,45	4 084,83	10 135,56	11 056,33
ΪΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ (εκατ. €)	2 086,50	2 422,05	2 683,99	3 588,66	3 987,07	4 233,71	4 669,27	4 300,11	5 005,42	5 405,10
ΠΩΛΗΣΙΣ (εκατ. €)	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	2 902,33	3 236,15	3 612,37
ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ (εκατ. €)	522,99	656,48	862,83	979,18	1 082,76	1 084,30	1 038,80	μ/δ	843,81	891,75
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ (εκατ. €)	-54,90	-13,50	47,38	74,39	164,81	116,90	6,32	μ/δ	-7,28	8,23
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΪΔ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (%)	-2,63	-0,56	1,77	2,07	4,13	2,76	0,14	μ/δ	-0,15	0,15
ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ (%)	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	-0,22	0,23
ΔΑΝ. ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	0,98	0,94	1,10	0,92	0,96	1,07	1,14	0,95	2,02	2,05

Πηγή: ΙCΑΡ.

Σημείωση: την περίοδο 2004-2006: η κωδικοποίηση των κλάδων γίνεται βάσει ΣΤΑΚΟΔ-2003, με αποτέλεσμα να υπάρξει ασυνέχεια στα χρηματοοικονομικά μεγέθη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

Βασικά Χρηματοοικονομικά Μεγέθη για τον Τομέα Μεταφορών και Επικοινωνιών, 2000-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	624	673	734	801	964	1 234	1 257
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	41 455	64 481	65 431	67 566	μ/δ	μ/δ	μ/δ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (εκατ. €)	16 053,37	26 322,25	28 036,50	29 276,13	31 467,16	36 757,97	39 225,15
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (εκατ. €)	13 889,76	24 083,03	26 530,50	28 941,44	23 587,26	27 844,59	30 570,17
ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ (εκατ. €)	4 558,71	6 354,91	7 642,07	9 215,88	μ/δ	μ/δ	μ/δ
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (εκατ. €)	8 078,87	15 578,88	17 508,55	18 204,85	18 366,80	22 443,67	25 127,74
ΎΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ (εκατ. €)	7 974,49	10 743,37	10 527,95	11 071,27	12 120,84	12 924,14	13 011,62
ΠΩΛΗΣΕΙΣ (εκατ. €)	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	12 334,13	13 280,23	12 755,88
ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ (εκατ. €)	3 118,81	3 239,10	3 294,59	3 541,32	2 667,91	4 833,01	4 746,95
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ (εκατ. €)	1 068,00	146,73	326,82	545,60	26,62	-489,97	181,83
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΎΔ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (%)	13,39	1,37	3,10	4,93	0,22	-3,79	1,40
ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ (%)	μ/δ	μ/δ	μ/δ	μ/δ	0,22	-3,69	1,43
ΔΑΝ. ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	1,01	1,45	1,66	1,64	1,52	1,74	1,93

Πηγή: ΙΣΑΡ.

Σημείωση: την περίοδο 2004-2006: η κωδικοποίηση των κλάδων γίνεται βάσει ΣΤΑΚΟΔ-2003, με αποτέλεσμα να υπάρχει ασυνέχεια στα χρηματοοικονομικά μεγέθη.

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

European Commission, "European Industry: Facts and Figures 2007"

European Commission, "Interim Forecast", February 2008

European Commission, DG ECFIN

European Commission, Economic Forecasts, Autumn 2007

Eurostat, Newcronos Database, www.europa.eu.int/newcronos

IFO, World Economic Survey, WES 1/2008

IMF Country Report, January 2008

IMF World Economic Outlook Database, October 2007

OECD Economic Outlook No 82, December 2007

World Bank, "Doing Business 2008", www.doingbusiness.org

ΕΣΥΕ, «Ετήσια Βιομηχανική Έρευνα (ΕΒΕ), 2002-2004»

ΕΣΥΕ, Δελτία τύπου «Δείκτες Τιμών Χονδρικής Τελικών Προϊόντων», 2002-2007

ΕΣΥΕ, Δελτία τύπου «Έρευνες Εργατικού Δυναμικού», 1998-2007

ΕΣΣΕ (Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου), Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2007

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, www.hba.gr

IOBE, London Business School – Babson College, Global Entrepreneurship Monitor (GEM), 2007 Executive Report

IOBE, «Έρευνες Επενδύσεων στη Βιομηχανία», 2004-2007

IOBE, «Η Ελληνική Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών: Διαπιστώσεις – Προτάσεις Πολιτικής», Δεκέμβριος 2007

IOBE, «Βιοκαύσιμα, Κείμενο Θέσεων», Νοέμβριος 2007

IOBE, Αποτελέσματα Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας, Μηνιαία Δελτία

IOBE, Η Ελληνική Οικονομία, τριμηνιαίες εκθέσεις 2006-2008

Βασιλειάδης Μ. και Α. Λαπατίνας, «Η βάση δεδομένων του ΙΟΒΕ για τη μέτρηση και ανάλυση της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας και των βασικών της κλάδων», ΙΟΒΕ, Μάρτιος 2008

Λαπατίνας Α. και Γ. Μαραγκού, «Η Ελληνική Βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών, Ετησια Έκθεση 2007», ΙΟΒΕ

Πλεμμένος Ι., Α. Τσακανίκας, Γ. Μανιάτης, 2008, «Ετήσια Έκθεση Αγοράς Αυτοκινήτου 2007», ΙΟΒΕ

Πλεμμένος Ι., Α. Τσακανίκας, 2008, «Η Αγορά Ανταλλακτικών Αυτοκινήτου στην Ελλάδα», ΙΟΒΕ

Ιωαννίδης Σ. και Τσακανίκας Α., 2006, «Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2006-2007», ΙΟΒΕ

Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών (ΟΠΕ)

Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων (ΕΣΥΕ – ΚΕΕΜ)

Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας - ΙΟΒΕ, «Μελέτη των κλάδων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα: Κατάσταση και προοπτικές», (2006-2007)

ΣΕΒ, Αρχείο Βάσης Δεδομένων Ισολογισμών (2000-2007)

Τράπεζα της Ελλάδος, «Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2007-2008», Φεβρουάριος 2008

Τράπεζα της Ελλάδος, «Νομισματική Πολιτική, Ενδιάμεση Έκθεση», Οκτώβριος 2007

Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτία Τύπου Ισοζυγίων Πληρωμών 2007

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, «Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2007-2010», Δεκέμβριος 2007

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, «Κρατικός Προϋπολογισμός για το 2008, Εισηγητική Έκθεση», Νοέμβριος 2007

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, «Κρατικός Προϋπολογισμός για το 2008», Δεκέμβριος 2007

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000, 210 3237 325

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic federation of enterprises

Avenue de Cortenbergh 168

B-1000 Bruxelles

T: +32 (02) 231 00 53

F: +32 (02) 280 08 91

E: sevbxl@skynet.be

Χ Ο Ρ Η Γ Ο Ι Ε Κ Δ Ο Σ Η Σ

S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε.
S&B Industrial Minerals S.A.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών
Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
Τ: 211 5006 000, 210 3237 325
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic federation of enterprises
Avenue de Cortenberg 168
B-1000 Bruxelles
T: +32 (02) 231 00 53
F: +32 (02) 280 08 91
E: sevbxl@skynet.be